JAN NERUDA

DOPISY

I

KNIHOVNA KLASIKŮ

KNIHOVNA KLASIKŮ

SPISY JANA NERUDY

Svazek třicátý sedmý

JAN NERUDA

DOPISY

I

KNIHOVNA KLASIKŮ

Státní nakladatelství krásné literatury a umění

Praha 1963

SPISY JANA NERUDY
řídí Ústav pro českou literaturu Československé akademie věd

Hlavní redaktor Jan Mukařovský

Redakční rada: Aleš Haman, Miloslav Novotný, Miloš Pohorský, Rudolf Skřeček, Felix Vodička

Výkonní redaktoři: Aleš Haman a Jarmila Víšková

Svazek připravil Miloslav Novotný
Graficky upravil František Muzika

ANNĚ HOLINOVÉ

(1853—1864)

1. *25. května [1853]*

Drahá Anno!

Můžete-li, přijďte v neděli as v devět hodin na Mariánské hradby; v Chotkových sadech bych Vás nalezl. Odpověď očekávám nyní.

Váš

Neruda

---

2. *[Po 25. květnu 1853]*

Drahá Anno!

Prosím Vás za odpuštění, že jsem se včera na ustanoveném místě nedostavil. Nebyla to, jak si lehce mysliti můžete, má vina; ját musil nevyhnutelně v ten samý čas se svým otcem v rodinných záležitostech někam jíti, ovšem že k své největší mrzutosti. Žádal bych Vás tedy snažně, abyste, zapomenouc milostivě dřívějšího, zítra v ten samý čas na určité místo přišla. Doufám, že mne neoslyšíte.

Zůstávám

Váš upřímný

J. N.

---

3. *10. června 1856*

Nevím, mýlím-li se; pro větší však jistotu s myšlénkou ven.

Zdálo se mi v poslední době, že příliš často nejen přede mnou, ale i před lidmi, kteří mimo to, že můj poměr k Vám, a proč do Vašeho domu chodím, znají, mně zcela lhostejní

jsou, že příliš často tedy vzpomínáte na tu okolnost, že ve svém dvacátém roku ještě žádného ženicha nemáte.

Zdá se Vám snad ta oběť, že na mne ještě nějaký čas byste čekati musila, velikou? Je-li tomu tak, já jí nežádám, a milerád odstupuji Vám z cesty, na kteréž bych pak už byl příliš dlouho stál.

Nebude-li Vám jiného zbytí, přijdu jistě v čas zase, ve kterém pak již snad alespoň co ženich (neboť na tom jmenu zdá se Vám zvláště býti záleženo) budu vystoupiti moci. Hledím dychtivě bližšímu vysvětlení vstříc; možná-li, dejte ho okamžitě.

Jan Neruda

---

4. Přítelkyni Anny Holinové *22. října 856*

Vážená slečno!

Račtež prosím vloženou doušku Vašnosti sestřenici doručit; je to jí ode mne slíbený koncept.

Odpusťte, že jsem obtěžoval, a ráčíte-li sama někdy mé služby upotřebiti, naleznete Vašnosti vděčného

služebníka.

Jan Neruda

---

5. Fingovaný koncept dopisu Anny Holinové *[22. října 1856]*

Odpusťte, že Vás obtěžuju; myslím, že se to alespoň mnohým čtením nestalo, poněvadž jen tolik psávám, co nevyhnutelně třeba.

Vaše

Anna

Listy z vyhnanství — I

Nedivte se podivnému nadpisu; beru vše v tom smyslu, že na kterém místě bez Vás žiju, je mně místo vyhnanství! Bez Vás! To je příliš hrůzné slovo! — — — — — —

Začal jsem dost hloupě? Však já své lidi znám, čím je mohu rozesmát. Upřímně řečeno, že byste myslela, že si dělám z Vás jenom blázny, kdybych v podobném tónu kdy na Vás psal, mluvil atd.; odpustím ale, poněvadž jste příliš na mou prozaičnost zvyklá, než abyste básnickému vzletu věřila.

Pravila jste jednou, nebo já jsem pravil, že kdo piše například při rozloučení milenci dlouhý list, nemyslí na nic méně nežli na rozloučení. U mne je ale věc to jiná! Vy jste mne škádlila svým roztomile jednoduchým způsobem, že jsou mé listy vždy příliš krátké, a tedy ani zdání o lásce, — já však mohu jen tenkráte na člověka dlouhý list psát, když mne jeho osobnost sama a upamatování na ni tak málo zajímá, že myšlénky bůhvíjaké všestranně na papíru rozpřásti mohu. „*Pravila jste jednou, nebo já jsem pravil*“ — vyhlíží tak, jako byste nemohla mít žádné původní myšlénky, vůbec žádné myšlénky, které já jsem Vám jako nevštípil, vyhlíží zcela jako má arogantnost!

Bude-li tento list dlouhý, to nevím. Vyměřil jsem pro Vás čtvrt hodiny času (tolik jste jistě neočekávala), a co se dá za ten čas napsat, to bude. Čtvrt hodiny!

Vy si ani nepomyslíte, jak čas bez Vás mně v Praze — rychle ubíhá. Kdybych Vám to řekl upřímo do očí, koukla byste se tázavě na mne, a než byste ústka otevřela, už byste je měla zapečetěná.

Myšlénkou tou se kojím však, že zdraví opět na venkově dobudete, a proto zůstaňte tam hodně dlouho, třeba — ne, byl bych udělal hloupý vtip a Vy byste se mu nebyla ani zasmála.

Nařídila jste mně, že Vás mám o všem novém zpravit. Mimo několik mordů, dvou spálení se vitriolem, dvou přejetí

vozem, což se všechno po páru stává, a několik lží nemůže ani nejčilejší novinář ničeho sehnati. Zato Vám posílám Lumíra — snad proto, abych postporto ušetřil.

Mohu upřímně říci, že se na Váš list už napřed těším, a mohl — bych jej už napřed svou výtečnou fantazií sestavit.

Bude as takto znít:

Milý N.!

Vědomost Vám dávám, že jsem šťastně tam přijela, kam jsem jela, a to Vás bude tuze těšit. Přijela jsem jako ztlučená. Váš list jsem obdržela a za Lumíra děkuju. S mým zdravím jde už líp. Pište zase brzy své

Anně.

A o tom se ani nezmíníte, jak

„unter meinen eignen Fenstern
äugeln sie mit meinem Schatze“.

Budete-li právě tak psát chtít, jak jsem předepsal, můžete ten kousek jen z mého listu vystříhnout, na druhou stranu marku (ale jistě!) přilepit a mně tak odeslat.

Zatím dost; budoucně snad dál, snad víc, snad rozumněji.

Čtvrthodina již Vašemu odběhla

Nerudovi.

P. S. Zapomněl jsem ku vzorku Vašeho listu podat postskript, a vím přece dobře, že žádné děvče, má-li někoho jen poněkud rádo, listu žádného nenapíše, aby nepřidalo postskript nějaký.

Listy z vyhnanství — II

Drahá Anno!

Musíte se venku tuze dobře bavit, poněvadž mně ani nepíšete; sic kdybyste se nebavila dobře, měla byste dlouhou chvíli, pak byste na mne myslila a mně pro ukrácení nesnesitelných, mrzutých hodin snad také psala. Alespoň jste to ve svém milém listu, kterýž jste co odpověď na můj první list „z vyhnanství“ napsala a tak laskavým způsobem sama do Prahy přinesla a mně odevzdala, jistila, že si psaním na mne čas ukrátíte, který by sice příliš dlouhým byl.

„Chodím a běduju,“ napsal jsem jednou, jsa žákem třetí gymnasijní třídy, na počátku své as třetí hloupě české básně. Tenkráte jsem nevěděl, proč to píšu, kdybych ale nyní napsal „sedím a běduju“, tož bych věděl proč. Bože! Čtyry nepopsané strany přede mnou, mám psát své lásce a nevím co. Kdybych mohl psát o lásce jako jiní páni, namluvit o srdci a jiných vnítřnostech a střevách několik stran, tož by mně bylo hej, ale tak!

S Vámi mluvit o lásce, kdežto jste vtělená láska sama — — — ale ne ke mně! — Bylo to dost zbytečně mluveno?

Včera jsem byl v divadle. Už dávno jsem se tak na spisovatele nehoršil! Dávala se veselohra Bergerova pod názvem „Bastille“. Lidé se tomu smáli a já také; myslím ale z jiné příčiny. Látka veselohry se hlavně na tom zakládá, že může král Ludwig XIV. s lidmi nakládat jak chce, nechá je žertem zavřít, žertem je propustí atd. To je arci velmi směšné, nejsměšnější však to, že králi za to ti lidé nevypráskali, ana nebyla příčina, proč by s nimi tak nakládal. Jediná rozumná osoba v celém kuse je jeden opilec, jenž alespoň celou tu hanebnost ve svém opilství bez obalu vypravuje. — Teď jsem si oddechnul!

Abych své povinnosti dostál, Vás s novinkami seznámit,

začnu. Po ulici jsem chodil a viděl lidí dost; však žádné Vaše známé. A viděl-li jsem, už jsem zase zapomněl. Proto také nemohu psát, jak ta neb ona oblečena byla, jaké měla pentle na šatech a jaké na zeměpisném klobouku. Ano ty klobouky! Jdu-li nyní po Praze, podobá se mi, jako bych viděl čínské chrámy po malých nožkách ženských se procházet. Nahoře střecha se zvonicí, kolem střechy místo zvonků a rolniček krajky, dole porcelánové průhledné zdi. Já slyšel už alespoň dvacaterá jmena těch kloboukú a všechna byla jmena měst. Dala by se z nich krásná mapa sestavit, dívky ty totiž na náměstí spořádat, a studující by se mohli zeměpisu učit.

Opravte začátek mého psaní. Abych nemusel psát čtyry strany, uříznu druhý list.

Hádejte, kde list je napsán?

Jedna polovička v redakcí, druhá — u vás v bytu.

Váš

Neruda

---

8. *17. a 18. června [1857]*

Listy z vyhnanství — III

Drahá Anno!

Pišu oslovení schválně malé, aby bylo vidět, že není ta drahota tak přílišná, a užívá-li se při drahotě v obyčejném slova smyslu prostředků, aby se v lacinost proměnila, měli bychom my v našem smyslu zprostředkovat, aby se ještě zvýšila. To byla dlouhá sada a příčina té nepatrné drahoty jest ta, že už pišu třetí list z vyhnanství bez odpovědi. Jsou to pravé listy z vyhnanství! Jako bych psal petici ze Sibiře o vy-

bavení a nedostal od tyranské vlády ani odpovědi. To Vás však nezaveď, abyste nyní odepsala, mohl bych se odměnit a také ani neodepsat.

Tak daleko jsem psal včera. Večer jsem obdržel Váš roztomilý lístek. Věru, že je duchaplnější nežli deset čísel Pražských novin. Nesmím ale dítě přechválit, aby se nepokazilo. Jak pěkně Vy umíte žertovat a jak uměle do 25 řádek 38 chyb vplést. Musil bych zde starý nářek znovu počít, totiž o tom, jak naše dívky, co se týká mateřského jazyka (stará frází), nesmírně pokulhávají. Naše dívky myslejí (ač může-li o nějakém myšlení řeč býti, kde nenárodní a dvojité vzdělání všeho ducha potlačuje) — naše dívky myslejí česky a vyjadřují své „myšlénky“ německy. Že by nebylo příliš škoda, kdyby psaly listy své vždy německy, jest arci pravda, neboť jejich „myšlénky“ beztoho neznají jiných předmětů nežli zbytečnou lásku a režii kuchynní.

Satiricky jste podotkla, že písemním loučením ušetřeno, abychom viděli jeden druhého plakat. Dobrá satira! My dva bychom neplakali, kdyby šlo i [o] loučení navěky; Vy ze studu a pýchy, já z pýchy a snad zlosti. Zdaliž Vy byste tajně slzičky nějaké neuronila, nevím, a nechci si tím ani lichotit. Ostatně má žena své slzy, muž svou zlost (někdy jen hrdost). S loučením je vůbec věc to podivná. Loučící se milenci domnívají se, že jeden bez druhého ani žíti nemůže; — a přece, třeba dlouho vzpomínali, stanou se jim jiní lidé také tak milými. Co se povídá o první lásce, jest tak dalece pravda, ana obyčejně, ba skoro vždy první láska hned v mládí počíná, dokud člověk je poetickým, znajícím svět jen dle krásných povídek, majícím času dost jen o své lásce přemýšlet a s ní se obírat. Vše to, co má potah na první lásku, je jako celé mládí nejkrásnější dobou našeho života, a tedy nejraději na ni vzpomínáme. Později se stane člověk ovšem rozumnějším, chladnějším, rozvážnějším a hloupost v lásce nastane teprve s druhou dobou dětinstva, se stářím.

Nového nevím nic, dozvíte-li Vy se ale něco, co by se pro mne hodilo, neopomiňte mne o tom zpravit. Co se pro mne

hodí, víte, že jsou mordy, samovraždy, veliké požáry, zloděj-ství atd. A kdybyste Vy sama, chtíc mne od tyranství osvo-bodit, sama sebe zavraždila, pište o tom.

Váš tyranizovaný a tyranizující
Neruda

Prázdný papír můžete k odpovědi použít.

---

9. *[22. července 1857]*

List ze svobodného vyhnanství — (První a poslední)

Vážená slečno!

Divil jsem se nemálo obdržev list Váš, *vážená slečno*, poně-vadž dobře vím a představiti si mohu, jakou práci Vám to dát muselo a jakou oběť Vás to stálo, čas si k tomu uprázdnit. Tím vděčnějším jsem byl ovšem té oběti. Pomyslil jsem, *slečna Anna* mohla zatím v panské zahradě (s kaplanem) aneb jinde s jiným společníkem se výtečně bavit, a věnovala velikomyslně mně ten čas i se zábavou, abych si nesměl naříkat, že jsem nedostal čtrnáct dní po třetím svém listu ani odpovědi na první. Však jsem tím svůj hřích proti *Vašnostiným* radostným chvílím omlouval, že jste nejspíše psát ráčila, když dešť Vás k domovu poutal aneb když jste večer usnout nemohla. V prv-ním i druhém pádu mám ještě nějakou zásluhu, buď že jsem dlouhou chvíli zapuzovati pomáhal, když i nedostojně Vás, buď že upominka na mne svou lhostejností Vaše očka uspala, aby druhý den v milostných pohledech tím jasněji zářiti mohla.

Jak jste láskava, že jste mne ubezpečovala, jako by Vám líto bylo, že jsem s posledním Lumírem Vám psaní neposlal; já vím dobře, jak je Vám čas příliš drahým, nežli abyste můj list celý čtla, a proto vyprosuju si snažně odpustění, že nyní opět psát se opovažuju. Snad ale *slečna* všechny mé posavádní

sady ani číst nebude, poněvadž nejspíše pro nedostatek času jen konec každého listu čítáte. O tom mne přesvědčil poslední Váš list, a bylo by tedy líp bývalo, kdybych byl vždy jen konec listů psal.

Ta satira ve Vašem listu, totiž přání k mým narozeninám, se mne nemile dotkla. Pamatuju se, že jsem nesčíslněkrát před Vašností mluvil o zbytečnosti všelikých přání podobných a že jsem se vynasnažoval, abych slova svá také odůvodnil. Že Vy, *vážená slečno*, přece přejete, je posměch, kterého nezasluhuju, je důkaz, jak liše působí slova má, je důkazem přesvědčení, že mohu náhledy své každým dnem měniti. I bez toho upozornění byl bych jistě věděl, jak málo slova má u Vás působiti mohou.

Že jste neobdržela Lumíra, za to nemohu, já ho u vás odevzdal.

Abych nepřekročil meze slušnosti, nepíšu více, než Vy jste, slečno, psala, jsa vděčen už tomu, budete-li celé číst.

V uctivosti

Neruda

---

10. *23. [listopadu 1857]*

Vážená slečno!

Bylo mně milé, že jste se zaručila čestným slovem, že to, co jsem doslechl, pravdivé není; naopak sloužiž Vám i mé čestné slovo, že i já jsem ničeho neřekl, co by nebylo Vám lichotivé. Znání mého charakteru Vám tak poslouží jako mně Vašeho. Co se mezi nás staví, není zajisté něco podobně malicherného, aniž nová nějaká osobnost se mezi nás staví; jsou to vůbec okolnosti, jakých osud často mezi lidmi nakupí.

Váš služebník

Neruda

11. *23. ledna 1858*

Vážená slečno!

Vím dobře, že mnohý jiný v podobném pádu by úplně se odmlčel, ba že by i jistou pýchu a zadostučinění v úplném mlčení nalezl, nemohu ale za to, že vůbec poněkud jiného tvaru i způsobu myslení jsem než obyčejné množství. Poměr náš je ovšem nyní podivný, nebyl však nikdy jiným; dříve nemohl se svou celou příkrou zvláštností úplně vystoupit, poněvadž má vina teprve dozrávala, a v budoucnosti doufám že alespoň ve Vaší mysli svou protivnou barvitost poněkud pozbude. Nevím, jak nyní o mně smýšlíte a zač mne vůbec držíte; čím horší obraz si vytvoříte, čím chatrněji charakter můj před Vás předstoupí, tím pravděpodobnějším se obraz stane. Nechť mne však i nenávidíte, přicházím přece s prosbou, s prosbou to, s jakou bych nikdy před žádného druhého nepředstoupil a ku které mne jen opravdová velikost mé viny donutit mohla. —

Byl jsem mladý, nezkušený člověk, když jsem Vás seznal, ovšem pln bujné síly, pln naděje a nejlepší vůle velikou budoucnost sobě získat. Částí té budoucnosti bylo mně dosažení Vaší lásky, ostatní částí (jak už to bývá) dosažení jmena velikého, postavení vysokého a možnost působení pro národ poskytujícího. Lásku Vaši jsem si dobyl, rozmilou to hříčku, která mne až k té době doprovázela, kde člověk každou hříčku v praktický nástroj přeměniti chce. Mezitím jsem málo k jiným stranám hleděl, málo o cos jiného dbal, já hrál a hrál, až u konce hry jsem seznal, že sázku svou, celý to život, jenž (tím si nelichotím) zdárněji rozkvétat mohl, jsem prohrál. Viděl jsem, že jsem duševně i tělesně zmalátnělý člověk, a viděl se bloudit v budoucnosti, jak tak mnoho známých, bídných, vlastní vinou nešťastných a politování nehodných lidí, o kterých se leda s lehkým pokrčením ramen řekne „také jeden z těch chudáků, kteří život ztratili“. — Znáte pověst o člověku, jenž svůj stín prodal? — Já prodal za krátkou dobu zábav

celou svou samostatnost. Zábavy byly lehké, nikoli snižující, a život za ně ovšem velikým platem.

S uvědoměním svého zániku vybředla ještě jiná, hrůznější pravda na povrch. Byla to myšlénka, že jsem nestál po dobu svého lehkomyslného vladaření sám, že jsem svůj život úzce spojil s Vaším, že záhubou mou, ztracenou minulostí, truchlou přítomností a prohranou budoucností mou i Vám minulost, přítomnost a budoucnost pokálena jest. Léta, která já jsem ztratil, i Vy jste ztratila a já nemohl žádného zadostučinění, ani nejmenší dostojné náhrady podat. Měl jsem začít znovu? Tak veliká bývala má samostatnost, že kdyby i síly zlomené byly postačovaly, byl bych se přece styděl dráhu, na níž jsem hned poprvé ku cíli nedošel, ještě jednou nastoupit. Takovým lidem je ovšem líp, když pomalu následky svých chyb ucítí, když chřadnou a vadnou a zároveň doklepají s poslední kapkou, s mlhavým zbytkem bývalé své síly. — Měl jsem od Vás žádat, abyste můj osud i dále se mnou sdílela, měl jsem k rokům, kteréž jste pro mne ztratila, ještě jiná léta nespokojenosti, dlouho trvajícího bolu připojit? Pro mne samotného ještě síly dostačí, umírat ještě dovedu; strhnout do jámy ale ještě druhého, cit ten by byl za lehkomyslnost pouhou přece přílišným trestem, a jak by ten druhý k tomu přišel? Mesiášů, kteří za hříchy jiných umírají, je málo, a jsou-li, žádají veliké oběti. Takovou obětí, novým poutem, by byl cit toho, pro něhož umírá.

Co se týče mne, já jsem hotov následky své lehkomyslnosti sám snést a přitom chladně vyměřovat, jak dlouho to ještě trvat může. Abych *jistým* způsobem tomu konec učinil, není mi více možno; poslední prostředek náleží jen velice silným aneb velice slabým lidem; k prvnějším už nepatřím a k slabým — vždyť není dub vydutý slabým stromem. Prostředním lidem ten lék se nedává — — až snad —

Nyní k prosbě; dlouho dost jsem už mluvil, snad příliš dlouho, jste-li už docela chladna. Pak čtěte to celé co výjimek z některé povídky, v níž se o rozličných tak hloupých věcech mluví, že se čtenář táže: „Nač pořád ten vnitřní život; zevnější má více lesku, a pak je ten život duševní příliš smutný.“

K chybě své jsem se přiznal, já Vám ukradl léta Vašeho života, nejkrásnější léta dívčího mládí, dobu Vašeho rozkvětu, Vaše jaro, Váš lesk, a ničeho nemohu navrátit a nedal jsem Vám za to snad ani jediné radostné chvíle! Prosím — odpusťte mně! — Nechci úplné zapomenutí, ač by snad nejlíp posloužilo, k tomu nejsme stvořeni; ale o odpustění prosím, prosím o to, abyste si nevzpomínala s předhůzkami na mne, abyste — já ani nevím, oč bych prosil, snad jen o to, abyste, až uslyšíte, že chřadnu a jsem už na odpočinutí, si nevzpomněla na mou vinu a snad leda s povzdechem si pomyslila: „Byl jen lehkomyslným a odnesl svůj trest za to.“ — Když nemůžete odpustit, prosím, neukažte mně to, budu jako dítě myslit, že jste odpustila.

Já v světě nalezl málo lásky; snad jsem jí nezasloužil, neboť kde se mně, třeba spoře, podávala, já ji odkopnul. S otcem mým jsme se milovali, jaká jen láska mezi otcem a synem být může, a přece jsme žili ve věčném nepřátelství. Takové a podobné boje neudusily sice můj cit, ale pohřbily ho a uzamkly v nejhlubším vnitru srdce. Otec můj umíral a já ležel vedle něho na loži a co syn jsem přitom snad až příliš dlouho spal. Já se probudil, otec dokonával. Byl jsem přes něj nahnut, poslední vzdechy se mu z prsou pracně dobývaly, já myslel, že se mé srdce rozpukne a hrdlo vyschlé a stažené že ani více dýchat nebude, a přece jsem přitom počítal a studoval, jak člověk umírá. S takovým ďáblem byste nikdy nebyla šťastnou se stala.

Nyní však, co dál? Já psal rychle, aby nenuceně, cit můj všelicos přitom prozkoumal a leccos rozbolestnil, a přece jsem studoval, jak se láska pochovává — poslední láska — a první.

„Rád bych už s tím zbledlým děckem do jámy!“

Nechť vidíte od nynějška cokoli, já nemohu jinák jednat, a je také jedno, zdaž zničený člověk dříve nebo později zahyne.

Že list můj žádnému neukážete (jak jste Mühlsteinovi poslední ukázala), doufám.

Váš služebník

Jan Neruda

12. *[Po 2. prosinci 1858]*

Drahá Anno!

Neviděl jsem Vás včera ani předevčírem, a poněvadž dnes nejspíš také nepřijdu a Vašich bolestí a zlostí omžených očí se bojím, raději píšu. Nemohl jsem proto, že jsem byl churav. Lidé už tak dlouho dusí můj zpěv, že není divu, když mne nyní už prsa bolívají. Proti větru plovat a zpívat je sice hezké, ale trochu namáhavé. Druhá má nemoc (prosím Vás lekněte se!) je zase novější a silnější, poopravenější vydání mého nejlepšího díla — rýmy. Jen kdyby mně lidé už mozek nezaneřádili, abych se konečně své věčné rýmy zprostil.

A Vy? — Jste ještě tak silně chůrava? Bojím se skoro odpovědi, třeba byste tomu vždycky nevěřila.

Co novinku Vám sděluju, že Tieftrunk obdržel místo po Rozumovi.

Váš

J. Neruda,
kandidát svého a Vašeho zdraví
(sebe kladu vpřed)
a mnoha jiných velmi pěkných
věcí

---

13. *5. prosince 858*

Drahá Anno!

Jak datum dokazuje, píšu to dnes.

Byl jsem právě u velebného otce Krolmusa, aby mně něco o národních tancích sdělil. Zastal jsem celou rodinu, otce, matku i roztomilou dcerušku, doma. Dceruška se na mne oknem usmívala a já recitoval

„Geh ins Kloster, liebes Kind,
oder lasse dich rasieren“,

a když jsem vešel, zaflautovala slečinka líbezným hláskem, jako by z pokažené píšťaly ze štíhlé vrby udělané vycházel —: „Vy jste vždycky vesel a usmíváte se přes celou pavlač!“ — Paní K. dělala těsto a šlo jí to dobře od ruky; slečinka kroutila nos a makarónky, z čehož jsem soudil, že budou dnes také obědvat. — „To bude radost pro velebníčka! Jakpak se máte? On dnes celou noc nespal. Bylo mu tak podivně a on přitom pořád vrhnul šlemy, a jaké šlemy, teď trochu usnul. Půjdu se podívat.“ — Šla se podívat. — Bylo už uklizeno, a proto také ležela jen jedna ženská sukně na posteli. Na sukni byly houfy těch nejkrásnějších kaštanů a sukně byla tak uměle položena, že všechny ty kaštany navrch ležely a z bělosti sukně samé ničeho jsem neviděl. Ale byly to kaštany, až se mně chtělo — musel jsem však kolem nich, kolem škopku a k velebníčkovi nevelebnému do pokoje. Velebníček byl umyt! — A učesán? Nač to! —

Po strávení několika popelnic s runami i bez run, nekřesťanských obručů a leckterých jiných lahůdek, o kterýchž jsme nevěděli, co s nimi naši předkové dělali, odebral jsem se bez tance zas kolem škopků a kaštanů ven.

Na důkaz své zdvořilosti dala mně paní K. několik břitev patřících prý k bradě nějakého doktora a pana manžela, abych je k vám donesl, což jsem už proto rád přijal, poněvadž mezi přáteli — —

Kvečeru se u Vás dostavím.

Váš

J. Neruda

14. *[4. listopadu 1859]*

JAN NERUDA a Jos. Barák
byli zde návštěvou, aniž by byli „Anouška“ nalezli.
Naše (moje) úcta.

---

15. *[V listopadu 1859]*

Slečno Anno!

Poněvadž sám ničeho nevím, nemohu Vás o hodině zpravit; přijdu však večer, abych sobě tanci u Vás vynahradil.

Váš

Neruda

---

16. *28. listopadu 1859*

Slečně Anně Holinově

Stůně můj Anoušek ještě na jistou zvláštní myšlénku? Dal mně vědít, je-li už zdráv a prost všech nápadů a nápadků, a mohu-li tedy zase přijít.

J. O. A. M.

Jan Neruda

17. *[V prosinci 1859]*

Odpusťte, že včera a dnes nepřicházím; mámť zde nakladatele Augustu z Litomyšle. Snad budu zítra zrána moci přijít, dnes je mně nemožno; právě musím zase k A.

Líbá Vás

Neruda.

---

18. *31. prosince [1859]*

Milé děvčátko!

Thakeray se píše: *Thakeray!*

Prosím Tě, sveď to nějak dohromady, abychom mohli dnes jít do besídky silvestrové na baštu; bude slavna. Nemohl by jít tatínek? Bylo by mně velmi milo.

Že jsem po celý týden k Tobě nepřišel, lituju; nemohl jsem sobě však pomoci. Povolení nešlo (zítra prý vyjde z Prahy odpověď — ať je už jakákoli!) a my tratili tím každý den sto abonentů čili 600 zlatých. Byl jsem následkem toho v strašném humoru a s každým jsem se hádal. Nechtěl jsem svou mrzutost i k Tobě vnést a udělal jsem Ti snad bolest. Odpusť

svému

Nerudovi.

Nemohla bys mne do 3 hodin zpravit, půjdeme-li? Přišel bych sice o půl deváté k vám,

19. *15. ledna 1860*

Milý Anoušku!

Neví ještě, půjde-li do divadla? Půjde-li, řekl mému poslu ano, nepůjde-li, ne. Může-li ale jít, tedy šel. Prosil bych za to, nevím ale, jak to u vás stojí a půjde-li to dnes podle všeho bez skandálů. Alespoň někdo by mohl od vás jít, abych našel odevřenou a přístupnou lóži.

Já jsem dnes zlostí nemocen, daliť mně ještě druhý hloupý titul na rohy, ačkoli jsem jen pod tou výminkou kus dal, že žádného druhého titulu nebude. Je za tím novým titulem tucet nepřátel a jeden hloupý přítel skryt.

Do lóže bych přišel na každý způsob hned k počátku k Vám; kdybyste však tam nebyla, přijdu najisto večer.

Nezapírám Vám, že nejsem dnes jist před skandálem. Půjdete-li, jděte brzy.

J. Neruda

---

20. *[Začátkem roku 1860]*

Sotva že si mohu minutku přišetřit, abych Tebe pozdravil. Korektury se vpravo a vlevo hromadí k pravým haldám a mně brní už hlava z toho spěchu a z těch rozmilých nesmyslů.

Líbám Tě, Anoušku, v duchu; věř mně ale, že mně toto políbení není tak milé, jako když Tě líbám bez ducha. Dnes večer budu tak nešťasten, že sobě stále o Tobě myslit budu, jsi-li u Górského nebo ne. Budeš-li, nu tedy tanči rozumně a nenastyď se mi; sic hodím po Tobě odtud tou sněhovou koulí, kterou mně včera švagr Heydukův okno rozbil.

Tvůj kvapně sice, nicméně však nečitelně píšící

J. Neruda

21. *22. května [1860]*

Milý Anoušku!

Píšu Ti, nečekaje ani, až od Tebe dopis obdržím. Píšu nakvap, jelikož dnes mnohými pracemi zanešen jsem; vynahradím však stručnost dnešního dopisu budoucím delším.

Zítra Ti pošlu číslo Dalibora a Humoristických listů pod křížovou obálkou.

Musím snad v pátek nebo nanejdýl v sobotu do Litomyšle; nepiš mně tedy dříve, dokud Tě nezpravím, že jsem se zase vrátil. Já budu psát ještě jednou z Prahy a pak z Litomyšle.

Barák je posud na policii; mimo něj je jich tam prý asi 30. Výslechy trvají stále.

Jakpak jsi promoknula? Jsi už v Kníně? Nečekáte v Knížecí na Smíchově na budoucí příležitost? Dostanu-li zítra dopoledne list od Tebe, budu se zajisté horšit, že jsi mě předešla. Ostatně nechci ani v takové neštěstí věřit, spoléhám se příliš v pánaboha a Tvou váhavost.

Zbude-li Ti jich něco, pošli také několik hubiček

svému

J. Nerudovi.

---

22. *2. června [1860]*

Milý Anoušku!

Pročpak mně nepíšeš? Myslil jsem, když přijedu z venkova, že naleznu list od Tebe, včera večer jsem přijel a nenalezl jsem ničeho. Snad se zase hněváš, že jsem z venkova nepsal? Podrobuju se tedy a píšu nyní zase sám. Prosím Tě za to, abys mně psala vracející se poštou, jsi-li zdráva, neboť v Tvé zrzavým ingoustem napsané první a poslední cedulce pravíš, že Ti venkov nesvědčí.

Na zpáteční cestě zastavil jsem se u Baráka v Kouřímě a zdržel se u něho celý den. Mimo jeho pozdravení mohu Ti jen tolik ještě říci, že B. co nejdříve snad do Vídně internován bude, kamž zažádal.

Po odeslání tohoto svého od 2/6 (jakž kupci píšou) zajdu hned k vám; na poštu však dodám zároveň dvě čísla Humoristických listů a dvě Daliboru. Ponesu k vám některé nové knihy. Uvidím-li, že máš počátek něčeho, jehož pokračování k vám dodám, s sebou venku, zašlu Ti to.

Tvůj

J. Neruda

---

23. *5. června [1860]*

Chtěl jsem Tě uleknout a za trest za praošklivý konec na tak krásně započatý Tvůj list napsat nadpis

Nejváženější slečno!

Ale ne, jsem milostivější nežli bůh, a co ještě více znamená, milostivější než můj Anoušek. Tenkráte ovšem myslil Anoušek, že má právo ku hněvání se, neboť neznal poměrů. Je pravda, že jsem mohl vícekráte psát, než jsem to učinil (ačkoli jeden list u Tvých rodičů opět několik dní ležet zůstal); nechtěl jsem ale proto psát, že jsem zamýšlel hned po svém příjezdu z Litomyšle k Tobě zaject, což by doufám výdatnější bylo bývalo než pouhé psaní. Na každý způsob to ještě, a to co nejdříve, učiním. Když jsem přijel do Prahy, bylo tolik práce, že jsem nemohl hned zase odjeti, a zadržením mého listu, jejž, jak mi právě Emi praví, dnes odeslali, stala se další roztržka. Až přijedu, snad mně přece odpustíš?

Piš mně ještě vracející se poštou. Obrazy života poslal jsem Ti včera poštou.

Co se týká Tvého pokušitele na venku, vím o něm už z listu, který jsi Emimu psala, a obdivoval jsem se tomu, jak jsi stále ještě slaba. Proti podobně sprostým lidem je nejlepší zbraní důstojnost a nejhorší přívětivost, což jsem Ti už kolikráte řekl. Opováží-li se Ti říci „Nanrl“ nebo „Nani“, můžeš mu hned odvětit: „Já vám říkám pane a prosím, abyste mně říkal stejně zdvořile zase slečno!“ Ostatně jsem tomu velmi rád, že jsi opatrna, a prosím Tě sám za to, abys byla ještě třeba opatrnější. Podobných lidí ještě neznáš, má holubičko!

V Litomyšli jsem obdivoval znalost Tvou v lidech; Marie S. skutečně není tak hodna, jak jsem ji vždy zastával. O tom Ti však sdělím vše, až přijedu.

Emi čeká na list, poslice prý čeká, končím tedy.

Trochu méně podobizně a trochu více Tvému

J. Nerudovi.

---

24. Františku Holinovi *[Mezi 5.—15. červnem 1860]*

Pane Holino!

Dnes jedu na Dobříš, jsem už zapsán; odpusťte tedy, že Vás dnes navštívit nemohu. Co novinku ale sděluju Vám, že Päumann z Prahy do Solnohradu přijíti a nějaký Štrobach, jenž se co vzdělaný a rozumný člověk líčí, na jeho místo přijít má. Snad Vám přiveze Annu s sebou Váš oddaný

JAN NERUDA

25. *[15. června 1860]*

[— — —]

Mně se vskutku po Tobě stýská, Anoušku. Ta cesta do Knína připadá mi jako svíčka ve vězení. Byl jsem strašně blazeován, všeho přesycen, protože doba naše jest pro mne dle našich poměrů smutných příliš shnilá a já v čase, kdy bych nejraději všechnu duševní sílu napínal, s maličkostmi se obírati musím. Zcela se vyšinout z panujících poměrů a pracovat o sobě na nějakém klidném díle nemohu za mnohou příčinou, za tou například, že klidnější ty moje práce se neuznávají, a pak také za tou, že už jsem takové „enfant perdu“, které ani na okamžik na nic jiného myslet nemá než na šarvátky. Zábavy mne také už více netěší, jak sama víš, a tak mi zbyly jen vždy okamžiky s Tebou strávené, kdež jsem ovšem zakrátko nemocného svého rozpoložení se zbyl. Tys roztomilé dítě ve všem, a proto člověk také starostí u Tebe lehce zapomíná. Piš mi mnoho, dvacetkrát víc než já Tobě, potřebuju toho víc než Ty, jelikož nedovedu si už tak v myšlénkách zahrát jako Ty.

Tvůj

J. Neruda

---

26. *21. června [1860]*

Drahý Anoušku!

Obdržel jsem dnes Tvůj milý list a měl jsem z kázání radost. Napsal bych dnes podobně dlouhé a ostré, kdybych zde neměl zase Augustu z Litomyšle. Píšu tedy jen proto, aby poslice Ti vůbec něco přinesla; zítra má následovat ostré pokračování.

Divím se, že nemáš ode mne ještě list. Poslal jsem Ti ho se svou podobiznou a dvěma novými stereoskopickými obrazy už 15. června, 16. odeslal jsem časopisy; piš mi hned, zdaž jsi všechno obdržela, abych reklamovat mohl.

Sestavuju nyní originelní sbírku stereoskopickou.
Paní Pešková vyjde už najisto litograficky.
Česká deputací vrátí se zítra nejspíše už z Vídně.
Srdečné sbohem!

J. Neruda

---

27. *23. června [1860]*

Milý Anoušku!

Čekám stále ještě potvrzení, žes moje zásilky obdržela, a obdržím za to — nu vždyť víš, co jsi mně psala. Tys posud to dítě, kterés bývala, a zase se to stane, že obdržíš kázání, kdy myslíš, že přijde odprošení. Což mohu já za to, že nic neobdržíš, co odešlu? A pak ta dětinská náhlost! Nechci se vemluvit do výčitek, sic bych musil vytýkat, že jsi vždycky připravena mne klást na stejný stupeň nízkosti s nejsprostšími třeba lidmi, a konec Tvého listu (to o S.) že je skutečně urážlivý. Nechávám toho všeho ale rád být, jelikož Tě znám, a nepochybuju, že Tě samu znepokojovalo ledacos, když byl už nešťastný list pryč. Pak znám také příliš dobře Tvé rozmary a přičítám je toliko churavosti. Vyhrožuješ — vlastně nevyhrožuješ, ale pravíš zcela určitě —, že jsi mně poslala poslední list a více že psát nebudeš. Nevím sice, myslíš-li to opravdu; nevěřím tomu ale, jelikož by mně to ovšem nemohlo lhostejno být.

Čekám toužebně na budoucí Tvůj list, doufám, že tam budou korektury. Chtěl jsem Ti list poslat zase nazpět, aby ho děvčátko raděj samo spálilo; podržím ho ale přece, vždyť už mám leccos podobného.

Vidíš, Anoušku, neměla bys ztrpčit mně těch málo klidných a šťastných okamžiků, které mám! — — Nechme toho. —

Z veřejných záležitostí jen tolik, že česká deputací se z Vídně už vrátila; mluvili s císařem, ministry, říšskými radami atd. Nažalovali se dost.

Kam Ti mám adresovat budoucí dopisy? Piš mně přece, zdaž jsi do dneška obdržela obrazy a časopisy a potřebuješ-li něco.

Tvůj nehněvivý

J. Neruda

---

28. *26. června [1860]*

No tak vidíš,

drahý Anoušku,

že jsem se nezmýlil. Škoda, že mně Tvoji vzkázali, aby byla odpověď do 12. hodiny u nich, a že jsem teprve o $11^3/_4$ domů přišel! Napsal bych Ti dlouhánský list o Tvé maličké a kratičké zlobě. Což ale s dítětem, které čte „Lásku k básníkovi“ a v praxí jí tak krásně do louže pomáhá. Třeba bys byla takto roztomilou, děťátkem přece zůstaneš. Bavívám se tím, že si Tě myslím buď v pokoji u babičky, jak si s obrázky nebo s pravopisními chybami při psaní na mne hraješ, buď v zahradě, kde zase myšlénky Tvé hrajou si se mnou, jako moje s Tebou. Mám takto pořád dětskou Tvou mysl před sebou a nepřekvapí mne žádná konsekvencí z ní.

Co se týká deputací, o níž pravíš, že jí nerozumíš, věřím Tvému nerozumění. Rieger a Macháček (švagr Sklenářův) podali ve Vídni vládě peticí, v níž se žádají politické noviny, v níž se mluví o Národním divadle, Muzeu, Matici, o českých školách, špatných úřednících, nespravedlivé správě, o nečeské říšské radě, o bitvě bělohorské, o věrných Češích a jiných hloupostech více. Není-li to nestydatý lid, že řekne všechno přímo, — což?

Zítra odešlu poštou časopisy; myslím, když o tom víš, že si je budeš moci z Knína zaopatřit. Kdepak jsi teď? V Kníně, v Čelíně, v mlýně? Jaké jsou budoucí adresy? Přijdeme snad s Emim, musíme však vždycky vědít *kam*.

Odporučuje se Tvé nemilosti a doufaje, že Tě i babičku

s „těmato párma řádkama“ při dobrém zdraví vynatrefím, že Tě vynatrefím i při dobrém rozpoložení ku zlobení se, zůstávám, odevzdávaje Tě zároveň do milosti boží, jakož i nejsvětější jeho matky; kterouž on stvořil později, aby nedělal výminku,

Tvůj

Jan Neruda.

---

29. *[2. července 1860]*

Milý Anoušku.

Píšu Ti v nesmírném spěchu, píšu vždycky v spěchu, ne snad že nemám pro Tebe času, jak by se mnohé zlé děvče domýšleti mohlo, ale proto, že vždycky se na mne náhle naléhá. Emi byl si prý zde už pro odpověď před chvilkou a já právě teprve přicházím z města domů. Kdož ví, nezameška-li můj list už posla, což by mne velmi mrzelo.

Ty píšeš roztomile, a co je při Tvých posledních listech nejzvláštnějšího, to jsou Tvoje stálé prosby, abych se nehněval. Ty nejsi psycholog. Prosíme-li někoho příliš, stává se buď pyšným a považuje se skutečně za pána, jemuž vyplňování pravidelných proseb přináleží, nebo docílíme opak svých proseb. U mne nemůže být ovšem o druhém řeč, tím spíše by mohlo ale nastoupit prvější. Tedy pozor!

Abych budoucně s listem pozdě nepřišel, načnu hned dnes list nový, dlouhý, a odešlu všechna pokračování, jakmile posel přijde. — Tomu jsem se už od Tebe naučil.

Peticí neobdržela ještě odpovědi. B. byl tyto dny v Praze na zapřenou; v Pardubicích potkal se s Päumannem. Koluje mnoho písniček o posledněǰším.

Tvůj

J. Neruda

REDAKCÍ OBRAZŮ ŽIVOTA nejmilejšímu svému spolupracovníku Anouškovi

Milý Anoušku!

Měl bych začnout s nějakým kázáním. Jak můžeš být jen podobně dětinskou a stále sobě na S. myslit! Právě tenkráte, když jsi Ty svou lamentací psala, pracoval jsem na tom, abych pro tento sešit ani do Litomyšle nemusil a tím jistému nerozumnému děvčeti příležitost ku opětnému rozzlobení a rozbolestnění vzal. Kdybych byl podobně svéhlavý, nemohl bych se rovněž hněvat a horšit proto, že P., bývalý Tvůj ženich a nyní už dávno *ženatý*, u vás venku byl? Nemohl bych to nalézt podivné, že jen tenkráte tam jede na *návštěvu*, když Ty tam jseš? Není to ještě podivnější, že Ty mně to zamlčuješ, kdežto já jsem Tě hned o přítomnosti S. v Litomyšli zpravil? Vidíš, děťátko! Že nekážu, poděkuj se, ačkoli tím přijdeš o dlouhánský list. — Možno, že by Tě bavil, neboť by moto mého kázání bylo na každý způsob neznámé i známé: „Na počátku nebylo nic a z toho nic stvořil si Anoušek nejdříve nepokojnou noc. Pak si stvořil Anoušek lampu a nalil do ní oleje žárlivosti a svéhlavosti, aby viděl, když počne celý svět nové zloby tvořit. Tak povstal nový svět.“

Bez dalšího přechodu děkuju Ti za Tvou milou upominku, že jsem se kdysi narodil. Tvůj dar byl velmi vhodný a sladký, milejší mně každého jiného. Kolikráte jsi se při *hledání* (ne*hledaného* a právě proto tak milého) skutečně jarního daru shýbnouti musila, tolik přijmi poklon mých za svůj dar a za svůj nápad. Tys přece jen sladká a moudrá, viď, [— — —]

Přece bych měl ale proto se hněvat, že jsi byla toliko přes jedinou noc v Praze a ráno zase odjela. Což jsi se nemohla pozdržet? Musila jsi hned zase pryč? Vždyť snad babička mohla sečkat i s Tebou! Já tenkráte přišel z divadla teprve po jedenácté domů, a to jsem nemohl ovšem více přiběhnout. Ráno už jsi byla pryč. Zajisté jste řádně promokly. Kdybych

se nebál, že stůněš, přál bych Ti to. — Nestůněš? Prosím Tě, *ne*!

Abych Ti sdělil také něco nového, věz tedy, že Barák je externován z Čech. Nechali ho volit, chce-li do Štýrského Hradce nebo do Inšbruku nebo do Lince. Zvolí nejspíše Hradec. Ať žije — však já nenapíšu, co má žít! Třeba by mně pak Anouška taky externovali a já bych musil dál než na Dobříš jezdit.

Poslal jsem Ti poštou nový sešit Obrazů života a v něm číslo Humoristických listů, den nato číslo Dalibora; nejspíš už to všechno máš. Kam Ti mám nové knihy dát? Chceš-li, pošlu Ti je také poštou.

Dej sobě hubičku, Anoušku; a piš mi brzy a zase hodně hněvivě; však on se nerozzlobí, ledaže Tě trochu zase pokárá ten

Tvůj

J. Neruda.

---

31. *16. července [1860]*

Milý Anoušku!

Opět a opět se ospravedlňovat! Nu budiž tedy! Navštívil bych rád rodiče Tvé a není také ani pravda, že jsem u nich nikdy nebyl (otce jsem nikdy nezastihl); přijdu-li ale tam, utíkám za chvíli už zase pryč — je mně tam nadmíru ouzko a teskno. Proto také raději jdu zcela zřídka.

Pochybuješ-li, že je mně psaní od Tebe milé, neměla bys věru raději ani psát; já alespoň bych v pýše své sobě nikdy nedovolil, abych psal někomu, komu list můj lhostejným bude. Pochybnost Tvá zračí se skutečně v každém Tvém listu. Píšeš-li milostně, stylizuješ jako ve strachu; píšeš-li zlobivě, což u Tebe pravidlem, pak už — ondyno jsem Ti to charakterizoval. Věříš-li v mou lhostejnost, pak nepiš, prosím Tě za to;

listy Tvoje mohly by pak býti takové, že bychom se skutečně pohněvali.

Obrazy života obdrželas hned v první den, kdy vyšly. Opozdily se tenkráte o 4 dny v tisku.

K vám jsem došel hned po obdržení Tvého listu. Nebyl nikdo doma, zůstavil jsem Tvá vzkázání služce.

Chceš-li se stále hněvat, jdi kratší cestou, a chceš-li stále vytýkat, vytýkej méně obyčejné a pravdivější věci. Že se mně teprve později za biogr. p. P. poděkovat chceš, vypadá tak, jako když maminka slibuje dítěti bití, „jen až domů přijde“; až přijdeš domů, vrátím Ti ten papírek, na kterýs to napsala.

Tvůj
J. Neruda, který by Tě za tu „lhostejnost“ zlostí teď ani v duchu nepolíbil.

---

32. *21. července [1860]*

Milý Anoušku!

Vidíš tedy, že dovedeš hned po dovádivých a zlostných listech velmi pěkné a milostné napsat. Tys roztomilá dušička, jenže se ta dušička často mrakem přikryje, aby ji vidět nebylo. Tedy budeš zase psát a zase hezky psát, viď? Já Tobě také; posílám Ti zde malou tobolku, abys v ní vždycky poslední dopis nosit mohla, zároveň ale také abys nemyslila, že jsem zapomněl na Tvůj svátek jako dříve dle Tvého udání na Tvé narozeniny. —

Na Střeleckém ostrově budou se nyní české *taneční* besedy (vždy v úterý) odbývat. Nevím, jak dlouho ještě venku zůstat hodláš, na každý způsob ale je ještě zastihneš, bude jich dvanáct.

Kdepak jsi vlastně teď? Čekám, až bude mít Emi po přednáškách, pak jej přivede k Tobě

Tvůj

J. Neruda.

---

33. *[29. července 1860]*

Milý Anoušku!

Tys jako aprílový den, hned jasný a parný, že si člověk kabát svlíká a zcela podomácku mu je, hned zase zamračený, že se člověk rychle zabaluje a utíká. Nu teď je pro okamžik zase hezky a vyhřívám se na sluníčku.

Babičce řekni, děťátko, že to bude tak brzy, jak brzy to jen možno bude. Pochopuju, že Ti podobné otázky nemilými jsou.

Od září bude vycházet český politický list pod redakcí Krásovou; v redakci budu sedět také já s Tonnerem, Vávrou, dr. Uhrem, Liblínským a Majerem.

Barák posílá Ti svou gratulací, taktéž Schwarz. Přiložené dva obrazy jsou ku kompletování naší sbírky.

Líbá Tě

Tvůj

J. Neruda.

---

34. *[Srpen—září 1860]*

Milý Anoušku!

Zdá se, že jsi teď zase kurýrován, či ne? Alespoň lístek Tvůj svědčí opět o úplné zdravotě Tvé jindy tak lehce popudlivé mysle.

Tážeš se po besedách? Buď ráda, žes na prvních nebyla. Na první nebyly ještě dámy sezvány, a přišlo jich tedy jen asi deset, s nimiž Emi místo mne tančil. Při druhé byl tak strašný vítr a tak silný déšť, že nepřišla ani jedna; sedělo nás tam patnáct mužských u dvou stolů a bavili jsme se, jak se obyčejně v hostincích bavíváme. Může být, že třetí bude lepší, na každý způsob podá Ti Emi o ní zprávu.

Co se týká Tvého příchodu, ustanov se podle příležitosti sama. Nechtějí Ti už ani knihy ani časopisy posílat, musíš tedy přiject, třeba jen na několik dní. Žízním už po Tobě.

Odesílám Ti zároveň dva Dalibory poštou.

Přijď tedy tak brzy, jak můžeš, a potěš svého

Nerudu.

---

35. *[Před říjnem 1860]*

Drahá Anno!

Můj exemplár Körnera se ztratil, nevím kam. Po celé Praze u všech kněhkupců a antikvářů není druhého, musil jsem tedy z výpůjční knihovny vzíti.

Odpusť, že nepřicházím již po několik dní; dějí se velké věci, — o nichž Tě zpravím.

Tvůj

J. Neruda

36. *[Po 2. říjnu 1860]*

Milá Anno!

Dovídám se právě, sedě již v redakcí, žes včera pro mne vzkázala.

Je-li něco důležitého, vzkaž a přijdu; na všechen způsob mně ale oustně vzkaž alespoň, jak se Tvé matce vede.

Přikládám ukázky.

Tvůj

J. Neruda

---

37. *[Po 2. říjnu 1860]*

Milá Anno.

Píšu ze strachu před tím kázáním, které zítra za to dostanu, že jsem dnes a včera nepřišel. Snad si přijdu již dnes večer pro ně, nechci ale slibovat, aby nebylo kázání ještě větší.

Prosím, pozdravuj matku svou.

Sbohem a přemýšlej zatím o textu k zítřejšku.

Tvůj

J. Neruda

---

38. *[Počátkem listopadu 1860]*

Matka má bohužel dnes a zítra pro příchod Barrandův mnoho práce a běhání, nemůže tedy dnes přijít, zítra Ti řeknu, kdy přijde. Vzkaž k nám, jak se vede. Nemohl by mne

Emanuel dnes v redakcí navštívit? Snad by mohl hned také nějaké milé psaníčko od Tebe přinést?

Tvůj

J. Neruda

---

39. *[26. prosince 1860]*

Redakcí jde dnes do Šárky, musím tedy zůstat se Svátkem. Přijdu zítra.

JAN NERUDA

---

40. *[31. prosince 1860]*

Drahý Anoušku!

Ať dnes zůstane Emi doma anebo alespoň ať se vyhne okolí policie. Dle doslechu má být v noci kočičina; Päumann už o tom ví a vojsko je připraveno. Při Silvestru bude mnoho opilých lidí, možna tedy lehko opravdová srážka.

JNda

---

41. *[Kolem 5. ledna 1861]*

Do včerejška *pro*, od včerejška *proti*. Volit však budou, arci s jakýms ohražením.

JAN NERUDA

42. *[Po 26. únoru 1861]*

O besedě ničeho nevím, drahý Anoušku. Jak se líbí tatínkovi konstitucí?

JAN NERUDA

---

43. *[Po 25. červnu 1861]*

Milý Anoušku!

Odpusť, že jsem Ti posud nepsal; čas můj je příliš obmezen a nejsem ani v noci sám, poněvadž bydlím s Krásou. Nevím, jak zde ještě dlouho zůstanu, tento týden se ale zajisté vrátím. Otci sděl, že to vypadá ve Vídni dosti nepěkně; nevědíť ani vůdcové, co by rádi. Zdejší Češi mluví o politice právě tak zbytečně jako pražští.

Právě přichází kůpka lidí pro mne, abych šel s nimi podívat se do Prátru. Žiju ostatně klasicky, až na to, že mně scházejí — *Ty* ne*, ale vůbec Pražané. Život zdejší je méně než „gemütlich", kterýmž slovem Vídeňáci všechno naznačují, takže například i kašna může „gemütlich" býti.

Pozdravuj všechny a Emanuelu řekni, že jsem zde mluvil s jakýms jeho bývalým kolegou; bude to Emiho zajisté velice těšit, že jej nechává pozdravovat, neboť jsem zapomněl jeho jmeno.

Kdy pojedu, budu psát.

Líbám Tě srdečně.

Jan Neruda

* Zcela jistě ne.
Zbytečné poznamenání.
[Adresa:] *Anouškovi*

44. *[Počátek roku 1862]*

Jsem příliš rozerván, než abych Ti, Anoušku můj, psáti mohl obšírně; vyčkej ještě několik dní. —

Prosím, máš všechny mé loňské fejetony schovány?

JAN NERUDA

---

45. *[Po dubnu 1862]*

Zde jsou všechny doplňky
až na Frencla,
Dalibora,
Lumíra, které se více doplniti nemohou.

Rodinné kroniky č. 6 přijde. Z Humoristických listů mně Vilímek nedal ještě ničeho.

„Hus“ přijde.

Neruda

---

46. *[Před 20. červencem 1862]*

Milý Anoušku!

Sokol pojede po dráze, jelikož však nepatřím k aranžérům, nevím také, bude-li zvláštní vlak. Vím jen, že vyjedem v 6 hodin ráno a pojedem až na Vejhybku. Odtud pěšky na Šternberk, ze Šternberku pěšky přes Slaný na Brandýsek a zase po dráze domů. Já nejspíš že *ne*pojedu.

J. Neruda

Copak je to za paní Grubrovou nebo Krugrovou nebo jakou u vás v domě, která pořád pro mou matku posílá, aby jí něco „důležitého“ řekla. Copak chce?

47. *[Po 19. srpnu 1862]*

V největším chvatu, abys vůbec jen odpověd obdržela, píšu Ti, že Frič není v materielních nesnázích (ani ne desátý díl jak já, a přece mně při známé mé lehkomyslnosti pranic neschází), že Napoleon není mrtev, že o tělocvičném spolku dam ničeho nevím a že jsou pro Tebe havlíčkovské peníze již připraveny.

J. Neruda

---

48. *[Před 9. listopadem 1862]*

Holčinko!

Začátek je dnes koncertu zrovna v 7; musí se tedy včas přijít. Lituju, že nemohu pro vás přijít.

JAN NERUDA

---

49. *[Před 9. listopadem 1862]*

Milá!

Mýlíš se, myslíš-li, že mohu odejít z redakce na celý večer, kdykoli se mně zlíbí. Dnes sotva budu moci, a kdybych mohl, musil bych pak zase v noci teprve nazpět. Ostatně tam můžete zcela dobře jít, neboť koncert netrvá dlouho a Ty beztoho déle nezůstaneš.

Besedě se nebudu učit, protože ji už umím — vždyť jsem ji dělal s Linkem! Až bude nějaký kruh známých, řeknu Ti.

Neruda

50. *[Mezi 9. a 13. listopadem 1862]*

Milá Anno!

Často jsem obdivoval Tvůj takt, tím více mne překvapila nyní beztaktnost. Čtla jsi přece v novinách, že jsou čtyry určené společnosti k Besedě, a ani já bych nebyl přijal pozvání, kdybych byl předpokládal, že na Tebe si nevzpomenou. Určili mně jednu z těch dam, které byly hned při prvopočátcích Besedy, — a nyní chceš Ty se mnou tančit. Prosím Tě, co mám učinit! Piš mně, na čem jsi se usnesla, já se dle toho budu řídit.

Tvůj

JNd

---

51. Přípisek na dopisu B. Křížkové *31. ledna 1863*

Pane Nerudo, buďte tak laskav, oznamte sl. Holinové, by zítra o 10. h. k Boh. Macháčkové (k Riegrovum) přišla.
Na schůzce této mnoho záleží.
V sobotu d. 31/1 863 *B. K.*

Myslím, abyste šla.

Neruda

---

52. Františku Holinovi *[Před 29. dubnem 1863]*

Pane Holino.

Byl jsem u Vás v klášteře, abych se Vám před odjezdem poroučel, nezastal jsem Vás ale. Nevěda, zdaž bych Vás a kdy zastihl, volím cestu písemní. Srdečné sbohem.

Váš

JAN NERUDA

---

53. *[Po 20. červnu 1863]*

Mám Vám vyřídit nejsrdečnější pozdravení od Anny. Je to pravý vzor emigrantovy manželky, dobrá, tichá, obětavá — stýská se jí ale a vlasy šediví. Druhého kluka nechali nekřtěného, až jsem přišel (ve Francouzsku křtějí se děti, třeba když již samy do kostela dojdou); pak jsme ho ovšem pokřtili Honzou. Fričovi se vede jen taktak.

Tři neděle jsem byl na cestě, pět neděl v Paříži. Stařena, u které jsem bydlel, plakala usedavě při mém odchodu. Abych řekl, co se mně v Paříži nejvíce líbilo, musil bych říci, že zase celá Paříž; vše je tam tak velké a srostlé dohromady, že se musí buď líbit vše, buď [nic] [— — —]

Na prvním místě stojí ovšem těch 32 divadel, z nichž je jedno nákladnější než druhé.

Nazpět jsem jel přes Belgicko do Kolína nad Rýnem (Köln), kde jsem se sešel s hrabětem Schönbornem, hrajícím si na Čecha. Pak na Mohuč (celý den po krásném Rýnu), Frankfurt, Lipsko, Drážďany (kdežto 5 dní).

Posily francouzské, které jsem pro Vaši knihovnu zakoupit se osmělil, jsou ještě na cestě.

Oddaný

[— — —] Jan Neruda

54. *[Kolem 12. prosince 1863]*

Račte mně půjčit 3 neb 4 zábavné kníhy české (novely).

JAN NERUDA

55.

Zajisté Vás bude těšit přiložená památka od Karla Havlíčka.

Neruda

56.

Milá Anno!

Nemohu dnes na žádný způsob přijít, přijdu se ale zítra k vám zeptat, jak jste se bavila.

Váš

Neruda

---

57. Přípisky a odpověď Jana Nerudy na listu Anny Holinové *[Před rokem 1859]*

Pane Neruda!

Odpuste, že Vás již zase s mým psaním obtěžuju, já si ale pomoct nemohu, poněvadž jen s Vámi mluvit, bez pana Mühlsteina, možno není. Když jsme se v outerý dne 14. rozcházeli a já Vás, pane Neruda, žádala, zdali by se Vám líbilo k slečně Rauchové dojít, tak jste mně odpověděl, že mě ubezpečujete, když tam až ve čtvrtek dojdete, že jistě pudou, — ne ale, když k nám

ten celý týden nepřijdete, že to má být nějaké znamení, že k Linkovi jít nemůžete. —

U Vás, pane Neruda, je to lehká věc, mně se vysmát, že jsem byla u Linka, když od žádného nezávisíte než leda od pana Mühlsteina, a tomu k vůli můžete všechno udělat, poněvadž Vám žádný neporučí a také žádného poslouchat nemusíte; já ale mám rodiče, který mně poroučejí, a je poslouchat je má povinnost. —

Když jsem večer povídala, jestli pan Neruda nepřijde, tak zustanem doma, tak mně otec řekl: Když jsi už oblečena, tak jdi — a já musela jít. Teď dejte pozor, přijde to pravé.

Vy jste povídal, že jsem zvyklá chodit vždycky sama, co mám ale dělat?

Já Vás žádala, byste šel s námi k Linkovi, a Vy jste nešel, — ano, Vy jste měl mnoho práce (já na to vždycky zapomenu, poněvadž tomu nevěřím, ačkoli to pan Mühlstein dotvrzuje) — že pudu v neděli do Ďáblic, jste také věděl, ale takovou oběť mně přinést a mě tam doprovodit — to nejde — od pana Mühlsteina se na půl dne odtrhnout je u pana Nerudy nemožná věc; a také ta zábava při víně s pány je arci zcela jinou nežli se mnou, vy ochlasto!

Já nahlížím, že míváte dost často dlouhou chvíli u mě, ale přece jsem si lichotila (což náramný nesmysl byl), že snad alespoň někdy jsem Vám milejší než jiné; — nyní ale vidím, že je Vám všechno jiné milejší nežli já —***

Slečny Rauchové aneb jiné slečny choději také na to neb jiné místo, ale to se pan Neruda již o to postará, aby samy nešly, protože má outlocit, *se mnou někam jít, když ho žádám, — to nemá čas, vždyť ani pana Mühlsteina*[1] *neviděl*? — *až ve Žlutém domku*[2] — Co je mu milejší?

Proto Vás žádám, abyste mne více neobtěžoval.

Anna Holinová

Srozuměn se vším

Neruda.

* Ano.

** Snad je znamení přemýšlení zde proto, poněvadž by sice v celé sadě ničeho přemyšleného nebylo?

Študentská láska

Smutná veselohra o několika jednáních od F. Příhodovic

Osoby: On
Ona

Jednání poslední
Výjev poslední

(Pokoj. On a ona sedí přihromadě a koukají se na dvě strany.)

Ona: Tak jsem nechtěla konec k vám známému listu udělat.
On: Vždyť to z celého vysvítá.
Ona: To ne. Ostatně ale chcete-li, prosím, já jsem spokojená, ano — musím být. Chtěl jste udělat už předešlý týden konec, udělejte ho dnes.
On: Jak vidím, beřete vše na lehké váhy a není vám na tom záleženo.
Ona (nemluví a krčí jen ramena).
On: Nu tak si složím písničku „o lásce ošemetné a o veliké falešnici“; snad si vydělám alespoň něco po jarmarcích s tím. (Zpívá známou notou a odchází na obě strany.)

(Opona spadne.)

---

58. Jan Neruda píše dětem přání pro Annu Holinovou [Před rokem 1859]

Milá Anno!

Vidíš, Anno, podívej se, byl bych Ti dlouhé krásné přání odříkal, ale Neruda mně je nechtěl napsat, pravil, že Ti nemá nikdo nic co přát než on. Já mu to vyvracoval nejrozumnějšími důvody, on ale nechtěl nebo nemohl ničeho pochopit. Teď tu stojím a nevím co. Pomoz mně z té nesnáze a dej mně honem

hubičku, — ne, počkej, na to jsem se Nerudy nezeptal. Což ale z toho, víš co, dej mně ji honem a jemu o tom ničeho nepověz. Tak! Zaplať pánbůh, že jsem hotov!

—

Toníčku!
Uč se obému s Emim.

JNda

---

59. Přípisek na památníkovém lístku Roberta Macha [Před rokem 1859]

Andenken Rob. Mach.
Upamatování na lásku N⁰?

---

60. Přípisek na památníkovém lístku Franze Glasera [Před rokem 1859]

1. Franz Glaser
2. Anna Holinova } v háječku.

Zur Erinnerung an die erste Liebe, an

Glaser Franz
18 5/6 50

---

61. *[Před rokem 1859]*

Drahá Anno!

Poněvadž nevím, mohu-li dnes přijít — mámť zde bratrance —, líbám Vás zatím písemně. Je-li něco důležitého, jsem až do 3 hodin doma.

Neruda

62. *[Po roce 1858]*

Věru, že dnes nemohu posloužit ani dopůldne, ani odpůldne; nedisponuju ani nad minutou, o které bych mohl s jistotou říci, že v ní budu tam neb tam.

Rač mně napsat, co říci chceš.

Nda

---

63. *[Po roce 1858]*

Drahá Anno!

„Ich habe das Süße eines Briefwechsels gekostet“, a protož píšu Ti dnes přece, ač včera matka po Toníkovi Tebe nejspíš o všem zpravila. Babička u nás nebyla, ač ji Müllernova k nám posílala. Tvůj strach byl zbytečný, neboť se má matka na babičku hněvala, že nepřišla.

Pohádky můžeš sobě ovšem podržet, vždyť jsem je pro Tebe koupil; řekni mně jen, kdy budeš nové potřebovat.

Prosím, vzkaž nám, jak se daří matce Tvé, neboť má matka se stále ptá.

Tvůj

J. Neruda

---

64. *[1859—1862]*

Drahá Anno!

Piš mně, jak se asi hněváš, že tak dlouho nejdu, abych věděl, s jakým asi strachem přijíti mám. Co dělá maminka?

Tvůj

J. Neruda

65. *[1859—1862]*

Račte být tak laskava a půjčit pánu tomu z Divadelní bibliotéky Ouklady a láska a Tylova Pražského flamendra.

J. Neruda

---

66. *[1859—1862]*

Jsem na odpůldne objednán k onomu oficiálovi a musím pak hned do redakcí; nemohu tedy přijít. Ať navštíví otec, může-li, ještě dnes nebo zítra dopoledne Zangera a hledí se dozvědít, který důstojník na Příbrami asentovat bude.

Tvůj

JNda

---

67. *[1859—1862]*

Vše je stran Em. obstaráno; nebude-li vadit, že není z komptability ještě zkoušen, bude nejspíše přijat.

JAN NERUDA

---

68. *[1859—1862]*

Našeho sekretáře posavadního u Ježíška jmenujeme od nynějška zplnomocněným vyslancem u téhož pána a uděljeme mu řád nejvyšší roztomilosti bez tax, ale ne bez hubiček.

Zároveň sdělujeme mu, že má matinka naše radost až k zbláznění a že sobě dětinsky stále s dárkem hraje a naň se dívá. Neméně hlavu sobě láme táž šedivá osoba, jak asi zase Anouškovi radost způsobí.

Zplnomocňujíce Vás, abyste obsah této diplomatické nóty sdělil ostatním ministrům na nebeském dvoře, prosíme zároveň, abyste vyřídil, že babičku srdečně pozdravuje

Váš

JAN NERUDA,
z boží milosti majitel
Žebráka a Kokořína,
mp.

---

69. *[1859—1862]*

Právě přijel.

JN

---

70. *[1859—1862]*

Připravila si na mne pantofel, že dnes nepřicházím. Přišli jsme dnes odpoledne teprve zcela nevyspalí, po krátkém spánku musím do redakcí.

Váš

JAN NERUDA

71. *[1859—1862]*

Pro Vás nemohu dnes přijít, přijdu však do Konviktu, hodinu ovšem taktéž nemohu určit. Mazur bude můj — ano?

JAN NERUDA

---

72. *[1859—1862]*

Anoušku!

Pro krátkost času přijít nemohu; prosím Tě ale, abys přišla k matce k svátku; přeješ-li sobě ještě něčeho stran toho, piš mně.

Tvůj

JNda

Přijď s Emim.

---

73. *[1859—1862]*

Milá Anno!

Knihy dej vázat, jak chceš; právě při spisech těch byla by tmavá (hnědá) barva na svém místu. Lumíra dostaneš, jakož i vše ostatní — třeba bez ošklivého dodatku, kterýs přidala. Jsi zdráva?

Překlady jsou *již* obstarány.

Tvůj

J. Neruda

74. *[1859—1862]*

Milá Anno!

Hnědou vazbu! Na Kolára jen „J. J. Kolár“. Podobiznu Ti mohu teprve po několika dnech odeslati.

Tvůj

J. Neruda

---

75. *[1859—1862]*

Vazba je dobrá, kníhy menší ovšem netřeba vázat. Čím tmavší barvy, tím líp.

JAN NERUDA

---

76. *[1859—1862]*

Jsem nemocen, právě teď teprve vstávám z lože. Ani včera ani předevčírem nemohl jsem proto přijít; dnes ale už přijdu zase — po osmé.

Váš

JAN NERUDA

---

77. *[1859—1862]*

Divadlo je dnes; račte přijít, ano?

JAN NERUDA

78. *[1859—1862]*

Milý Anoušku!

Tvůj list jsem obdržel teprve dnes; neobědvámť doma a měl jsem na dnešek revizí. Přijdu, abych s matkou promluvil; jsi-li však nemocna, nepůjdem nikdo, ani já ani ¡Ty! Že jsi posud mou, dokážeme co nejdříve jiným způsobem. Co se týká ostatního, jsi opět a ve všem na omylu.

Tvůj

JNda

---

79. *[1860—1862]*

Drahý Anoušku!

Bylo by mně velmi milo, kdybychom tam šli. Pro vás však kvůli redakcí přijít nemohu. Ostatní se dozvím zítra od Tebe.

Tvůj

JAN NERUDA

---

80. *[1860—1862]*

Drahý Anoušku!

Odesílám Ti zde taneční pořádek pro dnešek, mnou vyplněný; odepiš aneb vzkaž mi zkrátka, mám-li pro vás přijít aneb uvidíme-li se až v besedě.

Jen se na mne nemrač, až přijdu. Kvadrily jsem proto vzal všechny, že je možno, že se nebudou ani tančit; jinak bych Ti toho byl neučinil. Tan. poř. ten je ovšem jen pro Tebe, a ne pro besedu. Tančí-li se kvad., platí, prosím, všechna *ƒ*.

JAN NERUDA

---

81. *[1860—1862]*

Milý Anoušku.

Od nás jdou dnes všichni na besedu vyjímaje Sladkovského a mne. Nemohu tedy dnes svému slovu dostát, čemuž odpustíš.

Tvůj

J. Neruda

[Adresa:] Slečně Anně Holinově

---

82. *[1860—1862]*

Račte prohlídnout sobě Tisíc a jednu noc, scházejí-li nějaké sešity.

JAN NERUDA

83. *[V létě 1860?]*

Na *hodinu* vzpomněl jsem sobě šťastně teprve po přečtení Tvého roztomile škaredého listu. Chce se zlobit a píše kaligraficky! Škaredí se a udělá krásné manupropria.

Ó to dovedu skutečně škareději psát než Ty, když chci.
K Vostřebalovi dnes nejdu; přijdu však večer.

JAN NERUDA

---

84. *[V létě 1860?]*

Milý Anoušku!

Nemohu za to, žes Lumíra nedostala. Přestali mně jej náhle z kněhkupectví nějakým omylem posílat a neměl jsem ještě času, abych stran toho tam zašel. Jsi zdráva?

Tvůj

J. Neruda

85. *[V létě 1860?]*

Milá Anno!

Pro Poppa učiním, seč budu. Vlasy nemohu poslat, nemohuť sobě je sám ustřihnout.

Tvůj

J. Neruda

---

86. *[V létě 1860?]*

Milá Anno!

Lítoval jsem, že jsem Tvůj lístek obdržel příliš pozdě, právě nyní o 11 $^{3}/_{4}$. Máš-li něco důležitého, piš mně to, k vám bych kvůli vašim a těm věčným narážkám na ženitbu nerád.

Matka se na Tebe hněvá, žes byla u nás a žes se neprohlásila; myslí alespoň, žes to byla.

V jednom z Tvých posledních lístků nerozumím tomu, co píšeš o mých podobiznách, že je dávám jiným dámám. Prosím o vysvětlení.

Tvůj

J. Neruda

---

87. *[V létě 1860?]*

K obohacení a jakémus zaokrouhlení naší sbírky.

JAN NERUDA

88. *[V létě 1860?]*

Milá Anno!

Tvá přísaha je více důkazem jakési nadlidské a nadženské vzdorovitosti a zlého srdce — nebo nekonečné, nevyhojitelné dětinskosti. Sdělil jsem Tvůj hněv své matce a ona lítovala, že nepřijdeš. Pravila, že bys mohla zítra odpůldne snad s babičkou přijít. Dopoledne nemůžeš Ty a má matka také ne a odpůldne mám zase já velké obtíže, jak sama víš, chceš-li ovšem věděti. Možno-li mně, přijdu zítra do 10 hodin dopůldne k Tobě. Nevím, vztahuje-li se Tvá přísaha také ještě několik hodin přes středu, sic bych řekl, ne-li zítra, tedy *zajisté* ten týden ještě přijdeš k matce mé.

Bez přísahy Tvůj

J. Neruda

---

89. *[Na podzim 1860?]*

Milá Anno!

Právě vstávám — po revizi a plesu u Taxisa, je $1^3/_4$ odpůldne, a nemohu tedy více k Tobě.

Velmi důležité rač napsat a poslat do redakce, pro méně důležité přijde sobě zítra zrána

Tvůj

J. Neruda.

90. *[1862]*

Dnes o 3. hodině je schůze u paní Mužákové, mám to vyřídit.

Duškovic lístek dostanou a měli by jej již, kdyby nebyl dr. Musil, praeses výboru, zapomněl.

Váš

JNda

---

91. *[1862]*

Prosím, chcete-li mně něco k vůli udělat, nechoďte k M. — Příčinu Vám nemohu blíže udat, je však dosti důležita. Jakákoli výmluva bude dobrá, jen když nepůjdete. —

Heslo? Zbytečná věc heslo napsat, když podobiznu *nedáte*.

Váš

J. Neruda

---

92. *[1862]*

Když již jednou někdo do komité vstoupil, ač se mu to zrazovalo před týdnem, nezáleží na podpisu ve veřejnosti nic více.

Návrh Mužákové je velepraktický.

Radím, je-li na tom záleženo, aby po této záležitosti komitéjní všechna veřejnost a styk s jistými osobnostmi minuly.

Váš

J. Neruda

93. *[1862]*

Milý Anoušku.

Poněvadž chci, abys před lidmi o lásce mé vždy pyšně mluvit mohla, píšu Ti následující.

Někteří lidé, před kterými jsem Tě již varoval, věda dobře proč, chtějí nám mrzutost způsobit, chtějí Tobě mluvit o jakés mé „lásce“ k Lidunce Š. a Tobě snad i některé psané cedulličky dodat. Zítra neb nejdél pozítří Tobě vše vysvětlím a budeš mne mít pak radši ještě než dříve, neboť jsem měl opět jednou příležitost, abych dokázal počestnost svou. Přijdou-li Ti oustně, chovej se pyšně, pokoušej, mluv, „žes to již dávno věděla“, „že jsou tak již ti mužští v *maličkostech*“, ve velkém že mně ale zcela důvěřuješ a „za cedulky že můžeš se odměnit cedulkami jinými, na kterých snad mnohému více záležeti bude“. Přijdou-li písemně, budu Ti důstojnou odpověd diktovat. Prozatím Tě líbá jen v duchu

Tvůj

Neruda.

Přemlouvají Tě k stejným šatům na Besedu. Chceš-li, uděláme jim ten špás, že budem vesele s nimi tančit. Nechceš-li, opatřím já společnost dobrou.

---

94. *[1862]*

Zdá se, že mně chceš dělat nějaké výčitky; prosím, toho nech. Já tak často již ustupoval, vida v budoucnosti nemožnost, že jsem sám před sebou zcela bezpečen. Také své známé výhrůžky rač nechat, již opakování její se mně hnusí.

Mezi námi nestálo nikdy a nestojí také posud žádné děvče jiné, víš to dobře, a přece mne důmněnkami obtěžuješ.

Těch „propánaboha“ je v Tvém listu zrovna tucet! Holka! Děvče! Anno!

Lístek musila jsi již včera obdržet, byl zaslán na otce.

Já myslil, že půjdem až za týden, přijdu ale.

---

95. *[1862]*

Milá Anno!

Nemohl jsem přijíti vzdor tomu, že jsem si dal záležet na tom. Ovšem že bych ale rád s Tebou mluvil, a pročež přijď, můžeš-li, zítra o 2 hodiny odpůldne ke mně do redakce, budu tam nejspíše sám.

Tvůj

JNda

---

96. *[1862]*

Milé dítě!

Víš, co jsem Ti řekl v Klementinu, dle toho mluv. Co s tou nebohou, žurnalistickou existencí? Nedává ani na týden jistoty, jakž teprve po celý život! A mám Tě snad pro celý život v bídu uvrhnout? Mám snad uvrhnout v ni i více lidí. Mohu-li se kdy oženit, budeš jen Ty ženou mou, ač jsi-li pak ještě svobodna. A třeba se ženiti nemohl, máš na mně přítele doživotního, k němu abys se ve všem důležitém obracela, prosím. Sundej obraz můj, zapři mne, šlap po podobizně kvůli lidem třeba nohama, ku všemu máš moje svolení. Řekni jim, že sama nahlížíš, že se mnou nic není.

Mizerná lež je to, co L. vypravuje, a za lež tu bude svému

muži odpovídat. Já mluvím o Tobě vždy a všude s největší úctou, a za poslední doby měl jsem více než stokráte příležitost vyjádřiti se, že buď Tebe, nebo nikoho.

J. Neruda

---

97. *[1862—1863]*

Slečno Holinova.

Podobným dětským hříčkám a hloupostem nerozumím. Když víte o nějakých listech, měla jste mně vše sdělit o nich a nehrát sobě tak prazbytečně na zdržanlivou. Vaše listy obsahují sice vždy dost výčitek, lamentací, znamének přemýšlení, ale nikdy nějakého fakta.

„Já udělám sama konec všemu“ — je fráze upřímně řečeno protivná, a žádám, abych nebyl pouhým dětinstvím takovým za blázna měn.

Já nepíšu žádným „dámám“, tím méně „jistým dámám“ a ještě méně „*jisté* anonymní listy *jistým* dámám“. Také Vám nemohu dát žádné rady, neboť Vaším listem byl jsem sice dost rozmrzen, ale pranic poučen.

Já se Vás tázal, chtěje varovat, před sestoupením se komité, že mně Schwarz řekl o Vašem náčelnictví v toaletě besední, o Průmyslovém muzeu atd. Vy jste mlčela — a pak přišla již rada pozdě. Byl bych Vás zachránil před stykem s „jistými“ dámami. Snad by bylo bývalo líp, kdybyste místo prázdných výčitek byla napsala něco o skutečnosti, snad by toho byla dokázala ta „zestárlá“ ruka, když asi rovněž zestárlá noha může na obveselení mladších s tanečním mistrem čardáš opakovat, při odchodu ještě několikrát „jednou kolem“ tančit a dále skákat, když jde někdo nemocen pryč, ve všem a všude být atd.

Již zakončující fráze Vašeho listu „Snad byste jistě přišel, kdybych tam nebyla já“ přiměla by mne k tomu, abych dnes

nešel k Linkovi, kdyby mne beztoho nezdržoval můj takt. Zábava privátně aranžovaná je něco jiného; v tanečních hodinách nechci být ale věčným méblem, o kterém se řekne „ten zde byl již před tolika léty“.

Verše přeložím, ač je nádenickou, duchamornou prací podobně prázdná slova překládat.

Oddaný

JNda

---

98. *[1862—1863?]*

Vážená slečno!

Chramostovi jsem již psal, a nevyndal-li obraz do dneška, tož jest to pak má zcela privátní věc naproti němu, kterou také s ním vyrovnám.

Za návštěvy u sebe se děkuju ve Vašem zájmu; mohlyť by Vám nemile se skončit. Co se týká koupeného prý šperku, je to lež příliš hloupá, než abych se dále tázal. Pro „*věc Vaši*“ více nepůjdu, chcete-li náhradu jinou podobnou věcí, rád učiním. Kvůli Vaší zvědavosti budiž ostatně dotknuto, že zlatník ten je vedle Mottla naproti kavárně U zlaté koruny.

Výraz „od mého *zbožňovatele*“ nalezám u ženské *velmi skromný*. As před rokem jste mne žádala, abych „kvůli lidem“ ještě alespoň rok vydržel. Nuže, já toho učinil ze slabosti, — a co z toho? Jen mrzutosti a nepříjemnosti! Rok uplynul, nudili a přelhávali jsme se obapolně, místo abychom učinili co rozumní lidé konec poměru, z něhož nikdy nic nebude.

Oddaný

JNda

99. *[1863]*

Jak je Anouškovi? Dal mně přece nějakou zprávu!

Váš

JAN NERUDA

---

100. *[1863]*

Račtež zapůjčit panu Hofovi Mysliveckých zábav sešity všechny, které máte.

JAN NERUDA

---

101. *[Koncem šedesátých let]*

Slečně Anně Holinově

Vážená slečno!

Že jste mne ondy v Ostruhové ulici zastavila, nebylo nakonec Vám as právě tak milo jako mně hned zpočátku. Máte pravdu, že při podobném spoléháte na mou osobní šetrnost; právě proto ale, abych neobjevil se snad někdy nešetrným, musím sobě přáti, aby z Vaší strany objevila se již *provždy* ona taktuplnost, jaké jsem sobě při Vás vždy vážil a snad vážiti nepřestanu. Vždyť se přece povídá, že mají dámy jemný cit, který poznává samý počátek náklonnosti k nim, také ale znenáhla nastupující a konečně tím více již rozhodnou chladnost. Myslil jsem, že něco podobného alespoň *Vám* nemusím říci; přejuť sobě od Vás i Vašich milých, jež upřímně ctím, tutéž přízeň, kterou já vždy k Vám a k nim chovati a v pádu

potřeby také činem dokázati hodlám. Avšak dále hledět neměla byste již kvůli sobě. Mýlili jsme se oba.

Několik lét jsem s Vámi již se nesetkal, ač to v mé moci bylo, toť snad pokynutím dostatečným! Nemám sobě čeho vytýkati. Důkazy Vaší lásky byly tak málo naléhání mému odpovídající, byly tak sporé a chladné, že musila konečně chladnost nastoupiti u mne, a byla se již dávno dostavila, než jsem k plnému vědomí toho přišel, než jsem sám sobě přiznati se troufal! Zápasil jsem dost dlouho, konečně jsem nahlídl, že při lhostejnosti nebylo by mezi námi štěstí pražádného, kdyby materielní naše poměry nebyly ani napolovic k tomu tak chudy, jak skutečně jsou a při mé životní dráze nejisté již zůstanou. V jiném nevidím také při sobě vinu. Dovedla-li jste v případu potřeby dříve ihned a vícekráte s rychlostí uznání hodnou místo mne nalézt milého nějakého náhradníka, zaviselo to nyní zajisté pouze od Vás, neučinila-li jste posud zase podobně. Přeju Vám v ohledu tom štěstí a nebudu zajisté nikdy překážkou, jakož doufám, že také Vy překážeti mně nehodláte v ničem, již v uvážení, že ani Vy ani já bychom sobě překážeti zajisté nenechali.

Nemyslil jsem nikdy, že podobně k Vám mluviti budu, neboť jsem měl v jemnocit Váš neobmezenou důvěru; nyní ale, kdy vidím, že před drahnými léty nadobro již ukončenou věc donekonečna zase alespoň v jistých formách šíříte, jsem krokem takovým sám sobě povinen. Krok ten stal se tedy a ubezpečuju Vás, že žádná náhoda není dosti mocna, aby mne přiměla k tomu, bych ještě jednou Vám nemilý list svůj opakoval. Vím, že je Vám rozhodně nemilý. V společenském životě ale doufám, že budu Vám moci (neboť *nahodilé* setkání je vždy možno) dokazovati tutéž šetrnost, na kterou jste posud u mne vždy pevně počítala.

Prosím, abyste neměla alespoň nenávisti ke mně, jakož zůstane bohdá vždy vší nenávisti k Vám prost

oddaný Vám služebník

JNda.

JOSEFU V. FRIČOVI

(1859—1890)

102. *26. března [1859]*

Moto:
Chci mnoho psát, a beru
půlarch proto.

Milý Josífku!

Musím Tě diminutivem oslovit, protože jsi nám věru jako milé děťátko, které z nemoci vyvázlo. Sledoval jsem posud každý Tvůj krok a oddychnul jsem zhluboka, když jsem si na baště zazpíval vlastní notou „Er denkt an Öst'reichs Festungsduft und gibt dem Pferde die Sporen!" Bez frází Tobě osud Tvůj věru poctivě závidím. Potřeboval bych tak nějakou malou cestu pro zotavení blazírovaného hloupého mladíka, jenž ještě všechno nevyžil, málo napsal, jen pro malé chyby osobní zkoušel, a přece sama sebe nejvybranějším způsobem nudí; není ale bohužel peněz ani na procházku za bránu, a kdyby jich bylo, dal bych je příteli B., jenž propůjčenými nám penězi na Máj nyní do strašlivých nesnází se dostal. Chudák už celý starostmi sešel a div bude, když bez utrpení morální nebo fyzické škody vyvázne. Dívám se na něj sám, jiný ho sobě nevšímá a žádný nezná; on se mně, ne sice nápadně, ale přece pro mne zřejmě, vyhýbá, poněvadž ví, že ho nejlíp ze všech znám, že mu v duši čtu a že u mne se stane uvědomělejším svého duševního stavu. Jen někdy, když je v zimničném zápalu, objedná sobě u mne studený tuš.

Tvou ženu jsem přivítal tak přátelsky a vřele, že jsem se své příliš zřejmé vřelosti až divil a sám ji za ostentací měl. Vyřídila mně mnoho pěkného od Tebe, především mne ale těšilo, že jsi už přišel k rozumu a mne v tom světle spatřuješ, v jakém sama sebe vidím. Políbení Tvá, o kterých mluvíš, mně však nesdělila. Vidíš, mám zde věru nádenickou práci s tím rumem. Někdy se mně zdá, že bych Tě mohl kapitálně zde potřebovat; pak ale, když mne nemožnost napadne, bývám skoro pyšen, že jsem sám. Víš dobře, že se ostatní jen dívají a mně nepomohou, snad ani pomoci nemohou; ba ani Karel není už k ničemu, stal se z něho frázovitý, nedbalý, skorem nesolidní

(totiž k literatuře) a zcela obyčejný písálek, a co na něm posud pikantního, podobá se pikantnosti shnilého slanečka, a já vždy i po zdravém slanečku vrhnul! Dostavím se vždy za všechny, a nikdo za mne. Známo Ti, že náš veliký Malý Jakob zákeřnicky do Karla se spustil. Karel dostal rodinnou trému a mou povinností se stalo, abych malému Pánu trochu za pačesy vytahal a jej takto zase na dobrou cestu, totiž ku kušování přivedl. Dal jsem mu metlou v 3. sešitu Obrazů života, bude Ti to už známo. Dovedl jsem, že p. M. znamenitě zkrotl; kňučí sice ten pes Poutníkův posud trochu, na kňučení jeho bys ale poznal, že má strach, že se domáhá milosti obecenstva, lapá vodu a svolává všechny raky, aby mu pomohli. Dej mu pánbůh zdraví a štěstí, aby jinde neshnil než na hnojišti; mámť ho rád, proto, že mne trochu jedu zprostil, a rád bych si to štěně zachoval, abych ho jako Sova v Mystériích Sueových pro potěšení zmučit mohl. On prý mne také miluje, že jsem mu v „U nás“ ku věčnosti dopomohl. Chci takové „U nás“ vždy napsat, když se studenti z prázdnin vrátí. Dělá to dobrotu a prodalo se toho za týden 300 exemplárů.

S ostatními mladými pány a bratry svými měl jsem všelijaké malé duelky, poněvadž jsem nenahlížel, že by nám arogantnost, nadsazování sama sebe a hloupá reklama prospět mohla. Napsal jsem věru s krvácejícím srdcem chladnou úvahu o Večerních písních Hálkových a Hálek byl co kapitální hoch ještě stálým mým přítelem. Postavili se později ostatní mezi nás, oddělili nás, a že jsme spolu mluvit, totiž bez formálností mluvit nemohli a snad nechtěli, odloučili jsme se od sebe více a více. Naštěstí se strhla hanebně hloupá hádka mezi námi, tak hloupá, že jsme se oba styděli a znovu přáteli se stali. Jsem zase spolupracovníkem na vinici Máj (přijdou tam moje čardáše), ač jsem ničím přispět nechtěl, poněvadž mně hoši principielně pro Obrazy ničehož nedávají. Vím, bratře, že jsem někdy schválně příliš citlivým pro urážky osobní, vím to proto, že se to schválně děje; věř mně ale, že mne ti lidé přece příliš často urážejí a ubližujou, snad proto, že vědí, že mnoho snést mohu. Rád bych s Tebou promluvil při cigáru, hochu!

Vidím z Tvého neslušného lístku, že jsi se dal do studia

magnetismu. Pokročil-li jsi, musels po celou dobu svého vzdálení každý den stokrát škytat, tolikrát jsme alespoň na Tebe vzpomínali; bylo mně Tě tak líto proto, že jsem napsal k Tvé oslavě „Škytáníčka“, pěknou to baladu, ve které co věrný přítel škytáním zemřeš.

Co se týká překladů z češtiny, nemohu pro nynějšek na žádný způsob se k něčemu uvolit; pro samou práci nedělám skoro ničeho, ale polepším se a budu pracovat jako kůň, jen až sobě trošičku alespoň kapsu spravím. Musím psát pro okamžitý výdělek, poněvadž příjmů pevných nemám. Na škole už nejsem, nahradil mne tam znamenitě Tieftrunk, a nemám chuti ku jiné škole také. Takhle kdybych mohl do některých zahraničných listů korespondovat! Ostatně se nemusíš o ty překlady příliš starat; počnou vycházet hned po prázdninách ve sešitcích. Překládá je Waldau a budu zajisté jejich spoluredaktorem a babou, takže se nic neslušného nestane. Budeš-li chtít a bude-li lehko, můžeš se venku třeba o nakladatele postarat. Waldau, poctivá to duše, která ke mně zcela přilnula, vydá as za dva neb tři dny knížečku Böhmische Nationaltänze. Věnoval ji mně vzdor tomu, že jsem jeho „Granaten“ v Morgenpostu i Obrazích poctivě zklepal. Za základ sobě vzal můj článek o témže předmětu.

Co se týká Tvých příspěvků, chci cestopisy, Iridiona, všechno, všechno, jen když to bude rozumné (sociální má přednost před rozumným). Tvé Sny a touhy jsou pěkné. Vstup „Pěvcům“ je feš! Až udáš bližší modality stran jmena (nemluvils o tom ve Vídni?), odepíšu Ti hned. Co myslíš s tím „prodat Tarasa Bulbu, Diblíka“ atd.? Mám je kněhkupci prodat? Musím Tobě ještě říci, abys *Ty* se nebál; vládnuť zcela Obrazy, a můžeš tedy ledacos napsat.

Prosím Tě, hleď k tomu, aby obdržel Barák peníze za Máje u Řivnáče a jinde!

Piš mně brzo, udej, jak Tobě psát mám, a udám také adresu!

Neopeřence fedruju, jsou ale tak nízcí a hloupí, že musím vše za ně dělat, — škoda práce! — Heyduk tiskne už své mnou prohlídnuté a místy valně olepšené básně, po něm přijde

Barák. — Karel dostane nejspíš Jasoně do rukou, takže pak poctivě mlátit budem.

Buď zdráv!

[Adresa:] Josefovi

---

103. *[Počátkem ledna 1860]*

Milý Josefe!

Obrazy života nejsou koncesionovány; Zeleného časopis politický také ne. Prvější budou vycházet tedy ve lhůtách pětinedělních u Augusty v Litomyšli. Expedice je tam, redakce ale v Praze (N., číslo 225, Ostruhová ulice). Potřebuje se mnoho příspěvků, zvláště pojednání literárních. Bérangera došel jen malý kousek. Pojednání o anglické literatuře (zvláště o Thackerayovi) bylo by nejvítanější. Prozatím sbohem!

---

104. *V Praze 17. července 1860*

Panu panu
Josefu Fričovi

Drahý Josefe!

Vidíš, Tvůj list mne nadmíru potěšil; vanul na mne alespoň jednou zase z něho duch čistě přátelský a rozumný — ani bys neuvěřil, jak mně podobného vzduchu teď už zde zapotřebí, abych dodržel v boji s privilegovaným i dobrovolným hovadismem. Ptají-li se Tě tam, proč u nás mrtvo, řekni jim jen přímo, že nemáme posud dělníků, a sliny, které místo deště

na naše skromné semínko padají, že umrtvujou poslední zeleň. Je to strašné! Potřeboval bych Tě zde, nebo z těch několik rozumných, které jsem posud nalézt mohl, není žádného, který by zároveň produktivním, a tedy pozitivně činným byl. A posud skutečně nemáme jiného pole pro svou činnost než produkcí bezouhonně literární, poněvadž pro politiku u nás — ještě mozku není. Jsem ode všech z našeho bývalého kruhu opuštěn, Obrazy života rediguju a píšu skoro sám, leda že mně některý „chladnoucí přítel“ někdy něco podá, když honorář potřebuje. Přátelství vychládalo pomalu tím, že v dobré taktice nepřátelé naši všechny ostatní chválili, aby mne tím spíše snižovat mohli. Já co demokrat jsem si z toho nevzal příkladu a byl jsem lhostejným naproti haně; Hálek ale vystupoval ve svém vlastním mínění stále výš a výš, přidávali se k němu ostatní co k uznanějšímu, pomlouvali mne, a kdyby se mých sprostých demokratických zubů nebyli báli, možno že už by se byli také do mne pustili. Koukají se na mne jako na buldoga, kterého by rádi odkopli, kdyby se ho nebáli. To je mně ovšem také lhostejno, ba i to, že mne Hálek za svého protivníka a nepřítele má, byť v myšlénce své potvrzen tím, že jsem přísně přihlížel k tomu, co udělal, a že jsem chválit nemohl, co jiní chválili. Teď jsem ovšem trochu upustil a dovolil raději, aby jiný než já napsal kritiku na Alexeje, ačkoli sám bych rád byl do toho vjel a modlitbu složil proti tragédiím historicko-*politickým* à la Alexej a proti šablonovitým charakterům, třeba by dle šablony shakespearovské byly.

Tvůj úsudek o Francesce mne těšil. Tedy přece někdo, kdo vidí a cítí, že nepíšu „pro marionety“, jak mně Pražské noviny vytýkaly. Tys mimo Podlipského jediný, který uznává, že ve Francesce něco více vězí. Proti nájezdům literárním nemohu se teď už ani bránit, protože jsou toliko mně platící. Dokud se najíždělo na stranu celou, bránil jsem všechny, teď mne nebrání nikdo. Naši hoši mne už i nazývají zrádcem, jelikož 1) nejsem panslavistou, 2) neuznávám političku Riegerovu za *α—ω* naší politiky, 3) vystupuju proti Riegerovi, že se šlechtou paktum uzavříti chce. Kam se koukneš, samý riegerián, cokoli Rieger učiní, je všechno „nesmírně“ politické.

Dají si ještě kůži prodat a budou se tomu pak divit, jak se to stalo. Naši hoši pokládají mně za zlé, že jsem letos konsekventní v náhledech, které jsem vloni v jejich jmenu zastával.

Musím teď pomalu a opatrně pokračovat, což tím spíše dovedu, že jsem chuť na literární produkci prozatím ztratil. Piš mně často, potěšíš mne a odpovím Ti pořádně.

Články piš jaké chceš, budou vítány; honorárem můžeš pak vládnout, jelikož mám znamenitého nakladatele. Tvoje básně má posud Hálek. Vydání Pflegerových básní neobstaral jsem já, zaplatíť si ho sám. Budoucí týden odešlu Obrazy života a některé knihy pro Tebe na Frankla.

Kritiku Pflegerovu za Francesku vzal jsem proto, aby se nesmysly o Francesce psané dovršily.

List Tvůj obdržel jsem teprve včera.

Pozdravuj srdečně milou Tvou ženu ode mne i od Anny.

Tvůj J. Neruda

Adresa (svrchní) hlavní na mne:
Barbara Neruda
č. 225, III.

---

105. *[Před 1. květnem 1863]*

Milý Josefe.

Odpusť, že Ti píšu teprve nyní; nevědělť jsem dříve, kdy mohu z Prahy se vybrat. Nemohu před prvním květnem a pak se musím ještě několik dní po jižním Německu potloukat. Přibudu tedy do Paříže v polovici května.

Rač již být tak hodným a opatř mně tam byt nějaký, ovšem že hodně laciný, neboť musím s uděleným mně grošem velmi šetřit.

Ze Štrasburku nebo Nancy budu Ti psát, v kterou hodinu

přijedu; snad sobě ušetříš času, abychom se hned v nádraží spatřili.

Pozdravuj zatím svou laskavou choť od svého

J. Nerudy.

---

106. *[Před 24. červnem 1863]*

Milý Josefe.

Přibyl jsem již šťastně do Prahy a děkuju Ti ještě jednou za Tvé laskavé služby. Pozdravuj ode mne roztomilou svou choť.

Píšu prozatím krátce o věcech, které jsi znáti chtěl. Švanda přijme milerád za honorár nyní *běžný* všechny *dobré* věci, které najdeš, a rovněž Ti vymůže, že můžeš obdržet peníze hned napřed, třeba hned po zaslání. Na jednoaktové dávej pozor.

Časopis literární budu se snažit zřídit v *Besedě umělecké* — — — líp než u soukromého nakladatele!

Dceru Otokarovu od Chocholouška budu Ti moci poslat teprve později, začneť vydávat sebrané spisy své u Vilímka. Zvláštního otisku z Květů posud není.

Ku knihovně pařížské Besedy slíbilo více lidí příspěvky; pozdravuj všechny oučastníky, Vojáčka ale extra. Chodźkovi vyřiď mou úctu.

Piš pilně Hlasu. V Praze se roztrousilo Zdekauerem (který prý viděl na Tobě velmi ošumělý kabát), že máš bídu a nouzi. Snad Ti alespoň z toho materielní prospěch vykvěte! Uvidím!

Líbá Tě

Tvůj

J. Neruda.

Kup mně as *pět* takových „trezorů“ nebo „recueil“ všelikých písní, jaké jsme koupili po franku, pošlu Ti peníze. Svých věcí jsem ještě neobdržel — poslals?

Panu Karlu Fričovi

Byls u mne, a lítoval jsem, že jsem nebyl v redakci. Kdykoliv píšu něco o Josefovi, podezříváte každou řádku mou, podezřívali jste již i mne samého u něho, a toho mám konečně dost. Jenom čirá nedůvěra může v mém dnešním fejetonu viděti to, co Tys pravil. „O sjednocení *pařížských* Čechů má první a hlavní zásluhu náš básník Josef Frič. V cizinu nešťastnými okolnostmi zahnán potřebuje lidi *soucitné* a tito potřebují zase jeho.“ A z toho chceš vymudrovat, 1. že „nešťastné okolnosti“ může někdo vzít za bídu, 2. že je ciceronem Čechů atd.? Josef dělá tedy těm *pařížským* Čechům cicerona? Či je Josef nějaký krejčovský tovaryš, o němž se při „nešťastných okolnostech“ mysliti může, že z nouze odešel? Neví se příčina nejen v Čechách, ale i mimo Čechy? Je to, když *lidé soucitní* potřebují jeho, nějaké ciceronství? Či je snad vodí v soucitu?

Jak pravím, jen nedůvěra může něco podobného vyčíst, a do nedůvěry Vaší mně zkrátka a dobře pranic není. Mohu se uběhat, abych zřídil list pro sebe a pro Josefa, v němž bychom dle úmluvy společně působili. Nyní zdá se, že se to vyplní, an mám převzít Rodinnou kroniku, již bych dle svého přetvořil; Václavovi jsem to již sdělil. A právě nyní začínáte znovu starou píseň, která zní: „Nevěř mu, Josefe, není to tvůj přítel, — který nejdéle s tebou vydržel a drží, který jediný při každé příležitosti na tebe ve veřejnosti vzpomíná atd.“

Dobrá, dělejte, co chcete, opakujte mu stokráte ještě, co jste stokráte již o mé neupřímnosti řekli, — mne ta věc již omrzela a Josef se vám poděkuje za to sám.

Budu mu o tom psáti a ať dělá zatím, co chce, v ohledu tom. Kdykoliv ale žurnalistická povinnost má mne zase svede se jmenem Josefovým, zapovídám sobě, abyste osobu mou přátelskými svými výklady obtěžovali.

Jan Neruda

Milý Josefe:

Nepsal jsem Ti dlouho, popoháněls a hubovals, a přece jsem nepsal, — nevěděl jsem co. Byl jsem v hanebném duševním stavě, nic se mně nedařilo, co jsem podniknouti chtěl, a o čem jsem Ti měl tedy zprávu podati, o nedaření a zlobení se? Či o nových plánech, k jejichž uskutečnění jsem kráčel vždy s tříčtvrtinovou jistotou, že se nezdaří?

Ale zkrátka — *list máme!*

Uvázal jsem se v Rodinnou kroniku, já co redaktor, Švarc co nakladatel. Není to ovšem takový list, jaký jsme my dva v Paříži spolu zformovali, je ale to již dost, že vůbec list beletristický máme. Umělecká beseda nesvede časopisu, jinde není výhlídek, žerme tedy chleba, ale pečme si ho dobře. Z Rodinné kroniky chci udělat časopis podobný Gartenlaube, ale Gartenlaube českou, tedy literárnější.

Dle toho nemusím Ti více program rozvinovat; přísně estetické rozbory musím právě tak vylučovat jako přísnou vědu, vše musí být pikantní, lehké, záživné, — povrchní, jen ne beletrie sama, která snese i nejdokonalejší práci i nejhlubší poezii. Dle toho račiž sobě práci rozložit a upravit; pro Tebe jsem dosáhl honorár dvacíti zlatých za arch, jiným se platí jen šestnáct; snad dosáhnu pro Tebe, bude-li se nám jen poněkud dařit, ještě leccos jiného. Především potřebuju, abych listu dodal ráz všeobecný a elegantní, od Tebe pařížské fejetonky, vypočtěné as na půldruhého sloupce časopisu, jak jej již znáš, obsahující věci nové, pikantní, sakramentské a někdy i nesvaté, zkrátka pérokresby moderní. Prosil bych o první hned do čísla prvního, k němuž potřebuju manuskript *nejdéle* do 25. tohoto. Máš *balady*, básně? Novely? Piš! Baladu potřebuju tuze. As za dva archy manuskriptu mohl bych Ti opatřit peníze napřed.

Ale proboha žádné prostřednictví Karlem! Kdykoli o Tobě ve veřejnosti píšu, přijde na mne, že jsem Tě urazil; jako zase fejetonem onehdy „Slované v Paříži“. Rozešli jsme se kletě

spolu po hrubiánsku. Já už mám toho štvaní právě dost. Manuskripty posílej přímo na mne (třeba do redakce Hlasu), honoráry může brát od Švarce, který Tě nechává srdečně pozdravovat.

Podotýkám ještě, že bych měl tuze rád ty perské překlady pomocí Chodźka. Pro začátek by byly tuze dobrým odporučením listu.

Však o listu prozatím jen tolik. Co do ostatního, víš, že jsem dramaturgem, totiž prozatím mně nabídnuto a přijato, kontrakt není ještě podepsán. V tom ohledu tedy nové spojení! Musíš mně garantovat, že v divadelním světě pařížském neujde nic *důležitého* pozornosti Tvé, chciť repertoárem českým daleko přestihnout repertoár německý, alespoň novinkami. Francouzská veselohra bude mým miláčkem. Co nebudeš sám v překladu a vzdělání zmáhat, zašleš mně, peníze obdržíš na zakoupení. Připrav toho hodně mnoho.

A teď řekni mému Honzíkovi, že mu chystám něco pěkného do vínku a aby odpustil, že se to posud nestalo. Milé Anně můj nejupřímnější pozdrav!

Právě mně přines Libla poděkování pařížských Čechů; připravujem druhou zásilku.

Dychtivý odpovědi

Tvůj

J. Neruda

---

109. *[Před 26. září 1863]*

Milý Josefe.

Ve spěchu a první radosti zapomněl jsem Ti ledacos povědít.

Především, že jsem peníze za Tvého Sheridana odevzdal již as před třemi nedělemi mladému Jelínkovi; myslím, že je tedy již máš.

Za druhé, abys ve spojení s Kroupou, Pinkasem a Čermákem pomáhal mým ilustracím na nohy. Budeš sám nejlíp vědět, co by se hodilo, viď? *Římské lázně!*

Za třetí, abys mně psal, jak mám co dramaturg s Tvým repertoárem nakládat.

Očekával jsem dnes od Tebe list a příspěvky, na kteréž nejvíce počítám; tedy nejspíš zítra.

Dnes přišlo povolení policie.

Servus!

Tvůj

J. Neruda

Z Afrikána Krátkého nemohlo by se nic vymačkat.

---

110. *[Před 14. listopadem 1863]*

Milý Josefe!

Nepsal jsem, že jsem Ti nemohl určitého nic sdělit, a šetřím nakladatele i co do porta, dařiť se nám prozatím mizerně. Tvých 100 franků dá se zítra, nejdéle pozejtří Karlovi. Ostatně netratíme mysle, ana se Rodinná kronika všeobecně líbí; my chcem ovšem méně chvály a více abonentů, jichž nám do rovnosti schází stále ještě pagatýlek 400. Snad to půjde!

Na Tvé propozice a projekty prozatím všechno a nic. Liegert i Švanda jsou srozuměni, budou platit žádaných pět franků, učiní se Ti také všemožné nadlehčení peněžité, — počkej ale ještě okamžik, až Tě zpravím. Prozatím já sám nehnul ještě ani práškem co dramaturg. Liegert nekupuje divadelní bibliotéku, bojí se snad přílišného vydání; ze vzduchu pak nemohu věci lapat. Také bych, pokud mne platit nebudou, nenahlížel, nač zvláštní práci, když mohu jiné dělat. Rozhodnout se ale musí vše v témdni.

Mazepu Tvého jsem měl na dvě hodiny vypůjčeného, vybral jsem tedy, jak z RK seznáš, narychlo poslední monolog. Kus se bude dávat ve prospěch Kolára mladšího, jehož benefice není ještě na den určena. Rovněž se má se Sheridanem, jenž přijde ve prospěch Malé. Radil bych Ti, abys, možno-li, hodně zpracovával a překládal; já bych se již postaral, abys ještě před provozováním dostal peníze jako za Sheridana. Jednám právě se Švandou, které z Tvých kusů máme nechat vyrukovat.

V Kronice nechám teď také Tvé aforismy tisknout; piš je dál, sbírej a pošli vždy zásobu.

Ve všeobecném směru Kroniky jsi mně nerozuměl. Já nemohu jen toho užít, co je čistě učené; co je všeobecně zajímavé a pochopitelné, hodí se mně vždy. Słowacki v několika zajímavých (kvůli rozměru listu nedlouhých) článcích je mně velmi vítán a prosím za brzký počátek.

Cito citocissimo — *Konarského!*

Cito citissimo — překlady z perštiny, o jakéž jsme se s Chodźkem umluvili. Já potřebuju věci nové, nevídané a neslýchané, jakých nemůže nikdo jiný podat než redaktor Rodinné kroniky, jemuž nyní se již závidí s udivením, že dovede opravdu redigovat.

Tvoje fejetony z Paříže jsou *velmi dobré* a čtou se mnoho; mrzím se, že nemohu podat v každém čísle jeden, jakž původní můj plán.

Pozdravuj srdečně své i naše.

Tvůj

J. Neruda

111. *[Před 24. prosincem 1863]*

Milý Josefe.

Ač jsem Ti v listu svém všechny Tvé dřívější otázky pokud možno zodpovídal, přece ještě nedostávám slíbeného. Žádal jsem Tě za běžné fejetony, za Konarského (obraz přijde již budoucí týden), za perské překlady s Chodźkem, za pokračování v aforismech atd. Ani neodpovídáš. Máš zajisté důležité příčiny a snad nejsi ani v Paříži. Pro případ ten dostačí ovšem těchto několik slov. Hned po obdržení věcí nejnutnějších odpíšu Ti obšírně o ledačems.

Tvůj

J. Neruda

---

112. *8. ledna 1864*

Milý Josefe.

Pěkný Tvůj Konarski mne velmi potěšil a těším se na další práce, potřebujuť dobrých věcí tím spíše, že Zlatá Praha mně dělá citelnou konkurenci. Vidíš, co jsem Ti řekl stran spolčení se s Hálkem, bylo by se navlas vyplnilo!

Słowackého snadže brzy zašleš, prosil bych Tě ale zároveň, abys opatřil k tomu *nákres jeho náhrobku*. Nemohli bychom obdržet také obraz náhrobku polského „Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor“ ?

Což to s pařížskými fejetony, alespoň za čtrnáct dní jeden, nejde ? A perština, a aforismy, a básně, a satira ?!

Teď ale hlavní! Chcem dát Tvou podobiznu do Rodinné kroniky, jak jsi již seznal, máme v podobiznách zvláštní směr i výběr. K tomu životopis ovšem nežádám celý, ale pěknou nějakou fešnou epizodku, vypravovanou poeticky a především ohnivě. Však Ty z bohatého života svého najdeš něco fajno-

vého. K tomu musíš nám také radou být dle podobizny; řekneš nám, zdaž sobě přeješ být dle některé fotografie v Praze u Tvých se nalezající, nebo dle nějaké *větší*, kterou bys v Paříži ihned udělati dal. Posledněj ší bylo by nám milejší, a ihned bychom Ti zaslali peníze za ni. Tak tedy rač se rozhodnout a snad se svou chotí se poradit.

Pozdravujem Tě srdečně.

Tvůj

J. Neruda

---

113. *[Před 3. únorem 1864]*

Milý Josefe!

Nejdřív o Tvých divadelních hrách. Sheridan, jak sám víš, je dávno a velmi ochotně přijat; že se neprovozoval posud, tím je vinna okolnost, že místnosti Prozatímního jsou obmezeny a od hercova skrovného užitku že nelze žádat, aby platil kus nový. Ředitelstvo posavadní Sheridana zaplatilo a stojí na tom, aby se ještě za krátkého panování jeho dával. Přijde tedy dosti brzy na jeviště, ač i zde třeba trpělivosti. Jinak s Mazepou. Beneficiant bojí se výdaje a ředitelstvo nechce kupovat nových kusů, hra Tvá musí tedy dočkat správy nové. Pracoval jsem k tomu, aby se zahájila samostatná divadelní éra Tvým Mazepou; rozkotalo se ale — o garderobu, již nelze do té doby upravit celou, a bez skvostné úpravy nelze zase začít. Vplyv na repertoár jsem neztratil a bohdá neztratím; nemůžem se však potud nikdo samostatněji hnout, pokud nebude divadlo zcela v rukou Liegertových, člověka to velmi energického. Buď ubezpečen, že dohlídnu víc a spíš na Tvé plody, než bych při vlastních učinil.

Nyní zase do Rodinné kroniky, která mně přirostla k srdci! V dubnu jsou narozeniny Shakespearovy, jimž hodlám věnovati celé číslo, možná-li. Program čísla toho jest prozatím:

oslavná báseň (neb i dvě), životopis (nebo ocenění), rodiště Sh., podobizna, tabló z děl atd. Piš mně, co bys myslel na doplnění programu a v co z již uvedeného nebo žádoucího bys se uvázal sám. Myslím, že by se dobře vyjímal také fejeton „Shakespeare v Londýnu a Paříži“, jakýž bys mohl ovšem velmi pěkný z vlastních názorů napsat. Práce musily by být do konce března v rukou mých.

Tvé bájce o provaze, upřímně řečeno, nerozumím. Až přes polovic je psána plynně a jasně, pak čirá nesrozumitelnost. Žádal bych, abys přepracoval.

Rukopisů mně třeba vždy do outerka, *nejdéle* do středy, abych je do *sobotního* čísla vpraviti mohl; vládnu jen jediným sazečem.

Líbá Tě

J. Neruda.

Sakra! Je nouze o *zajímavé* obrazy. Což Pinkas, což Čermák? Nemůže se mu psát? Nemůže se dát ten obraz, jehož máš krásnou fotografii? Nemáš fotografie těch černohorských pobizen? Dostal bys vše v pořádku nazpět.

Ano. Furore zde dělá fotografie obrazu Kaplińského „La noblesse et le peuple“, kterou jsi viděl mezi refusées na výstavě. Monde illustré přinesl ji, prosím, zeptej se tam, dají-li nám klišé a zač, třeba nechť hned pošlou „gegen Postnachnahme“.

---

114. *[Před 9. červencem 1864]*

Milý Josefe!

Odporučuju Ti přítele svého, dr. Linharta, doufaje, že se také vy dva spolu záhy a pevně spřátelíte. — Těším se na Tvou podobiznu a Tvůj životopisný výjimek.

Tvůj

Jan Neruda

115. *V Praze 18 17/7 64*

Milý Josefe.

Čekej obšírnější list ode mne ve třech neb čtyrech dnech; máš-li ostatně něco pro mne hotovo, něco *nového* a pikantního, zašli to hned; mám nouzi o dobrý manuskript. *Dva* listy jsem již poslal přímo za ten čas na Tebe, *dva* Kuřákovi stran ilustrace Franklovy. Nevím o ničem nic obšírnějšího, a nemohu Ti tedy také odpovědít. Ale za tři dni.

Alfréd Waldau je v Praze; nechá Tě pozdravovat. Přeložil některé Tvé balády do němčiny; vydá zvláštní Böhmisches Balladenbuch.

Tvůj

J. Neruda

---

116. *23. října [1865]*

Milý Josefe!

Nebudu se ani omlouvat, že Ti tak dlouho nepíšu. Můžeš sobě sám pomyslit, jak to vše bylo. Nepříjemné poměry, do jakých jsme s Rodinnou kronikou vjeli, nedovolovaly obšírnějšího rozboru tenkráte, když jsi ho žádal. Pak nastoupilo také Tobě známé odkládání, jaké někdy nastává, když máme list psát, a pak působil stud, nedovolující znovu psát, když už se *dávno* nepsalo. Jakkoliv bych byl, věř upřímně, nesmírně rád se o Tobě něčeho bližšího dozvěděl od Tebe, nepsal jsem přec. Tím ráději uchopuju se nyní příležitosti, jaká se mně poskytuje nyní, an mám společně s Hálkem Květy vydávat. Žádáme Tě za Tvou přátelskou pomoc, ponechávajíce Ti zcela, v jakém směru nám jí poskytnouti chceš. Jen to musíme podotknout, že Květy naše mají mít ráz ještě více beletristický než bývalá moje Rodinná kronika, as tak jako německá Garten-

laube. Nějaká krátká povídka, výpravná báseň, obrázek z Paříže neb i Londýna atd.! Věcí *příliš* dlouhou nebylo by nám ovšem v nynější čas poslouženo. Čtenářstvo české je demoralizováno a nesnese na dlouho rozpředených věcí. Musíme zatáhnout všemi silami, jichž kloudných je u nás pohříchu tak málo. A kde jsou všichni při jednom provaze, zajisté se nám neodcizíš. Odměna ovšem není skvělá, honorár je vyměřen jen na 20 zl r. č. za arch; nemůžem ale sáhnout výš, neboť je ještě méně obecenstva než čtenářstva. Čekáme brzké odpovědi, v níž může snad již být udáno, čím nejdřív přispěješ.

Slyšel jsem, že hodláš se přestěhovat do Prahy. To by byl ovšem trumf pro nás, a prosím, abys k tomu pracoval. Myslím, že by se nyní podařilo.

Pozdravuj svou milou rodinu a vyřiď Chodźkovi a Légerovi mou úctu.

Tvůj

J. Neruda

---

117. *[Před 8. listopadem 1865]*

Milý Josefe!

Tvůj list mne valně nepotěšil. Vidím, že jsi právě tak rozmrzen, — což ale mnohem horší, že též právě tak unaven jako já. Ano, začali jsme hory válet a vidíme, že musíme po nádenicku hroudy dříve rozkopávat. Věř mně, že bych sobě někdy zoufal, pro nedostatek všeliký, hlavně ale pro nedostatek možnosti, abych se literárně tak rozvinul, jak bych za příznivějšího slunce zajisté učiniti s to byl. Vždyť vidím již, že neučiním ani desátý díl toho za celý život, co jsem sobě zpočátku pro jediné desítiletí určil! Jedinou útěchou je nám myšlénka bohužel až příliš idealistická, že pracujem snad alespoň pro ty, kteří přijdou po nás a jichž talent se snad bude moci *plně* rozvinout. Nezdá se, pravdou je ale přec, že kdo u nás tisíce fejetonů

napsat musil, kdo musil rozplýtvat myšlénky nejlepší, a to vždy tenkráte, kdy měl nejméně chuti ku tvoření, kdo musil z neourodné u nás sociální a duševní půdy vynucovat tisíceré ty články, aby obecenstvo alespoň při chuti ku čtení udržel, má právo pak na jistou unavenost. A k tomu ta odměna efemérního uznání, zápasícího vždy ještě s jizlivostí příliš blízko bydlících sousedů, a k odměně té duševní zas ta odměna finanční, která by člověku ani nedovolila se najíst a dva kabáty nosit, kdyby se nepřivydlužil s tím bídným vědomím, že platit zajisté chce, že upřímně chce, že ale snad moci nebude. A pak — jsme zralí již mužové, v ideálnost věříme jen o půlnoci v tichém okamžiku svém, neboť známe svět, že by se nám vysmál, vysmát by se musil — vždyť bychom my se také smáli jiným, že jsou nepraktičtí i tam, kde celý svět je již praktičnosti učil! Jsme zralí mužové, kteří vidí, že budoucnost jejich bude ještě horší než minulost, že jim přinese snad ponížení, bídu — Eh to je ošklivé myšlení, muže nehodné, pedantické, viď, není ale pomoci! Klepejme dál, jak můžem! — — —

Z navržených Tebou článků musím Tě žádat především za „přehled pařížských pimprláckých frajšpásů“, pak za nějaké obrazy *sociálního* života pařížského. Také divadelní zprávy pařížské jsou vítány. Podotýkám jen, že každá věc *má* býti v sobě zakulacena, umělecky urovnána; naše Květy, jichž jmeno se Ti nelíbí, musí zcela z obyčejné cesty žurnalistické sejíti.

Ano, poslouchej! Přijde do Prahy Dumas père, aby předčítal; nemohl bys mně pro fejeton sdělit o tom a o něm některé pikantní jednotlivosti?

Slyším, že zadáváš již o návrat do vlasti; srdečně se těšíme všichni a přejem Ti zdaru!

Pozdravuj svou milou rodinu, pozdravuj Besedu, Chodźka i tu starou Lacour!

Tvůj

J. Neruda

118. *[Před 14. prosincem 1865]*

Milý Josko.

Psals sice a za „Palečka“ jsem Ti vděčen; ale o dálším se nezmiňuješ. Jakž bude s povídkou?

Pozdravuj!

J. Neruda

---

119. *[Před 8. únorem 1866]*

Milý Josefe!

Ani bys neuvěřil, jaká je práce. Ty to zajisté nevidíš na Květech, co stojí potu; vypadají dost solidně a bohatě — panská chudoba! Nikdo nic nepracuje, pod nehtem jim to musíš vyškrabat. O novely, o původní dobré básně strašná nouze! Radostí jsem v myšlénkách vyskočil, když jsi mně psal, že pracuješ na novele a na baladě. Zdá se ale, že budeš potřebovat více času k tomu. Prosím Tě, jen co nejdřív, ať neuvíznem, ať není práce skoro obrovská zcela daremna. Dovedu-li Květy udržet a k slávě přivést, jsem dupltitánem.

A to obecenstvo! To smíšené ze všech kast a náhledů obecenstvo! Jednomu je tam mnoho básní, druhému málo, jeden by chtěl víc filosofie a druhému je to tuze „indické“, jeden by povídky historické, druhý jim nadává, jeden chce *původní* cestopisy z Austrálie, druhý se ptá, proč nemají Květy zprávu o tom krokodýlu, který v hannoveránské menažérii chcíp, on prý takové věci tuze rád čte! —! Proto jen zůstávají například „Rukopisy Amborského“, kteréž se mně ostatně líbí, ležet, že by se mně řeklo: Samá Paříž a nic než Paříž. Tento týden tam ostatně truc na truc vpálím přece již „Vstup a charakteristiku Paříže“.

Kvůli všem těm, kteří původní práce nepovažují za nic,

„mozaiku à la Bohemie“ ale za všechno, počnem od 15. února vydávati zvláštní přílohu ku Květům, nazvanou Česká včela, v níž budou notice literární, umělecké, cestopisné, přírodopisné atd. atd. Vidíš, že budem mít pro Tvou směs mnoho místa! Prosím Tě tedy za ni, zvláště za takovou, kterou ve zdejších a německých listech najíti nelze. Novelu, baládu, směs!

Pozdravuj mně svou choť a Chodźka!

Tvůj

J. Neruda

120. *[Před 14. březnem 1866]*

Milý Josefe.

O peněžních poměrech nemohu Ti ovšem nic psát, jsou to věci, které se výhradně jen Julia týkají, a jsem co nejupřímněji přesvědčen i mám osobní toho důkazy, že učiní, seč jest. Jsme ale všichni v bryndách a my nenakladatelé nemůžem ničeho učinit, třeba bychom zajisté rádi. Doufám pevně, že se nám podaří pro sebe i pro Tebe alespoň ve Květech stánek utvořit pevný; časopis ten získá co den více půdy, nepopustíme-li v píli, přivedem jej poměrně vysoko. Prozatím je ale, jak praveno, brynda všeobecná, ve které já sám sedím hloub než kdykoliv jindy.

Tedy by se jednalo jen o pilné otiskování zasílaných Tebou článků, viď!? Veleochotně, avšak obecenstvo je divné a ihned žaluje na jednostrannost, jakmile je Paříž *stálou* rubrikou. Jakkoliv tedy nenechám nic ležet, co nám zašleš, musím přece rozpočítávat, kdy se nám to hodí, a — tím bohužel neodpovídám arciť Tvým přáním. „Rukopisy Amborského“ (v němž konečně poznávám přec jen zase Tebe) byly velevítány a líbily se všeobecně. Zítřejší číslo Květů již v nich pokračuje. „Le lion

amoureux“ nemohl být proto otištěn, že tento týden je příloha Včela, v níž až dost a dost divadla a pařížského repertoáru, — byla by tedy zase jednostrannost. „Marionety“ jsou bon a vytisknou se! „Komárno“ přijde na řadu po sněmě, nyní není věru místa ve fejetonu Národních.

Politické dopisy nemají taktéž nyní místa, o čemž Ti ostatně Julius sám zprávu dá. „Směs“ také nenalezá prostory; nebyla ale také, upřímně řečeno, posud tak sestavována, aby nám zcela vyhověla. Do Národních potřebujem smíšených věcí takých, které jsou *nám v Praze nepřístupny*. Jakou směs potřebuju pro Včelu, vidíš a poznáváš z čísel.

O „pověsti z okolí Bláníka“ nepíšu rád. Vidíš, hochu, ta se nepovedla; není jasna, není plastická. Kdybych ji vytisk, uškodil bych Ti, a tomu nemohu připustit. Je to úsudek i můj i Hálkův. Jsme přesvědčeni, že nahradíš něčím jiným; především bych Tě prosil, abys hleděl být zastoupen v ukázkách z nové lyriky, jaké podáváme.

A pak, nějakou kapitální noveletu! Čím bujnější, tím vítanější!

Své milé ženušce řekni, že mne dopis její velmi potěšil a že v pravý čas sobě o něm promluvíme.

Pozdravujem Tě všichni srdečně.

Tvůj

J. Neruda

---

121. *[Po 5. dubnu 1866]*

Milý kamaráde!

Když tak nežurnalisticky smýšlíš o našem obecenstvu! Ty sobě myslíš, že co dobrého, může být taky dlouhé, a obecenstvo zatím je všeho hned syto a nejráděj by jen samé telegramy. Tu pak přijdeš ovšem ve věčné kolize svých snů, svých ná-

hledů, svého očekávání — se skutečností; tu sobě naříkáš, že člověk Ti na spisovatelské dráze Tvé nevyhovuje, a ten člověk, na kterého žaluješ, vidí k svému omrzení, že Ti také v budoucnosti leckdy nebude moci vyhověti a že stále ho budeš mít za skrytého jakéhos nepřítele. Není nic platno, příteli: jen tenkrát dostanem obecenstvo tam, kam *my* chcem, když alespoň některým choutkám jeho neškodnějším zahovíme. Jednou takovou choutkou je záliba obecenstva v článcích jen krátkých. Proti tomu nelze bojovat, i *Słowacki* Tvůj v zápasu tom musil padnout. Ovšem — kdybychom *pro sebe* časopis vydávali! Tak ale nemáme groše na libůstky a připlácení, a chcem-li působit a časopis lidu dát, musíme mít o něco víc abonentů než spisovatelů. Dlouhá a zajisté mrzutá ta předmluva není bezúčelna, jak si asi sám myslíš již, chceť krátce říci, že také „Marionety“ musím na čas alespoň dvou měsíců poodložit. Pak je dám pod titulem „Dodatek k pojednání“ — atd., a když to bude mít nový titul, bude již dobře. Dle toho zřiď sobě „Commedii dell'arte“ také. Prosím Tě proboha, copak je to „Guignole“? Prohlídl jsem všechny možné slovníky učené a neučené a nevím, jak možno o nějakém Guignolu psát! Ten článeček o výstavě mohl by být leda do Včely, nanejvýš na $1^1/_2$ petitového sloupce, a prosil bych Tě zaň v rozměrech těch. Měj se dobře, mne rád a piš ráděj novelu než Guignola.

Tvůj

J. Neruda

---

122. Anně Fričové Kavalírové *[Před 8. únorem 1867]*

Velevážená přítelkyně!

Zajisté že se divíte tomu, že na důmyslný list svůj neobdržujete odpovědi. Příčina je velmi, velmi jednoducha. Čekal jsem zkrátka na druhou přednášku Sabinovu, která posud

nebyla a nejspíš již také nebude. A první přednáška — vždyť to znáte, jak umí Sabina mnohé odfleknout; tiskem by alespoň přednáška neprospěla tak ani jak přednesem. Tím je věc rozluštěna a pěkný návrh Váš musíme zůstavit příležitosti jiné, nejlíp ale době, kdy Umělecká beseda peněžitě se zcela vzpamatuje.

Nevěřili byste, jaká hmotná i duševní mizérie tíží zde všechno! Vždyť vidíte přec na vlastní mé osobě, jenž jsem přec energičtější jiných a nějakou tu živější jiskru bych zajisté vyloudil, kdyby se vůbec vyloudit mohla, že jsem poukázán k pouhému nádenictví. Po léta již nikdo nic netiskne, protože nikdo nic nekupuje, ale *pranic*. Vyjde kniha a prodá se v nejpříznivějším případu *padesát* exemplárů. Vychází jediný beletristický časopis, naše Květy, a má *značnou* ztrátu. Kde má být život spisovatelský! Jsem rozmrzen, duševně i kapesně chud, jak jsem nikdy nebyl. Přece myslím, že bude líp, hledím se připravit. Dožiju-li toho, bude-li vůbec nějaká ještě svěžest v člověku, až se poměry změní!

Josef sobě to vše myslí jinak a nemohu se mu divit. Kdyby byl zde, byl by mnohem nešťastnější, než je v cizině. Rád bych mu vyhověl, nemohu ale vyhovět ani sobě. Jen kdyby nestonal stálou myšlénkou, že se mu děje vše schválně. Jeho „Komedie“ přijde na řadu, jakmile to vůbec *možno* bude; kdyby seděl na mém místě, nebyl by ji mohl také posud vytisknout. Rád bych byl, kdyby nahlídl, že z všeobecného toho fretování nemůže být žádná výmínka; kdyby byla možna výmínka jediná, nebylo by toho fretování vůbec. On přece ví, že jsem upřímný tak, jak by rozumný člověk ani neměl být, a přec nevěří ani mně.

Pročpak mně asi nepíše slibovanou novelu?! Věřím, že je jinak činný, ale mým podnikům literárním je činnosti jeho třeba jako soli očím.

Podejte mu za mne ruku a zulíbejte své děti. Možno, že za doby výstavy přec je, alespoň nakrátko, spatřím.

Váš oddaný

J. Neruda

123. *[Duben—květen 1867]*

Milý Josefe!

Rád bych Tvé čelo viděl, jak se teď na rusomanii kaboní; trochu bychom se kabonili spolu, trochu bychom se hádali jako vždy. Ale nešť! Posílám Ti svého kamaráda, kněhkupce Dattla, aby Ti tak trochu řekl, co *my* myslíme, a třeba-li, trochu se také s Tebou pohádal, čehož ostatně při své pranekupecké dobrotě ani schopen není. Sveď ho brzy s mladým Šemberou, s kterým se dobře znají; slyšímť, že Šembera předevčírem odjel z Vídně na Paříž.

Moje sebrané básně vyjdou letos ještě u Grégra; ihned Ti pošlu exempláry pro choť Tvou, pro Chodźka a Besedu.

Měj se dobře!

Tvůj

J. Neruda

---

124. *[Před 18. říjnem 1877]*

Můj milý!

Velice jsi mne svým listem zarmoutil. Věděl jsem, že se Ti sice nevede skvěle, ale nevěděl jsem, že přímo zle.

Musím Ti ovšem tak upřímně odpovědít, jak upřímně jsi Ty psal mně. Znáš snad poměry české tak dalece, že víš, z čistě literární činnosti že právě nyní není lze u nás žít. Nakladatelé — mimo školní knihy — skoro praničeho nevydávají, protože se skoro pranic nekupuje. Nešťastná pasívní politika obestřela vše a vše nechutí, leností takřka olověnou. *Snad* by bylo možno pomocí redigování nějakého beletristického listu nebo tak nějak sobě získat alespoň nějakou hmotnou půdu, ale k tomu bys musil být předně v Praze a pak znát podrobně směr našeho čtenářstva nynějšího, jehož bys ovšem brzy poznal.

S vydáváním spisů bude to mít obtíže, avšak něco se udělat dá přec. Dramata tisknou nakladatelé jen taková, která se také ochotníky bez převelkých obtíží provozovati mohou; jiných netisknou, opět proto, že jich neprodají (Guldenerovy Sofonisby prodáno as — 150 exemplárů!). Nejspíš tedy ještě by *teď* odbyl Tůma Tvé překlady, a řekl mně, že vyjednává. Ať nelení!

Nejspíš by se odbyl výbor Tvých povídek a básní. Tůma řekl, že mluvil s Kobrovou, že ale posud nedostal odpovědi. Promluvil jsem tedy se Zákrejsem, jenž pro Kobrovou rediguje Národní bibliotéku. Ten mne ubezpečil, že Ti již před mnohými nedělmi dalo zvěst nakladatelstvo, že by do Národní bibliotéky vzalo dva svazky Tvé, jeden povídek, druhý básní, žes jim ale ani neodpověděl. Nevím, proč jsi neodpověděl. Myslím, že by se dali pohnout, aby po prvních dvou vzali pak ještě dva, o trochu reklamy, bez níž obecenstvo zůstává nevšímavé, by se dalo postarat. Máš psát přímo odpověď nakladatelstvu a připoj lístek k Zákrejsovi.

Manfréda vytisknem. Pracoval jsem u Eduarda k tomu, aby Ti poslal peníze napřed. Mnoho to ovšem nevydá a arch se honoruje jen *šestnácti* zlatými. Avšak Eduard ani slyšet nechce; nedivím se, nemá. Po vytištění ovšem bych na něho uhodil, aby Ti hned peníze zaslal, a myslím, že vytisknem to hned po Novém roce, Schulz mně to alespoň slíbil a Schulz je tu všemohoucí.

Tak vidíš: málo Ti dávám potěchy. Nechci Tě ani do budoucnosti těšit nějakým laciným „snad“! Také Tě ani nechci potěšit vylíčením poměrů *svých*, věru málo půvabných, — ač by byly pro Tebe poučny. Buď ubezpečen, že cokoli bude možno, učiním; ale spěchám, abych Ti odpověděl hned, třeba jsem posud učinit mohl pramálo.

Jsem se srdečným pozdravem Tvůj soucitný

J. Neruda.

125. *[Před červencem 1878]*

Můj milý!

Rozumí se samo sebou, že NL uveřejní Tvoje provolání. Ostatně jsem dle patrné vůle Tvé ukázal list Tvůj Juliovi a on vyslovil se ihned ve smyslu mém.

Ale — ale — jen abys, upřímně řečeno, nedoznal *teď* zklamání ze strany obecenstva. Sdělíme, doporučíme, přec je možno, že subskripce nedopadne nijak. A to by Tě pak asi na dlouho deprimovalo. Myslím, že už jsem Ti jednou řekl, jaká je teď ochablost u nás; od toho času ale pramálo se změnilo ve směr lepší. Podobá se však, žes sobě věc umínil; nechci tedy déle zrazovat, abys nemyslil, že stojím snad Tvému úspěchu v cestě. Možno je arci všechno, i to, že při svém skutečném proklubávání se národ najednou se vzchopí a subskripci Tvou rázně podepře. Lumíru se skutečně teď už daří o něco líp, rovněž Světozoru, Osvětě atd.

Manfréd přijde teď již brzy na řadu. Není peněz na honoráry a tisk posledních děl váznul. Byl bych Ti hned odepsal, ale očekával jsem Schulze, jenž má tisk Poezie na starosti. Je však někde venku.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda

---

126. *[1880]*

Můj milý!

Ty se ukrutně mýlíš! Že se vyhýbám právě Tvému formálnímu děkování se a že by mně při tom bylo, jako by mne někdo pomalu opíkal, no toť přirozeno.

Když ale někdo čeká dole u schodů divadelních, to myslím znamená, že už čeká na „někoho“ a každý třetí, třeba přítel, že je při tom právě už „třetí“, — ne?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNd

---

127. *20/2 80*

Můj milý!

Rač tedy ihned mně dle laskavého slibu upravit ty autografy, věc již spěchá!

Dále mi ale napíšeš ještě něco sám.

A sice chci od Tebe buď

a) baladu historickou (baladně stlačenou, ne malé epos) —
nebo

b) píseň sociálního motivu, zapěnou tak z plných prsou,
— nebo konečně

c) epigram — politický, společenský, literární, jakýkoli,
jen když perný.

Nejraděj bych b+c.

Dokdy rukopisy se zasílají, víš. Mně rač ale dát co možná hned — nebo alespoň co možná brzy — předběžnou slibnou zprávu.

Jsem Tvůj ochotný

Jan Neruda.

128. *[Po 20. únoru 1880]*

Můj milý!

Máš vzít na tu pauzu zcela *bílý*, *hladký* papír a hodně *černý* ingoust. Kvůli fotografii.
Tak mně uložili páni výtvarníci.
Se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda

---

129. *[Po 20. únoru 1880]*

Můj milý!

Výtvarníci už hartusí.
Chtějí mít aspoň něco, aby to zkusili.
Prosím, přispiš věc, jak možná, ať ji máme s krku.

Tvůj

J. Neruda

---

130. *13/7 80*

Můj milý!

Tak vidíš: byls u mne a já ve své codenní ranní, žaludečním katarem prošpikované situaci zapomněl Ti dát Tvou báseň, kterou Pawikowski poslal zpět, žádaje Tě za jinou. Že prý je politická situace taková, že by mu jí v Dioskurách teď ani neotiskli. A že prý musí být všechno bez národní příchuti.
Tak tedy mu pošli něco jiného.
Se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda

131. *22/11 80*

Můj milý!

Dnes stojí v Politik, že má se jednat se mnou stran dramaturgství. Rozumí se samo sebou, že jsem nekandidoval, nikým se kandidovat *nedal*, a místa toho také bych nepřijal. O čemž ostatně — doufám — jsi beztoho přesvědčen.

Prokážeš mi službu, budeš-li moci způsobit, aby se se mnou ani nejednalo.

Tvůj

J. Neruda

---

132. *[Kolem března 1884]*

Můj milý!

Pro případ, že bys náhodou Šemberovi zrovna teď psal!

Byl v Praze (celou *půl hodiny*) a dává Tě pozdravovat. Já ale zapomněl, ač jsem Tě už 2× viděl.

Tvůj

JNd

---

133. *12/7 84*

Můj milý!

Děkuju Ti za vzornou lásku Tvou!

Moment, kdy jsi položil první růži před obraz mé matky, nezapomenu nikdy!

Cele Tvůj

Neruda

134. *[Před 19. červencem 1884]*

Milý Josefe!

Tedy přece bude ten „N. večírek“! Já nevím, ale tohleto oslavování živých sahá na mne ledovou rukou. „Oslavenci“ je při takové příležitosti asi vždycky jako telecí pečeni v troubě: potí se na všechny strany.

Nu — není pomoci. Osobně při tom nebudu, nemohu ani být. Prosím tedy Tebe, zastaň mne. Je-li třeba nějaké krátké řeči, „udělej“ ji; je-li přípitku třeba, připij. Učiň to pro starého a věř že věrného kamaráda.

Jen aby nepřišla žádná deputace! Já neumím s deputacemi mluvit a neumím řečnit a nic podobného.

Tedy prosím.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

135. *19/7 84*

Milý příteli!

Jste teď pospolu, bavíte se srdečně a vzpomínáte si také na mne.

Bohužel že mně není popřáno, abych dlel mezi Vámi a potěšil se a osvěžil. V dobu, kdy pospolu zasedáte, poutá mne mé zdraví na domácnost tichou.

Přál bych sobě, abych žil ještě třicet let a mohl úsilovnou prací dokázat, že jsem vzpomínek Vašich laskavých hoden.

Pozdrav všechny přítomné ve jmenu mém co nejsrdečněji, z plné duše! Prosím Tě snažně za to!

Tvůj

Neruda

136. *[Před 23. lednem 1887?]*

Můj milý!

Lhostejno, zda napřed nebo nazad. Učiň to zajímavé a dáme ihned, *kde bude místa*. Také na délce nezáleží.

Tvůj

Neruda

---

137. *[Listopad 1887?]*

Na památku!

Neruda

---

138. *[K 1. lednu 1890]*

JAN NERUDA

p. š.

ADOLFU HEYDUKOVI
EMÍLII HEYDUKOVÉ

(1863—1891)

139. *[24. září 1863]*

Milý Dolfíčku!

Již týden známo, že převezmu Rodinnou kroniku, a od Tebe ještě žádný příspěvek? Mám Tě přitáhnout za vlasy, abys konečně jednou zase se mnou společně pracoval?

Těším se na dobré věci a živou korespondenci.

Tvůj

J. Neruda

---

140. *9. prosince [1863]*

Milý Dolfíčku.

Konečně! Báseň Tvá vyjde již v sobotu, vyhodil jsem jiné, ať počkají!

Nabídnutí Tvé, že napíšeš mi několik obrázků, potěšilo mne. Jen honem do toho a pěkně! Myslím, že to budou obrázky cestopisné, ne? Na ty se těším!

Prosím Tě, působ trochu pro Rodinnou kroniku, máme hanebně málo odběratelů, ač, jak sám povídáš, děláme pro list věru vše, co se v poměrech našich může.

Tvého „Husa“ jsem ani nespatřil, Šolcovu báseň jsem otiskl, jak mně ji již samému zaslal.

Prosím, nevíš adresu Maixnerovu?

Odepiš svému

J. Nerudovi.

141. *[Po 5. březnu 1864]*

Milý Dolfíčku.

Tvé vytýkání stran nedostatečné korektury mne mrzí, protože jí vinen nejsem. Největší vinu máš Ty sám, roztomilý Dolfíčku, nedbalo par excellence. Manuskript Tvůj je tak rozkošný, že jsem se marně namáhal, abych místy jen smyslu na stopu přišel; přivolal jsem ještě jiné mudrce, kteří po zralém uvážení nevěděli také nic.

Nezbývalo jiného, než abych podobná místa zřídil tak, aby mluvila a nemluvila, neopovažuje se do Tvého vkládat žádnou myšlénku svou.

„Dozvuky“ se mně z posavadního nejvíce líbily; jsou také nejprovedenější vzdor své krátkosti i nejpromyšlenější vzdor svému zamilovanému nesmyslu.

Tvůj

J. Neruda

Dostanu exemplář?

---

142. *[Koncem roku 1872]*

Milý příteli.

Koncem prosince vyjde 1. číslo Lumíra redakcí mou a Hálkovou. Ergo: vyber, pošli! Ale hezky brzy, hned. Materiál již se roztřiduje. Vyber, co máš nejlepšího, baladní bude nejmilejší

Tvému

J. Nerudovi.

143. *[Počátkem roku 1873]*

Dolfi!

Máš ještě víc těch „milosrdných pánů“? To se zdá být něco, to „ze Slovenska“! Velmi dobré! *Výpravných* věcí nám pošli, co chceš, třeba na ukázku i tedy tu Tvou větší báseň. Lyriky zatím nechcem, leda už hromskovýtečné. Zato velká poptávka po baladách a romancích.

Tvůj

J. Neruda

---

144. *[Před 19. květnem 1873]*

Můj milý!

Tvé Lesní kvítí Dattel přijal. Úprava — jak jsi řekl; honorár — *šedesát* zlatých. Souhlasíš? Zde ta předmluva. Podtrhl jsem, co se mně zdálo nuceného. Zjednoduš, třeba zkraťˇ, a hned zas zašli, aby se mohlo začít se sazbou. Korektury budeš si nejspíš dělat sám? Bylo by nejlíp!

Chci dát ukázky některé do Lumíra. Ale naschvál beze jmena, kvůli napnutí a hádání. Je v tom arci pak trochu švindlu ve prospěch přítele Dattla. Piš mi hned, jsi-li srozuměn.

Tvůj

J. Neruda

145. *1/1 78*

Můj drahý!

Nepřinese-li OT *zítra* tu opravu, postaral jsem se o to, aby jí více nepřines. *Načpak to?!* Obraz byl Tvůj a přišel od Tebe; já byl jen mótorem při tom. Záleží na *darech*, ne na dárcích, a vždycky si mne velice zavděčíš, když těm nebohým opatříš něco — cokoli.

Se srdečným pozdravem Váš

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor v *Písku*.

---

146. *V Praze 20/6 78*

Můj milý!

Právě teď teprv obdržel jsem Tvůj list — odpočíval patrně dva dny v redakci.

Moje vřelé přání tedy, Tobě i Emilce; Tobě k novým, nezažitým posud radostem, jí k mateřství a k šťastnému výsledku.

Bude mně potěšením, zanesete-li jmeno mé do matriky ku jmenu své dcerušky. Prosím Emilčina otce, aby mne laskavě zastoupil.

Srdečný pozdrav Vám oběma!

Tvůj

J. Neruda

147. *28/3 79*

Můj milý!

Nemohl bys v Písku něco učinit pro náš Spolek českých žurnalistů? Tvým přičiněním by se mohl zajisté ziskat leckterý člen — máme jich dosud málo. A snad přistoupneš i sám, co?

Slyším, že se od Tebe tiskne u Grégra zas něco nového. Těší mne, že jsi tak čilý, — já teď mám dobu zas sterilní. Duch trochu ouhoruje. Snad bude později zase plodný.

Novinka: Dattel vyjednává s J. J. Kolárem, chceť vydat svazek — jeho básní. Dost překvapující, ne?

Prosím, pozdrav mně srdečně Emilku svou. Už je mně to jako sen, že jsem trávil mezi vámi.

Tvůj

J. Neruda

---

148. *3/6 79*

Můj milý!

Díky za Tvou zásilku! Mimo Tebe přihlásil se p. Chlapec také.

Trváš-li na své myšlénce spořádat ve prospěch našeho spolku akademii, podepřel bys tím moje letošní „panování“ rozhodně a velice. Kdy by měla ta akademie být dle Tvého náhledu?

Mám k Tobě ještě žádost. Jakýsi p. Pawikowski z Vídně — blíže jeho stav neznám — požádal mne za dovolení k překladu Kosmických do němčiny. Také nakladatel je již prý získán — Wallishauser. Pan P. je spisovatelem dramatu Agnes von Meran, jehož dech je skutečně poetický. Také zaslané mně

ukázky překladu (ještě ne zcela hotového) označují se poetickým porozuměním a vzletem.

Týž pán přijde někdy ku 12. červnu do Písku, jeť nadporučíkem 47. bataliónu záložního. Představí se Ti a Ty jej přijmeš zajisté přátelsky.

Emilku svou prosím, aby Pawikowského laskavě, půjde-li to, pozvala snad jednou k obědu, — ne?

Rád bych, aby cítil, že je v Čechách. Myslím, jeho talent že by nám mohl prospět nad Waldauův. Bude tam při cvičení as 14 dní, pak zajede do Prahy, ač budu-li doma, a ne již vyslán na cestu.

Prosím Tě, abys Emilku ode mne obejmul, a Emilku zas, aby pak ve jmenu mém objala Tebe. Žijte blaze!

Tvůj

J. Neruda

---

149. *8/6 79*

Můj milý!

Záložnu a spořitelnu tedy popíchni; a ty advokátské adresy nám tedy pošli.

Pawikowski bude snad do čtyr dnů u Vás; těší mne upřímně, že ho přijmete co hosta mého. Mnoho času mimo službu as beztoho nebude mít.

Tobě přeju dostatek trpělivosti ke sklonku školního roku; bude to dření, co?

Literární kruhy pražské se zas perou, jak čteš a víš. Divím se těm lidem. Ne snad že bych byl nepřítel hádek — když jich žádá princip, peru se rád; ale princip, oprávněnost moderního směru v českém básnictví, jsme už vybojovali, a *nového* nějakého principu ti lidé přec neuvádějí. Obdivuju je. Mně

nestačí celý život ani na opravdovou práci, jim i na klep — musí být duševně ukrutně velcí! —

Buď rád, že sedíš v Písku!

Obejmi Emilku — dvakrát ji obejmi!

Tvůj upřímný

J. Neruda

---

150. *7/7 79*

Můj milý!

Teď máš asi moc co dělat, viď? Aby Tě přitom tedy náhle radostí mrtvice neranila, zvěstuju, že Tě za několik dní navštívím.

Pro případ, že by u některého lesníka* písecké bylo lze dostat byt se stravou tak na týden nebo na čtrnáct dní, za cenu alespoň obstojnou, usadil bych se snad ve vašich lesích pro čas ten. Jsi asi znatel a víš, jde-li to. Nebo se mně laskavě trochu poptej.

P. Pawikowski do Prahy nepřijel, ač tak chtěl učinit. Nevím as od 4 neděl o něm ničeho. Snad je už zase zpátky ve Vídni.

Emilku mně laskavě a hezky pozdrav!

Do vidění Tvůj

J. Neruda

Zítra jedu k Václavovi Kounicovi.

* Nemusel by to být zrovna lesník.

Můj milý!

Emilčin papoušek už jede. Dostaneš ho zároveň snad s tímto listem, snad o jedinou poštu později. Je *krásný*, povedlo se. Stáří: jeden rok (a již přepelichaný). Barva: zelená, červený a černý obojek; dlouhý ocas. Druh: Palaeornis eupatrius (indiánsky Pahari, Chandana, Kararia, Tota; německy Hochedelsittich), česky nevím*. Je prý učelivý — uvidíme! Na všechen způsob je roztomilý. Hrál jsem si s ním hodinu. Je tak krotký, že jsem podobného ještě neviděl. Jakmile přijde, odevřte mu skříňku a podejte prst, aby si na něj sedl. Hladit ho můžete, jak chcete, i když to vypadá, jako by chňapal po prstu, chce prst jen lízat. Proto ale přece na Zdenku pozor! Posílám Vám zároveň také prozatímní klec. Vy se rozhodnete ale nejspíš pro stojan. „Jeník" totiž nelítá — zatím, a nebude lítat, nebudete-li chtít. Roztáhni mu křídla, abys viděl, která péra (vcelku jen as dvě) v polovici se mu přestřihují.

Je zvyklý na vodu. Nesmíte mu dávat tedy *žádné* ovoce, sic by pošel. Voda k pití se mu musí dát nestudená, ostálá, trochu tedy vzduchem oteplelá. Žrádlo: nevařený semenec, několik zrnek kukuřice, někdy několik zrnek ze slunečnice, konečky rohlíku, rozmočená a vymačkaná houska — co chcete, jen ne ovoce a nic hořkého.

To se Emilka kouká, jak dlouhý list dnes píšu, co?

Ale teď už je dost o papouškovi. Chci se Vám ještě jednou poděkovat za Vaši laskavost. Přemýšlím, jak bych se Vám za ni pomstil. Půjde to těžko, neboť nemám vlastní domácnosti, abych Vás k sobě pozval. Však já něco vymyslím!

Měl jsem z Vás upřímnou radost. Jste šťastni — zůstaňte šťastni. Dej Vás pánbůh do bavlnky!

Vzpomeňte si někdy na mne. Emilku prosím, aby to zelené zvířátko ode mne přijala tedy na památku. Tebe, abys mně dal do Podmokle (poste restante) zprávu, jak pták došel. Nebo

* Čti bližší v Brehmově Gefangene Vögel, str. 230.

mně tam třeba zítra po obdržení telegrafuj (Post-Hôtel) a pak teprv několik řádek napiš restantních.

Následující podotýkám z opatrnosti: ptáčníkovi je zaplaceno *všechno*, i dovoz; kdyby tedy byla nějaká nesprávnost v tom, dej mi bez falešného všeho studu zprávu.

Cestuj šťastně!

Jsem Váš oddaný

Jan Neruda.

P. S. — Můj papoušek mne už dnes 2× kous. Má vztek, že jsem nebyl u něho. Je to halama! A právě teď se lichotí, tahá mne za rukáv. — Tak, teď jsem ho prstem klof přes zobák.

---

152. *[23.? července 1879]*

Můj milý!

Telegram Tvůj také došel. Přeju Emilce s „Jeníkem“ mnoho radostí. Ostatně myslím, že mu můžete dát jiné jmeno, jedno- nebo dvouslabičné, aby se brzy naučil sám je vyslovovat.

Píšu Ti jen tak pro špás. V poledne jsem přijel. Pršelo, takže jsem posud paní hraběnku Kounicovou navštívit nemohl. Proběhl jsem zato Podmokli, Děčín a Obergrund — je to tu čarokrásné. Musíte napřesrok z Prahy si ten jednodenní výletek sem udělat.

Nevím, jak dlouho se zdržím. Bude-li pršet, rozzůřím se. Rád bych tu byl do soboty aspoň, hotel je dobrý.

Tak tedy — srdečný pozdrav Vám oběma od Vašeho

J. Nerudy.

153. *19/8 79*

Můj milý!

Jsi tichý jako myška. Do Slovenska jsi mně utek, přes Prahu jsi mně utek — Ty jsi hodný!

Jsi zdráv? Je Emilka zdráva? Jakpak jsi byl přivítán po té „zoufale dlouhé“ cestě? Musíš teď být hodný — ne abys zase říkal Zdence taky „bábo“ nebo jí posílal pusy a „kýval na ni takhle“ jako na vlastní, až příliš milostivým bohem Ti danou žínku svou! Namáhej se přec, abys jednou už byl rozumným.

A co dělá zvíře? Žije ještě? Nevyvedlo posud žádnou zvířeckou špatnost?

Piš, třeba jen řádku. Zdá se mně sic, že Vám tam něco schází. Nějak jsem si navykl chtít Vás mít napořád a zcela šťastny.

Se srdečným pozdravem Emilčin a Tvůj

J. Neruda

---

154. *28/8 79*

Můj milý!

Však ono Ti Slovensko přece neškodilo. Milovali Tě tam a já měl z toho radost.

Těším se na Vás, vyberte si jen na svou návštěvu Prahy vhodný čas. Noviny čteš a dovedeš o tom sám rozhodnout.

Máme tu hanebné počasí a já jsem v něm pořád trochu churav, tak „nedovařený“.

Přiložený lístek odevzdej laskavě Emilce. Jsem přesvědčen, že ho nebudeš číst, neboť jsou v něm některé tajnější věci.

Cele Tvůj

J. Neruda

Milá Emilko!

Jsem celý ještě bez sebe nad Vaší zprávou, že se takový jeden papoušek opovážil Vás už dvakrát kousnout! Ať si lámu hlavu, jak chci, nemohu tomu černému činu podložit žádný ušlechtilejší motiv, žádný! Ledaže poskytuje jakous takous alespoň omluvu myšlénka, že to učinil — z mlsoty — ano, on to učinil z mlsoty —, tím ovšem není ale snad omluven — nikdy!

Avšak beze žertu: dejte si tedy hezky pozor na očička, ústa, nosíček, ať se nic nestane. Ta zvířátka stanou se k pánům svým zlá, vlastně svévolná jen tenkrát, když se jim příliš ve všem povoluje. *Lehké* klofnutí prstíkem přes zobáček jim už někdy spraví rozum. Ale nejlíp je, kdykoli se stane nezbedným, zavřít ho do klece, *ihned* ho zavřít do klece, a den dva dny si s ním nehrát. To pochopí velmi brzy.

Takto mám radost, že jste zdrávi a Vy že se těšíte zase svému „mužíčkovi", „Dolfíčkovi" a jak ještě jinak svého tyrana jmenujete. Domnívám se, že jste na něho příliš dobrá. Věřte mně, nejen papoušek, i muž se zkazí přílišnou dobrotou. Ostatně je to jen důkaz dobrého srdce, kteréž je s to milovat i tyrana svého.

A teď už se těším na Váš příchod do Prahy. Zajisté by Vám prospělo trochu Šumavy nebo tak něčeho, ale Praha Vám prospěje také svými dojmy, kterými osvěžíte. Ostatně — snad napřed trochu Šumavy, pak trochu Prahy, ne?

Ještě něco stran papouška. Nebude-li chtít mluvit, vrátíme ho a vyměníme za jiného, kdykoli budete chtít.

Se srdečným pozdravem

Váš

J. Neruda

156. Emílii Heydukové *[Po 25. říjnu 1879]*

Milá, — ale ukrutně falešná Emilko!

Samá faleš! Posíláte mně 4 hubičky. Co s nimi? Kdo mi je má dát? Papoušek? Napřed se arci říká: „Až přijedem do Prahy, chytnu ho, obejmu ho a zhubičkuju.“ Ale pak, když se přijede, — ani muk! To je nepěkné, hříšné, do nebe volající, abych tak řekl. Zaplať pánbůh, že máte tyrana, který Vám všechno zlé, mně učiněné, tisíckrát splácí.

Zasmál jsem se velice Vašim „díkům“. Cožpak, děťátko, jsem se děkoval já, když jsem od Vás do Prahy přijel? Jsme přátelé, a tím je řečeno vše. Budem-li moci kdykoli učinit jeden druhému něco příjemného, učiníme, a tím je vše vyrovnáno.

Jsem upřímně rád, že sedím zas v Praze. Ztratil jsem plné 4 neděle času, unavil se, nebavil se.

Teď sedím v teple a jsem rád, že Vám mohu psát upřímný svůj pozdrav.

Váš oddaný

J. Neruda
bez hubičky

---

157. *[Před 15. listopadem 1879]*

Můj milý!

Potěšíš mne opravdu, když tu akademii ve prospěch našeho spolku provedeš. Rád přispěju čímkoli, však musíš sám nejlíp vědít, co lokálních poměrů znalý, jak věc celou zřídit. Myslím tedy, že někdy a brzy po Novém roce by byl vhodný čas?

Jakož jsem již řekl, neposlala nám záložna písecká *žádné* přihlášky; item ne spořitelna. Máš-li a chceš-li mít vliv na provedení jich slibu, sděl jim, že přihlásí-li se nyní — což by

ovšem bylo žádoucí —, nejsou tím nuceni platit snad dvě desítky rychle za sebou. Usnešenoť ve výboru, že mohou se členové přihlašovat a příspěvky že platí již pro příští rok.

Jsi už zdráv? Piš mi!

Tvůj se srdečným pozdravem

J. Neruda

---

158. *[Před 15. listopadem 1879]*

Můj milý!

Jednatel p. Šubert mně praví, žes psal a dotazuješ se o radu stran té které síly pražské. Domnívám se pořád ještě, že Ty sám víš asi radu nejlepší. Jedná se zajisté o to předně, *mnoho-li* taková akademie v Písku může as vynést, — dle toho lze pak jednat dále. Dejme tomu, že výnos není poměrně značný, a připojme hned, že arci běží o výtěžek co možná velký ve prospěch vytknutého účele. Nejlíp by tedy bylo as, aby síla koncertantní, z Prahy přibylá, spokojila se s náhradou cestovného (pohostinství by se jí dostalo?). A v tom ohledu třeba se tedy snad nejprv zeptat Šebesty, s kterýmž, jakož i se Slánským, jsi již mluvil. Chceš-li, můžeš mu psát; chceš-li, promluvím s ním, jakmile ho spatřím. Kdybys nereflektoval na něho co na krajana, promluvil bych třeba tedy se Lvem. Více než jednu pražskou sílu snad nechceš — či ano? Každou další by výdaje rostly.

Tak tedy jako zprav přímo mne. Pak pomohu, seč jsem.

Máte teď koncert a čtu jmeno slečny Josefky Koppovy. Jsem žádostiv, jak se bude Emilce líbit — totiž co žena ženě.

Dej Emilce ode mne hubičku — ale prosím, velice tajně: já o tom nesmím jako nic vědít!

Jsem se srdečným pozdravem

Váš

J. Neruda.

159. *[Před vánoci 1879]*

Můj milý!

Děkuju pěkně za pozvání na svátky! a) Práce, b) zima. To nejde. Budu mít u Knoblocha (pozvání pražských nepřijímám) sice dosti fádní svátky, ale poukazuju ad a), čas ujde přec. Na Písek potřebuje člověk *alespoň* hned tři dny, a to je moc v trúblu před kvartálem.

Buďte šťastni a veseli a pište mně brzy.

Váš

J. Neruda

---

160. *[Před vánoci 1879]*

Můj milý!

Překvapili jste mne, vzdor tomu, že jsem tedy již o daru věděl. Je to *velmi* pěkné, vskutku salónní! A veselé je to, že pokoj se stává hned úsměvnější. Oddělil jsem ale muže od ženy — muž je u mne a zdobí mé mládenecké lože, žena je, jak se při mládenci sluší, v druhém pokoji. Ještě jednou pěkně děkuju a přeju nejveselejší svátky!

Šebestovi musíš ovšem nyní již psát Ty. Jakmile se spolu usnesete na určitém dni, mohu pak ujednat houslistu. Novotný, redaktor Dalibora, odporučuje mi jakéhos výborného mladého — uvidíme.

Ty pak deklamuj, chceš-li již něco mého, raděj něco kratšího. Líp kratší věci přecházejí v plné vědomí posluchačů.

Přiložený lístek dej tedy Emilce. Je psán na základě Tvého rozkošného sdělení.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda.

161. *[Konec roku 1879]*

Můj milý!

Novotný mně přivedl tedy houslistu Boreckého, který je prý výborný. B. mně řekl, že je z Písku, — snad jeho hru již znáte? Bude Ti psát. Jel by kdykoli a za náhradu cestovného jen.

Se srdečným pozdravem

Váš

J. Neruda

162. *[Před 4. lednem 1880]*

Milý Dolfi!

Příští týden dáme do Humórů Hurbana. Máš-li nějaké zajímavé o něm dátum nebo cokoli, prosím, pošli mi do pondělka. Hezounké by ovšem bylo, kdybys mu chtěl věnovat nějaký veršovaný pozdrav* — se svým jmenem třeba, nebo jak bys chtěl. Tři čtyry sloky by stačily.

Se srdečným pozdravem Váš

J. Neruda

* Snad se vztahem na probouzející se Slovensko.

---

163. *[Před 3. únorem 1880]*

Můj milý!

Holas byl u mne dvakráte. Řekl jsem mu vše upřímně, vyložil poctivě obtíže českého literátství, které mohou i silného člověka zlomit. Také úsudek o jedné podané mně práci jsem

řekl. Je to hoch, jak vidím, upřímný a nejlepší vůle. Také není bez talentu, ač rozsah toho talentu není lze ještě určit. Uvidíme! Řekl jsem mu, aby přišel, kdy chce, a přinášel práce své k posouzení. Ne-li pro list náš, snad pro Lumír atd. lze něčeho užít.

Bojím se, že churavíš. Řekls totiž, že budeš psát. Piš alespoň řádku, jsi-li zdráv.

Drahé své Emilce dej dvě — počkej, dej jí tři hubičky. Už jsem jí dlouho žádné neposlal.

Se srdečným pozdravem

Váš

J. Neruda

---

164. *19/2 80*

Můj milý Dolfi!

Umělecká beseda vydá ve prospěch Národního divadla příležitostný časopis po způsobě Paris-Murcia. Na mne vložena redakce části literární.

Tedy běžím hned k Tobě prvnímu. Máme na tu celou „literární část" ovšem jen as pět fóliových stran, ale Ty musíš být zastoupen něčím brilantním. Nejraděj bych od Tebe veselou romanci po způsobu podobných v Tvém Cymbálu. Už pro ten vztah ke Slovensku. Nebo baladu nebo pověst nebo vůbec něco i jiného, zapěného tak plně z prsou českého lidu. Kdybys mi takhle zaslal na vybranou — he?

Podotýkám, že rukopisy scházeti se musí určitě hned na počátku dubna. Prozatím mně dej zprávu slibnou, co možná brzy. —

Díky za Emilčinu zásilku. Dnes jsem ji zaslal do naší administrace. Jsemť churav a nemohu dnes ani do divadla na referentský svůj stolec, ačkoli se dávají původní novinky.

Těším se už na Váš příjezd. Jen abych byl zdráv. Pořád mi teď něco schází.

Podotýkám také jen mimochodem, že kdyby ne Šebesta, šel by Lev do Písku.

Tak, a teď Emilce pusu prozatímní, tu druhou a třetí, neprozatímní, dostane v Praze.

Se srdečným pozdravem cele Váš

J. Neruda

---

165. *25/2 80*

Můj milý!

Je to kříž! Tak tedy teď je na Tobě, abys napsal do toho časopisu (Národ sobě se bude jmenovat) *úvodní* báseň. Mně by neslušelo, abych v redigovaném mnou listu postavil sebe hned na první místo. Když se ale ohlížím, kdo by co chorovodža naší poezie měl ten rej zahájit, nemůže to být ani jiný než Ty. Neboj se, práce není velka a času dost. Udělal bych ji věru sám, kdyby se mně nepříčila každá žílka z uvedené již příčiny proti tomu. Ty znáš české poměry; jak my se díváme, tak se nedívá na podobné věci nikdo jiný. A na Čecha nebo Vrchlického to nemůžeš svést, mají tu oba již své určité místo.

Myšlénka je nasledující: První strana:

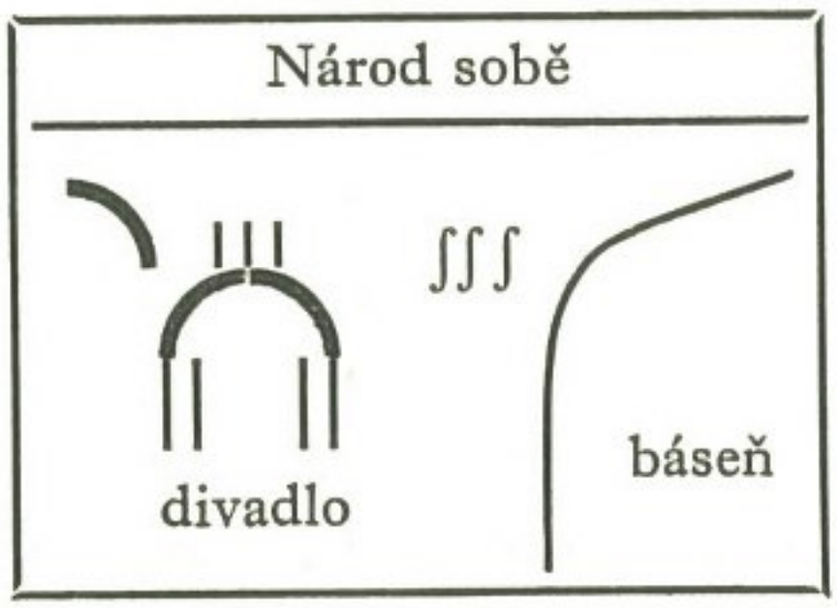

Domnívám se, že čtyry šestiřádkové sloky stačí.

V případu, že mi tu úvodní báseň dáš, nebudu Tě soužit jiným, ač bych humoristicko-slovenskou romanci velmi rád!

Rozmysli si věc a piš nebo řekni.

Srdečný pozdrav Tobě, mnou trápenému (vímť, jak je příjemno psát úvodní básně), i Emilce, mnou milované. Těším se na Vás.

Tvůj

J. Neruda

---

166. *[Po 25. únoru 1880]*

Můj milý!

Srdečný dík! Učinil jsi mi oběma básničkami upřímné potěšení a dám tam *obě*. Zvlášť ta menší se Ti podařila.

Stran akademie úplně souhlasím. Půst je rozhodně vhodnější doba. Také Šebesta souhlasí.

Odpusť, nezodpovím-li někdy *ihned* lístek Tvůj. Teď kolem hlavního kvartálu sedím v práci nad uši.

Srdečný pozdrav Emilce a Tobě!

Tvůj

J. Neruda

---

167. Emílii Heydukové *3/3 80*

Milá Emilko!

Používám příležitosti, abych Vás navštívil, když muž není doma.

Musím na něho žalovat. Včera přijel sem do Prahy a do dnešního poledne mluvil o Vás přinejmenším dvacetkrát! Každou chvílku začíná zas znovu — to přec není hezké! Vypadá to jako pýcha. Copak si já ale potřebuju nechat líbit

řeči, z nichž pořád vyhlédá chlouba: „Vidíš, ty nemáš takovou ženu!“ —?

Vypadá dobře. Zdá se mně, že trochu vyrost, — už toho bylo zapotřebí. A dobré to vypadání mám jen za odlesk tváře Vaší. Těším se už, až přijedete sem. Že prý k sv. Janu — moudrá myšlénka!

Pozdravte mně srdečně pány rodiče své.

Líbá Vás upřímně

Váš

J. Neruda.

---

168. *14/3 80*

Můj milý!

Program živých obrazů, jež budou v naší svatojanské akademii dávány, je tedy konečně určen; vše vzato na oslavu Hálka.

1. *Otakar*, rozhalující prsa v táboře před „rytíři“ svými (Hálkův Záviš, akt první).

2. *Jiří Poděbrad a Fantin* (Hálkův fragment Jiří Poděbradský, otištěný v Osvětě, konec aktu prvního).

3. *Apoteóza*. Skupení osob a reprezentac ze všech Hálkových děl kolem jeho poprsí.

To jsou ty tři momenty, k nimž — pro paní Malou — napíšeš tedy laskavě deklamaci. Deklamace a trochu hudby má vyplnit důležité ty mezery, než vždy zase se postaví obraz nový. Úvod *před* 1. obrazem může být zcela krátký. Rozumí se, že slova musí být naproti cenzuře *zcela* bezvadna. A že, Dolfíčku, nám kvůli pí Malé, kvůli hudbě atd. máš to poslat co možná brzy.

Tak — a teď vem Emilku za bradu a hodně, rozumíš, hodně! Aby se už zvykala, až přijde do Prahy, že ji také tak zhubičkuju.

Je zdráva? Vesela? Poslušna? Napomeň ji; ať neslyším žádných žalob!

Jsem se srdečným pozdravem

Váš upřímný

J. Neruda.

---

169. *18/3 80*

Můj milý!

Co Ti mám bližšího říci? Udělej si to, jak chceš a jak Ti napadne!

Oslava Hálka. Co Hálek byl, přec víš. Co drama znamená, také víš. Že je to nejen povznešený obraz života, nybrž vrchol poezie sám, najisto řekneš. Rovněž řekneš, jak důležito je historické drama pro nás. A jak předůležito drama *teď*, před odevřením Národního divadla. Atd.

Říkej, povídej, co chceš, však to povíš dobře. Jen to nepověz tak, aby měla cenzura příčinu v posledním okamžiku všechno nám zkazit. —

Emilka je moje kotě a v myšlénkách ji hladím po hlavičce. Ale málo se ke mně lichotí, to je chyba!

Jsem se srdečným pozdravem

Váš

J. Neruda.

170. *4/4 80*

Můj milý!

Lituju, že Tě musím namáhat, i když churavíš. Ale teď už si nemohu pomoci.

Deklamaci ovšem abych měl co nejdřív. Musíť se také teprv psát hudba — nemohla by být tak asi do 15. dubna? —

Nestonej mně, to Ti povídám! Jakmile nebudeš hodný, zcela hodný, přijedu do Písku a vezmu Ti Emilku pryč, s sebou do Prahy. Nebudu trpět, abys ji soužil.

Prozatím ji a sebe ale srdečně pozdrav!

Tvůj

J. Neruda

---

171. *13/4 80*

Můj milý!

Dnes teprv přicházím s poděkováním. Odpusť — ale věru nevím, kde mi hlava stojí! K výdatné již řadě prací mých obyčejných hodili na mne teď Národ sobě, a každou věc, třeba směšnou maličkost, abych desetkrát projednal, prochodil, propsal. Nic nejde kupředu, lenivost české povahy, nynější všeobecné disgusto zračí se zrovna až děsně ve všem. A rovněž práce s akademií svatojanskou začíná pořád a pořád znovu, pravá práce Sisyfova. Včera večer odřekl Hlahol, že prý by „to už nesved". Tedy nové běhání, psaní, mluvení s padesáti osobami, abych opatřil náhradu, teď, čtyry neděle před produkcí!

Odpusť, že Tě obtěžuju stesky svými místo poděkováním. Ale musil jsem se omluvit. Věc Tvá je dobra. Co do rozměrů časových ovšem ještě nevím, jak se hodí a nebude-li zvlášť před posledním obrazem třeba připsat ještě nějaké verše. Co

se týče cenzury, nebude snad překážek žádných, alespoň doufám. Jindy bych řekl: nebude — teď jsem ale, při stálém zklamání, nervózně nedůvěřivý.

Co se Tebe týče, opakuju: učinils dobře. Bude se to deklamovat pěkně.

Až bude po letošním sv. Janu, oddechnu si zhluboka, ač budu-li zdráv. Jsem napořád churav, nedovařený, nastuzený, rozechvělý.

Těším se na Váš příchod. Sesednem si pak, budem si povídat — rád bych jednou zas seděl s Vámi, avšak bez lidí jiných.

Emilka že bude psát? Ať se tedy namáhá, pochválím, pohladím ji za to. Ať píše, co chce, třeba jak se onehdy do prstíčku píchla, jak se jaro u Vás probouzí, jak ji pořád moříš, jak je s Tebou nespokojena, jak Tě má náhodou ráda, — co chce!

Jsem se srdečným pozdravem

Váš soužený

J. Neruda.

---

172. *[Po 16. květnu 1880]*

Můj milý!

Snad jste nepřijeli někdo churav domů?

Jsem v ukrutném trúblu. Myslil jsem si teď odpočinout, a zatím jsem náhle v horší práci než dřív. K tomu den co den teď ňáká mrzutost, a sice centová, literární, redakční, společenská, jakákoli.

Jsi šťasten v zátiší svém. Buď šťasten, Ty i Emilka, která mně připadá věru jako sestra moje!

Neužil jsem Vás. Takové slavnosti pro nás nejsou, můj milý, alespoň pro mne ne. Já rád s dobrými lidmi v koutku.

Váš upřímný

J. Neruda

Moji milí!

Zcela doopravdy a bez fráze se na Vás hněvám. Děkuju Vám sice vedle toho upřímně za Váš dar, který je krásný, skvostný, — ale pročpak mně nenecháváte radost mou v té formě, jak si ji upravím! Měl jsem radost, že jste byli zde, že jste právě v den ten seděli se mnou, že jste potěšili a rozradovali přítomností svou i milé mně příbuzné, — a Vy se mně odměnujete! Nemůžete mně vzpomínku ovšem vzít, ale ohraničujete, zjinačujete ji, jen abyste byli „vděčni“, „uznalí“ a já nevím co ještě. Teď zde sedím, přemýšlím, a nevím kudy kam. Obracím krásný Váš dar v ruce a je mně v ruce nějak těžký. Jste tak dobří, že mne to až skličuje. —

Nejprv k Emilce. Že bude doma se musit zas zotavovat, pozoroval jsem na ní již v Praze. Přijela svěží a Praha ji unavila. Není také divu. Písek poskytne málokdy něco vzrušujícího, Praha má v ty dny samé jen věci vzrušné. Jakož jsem Vám už řekl: mně se nelíbívá Váš pražský program, unavil by i mne. Věřte, kdybyste se chtěli jednou podřídit zcela mému komandu, Emilka by Prahy užila, zcela užila, ale bez únavy. Ovšem by viděla o něco méně lidí, zato by ale viděla jen lidi dobrosrdečné, a ti neunavují.

A teď k Tobě, Dolfi. Nemysli si, že Tvým nářkům nevěřím. Vždyť tomu rozumím, co činí během let rozpor mezi vůlí spojenou s talentem a poměry žeroucími čas i chuť. Však jsi ten rozpor přemohl přec — mohl jsi v jiných poměrech zajisté učinit víc, ale učinil jsi mnoho. Můžeš s naprostým klidem pracovat dál, volně, nejvolněji, beze vší zimnice, zlaté ovoce spisovatelského života leží již houfně v Tvém klínu.

Je již tak v životě, že každý cítí své a myslí si, že cítí víc než jiný. Já například nemohu si pomoci a přec jen Ti závidím Tvé zátiší, Tvou životní zabezpečenost, Tvé štěstí domácí — a Ty mi rozumíš, že slova „závidím“ užívám v smyslu čistém. Prosím, pomysli si, že bys byl musil být jako já po 25 let již nejexponovanějším patníkem té kvasivé české veřejnosti. Stále

první v pochodu, zodpověden za *každý* krok a každé slovo hned statisícům, hotov být vtipný dle dátum kalendáře, schopen práce při rozmaru každém. Je pravda, udržel jsem si jistou svěžest: protože jsem ji udržet musel. Jsem tak jako ti, kteří říkají: „Nemáme času být nemocni.“ A nebudu mít času na nesvěžest snad nikdy, třeba bych tak rád někdy — nejen teď, nybrž i vždy dříve — zasedl někam, položil hlavu na ruku a byl hodně, hodně podřímlého ducha. Tak to půjde dál, dál, až přijde jednou sklesnutí náhlé, — a pak, to vím s neuprosnou jistotou — nastane ohlušující posměšný skřek kolem — znáš jej, ten skřek český! Ten skřek našich lidí, kteří považujou přímo za osobní urážku, povede-li se někomu u nás něco, zjeví-li někdo u nás kus síly atd. Přeju si jen, aby pak byl konec rychlý.

Tak vidíte, že člověk mluví o sobě víc než o jiných. A já zas vidím, že list můj jde do nekonečna, naprosto proti všemu mému zvyku — snad množící se žvanivost s množícími se léty.

Co se týče Pokorného, očekával jsem, že Ti honemhonem bude psát, z velmi jasných příčin. Také jsem se tedy nemýlil. Mohu říci, že jsem byl překvapen, když jsem viděl, že mne zavlíká do svých polemik. Třeba bych neměl k té oné osobě u nás zrovna vřelých sympatií, dosvědčíš mně, činila-li osoba ta něco pro český život, mou podporu že měla vždycky. Taktéž Pokorný. Rád jsem mu přispěl do časopisu jeho. Rád jsem mu radil a on sám uznal, že na rozhodný prospěch. Teď užil zlého slova „rejdy“ o mně. Buď myslí, že ty „rejdy“ jsem činil nebo podporoval vědomě, a přisuzuje mně nekalou povahu, nebo že jsem byl nevědomě někým voděn, a přisuzuje mně blbost. Nerozumím, přiznám se, co vlastně myslí a k čemu se vztahuje, ale slovo je o sobě zlé. Já mu neodpovím, kvůli věci ne, ale bude jeho vlastní prospěch, nepodráždí-li mne dál. Sic by mně nastala zcela objektivní povinnost chránit českou veřejnost před ním. Byl jsem, jak praveno, překvapen, ale rozumím motivům jeho. Jako se schovává za Květy a za Čecha (vděčni mu za to nebudou), schovává se také za to, co Pokrok a slánská Svornost řekly proti Národ sobě, a tedy proti mně, přecenuje ale ten proud z dálky, on je ten proud —

dosud aspoň — velmi, velmi slabý a odsuzován všude. — Působím na Sládka, aby také on mu neodpověděl. Nevím, povede-li se mně. Mýlil by se každý, kdo by myslel, že mám jakýs přímý vliv na Sládka v těch věcech, totiž výdatný vliv; Sládek by ho ani nestrpěl, snaží se být ve všem samostatným. Že se mně ostatně přece již povedlo umírnit některé spory mezi ním a Pokorným, je Ti známo. Nechme toho již! —

Emilce posílám Cestu po Španělích — ať se jí trochu pobaví. Je to překvapujíc krásné dílo.

Až budu psát Anně, vyřídím také Emilčin pozdrav. Bude Annu velice těšit. — Něco pro zasmání! Praha je plna zvěsti, že se budu ženit. Byl jistý pán se svou paní u mne a gratulovali. Přišel jsem na jeviště a paní Malá mluvila o věci co o hotové — „Sic byste se přece s ní (Annou) nevodil zavěšen — však my to víme!“ —

Takto mám nejkrásnější stržený hák na světě. Letos už podruhé a dnes již pátý den. Gusto! —

Končím svou knihu, líbaje Vás co nejsrdečněji,

Váš

J. Neruda.

---

174. Adolfu a Emílii Heydukovým *13/10 80*

Moji milí!

Konečně přicházím k tomu, abych Vám psal.

Byl to dosud zlý rok, ten letošní, a prodělal jsem těžkou dobu. Ještě není skončena zkouška, nevím, jak dlouho to bude ještě trvat, snad už nebude nikdy zcela, jak bylo. Ale vycházím aspoň již, po půlhodinkách, je to aspoň něco. Osm neděl jsem ležel.

Také již pracuju, jak jste viděli. Ale namáhá mne to; sedím-li chvíli, musím zas ulehnout. Můžete si pomyslit, jak je

takové psaní milé. Není však pomoci, musím kvůli listu i kvůli sobě.

Choroba mne stihla venku. Z čeho, nevím. Noha — nejspíš nezvyklým namáháním — ochuravěla a musil jsem do Prahy, kde se konstatoval zánět žil (flebitis). K tomu se připojily ještě jiné nepříjemnosti. Stržený hák, když bylo s nohou nejhůř, a v téže době — aby už nic nescházelo — rozstonala se těžce má obsluhovačka a já byl týden skoro bez obsluhy.

Teď se mně může Emilka ve jmenu celého ženského světa vysmát. Ovoce samoty. Přiznám se, že samota poprvé na mne citelněji sáhla. Jakáž ale už pomoc!

Vy jste přec zdrávi, doufám? Snad jste se hněvali, že nepíšu? Jste přec jen první, kterým odpovídám, Vy mne omluvíte.

Potěšte mne nějakou řádkou, abych nebyl tak mrzut.

Váš srdečný

J. Neruda

---

175. Adolfu a Emílii Heydukovým *3/12 80*

Moji milí!

Prosím — ať už Emilka se mne neptá: „Čím jsem“ atd. Emilka je Dolfiho žena a měla tím už napřed mou sympatii. A když jsem ji seznal, seznal jsem čistou dušičku, dobroučké srdce, jasný rozum — o krásném oku přec nebudu ani mluvit a o dívčím jejím půvabu vůbec — nu a sympatie jen vzrostla. Bohdá že si zůstanem přáteli provždy. Také bych ani nevěděl, co by nás zvrtlo.

(Až posud to smí číst jen Dolfi; teď už smí číst také Emilka:)

A Dolfi ať mi do Prahy teď nejezdí. Totiž nemá-li zde něco neodkladného co vyřídit. Jízda trvá přece několik hodin a měnivé počasí věru není žádnou garancií pro zdraví.

Nepochybuju sice, že by se opět v Praze bavil, ale podobá se mi, že společenský život mezi námi je ještě rozbitější, než byl dřív. Ovšem se mohu mýlit. Sám jsem nebyl v nějakém hostinci nebo v společnosti už pět měsíců a ještě nehodlám ani teď tam. Nemám touhy, pozbyl jsem jí. Sedím doma. Ale nepracuju, dumám. A pozoruju, hypochondr, jak pomalu, pomaličku zdraví se lepší.

Líbám Vás srdečně a pozdravuju dobré rodiče Vaše.

Cele Váš

J. Neruda

---

176. Emílii Heydukové *V Praze 7. ledna 1881*

Milá přítelkyně!

Používám zase příležitosti, kdy „Váš manžel není doma", abych honem se dostavil k Vám s nejsrdečnějším pozdravem. Také vím, že to najisto svému Dolfíčkovi neřeknete, — dokud nepřijede zpátky.

Slyším od Dolfiho — který mimochodem řečeno dnes se objevil čarokrásně učesaný, téměř každý vlas ve zcela samostatném lesku —, že se bavíte, že máte společnost. Konečně! Musíte se povyrazit a budete veselejší a napořád zdráva.

Jen přitom nezapomínejte na mne.

Jsem Váš oddaný přítel

J. Neruda.

177. Emílii Heydukové *[Po 7. lednu 1881?]*

Milá Emilko!

To slyším od Dolfiho pěkné věci na Vás! Že prý pochybujete o mé lásce k Vám, že mne máte za nevěrného! Jako bych moh někoho milovat tak jako Emilku! Ne, děťátko, přisáhám znovu věrnost, třeba-li toho, stálou, věčnou. Jste moje hodné dítě a v myšlénkách teď hladím Vaše čelo a líbám Vaši hlavu.

Ale prosím — také já dovedu být žárliv, divoce — a zpozoruju-li — —

Prozatím se srdečným pozdravem

Váš obou

J. Neruda

---

178. *17/2 81*

Můj milý!

No — už je po křtu? Už jsi zase klidný? Přeju Vám tu velkou radost od srdce, už jsem se bál o Vás, že zmrzoutíte. Buďte šťastni! —

Ale teď přicházím zase s prosbou. Svatojanská akademie. Snad bychom byli pro letošek jednou upustili od živých obrazů, ale odevření Národního divadla (snad), slavnost Hlaholu, výminečný příliv venkova — nejde to. Jenže je kříž s tím. V naší literatuře je málo básní, k nimž dají se pořádat velké efektní obrazy. Vzpomněl jsem si na Tvé Sny královské. Ale i tu bys musil zase pomoci. Znáš je nejlíp sám, a víš k tomu, co je obraz. Nechtěl bys přemýšlet, vybrat, naznačit as tři místa k živé ilustraci vhodná a v „rukopisném“ případě mně to zaslat? Ovšem musil by být ohled vždy na cenzuru, která vůči živému obrazu a živé deklamaci je přísnější než proti věci tiskové.

Prosím snažně, přemýšlej. Musí se to ovšem již velice uspíšit. A vadí-li Ti Liduška, řekni jí, že to není hezké od ní. A že nás sice upřímně těší, že zavítala do našeho kruhu, ale že mohla počkat až po sv. Janě, — do očí jí to řekni.

Čekám s dychtivostí starostenskou na odpověd.

Emilce pac a pusu, Tobě mé nejsrdečnější pozdravení.

Váš J. Neruda

---

179. *1/3 81*

Můj milý!

Jen si pospěš, pokud možno. Jakmile budeš rozhodnut pevně a hotov zcela, zašli.

A budeš-li pak konkurovat o tu cenu calderonskou? Učiň tak. Němci zuří, že jsme byli poctěni pozváním. Už proto je *četná a dobrá* konkurence nutna. Byl by to vrchovatý pro nás skandál, kdyby nepřišlo od nás nic, nebo alespoň nic slušného — což je při české naší nedbalosti tak snadno možno. — Tedy!

Emilku pozdrav. Řekni, když by chtěla stonat, že bych ji neměl rád. To že bych neměl žádnou radost. Že je dost na tom, je-li mně pořád něco, a v tom že nechci být příkladem!

Váš vždy upřímný

J. Neruda

180. *13/3 81*

Můj milý!

Adresa zní prostě: Hôtel der hoh. spanischen Gesandschaft, Wien. Lhůta už jen asi osm dní. Jsem rád, tuze rád, že jsi se odhodlal.

Emilka že stůně? Jen ať se koťátku svému podívá několikrát do očeк a bude zase zdráva. Bude-li zdraví dle toho sloužit, pojedu před podzimí do solnohradských Alp, přes Písek, a tu bych se u Vás od vlaku do vlaku zdržel. Ale jen bude-li Emilka hodná a potěší-li mne brzy zprávou, že je zdráva jako kytička.

Báseň už bychom potřebovali. Jeť celkem už jen osm neděl času.

Srdečný pozdrav píseckému trojlístku (copak dělá ten nejmenší lísteček, po celý den, od rána do večera?)

od Vašeho

J. Nerudy

---

181. *4/4 81*

Můj milý!

Prosím, *pošli mi hned vracející se poštou ten básnický text svůj.* Je rozhodnuto, že akademie bude, a já už teď samým spěchem ani nevím, kde mi hlava stojí.

Jste zdrávi? Co dělá kotě? Ještě ho „Jeník" neklof? Neštíp? Dejte moc pozor, ti ptáci jsou zlí.

Těším se na Tvůj list *se* zásilkou.

Srdečný pozdrav Emilce a Tobě!

J. Neruda

182. *12/5 81*

Můj milý!

Asi již netrpělivě čekáš na nějaký list můj! Předsevzal jsem si jej as desetkráte již napsat, vždycky mi den uplyne, že nevím jak, samým psaním, samou starostí o akademii. Deset dopisů denně, pak redakce, pak běhání, pak noha.

Akademie zbořila se mi as desetkrát, program je nakonec zcela jiný, než jak jsem měl namířeno. Tedy — proč nebudou teď obrazy k Tvému textu. Přijel Ondříček a slíbil, že nám bude hrát. Odřekl jsem tedy živé obrazy vůbec, za prvé že jsou náramně drahy, za druhé že jsem je chtěl nechat na sv. Václava, kdy se bude akademie prý opakovat. A konečně Ondříček zas odřek. Čas již byl krátký a znáš Kolára — zkrátka zůstal nám obraz jediný možný. Tvůj text tedy schován pro sv. Václava.

A teď ještě něco stran Calderona. Šembera mně psal, že se mu Tvá báseň *náramně* líbila; váhal mezi Tebou a Čechem (jak zas mladý Šembera psal). Konečně rozhod. Ale důstojně jsme byli alespoň reprezentováni.

Copak dělá Emilka, co koťátko? Letos nic sv. Jan a Praha, že ne? To tak, opustit kotě! Jste šťastni, nezávidím Vám.

Přijměte srdečný pozdrav můj,

Váš oddaný

J. Neruda.

---

183. Emílii Heydukové *22/7 81*

Velectěná přítelkyně!

Právě mne překvapil Dolfi svou návštěvou. Vypravuje o Vás a o své dcerušce tolik pěkných věcí, že se mně až po domácím kroužku Vašem rozstýskalo. Když mi ale zdraví dosud nedovoluje, abych vykonal návštěvu, třeba krátkou!

Také Dolfi si naříkal na celou řadu „neduhů“, z nichž nebude asi žádný zrovna vážný, — jakkoli napomínám spíš k opatrnosti než k opaku. Dolfi vypadá dobře, je čilý, spokojený. Teď mne opustil a já spěchám, abych Vás „v nepřítomnosti jeho“ svým listem navštívil. To už znáte tu mou faleš!

Řekněte mně, nemáte žádného přání, nic, čím bych Vám odtud kousek radosti způsobil? Je-li něco, jen řekněte, potěšíte mne tím.

Jsem se srdečným pozdravem Váš

nejoddanější

J. Neruda.

---

184. *20/10 81*

Můj milý!

Jsem hluboce pohnut.
Líbám Vás v duchu, zůstaňte mně zachováni.

Váš

J. Neruda

---

185. Adolfu a Emílii Heydukovým *27/5 82*

Moji drazí!

Nejupřímnější díky za Vaše vřelé listy! Vy mne vždycky doopravdy potěšujete.

Váš drobeček zdráv, maminka zdráva, a tatínek trochu mrzutý, jak jsem vyrozuměl. Však on tatínek zase se vyjasní, vždyť vypadá posud jako mladý student!

Dolfíčku! Nedalo by se tam nic dělat pro Lužičany? Chudáci prosí tak zalekle, tak zoufale! My tu věc podcenujeme. Jsou poslední baštou pro severovýchod náš, a my neděláme ale pranic. Můžeš-li, učiň něco, na každou maličkost je zaplať-pánbůh.

Chceš-li, udám Ti pak buděšinské adresy.

Bude-li mi možno, pojedu 1. nebo 2. do Eichwaldu u Teplic. Jsem ale napořád v nejistotě.

Emilce pusu, Lidušce dvě, Dolfimu — nu jednu, stačí. Na Lidušku přec nebude nikdo pro dvě pusy žárliv?

Srdečný pozdrav!

Váš

Neruda

---

186. *15/6 82*

Milý Dolfíčku!

Pac a pusu k Tvému svátku! —

Právě jsem přečetl Tvou krásnou písničku ve Světozoru — také za ni pusu!

Jsi zdráv? Emilka vesela? Liduška smava?

Napiš mi také slovíčko, jakmile budeš mít čas.

Cele Váš

Neruda

Dubí (Eichwald) u Teplic.

„Theresienbad“.

Mám připsat uctivé přání také od své hospodyně.

187. Emílii Heydukové *23/11 82*

Velectěná přítelkyně!

Zde jsem s upřímnou gratulací! Dávám pac, dávám hodinu trvající pusu — nemusíte mně pranic děkovat za tak skvostný sváteční dar, je „rádo dáno“ a můžete mně v myšlénkách ihned jinou, ještě delší hubičkou oplatit. Vzdor Vašemu žárlivému ukrutníkovi.

Včera jsem si dovolil zaslat Vám kytici. Obávaje se ale, že by zítra, ve vlastní Váš den, nebyly květiny snad už dosti Vás důstojny, posílám dnes čerstvé. Až ty dnešní zvadnou, což bude ovšem až příliš brzy, dejte do té plechové skříňky uvnitř zemi a kytičky živé. Váš manžel Vám může lodičku písněmi ověnčit, má jich dost. Škoda, že je ta strunová lodička mýtus nordický, ne náš!

Ale já mluvím o něčem, co se snad ještě nenalézá ani ve Vašich rukou!

Prosím, abyste mne doporučila laskavě přízni p. t. vysoce ctěné slečny a slečny dcery, jejímž jsem obdivovatelem upřímným, třebaže v distanci 16 mil.

Copak dělá to kotě?

A přiložený lístek abyste milostivě dodala svému Dolfimu.

Jsem Váš cele oddaný

Neruda.

---

188. *23/11 82*

Můj milý!

Chci u Valečka vydávat Malou knihovnu poetickou, jejíž účelem: popularizovat u nás poezii. V. Ti psal. Potřebuju především proto verše obsahu výpravného, od Tebe například balady a romance nebo veršovanou povídku. Popularizování

má se dít laciným vydáním. Proto také nesmí být žádný sešit tělnatý, 60, 80 nebo 120 stran nejvýš. Vydání bude anglické, malé, oříznuté, v polotuhé desce. Zpočátku chci dát jen novinky, později i lyriku a pak výbor starších věcí. Nevylučuju překlady. — Máš něco pro nás? Nebo hodláš mít?

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

189. *24/11 82*

Ale — ale — milý Dolfi!

Posud jsme řekli o příspěvky pro poetickou bibliotéku jen Tobě a Quisovi, a Ty nás poukazuješ — na Leixnera! Copak je nám do Leixnera? Nebo jsme svou činnost po 30 skoro let řídili podle Leixnera? Kvůli němu?

Vidíš, já vzal sešit ten do ruky, viděl jsem, že tam není Hálek, nejsi Ty, — a *nečetl* jsem už ani, co o mně psáno. Byl jsem s úsudkem svým hotov a úsudek o mně samém už neměl pro mne více žádné ceny. Znáš mne, a můžeš tomu tedy věřit.

Já Tě měl vždycky za dítě, Ty jsi ale ještě dětinštější, než jsem myslil.

Rozumí se samo sebou, že nevěřím Tvému „odříkání se“ ani slůvka. To by bylo pěkné. Copak se řídí naše práce pro národ dle toho, zdali v nějakém padesátém a tolikátém sešitu nějakého spisu někde v Německu nějaký Leixner něco nám řekne? To by naše práce po čertech za málo stála!

A rovněž nepřijímám teď Tvou odpověd zápornou. Neodpověz mně hned teď, nechceš-li, počkej chvíli, až najdeš zase sama sebe, a pak si spolu o tom podniku promluvíme.

Byls neopatrný s listem svým. Ale neboj se, já jej zkonfiskoval a leží u mne v bezpečí. Ovšem nevím, zdali ho V. už

někomu neukázal, vzalť jsem list až večer. Ve dne jsem se pro špatné počasí neodvážil ani ven.

A tak už se vyplač (stokrát raděj bych viděl, abys se jednou zlobil) a pak napiš o tom nějakou Batrachomyomachii.

Ale v duchu mne obejmi. —

Svátek jste světili přec spokojeně?

Líbám Vás, veškerou trojici, vřele a jsem Tvůj

Neruda.

---

190. *25/11 82*

Můj milý!

Vidíš, to jsi hodný! Já věděl, že brzy zmoudříš, a těší mne, že se už stalo. Jsi velké děťátko, které musí člověk líbat, i když se na ně zlobí.

Tvé oboje nabídnutí vítáno. Jen jednu otázku: Jak velké jsou ty „drobné práce", jak velká ta idyla? Totiž co do rozměrů tiskových. Záleží mi na tom tuze.

Prosím snažně, odpověz mně hned — ano?

A Ty jsi přece jen náš první lyrik, rozumíš, bandičko, ať už píše Leixner o Tobě nebo ne. Teď Ti to řeknu.

Pozdrav mně milou ženušku svou.

Tvůj

Neruda

Prosím, piš mi vždycky přímo do bytu: Konviktská ulice 28.

191. *[Před 2. prosincem 1882]*

Milý Dolfi!

Předně děkuju Emilce za její hezký lístek. Už bych se rád jednou zas podíval do její milých očí. Ovšem se to nestane asi dříve, dokud Lidka nebude ještě o kousíček větší. Tak ať roste tedy, řekněte jí to.

Pak děkuju Tobě. Jakmile bude idyla zcela upravena, pošli mi ji hned. Rovněž prosím o ty věci drobné. Vyber, aby to byl skutečný cyklus; totiž možno-li. Ne-li, neškodí; já budu mít také sešit básní v cyklus nesvedených, různých. A taktéž Quis. Může toho být třeba 100 stránek známého Tobě formátu. Ostatně by mne těšilo, kdybys mně zaslal celou sbírku (totiž všech, které sám uznáváš) a nechal mne vybrat. Rád bych Tě měl v té sbírce vyloupnutého jako lusk, chlapíka naprosto krásného. — Dělej ale, jak chceš. Když si sám vše určíš, je mi to také svato.*

Jsem cele Váš

Neruda.

* Tedy už nebudu psát, abys poslal, jeť to již obsaženo zde a já čekám. *Pak* budu psát hned; také budu psát, kdybys si něčeho přál zvědít. Kdy začnem tisknout, ještě nevím.

---

192. *2/12 82*

Můj milý!

Prozatím upřímné díky. Zítra budu číst.

Teď slyším, žes to měl otištěno již v Osvětě. Nečetl jsem O. již delší čas, nedostávám jí. Prosím ale, nebude Vlček *najisto* mít námítek naproti otištění v naší sbírce?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

193. *11/12 82*

Můj milý!

Přečetl jsem a rád přijímám. Ale na něco Tě upozornuju. Smí z doby té u nás Čechů někdo se nazývat robotníkem nebo *robotnicí*, jak zde Božena (XXIV) činí? Jak chceš, ale já bych to na Tvém místě opravil.

Tak jen mi rychle už sestav a pošli ty věci drobné. Vždyť máš hlavně těch uherských malých výpravných moc a moc, je-li pravda? To víš, že co redaktor musím kvůli rozmanitosti na delší dobu pořádek určit, a bez materiálu to nejde.

Už jsem zas dva dny doma. Žaludek se zrevoltoval. Nedal jsem mu 36 hodin teď nic jíst a snad bude krotší. Ale také to hanebné počasí!

Emilce řekni, že se mi na dnešek o ní zdálo. Vskutku. Byla krásna a hodna — pořád mně dávala něco na talíř, nutila do jídla a zpívala. Tak teď zpíváte naposled oba?

Inu třeba! Já jsem přece Váš

Neruda.

---

194. Adolfu a Emílii Heydukovým *25/12 82*

Moji milí!

Nejupřímnější díky!
Jakkoli mám velkou radost, přece se na Vás hněvám. Prosím, nač tak nákladné upomínky! Mám se Vám pomstít? Třeste se!
Kdyby mne viděla Emilka, jak jsem v tom županu „hezkej“, — inu já nevím, jak bych se jí líbil! Jistě až do stropu!
Ještě jednou díky a nejupřímnější pozdrav celému trojlístku.

Váš

Neruda

195. *8. ledna [1883]*

Můj milý!

Za týden vyjde sešit první, v 2. sešitu jsi hned Ty.

Nevím, co Ti Valečka psal, totiž zcela určitě to nevím. Věc se má ale takhle. Valečka se odhodlal, že zcela nové věci bude honorovat jedním zlatým za stránku, což je při malosti formátu (28 řádek, *bez* slokových mezer*) ještě dosti slušný honorář. Řekl jsem mu tedy, aby Tobě — jelikož Tvá práce dá, jak počítám, něco přes 70 stránek — nabídl kulatě za otištění (2000 náklad) *šedesát* zlatých. Jak povídám, nevím, co psal, — on v nezvyklém návalu práce leccos splete. A také nevím, zdali neobdržíš tento list později, po odeslání své odpovědi jemu. Jestli jsi ještě nepsal, žádej tedy 60 zl, on bude na to připraven a myslím spokojen. Psal-li jsi, neškodí, musí on psát ještě jednou Tobě, ač neřekl-li jsi už něco *zcela* určitého.

Dej mi pak včas zprávu. A chystej sešit nový, ty věci drobnější, baladní, romancové.

Emilce srdečný pozdrav, pac a pusu. Lidce dej tři pusy — vždyť jsme oba, já i ona, svobodníci. A Tobě —

vždyť jsem cele Tvůj

Neruda.

* s mezerami ovšem *míň*.

---

196. *12/2 83*

Můj milý!

Nu jak jsi s knížečkou spokojen? Vypadá dobře, viď? A myslím, že se bude také zcela dobře prodávat. Děkuju Ti za příspěvek a prosím, abys myslil na Poetické besedy dál. Hlavně něčím ještě netištěným, ale *čistě* výpravným, z čes-

kých dějin, nebo třeba i slovenských. Něco slovenského by mně bylo tuze milo.

V posledněǰším případu bych Ti ale upřímně radil: vynech slovakismy; ledaže by byla slova tuze krásná, přitom průzračná a každému srozumitelna. Nehněvej se, ale například nač „schlina“? Hezké to není, a nikdo u nás tomu nerozumí — tedy? Nehněvej se! —

A teď zase prosbu: svatojanská akademie žurnalistů. Chcem zase živých obrazů, a sice — paroli Vídni — tedy letos „Obležení Vídně od Turků — text od Adolfa Heyduka — tři živé obrazy od F. Kolára“. Víš, v jakém rozměru text. Věc je *důležita* a spěchá trochu.

Ano? — Nebo mám na Tebe poslat Emilku, a Lidu?

Prosím snažně!

A odepiš svému, Vás vroucně pozdravujícímu

Nerudovi.

---

197. *15/2 83*

Můj milý!

Ty obrazy *tři*, jak jsem už řekl. A předměty jejich si vybereš, jak chceš, vždyť jsi sám výtvarník! Snad na konec triumfální vjezd. Snad do prostředního nebo prvního obrazu obyvatelstvo, jak Kaplíře, zaujímajícího místa obranná, prosí za ochranu (ženy, děti etc.). Vůbec — co chceš! — Textu jen tolik, mnoho-li třeba, aby postavit se mohl mezitím vždy nový obraz. Také ale ne míň. — A kdy budeš hotov? —

Heinzmann je švagr nebožtíka Rüffra. Překládá dobře, četl jsem od něho as 40 básní Hálkových. Autorizovat můžeš, ale snad *ne* výhradně. Vždyť budou teď i překladatelé jiní.

Dnes mi zaslal jakýs Kozák z Milevska překlad Tvého „V lesním stínu“. Překlad se mi nelíbí, není německý.

Kdy a co budeš psát pro Poetické besedy. Dej mi zavčas zprávu.

A přijmi pro Emilku, sebe a Lidku srdečný pozdrav můj.

Tvůj

Neruda

---

198. Adolfu a Emílii Heydukovým *31/5 83*

Moji milí!

Vřelé díky za Vaši přátelskou vzpomínku. Myslím tak často na Vás a vždy tak rád! —

Jak je s Tvou chorobou ušní, Dolfi? Nech si ode mne v té věci zkušeného radit. Trpěl jsem katarní a nervózní ušní chorobou dlouho, mnoho a nesmírně bolestně; ohluchl jsem na jedno ucho a neslyším dosud na ně. Byl bych ohluchl i na druhé, ale odhodil jsem veškeru radu lékařskou, která bohužel v ušních nemocech nemá dosud ceny pražádné, a pomohl si tím, že se železnou důsledností ucpával jsem uši bavlnou. Od těch dob mám *pokoj*. Jen když jsem náhodou někdy bavlny opomenul, byl tu zas nepokoj, a to hned.

Emilku si myslím jako růžičku, pořád hezčí. A Lidušku — tu si nedovedu pomyslit. Jednou mně ji pošlete „na dobírku“ poštou, na ukázku. Zhubičkuju ji a dobře zaobalenou pošlu zas zpět.

Cele Váš

Neruda

199. Emílii Heydukové *2/6 83*

Milá Emilko, ctěná přítelkyně!

Dolfi mne zmocnuje, abych zde přiložil knižečku a Vás požádal, byste sobě neobtěžovala zaslati ji panu Pawikowskému a připojiti můj pozdrav.

Dolfi přijel ve zdraví, začal své léčení a má jakožto první vymoženost z něho pěknou rýmu. Takhle vypadá dobře, svěže, a potěšil mne svým vzezřením.

Prosím, abyste laskavě sdělila svým velectěným rodičům a paní sestře i švagrovi mou úctu a přijala pro sebe a Lidku srdečný můj pozdrav.

Oddaný Váš

Neruda

---

200. *17/6 83*

Milý Dolfi!

Telegram pro Tebe na dnešek určený zůstal — v krámě šťastně pod papíry ležet.

Teď už je to jedno, dostal bys jej někdy v noci, tedy Ti píšu: „Nejupřímnější pozdrav!“

Emilce a Lidušce přátelskou pusu!

Cele Váš

Neruda

201. *17/7 83*

Můj milý!

List Rissovi odchází do Písku zároveň s listem tímto; nevím, je-li právě má přímluva co platna, neviděl jsem R. už několik let.

S Tvou cestou na Kavkaz nesouhlasím. Je dlouhá, namáhavá, a v letních vedrech by Tě mohla zničit. Vykonej si nějakou malou cestu pro zábavu, pro občerstvení, ale ne pro úmor.

Kdybych já měl tak krásnou a milou ženušku, jakou je Emilka, nepůjdu jistě hned na několik neděl od ní.

Hleď — to jsem Ti dal! Teď teprv nebudeš smít na Kavkaz!

Zato posílám Emilce dvě hubičky — Tobě ale také jednu.

Tvůj

Neruda

---

202. Adolfu a Emílii Heydukovým *15/10 83*

Moji milí!

To jste mi učinili opravdu radost! Hezká žabička, opravdu hezká; bucek na puknutí. Tyhlety dny jsem na ni myslil, když byl svátek její; ale nemoh jsem ani sedět, a dát psát někým jiným „gratulaci“ nevypadá dobře.

Jak je Vám pořád? Píše Dolfi něco hodně hezkého výpravného, například sbírčičku zcela nových balad, pro Poetické besedy?

Dívá se mu přitom Emilka přes rameno a kritizuje přísně?

Dává Lidka svůj souhlas a nesouhlas? Jen jí neříkejte „Lila“; zní to cize a „Lidka“ je tak krásné a mluví to k srdci!

Jsem s upřímným pozdravem

cele Váš

Neruda.

203. *22/6 84*

Milý Adolfe!

Mám upřímnou radost, že slib stran příjezdu Vašeho do Prahy vypadá konečně opravdově. Už bych Vám rád zase jednou ruce stisknul a do upřímných Vašich očí se zahleděl.

Vím, že Ti vadí dlouhé mé mlčení — recte nepsaní. Ale přičítáš tomu váhu i význam nepravý. Je pravda, trochu jsem se na Tebe doopravdy zlobil, že jsi balady mnou zamluvené dal jinam, aniž bys mi byl alespoň slůvko o tom řekl; ale vždyť — konečně vím, žes děťátko velké — — odpusť! Hlavní příčinou byla nemoc; vedlejší pak ještě stálé sliby, že přijedete do Prahy, a tedy má naděje, že o všem pojednáme líp ústně. Fejeton, který jsem dříve napsal za dvě hodiny, píšu nyní třeba pět dní; nemohuť sedět. A k tomu zase starý katar oční, že mne každé slovo psané přímo bodá. Suď dle toho.

Přijeď a rozmluvíme se o všem. A oustně se Vám také teprv oběma poděkuju za časté a milé Vaše vzpomínky, za Vaši gratulaci atd.

Jen, nežli se mnou promluvíš, nezavazuj se ani pro nynějšek ani pro budoucí čas nikomu a s ničím. I poznámku (snad i návrh), již Ti Valečka stran Tvé sbírky učinil, spáchal za mými zády, bez mého vědomí a proti mé vůli. Když se pak prořekl, dostal ode mne již za to.

Srdečný pozdrav Tobě, srdečný Emilce i Lidce. Přijďte brzy!

Tvůj

Neruda

204. *1/7 84*

Milý Dolfi!

Tak vidíš, varoval jsem Tě a za trest musím sám a ihned s prosbou za *proslov* k Tobě. Chtěl jsem Tě už dnes žádat ústně, ale nechtěl jsem Tě zase zdržovat. Prosím, učiň. Musil jsem slíbit ze závažných osobních a politických důvodů a *nemohu* sám napsat ani verš.

Jedná se o to, co zde přiloženo. Ten moment svornosti jejich je tuze pěkný. Jejich vlastenectví vždy stejné, už historické — statní hoši! K tomu živnost z nejstarších v lidstvě. Však Ti nemusím napovídat.

Učiň to třeba krátké, ale učiň mi to laskavě do neděle, tak abych v pondělí měl v rukou, ano? — A nehněvej se!

Emílii srdečný ještě pozdrav. Zítra dostane kytičku růží, v náhradu za ty, kterých v Praze kvůli změně bytu nedostala. Ať ji laskavě ode mne přijme.

Oddaný Váš

Neruda

---

205. *4/8 84*

Můj milý!

A zase prosba!

Napiš na přiložený lístek nějakou básničku dosud *netištěnou*, svoji.

Jedná se o to, založit vlastenecké dámě, *vzorné* podporovatelce české literatury, album. Moderní nemoc — *musíme* vyhovět.

Avšak: osm dní je *nejdelší lhůta*. Tedy prosím!

Jak je Emilka spokojena? Jak je Lidka zdráva? Vzpomínám na Vás denně několikrát.

Cele Tvůj

Neruda

206. Emílii Heydukové *29/12 84*

Milá přítelkyně!

Přicházím s přáním k Novému roku.

Bál jsem se vyrušovat Vás. Věděl jsem, že o svůj svátek těšit se nebudete. A o Štědrý večer že Vám oběma bude teprv smutno.

Mnoho se také dnes nemění na žalu Vašem, ale je — Nový rok, pánbůh Vám dej štěstí, dej náhradu veselou myslí, dej trochu spokojenosti. Buďte jisti, že nemáte soucitnější, třebaže němější duše, nežli jsem já. Když si vzpomínám na ty, kteří jsou mně nejblíž, jste Vy v prvním hned místě. — Vzpomínejte také na mne. Však vím, že to činíte beztoho. —

Dolfi ať mi píše, jaké má literární plány. Ať se nepřepracuje, není to prospěch nijaký. Ať myslí a básní klidně, však uvidí, že bude tím větší.

Jsem cele Váš oddaný

Neruda.

Kytičky přijměte v sesterskou ochranu svoji.

---

207. *22/3 85*

Milý Dolfi!

Jsem zde se žádostí — jinak než když už nejvíc něco nalehá, nepíšu — nemohu. Dříve Ti ale přece řeknu, že jsem měl radost z Tvé cesty volyňské. Soudím, že jsi zdráv.

A teď ta žádost tedy. Mám napsat o Tobě kamsi stať. Rád to učiním, vždyť jsi byl vždycky můj nejlepší osobní kamarád a *zcela* upřímný přívrženec. Ale nerád bych šel cestou vyjezděnou. Životopis psát nebudu, už je Tvých životopisů chválabohu po všech listech a knihách naseto. Zato bych rád

vzpomínku z našeho mládí, z let padesátých, z doby Máje, Obrazů života atd. A k tomu chci Tvé pomoci. Sedni si trochu — Ty máš paměť, já ne — a připomínej mi perem trochu ty doby, ty dojmy, ty styky, ta ponuknutí, ty scény — jen krátce, kratičce, však si pak už rozpomenu sám. Chceš-li, *cituj* mi k tomu dotýčné své básně, kousky z nich třeba, nebo i verše jiné vztahuplné. Za jeden dva večery budeš dobře hotov, dej citáty — za něž zvláště žádám — třeba žáčkům opsat.

Věc spěchá! Víc Ti beztoho nemusím říci, však mi rozumíš. Jen to podotýkám, že nejspíše použiju té příležitosti a promluvím také o *původu* Máje, jejž by leckdo byl rád zastřel, — však víš!

A pak hned si promluvíme o Poetických besedách, na něž jsi slíbil myslit. —

Což dělá Emilka? Je zdráva? Cestujte trochu, rozptylujte myšlénky, přijďte do Prahy — ale ne do hospodské vřavy pak kvůli známým, nybrž do programové zábavy! Pozdrav Emilku ode mne. Myslím na Vás častěji, než se asi domníváte. Myslím denně.

Cele Váš

Neruda

Mohl bych dostat žádané *ve čtvrtek?*

---

208. *25/3 85*

Milý Dolfi!

Předpokládám, že zítra listy naše cestou se potkají, a proto přicházím se záležitostí druhou, jižto kvůli první, nalehavější, zatím jsem odložil. Doufám, že Tě bude těšit.

Jedná se o následující: Byl u mne páter Gruda, dle jmena — snad i osobně — Tobě zajisté známý vůdce Slezanů českých. Přišel s prosbou. Těžko toho pociťují, že nemají své hymny národní. Že když přijížděli divadelním vlakem, měli jsme

svoje „Kde domov můj“ a pro Moravany „Moravo“ a pro ně ničeho. Prosil, abychom jim k nějaké dopomohli, a slíbil jsem mu to. Měl jsem na mysli Tebe. Jsi tak šťasten ve věcech podobných (vděčně vzpomínám na Tvou „Kapličku“). Máš prostý, jasný tón a cit. Výbornou národní formu. Zvěčni se, napiš ten text!

Myslím si píseň dvou až tříslokovou, o *šesti* až osmi verších. Gruda by rád, aby v ní byla provedena (vlastně snad dotknuta) myšlénka, že „Velehrad dal Slezanům víru, Praha historii, slávu“. Tedy snad 1. sloka láska k slezské domovině, 2. Velehrad — Praha. 3. Veselý pohled do budoucnosti slibné. Gruda uvedl co vedlejší motivy: Rudenské hory, shlížející do Moravy, — věnec hor kolem Slezska — enklávy moravsko-slezské, obrazící pásku bratrskou. Píseň ovšem nejširším kruhům přístupná — cenzuře praničím se nepříčící.

Zvěčníš-li se textem tím, dám jej bratrem Lvem komponovat — je šťasten v tom, má porozumění potřeby a účele — a natisknout pak v mnoha tisících exemplářích. Do koncertů, kvůli velkému obecenstvu, uvedeme ji ihned.

Tedy prosím Tě snažně. A nalehavě. Dej se hned do toho.

Emilce a Tobě můj nejsrdečnější pozdrav!

Cele Váš

J. Neruda

---

209. *26/3 85*

Milý Dolfi!

Děkuju Ti za Tvůj list. Byl jsem při čtení těch vzpomínek pohnut. —

Co jsem včera psal, nepřijímej vše co instrukci. Jen ten „Velehrad — Praha“ je nutný; ostatek ponechám Tobě.

Váš

Neruda

210. *9/4 85*

Milý Dolfi!

Zde Ti posílám list Grudův, abys si přečetl počátek, týkající se Tebe. Po čtení laskavě mně dopis *hned* zašli zpět; potřebuju ho. —

Píšu o Tobě do Zlaté Prahy. Píšu buršikózně, aby se neřeklo: „Jeden druhého chválí.“ Však Ty vycítíš upřímnost přátelskou! Lituju jen, že musím tolik přitom mluvit o sobě. Ale snad to příliš neuškodí.

Pac a pusu Emilce, o níž budu psát taky!

Cele Váš

Neruda

---

211. *5/5 85*

Milý Dolfi!

Ještě nejsme hotovi s notovým tiskem! Lev skladbu trochu předělal a tím to pozdržení. Dal jsem také u Grégra pouhý text v 1500 exemplářích otisknout a sděluju Ti to.

Napiš a zašli Slezanům tedy text na památku (páter Gruda — Kateřinky u Opavy, Slezsko). Kdybys *chtěl*, pošlu jim text, jak jsi jej zaslal mně.

Podívej se, kamaráde, těm Slezanům musíme pomáhat, seč jsme. Mám tak některé myšlénky. Mezi ně náleží také, abys napsal „Slezské balady“; snad svazeček, jejž bychom dali do PB, snad alespoň několik kousků, jež bys jim dovolil nejprv vytisknout v Opavském týdeníku, tak aby byly cele jejich, působíce jim dvojnásobnou radost. Látky historické i jiné bys našel sobě asi dost: z historie české společné, z díla Slámova, ze sbírek jiných, jež bys sobě dovedl opatřit. Tendence

všude, ač arci zcela nenápadná: buzení národní pýchy, pocitu společných s námi dějin, radosti z českého života. To je ostatně vše pak věcí Tvojí. Jsem přesvědčen, jako jsi Cymbálem udusil nelad mezi námi a Slováky, že baladami bys vzbudil život teprv na Slezsku. Co tomu říkáš? —

Dále: v Opavě zřizují teď Muzeum Matice opavské. Velký agitační prostředek, jenž zasluhuje podpory toužné. Máš-li něco sám (knihy /zvlášť historické/, starožitnosti, mince, naturálie etc.), čeho *můžeš* postrádati, dej; uvidíš-li u jiných, ziskej. Zašli jim přímo, nebo zašli mně, abych zprostředkoval.

— Tento týden o Tobě nepíšu. Byl jsem zase čtyry dny upoután doma, na lože.

Přijmi pro sebe a pro Emilku moje nejsrdečnější pozdravy!

Celé Váš

Neruda

---

212. *5/6 85*

Milý Dolfi!

Objímám Tě! —

A dávám Ti dobrou radu: neodpovídej na gratulace každému písemně.

Emilce srdečný pozdrav!

Váš

Neruda

213. Emílii Heydukové *12/7 85*

Milá Emilko!

Předně, že se hněvám pro Vaše díky stran Zlaté Prahy! Vždyť jste přece moji a bylo by smutno, kdyby to nebylo ve všem vidět. A mimo to — cožpak jsem mluvil nepravdu v něčem?

Pak prosbu, abyste se Vy nehněvala na mne. Pro odpovídání opozděné. Nejsem hybný, nejde mi to, zasednout k stolku, kdy mne to k němu vábí, a když zasednout mohu *na chvilinku*, čeká práce, že nevím, kde dříve začít. Opozduju se se vším, se vším!

Přispělo ale hlavně, že jsem Vám sestavoval seznam lázní tichých na Baltu, kamž jsem Vás chtěl pro okřání poslat. *Kavkaz je teď pro Vás oba rozhodně lepší!* Úplná změna názorů, kraje, vzduchu, života, všeho; a ta síla krásných dojmů! Jeďte! Užijte tam času až do poslední minuty. Neobětujte ničeho *letos* Slezsku. Čeho potřebuje Dolfi pro smluvené práce se mnou, vyváží z kněh, jež mu rád udám. A z Kavkazu bude zisk daleko větší — Poetické besedy již se na něj abonují.

Jeďte! Buďte veseli! Přijeďte mi zdrávi a růžovi! Budu Vás očekávat s dychtivostí velikou!

Přijměte oba srdečný můj pozdrav!

Cele Váš

Neruda

---

214. Adolfu a Emílii Heydukovým *27/8 85*

Moji milí!

Zaplať pánbůh, že už jste zdrávi doma! Když se Vám tam nelíbilo, tedy co! Ostatně myslím, že s tím zklamáním není tak příliš zle. Přepínali jste si naděje, nadešlo přirozené zkla-

mání. Za nějaký čas teprve ucítíte, že jste viděli přece jen mnoho, a mnoho krásného, a budete povděčni cestě překonané. Znám i tuto cestovnickou situaci duševní. Dnes nevíte ničeho, za měsíc budete vědít krásného dost a dost.

Děkuju Ti, milý můj Dolfi, že jsi na mne myslil. Těším se na penízky. Jen nezapomeň, čím který z nich je; neumím orientálních písem, byli bychom na rozpacích. Dej každý do papírku a opatř nápisem. — Kdy přijedeš do Prahy?

Kdybys nebyl unaven, řekl bych: zajeď si ještě na týden do Slezska, do Opavy a Těšínska atd.

Ale dbej především pohodlí a zdraví. Slezské balady dobré můžeš i bez cesty psát; materiálu najdeš. Ale napiš je, má to *nesmírnou* důležitost! Ovšem — nenuť ničeho, tvoř dle volného ducha, budou zato tím lepší a účinnější. Vůbec se nenuť a nemoř, jen abys „vyhověl“ lidem — a ublížil sobě. —

A ty, milá Emilko (velké odvírání černých očí nad tou směloslí — velké zůření manželské pro takovou opovážlivost), buď teď také hezky zdráva, ano? Předně vesela! A méně trochu cituplna.

Hněvám se na Tebe, že nepřišla zpráva, kdy přijedeš. Chtěl jsem na uvítanou zaslat kytky. Teď mohu leda na usmířenou za to dvoje „Ty“.

Kterémuž říkání si ale přivykneme. Vždyť jste moji nejmilejší a stýskalo se mi už po Vás.

Cele Váš

Neruda

---

215. Emílii Heydukové *28/8 85*

Milá Emilko!

Kytičky „usmiřovací“ myslím že už jedou. Přijměte je na přivítanou od svého upřímného přítele.

Dnes jsem se musil vždycky zasmát, kdykoli jsem si pomyslil, jaké jste asi dělali oči při čtení mého listu. —

Letos se ouzkému kroužku mých přátel nedařilo při žádném výletu dobře. Jaromír Čelakovský byl v horách; padl a ležel čtyry neděle. Měl jsem o něho strach. Ale zase chodí dosti už dobře.

Srdečný pozdrav!

Váš

Neruda

---

216. *28/9 85*

Můj milý!

Zkouším, jakže asi povandrují „národní návštívenky“ à la korespondencka.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný p. pan *Adolf Heyduk*, profesor. *Písek.*

---

217. Emílii Heydukové *28/9 85*

Milá Emilko!

Pac a pusu na té nové, hezounké národní blánce, sestřičko drahá!

Neruda

218. Emílii Heydukové *28/9 85*

Milá sestřičko!

Tedy ještě jednou pac a pusu! Lituju, že dosud nemáme ještě třetího druhu národních návštívenek.

Tvůj

Neruda

---

219. *28/9 85*

Dolfi!

Nazdar! — Díky za penízky, za handžár — učinilo mi to velkou radost!

A co dělají „balady slezské“? Učinil jsi už příprav? S chutí do toho! — Pramenů je ovšem málo. Vybereš si ostatně *z historie* sám, čeho potřebuješ. Rovněž ze Slámova díla, jež nyní tkne se Opavska. Snad by posloužilo i dílo Volkstümliches aus österreichischem Schlesien von Peter (Troppau), ač není právě potřebí.

Potěš mne brzy zprávou, že jsi začal.

Tvůj

Neruda

220. Emílii Heydukové *23/11 85*

Milá Emilko!

Moje nejupřímnější přání! Buďte zdráva a vesela a přijměte těch několik kytiček od přítele svého, to víte že upřímného! —

Rád bych Vás oba zas jednou viděl zblízka. Jak se máte. Očekával jsem, že mi Dolfi už pošle některou z těch písniček slezských; je ale možno, že ani ještě nezačal. Prosím, zasaďte se, Emilko, autoritou svojí, aby nespustil ten úkol z mysle: je to věru práce tak důležita, že důležitější u nás na ten čas neznám. A jiného než Dolfiho pro ni ani nevím. — Ta vzdálenost! Kdybychom sobě byli blíž, nebo aspoň častěj se vídali a smlouvat se mohli!

Nu buďte zdrávi! Dnes také, *sama od sebe*, vzpomněla si moje hospodyně na Váš svátek a prosila, abych připojil uctivé přání její. Činím.

Cele Váš

Neruda

---

221. Adolfu a Emílii Heydukovým *30/12 85*

Moji milí!

Přijměte srdečné, upřímné mé přání k Novému roku.

A zároveň vřelý dík za krásný dárek Váš. Schovám jej pečlivě. Sbírku arci už nemám, rozdal jsem ji; ale penízky Vaše jsou skvostem o sobě.

Nebudu Vám vyprávěním o vlastních těžkostech rozmnožovat trýzeň Vaši — můj srdečný pozdrav!

Váš

Neruda

Milá Emilko!

„Už“ jsem tu s poděkováním — jindy byl bych býval už za 24 hodin. Tak Ti pěkně a upřímně děkuju: předně za Tvůj pěkný a srdečný lístek — vidíš, jak Ti tykání jde hladce, když jsi přemohla první, arciže smrtelné strachy; pak za kytičky hezké. Jedna se zvláště podařila, je pořád hezčí. Rozkvétá stále houšť, je už jako tmavorudý, aksamitový polštář a dělá mi radost. Díky!

Však jste mně byli beztoho dlužni vzpomínku nějakou — vidíš nevděčníka! Zlobil jsem se, když jste byli v Praze. Pořád jako na vodě, v chorobném spěchu a neklidu, samá prázdná, formální návštěva — že Vám není o ty poklony a úsměvy a všechna ta hladká slova líto! Přitom Vás ovšem člověk ani dost málo neužije, kmitnete se vždycky jen kolem očí.

No — podruhé buďte o něco hodnější — *o něco* alespoň. Vždyť vím, že si neumíte pomoci; ale o malou, malinkou chvilku musíte mi věnovat přece více, třeba nebylo u chorobného člověka právě příjemno.

Kázání, jak vidíš, Emilko; nedělej si ale nic z toho. Myslím to s *Vámi* dobře, ne egoisticky. A tak se domnívám, že přijíždíte vždy domů jako ztlučeni místo osvěženi. —

Dolfimu taktéž pac a pusu za jeho lístek. Ať mi pošle některou z těch dvou slezských balad, třeba obě, pro Opavský týdeník.

Jsem, i když hubuju, cele Váš

upřímný

Neruda.

223. *16/6 86*

Můj milý Dolfi!

Tak Ti přicházím přát mnoho štěstí. Zachovej Tě nám a mně pánbíček milý; předně Tě zachovej při humóru a zdraví. Jsou to zlé časy na nás, kteří tak vřele cítíme s národem svým nebohým! Potřebujeme síly! —

Jsem, to víš, napořád rozvařený. Není-li jedna, tíží mne tělesná věc jiná, a přitom i tak málo radosti jiné, duševní. Copak děláš napořád Ty? Podobá se mi, že jsi zabrán do pilných prací? Valečka mi něco sice sdělil, ale nebylo v jeho sdělení jasnoty. Takhle kdybys pro PB měl zase něco, něco výpravného! — A co ty dvě baladky slezské? Nechceš-li je dát, řekni upřímně; vždyť na tom tak mnoho nezáleží, aby je dostal zrovna OT! —

A co dělá Emilka? Zdráva? Vesela trochu? Nemáte chutě na letní pobyt — v Praze? Alespoň bych s Vámi trochu chodil — trochu!

Teď budeš mít, po svém svátku, mnoho na dopisování. To rozechvívá, rozehrává nervy. Očekávám od Tebe dopísek až *později.*

Srdečný pozdrav Vám oběma,

Váš

Neruda

---

224. *7/7 86*

Můj milý!

Doufám, že píšeš tu povídku pro moje Besedy, i když nedomlouvám pořád? Těším se na ni velice.

Jsem tělem tak ztrýzněn, že musil jsem vzít už zase dovo-

lenou; namáháť mne i dosavadní trochet psaní! Jsem chudák. Nežádejte dopisů delších ode mne, nebo třeba jen častých; zato ale pište Vy sami často.

Jste zdrávi? Emilka? Často arci na Vás myslím. Teď Vám závidím Vaši Otavu, Vaše lesy, Váš park zrovna pod okny — tak asi všechno!

Se srdečným pozdravem Váš

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor *v Písku.*

---

225. Adolfu a Emílii Heydukovým *10/7 86*

Moji milí!

Děkuju Vám za láskyplné pozvání — ale to jste mi nerozuměli. Byl to jen vzdech, nic víc. Nemohu se odvážit cesty, a nemohu ani bydlet nikde, kam jdou schody. — Ještě jednou díky! —

Zato prosbu k Tobě, Dolfi. V novější době nalezají u vás *krystalizovaný růženín*. Nemohl bys mi opatřit pěkný kousek pro opavské muzeum?

Oběma Vám srdečný pozdrav!

Váš

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor *v Písku.*

226. Adolfu a Emílii Heydukovým *19/8 86*

Moji milí!

Pod dojmem poslední hubičky Emilčiny — Emilky červenající se — vítám Vás tímto lístkem na Rychmburce.

Tak Ty se červenáš, když mne ctíš hubičkou!? No počkej! *Na Příkopech se pomstím! O polednách!* A Dolfi se Ti bude smát a tančit škodolibě kolem — počkej!

Zatím mi buďte hezky zdrávi a dobře se bavte!

Váš

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor, *v Rychmburku.*

---

227. Emílii Heydukové *15/10 86*

Drahá Emilko!

Považoval jsem knižečku za příliš nepatrnou, než abych byl k ní připojil ceremonii nějakou; proto jsem tam se nepodepsal. Mezitím dostal jsem ale již knížky vázané, a posílám Ti tedy jednu i s podpisem svým, lituje jen, že vazby nevypadly elegantněji. Přijmi laskavě. Počkej jen, počkej, budeš také jednou „zlatá bába“ — z každého „zlatého dítěte“, jako Tys teď, stane se pak ta kytička pěkná! —

Dolfi ať na mne myslí. Ať mi dá zprávu, kdy alespoň přibližně dostanu povídku jeho; jednáť se mi o dispozice, oznámení atd. Přitom ale nechť si neublíží na zdraví — já beztoho ani nevěřím v to jeho bolení hlavy. Myslím, že přemýšlí, odkládá, aby dozrálo, — a to je dobře. Jen ne zase odkládat *příliš* dlouho. Potřebuju.

Děkuju za zásilku obrazu. Ale přikládám poštovní lístek zde zase zpět. *Nenít* Gruda více v Kateřinkách (nynější adresa jeho: farář v Nových Mokrých Lazcích, p. p. Štětina u Opavy); ale myslím, že pošta zašle obraz za ním. Kdyby ne — zde lístek. Nynější zásilky se adresují na redakci Opavského týdeníku. — Napsal Dolfi zároveň lístek, že dar platí Muzeu Matice opavské? Toho je třeba vždycky. —

Rovněž díky za kameny. Odešlu snad příští týden. Dolfi je hodný.

Tak přijměte srdečné pozdravy

svého

Nerudy!

228. *21/11 86*

Milý Dolfi!

Včera odešly kameny Tvé s jinými ještě; darovals velmi pěkné kousky.

Ale s tím obrazem je mi to už divno. Musíš na to vynaložit přece kousek *energie*, aby Ti pošta buď *dokázala*, že a komu odvedla, nebo aby Ti obraz vrátila. Několik krejcarů, snad na úřadní telegram nebo tak něco, ovšem to bude stát. Jen rychle! Dej to třeba právníkům.

Stran své básně mi pořád ještě neřekneš ničeho? Titul? Čas, kdy ji budu moci vřadit, oznámit? Takhle počítám příliš do nejista. Tak prosím! — Stran Valečky až ústně; nerád o těch hloupostech píšu.

Emilce řekni, že Mulač pořád ještě nic. Až přijedete do Prahy, dám si Emilku fotografovat znovu.

Přijměte srdečný pozdrav svého

Nerudy.

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor *v Písku.*

229. Emílii a Adolfu Heydukovým *[Po 21. listopadu 1886]*

Moji milí!

Upřímné díky za zásilku chutnou; byla pravým překvapením.

Nechtěl jsem na Mulače žalovat; ale on mi dosud ničeho nedal!

Přijměte můj srdečný pozdrav!

Váš

JAN NERUDA

---

230. Emílii Heydukové *23/11 86*

Drahá přítelkyně!

Posílám Ti polštářek z květin — přijmi jej laskavě, snad si na něm Tvé milé, upřímné oči chvilku odpočinou.

A přijmi moje nejsrdečnější přání. Buď šťastna a zůstaň mi nakloněna.

Cele Váš

Neruda

---

231. *1/12 86*

Milý Dolfi!

Stalo se již před 14 dny, čeho dnes žádáš. Se vzhledem k nepřekonatelným obtížím venkovské redakce jsem zrazoval; ale bojím se, že bez výsledku.

Dnes píšu znovu.

To s tou stovkou je však, Dolfi, dětinské. Přece nebudeš přispívat ku vlastní poctě? Ani o tom, o té stovce totiž, nemluv!

Srdečný pozdrav Vám oběma!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor atd. atd. atd. *v Písku.*

---

232. Emílii Heydukové *21/12 86*

Milá přítelkyně!

Tak vidíš, jak Tě zlobím, — už jsem tu zase s knížkou. Přijmi tedy laskavě. —

Dolfi snad četl už asi před třemi nedělmi, že kameny jeho byly v Opavském týdeníku oznámeny. Kdyby jim někdy poslal nějakou svou knihu — s *výslovným* podotknutím, že pro Muzeum opavské Matice —, měli by najisto velkou radost. Sbírají pilně. — Od Grudy jsem ještě nedostal žádného lístku. Obraz také ještě nebyl v OT oznámen. Nejspíš bylo Grudovi dosud obtížno vézt jej s sebou.

Tak Vám oběma kladu zde nejupřímnější přání k Novému roku a svátkům. Buďte zdrávi!

Tvůj

Neruda

233. Emílii Heydukové *27/12 86*

Milá přítelkyně!

Děkuju Vám oběma co nejsrdečněji. Připravili jste mi vzpomínkami svými příjemné dny. Mám dary Vaše na stolku před sebou.

O Nový rok zasvětím čtení „Bělou“ a živení se stříbrným úborem. —

Obraz již je v OT oznámen. To jsem rád, že je ta jeho odysea už dokončena!

Tedy ještě jednou nejupřímnější přání k Novému roku.

Cele Váš

Neruda

[Adresa:] Vysoce ctěná paní *Emílie Heyduková*, choť profesorova, *v Písku.*

---

234. *16/3 87*

Milý Dolfi!

Tak konečně promluv slůvko o tom slíbeném příspěvku do Poetických besed! Nedáváš ani na přímé ani na nepřímé dotazy odpovědi; patrně Ti slib *teď* překáží? Já ale musím vědít jistotu, to víš; na celé svazky je jiná redakce než na čísla smíšená, jež možno naplnit různě.

Musíš mi tedy konečně říci zcela upřímně, *můžeš-li nyní, a kdy, a co*!? Měl jsi ovšem být už zase v P B zastoupen dávno číslem novým; ale *nemůžeš-li* teď, *musím* počkat — co mám dělat! — jenže bych tedy rád věděl věc jistou. Sice se nedopočtu.

Tak prosím, piš a mluv jasně. Co nejde, nejde; co ale jde, učiň. —

Emilce a Tobě nejsrdečnější pozdrav

Tvého

Nerudy

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor, *v Písku*.

---

235. *17/4 87*

Milý Dolfi!

Nemysli si, že se hněvám. Znám Tvou dobrotu a úplnou bezmocnost naproti žadatelům, vím od let, že ani má rada Ti není ochranou, — co dělat!? — Neodpovídal jsem, že nebyl jsem rozhodnut. Myslil jsem na něco historického z nábídek Tvých — jen ne tu „Bitvu“ s tím titulem pro české ucho přímo děsným —, ale rozhodnu se snad až později, ač nebudeš-li mít do té doby věc přece novou. Jakou radost bys způsobil mně i sobě, protože také celé řadě jiných přátel Tvého génia, kdybys nechal té své ochoty na sto stran přece a psal si jakoby pro sebe a po chvílích co nejvolnějších nějakou knižečku lehkých, humórem prodchnutých písní! Toť přece jen nejskvělejší Tvá stránka — viz „Gusle“ etc. — etc.!

O časácích ani nemluv. Rozumí se samo sebou, když jsi je kop, že koušou.

Na ty „Brandly“ jsem žádostiv a učiníš mi na všechen způsob jimi radost. Dám je zde prozkoumat, uvidíme. Pošli, až příležito; snad až pojedeš do Prahy Ty sám nebo někdo spolehlivý jiný.

Ještě více se těším na obraz Emilčin. Nezapomíná dušička ta na mne? Připomeň mne jí srdečným obejmutím.

Cele Váš

Neruda

Drahá přítelkyně!

Tak Ti děkuju za Tvůj obraz, učinila jsi mi velkou radost. Zrovna za půl hodiny bude už zase zasklen doma a bude se usmívat ze stěny na mne. Je výborný. Víš, podává jaksi i podobu Tvé dušičky milé; výraz je měkký a dobrounký, jak dobroučká jsi Ty. Nu a že „jsme“ takto hezcí, ba krásní a „náš“ obraz že by byl vůbec okrasou v salónu každém, je známo. Děkuju vřele. A děkuju i za něžnou pozornost, kterou jsi mi dokázala tím na krku křížkem. Vidíš, jak jsi hodna!

Totiž — když chceš. Neboť to už hned zas není od Tebe hezké, když napíšeš: „Myslím si vždy, že jest škoda Tvého vzácného času pro čtení mých fádních lístků.“ Nezasluhuješ trestu? — Taková zlá slova! Myslím přece, že jemný cit Tvůj, jemuž se vždycky obdivuju, poznal, že náklonnost má k Tobě není zdvořilost pouhá, že je to přátelství opravdové. Vždyť jsi mne čtla, slyšela i viděla dosti často také v drsnosti mé, a víš tedy, že jsem upřímný veskrz. Kdybych byl člověk jakékoli přetvářky (třeba jen ze zdvořilosti k dámám) schopný, zakryl bych přece nejprv tu — jak sám cítím — často nepříjemnou drsnost svoji! Mám-li ale někoho rád, mohou mi být slova jeho fádní? Ne, milounké děťátko moje: každý Tvůj lístek je mi vždy tuze vítán! Vzdor tomu, že se mi někdy zdává, jako bys se trochu nevolnou cítila při svém dopisování si se mnou, což přičítám Tvému napořád ještě dívčímu ostychu a okolnosti, že mluvíváme příliš zřídka, příliš letmo spolu, že se Ti tedy třeba pak zdá, jako bychom pro dopis neměli dost společných, dost zajímavých předmětů a podnětu. Piš, Emilko drahá, co chceš, všechno mne zajímá při vás několika mně zvláště milých lidech — není vás mnoho, těch mně tak milých, snad čtyři, když se zpytuju dobře. Zvláště ale nyní, když si spolu tykáme, je mi, jako bys byla — no řekněme sestřičkou — řekněme raději ještě dceruškou mojí, kterou v myšlénkách hladím po vláscích a jižto bych poslouchal, i kdyby vedle mne hrála si se svou pannou. Nedělej si nic z té řeči, „otec“ by si

hrál nejspíš s sebou. Jako teď plácá pořád dál, když už se do toho dal.

Nepsal jsem ihned, jak by se bylo slušelo a jak jsem také skutečně chtěl; nebyloť mně dobře. To víš, že jsem chudák.

Na Mulače nesmíš se *příliš* horšit. Dal sice pozdě, ale dal, přinesl přece; jenže se mi obraz pranic nelíbil, a nechal jsem jej tedy klidně v papírové obálce jeho.

Dnešní list věnován zcela Tobě, a proto připojuju teprv teď na konec svůj pozdrav Dolfimu.

Líbám Vás oba srdečně — pište brzy!

Tvůj

Neruda

---

237. *12/5 87*

Můj milý! — Obstaráno u Ad. Č. — Piš však sám hned F. A. Šubertovi; píšu mu zároveň též. A napiš několik slov i Ad. Čechovi.

Dle všeho, co jsem slyšel, má K. vskutku *pěkný* fond hlasový; ale je ještě začátečník a musí se značně učit. Šubert by mohl umožnit mu i učení i skrovnou zároveň již existenci.

Srdečný pozdrav!

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor, spisovatel atd. atd., *v Písku.*

238. *25/5 87*

Můj milý!

Upřímné díky za Vaši srdečnou vzpomínku! —
Můj telegram stran svého K. jsi obdržel a zajisté také hned vyřídil. Bude-li chtít, bude mít ihned místo; skrovné, ale poskytující existence a příležitosti k studiím.
Stran obrazu teprv přijde zpráva. Potřebujut *exaktních, zcela nepochybných* znalců Brandlových. Zítra konečně přijde jeden, pozítří snad již druhý. Asi v úterý bohdá dostaneš zprávu. *Nedej zatím na ostatních dvou ničeho dělat, z opatrnosti!* Těším se na výsledek a na to, až budu mít všechny tři.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan Adolf Heyduk, profesor v Písku.

---

239. *16/6 87*

Můj milý Dolfi!

Tedy srdečné moje přání — zachovej mi své drahé přátelství až do konce dnů! —
S tím Brandlem — omyl! Nedělej si ale nic z toho. Nejen ne Brandl, nybrž vůbec nikdo, kdo uměl kreslit. Nechtěl jsem Ti psát úsudek svůj vlastní, čekal jsem až na znalce. Ale — nic! Škoda, ale jaká pomoc! —
Emilce vzkazuju, aby Tě brzy přivezla do Prahy zase. A Ty přivez — Emilku!

Cele Váš

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor *v Písku.*

240. *27/6 87*

Milý Dolfi!

Co se, chudáčku drahý, napřemýšlíš, abys mi udělal radost! Olupuješ se o všechno, co Ti milo, — zlobíš se na mne, a přece zase myslíš na nějaký dar pro mne — vždyť se až stydím, Dolfi! Nevím, čím Ti tolik lásky splatit. Kdy také Tobě zase učinit nějakou radost!

Oběma skicami jsi mi udělal radost velkou. Škoda, že nejsem mladší; byly by základem mé galerie. Nu, budou takhle galerií mou celou, připomínající mi Tvou laskavost denně. Ještě nevím, jak je umístím. Přemýšlím o tom.

Emilka se asi sama na Tebe hněvá, že myslíš tolik na mne! Není žárliva?

Můj nejsrdečnější pozdrav oběma!

Váš

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor *v Písku.*

---

241. *27/9 87*

Milý Dolfi!

Jako byste byli do vody padli! — Nevím, jsem snad dlužen nějaký dopis? Nebo si myslíte, že po zprávách o Vás netoužím?

Tedy předně prosím za zprávu, jak jste zdrávi a prospělo-li Vám leto? Co dělá Emilka moje? Je veselejší, než byla? Co děláš Ty? Nedomýšlíš se pořád ještě, že jsi nevídaně nešťasten? Neslýchaně nepřáteli pronásledován? Týrán? —

A pak dotaz: nemáš ničeho pro Poetické besedy? Je čas už, abys byl zase zastoupen něčím. Čím chceš!

Těším se na odpověd Tvoji.

Přijměte oba nejsrdečnější můj pozdrav. Jsem

cele Váš

Neruda.

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor, *v Písku.*

---

242. Emílii Heydukové *22/11 87*

Emilko drahá!

To víš, že jdu s gratulací. Upřímnou, srdečnou! Buď mi hezky zdráva, stále svěží, jako jsi, a buď mi vždy u vzácném přátelství nakloněna!

Dovoluju si poslati Ti kytici. Ale tentokráte ne čerstvou. O čerstvé květiny je letos zcela neobyčejná nouze, totiž o čerstvé pěkné, nesdrátované. Zde vše pohynulo, a co přichází z Itálie nebo jižní Francie, je odděleno od šťopek a listí a nasazuje se na drát. Za půl dne je po takové kytici nadobro. Rozhodl jsem se tedy pro nějakého „makarta"; není-li svěží, je alespoň trvanlivý, snad Tě chvíli potěší. Přijmi s milou laskavostí svojí. —

Za Tvou hezounkou „selku" hezounké díky! Líbíš se, komukoli obrázek ukážu. Rád bych se Ti odměnil; ale vidíš, odměna se zvrací spíše na trest: posílámť Ti starého pána, na němž je jenom to, že Tě má srdečně rád. Ani to ale není jeho, nybrž Tvojí zásluhou.

Při té příležitosti řekni Dolfimu, aby si své vtipy „o rukou" pěkně nechal. Řekni, že znáš jednoho muže v Praze, který by byl šťasten a rád, kdybys ho například v této chvíli, když na

Tebe a na den Tvůj myslí, hezky těma rukama obejmula. — Jen mu to řekni!

A pak třeba dodej, že těším se již na zásilku jeho pro Poetické besedy. Ať mi laskavě a určitě napíše, *co* mi hodlá poslat, ať to hned připraví a mne avizuje, *kdy* pošle. Budu rád, že ho budu mít zase ve své sbírce.

Srdečný tedy pozdrav! Buďte tyto dny i nadál pořád šťastni a veseli!

Cele Tvůj

Neruda

---

243. Adolfu a Emílii Heydukovým ***23/12 87***

Moji milí!

Srdečné moje přání k tomu období vánočnímu! Buďte mi oba zdrávi!

Emilce vřelé díky za její hezounké dopisy.

A Tobě, milý Dolfi, prosbu, abys mi za tyhle prázdniny spořádal ten svazeček pro Poetické besedy. Už jsi oznámen, četls?

Cele Váš

Neruda

Od Anny přání co nejuctivější.

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor *v Písku.*

244. *23/12 87*

Upřímné díky za sváteční pečeni. Nána si s nimi hraje!

Váš

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor *v Písku.*

---

245. *19/1 88*

Můj milý!

Upřímné díky Vám oběma, zvláště ale ovšem Emilce, že sobě odepřela takové lahůdky! — Stran těch veršů — k nimž Ti opravdově *gratuluju* — prosím ještě o několikadenní strpění. Je to důležito; ne pro Tebe, ale pro mne co redaktora PB.

Nejsrdečnější pozdrav!

Váš

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor *v Písku.*

---

246. *27/1 88*

Milý Dolfi!

Vybírám si tedy Obrázky a můžeš paní Světlé již dopsat. „Černou hodinku“ snad později; „Dudácké“ nech pro nás, ač nebudou-li *příliš* obšírny, o čemž včas dej laskavou zprávu. „Drobotiny“ Ti Valečka ihned zase zašle.

V básni „Bratr klášterník“ zní v 6. sloce 4. verš: „nechť cení svět *říš* králův každý rys“. Tomu nerozumím, ani kdyby místo říš stálo *rýš*.

Poslední básně „Večer u okna“ zasláno sedm slok, není celá. Ale myslím, že nejlíp skončit „Kamenickým dědečkem“.

Dnes či zítra jde to do tisku. Chceš korektury, viď?

Emilce hezounké pozdravení, Tebe ovšem líbám rovněž z celého srdce,

Tvůj

Neruda.

---

247. Emílii Heydukové *28/2 88*

Milčo drahá!

Jsi přece čtveračka! Je na rozpacích, co mi sladkého poslat, a už mi posílá takový sladký sen! Jen až přijdete do Prahy, však já Ti řeknu, že takové sny mít se ani nesluší, když splnění počká si ještě tak dlouho.

Dokud není rozhodně pěkně, nejezděte přece! Nejsou s tím žerty. Ovšem, do svátků je ještě půl páté neděle, tu má příroda čas na vzpamatování se — snad se vzpamatuje. Letos je zima věru již až mořivá!

Těším se na změnu a na Vás. Buďte mi zdrávi!

Tvůj

Neruda

248. *28/2 88*

Milý Dolfi!

Dnes teprve obdržel jsem korekturu později sázeného dedikačního listu. Nějak jde teď všechno pomalu — pomalu; nevím, jaké to má Valečka s tiskárnou smlouvy.

Valečka trochu stůně; leží. V sobotu jsem mu poslal do bytu lístek Tvůj ku přečtení, včera po jeho paní zase zvláštní vzkaz — doufám, že věc je v pořádku tedy.

Moldavity mně, možno-li, pošli raději hned. Budu Ti za ně vděčen, těším se na ně.

Tvůj

Nd

---

249. *5/3 88*

Tuze pěkny. Mám radost. Dal jsem hned ten tmavší k brusiči.

Nerozmarni si tak ty „D.“ porůzně, přijdeš o všechen dojem při vydání pak knihovém. Nač to!?

Srdečný pozdrav Vám oběma!

Cele Váš

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor *v Písku*.

250. *22/3 88*

Srdečný pozdrav!

Neruda

[Adresa:] Prof. Adolf Heyduk v Písku.

---

251. *25/3 88*

Včera dán obvaz třetí. Sbližování zlomeniny děje se zároveň* s masáží vůkolní nohy; procedura tedy pokaždé delší o něco, včera 3/4 hodin. Ovšem bolest značná.

Váš

Nd

* Arci ne snad zcela zároveň.

[Adresa:] Prof. Adolf Heyduk v Písku.

---

252. *4/4 88*

Dnes budou převazovati už po páté, a vždy je to bolestnější. A to úmorné ležení — to úmorné ležení! Na znaku, bez nejmenšího pohybu. Co ale dělat — viď?

Že nejsi zcela spokojen s Obrázky, mne mrzí. Ale ani V. ani já nemáme viny.

Oběma Vám nejsrdečnější pozdrav!

Nd

[Adresa:] Prof. Adolf Heyduk v Písku.

253. *[Před 7. dubnem 1888]*

Můj milý!

Tmavší moldavit je již broušen, a sice pěkně. Ukázala se v něm bublina velká, což nevadí zajímavosti jeho.

Dávám Ti o tom zprávu. S druhým ještě nevím, co počnu.

Srdečný pozdrav!

Váš

Neruda

[Adresa:] Prof. Adolf Heyduk v Písku.

---

254. Emílii Heydukové *15/4 88*

Emilko milá!

Odpusť, že Ti tak dlouho neodpovídám. Ale leže píše se mi tak bídně, s blokem ve vzduchu nad sebou. A nemám ničeho potěšného k psaní. A jsem už tak mrzut —

Tvého slibu, stran „sladké“ zásilky, se držím. Ale až mi bude líp! Až budu víc zase při chuti. Přihlásím se.

Myslím na Vás často. Dnes například hraju si pořád s Vámi. Přiznám se, že více s Tebou než s *bručálem* Dolfim, kteréhož ale proto přece líbám srdečně.

Cele Tvůj — Váš

Neruda

255. *20/4 88*

Můj milý!

Tak jen pěkně sbírej a posílej, abych měl si s čím hrát a trochu se povyrazil. Na nový moldavit se těším; snesl bych jich ještě několik, třeba *malé*. Co snad pošleš ještě, označ jmeny.

Mám dlouhou chvíli. Včera osmý převaz; nevím, kolik jich bude ještě. Už kdybych byl prost těch tíží!

Přijmi pro sebe a Emilku srdečný můj pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

---

256. *2/5 88*

Můj milý!

Ty beryly jsou *velice* zajímavy! Některý si snad dám brousit. Z menších jsem dal částku prof. Štolbovi, jenž je vyzkoumá. Srdečné díky!

Ještě ležím. Už se omrzuju.

Srdečný pozdrav!

Váš

Neruda

[Adresa:] Prof. Adolf Heyduk v Písku.

257. Adolfu a Emílii Heydukovým *18/5 88*

Moji milí!

Prozatím steré, srdečné, hezounké díky za Vaše drahé listy, i za dárek krásný!

Doufám, že brzy zašlu dopis obšírnější.

Cele Váš

Neruda

---

258. *16/6 88*

Milý Dolfi!

Prvnímu Tobě píšu list vedle stolku sedě. Ingoust by mi byl však zatím ještě věcí obtížnou, píšu tedy tužkou. Však přijmeš i takto blahopřání mé, viď, můj zlatý a dobrý? Tedy — objímám Tě! Buď šťastnější, než jsem já! —

Asi do téhodne snad vyjdu. Desky sňali; ale noha je velmi oteklá, těžká. Kdyby už pánbůh dal trochu vzduchu! —

Beryly větší (čtyry kusy) jsou broušeny: vypadly velmi pěkně a dělají mi radost. Až budeš zase něco mít, prosím, pošli.

Emilce, Tobě tisícerý, srdečný pozdrav!

Cele Váš

Neruda

259. Emílii Heydukové *22/11 88*

Emilko milá!

Přijmi moje nejupřímnější, srdečné přání! Však víš, že Tvoje blaho je potěšením mojím, že s Tebou se veselím a s Tebou jsem smuten. Jsem přesvědčen, že stejně cítíš se mnou.

Doufám, že jsi zdráva. Že i vesela. Na všechen způsob veselejší než já. Bav se, dítě milé, pokud Ti okolnosti maloměstské dovolují; neoddávej se neplodným steskům. Kdybych věděl, čím přispět, abys myšlénky měla vždy jen hravé a jasné, učinil bych ovšem. Ale — čím přispět? Sám necítím ani hravě ani jasně. To letošní neštěstí mé dopadlo příliš těžce na mne. Ale nač fňukat! Ostatně jen výtrysk mimovolný — odpusť!

Ještě jednou tedy srdečné přání!

Jsem cele Tvůj

Neruda.

---

260. *24/12 88*

Můj milý!

Srdečné přání Vám oběma. Budu ještě psáti. Jsem mrzutě naladěn, nerád sáhám k peru.

A napřed již srdečné díky za zásilku avizovanou!

Buďte zdrávi, veseli, šťastni!

Váš

JAN NERUDA

261. Adolfu a Emílii Heydukovým *[Před 31. prosincem 1888]*

Srdečné přání Vám oběma mně milým a drahým!

JAN NERUDA

---

262. *12/2 89*

Milý Dolfi!

Prosím Tě, pročpak si tak sám a sám ztrpčuješ život? Mimo Čecha a Vrchlického máš nejlepší jmeno v Čechách, ba ve velmi mnohých kruzích našich jsi oblíbenější než Vrchlický, a lamentuješ přece pořád! Mne nebohého jste překonali dávno, a já mlčím. A Ty hledáš každé slovo, paseš se na urážkách — nevíš, co i Goethe a Schiller zkusili od Schleglů, Menzlů atd. ?! Jsou podnes Goethem, Schillerem.

Můj úsudek o Tobě znáš. Řek jsem jej veřejně. Nikdo mne k němu nenutil. A dnes si ho zastanu zrovna tak a plně jako před lety. Mám Tě za *velký* talent, za štěstí pro literaturu naši. A nemýlím se.

Ani se věru už nepamatuju, učinil-li jsem Ti kdy ve veřejnosti nějakou literární výtku; v soukromí ano, a víš o nich líp než kdokoli v světě. Píšeš mně *příliš* mnoho, zrovna jako Vrchlický, ba i někdy sám Čech. Všichni básníci ve světě nenapíšou 365 *dobrých*, *nových* básní do roka, a Ty a V. jich chcete napsat 2× tolik! Následky jsou dle toho. Věci jsou nestejné ceny, byť arci byl ve všem zřejmý talent, čtenář se unaví. Já jsem taky čtenář, taky mám právo říci: „Unavuje mne už tímhle druhem.“ Řekl jsem Ti často věru dost: Nesedej každému — nedávej se k hyperprodukci nutit atd. A jiného než cosi podobného nedovede z jakékoli soukromé rozmluvy ovšem říci nikdo ničeho. —

Psát proti tomu nebudu. Je to beztaktní, je to patrná schvál-

nost, ale nad tu musíme my být povznešeni. To by tak scházelo, abychom se dávali pro všeobecný plezír strhnout do mely, kdy právě je komukoli libo!

Jsem na to i příliš stár, i příliš churav, i příliš unaven. Chci mít pokoj. Dej si jej taky.

Srdečný pozdrav Emilce, Tobě.

Cele Váš

Neruda

---

263. *16/5 89*

Milý Dolfi!

Věříš, že jsem čekal na ten okamžik jako na sluneční paprslek, až že uvidím na obálce Tvoji ruku? Potěšil jsem se. Nemáš, věř, přítele upřímnějšího — Ty víš, jak nerád takového něco říkám!

Drahé dušičce Emílii a Tobě můj celý pozdrav!

JAN NERUDA

---

264. *16/6 89*

Milý Dolfi!

Přeju Ti štěstí ku Tvému svátku — z plného srdce Ti přeju štěstí!

Ale jsem smuten! Položil se mrak mezi nás, a ten víc neodejde, znám to. Oustně mohlo být odbyto dvěma slovy; písmo není výmluvné, a teď už škvár zůstane vždycky. Škoda!

Jsem provždy Tvůj — Váš stejně upřímný přítel. Emilce a Tobě srdečný pozdrav!

Váš

JAN NERUDA

265. *16/10 89*

Milý Dolfi!

Učinil jsi mi opravdovou radost, zvláště tou malou mincí zlatou, která spadá do mé speciálnosti: sbírámť malé zlaté mince jenom, menší, nežli je dukát. Ovšem, „sbírám“, jak já ve svých poměrech právě takové, dosti drahé věci sbírati mohu. Mám jich asi kopu, za všechna ta leta.

Ale děkuju a odpovídám dnes jen prozatímně. Churavím a nemohu psát. Hlavně ale nemám klidu pro odpověd na Tvůj srdečný list, jímž jsi mne daleko ještě více potěšil než zásilkou. Zodpovídám bohdá brzy.

Objímám Vás v duchu oba vroucně, vzpomínám denně na Vás.

Cele Váš

Neruda

---

266. Emílii Heydukové *20/11 89*

Emilko milá!

Přicházím se srdečným blahopřáním svým: buď zdráva, vesela, klidna, spokojena. A v té spokojenosti vzpomeň sobě začasto na mne a pošli mi z ní nějaký paprslek. Potřebuju jich.

Pošta Ti odevzdá maličkost na památku. Flakón s voňavkou, jichž několik kousků přivezl Hrubý z pařížské výstavy: jednoho jsem od něho dobyl. Snad se Ti ta úhledná drobnůstka zalíbí — prosím, přijmi!

Doufám, že jsi vždy veselé mysle. Na všechen způsob veselejší než Dolfi, pro něhož přikládám zde lístek. Žaluje — a co bych měl říkat teprve já!

Ten podzim mne moří. Jsem těmi počasovými přechody už jako moucha. Samá rýma, samý zimniční záchvěv; na

dnešek zase jsem nespal. Ten „dnešek“ je den 20. listopadu, kdy už Ti píšu, jen abych jistě lístek svůj dopsal. Tak musím teď počítat s minutami!

Dávám tak na sebe pozor, a přece jsem zas samá nastuzenost. Inu — choré tělo!

Nuže přijmi ještě jednou moje srdečné přání, můj srdečný pozdrav! Myslil jsem, že Vás letos obejmu v Praze; zatím se Praze vyhýbáte. To není dobře!

Znamenám se co cele Tvůj

oddaný

Neruda.

267. *20/11 89*

Milý Dolfi!

Nechtěl jsem Ti to psát, ale musím, abych Tě zachránil před možnou mystifikací třeba příští.

Ten „zlatý denár Caesarův“ byl mně samému hned podezřelý: nemohlť jsem nijak řecký nápis na něm svést dohromady. Dal jsem tedy Smolíkovi. A rozsudek zní: pouhá hrací cetka, písmeny jen jakbylo nastavené, a ovšem žádné zlato. Dávám Ti tedy zprávu. Nedělej si nic z toho, podobně se někdy děje i odborníkům.

Z ostatního jen miskový brakteát je „něco“ a daroval jsem jej k žádosti Smolíkově Muzeu. —

Jsi už v lepší míře? Naříkáš tak krutě! Máš milou, dobrou ženu — já jsem sám. Máš zdravé údy — já jsem mrzák. Máš budoucnost zajištěnu — já — —?!? A Ty naříkáš!

Však už nebudeš jiný! No, co dělat. Chytnout a zhubičkovat Tě přece vřele!

Tvůj

Neruda

Milá Emilko!

Ještě jsem se Ti nepoděkoval za Tvůj dárek — chutný — výborný! Hezounké díky tedy!

Vinu měla jen moje churavost. Při těch krátkých dnech nestačím ani na polovinu své práce, bohužel že nutné.

Mrzí mne jedna poznámka ve Tvém listu, a to velice! Že také Ty jsi pochmuřena, smutna. Děťátko, toho je mi upřímně líto! Prosím Tě, hleď se přemoci — půjde to, uvidíš — musím se také přemáhat, a jsem přece desetkrát hůře v tom než Vy.

Co Vám schází, propánaboha!? Je pravda, ztratili jste své dítky — velká rána! Ale není ode dneška ani včíra! A co dál? Dolfi je mrzutý, naříkavý; ale to byl vždycky! Copak se mu teď stalo? Kopnul do lidí, kteří toho dle jeho náhledu právem zasluhovali, a mohl napřed vědít, že kousat budou a nepřestanou! Co ale na tom, když původ toho ví každý na českém světě? On neprávem je mrzut — lituju denně, že i Tebe to tíží!

Děti, děti — děláte smutek sobě i jiným, a tak prazbytečně!

Přijměte srdečný můj pozdrav a pište zase, až budete mít chvíli vhodnou.

Váš

Neruda

---

269. *24/12 89*

Můj milý!

Srdečný dík za Vaši přátelskou vzpomínku! Potěšila mě velice. —

Dotčenou zásilku křížovou jsem *neobdržel*. Obsahovala snad Na vlnách ?

Srdečný pozdrav Emilce a Tobě.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor *v Písku*.

---

270. Adolfu a Emílii Heydukovým *[Před 31. prosincem 1889]*

JAN NERUDA
p. š. Vám oběma, z plného srdce!

---

271. *16/5 90*

Milý Dolfi!

Už jsem se bál, že nebudu Ti moci ani vlastnoručně své pozdravení poslat. Není mi napořád dobře, sedění mne ukrutně moří, letošní jaro mne tuze zeslabilo!

Ale jsem tedy zde a objímám Tě srdečně, vřele! Buď zdráv, potřebujeme Tebe!

A buď mi klidný! Nestarej se, co kdo píše, nehádej se s nimi ani zjevně ani krytě. Co nám po tom, kam například nás a náš směr zařadují! Mají-li pravdu, dobrá; nemají-li, však učiní korekturu jiní lidé. Ovšem: memoárně bylo by věru žádoucno, abys českému světu něco pověděl o bývalých časech, a skoro bych Tě o to žádal; ale polemickou částku takových memoár třeba odbýt pansky.

Emilce uctivý, srdečný pozdrav, Tobě opětné obejmutí!

J. Neruda

---

272. *20/10 90*

Můj milý Dolfi!

Proč bys nepřijal? Není to hodnost ledabylá, a Ty ji plně zasluhuješ — pakli vůbec někdo u nás! Arci Ti ji měli nabídnout hned v té době, když mně; dost jsem se zlobil, že tak neučinili, a nadával jsem všude jako špaček: jistě se jim to doneslo, a mohu říci, že každý také se mnou souhlasil. Přímého vlivu jsem ovšem neměl, a ani míti nemohl: nejsem sám členem a *s nikým* z těch, kteří rozhodují, se nescházím — jsem již téměř zcela osamělý, ba nepotřebuju ani už to „téměř“ psát. Kdybys nepřijal, viděli by v tom uraženou ješitnost, a nač to? Radím: přijmi, a oznam to důstojně, bez komplimentů.

Že já sám nepřijal, mělo dvojí příčinu. Za prvé: byl jsem již na tři měsíce předtím odřekl *všechno* spolupůsobení, z důvodů tenkráte časových; zůstal jsem si tedy důsledný. A za druhé: vždyť jsem churav a nemohl bych konat povinnosti členské. Přečetl jsi sobě stanovy? Přisvědčíš. Po roce by mne mohli vyloučit třeba.

Emilce a Tobě srdečný pozdrav. Ano, už dlouho jsme se

neviděli. A mezitím rozestřel se dělící, odcizující šlojíř. Protože jsi ještě dítě a já už mrzout.

Churavím stále. To počasí, nebo je-li ještě jiná příčina, děsně mne moří.

Objímám Vás,

Tvůj upřímný

Neruda.

---

273. Emílii Heydukové *[Před 23. listopadem 1890]*

Dobré jitro, Emilko!

JAN NERUDA

---

274. Emílii Heydukové *23/11 90*

Milá Emilko!

Přicházím se svou gratulací. To víš, dušičko drahá, že Ti přeju všeho štěstí! Aby se Ti ten život ještě dvojnásob líp líbil nežli doposud, abys Dolfimu napořád byla tím výhřevním, vyjasňujícím sluníčkem, a mně hvězdičkou, kmitající mi třeba v dálce, přece ale vždy zlatě a přívětivě.

Měl jsem z Vás obou radost. Neužil jsem Vás za pobytu pražského sice mnoho; ale poznal jsem ku své radosti, že jste se probrali z toho svého dřívějšího myšlénkového a citového dusu a že dýcháte zase volně. Slušelo Vám to opravdově. Tím více jsem litoval, že po Tvém milém a jasném lístku přišel zase kvílící, bědující lístek Dolfův. Co — propánaboha — pořád to naříkání! Smutný případ, velice, opravdově truchlivý; ale změníte sobě či svým milým událost tu jakýmkoli zabořeným nářkem? Jediné mne utěšuje, že vím: odpo-

čítej 80 % z nářků Dolfiových, a zbytek je životní pravda. A proto pevně doufám, až Vás — dá-li bůh — zase spatřím, že budete ještě růžovější, ještě kypřejší duševně i tělesně, nežli jste byli posléz! —

Upřímné díky za krásné, tučné bažanty! Právě se pekou a voní po celém domě. — Toho piva se téměř bojím. Za prvé, že bude as silné; za druhé, že nevím, kam vlastně je dát. Prosím snažně: jen *málo*! Z různých příčin!

Přijmi, Emilko, laskavě několik těch zaslaných růžiček. Chtěl jsem Ti zaslat něco nového, a hledal jsem pilně; ale bylo-li vůbec něco, vypadalo pro nás dva příliš strojené a hledané. Zůstal jsem tedy při zvyku dávném, Ty mi to odpustíš.

Jsem Dolfiho, jsem Tvůj vždy upřímný,

srdečně oddaný

J. Neruda.

Hned od rána škemrá Anna, abych připojil uctivou gratulaci její. Činím tedy a líbám Ti ruku. A používám příležitosti a honem Tě — za sebe — objímám; vidímť při čtení napsaného, že jsem nahoře opomenul. To jsem hloupý, viď?

A. měla z pozdravu Heydukova ukrutnou radost; je ctižádostiva.

---

275. Adolfu a Emílii Heydukovým *23/12 90*

Přeju Vám, moji drazí, všeho dobrého — pro svátky, pro nový rok, provždy! — Dárek Tvůj opulentní přišel a čeká v mé komoře na ochutnání. Jsem Ti zase v dluhu; prozatím upřímné díky.

Se srdečným pozdravem Vám oběma

JAN NERUDA

[Adresa:] Slovutný pán pan *Adolf Heyduk*, profesor v *Písku*.

276. *7/6 91*

Milý Dolfi!

Zajisté očekáváš rozpravu o svých básních; ale pořád ještě ji nemohu zahájit. Churavím, a k tomu jde výstavní návštěva za návštěvou, takže mně hosté zabírají každou chvíli. A mimo to ještě: páni soudcové Poetických besed vyvedli mi soud tak jasný, že musím *sám číst znovu*. Nějaký týden tedy, prosím, ještě strpení!

Ostatně — sbírku přijímám rád a ochotně od Tebe i nepoznanou. Jenom o modalitách snad si promluvíme, a i to jen na Tvoje přání. —

Jak se máte? Odjeli jste a zapadli jako do vody!

Vidíš, chtěl jsem Tě o něco poprosit, a zapomněl jsem! Ale jen *tenkráte*, když budeš chtít být *jen* prostředkovatelem, ne dárcem, vyslovím prosbu!

Potřebuju totiž k posteli a) lišku, b) srnku. Mám svoji zvířenu už opotřebenou, ošumělou, nehřejnou. A myslím si, že v lesnatém kraji u vás dostane se cos podobného laciněji. Vždyť musím láce si hledět, jmenovitě letos, kdy přijde tak mnohý mimořádný, dnes ještě netušený výdaj. Neučiním-li Ti práce velké, tedy prosím! —

Emilka mne svým svěžím vzezřením potěšila. Sluší Vám to napořád pěkně spolu!

Zachovejte mne ve své lásce,

svého oddaného

Nerudu.

---

277. *16/6 91*

Můj milý Dolfi!

Moje srdečné přání! Buď mi zdráv, měj se pořád dobře jako posud, tloustni jako posud, a třeba přitom pořád žaluj

a naříkej jako posud! Jsi milé, rozmazlené naše dítě — zůstaň jím! —

A upřímné díky Tobě a Emilce za „dar“. *Tak* to nebylo mnou míněno, věř, ač jsem se *zrovna takového* konce v duchu bál. No, uložili jste mi dluh, který bohdá alespoň kouskem splatím. — Oboje je *velmi* pěkné, parádní i praktické. Díky!

Také Anna mne prosí, abych Ti vyslovil její nejuctivější, nejoddanější přání. Hraje si s kožemi jako s koťaty.

Se srdečným pozdravem

cele Váš

Neruda

JULIU GRÉGROVI

(1865—1891)

278. *[Před 19. zářím 1865]*

Milý Julie!

Daří se tak a tak dost dobře. Výsledek bude co do poznání *osob* velmi dobrý, co do poznání poměrů opakují se *hlavní* rysy poněkud, takže potřebí ještě poznat menších několik měst, aby dostal člověk bystrý smysl pro *jemnosti* venkovské. Pak myslím že budu moci hned začít psát; prozatím ještě musím ovšem jen sbírat. Na nějaké laskavé neštěstí také nikdy nikde nepřipadnu, takže vůbec není látky k dopisům běžným, bez kterých se ostatně dobře obejdete.

Od Filipa dostanete tyto dny dva dopisy z Kutné Hory; stálí *dobří* dopisovatelé jsou v Zásmukách (kapitální hnízdo pro naši stranu), v Kouřimi (půl naše, půl nic), v Brodě.

Pozdravují Tě Ptačovský, Bartoníček, Filip atd. atd.

Servus!

JNda

Listy do Chrudimi!

---

279. *Pesten, szerda 17/3 [1869]*

Barátom!

Mondtam, že bude prokleté počasí! Pořád se lije, bláta po nápravu, nemožno po venkovských cestách, leda týden by byl na každou. Viděl jsem celou, velmi intresantní volbu v Egerbanu čili, jak vy tam v Čechách říkáte, v Jagru. Hevešský komitát, samý Maďar, a to urputná levice, hezcí a ohniví chlapíci, krásná volba, jen jeden švec nožem rejpnut. Zítra délelőtt do Vácova, kde okres smíšený. Do Slovenska kvůli blátu — nevím, jsme právě tavaszszal. Ostatně vagyok, a kdo chce, může; my Uhři říkáme: Všechno se může, a kirek jó barátja van! Až se vrátím, snad už nekem lesz időm k napsání něčeho.

Kérek, nem tudoz valami újságot? „Naše listy“ jsem ovšem četl, ale to není všechno.

A tedy servus!

Tvůj

Neruda János

---

280. *[11. září 1869]*

Milý Julie!

Prosím, dej mi inzerátek tento dát zdarma 3× do listu, ano? Žádají mě za to příbuzní.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JAN NERUDA

---

281. *Jaffa, 19. června [1870]*

Milý Julie!

Bylo by hříchem myslet sobě, že se nehněváš. Za to totiž, že nepíšu. Ale věř, že nemožno; chodímeť rychle z místa na místo, není času sednout si na něco řádného, není při tom parnu a vedru zde dole také po denní chůzi, jízdě, při žízni atd. chuti, aby se něco zkomponovalo. Mimo to jste prvních mnou zaslaných dopisů neotiskli a tím jsem ztratil jaksi své měřítko.

Předmětů by bylo ovšem dost, a nejen etnografických a podobných; musím sobě je vesměs nechat na dobu pozdější po návratu. Víš, že dovedu pilně nahradit vše. A protož, jda právě k svatým koňům a mezkům, kteří mne ponesou do svatého Jeruzaléma, odpouštím sobě ve jmenu Tvém, abych vešel čist do svatého sídla! Dostaneš pak něco dotýkaného.

Do Jaffy přibyli jsme po *osmi*denní mořské jízdě ze Smyrny — zábavné, což? Ale neškodí! Bělehrad, Bukarešt, Cařihrad, Atény, Scio, Rhodos, Smyrna byly náhradou již napřed.

Je-li něco zvláště důležitého, zastihl by mne Tvůj dopisek myslím ještě v Římě (poste restante). Pojedemeť přes Itálii, abychom zase neztratili osm dní zbůhdarma na moři.

Pozdravuj mně všechny od svého

J. Nerudy.

Kittel je fešný, bodrý hoch, jehož mám rád. Kapitální mladočech, že netřeba lepších sobě přát. Prosí mne, abych Tebe a Sladkovského od něho srdečně pozdravil.

---

282. *3/8 71*

Můj milý!

Nechtěl jsem Ti dříve psát, dokud jsem nemohl splnit přání Tvé a poslat Ti srnce. Dnes, zároveň s tímto listem, už jede kozlík. Je od pytláka.

Líbí se mně zde. Je sice deštivo, takže člověk slyší dost hubování, ale horské kotliny jsou zde v dešti tak rozmanity, tak zvláštní, že jsem při tom pohledu zcela šťasten. — Zdraví ujde.

Budu tedy snad psát tento týden fejeton. Ačkoli trochu nerád, škoda o vzduch a výhled v té době.

Pozdravuju Tě srdečně a prosím, abys vyřídil své ctěné choti mou úctu.

Tvůj

J. Neruda

Adresa (pro případ) jako na obálce:

J. N.
Spitzberg - Eisenstein
Penzionát Prokopův

283. *[Před 4. listopadem 1872]*

Můj drahý Julie!

Divíš prý se, sdělil mně Sladkovský, že nepíšu více fejetonů. Částečně ovšem znáš asi sám příčiny. Předně jsem již chtěl stůj co stůj být hotov s Hellerovými články o Krymu. Nemohl jsem mu je přetnout, jsou také skutečně zajímavě psány, pro české obecenstvo ale jich bylo ovšem snad příliš mnoho, žádáť obecenstvo naše stále něco nového. Pospíchal jsem s nimi, otiskuje jeden rychle po druhém, abychom předně neměli ve fejetonu zas něco nedokončeného (stalo se nám již několikrát), za druhé, abych pak měl pro poslední měsíce v roce trochu volnou ruku*. Ty víš, že list náš miluju a pilně na to myslím, co proň bych učiniti mohl. Dále pak má Hálek své určité dva dny, do nichž se mu nijak nepletu. Přitom se nám ale přihodil malér. Náhle se pustil Hálek do tématu, — o kterém jsem sám psáti chtěl. Víš, že jsem již dávno přál sobě psáti „estetické listy pro lid“, přes dvě leta sbíral jsem pikantnosti pro články ty, teď jsem chtěl je dávat ve fejetonu a myslím, že by se byly také líbily, vtom se objevil Hálek se svými články o „uměleckém vkusu“ a byl jsem hotov a musím nyní do něčeho jiného. Konečně jsem trpěl přes tři neděle skutečně strašnou nervózou, pro kterou jsem skoro ani mezi lidi nepřišel. Summa summarum: byl výminečný malér, který Ti tuto obratným perem vypisuju věrně a obšírně. Že jsem již zase na koni, těší mne samého, a že vyplním zcela zas místo své, víš. Rád budu, pobavíš-li se alespoň někdy „nevyčerpatelnou hloubkou mé filosofie“!

Naši kolegové Tě vesměs srdečně pozdravují. Stýská se nám po Tobě velmi a denně se o Tobě namluví toho půl knihy. Též od Kazimíra mám Ti vyřídit pozdravení.

Buď zdráv! Líbá Tě

Tvůj

J. Neruda.

* Poslední „Krym“ bude v pondělním čísle odpoledním.

284. *[Kolem 17. listopadu 1874?]*

Milý Julie!

Jsem chorobou poután doma. Staré ty hemeroidální nesnáze.

Nemám peněz, musil jsem vše dát tento měsíc na úplatu, a potřebuju jich tedy právě teď velmi nutně, to se rozumí. Prosím Tě snažně, rozkaž v administraci, aby mně poslali zálohu *třiceti* zlatých ještě dnes.

Fejeton budu obstarávat s Arbesem, pokud síly stačí. Nedělní mám naštěstí už napsaný. Ať mne Arbes navštíví, abychom se trochu smluvili. Také ať mne navštíví Franc. Kdokoliv ke mně půjde, prosím, aby se ohlásil dole u domovnice, ona mu odevře, bych já se nemusil mnoho hýbat. Také Tě prosím, abys, co se pro mne hodí, laskavě mně dal k domovnici zasílat. Nemohl bych dostávat noviny?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda

---

285. *2/8 77*

Můj milý!

Děkuju Ti za vzpomínku a za prodloužení dovolené. Rád toho použiju, alespoň na několik dní, jsem zde spokojen — klid, ticho, výlety. Ale — peníze docházejí. Kdybys ještě něčím drobným přispěl — počítám as tak třicítkou — ne? —, bylo by prodloužení dovolené zcela na svém místě. Pak bych Tě ale prosil, abys dal dotýčný ordre hned administraci a nařídil, aby mně to rychle poslali, sic při nejlepší vůli budu musit skládat věci.

Dnes odpůldne napíšu nedělní fejeton.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda

286. *[Po 24. srpnu 1878]*

Můj milý!

Je to malér — ani Vyhnis tu není; téměř nikdo ze známých. No — přes neděli myslím přetrvám.

Včera jsem byl v Besedě. Pravím Ti, Národní listy mají renomé, že člověku se až duše směje! „Jediný list, který má takt," říkají staří.

Jsem přesvědčen, že budeš-li držet Národní listy pořád směrem posavadním, je vítězství jisto.

Musím Ti říci, že jsi teď v módě. Mám, to se rozumí, proto vztek. Ale užij příhodné doby!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNd

---

287. *19/11 79*

Milý Julie!

Tak co děláš? Prohániš holčičky? Navyk jsi už té věčně nesympatické Vídni?

Jsem nemocen. Nastuzení, které jsem si za prvního pobytu při východu ze sněmovny utržil a pak do Prahy a zas do Vídně a do Prahy vezl, se zhoršilo. Minulý týden jsem byl všechny dny skoro doma, včera a dnes zase. Odchází mi to pomalu.

Politická situace jak náleží všechen národ disgustuje. I mne. Vím, že se nedá asi teď mnohem více dělat, a přece si myslím: přehnaná opatrnost, známá česká bezkurážnost, tradicionelní naše podřizování se pod vůdce konzervativní atd. Je to ukrutný kříž. Lid bude myslím brzy ještě apatičtější, než byl před obesláním. Ono i zmíněné disgusto jeví se jen známkami apatie.

Teď mně zas vynechávají týdně 2× fejeton, i 3×! To *není* dobře! Rok se blíží k svému konci.

Je Eimek už aklimatizován? Pozdrav ho ode mne.

Doufaje, že jsi zdráv, jsem

Tvůj

J. Neruda.

---

288. *[18. února 1880]*

Milý Julie!

V 11 hodin 52 minut obdržel Tvůj list a v něm třídimenzionální nespokojenost Tvou. Odvoláváš vše přívětivé a stupňuješ vše nepřívětivé. Poněvadž Ti ale chvála vůči mně jde vždycky jen skoupě a poněvadž při obapolné živé povaze naší vždy spíše se hádáme než cos jiného, — tož bereš ukrutně málo a dáváš teď úžasně moc.

Vidíš, na těch věcech spiritistických je přece něco (já to teď studuju, abych i v tom vynikl nad Tebe). Na včerejšek se mně zdálo, že se hádáme kvůli Tomkovi, a zatím přichází Hrubý místo Tomka na řadu.

Ale nehádám se o Hrubém. Bůh ví, já neměl ani zdání, že on něco psal divného proti nám. Natolik mne znáš, že je-li někdo nesmířitelný naproti druhé straně a neústupný, jsem to já. Kopnu každého, o kom vím, že vyvedl proti zásadám, jež jsou mně duší, cokoliv nesolidního. Tady jsem si ale věru ani nevzpomněl na něco. Vím jen, že Hrubý byl v redakci Slovanských listů. Vím, že šel dříve odtamtud, než zašly, a sice značně dříve. Vím, že mně Barák sám už v lednu přinesl od něho fejeton „Novoroční večer v ruském kružku“, že mně jej odporučil, a měl jsem vše za vyrovnáno. Také dnes mne ubezpečuje Tůma, že proti Hrubému nic obzvláštního neví, mimo to, že byl v redakci Slovanských listů, kamž ho, jak jsem byl svého času už slyšel, zavedla nutná potřeba.

Rozumí se, že od něho tedy nic více nepřijmu, a řeknu to také Barákovi. —

Ale teď něco, o čem jsem Ti chtěl beztoho zítra psát.

Četls, že hodili na mne redakci českého Paris-Murcie. To mám ukrutné potěšení. Na pěti stranách asi podat reprezentaci české literatury.

Umínil jsem si, že zkusím, dá-li se z duchaplných, krátkých aforismů našich spisovatelů učinit nějaký literární ohňostroj. Snad to půjde! Šimly už jsem rozeslal, zítra začnu psát, koho chci osobním dopisem „poctít“. Tedy — připrav mně také nějaký krátký aforism! Oboru snad politického. Chci z politiků vzít jen Riegra, Sládu a Tebe. Či radil bys ještě někoho?

A podepiš se pod to hezky male. Nevím totiž, nebude-li redakce chtít také autografy. Jsem ukrutný nepřítel autografů, a dáme-li nějaké, chci jen autografy mrtvých. Ostatní ale oponujou.

A ještě něco! Arbesovi se nevede dobře. Tůma prý už s Tebou mluvil. Vím, že je obtížno nalézt obor nějaký, ale snad Ti napadne přece něco. Třeba ne okamžitě, jen když aspoň v pravý čas. Věř, že věrnější, čistější duše není nad Arbesa.

Vím, že bys nic proti tomu neměl, kdybych někdy vzal od něho článek. Avšak teď ho nemohu ani k občasnému článku vyzvat. Vždyť je divoucí div, když vůbec dostanem tři fejetony za týden do listu, a ty bývají ovšem při politickém listu diktovány časovou nutností.

Tak se měj dobře a piš mi brzy. Lhůta pro zaslání příspěvků paris-murciovských je do 3. dubna.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda.

289. *11/4 80*

Můj milý!

Upřímné přání k svátku!
Že se mně Tvá řeč ňák líbila, no — to víš! Dal sis ji taky k svátku, viď?
Se srdečným pozdravem

Tvůj
J. Neruda

---

290. *[Před 3. zářím 1880]*

Můj milý!

Tak — tak — a mně se stýská teprv! Už nevím, co mám dělat. Vzdor největší přec pozornosti zanítila se mně nově jedna buňka žilová.
Jsem takto zdráv — až na to, že je mně z těch třínedělních studených obkladů chvílemi velmi mrazivě —, nejsem sklíčen, ale nesmím s nohou dolů, sic je ještě zle. Všichni lékaři praví: není pranic nebezpečné, ale trvá — dlouho.
Mám dlouhou chvíli, rád bych pracoval. Ale už tento list k Tobě stojí mne bolest.
Stran těch Jelínkových fejetonů řekni laskavě Barákovi, který dodávání do tiskárny za mne obstarává a články také přijímá. Jeden z nich by se mohl snad přece dávat týdně, majíť tyto slovanské vzájemnosti se týkající věci své obecenstvo značné. Příští týden přijde něco od Hajniše. Jak se seberu nebo jen u stolu sedět budu moci, začnem s „Dekameronem“. Takto ovšem nevím, čeho sobě ještě přeješ a co vše zamýšlíš, — vždyť se smluvíme. Teď bude potřebí od kvartálu přes Nový rok hnát list gloriézně. Víš, jak mi leží na srdci.
Jsem se srdečným pozdravem

cele Tvůj
J. Neruda.

Můj milý!

Kvůli rozmluvě se mnou *zajisté* neodřekl — prosím, jen se ho *přímo zeptej* a nečiň si myšlének podobných.

Přijal jsem ho velmi vlídně. Ptal se mne, nemám-li ničeho proti tomu. Řekl jsem přímo, že ne, že mne referování 25leté již omrzelo. Pak jsem mu řekl jako Tobě, že o referát ani nezavadím, vůbec o divadlo, jen kdybych užil nějakého motivku z některého kusu, k fejetonu, jako kterékoli jiné věci. S čímž ovšem naprosto souhlasil. Pak jsem podotkl, že je nyní důležita otázka divadelní a vyžaduje pozornosti, a proto že jsem rád, že on to přebírá, poněvadž jsem přesvědčen, že pozornost tomu bude věnovat a takt najisto má. Vůbec tedy, co se tak mluvit může. On se zdál se vším souhlasit, řekl, že referát *ihned přijme*, a s několikerým stisknutím ruky jsme se rozešli.

Příčina náhlého zas odřeknutí musí být tedy naprosto jiná, než jaké se domýšlíš nebo se domýšlet aspoň zdáš. U mne byl v úterý (myslím, že dopoledne, ale už jistě nevím), nebo docela už v pondělí.

Buď ubezpečen, že z Tvých intencí nepokazím nikdy žádnou, ani z nešikovnosti ne, tím méně ze schválnosti. Proto také cituju celou, ostatně krátkou rozpravu.

Ale zavděčíš se mně, sdělíš-li mně další průběh věci a příčinu pravou odřeknutí jeho. Snad právě Tvá propozice druhá, jíž neznám; domnívámť se dle listu Tvého, že jsi mu ji učinil nějaký den *po* jeho návštěvě u mne, ne? On mně aspoň neřek pranic jiného, než že se mne ptal, nemám-li nic proti tomu. Ani o žádné finanční otázce nebyla řeč. Tedy nevím nic a čekám na Tvou zprávu.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda

292. *[4. října 1880]*

Můj milý!

Tento týden, doufám, budu se již účastnit zas redakčních prací; aspoň myslím, nedělní fejeton že napíšu, leda by se něco stalo, o čemž bych dal včas zprávu.

Zdráv ovšem ještě nejsem. Také ještě as dlouho zcela zdráv na tu nohu nebudu. Potřeboval bych aspoň 14 dní tak k zotavení se*, ale nahlížím, že je potřebí již práce. Budu se proto namáhat.

Neményi nejspíš není v Pešti. Na list, který jsem mu u věci důležité psal, aspoň neodpověděl.

Jsem přesvědčen, že odpoví nám oběma, jakmile se vrátí. Na všechen způsob bych mu, v případu potřeby, dopsal sám stran toho dopisovatele.

Angažmá Čecha mne těší. Ať si vezme čtvrtek (*psát totiž ve středu* na čtvrtek). Ale prosím, ať je to určité a ať nemusím pak snad nanejisto manévrovat. Rozumí se ostatně samo sebou, kdyby bylo něco „časově“ nalehavého, že se vždy smluvíme.

Se srdečným pozdravem cele Tvůj

J. Neruda

* Zeslabl jsem dlouhým ležením.

---

293. *[Před 6. říjnem 1880]*

Můj milý!

To jsi brzy přijel. A nalezáš mne upoutaného k domovu.

Weiss řekl, že je to zánět žil na noze, vlastně prý doufá, že jen nějakých blan. A řekl: 14 dní — 3 neděle. Ale šetřím se, hned po jeho výroku šel jsem domů a buď ležím, buď sedím

s nohou ve výši. Z prostého vytažení žíly — jak si totiž myslím — tolik bolesti a ztráty pohybů! Noha oplaskává, bolest se mírní, červenosti ubývá, takže dr. Chudoba, který mne ošetřuje a denně přichází, postup chválí. Uvidíme, já se šetřit umím, když na to přijde.

O fejetony je postaráno. Na neděli snad přece už sflastrkuju něco galgenhumórovského.

Buď zdráv a šťasten!

Tvůj

J. Neruda

---

294. *6/10 80*

Milý Julie!

Hodlám tedy v sobotu psát. Po sedmi nedělích — to je děsné!

Dvakráte už jsem se dobelhal až k Suchému. Když se ale podívám na Svatováclavské náměstí, na toho obra, připadám si jako trpaslík. Nemám kuráže do něho a také tak daleko ještě nesmím.

Život má pro mne ukrutně málo radostí, jak vidíš.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda.

295. *15/10 [1880]*

Můj milý!

Rozmyslil jsem si to. Na pozvání by přece snad nepřišel, nebo by se mohlo stát, že by mne náhodou nepostihl nebo že by posluhovačka má nebyla doma (neodvírámť ještě na pouhé zvonění), a pak by už nepřišel docela — pamatujme se jen, že svého času kvůli podobné náhodě u Čížka nebylo a nebylo možno přiměti ho k návštěvě opětované.

Napsal jsem mu tedy přátelský list, jejž po přečtení — chceš-li — zavři a jemu zašli.

Snad pozvání mému vyhoví. Bylo by mi to příjemno, neboť kdyby se vložil do svých fejetonů plnou svou silou, dostala by rubrika ta barvu ještě jednu novou; píšeť elegantně a s psychologickou jemností zároveň. Pak bychom to měli „ňák“ obstaráno.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNd

---

296. *22/10 80*

Můj milý!

S radostí přijímám pozvání — ač dovolí-li počasí noze, která mne dnes znepokojuje.

Prosím zatím jen, abys mi zítra po Františkovi vzkázal, kdy obědváš.

Přijedu včas, doufám. Avšak déle dvou hodin nesmím mít nohu svislou, a Vy mne zajisté omluvíte, vsednu-li v předepsaný čas zase do vozejčku a půjdu si lehnout.

Tvůj

J. Neruda

297. *3/12 80*

Můj milý!

Poohlédl jsi se již někde na svých procházkách po tom pouzdérku? Už bych ho potřeboval — v případu, že by jej nebylo lze dostat, musil bych včas ohlédnout se po něčem jiném.

A ještě něco! Všechen materiál našich „Táčků“ přec jen nebudem mít zdarma. Míním chudáka Donovského, který — jak beztoho víš — je ve velkých bryndách a právě teď má nové potíže se splátkami na směnku našeho spolku. Od něho tu práci snad ani zdarma žádat nemůžem.

Měl tři fejetony, velké, a dovolil jsem sobě zde do listu vložit poukázku slušnou, kterou, budeš-li souhlasit, račiž podepsat a mně hned zas zaslat.

Jsi zdráv? Pojedeš přes Sýrii?

Se srdečným pozdravem, kleje takto na mizerné počasí, jsem cele Tvůj

J. Neruda.

---

298. *26/8 81*

Můj milý Julie!

Tos mi náramně ublížil, že jsi žádal fejetonu. Nehledě ani k tomu, že je mimo Prahu náramně těžko do pražského listu o té věci psát, která žádá autopsie a živého dotknutí, — ale z cesty do Bavor není nic a pak: to zdejší pohodlí! Zima, že nemohu psát. Železná kamínka ovšem, ale jakmile dám zatopit, musím ihned pro puch a horko odevřít okno a zas jít chtěj nechtěj před dům. No — už je to odbyto.

Jsem zdráv, a rád bych ještě zůstal; peníze mně však již

nadobro doběhly. Vrátím se proto za dva tři dny zase do Prahy.

Mám pro Tebe odtud něco „ozdobného“!

Srdečný pozdrav Tobě a výraz mé úcty paní Tvé

od Tvého

JNdy

---

299. *26/12 81*

Můj milý!

Díky Tobě za Tvůj přátelský list. To víš, jak se mám: ležím, věčně ještě v jedné pozici, a tím chřadnu víc než nemocnou nohou samou. Včera jsme začali nohou „hýbat“, dát ji totiž z vodorovné do trochu svislé pozice, na celou půlhodinu. — Už jsem moc unaven.

Upřímné přání Tobě, Tvé velectěné choti a rodině. Prosím, vyřiď.

A obzvláště dík za Tvé přátelské nabídnutí. Potřebuju upřímně. Ale *zrovna teď* jsem Tvému nabídnutí desateronásob rád. Výbor žurnalistického spolku, aniž bych ovšem byl o to žádal, zaslal mně vzhledem k loňské i letošní dlouhé mé nemoci příspěvek peněžitý. Mohu říci, že mne ten skutečný ohled pěkný pohnul. Ale ovšem ještě raději jsem, že po Tvém milém nabídnutí peněz těch „se vzhledem ku svému žurnalistickému postavení v Národních listech“ nemusím užít. Také jsem to ihned včera zas p. Šubertovi, pět minut po obdržení Tvého listu, sdělil, že ponechávám těch peněz spolku ihned zase k volné dispozici. Tos mi udělal včasnou, a tedy velkou radost! To víš zajisté dobře, že věrně se vždy hledím odměnit. Nechť již mohu!

Prosím tedy: půjč mi *sto a osmdesát* zlatých* a přikaž admi-

* Nechť mi je přinese František.

nistraci, aby mi *zatímně* strhovala pětku měsíčně. Už se mi zase výdaje nahromadily nesmírně. —

Škoda, že jsi nedal minulý týden ten tuplovaný fejeton Geisslovy. Byl lepší než ledacos jiného cizého, psán zvláště pro nás. Dej ho teď. Tady Ti posílám fejeton Vrchlického.

Ještě jednou srdečné obejmutí!

Tvůj

J. Neruda

---

300. *5/1 82*

Milý Julie!

Zde zasílám *kvůli jistotě* fejeton od Vrchlického, ačkoli dnes má tedy přijít článek od paní Podlipské. Vždyť uvidíš sám.

Včera sejmut s nohy obvazek druhý, dán ale zas třetí. Už mne ta nehybnost, třeba teď o něco již málo snesitelnější, omrzela děsně. Všeobecný zdravotní stav také přitom není valný, to se rozumí.

Co mohu ale dělat, než čekat!

Srdečný pozdrav!

Tvůj

J. Neruda

---

301. *16/1 82*

Milý Julie!

To jsem rád, že Mokrý začal už ty „jihočeské“ věci psát! Déle než rok jsem ho o ně mořil. Doufám, že nezůstane tedy při obrázku prvním a jediném.

Ten týden, prosím, dej Geisslovu. Abychom si svých přispívatelů nedisgustovali.

Dnes jsem přešel o holi desetkrát pokoj. Událost — co?

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

302. *21/1 82*

Milý Julie!

Na podrobné určení těch penízků nemám teď pomůcek — především nevidím dosti dobře teď na ně. Ale ty malé mincičky, ty brakteáty, mají *rozhodně* cenu. A myslím, že Smolík bude mít z nich radost a *hned* vám je podrobně určí. Pošli mu je *pro Muzeum*.

Zdraví lala. Včera ušlo, dnes nové obavy. Kdy vyjdu, bůh ví. Možno, doufám, že do 14 dní. Už to leží na mně jako hora. Vzduch — vzduch!

Také mně se stýská, můj milý. Jsem někdy jako rozvařen.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

---

303. *13/3 82*

Milý Julie!

Tak vidíš, jak jsem nešťasten. Právě konstatován *nový*, tedy již třetí ve dvou necelých letech zánět žil, a sice zas, kvůli variaci, na noze pravé, kde byl předloním.

Řeči doktorské o mé přílišné ouzkostlivosti! Oni nepotřebují být ouzkostlivi, vždyť ležím já, ne oni!

Zrovna když jsem se chystal k práci, ano už pracoval.

Nejsrdečnější pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

304. *8/4 82*

Milý Julie!

Byl právě dr. Albert z Vídně u mne. Prohlížel mně nohu a pravil: „Můžete se považovat za rekonvalescenta.“ V ostatním nevím od něho ničeho. Byli s ním ještě tři páni (Emler, Studnička, Eiselt) a on pak už pospíchal. Tedy budu musit asi přece do Vídně pak za ním. Konstatoval v chorých žilách, nyní už usazených, ztvrdliny, „flebolity“, malé. Nevím, má-li to nějaký vliv všeobecný. —

Věčná škoda, že nepřišel sám! —

Ještě něco — prosím Tě o radu! Nabízí se mi zase ze žurnalistického spolku, spontánně a beze všeho mého přičinění, nějaký peníz. Není pražádné pochybnosti, že právo na to mám, platím tam už několik let a pomohl jsem spolku ku jmění. Rovněž je jisto, že na dlouhou řadu mých nynějších mimořádných výdajů je potřebí také mimořádných příspěvků.

Ale nechci v té věci bez Tvé vůle a aniž bych věděl, jaký dojem by to na Tebe učinilo a svoluješ-li, přijmouti praničeho.

Proto Tě prosím o bratrskou Tvou radu. Při Svatoboru, kdyby spontánně dal, neměl bych ovšem skrupulí pražádných, při našem spolku se rozpakuju, ač to snad nazveš dětinské. Prosím, napiš mně dvě slova. —

Těch 600 zl z Podřipska dal jsem si k Náprstkovi. Snad na

letní výlet, bude-li mi popřán. Bude beztoho drahý, pro dvě osoby!

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda.

---

305. *8/4 82*

Můj milý!

Rozumím Ti, nechceš, abych něco přijal. Naše city se v tom setkávají.

Cele Tvůj

Neruda

---

306. *11/5 82*

Můj milý!

Především snažně prosím: nepočítej ještě pro tuto neděli na mne! Jsem dosud tak neohebný a mám takové vědomí své nynější neohrabanosti a bezděčné komičnosti, že se stydím. Mimo to, jsou-li nohy hodinu dole, musím s nimi zas do výše — nu a ve společnosti přece nemohu klást nohy na sedadla! Tedy — prosím! —

A ještě jednu prosbu! Nevím, jak teď spravíš si kněhkupectví. Ale já bych přitom rád poměr svůj viděl takový, aby mně přinejmenším aspoň *nepřekážel.* S Dattlem se to vedlo bez obavy brzkého konce, který nastal tak tragicky rychle. Kdo by si to byl také pomyslil! A k tomu ta našinci vrozená nevšímavost peněžních poměrů, kterou znáš.

Věc je prostě tahle: já bral od Dattla & Grégra knihy, jichž jsem pro své žurnalistické zaměstnání atd. chtěl, a firma vydávala mé spisy. Mně nebyla dávána nikdy obvyklá kněhkupecká provize, knihy zanášeny v celé ceně na můj oučet. Ovšem, zaplacení se ode mne nežádalo nikdy. Oučet se měl vyrovnat honoráry, z nichž (později) polovičkou odepisoval se oučet a polovička mně byla pak obyčejně vyplacena. Honoráry byly ale, zvláště v prvních letech (1. vydání Obrazů z ciziny např. *jedno sto zlatých* /dvacet archů/, 1. vydání Různých lidí padesát zlatých atd.), tak malé, že oučet rostl. Nedělal jsem si z toho při stávajících poměrech nic; teď bych rád věděl ale, jak dál. Oučet obnáší dnes snad asi čtrnáct set, a to mne mrzí, nevědoucího, co bude. Ovšem jsem ochoten spisy svoje dávat napořád dál a dál, a dát si například dále polovici honoráře srážet; ale jasně se to říci musí, abych věděl, na čem jsem a budu. Dluhu se zbavit chci a musím, nebo mně alespoň nesmí překážet.

Tak prosím, měj včas na tu věc zřetel, proto Tě na ni upozornuju.

Cele Tvůj

Neruda

---

307. *10/7 82*

Milý Julie!

Kvituju: dosud vcelku 7 dní pěkných. Teď už zas týden prší, jen se lije. Každý je ve svém pokoji; já jsem, rozumí se, celý jako rozvařený, nastuzený, bez chuti k jídlu, bez spaní. A tak hezky to začalo! Když člověk má mít malér, má ho důkladný. Stojí to velké peníze, moc času, očekávám od toho všechno a neobdržuju ničeho. Věru že jsem při svých každodenních procházkách ve Stromovce daleko líp byl v tom. Šlo vše vůčihledě se mnou kupředu, a teď je zas stagnace. A přece ovšem čekám ode dne ke dni, že se to změní. Vím: 14 dní slunce a jsem jiný člověk!

Tak vidíš. Cítil jsem potřebu, abych si postěžoval, — zde na tom papíru to tedy všechno stojí. Hoď to do koše.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

308. *[V červenci 1882]*

Můj milý!

Dávám Ti zprávu, že jsem mrzut jako medvěd.

Prší od rána do večera; chci-li vyjít, musím se třikrát převlíkat a přezouvat denně.

Vím, že Tě to bude těšit, a proto Ti to sděluju.

Tvůj

JNd

---

309. *28/7 82*

Můj milý!

Píšu Ti leže. Nevím, kdy vstanu; dle lékařských řečí je prý pořád „líp“, ale ležet musím dál.

To mne to pronásleduje! Měl-li jsem 4 dny celkem slušny, je mnoho. Pak jsem ulehl — a bylo krásně. A teď potřebuju k rekonvalescenci vzduchu a tepla, a venku se po 5 dní už zase jen lije a v pokoji mám *o polednách* 14 stupňů!

Když se to na člověka sesype! —

Srdečný pozdrav

od Tvého

Nerudy

Můj milý!

Prosím Tě, ať mi administrace co možná brzy zašle tentokráte peníze. Potřebuju, až mi hlava od polštáře skáče.

V Praze ten měsíc 50 zl činže, zde 40 zl — jen činže 90 zl. A teď v té nemoci — ta drahota každé maličkosti, ty diškrece za poslíčkování (lékárna např. je až v Teplicích, to by ale bylo ještě nejmenší, to odbude kočí omnibusový), ta drahota jídla (koflík polívky teď 20 kr, trochu kompotu 36) atd. atd. A pak ošetřování lékařské.

Přijmu teď — ač nedáš-li mi pokyn jiný; proti vůli Tvé bych to neučinil — přece jen tolikrát a teď už zase mně slušně nabídnutý příspěvek od Spolku žurn. Mám na něj právo. Zaplatil jsem do spolku sumu peněz. Opatřil mu kapitál. Teď má spolek už na 40 000 zl, nač mají ovoce naší práce mít *jen* jiní! Není to žádná podpora, je to moje právo. — Ovšem, kdybys měl něco podstatného proti tomu — což ale nemyslím —, neučiním to přec a budu se fretovat, jak to půjde; ale prosil bych Tě, abys mi dal o tom *vracející se poštou* přátelskou zprávu, třeba jen slovem jediným. To víš, že toho spěchu někdy třeba, já za ta dvě leta a zde hlavně utratil už mnoho peněz.

Prší. Vítr *zimní*. Termometr pořád padá. Už jsem musil přes pokrývku ložní rozestřít ještě pléd. — —

Právě jsem dostal Tvůj milý lístek. Včera jsem Ti psal, víš tedy už, že je snáz o něco. Exsudát se náramně pomalu ztrácí — „Ja! Ja!“ říká lékař, „das geht bei einer Pleuritis unendlich langsam!“ Snad by šlo rychleji, kdybych více jedl.* Ale teď už po tři neděle samá jen skoro strava tekutá, na jinou nemám ani chutě. Dám si něco přinést, mysle, že toho užiju, že mám na to apetýt, a sním z toho nejvýš sousto, když celé. Je právě vidět, že jsem ještě nemocen a proces těžké nemoci že není dokončen. Už jsem zhubeněl na lunt.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda.

* Konstatuju teď odpůldne, že v poledne byl dnes poprvé apetýt.

Teď mluví lékař, že by bylo dobře, kdybych se dostal brzy do Prahy. Dle mého náhledu to ani nejde, dokud nejsem při síle aspoň trochu: hodinu jet ve voze, dvakrát střídat vagóny, zas kočár, výstup do 2. patra atd. — cesta 7 hodin. Dřív, když jsem zde nechtěl ulehnout, říkal zas: „Beztoho by vás lékař pak zas poslal ven!“ — Já počkám.

---

311. *15/8 82*

Můj milý!

Snad Ti Chudoba řekl, jak se mám. Začínám vycházet z pokoje, na čtvrt hodiny, na 20 minut. Jsem ale náramně sláb. Pořád ještě nechce se dostavit žádoucí apetýt, 5 neděl už ne. A s kvalitou jídel, pro nemocného, je zdeť také zle. Trochu vína že piju, ½ libry masa za den sním, to vše.

Počasí není valné. Dva dny byly pěkny, už je deštivo zas a musím dát pozor.

Jak rád bych už byl mezi vámi! Celý se třesu na tak mnohé věci, které se dějou; ale nejde to ještě, co dělat!

Jsi zdráv? Velectěná choť a rodina Tvá také? Ty jsi šťasten!

Nu snad mi také zasvitne konečně zas nějaký den jasný!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

Copak dělá ta slíbená stovka? Až budeš moci, tak buď tak dobrý!

312. *28/8 82*

Můj milý!

Tak Ti dávám zprávu, že jsem zas v Praze. Ale nesmím prozatím z bytu, jsem náramně sláb a namáhavá cesta mne ztrhla. Byl ale nejvyšší čas, že jsem se vzdor slabosti k té cestě odhodlal. Snad bych byl v plísni eichwaldského bytu, ve vlhku eichwaldského vzduchu, v zimě eichwaldského ponebí zahynul! Čekal jsem jen, až budu mít přesvědčení, že dostanu se po schodech vzhůru do svého pražského bytu, a pak, hned po prvním pokuse, jsem jel. Vyšel jsem šťastně až do 2. patra, a od toho okamžiku sice musím odpočívat, jsem ale přece spokojen, že jsem zde. Tolik peněz to stálo a tohleto z toho mám!

Není mi dobře, kamaráde. Lékařské sine qua non zní: Jíst, a já nemám chutě. Nic pracovat ještě, a mne to užírá. Podívat se prý na jih, a já už jsem všemi pokusy, cestami, medikacemi atp. otrlý. Nu uvidíme!

Je-li něco v redakci pro mne, pošli mně to laskavě Františkem.

Až budu moci ven, zajedu si do redakce. Všem kolegům srdečný pozdrav.

Cele Tvůj

Neruda

---

313. *28/9 82*

Můj milý!

Děkuju Ti za Tvou živou sdílnost. Vidíš, myslil jsem, že už přijdu. Dnes jsem měl poprvé také odpůldne, tedy 2× za den ven vyjít, a ráno mně to lékař zase zapověděl. Ve Stromovce jsem dopoledne byl, v tom větru, a nevím, zdali mně tam ten jedovatý „dech přírody“ posloužil.

Už se mně beztoho po vás stýská. Rád bych už zase seděl v tom divném, divokém, a přece člověku tak sympatickém redakčním kruhu. No snad už to půjde. Myslím, že budu jako nevinné novorozeně mezi vámi.

Jsem cele Tvůj, zatím pořád ještě a důvodně opatrný

J. Neruda.

---

314. *2/10 82*

Můj milý!

Ale — to přec nejde!

1. I *kdyby* zůstalo na mne jen 300 zl, je to v nynějších mých poměrech moc.

2. Vždyť bych musil koupit nábytek, peřiny etc., starat se o obsluhu etc.; bez nábytku lze dostat nájemníků „na *druhý* pokoj“ náramně málo a obsluhy potřebuju dost pro sebe samého.

3. Znám ty věci z dlouholeté praxe a vím, že jednotliví páni v bytech dlouho nevydrží; jedno nebo druhé čtvrtletí bych musil vždy zas zaplatit sám.

4., 5., 6. atd. Oni ale vždycky páni nájemníci všichni také neplatívají. Sami také s penězi nepřicházejí a já bych jim neřek. Nehledě ani k osobní přec jen pak nevolnosti atd.

Přes zimu už zůstanu ve svém bytu nynějším najisto. Kdyby byl přízemní, jakživ bych se z něho nestěhoval; je vzdušný a světlý až přespříliš, a Ty máš na mysli pořád jen ten první dojem, když bylo kvůli mé oční chorobě všechno spuštěno a uzamčeno. Až budu mít nový byt, bude první výmínkou: výhlídka do zelena.

Ale děkuju Ti přec jen upřímně za Tvou starostlivost. Dokazuješ mně pokaždé, že máš kus srdce, a toho si dovedu vážit.

Cele Tvůj

Neruda

315. *17/10 82*

Milý Julie!

Dostal jsi asi před týdnem tři fejetony Wünschovy, které jsem Ti byl zaslal? Prosím, budeš-li mít místa, otiskni je; psal jsem Ti, že Wünsch za to žádá, aby byly do konce října.

Zde Ti zasílám první fejeton dr. Štolby o Antverpách. Bude jich pět. A budou prý základem knihy, kterou později vydá, pročež si vyžaduje poznámku, kterou jsem tam už připsal, že „patisk se vyhražuje".

Doufám, že v málo dnech přijdu už až do redakce. Až do polovice Koňského trhu už jsem včera došel, ovšem s namaháním.

Srdečný pozdrav od Tvého

Nerudy

---

316. *25/1 83*

Můj milý!

Prosím, abys přijal tento exemplářík mých Balad do knihovny své. —

Přinesl bych Ti jej sám, ale dnes jsem byl s ním už na cestě a studený vítr na Václavském náměstí mne srazil dolů.

Zrovna tak větrno bylo včera a předtím byly pravé bouře, takže jsem seděl doma.

Teď se slunko usmívá. Snad budu moci přijít. Už jsem nebyl v redakci pět dní.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

317. *31/3 83*

Milý Julie!

Prosím snažně, dej dnes fejeton Benešův, v tiskárně se nalezající. Hodí se.

Mně otekla tvář až přes oko tím nežitem a *není možno* psát.

Snad budu psát v pondělí na úterý.

Tvůj

Neruda

---

318. *9/4 83*

Milý Julie!

Přikládám Ti zde list mně z redakce zaslaný — patříť vlastně Tobě.

Zasílatel umí prý celou řadu řečí a prosí o zaměstnání co překladatel nebo učitel.

Nemohu Tě ovšem žádat, abys mu místo dal; ale jeho list je tak úpěnlivý, že mám povinnost zaslati Ti ho.

Kdyby se snad stala pro toho člověka nebohého v redakci sbírka, přispěl bych také rád. Adresa jeho nalezá se na předposlední straně jeho listu.

Také posílám rukopis jím pro náš list zaslaný; nehodí se. Přikládám proto „listárnu redakční“ pro něho určenou. Chceš-li k ní něco připsat? Píšu mu, aby si přišel pro rukopis do redakce.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

319. *10/4 83*

Milý Julie!

Zkus toho. Přijde na to, jaký má sloh. Dej mu něco například z francíny — něco zcela malého — v redakci přeložit a *sám* si to přečti, abys měl vlastní pevný úsudek. Na formě *žurnalistické* nezáleží, té asi nebude ještě mít; ale na tom, překládá-li *správně*.

Ovšem nevím, odkud má pak brát ty literární zprávy z ciziny. Budeme mu kupovat knihy nové? Nebo mu mají stačit časopisy redakční a snad spolkové (akademické)?

Máš-li něco nového, dej mu to ku kritice, ať ho zkusíš.

Těšilo by mne také, kdybychom našli novou dobrou sílu a zároveň chudákovi pomohli.

Srdečný pozdrav!

J. Neruda

---

320. *22/10 83*

Milý Julie!

Je tak hanebné počasí, že nemohu ven. A přece bych o té věci *hned* rád mluvil ústně. *Takhle* to nejde, to se rozumí — a přece je vše to tak snadné!

Prozatím prosím: a) Dej Metlickému co *nejurčitější* rozkazy, aby konal, co řeknu. Pošlu tam literární zprávy a zůstávají ležet a ležet, vzdor tomu, že stran vytištění píšu do tiskárny dvakrát a třikrát.

b) Když požádám o nějakou z *oznámených u nás* kněh, laskavě mně ji dej hned dodat. Jinak nemohu disponovat, ani psát sám, ani dát psát jiným.

c) Záleží-li *redakci* na rychlé úvaze o něčem, pošlete mně také knihu, a napiš prostě: „Rychle!“

d) S Pachm. se to může zkusit. Ale já sám ho angažovat nemohu, je to pravomocnost Tvoje. Sdělím mu, oč se jedná, a pošlu ho k Tobě. Instrukce mu dám pak co nejobšírnější.

Věc se dá za týden upravit, když se chce a když já *mohu*. Jen o jedno Tě ještě snažně prosím. Všímej si laskavě rubriky „Literatura“; jen nějakou dobu třeba si jí všímej a třeba pohlédni jen na titule literárních zpráv, abys viděl, všimnuto-li si náležitě literatury české a je-li to, o čem zmíněno z ciziny, zajímavo. Nebude Ti smít nikdo přicházet pak s naříkáním. A když přijde, ať řekne zcela *určitě*, *co schází*, ať *jmenuje* ty důležité spisy, a zajisté se hned vyhoví.

To s Jeřábkem věru nevím, jak *teď* učinit. Napíšu Schulzovi lístek s prosbou.

Cožpak byla obava, že bych nebyl psal o tom spise Jeřábkově spravedlivě? To snad ne!? Ovšem je ale líp, když to napíše jiný, a mně příjemnější, také už proto, že jsem Jeřábkovu knihu ještě ani neviděl. —

Půjde to hravě, jen mne podporuj!

Cele Tvůj

Neruda

Ta moje hlíza mne neskonale trápí; nemohu sedět. —

Zde Ti posílám Barranda v obrázku. Kdopak přinesl dnešní lokálku o žabinci a 40 kr denně? B. žil jednoduše, ale 40 kr je hyperbole samozřejmá. Jedl prostě po francouzsku; dvě zlatky *snad* stačily na stravu. A žabinec nosit na půdu!

— Co se týče Schulzova Johánka, nevím, co vlastně míníš. Referát *obšírný* byl u nás již vytištěn*, a sice od Mokrého. Snad jsi to jen přehlíd?

* Asi před 4 nedělmi nebo 5.

321. *16/11 83*

Milý Julie!

Nejnovější účet Pachmajerův jsem nepodepsal, nechtěje bez Tvé vůle o ničem rozhodovati. Nalezá se totiž tam také ten výňatek o Srbsku z Légera a nevím, budeš-li jej počítat co přeložený článek (např. fejeton asi čtyry zlaté) nebo literární notici*. Poslal jsem proto Pachmajera k Tobě s účtem, rozhodni.

Tvůj

Neruda

* Po 4 kr řádka.

---

322. *19/11 83*

Milý Julie!

Až mi slzy do očí vytryskly, když jsem četl teď popis pohřbu! — A mně bylo tak nanic, že jsem přišel již pozdě, již do průvodu na Václ. náměstí. —

Smím už ven, ale ne do schodů, kvůli té stále ještě velké a rozvírající se při chůzi ráně.

Nevím, budu-li moci již tento týden psát. Snad nějaké menší referáty literární; četlť jsem v posteli.

Nech laskavě Rybu ještě v rezervě; jiné fejetony jsou obstarány pro dny ostatní.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

323. *22/11 83*

Milý Julie!

To jsi mne dal do skřipce! Myslil jsem, že zůstane Ryba ještě v rezervě. Bojím se velice, že se mi udělá bolák nový. Páni lékaři mne měli nechat trochu dýl ležet, a ne mne nutit do vstávání. Ovšem, nechtěli, abych se zas rozležel.

Co dělat! Nevím sice, jak fejeton sflastrkuju — život tenhle čas ani o mne nezavadil —, ale když to musí být, budu tedy psát. Něco si vyhledám a po chvilkách snad to spravím.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

324. *3/12 83*

Milý Julie!

Píšu Ti, poněvadž se mi už stýská. Dnes jsem byl v Tvém domě a zkusil jsem schody; až na první odstavec jsem to přivedl, ale bolelo to a zase jsem se vrátil. Bolák pořád ještě hnisá a nerád bych si věc ještě zhoršil. Ani sedět nemohu klidně dosud.

Doufám však, že druhá a třetí zkouška schodová bude šťastnější a že se za několik dní odvážím až nahoru.

Zatím můj srdečný pozdrav.

Tvůj

Neruda

325. *9/12 83*

Milý Julie!

Dávám Ti zprávu, že mne zítra budou nejspíš operovat ještě dodatečně.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

326. *9/12 83*

Milý Julie!

Už ne „nejspíš“, už najisto musím se podrobit nové bolesti. Je to osud!

Vždycky, když už má být dobře, ukáže se zase nějaká „chybička“. Jsem už celý zkoprnělý.

Tvůj

Neruda

---

327. *17/12 83*

Milý Julie!

Nesedím, ale ukázalo se, že také chodění doma musím tuze obmezit. Vyptal jsem se lékaře, a proto Tě prosím, abys mi dal třínedělní dovolenou. Pak Ti to rád nahradím.

Připomínám, že v té době připadne na Kuffnera dvakrát psát fejeton sváteční. Aby byl upozorněn.

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

328. *7/1 84*

Milý Julie!

Posílám do tiskárny (na zítřek, ne na dnešek) fejeton Fričův o novele paní Světlé v Ženských listech. Novela ukazuje zhoubný vliv Riegrova výroku na lid český, jak se jevil již roku minulého. *Tón článku je slušný.*

Obtěžuju Tě zvláštní zprávou o tom, protože nevím, zdali bych nechybil proti Tvé vůli. Snad bys ostatně mohl počátek (dvě stránky) přehlídnout, chceš-li.

Nejsou žádné fejetony v redakci? Je nějak odliv. Musíme opatřit.

Dnes jsem už půl hodiny seděl. Ale pořád ještě s bolestí.

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

Nedáš-li fejeton Fričův, dej mi laskavou zprávu. Anebo raději pošlu zítra článek záložní.

---

329. *15/1 84*

Milý Julie!

Začínám posedávat. Avšak déle než půlhodinku dosud nevydržím. Denně také hledím vyjít, alespoň na půl hodiny. Jsem ještě zachmuřen, není divu: ani nevím, co je svět.

Pro Petrů jsem Ti poslal poukázku* na počátku minulého

* Na osm zl, za dva fejetony.

téhodne myslím. On ale už zase bombarduje. Prosím, dej mu poslat za fejeton „Hvězda“ pět zlatých.

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

Fejetonů mám dost, od Vrchlického atd.

---

330. *24/1 84*

Milý Julie!

Už je to děsné! Včera jsem Ti už chtěl psát, že příští týden nastoupím svou práci, — a dnes je rána rozjitřena znovu. — Co — co mohu dělat!? —

Prosím Tě, pošli mi laskavě dnes po Františkovi nějaké poštovní známky, pěti a tříkrejcarové. — Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

---

331. *28/1 84*

Milý Julie!

Právě tu byl Weiss. Potěšil mne svými výroky, objektivními a jasnými. Prohlížel bedlivě.

Jenže mne to bude ještě nějaký čas zlobit. Doufejme, že budu trvale vrácen rozmaru bývalému.

Článek Menčíkův mám, odepíšu mu, že otisknem. Ti pánové jsou netrpělivi. Jak z tehdejšího dopisu jeho vysvítá, nedostal

honoráře, ač o něj opětovně žádal. Prosím, nařiď v té věci, aby mu byl dán tedy honorář za čtyry fejetony dle přiloženého jeho listu. Snad mu jej ostatně administrace již v prosinci nebo lednu *poslala*. Adresa jeho je zde na listu jeho dole.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

Ostatně se už na ty články Menčíkovy nepamatuju. Jaké to byly? Č. 256 — 7 etc.

I staročeši jsou *nadšeni* Eduardem. Sláva! To je kolosální úspěch. Způsobil jsem, že podobizna bude jeho už v sobotu v Humorech.

Petrůovi abys dal snad poslat *pět* zlatých. Byl to překlad, ale osm větších sloupců. Sic pošle zas urgenci. Ten má vždycky naspěch!

---

332. *16/2 84*

Milý Julie!

Prosím Tě snažně, nenech vynechávat tak často fejeton. Sice se nemůžeme s připravenými věcmi pro něj nijak otočit. — V *tiskárně* leží *čtyry*.

Včera odpůldne byl někdo z redakce u mne, zrovna když jsem se koupal. Nevím, kdo to zvonil, ale služka nalezla pak korespondenční lístek venku. Obsahu — jak už bývá; vždyť jsi jej dle signatury své četl!

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

333. *17/2 84*

Milý Julie!

Dávám Ti zprávu, že jsem byl dnes tedy dodatečně operován ještě jednou. Vzali prý to tentokráte zcela dle mého politického smýšlení: radikálně. Cítil jsem to.

Tvůj

Neruda

---

334. *23/2 84*

Milý Julie!

Jak mně je? Arci nevím; — ale říkají, že se stalo všemožné, aby bylo dobře. Teď ležím a doufám.

Turnovský byl u mne a přinesl mně svou knihu darem. Při té příležitosti mluvili jsme o tom, že spolek mně dal vloni jednou příspěvek. Řekl jsem, že bych v případu dotýčném požádal Fořta nebo Brože. Ale patrně Turnovský chtěl dokázat kolegialitu a zmínil se o věci ve výboru. Toť vše, a rozhodně v tom jen ochota, kterou by nebylo dobře vykládat jinak.

O Tvé přátelské a vždy vřelé laskavosti jsem přec přesvědčen! To víš zajisté.

Srdečný pozdrav Tvého

Nerudy

335. *29/2 84*

Milý Julie!

Vřele Ti děkuju za Tvůj přátelský lístek.

Věc má se takhle. Mimořádných výdajů měl jsem za poslední doby a mám napořád, to se rozumí. Dvakráte jsem už platil lékaře, k posluze dosud potřebuju mimořádného člověka atd. Nyní bych měl, nebo vlastně musím dát ještě doplatek lékaři (asi 60 zl), zaplatit právě do „Slávie“ (34 zl) a dát sluhovi alespoň nějakou odměnu vedle dosavadního stravování. Ale přece mě nemohlo napadnout obtěžovat mimořádnou prosbou Tebe. Vždyť platím do spolku a učinil jsem mnoho proň. A vím, že máš jiných výdajů ažáž dost.

Rozhodni, milý Julie, v té věci přátelsky sám. Nechci a nemohu Tvé noblesy nadužívat — to víš. Proto ponechávám rozhodnutí jenom Tobě. —

Píšu Ti leže po návratu z procházky. Už byl nejvyšší čas, abych na půl hodiny vyšel. Chuť k jídlu už pominula zcela.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

---

336. *3/3 84*

Upřímné díky, milý Julie.

Tvůj

Neruda

337. *19/3 84*

Milý Julie!

Právě jsem Ti chtěl psát.

Do přiloženého listu rač nahlédnout a administraci laskavě nařídit, jak uznáš. —

Já už sedím někdy — až dvacet minut; ovšem na kulatém polštáři. Ať si říkají lékaři, co chtějí, že to teoreticky „nebolí“; prakticky se to sedí na třech hlubokých ranách a kusu bezkožného masa po kozlech špatně.

Ale sláb jsem. Někdy se zapotácím na chodníku jako lístek ve větru, a když vystupuju třeba jen na práh, musím se opřít, jako bych vozík táh.

Přece se mi nesmírně už stýská po práci. Už bych rád, tuze rád.

A nedáváš žádných fejetonů! List mi bez nich připadá tak kusý. Dávej, prosím.

Můj nejsrdečnější pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

338. *26/3 84*

Milý Julie!

Mně se náramně líbila Tvá řeč stran „velké Prahy“ — in hoc signo můžeme věru učinit dobrého nesmírně mnoho. Chtěl jsem Ti o tom psát, ale Vinohradští mne svým zaslánem předešli.

Tím hanebným počasím jsem už zase na domov upoután a o všechen vzduch připravován.

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

339. *29/4 84*

Milý Julie!

Právě jsem dostal tohoto ptáka a honem Ti jej posílám.
Prosím, přijmi jej.
Zatím srdečný pozdrav!

Tvůj
Neruda

---

340. *29/4 84*

Milý Julie!

Vždyť už jsou ty fejetony skončeny. — Je to těžká věc: v té době dáváno málo fejetonů, někdy jen jeden za týden, a co mohlo být skončeno za 14 dní, vleklo se a zdálo pak nekonečné. Ostatně ty věci *nejsou* excerpty; jsou velmi pracně snešeny, znám tu literaturu. Vzal jsem je kvůli studujícím, kteří si je libovali.

Moje zdraví je jakoby na váhách. Poslední fejeton psal jsem za jediný den a tím jsem si snad ublížil. Cítím bolesti v pasu a hlavě a jde ze mne krev. Následkem toho mi dělá sedění zase obtíže. —

Ta slepička je od staré paní hraběnky Kounicové.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj
Neruda.

341. *5/5 84*

Milý Julie!

Prosím, dej mi *určitě* vědít hned lhůtu, dokdy by bylo toho románu třeba. Mám *slabou* nadějíčku, že jej dostaneme. Sám jej arci nemohu napsat, schází mi k tomu i talent i studie i zdraví.

Také mi napiš, *mám-li* dát za ten fejeton z Paříže podpis Šmídův; on si toho výslovně přeje. Myslím, že není vážné závady.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

342. *13/5 84*

Milý Julie!

Žádám právě kolegu Rybu, aby tento týden psal na *pátek*; já pak budu psát na neděli zas.

Dávám Ti o tom zprávu, jako o všem.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

343. *20/5 84*

Milý Julie!

Ten článek Soukupův u mne není. Nepamatoval jsem se sice vůbec naň, ale přece jsem prohledal všechno všudy a nenašel ovšem ničeho. Tedy je snad v redakci.

Bylo by líp, kdyby nás těmi články nezanášeli, když nemůžeme nic dávat. Už zase uplynulo 14 dní, aniž by byl uveřejněn jediný cizí článek.

Včera jsem chtěl k ušnímu lékaři; ale na sedmém schodu jsem se musil postavit ku zdi a byl jsem rád, že jsem slezl zase dolů. Je to kříž! —

Nemám posla teď a musím Ti ten lístek poslat poštou.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

344. *27/5 84*

Milý Julie!

Obdržel jsem právě přiložený zajímavý a pro náš fejeton důležitý list, na nějž jsem dávno čekal.

Poněvadž nemohu ovšem určit nijakou část peněžitou bez Tvého vědomí, prosím, abys mi určil, co mu mám psát, za jeden článek že dostane. Věc arci spěchá, a *proto rozhodni hned.* Vzhledem k důležitosti myslím, abys dal honorár aspoň dvojnásobný, snad *patnáct* zl*, snad dvanáct (nejmíň ale deset), aby nám pisatel jinam neuklouznul.

Čekám na odpověd.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

* Já podotknu mu: „za *fejeton vyšší*“.

345. *29/5 84*

Milý Julie!

Dr. Stecker sobě přeje, aby byla do našeho listu dána předběžná zpráva o jeho fejetonech. Dej ji tedy laskavě v přiloženém znění do listu *ranního*.

Stran historického románu, jehož sobě přeješ, jednal jsem se Svatoplukem Čechem. Nyní odřekl — ale je ochoten napsat nám, *v době o něco delší*, *román moderní*. Napiš mi laskavě hned, souhlasíš-li, ač téměř o tom nepochybuju. A sděl mi zároveň krátce, mám-li stran historického přece ještě jednat s jinými, například tedy s Benešem.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

N. B.! — O tom, že by Čech nám napsal ten román moderní, nezminuj se prosím *prozatím ani v redakci*!
Mám příčinu.

---

346. *29/5 84*

Milý Julie!

Posílám Ti zde přece druhý, nový list Steckrův, protože obsahuje pozdrav pro Tebe.

Druhý list, se seznamem slíbených (12) fejetonů, jsem odtrhl; buduť seznam potřebovat.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

347. *18/6 84*

Milý Julie!

Posílám Ti zde právě došlý přípis Steckrův.

Přečti jej a prosím, *abys mi dal hned zprávu*, vyhověl-li jsi žádosti jeho. Myslím, že to učiniti můžeš.

V případu tom nechť administrace mu to zašle hned do Sedmihorek u Turnova.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

348. *24/6 84*

Milý Julie!

Zaslal snad Stecker nějaké fejetony přímo už teď Tobě? Nemám dosud od něho nic.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

349. *26/6 84*

Můj milý!

V úterý jsem poslal po Františkovi dokončení Lešetinského krejčího, ale nepřišlo do listu. Také dnes není fejeton Rybův. Nepsal? Bude-li ještě psát, nechť píše nejpozději dnes, poněvadž já potřebuju kvůli tomu svému sedění alespoň dva dny

času a musím ovšem dříve vědít, o čem psal on. Leží-li však fejeton jeho napsaný od včerejška již v tiskárně, prosím, zašli mi jej laskavě odpůldne po Františkovi kvůli obsahu tedy k nahlédnutí; ihned jej vezme posel zase s sebou zpět.

Zde Ti posílám fotografii. Je to první zas po osmi letech zhotovená. Polož si ji laskavě někam, abys jednou věděl, jak jsem vypadal r. 1884.

Nedáš-li mi dnes odpoledne contre-ordre, upomenu dnes Steckra o příspěvky.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

---

350. *1/7 84*

Milý Julie!

Aby nebylo nedorozumění: dej si dát laskavě rukopis Leš. krejčího, bys viděl, že H. zcela určitě a ohraničeně sám byl vyznačil, že ta věc má být *na třikráte* a kde že má se dát do závorky „Pokračování“ atd. Tu je pak těžko něco dělat, já alespoň nemohu to arci pak urovnat jinak. —

Už jsem se dávno tak srdečně nezasmál jako dnes tomu zaslánu Kolárovu! Až jsem plakal!

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

Mám zas stržený hák!

351. *7/7 84*

Milý Julie!

Pan Holeček mi *již odevzdal* řadu článků pod titulem „Letní cestování“, o jichž sepsání s Tebou se prv dorozuměl.

Články ty hodí se nám a dají šest řádných fejetonů Národních listů.

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

---

352. *10/7 84*

Milý Julie!

Předně Ti děkuju upřímně za přátelskou gratulaci Tvou!

Jsem celý schvácen. Poznal jsem, že jsem svou rekonvalescenci přeceňoval; jsem slabší, než jsem myslil. Jakáž pomoc! Uhnout se tomu nedalo, ač jsem činil věru vše možné.

Za druhé: nevěda, přistihne-li Tě tento lístek právě doma, dávám do tiskárny poděkování své na zítřek. Prosím za uveřejnění. Kdybys ale měl nějakou námítku, prosím, vzkaž mi laskavě.

A za třetí: na toho Steckera mám zlost, že bych ho už rval!

No — srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

353. *15/7 84*

Milý Julie!

Jakož jsem Ti před 14 dny zprávu byl dal, vyzval jsem dr. Chudobu, aby nám napsal články o choleře — zábavné a poučné zároveň.

Dnes on Ti odevzdá *první*. Dej jej nazad listu někam, hodí se nám výborně, je dobře psán. Fejeton je teď okupován, opozdili bychom se, a také je líp, když předmět ten přijde jinam.

Co s tím Steckerem? Ještě trochu čekat? —

Jsem ještě pitomý, ale sbírám se pomalu. Jen jsem sláb.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

354. *4/8 84*

Milý Julie!

Nemohl jsem Ti ihned odpovědít, protože nemám čísla NL všechna pohromadě a musil jsem dát v administraci články Heritesovy teprv shledat.* Račiž mu dát honorář poslat hned, aby zase on posílal příspěvky; už neposlal 14 dní — co tištěno, bylo zásobou. — Když teď vím, že toto ode mne žádáš, zapíšu si hned každý vytištěný H. fejeton, abychom měli každý okamžik honorár v evidenci. —

Ptáš se, jak mi je. Tuze prostředně, příteli. Stojí mne to velkou pozornost, abych se trochu držel. Víš, ono se řekne: „Kurážně do prvního poschodí!“ Tu kuráž už jsem měl v životě alespoň už dvacettisíckrát a měl bych ji arci také teď;

* Brož Ti dá seznámek.

když ale není pouhou kuráží nic pomoženo! Já bych tam snad vylez, ale ještě jistější je, že bych to pak zase několika měsíci odstonal, a takového něco si se svým zdravím už dovolit nesmím. Byl by to asi útok poslední. Jsem rád, že alespoň trochu jsem se sebral.

Inu co dělat. Když už je člověk jednou mrzáček, není nikdy už pomoc úplná.

Stýská se mi po vás, po zdraví, po všem!

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

---

355. *19/8 84*

Milý Julie!

Kdybys neměl ničeho proti tomu, prosil bych Tě za osmidenní dovolenou, *dneškem* počínaje. Nevyjedu nikam, ale mám tu nějaké řízení, které mi zabere čas a myšlénky. Rozumí se, že běžné fejetony pro těch 8 dní bych obstaral a že se jedná jen o to, aby tedy kolega Ryba přeložil tentokráte svůj fejeton ze čtvrtku na neděli. Příští týden bych už na neděli psal fejeton zase já a Ryba na svůj čtvrtek. Souhlasíš-li, uvědom o tom laskavě Rybu.

Kdyby Ti ale ta má dovolená za jakoukoli příčinou nebyla snad vhod, řekni a musím si věc upravit jinak. Dej mi dnes odpůldne ještě po Františkovi laskavou zprávu, ano!?

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

356. *28/8 84*

Milý Julie!

Nebude ten týden psát kolega Ryba (mezi týdnem totiž!)? Nebo mi dáváš ještě tuhle neděli férie? Mohl bych je ovšem potřebovat, ale musil bych to vědít hned dnes. Tak jako by Ryba, bude-li psát, musil psát *dnes* najisto, abychom nepřišli dva dny za sebou a já věděl, o čem *mohu* psát pak sám.

Prosím, učiň dle své vůle hned dispozici a dej mi *ještě dnes dopoledne* po Františkovi laskavou zprávu.

Se srdečným pozdravem cele Tvůj

Neruda

Nejmilejší by mi arci bylo, kdybych měl na tuhle neděli ještě férie a psal příští týden.

---

357. *1/9 84*

Milý Julie!

Že prý stůněš? Gastricky? To bude, doufám, u Tebe při Tvé síle brzy zase dobře, ale chraň se pak mastnoty a kyselin! —

Velice mě mrzí, že jsem také ku konfiskaci přispěl. Nevím sice na mou věru čím, ale stalo se prý. A přece jsem tak opatrný, že už snad více ani býti nemohu, a raději se vyhýbám politice v neděli, jen abych nezpůsobil konfiskaci důležitého toho čísla! Nu — co dělat! —

Přicházím Ti s návrhem. Vypadá pro počátek všedně; ale pak se člověku zamlouvá, alespoň mně. Děláš už pro čtenářstvo mnoho, snad až příliš mnoho: přílohu odpolední, románovou, a všechno možné pro list vůbec. A přece přicházím ještě s něčím, o čemž prosím, abys přemýšlel. Jakpak kdybys dal vycházet *ročně*, *vždy hezky brzy*, „Kalendáři Národních

listů“ —?! Snad pro abonenty za výrobní cenu, když ne zdarma; při rozumném rozpočtu by škody nebylo, vždyť by měl kalendář ten alespoň 10 000 odběratelů už zpředu pojištěných!

Domnívám se, že by ten kalendář měl nesmírnou cenu pro list, pro naši stranu, ba pro celý národ. — Část kalendářní, *úplná*, praktická, ale žádné zbytečnosti. — Část beletristická, kterou bych redigoval aspoň pro první rok: třeba by měla odměřeno dost málo místa, postaral bych se, aby byla znamenitá, čistě česká. — Část *politická* — ne úvodní články, nybrž kapitální pojednání o věcech, na kterých záleží, aby do lidu po celý rok vnikaly. Ilustrace *žádné*, zato praktické mapky (např. veškerého průmyslu v Čechách) a tabely.

Přemýšlej o tom, můj milý. Snad se Ti uzdá. Část politickou ovšem by bylo nejlíp, abys redigoval sám.

A držet co možná vše v tajnosti, až do vyjití I. ročníku. Začít ale s přípravami včas, třeba hned.

Dej mi někdy zprávu o rezultátu.

Jsem se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda.

---

358. Juliu a Růženě Grégrovým *15/9 84*

Děkuju za obratnost v střílení koroptví; děkuju jí pěkné dva kousky.

Odměním se — jakmile půjdu na honbu.

Váš

Neruda

Milý Julie!

Předně pěkné poděkování za koroptve: už jsou pečeny, pro večer. Kuchařka je chválí.

A pak gratulaci k nápadu s tou návěstní kanceláří. To je znamenitý nápad a myslím, že se vyplatí. Jakpak ještě nějakou filiálku na Malou Stranu (ne samostatnou, ta by se tam ještě nevyplatila, nybrž jen snad k některému kněhkupectví přičiněnou), nebo alespoň do Karlovy ulice?

Dále:

Pan podmaršálek Friedberg dal mi dva fejetony; dá prý ještě jiné. Bude mít signaturu „Mský" jako v Slovníku náučném; plným jmenem arci signovat nemůže. — Žádá Tě za zásilku bezplatnou Národních listů a za honorář obvyklý (tento, rozumí se, *po* vytištění). Je to myslím pro nás velmi dobré, mít Mírohorského na své straně, a proto prosím, abys — ač libo-li Ti vůbec — dal laskavě ještě dnes v administraci příkaz, by list byl denně a pravidelně donášen:

P. T. Jeho Excelenci, panu E. S. z *Friedbergů*, c. kr. polnímu podmaršálkovi. Spálená ulice č. 3.

Dále:

Doktor Chudoba Tě žádá za honorář za své články. Byly čtyry, velké, v objemu asi *osmi* fejetonů (Dr. K. Chudoba — Poříč 28).

Dále:

S fejetony je napořád kříž náramný, když do listu — žádné se nedávají. Teď restujeme ještě s třemi o Beneši Třebízském. Holeček se vlekl po 4 neděle.

Mám dát toho Glückseliga opravdu *hned*? Je to *dobře* psáno, ale obsah: popis okružného obrazu, vystaveného teď někde ve Vídni, tedy panorámy, vlastně cyklorámy. Nevím, je-li to dost zajímavé a nalehavé pro nás, ač — jak povídám — dobře psáno. Vypadá to skoro jako reklama.* Prosím, dej mi laskavou

* Ač jsem slyšel již, že je to vskutku obraz výtečný, o němž konečně článek dáti můžeme.

zprávu, spěchá-li věc skutečně tak; dali bychom ji na pátek a sobotu, a příští týden dokončení Beneše a pak Friedberga.

Také mi laskavě napiš slovo, je-li zásilka listu Friedbergovi už efektuována.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

360. *21/9 84*

Milý Julie!

Že prý zítra jedeš? Tedy Ti přeju šťastnou a zábavnou cestu.

Nemáš pro čas své vzdálenosti kvůli fejetonu žádného přání? — Glückselig?

A přines mi nějakou pěknou, zlatou holandskou minci s sebou. Kdybych řekl ale, že Ti obnos její pak nahradím, tedy bych už nyní lhal.

Buď zdráv!

Cele Tvůj

Neruda

---

361. *21/10 84*

Milý Julie!

Jakmile jsem včera Tvůj list obdržel, *ihned* jsem psal Čechovi, že tedy již čekáme na slíbený rukopis a do 14 dnů že s ním musíme začít; připojil jsem, aby co má hotového, dodal přímo hned Tobě.

Poslal jsem Ti tenkráte jeho dopis, a víš tedy, že zcela určitě slíbil. Myslím tedy, že také na tom pracoval. Jiného než čekat jsme nemohli činit. *Nejlíp by bylo, abys mu hned dnes sám napsal lístek a požádal ho za rukopis* (S. Č., redaktor Květů, Vinohrady, Palackého třída č. 175). Aspoň by viděl, že moje urgence není předčasna nebo strojena.

Nějaký román nebo delší novelu jsem už nečetl alespoň patnáct let, a nejsem tedy v evidenci. Také teď nemohu jej číst, nemoha delší dobu přitom vysedět; čtení jedné knihy trvá mi čtyry neděle.

Něco by se arci učinit musilo; jen kdybychom tedy už měli odpověd. Ale myslím, že Čech nás sedět nenechá. Na všechen způsob dej mi laskavě hned zprávu, obdržíš-li list od něho.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

---

362. *22/10 84*

Milý Julie!

Zde dopis Čechův. S románem jeho začneme tedy nový rok najisto.

A nyní propozice stran nynějška. A sice dvě, z nichž si rač vybrat a laskavě mne hned uvědomit, zdali jsi některou z obou věcí *přijal vůbec* a *kterou*. Musím dle toho pak jednat, rychle, abychom nezamrzli.

Máme tedy k dispozici: a) *román z francouzského* od Erckmanna a Chatriana. Obsah vojenský. Překlad od mladého Pinkasa, syna profesora Soběslava. — Román ten přijat do bibliotéky Valečkovy, ale Valečka by nám jej přenechal. Že by Pinkas souhlasil, nepochybuju; ovšem bychom s ním musili jednat. Slyším arci, že překladu je třeba korektur; to však je věc pak naše. *Rozměr* tak asi do Nového roku.

b) *Románek původní* od Arbesa. Lotr Gólo. Z divadelního světa; líčení psychologické. Snad tedy dobrý počátek k *původním* románovým přílohám Národních listů vůbec. Arbes nám dá začátek rukopisu, kdy chceme. — Ty vidíš, že se starám.

Prosím, dej mi tedy laskavou zprávu stran svého rozhodnutí. Či učinil jsi již opatření jiné?

Se srdečným pozdravem cele Tvůj

Neruda

---

363. *23/10 84*

Milý Julie!

Dodávám ku včerejšímu ještě; ad a), že román Erckmann-Chatrianův jmenuje se Dva vojínové; ad b), že také Arbesův románek sáhl by až zrovna po Nový rok.

Tak mi laskavě oznam svůj ordre, abych věděl, co dělat, nebo měl po starosti.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

364. *24/10 84*

Milý Julie!

Odpusť, že opakuju ještě jednou žádost, nerozhodneš-li se pro překlad Pinkasův, aby rukopis byl *ihned* dodán zase *mně*, bych jej mohl zase p. Valečkovi vrátit.

Jak jsem Ti předevčírem sdělil, je rukopis ten přijat již do Valečkova Album povídek. Valečka nám jej zapůjčil, aby nám

prokázal službu. Nehodí-li se nám, vezme jej ochotně zas pro své album. Ovšem by se musilo z naší strany v pádu přijetí do Národních listů (ještě dříve, než by se dala oznamní lokálka) jednat s Pinkasem. Arci nepochybuju, že nám rukopis ochotně přenechá; přáľ si původně, abychom jej přijali.

V případu ale, že se rozhodneš jinak, je líp, neřekneme-li ničeho, aby v tom neviděl snad nějaké odmítnutí. Jenom pak tedy prosím hned o rukopis do mých rukou, bych jej odevzdal Valečkovi, jenž čeká.

Srdečný pozdrav!

Neruda

365. *28/10 84*

Milý Julie!

Žádal za Tvé nepřítomnosti *dvacet* zlatých; ty se mu mohou dát, články přijaté jsou vhodny.

Stran otázky literární ovšem Ti sdělím náhled svůj; přemýšlím o ní.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

366. *13/11 84*

Milý Julie!

Ty dva články o aeronautech Ti tedy dávám k dispozici dle Tvé poznámky. Hodily by se, ale musily by déle čekat: jsou teď články Toužimského, Heritesa, Mírohorského atd., a do listu přijde jeden článek za 14 dní.

Od Mírohorského mám také článek o *Reich*ově brošurce Studien und Betrachtungen über Österreich. Nemýlím-li se, měli jsme už o ní zmínku? Vím, že dáváš obsah listu dobře registrovat, a prosím tedy: dej mi dát zprávu, v kterém čísle a které rubrice něco bylo, abych dal Mírohorskému zprávu zase já.

To počasí mně velice škodí, jsem jako nedovařený.

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

Nebylo-li ale o Reichovi nic, dej mi také — jedním slovem — laskavou zprávu.

---

367. *17/11 84*

Milý Julie!

Milerád bych ovšem napsal tedy něco o Pausingrovi, když si toho přeješ. Ale musil bych ve výstavě dlouho *stát*, a to nesmím. Jakmile stojím chvíli, nebo jen příliš volně se pohybuju, naběhnou mi nohy jako konev. Musím se buď mírně, ale stále pohybovat, ač ne dlouho, nebo sedět a ležet. I sedění musí být tuze obmezováno, neboť i při tom mám za půl hodinky nohy už jako centy.

Řekl bych: zkusím toho; ale vím, že by to bylo jen marné zdržování. —

Prosím Tě snažně, dej Mírohorskému zase za sobotní vysoký fejeton zaslat z administrace hned honorář, ač nestalo-li se již.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

368. *27/11 84*

Milý Julie!

Volby jsou slavně odbyty, tedy zase několik věciček interních.

Předně se mi podobá, že je náš tisk teď trochu šedivý, zvláště to bývá na krajích a cípech formy. Při drobnějším písmě mohlo by to vadit.

Pak mne trýzní zásilkami pořád ještě ten Petrů z Pelhřimova. A s líčenou naivností se ptá: „Copak se na mne hněváte?“ Pošlu mu všechny jeho škváry zpátky; myslím, že souhlasíš.

A za třetí: dnes byl Mírohorský u mne a podotknul hned, že ještě nedostal honorář za svůj fejeton otištěný před 14 dny. Patrně administrace zapomněla. Prosím, nařiď.

To počasí mne trýzní. Nemohu často dost vycházet. Co dělat!

Se srdečným pozdravem cele Tvůj

Neruda

---

369. *11/12 84*

Milý Julie!

Dejme tomu, že by se mi do fejetonu hodilo pohladit trochu citelně Riegra, — hodilo by se to *teď* také listu?

Prosím, řekni mi to, abych neučinil chybu.

Nevím sice ještě, zdali se mi tentokráte pán ten hodí vůbec, ale ptám se kvůli jistotě.

Prosím za odpověd do zítřka (v pátek) ráno — ano?

Srdečný pozdrav!

Neruda

370. *21/12 84*

Milý Julie!

Tedy Ti přeju upřímně šťastné a veselé svátky a prosím snažně, abys si neobtěžoval sdělit také své velectěné choti uctivé přání moje! —

A pak mám ještě jednu žádost. Prosím, hleď, aby od Nového roku měl fejeton zase v hlavním listě více místa! Je teď pastorkem. Musí ustoupit každé politické zprávě, každému přelíčení, každé lokálce, a to dle mého upřímného zdání není dobře. Když máme týdně tři lokální fejetony, což je věc po mém náhledu zcela dobrá, mohly by se tři ostatní dny věnovat dobře pracím cizím. NFP, Berliner Tagblatt a jiné velké listy kladou na fejeton důležitost jako na úvodní články.

Prosím za svou rubriku. Je mi líto, když dobré články leží 14 dní v tiskárně, spisovatelé se disgustují atd. A mohli bychom, kdybys chtěl, ledacos (peněžitě zcela nepatrného) pro tu rubriku učinit.

Tedy uvaž a rozhodni.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

---

371. *24/12 84*

Milý Julie!

Dnešní článek se mi jak náleží líbí. Je to pravda a je to mužné. Jakož také Tvá řeč v klubu.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

372. *26/12 84*

Milý Julie!

Mám tak ledacos literárního na srdci, o čem bych nám napsal *článek* — třeba do fejetonu (*ne* nedělního) —, mám právo psát do „Literatury", ač nejsem jejím redaktorem? A když vyjde něco důležitého, *o čem bys sobě přál, abych psal*, pošli mi to — už mne po čertech mrzí ta naše prázdnota ve vzhledě tom důležitém! Také se všeobecně cítí.

Jen ať se alespoň pilně registruje, co dochází; budeš-li chtít, naznačím dle toho, o čem se má jednat a o čem bych psal sám. Když do redakce nemohu! Včera večer jsem vešel k cukráři na Spálené ulici — má u krámu jen jediný schod, arci vysoký, a noha pak byla nepokojna až do noci a musil jsem na postel.

Kdybys někdy nějakého *externistu* si přál, aby sledoval nám zjevy literární, upozornuju Tě na Bohuslava Čermáka, skriptora Universitní knihovny. Ten sleduje všechno a píše *dobře*. Je také ochoten a byl by asi spokojen se zcela mírným honorářem řádkovým.

Tedy — mohu fušovat do „Literatury"? Nebude žádný kolega uražen?

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

---

373. *29/12 84*

Milý Julie!

Myslím si to takhle! V redakci nechť se pilně a *denně* (totiž *hned* po příchodu kněh) registruje; dej laskavé k tomu rozkazy jak registrantovi, tak Metlickému. *Dle toho určím, co kdo má psát.*

Sám budu psát občas *literární články* jaksi úvodní, dle potřeby; někdy snad *i úvahu*. Jinak ovšem, nesedě v redakci, nemohu zasáhnout. Ostatně děje-li se „protežování“ věcem tak dobrým, jako jsou Zlatá Praha nebo Květy, tedy protekce neškodí. Vše se vyrovná, když bude pěstovat se kritika.

Dá-li pánbůh jen trochu zdraví, myslím, že to půjde řádně.

Šťastný a veselý nový rok!

Cele Tvůj

Neruda

To s tím Čermákem mne upřímně těší. Není génie, ale je rozhodný talent — beran, který vrtá, až přijde na jádro. Nebude ledakomu po chuti, a to je dobře. Ať Ti mluví, kdo chce co chce, spolehni na mne; vždyť můžeš.

Ale račiž mi *hned* dát zprávu, mnoho-li mu určuješ od řádky, abych mohl s ním jednat.

A pak: před asi 6 nedělmi měl literární článek u nás a ještě jsme mu neposlali honorář. Bylo skoro 1½ sloupce. Snad abys mu dal *hned* poslat šest zlatých, to není mnoho. A připojil svou vizitku k tomu. Učiň tak, prosím.

Tvůj

N.

---

374. *30/12 84*

Milý Julie!

Vyjde v pátek číslo? Na všechen způsob dej Metlickému laskavě rozkaz přísný, aby co ode mne *zítra* obdrží, dal hned do *druhého ranního* čísla nového roku. Dal bych hned do prvního, ale není hotovo. Prosím, aby vůbec byla „Literatura“ alespoň teď zpočátku trochu co do místa protežována, bychom dobyli v obecenstvě rychle sympatií zase pro ni.

Výměr pro Č. určený Tebou stačí také dle mého náhledu zcela. Někdy může napsat něco nám i pro fejeton. Pro případ, že bys mu chtěl přímo někdy něco říci, je adresa: Bohuslav Č., amanuensis C. k. universitní knihovny.

Psal jsem mu, aby mne dnes navštívil; ale nepřišel. Nejspíš mají férie a list leží v bibliotéce.

Buď tedy šťasten!

Cele Tvůj

Neruda

---

375. *3/1 85*

Milý Julie!

Barón Friedberg mi píše, že mu byl již zase zastaven list — recte že mu byl dodán předplatní účet. To je snad mýlka v administraci, vždyť mu přece nemůžeme hned zas po několika nedělích ochotně povolenou zásilku zastavovat. Friedberg rád nám přispívá a je dobře, můžeme-li ho počítat mezi stálé přispívatele své; to už za ten exemplárek stojí. Mimo to můžeme jeho věcí potřebovat jak pro fejeton, tak pro „Literaturu“ teď, a doufám, že ho pohnu, aby nám napsal nějaké statě obsahu vojenského. — Prosím tedy snažně, sprav to laskavě. *A neobtěžuj sobě mně o tom zaslat dnes ještě lístek* (snad hned po mé poslici) — lístek, který bych mohl popřípadě Friedbergovi přiložit ku své odpovědi.

Cele Tvůj

Neruda

Milý Julie!

Jak vidíš, je „Literatura“ už v plném proudu. Dvakráte jsem dal toho hodně, jednalo se mi o „avis aux lecteurs“, že se to bude pěstovat. Tolik toho ovšem nemůžeme dávat, nestačila by ani literatura, ani list, jemuž by se zase ubíralo místa, ale avízo musilo být, protože už čtenářstvo bylo odvyklé. Jen až budu z těch hrubých starostí o tu rubriku venku, abych mohl tam psát články a učinit to pikantní.

Chci získat ještě jiné síly, by úvahy uspokojovaly všechny také strany. Myslím na Vrchlického, Sobotku atd. Ovšem budou chtít také honorář, rozumí se to samo sebou. Ale toho se neboj. Za prvé mimo zimní sezónu je málo a napíšeme větším dílem s p. Kuffnerem a za druhé honorář bude jen skrovný. Vždyť NL nechtějí od nikoho nic zdarma. Přece se Tě však ptám co instance jedině rozhodující, mohu-li také jiným mimo Čermáka tedy slíbit ty tři krejcary za řádku. Prosím, dej mi laskavě o svém rozhodnutí zprávu hned, abych mohl jednat.

Co se týče Tvých přání, tedy:

a) Lumír, jak jsi snad viděl, byl obšírně oznámen.

b) Zoru jsem koupil a referát je již obstarán, napsán.

Brauna nemám ve svém rezortu; otiskuje ho p. Kuffner v listu odpoledním.

Přikládám Ti list slečny Pollandovy; přečti a dej mi vědít odpověd, obstarám ji dále, chceš-li.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

Milý Julie!

To si myslím, že Ti to leze do kapsy. Tázal jsi se mne tenkráte teprv, když jsi měl na svůj dopis od něho už slibnou odpověd a v ní žádost za zvýšení honoráře; ovšem jsem pak už slušným způsobem nemohl ani nic říci. Ostatně to není tak zlé; je to asi za čtyry, nebo aspoň za tři měsíce. Dle Tvé vůle obmezím. —

S tím starým pánem je věc zvláštní. Myslil jsem, když se tak ochotně a radostně přihlásil, že není ani možno, aby psal něco jiného než zajímavé vzpomínky; zatím ale má nesmírnou radost z causerií, a že prý mne „napodobuje“. Hned 4. ledna jsem mu psal, že pro *lokální* věci je u nás arci *pramálo místa*. — Prosím Tě, dej mu za sobotní článek zaslat hned honorář zvyklý, sic budu mít zase dopisování. —

Dnes byl v „Literatuře“ referát o knize Matice lidu. Pan Anyž už mi sdělil, jak se věc měla; ale já jsem v rozpacích. Poslal jsem pro tu knihu *třikrát* do tiskárny, konečně jsem jí dobyl, dal do referátu, a pojednou vytištěn referát jiný. Co mám teď počít s referátem objednaným a snad již napsaným? Prosím snažně, když někdo u nás píše o nějaké *knize*, abych obdržel *hned* avízo. Sic nemohu věru za spletky, které by mohly povstat snadno z toho, že píšou dva o jedné věci. —

Vilímek Tě mnou prosí, abys mu daroval nějakou novější fotografii svou. Pro Humóry. Později chce dát také Eima. Patrně myslí na jubileum našich listů. Prosím, vyhov mu co možná brzy; držíť se teď v našich stopách, pokud to vůbec umí.

Také prosí, aby v NL byla mu učiněna nějaká novoroční reklama. Reorganizoval list, takže skutečně je to teď reprezentace dobrá, lepší než všechny velké humoristické listy vídeňské. Myslím, že není závady. Ale ptám se. Dej mi o své vůli vědít. A mám-li psát já nebo učiní-li se v redakci. —

Přikládám Ti zde list, který Tě bude snad těšit. Jedná o *rubrice vědecké* pro Národní listy, kterou jsi sobě už dávno

přál. Nejlíp by bylo, kdybys Raýmana k sobě zaprosil a s ním to vyjednal. Kdybys ale chtěl, vyjednám také, jenže prosím pak o zcela určité instrukce.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

Vyznačuju místa, kde žádám za odpověd, červeně, abys nemusil pak číst všechno ještě jednou.

JNd

---

378. *20/1 85*

Milý Julie!

Teď už doufám, že se mi můj plán povede a že dostanu spisovatele všech „poetických stran“ k tomu, aby nám úvahy psali.

U příloze poukázka na honoráříček Sobotkovi. Jen ať administrace s těmito drobty nikdy neodkládá a hned zašle nebo vyplatí.

A rovněž přikládám list Heritesův. Snad už mu byl honorář mezitím vskutku zaslán. Prosím, abys mi laskavě *určil*, *kolik* mohu Heritesových článků dát *měsíčně*. Snad dva? Či jeden? Či víc?

Balíček s knihami od slečny Pollandovy je už u mne. Pošlu Ti jej, jak přišel, neodevřený. Je-li uvnitř nějaký lístek na mne, vždyť mi jej zašleš.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

A tady ještě jeden kousek, právě od Holečka došlý; přečti a řekni mně.

JNd

Milý Julie!

To je náramně těžká věc! Když nemůžeme říci žádnému referentovi: Tohohle chval! Ba nemůžeme vůbec vědít ani napřed, jaký úsudek bude. Divím se ale Štolbovi. To „bagatelizování", o němž píše, byla samá chvála; ovšem ne snad tak rozhodná, velká, do jaké se vesnil. — Vždycky se mne to tak divně dotkne, když někdo — a k tomu dobrý, mně osobně sympatický člověk — mluví ihned o odložení pera ap., jakmile čte něco jiného než reklamu. Nadávali mně po 20 let na celé čáře, a neřekl jsem to. —

Ovšem bych byl ale referát ten o Š. vůbec nevytiskl, kdybych byl si vzpomněl na jeho osobní poměr. —

To s tím Clamem je významné. V jeho nemoc arci nevěří nikdo. Každý je přesvědčen, že se jedná jen o zakrytí přímo děsného fiaska. Teď ho lidé z jakés kurtoazie (NFP ale proto, aby nás kopla) chválí, a tou chválou Clam zase vzroste a užije toho, jakmile bude chtít být zase zdravým.

V takové fiasko staročeské politiky jistě nikdo nedoufal — bohužel že je spojeno s výpraskem, zklamáním pro celý národ. I pro nás, my jim v úkrytu duše přece věřili alespoň trochu, my *chtěli* věřit, ve prospěch národu. Jen teď žádné omluvy pro ně!

Ale mluví se o tom všem mnohem méně, než bychom mysleli — apatie úplná, naprostá lenost.

Tak bych někdy až plakal!

Cele Tvůj

Neruda

380. *17/2 85*

Milý Julie!

Byl jsem ovšem také dnes překvapen, a sice nikoli příjemně. Nechci pánům kolegům ukládat jakoukoli rezervu, ale bylo by dobře, kdyby se mi ty věci alespoň zaslaly; vždyť já jim je do listu dám ochotně a hned.

Učiň dle své vůle.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

Z těch dvou reklam nebyla mnou do tisku dána *žádná*.

---

381. *18/2 85*

Milý Julie!

Zde Ti posílám pro fejeton určený, ale mnohem spíše do rubriky „Výtvarné umění“ se hodící článek Friedbergův.

Je to článek *rozhodně dobrý* a dej jej *hned dnes*, aby nezestár. Honorář pak počítej jako za fejeton a dej jej laskavě spisovateli *hned zítra* zaslat.

U příloze dotýčný Friedbergův dopis. Snad abys mu poukázal *osm* zlatých? Jeho příspěvků bude beztoho velmi málo.

Článek jsem už pro rubriku „Výtvarné umění“ adjustoval a upravil úplně.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

Kdybys nepoužil, vrať mi laskavě článek ten pro fejeton.

382. Růženě Grégrové *25/2 85*

Milostivá paní!

Prosím, abyste přijala výraz soustrasti mé upřímné.
Dověděl jsem se o ztrátě Vaší teprve z novin; byl bych jistě doprovodil Kornelka alespoň květinami.
V dokonalé úctě oddaný

J. Neruda

---

383. *27/2 85*

Milý Julie!

Dnes není fejeton. Hned v úterý mi sdělil Metlický, že jsi určil pro pátek a sobotu „Krevní písaře"; proto jsem sám ovšem nedal ničeho. Je škoda, když list je bez fejetonu. —
Z obecenstva Ti sděluju zbožné přání, abychom přinesli mapku Súdánu a jižního Egyptu. —
O Ledru-Rollinu, jehož pomník byl 24. února v Paříži odhalen, snad přineseme ještě článek? „Všeobecné hlasovací právo"!
Když je toho pro jediný list tolik!
Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

384. *11/3 85*

Milý Julie!

Tu úvahu jsem odkládal jen kvůli její délce, nepoměrné pro list náš. Za prvé nechci rubrikou literární překážet a za druhé nechci jí působit větší výdaje. Teď má tiskárna už všechno. Dej raději *najednou.*

Holub do fejetonu se nehodí; jeť jen 3. část (poslední) zajímava *všeobecně.* Ovšem *bude dobře, když dáme všecko,* — radil bych na třikrát, dle oddílů v rukopise učiněných. Avšak korektury je třeba *veliké!* Dej to učinit někomu trpělivému. Nemáš-li naprosto nikoho, zašli mi hned zase a opatřím přes neděli.

Jsem pořád churav. Sláb. To počasí!

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

---

385. *23/3 85*

Milý Julie!

Jakýs Gowalewski napsal „ein deutsches Lied aus der Hussitenzeit“ — hloupou báseň co do tendence i do obsahu. Mohu ji pro nás koupit na ztrhání? Stojí 80 kr.

A pak je báseň v Berlíně vyšlá „Tschech“ od Graupnera. Ta je zas dobra, *slušna,* stojí ale tři marky. Jak s tou? Nemýlím-li se, byla před nějakým časem u nás oznámena.

Prosím, dej mi zítra v úterý zprávu, chceš-li, abych dal ty knihy do referátu. Myslím, že by bylo dobře je dát.

Už dlouho jsme neměli žádnou bibliografii. Vyšly knihy u Otty, Vilímka — nedošly nás snad? Nebo je to asi v tiskárně. Už mi materiál dochází, rád bych nový.

Srdečný pozdrav!

Neruda

386. *24/3 85*

Milý Julie!

To je dobře, že Eim tu věc napsal. Do dubna máme ovšem již jen málo dnů a plně Tvou vůli dávám článek ihned Metlickému.

Avšak, dobře tomu nerozumím. Eim tam dal „I“. Kdesi uprostřed (na lístku 22) napsal a zase *vytrhl* slova: „odstavec nový“ — čímž snad chtěl naznačit II. Nevěda, zdali bude tedy článků více, kladu na ono místo tu „II“ — neuškodíť. Případné další články mohou se dle toho číslovat dále a *raděj hned vždy dávat do tiskárny*, ač nezáleží-li na *pročtení*: bývajíť Eimovy články *dlouhy* a dobře je dát je sazeči dřív.

Kdyby i nepřišlo nic dálšího, má hned první zásilka konec dosti kulatý. Ale nejspíš přijde. —

To je zas nahromaděno fejetonů! Alespoň deset, které dosti nalehají. Co dělat!

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

Činí se nějaké přípravy ke dni 2. dubna? Na počest Trojanovu?

---

387. *2/4 85*

Milý Julie!

V redakci *musí* ležet některé zásilky kněh dosud neoznámených; vím sám o některé. Abychom s tou rubrikou zase nezakrněli!

Přeju Ti veselé svátky!

Tvůj

Neruda

Milý Julie!

Tvůj list mne upřímně potěšil. Slyšel jsem ku svým dotazům sice již od Tvého Prokopa, od Schulze a Tůmy, že nápadně rychle se sbíráš; ale teď to dotvrzuješ sám. Šetř se, příteli, nepřekvap hned přílišnou prací, budeš síly potřebovat. Vím, že Ti to nedá, ale *nějakého* poklidu dopřej si přece ještě.

Rád bych se na čtvrthodinku podíval k Tobě. Ale to bych musil sedět ve drožce alespoň hodinu, a já v ní nevydržím ani 15 minut. I prosté sedění doma u stolku činí mi obtíž. Chci-li jen trochu pracovat, musím stále střídat.

Co se týče žurnalistické akce pánů staročechů, tolik je jisto, že musíme se činit, ale nebojím se jich. Organizujou se. Budou hledět ziskat dobrých externích sil i interních; prvějších je dost, poslednějších ale málo. Budou znamenitě platit, alespoň *na počátku*. A Schick, který vše vede, zaboří se celou svou orientální vervou do toho. Ale dvoje mu bude vadit: předně antipatie osobní proti němu u ostatních členů Pokroku a pak to, že on nemá pravého citu pro české věci.

A mimo to! Setkal jsem se s ním a řekl mu: „Dělejte si, co chcete, *koženými* zůstanete přece, už pro konzervativní svůj směr.“ Ano, kdyby byla ta konzervativnost jejich *přesvědčením*, nebo kdyby měli v sobě alespoň tu *sílu špatnosti*, jakou mívají vynikající zpátečníci, nebo talent nějakého Josefa de Maistra! Ale těchhle Josefů vyskytne se za století asi dvé — a ne u nás. Budem-li agilní, celé novější dějiny pomáhají *nám*!

Vzdor tomu musíme se sebrat, pořádně sebrat. Tři věci zdají se mně tu předně důležity.

Předně dodat stálým silám naší redakce jakéhos encouragement; což je věc osobního Tvého taktu.

Pak hledět si ziskat, *včasnými*, *časovými vskutku objednávkami*, práce odborných lidí. Na to třeba stále myslit, a dovolíš-li, pomohu. Učiním Ti případné návrhy. A tu hned podotýkám, že by bylo přece dobře provést, co jsi zamýšlel s Masarykem. Ten je ale pedant, pro časopis se nehodící,

a upozornuju Tě ještě jednou v té příčině na docenta Reymanna, jenž, jak se snad pamatuješ, sám se nám nabíd. Také bych rád, abychom si zapevnili jistě toho Mádla; je to mladík velice talentovaný a vyvine se z něho najisto síla *vzácná*.

Konečně zavést a *dodržet* železnou ekonomii v listu. Jsme sice list rozsáhlý, ale obyčejně málo se nám vejde. Důležité rubriky bývají někdy po celé měsíce důsledně vynechávány nebo markýrovány jen nějakou nicotnou notickou, která činí mezeru tím nápadnější a citelnější. Veškeré velké listy hledí mít denně zastoupeny rubriky všechny, a sice všechny *dobře*, byť třeba ne obšírně vždycky. To má být také u nás. Je arci přirozeno, že jsme tísněni, mámeť na starosti příliš mnoho důležitostí národních; ale tu nepomůže nic: musí se *denně* přihlížet přísně, brát červená tuha, krátit vše nedůležité atd. Opakuju: denně, neunavně.

Za dobu zanedbací zhyne někdy renomé celé rubriky u obecenstva, a bývá velmi těžko po*třetí*, po*čtvrté* zase *všechno* a *stejně svěže* zřídit znovu. Vím, jak se dařilo například mně teď s „Literaturou“. Jaké jsem měl s ní plány! Ziskat všechny spisovatele pro ni. Dohonit referáty zanedbané. Psát pak sám články všeobecné, direktivní. Několik neděl to šlo. Pak ale nedostal jsem do listu ani řádku. Po tři neděle *denně* jsem Metlickému poroučel, vykládal, ano ho prosil; pak jsem tu stál už jako hloupý chlapec před ním. Já ovšem nenaležím k těm, jež takhle možno disgustovat, chopím věc znovu; ale nevím, budou-li ti, kterým objednané věci zůstaly ležet, ochotni zase znovu. Jsem však, jak praveno, přesvědčen, že dá se *podobným* věcem dobře *předejít*.

Také působí na můj cit český jaksi, že si Vídně všímáme *přes*příliš. Když máme tak znamenitého korespondenta v osobě Eima odtamtud, není snad potřebí, abychom přinášeli také ještě spoustu vídeňských lokálek co důležité telegramy: když baryton dvorní opery dá výpověd, když se někde v hospodě do krve seperou jako u nás denně, když Schönerer někam si zajít ráčí atd. *Musí-li* se ty zprávy brát, platit, a tedy tisknout, tiskněme je aspoň petitem, aby bylo vidět, že jim nepřikládáme váhu, a abychom ziskali místa.

Ostatně — beztoho asi myslíš na ty věci všechny sám, a bylo vždycky dobře, když jsi se chopil iniciativy. Důvěřuju zcela a pomohu dle všech sil svých. —

To jsem se rozplácal; ale myslím, že se rozplácám častěji, dovolíš-li.

Nevím, přijdeš-li teď jistě do Prahy nebo máš-li rychlé spojení, a kdy tedy obdržíš tento list. Nedělej si z jeho délky nic a přijmi srdečný pozdrav

Tvého oddaného

Nerudy.

---

389. *29/6 85*

Milý Julie!

Osobně Reymanna ani neznám. Kdysi nám dal zábavně poučný, lučebnický fejeton, jejž jsem dal do listu, a byli jsme si pak v krámě u Valečky představeni. Asi *rok* později — tenkráte byl jsem ho totiž vyzval k přispívání častějšímu — poslal mně článek, jejž jsme měli letos, a zároveň nabídnutí své se žádostí, abych Tobě je sdělil, že bude pro list Ti psát populární revue vědeckou nebo tak něco. Nevím, zdali jsi mu tenkráte něco psal stran toho. Já už se ani nepamatuju, jak R. obličejem vypadá.

Věc je tedy ta, abys ho lístkem, trochu lichometným, pozval *k sobě* a s ním to krátce a jasně si smluvil. Vždyť já ani nemohu mu přidělit rubriku důležitou, redakci její, určit honorář jemu a snad i ještě jiným, *bude-li* on sobě těchto jiných přát, atd. Ty se s ním smluvíš definitivně za pět minut; já bych s ním nemohl smluvit nic definitivního ani desíti dopisy. Později, bude-li získán, ovšem mohu a chci upozorňovat na vědecké otázky pro nás nejflagrantnější.

Adresu jeho mají snad v administraci, poslali-li mu tenkráte honorář. Myslím, že ji zcela jistě vědí také v tiskárně, neboť

Metlický mu zaslal korekturu článku. Nemýlím-li se, bydlí R. v dolejším nárožním domě ulice Krakovské a Václavského náměstí, tedy pět kroků od nás. —

S literaturou *teď* se nedá dělat mnoho. Jsem zcela ochoten a sám jsem si umínil, že budu psát, pokud zdraví stačí, článečky všeobecné; ale musí být k nim nějaký motiv, aby to nebylo mluvení pouhé, a teď je saison morte, bez motivů — nevycházíť jediná kniha vážnější. Pomáhám si probíráním věcí starších něco, u nás dřív nepovšimnutých, aby alespoň rubrika nestála prázdna. V té věci je nám Čermák podporou značnou; máť všechno v knihovně, cokoliv mu naznačím, a má také — snad *jediný* — dost chuti ku čtení.

Ovšem se nevyjímá dobře, když někdy je referátů vůbec málo, jako teď, a polovina jich je jenom označena nenápadnou nějakou markou, šifrou, a druhá polovina je znamenána plným, tedy nápadným jmenem. Tím jsem, jak jsem Ti už řekl, vinen sám; položilť jsem podmínku, aby Čermák podpisoval plně. Však se to dá změnit; řeknu, aby činil jinak.

Ostatně se vyrovná věc sama sebou. Jen až dostaneme zase referentů nových; neboť dříve ziskaní přestali nadobro psát, když po měsíce nic se jim neotiskovalo (Čermákovi v té době *také nic*). Jen prosím, nedej se proti Č. zaujmout. Sympatický on není, protože měl polemiky se Sládkem, Vrchlickým atd.; ale znalý věci, sám dobrý novelista, a neuprosně upřímný. Aby neměl nadál převahu, třebaže jen zdánlivou, postarám se. Teď, jak již praveno, je saison morte, a nedá se do nějakých šesti alespoň neděl mnoho dělat.

Nabízí se nám *původní historický román* český. O čemž však zítra; jsem dlouhým psaním už unaven.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

390. *30/6 85*

Milý Julie!

Tedy stran toho románu, jenž se nazývá Masopůst v Soběslavi a jedná za doby Rudolfa II. Je od *Škáby*, který letos měl hist. román v Matici lidu. Nevím, jaký tenhle byl; ale měli jsme referát chvalný od Čermáka, a tedy věřím, že je dobrý.

Škába je mladý teolog, který studuje s bídou privátně; propustiliť ho z alumnátu právě pro ten uveřejněný román.

Chceš-li, pošlu Ti ho i s novým jeho románem; ať Kuffner čte a podá úsudek. Je prý toho as 20 tiskových aršíků; pro moje čtenářské síly příliš mnoho.

Dnes jsem čet Pokrok. Ti jdou na nás s čepicí starou a promaštěnou! Potřebujou naší reklamy. Těch, kteří, řekne-li dnes P. něco, čekají, co řeknou zítra NL, je as dvacet — *je-li* jich — a ti jsou jen v Praze. Ale těch, kteří o P. praničeho nevědí, když my o něm nemluvíme, jde do statisíců v Čechách.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

391. *2/7 85*

Milý Julie!

Mám teď vskutku dobrou studii Mírohorského o Dalmácii, určenou pro fejeton. Zaujme asi sedm nebo osm čísel.

Je dobra, a nerozpakuju se tedy stran její přijetí. Ale poněvadž je *trochu* delší a možno že by *vedle ostatního* šla asi po tři neděle, což ovšem není pražádné neštěstí, dávám Ti přece zprávu, máš-li snad opačnou vůli.

Prosím ale, *dej mi hned vědít svůj souhlas*. Chciť Mírohorského požádat, aby podepsal plným jmenem, a ne jen šifrou svojí.

Cele Tvůj

Neruda

---

392. *8/7 85*

Milý Julie!

Prosím, přečti si *dnes* Čermákův referát o Heritesovi. Vyvinul se nám chlapík, výborný kritik.

Jeřábkovi psát nebudu. S člověkem, který vědomou lží sáhal kdysi na mou čest, jednat nebudu. Toho nemůžeš ani na mně žádat. Ostatně jsem přesvědčen, že článek „NL“ v Pokroku byl už zase od něho. Známky jsou *zcela jasné*.

A co se ostatního týče, — jen žádnou nervózu! Pokrok nedělá pražádných zázraků. V té rubrice vědecké neviděl jsem ještě *nic*, mimo ten článek Masarykův z Athenea, odkud jsme jej mohli otisknout také, kdybychom byli chtěli a předně: kdybychom zasílané nám časopisy mohli tak pilně a *včasně* číst jako sami redaktoři jejich, například tedy p. Masaryk. — Dnešní „vědecký“ fejeton jejich je jako ze starého Pfennig-magazinu. Takových můžeme mít tisíc. Škváry staré, sleptané!

Dám teď nazad některé články Mádlovy — ač nedáš-li mi contre-ordre. Za prvé, aby rubrika „Výtvarné umění“ neusnula; za druhé, aby Mádl nečekal *příliš* dlouho a také se neomrzel. Mají na něho beztoho tisíc chutí.

Se Škábou nedělej si starostí. Bude-li román *dobrý*, je vítán; nebude-li, vrátíš. —

Na tenhle měsíc jsem měl dvě promesy a nevyhrál jsem už zase nic! To je k vzteku! A já chtěl koupit Pernikářku!

Cele Tvůj

Neruda

Milý Julie!

Vidíš — co jsem řekl! Cítí, že bychom se polemikám uhnuli, a hodlají je tedy vynutit sprosťáctvím!

Dáme-li se do polemik vůbec, musíme je dle mého náhledu vést trochu jiným směrem. Předně nevynechávat Riegra; vždyť oni jeho jmenem všechno činí, jím se ve všem kryjou, on je nám tedy za každou sprostnost jejich zodpověden. To si myslím, že by chtěli, aby o něho se nezavadilo! Rovněž by rádi vymkli Zeithammra; ale on beře i nadál z P. prý plat, a náleží na všechen způsob plně k nim. Ovšem neradno nepohladit i lidi ostatní; ale vždy jen na základě pravdivého materiálu, ne domyslu.

Ale myslím napořád, že je líp, *pokud to možno*, *teď* polemikám se vyhnout. Vyvedou-li něco tak hloupého jako to s Němci v Praze, je polemika *povinností*. Zato bych ohlížení se po menších věcech, nekonsekvencích atd. teď nechal. —

Chtěl jsem už dávno upozornit, že sobě nevšímáme divadel předměstských pranic. Ale nechal jsem toho, aby se nezdálo, že chci přidávat někomu práci nebo jiného zas komandovat. Po mém citu jsou ta divadla důležita a měla by se pěstovat s láskou — arciže ne ze stanoviska přehnaně shovívavého, také ale ne z esteticky přísného. Mají vedle Národního pro Prahu důležitost velkou. A velká část obecenstva visí na nich.

Snad by těšilo některého z kolegů nejmladších, kdyby byl přibírán k tomu. V té věci Kuffner rozhodne.

Mádl tedy píše do P., jak vidím. Upozorňoval jsem *dávno* na něho a přišli jsme zase pozdě. Snad míní psát články všude, uvidíme. Zeptám se ho, cože vlastně míní. —

Srdečný pozdrav od Tvého

Nerudy

394. *17/7 85*

Milý Julie!

Přikládám Ti dle zvyku svého raděj celý list. Na červeně zatrhnuté upozornuju.

Prosím, piš pak Čelakovskému ještě a vyslov mu určitě, že může zůstat dle potřeby. Není beztoho pomoci jiné. Dle lékaře bude věc nejspíš trvat ještě déle než 14 dní. Nohy jsou zlá věc, vím to ze zkušenosti.

A tento list mi laskavě zašli zase po Františkovi zpět.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

395. *28/7 85*

Milý Julie!

Orientalista dr. Dvořák hlásí se o honorář za svůj článek. Ten článek byl *velký*, *dobré tři* fejetony, jež jsme ale dali na dvakrát. Vyměř mu laskavě dle toho honorář — myslím asi šestnáct zl. A přikaž, aby mu byl hned zaslán. Chci mu psát o příspěvek do „Literatury“.

Má-li sbírat Pachmayer literární notice cizí, tedy ať je sebere vždy *aspoň týdně*; ty *pololetní* náběhy nejsou nám nic platny a vyjímají se ve své osamělosti dětinsky. Račiž to rozkázat určitě, mne neposlechne.

Chtěl jsem Tě žádat o trochu dovolené, ale pojednou jsem slyšel, že Ryba už dovolenou má a řada jiných kolegů také; tedy mlčím. Pošle Ryba na čtvrtek fejeton? Aby nebyl zase prázdný list!

Se srdečným pozdravem cele Tvůj

Neruda

396. *2/8 85*

Milý Julie!

Nevyjádřil jsem se dobře. Ven, „do lesů", nemohu, protože nemohu ve voze sedět. *Vůbec* ne teď v těch parnech už sedět! A *proto* žádám za dovolenou, aby totiž Ryba přeložil nejvýš pro 3- nebo 4krát svůj fejeton ze čtvrtku na neděli. Mne *teď* sobota ztýrá vždy tak seděním, že pak třeba tři dny stůňu.

Ostatní práci pro list všechnu bohdá obstarám; tedy mi dej, prosím, jen laskavě zprávu, svoluješ-li. Uvidím-li třeba za týden, že mohu psát, ovšem se přihlásím. Ale prosím o zprávu rychlou, abych si věc hned zařídil.

A pak mám ještě prosbu. Potřebuju teď — mimo jiné i na výlety malé, ale denní — něco peněz. Prosím, půjč mi šedesát zlatých. Splatím je po pětce měsíčně, ale ne hned od nejbližšího prvního, nybrž počínaje tak asi za dva nebo za tři měsíce. Jsem v bryndě.

Tak — možno-li — prosím; pošli mi poukázku. Přihlásím se pak v administraci, kdy začnu se splátkami. Nemožno-li, dej mi zprávu laskavou, abych věděl. Nerád bych se ale po světě dlužil.

Tak se nehněvej!

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

---

397. *4/8 85*

Milý Julie!

Předně mé *upřímné díky* za Tvůj přátelský dar! —

Pak stran toho nalehavého pána: z jeho reklamac nedostal jsem *já* dosud *žádnou*; včerejší Tebou mně zaslaná byla *první*. Článek jeho otiskneme, a tedy mu dnes píšu.

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

398. *18/8 85*

Milý Julie!

Prosím, dej ověsit Národní listy praporem českým a slovanským — ano!? Ti nebozí Slovinci, mně nejsympatičtější ze všech Slovanů, přišli právě v nejnepříznivější dobu sem, a my neučinili na přípravu obecenstva ničeho!

A přikaž, aby se psalo co možná podrobně a se skutečným vzletem. Jmenovitě aby bylo obecenstvo vedeno k jejich představení do divadla. Je to tak důležito!

Vždyť to víš sám a rozumíš mi.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

399. *30/8 85*

Milý Julie!

Tedy se poslušně hlásím, že je zítra už 1. září a moje jakoférie v koncích. Na neděli bohdá píšu už.

Také upozornuju, že „Literatura" bez mé viny znovu vázne. V tiskárně leží jeden článek *čtyry* neděle už. Hezký čas!

Jakpak se má věc s Mádlem? Mohu ho urgírovat o další články? Prosím o instrukci.

A ještě něco! Byl jsem dnes u Brože v administraci, abych Ti dal předložit k *vyplnění* a *podpisu* poukázku pro Friedberga, jemuž jsem nevěděl co poukázat a jenž se dnes už hlásil. Brož mi ukázal, že jsi již napsal padesát zl. Upozornuju Tě, to že je snad přece trochu málo. Bylo *deset* fejetonů a mnohý z nich jsem dal ve velikosti skoro dvojnásobné. Také by se snad nevyjímalo právě dobře, kdybychom Fr. *pořád* snižovali: napřed 10 zl, pak 8, pak 7, pak 6, teď už 5. Tedy myslím,

libo-li Ti, abys *desítku* přidal čili počítal zase po 6. Řekl jsem Brožovi, by si k Tobě došel pro rozkaz.

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

Co přijde beletristického nebo historického, ať mi hned pošlou!

---

400. *25/9 85*

Milý Julie!

Myslím, že bych se nemohl zmínce o tom „svat. daru“ ani vyhnout; ale ovšem snad jenom zmínce, vedle šplechtu o činnosti pražských dam atd. — stačilo-li by to na fejeton *celý*, *nevím*, ty fráze lezou člověku brzy z krku a čtou se jako sláma, když jich mnoho.

Ostatně dotazu dobře nerozumím. Chce psát o tom někdo jiný? Nebo se ptáš, aby byl připraven do listu ještě nějaký článek? Kvůli jistotě?

Sprav mne laskavě v poledne ještě dvěma slovy o vůli své: budeš-li chtít, budu psát ovšem přece *celý* fejeton třeba tedy o té věci jediné. Pak arci seriézně. — Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

401. *6/10 85*

Milý Julie!

Nehněvej se, ale už mne ten fejeton náš věru bolí! Holečkovy články čekají už plné čtyry neděle na dokončení — kdyby alespoň věci začaté obdržely místa, aby čtenářstvo se nedisgustovalo! Ba ani causerie nemají více svůj určitý den.

Rovněž děje se s „Literaturou“. Naštěstí sice teď ještě nic nevychází, ale i to málo — poreferováno — leží v sazárně neděle a neděle.

Vím, že Tě tím mořím, nemohu si však pomoci. Myslím si totiž, že *teď* bude přece trochu místa, a proto bych rád připoutal pozornost Tvoji.

Nemáš tam v redakci ničeho pro mne?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

402. *9/10 85*

Milý Julie!

Obdržel jsem list, že je zítra konference. Nejspíš mně jej zaslali jen náhodou, neboť Ty víš, že nemohu do výše bez rizika, že bych ulehl zase na několik měsíců a pak byl hotov provždy. Ale právě proto prosím, aby mně ty listy už nedávali, — neboť mne to omlouvání se *bolí*.

Také mne není ani nijak zapotřebí. Jak to stojí s fejetonem, víš a vidíš. A co se týká „Literatury“, nastane nám asi doba pouhého manévrování. *Teď* ovšem nevychází nic, a nedá se tedy o ničem také psát žádná kritika. A později? Dnes, když spis „nejzůřivějšího“ mladočecha nevychválíme do nebe, uteče nám *ihned*, a v Pokroku ho pochválí za to. V politice opatrnost, v literatuře reklama — kritika opravdová, jak to

dnes stojí, *nemožna*. Pro takovou situaci já se nehodím, nedovedu jí dobře vyhovět. — Snad na něco připadnu, ale nevím ještě, jak to hned učinit, aby bylo důstojno velkého listu.

Budeš-li mít nějakou instrukci pro mne, prosím, zprav mne dvěma slovy, vždyť já již porozumím.

Cele Tvůj

Neruda

---

403. *23/10 85*

Milý Julie!

Právě vydává Jaromír velké svoje dílo. Musíme mít ovšem referát hned a dobrý. Zcela způsobilý by byl pan Herben. Prosím, požádej ho; ať se laskavě *hned smluví s autorem* a dá pak referát — obšírný třeba — přímo do tiskárny. S Jaromírem se smluvit musí trochu.

Také bude důležito, abychom měli as dva fejetony z knihy, než na ni padne Pokrok a vyčerpá. Mohou být zajímavy; Jaromír o nich s Tebou promluví a upraví je. Ale dej je laskavě příští týden hned, abychom se nezpozdili.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

404. *28/10 85*

Milý Julie!

Tento dopis je jenom pro Tebe, nenechávej ho tedy nikde v redakci ležet, prosím.

Předně: Před prázdninami žádal jsem Hattalu, aby nám dal do listu ukázku z chystaného svého díla o Rukopise. Slíbil. Článek, jejž mi slíbil, dal ale teď do Osvěty. Přišel tedy ke mně

a nabídl jiný. Titul by byl dobrý: „Protivníci RK chytají se zázraků.“ Ale sdělil mi H. sám, že tam maže do Gebaura (ač prý ho nejmenuje), do starého Šembery atd. To se mi nelíbí, H. bývá osobní, urážlivý. Gebauer je náš a my praktikujeme to bohužel až příliš často v ohni svém, že mažeme do vlastních lidí bez naléhavé příčiny. Také při starém Šemberovi bych arci neviděl rád, aby bylo tknuto osoby jeho, jížto jsme se vždycky zastávali; jinak co do *věci*, o té ať se píše jak chce.

Také praví H., že článek by byl asi tak dlouhý, jak je ten v Osvětě, jenž by se nám byl titulem i obsahem znamenitě hodil. To je snad devět až deset sloupců našich?* A pak se ptá H., mnoho-li mu dáš honoráře.

Předkládám věc tedy prostě Tvému rozhodnutí. *Chceš-li* mít ten článek H-ův do rubriky „Věda“, napiš mi jako lístek. Udej předně mu honorář. A pak tam dej *výslovně* větu as toho obsahu, že „Tě vedle důležitosti předmětu obzvláště těší, že dle sdělení mého v článku tom pan prof. H. vyhne se všemu *jen osobnímu*“. Já mu pak pošlu lístek svůj a přiložím mu lístek Tvůj.

Nechceš-li, napiš mi také listek. A sice, „že bys ovšem rád to měl, ale že rozměry článku, mnou Tobě udané, jsou trochu velky vůči nynějšímu návalu nejrůznějšího materiálu, a že bys tedy žádal o nějakou ukázku z důležitého díla až později“. Odešlu ut supra. Pak nám ovšem z toho nedá hned tak brzy něco a jedná se pak jen, potřebujeme-li toho. Jsem *pro článek*, ale *proti* všem urážkám mrtvých či živých v něm. A zde je ta obtíž. —

Také žádá H., abychom při oznámení nejnovějšího čísla Osvěty *zvláště* upozornili na ten článek jeho. To arci můžeš oznamujícímu sešit ten rozkázat. —

Za druhé: Zvláštní náhodou píše mně právě Šembera po dlouhé době delší zase list. Obdržel teprve teď notici, která byla u nás v říjnu proti němu. Zůří. Praví, že už od několika let českých věcí si ani nevšim, o nich ani do Tagblattu ani

* 18 stránek Osvěty, snad tedy víc, 12—14 str.

jinam nepsal, že principielně o nich psát nechce, už kvůli své rodině, že má nyní zcela jinou dráhu životní atd. Že se napadat tedy nenechá, a stane-li se tak ještě jednou, že v rakouských i mimorakouských listech zmaže nás mladočechy a zejmena Tvou osobu atd.

Nu — nezabil by nás, jako nezabili jiní. Ale tolik je jisto, že bezohlednost jeho není příjemna. Staročeské listy by pojednou zapomněly zášť proti Š. a užily všeho co nejpilněji proti našemu listu. Mne se hned tenkráte ta notice dotkla jako předtucha. Není dobře činit nazdařbůh někoho zodpovědným za to a ono, co je v kterém listu. V Tagbl. sedí českých a polských židů dost, známe je, že jsou zuřivi všichni. A Š-ovi věřím, že nepíše, když výslovně to řekne. Onoho času byl nadto v Alpách a Itálii a psal odtamtud fejetony — on je teď v Tagbl. fejetonistou cestovním a vskutku téměř stále na cestách, již od více let.

Sděluju Ti také obsah Š. listu prostě. Myslím ostatně, že se mnou v úvaze hořejší souhlasíš. Můžemeť se osobě Š. v listu náramně snadno vyhnout. A tenkráte myslím stalo se beztoho jen *po* Pokroku, který byl ze známých příčin pojednou „rázný“ a osoblivý na všechny strany. —

Za třetí: Páně Holečkův návrh dobrý; jen ať se nerozepisuje příliš široce. Už jsem s ním mluvil. — To s tou „revuí“ náramně hezká věc, kdybychom — někoho pro ni měli. Pro tu by musil být *zvláštní*, *celý* člověk, talentovaný, nezanášející se s praničím jiným než s psaním revue asi jednou za měsíc. Není ho. Musíme zůstat zatím při nynější formě svojí. — Podobných pietních přání by bylo více; například dobrá literární historie, dobré politické studie atd., — což je o vyslovení přání!

Měj za mne pro každého, prosím, na taková přání odpověd, že teď mám tu věc v ruce a zajisté ji také provedu. Můžeš o tom být ubezpečen, když se zase — nepřetne práce moje, jako se stalo už od loňska asi *třikrát*. —

To jsem Ti toho napsal!

Přijmi srdečný pozdrav

svého Nerudy.

405. *2/11 85*

Milý Julie!

Prof. Hattala, potěšen Tvými slovy, jež jsem mu z listu Tvého citoval, je ke všemu ochoten. Do neděle prý nám dá ukázku v rozměrech Tebou ustanovených.

Jenom prosí, aby a) obdržel revizi, b) abys mu laskavě dal sazbu přelomit a *několik* jen otisků učinit. To snad jde. Kdyby nešlo, prosím, napiš mu o tom krátkou, přátelskou zvěst, aby napřed vše věděl. Nebo napiš mně a já mu to sdělím.

Přímý lístek by byl lepší. „Pokrok ještě do mého domu nepřišel a také nikdy nepřijde," řekl Hattala.

Srdečný pozdrav!

Tvůj Neruda

---

406. *[Před 9. listopadem 1885]*

Milý Julie!

Že bohdá napíšu do slavnostního čísla sám úvodní báseň, rozumí se samo sebou. Považoval bych to za urážku, kdyby ji měl psát jiný. Vždyť s listem srostly všechny moje myšlénky a city! —

Co však se týká banketu, nechci, aby myšlénka, že při něm musím být, se ustálila. Pořád se musím bránit, abyste mi neublížili! A ublížili byste mi naleháním najisto. Dokud se nyní držím v míře nejpřísnější, jsem alespoň klidný — prosím snažně, chraň mi ten můj klid, je mým zdravím!

Sama myšlénka, že bych se měl dát jako mrzák vynášet někam vzhůru, by mne už od nynějška deprimovala — jsi psychologem a dovedeš se do toho vmyslit. Skutek pak by mne vpravil do takové nálady, že by věru celé jubileum vypadalo mi jako pohřeb.

Ale je tu mimo vše to duševní i tělesná naprostá nemožnost, abych se sdílel. Řeknu Ti prostě, co teď *musím* dělat a jak *musím* žít; vlastně to opakuju, vždyť jsem to již vícekráte řekl.

Déle než půltřetí asi hodiny *nemohu* být mimo lože; pak musím lehnout, ovšem svléknuv boty s naběhlých už nohou, a ležet *vodorovně* půl hodiny až hodinu, než se znovu zotavím.

Vstanu-li, hledím proto co možná rychle se dostat ven, abych si odbyl procházku svoji. Mám-li ale práci, nesmím při ní *nikdy sedět dýl než půl hodiny* a musím zase alterum tantum chodit po pokoji nebo ležet, sic mi jde pak pokaždé krev. Na půl hodiny se ale nejde nikam, proto nejdu *nikdy*, od tří let už ne, do hostince, *pranikam* na návštěvu, a proto jsem *nebyl ještě ani jednou v Národním divadle*, ač mám parterní lóži k dispozici. A proto také nemohu na banket. Nešel bych tam za těch mých chorobných poměrů ku potěše své a ne ku potěše vaší, a z pouhé zdvořilosti? — to by bylo drahé! Sedět u banketu půl hodiny a pak si někde v koutě svlíct boty a lehnout si — věc nemožná!

Proto prosím snažně ještě jednou: netrap mne už tou žádostí — vždyť si můžeš pomyslit přec, jak mi to příjemno. Nepřišel bych přece, protože bych nemohl. Tak prosím! —

Teď ale ještě něco jiného, prosbu jinou. Rád bych, aby se trochu hnulo prodejem mých spisů. Eduard jich neoznamuje, Valečka ovšem také ne, musím to učinit sám. Prosím Tě tedy snažně — smím si tam dát do listu na několikrát zdarma inzerát?

A *ještě* něco. Zjara jsme měli referát o 1. svazku bibliotéky Přítel lidu, psaný p. Herbenem. Dal jsi mi tenkráte — na přání Eduardovo — pokyn, abychom o tom podniku, konkurujícím s Maticí lidu, nepsali. Teď mi zaslal p. Herben velmi obšírný další referát o 2. a 3. svazku. Změnilo se něco od té doby v našem poměru k vydavatelstvu?

— — —

Tak vidíš; už jsem myslil, že jsem na konci, a zatím jsem pořád ještě na počátku!

Co se týče slavnostního čísla, nevím věru hned, co do něho. Biografie také všech našich zesnulých členů? bez bombastu,

důstojné, nedlouhé. Také by bylo dobře mít od každého nynějšího něco podepsaného plným jmenem. Ač *dá-li* se to dělat. Budou Ti to vymlouvat. Vyjde slavnostní číslo 31. prosince nebo 1. ledna? To je důležito! — Budu ještě přemýšlet.

Co se týče Hattaly. Mluvil jsem stran těch separátních otisků s Metlickým před Brožem. M. myslil, že to půjde: formát románové přílohy, tisk na rotačce. B. myslil, že by to stálo příliš mnoho. Pouhými čísly by ale H-ovi nebylo vyhověno. Nemůže-li se sazba přelámat a pak tisknout, prosím, dej H-ovi vědít, aby na slíbené nepočítal.

A tady Ti konečně přikládám list z Opavy. Je v něm obsažena prosba nalehavá na redakci Národních listů. Prosím, dej jim laskavě a co možná rychle dát odpověd, obšírnou dle potřeby, přímo na redakci Opavského týdeníku! Je to věc politicky vysoce důležita.

Srdečný pozdrav!

Neruda

Vidíš, psal jsem na 3×.

Fejeton píšu na 8×, po ½hodinách těch = 1½ dne! I s tím ležením zase 3× za den mezitím.

---

407. *9/11 85*

Milý Julie!

Dá-li pánbůh zdraví, napíšu Ti báseň a fejeton a vzpomínku a všechno, co chceš. Ovšem bude té substituce potřebí skutečně, protože nemohu tedy sedět, a za týden se nutit do sedadla víc než jednou úsilovněji nesmím se ani odvážit! Ale dám teprv zprávu, *kdy* by se měla ta substituce dít. Dle mého náhledu nesmí se *konec kvartálu* zanedbat kvůli lednovému číslu — někdy to děláme bohužel. Sváteční týden myslím si například následovně:

na Štědrý večer 24. prosince (na *čtvrtek* místo úterý) ať píše Kuffner;
na 25. prosince já;
na neděli 27. prosince Ryba místo na čtvrtek.

Následující týden pak:
na Silvestra (čtvrtek) zase Kuffner místo úterka;
na 1. ledna slavnostní číslo;
na 2. ledna (*sobota*) fejeton Rybův místo čtvrtka;
na 3. ledna (neděle) zase já.

Souhlasíš? Rozmyslil jsem to dobře. Ale ať v případě Tvého souhlasu ode dneška už se na to myslí a zůstane *nezměněno*!

Pročpak má ta báseň být už 20. prosince? Někdy je den dobrý, a začne-li se tisknout 28. prosince, je snad také času dost. Nebývá dobře takové slavnostní číslo přecpat předčasně; mnohá dobrá věc pak zůstane ležet.

Včera navečer jsem mluvil náhodou s Rybou a řekl mi, že budeš psát 1. úvodní článek Ty. Jsem tomu rád; bál jsem se, že by Tůma se neubránil polemickému tónu, je na to příliš ohnivý. Polemického nesmí být v tom čísle nic, dojem bude tím větší. Vůbec ať je číslo co možná fešné, čpící, sršící, aby obecenstvo mělo *radost*. Co řádka, to myšlénka, co věta, to cent — času má každý dost na tu práci. Jen žádné fňuky, ne aby každý začal stať svou zase jubilejním „štemováním", to by bylo čtenáři fádní a nečet by pak nic. Hezky hned do živého, in medias res, bez *zbytečných* retrospektů! Celkem bude v *tom* směru dost na básni, jednom tom Tvém článku a té „vzpomínce". Fejeton můj, myslím, nebude jubilejní zrovna, ale *hodně skotačivý* — aspoň bych rád.

Tu upomínku psát bude dosti těžká věc.* Dám tomu titul „Hřbitůvek Národních listů". Ale prosím: dej mi *hned* sepsat seznam našich zesnulých, s křestnými jmeny, možno-li s dnem nebo aspoň *rokem* úmrtí. A možno-li, zašli mi to už zítra. Mám ten článek podepsat? Myslím, že ano, a báseň ovšem

* Nepočítáš mnoho: dva sloupce? Nemám ovšem ještě plán, ale zdá se mi, že to rozměr velký. Ale uvidíme!

taky; ale na svůj fejeton dám historickou *šifru* — byl by ode mne faux pas dát najednou jmeno!

Kam umístíš ten článek nekrologový? —

Také jsem si myslil, že by bylo dobře *snad* vyzvat k příspěvkům také literární přátele našeho listu: Světlou, Podlipskou, Sládka, Quise, Zemana atd. Ale a) snad by neporozuměli, *co* chceme, b) snad by někdo odřekl z nich, c) snad by psali příliš obšírně.

Předkládám Ti tu věc na uváženou!

Se srdečným pozdravem Tvůj

Neruda

---

408. *18/11 85*

Milý Julie!

Jdu k Tobě s žebrotou. Sbírám trochu na chudé žactvo opavských českých škol — je ho mnoho — mnoho, toho chudého, a tak málokdo stará se o nebohé Slezany! Prosím, dej mi pro ně nějakou pětku, ano?

Právě jsem dostal odtamtud delší dopis pro Národní listy. Přečtu jej, abych viděl, není-li tam nic nevhodného (oni se tam totiž ke všemu ještě mezi sebou perou), a pak Ti jej zašlu. Prosím, dej dopisu pak hned místo. Než se tam k dopisování rozkývají, trvá to dlouho; aby tedy nebyli hned zase odstrašeni. Půjde-li to, napíšu do slavnostního našeho čísla něco o Opavě, kvůli reprezentaci.

Mám ukrutné revmatické bolesti v zádech, už pět dní. V sobotu jsem při práci zkusil až běda, nemohu ani sednout ani vstát.

Nebyla by do „lokálek“ nebo „různých zpráv“ slavnostního čísla dobra historická vzpomínka na první český časopis? Pamatuju se, že jsem už několikráte četl, že nejstarší „noviny“ vycházely v Čechách. Snad by to napsal Čermák. Mám mu říci?

A což nějaká extrapikantní, *novinářská* dáta o Havlíčkovi? Od Tůmy? Také snad do lokálek.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

409. *20/11 85*

Milý Julie!

Děkuju Ti upřímně za příspěvek; odešlu myslím v pondělí; snad dostanu totiž ještě něco, a sám dám také asi 3 zlatky. —

Budou teď přednášky veřejné na technice, jak jsi sobě všimnul. Feistmantel bude přednášet o Cejlonu. Řekl jsem mu, aby nám dal tu přednášku pro rubriku „Věda“. Slíbil. Myslím, že jsem učinil dobře?

Hattalovi abys napsal dvě slova, že už čekáme. Snad je uražen, že jsme mu neoznámili tedy ten sešit Osvěty s jeho článkem, ačkoli o to žádal. —

Z toho Balkánu mám strach. Bude-li evropská válka, zaplatíme my ten Balkán draze!

Cele Tvůj

Neruda

---

410. *23/11 85*

Milý Julie!

Prosím, aby mne tedy teď Ryba pro dvě nebo tři neděle substituoval; dám zprávu, jakmile toho nebude více zapotřebí.

Slavnostní číslo bude as přece větší než *tři* archy? Včerejší

číslo už bylo třiarchové a zdálo se mi přece obyčejně nedělní.
Dáš ten slezský dopis? Abych věděl, co jim psát.
Se srdečným pozdravem Tvůj

Neruda

---

411. *26/11 85*

Milý Julie!

A už jsem tu zas!
Zapomněl jsi mi dát instrukci, hodí-li se nám Feistmantlova přednáška „o Cejlonu" pro rubriku „Věda" čili nic. Dle mého náhledu by nám slušela.
Tedy prosím. Hned po přednášce chce F. věc ještě trochu upravit a trochu zkrátit a pak nám dát. Abych tedy věděl a nebyl i s ním v rozpacích. Kdybys nechtěl, napiš mi laskavě hned lístek, že bys například „rád, ale že pro přílišný nával materiálu nesmělo by to být více než asi 1½ sloupce". On říká totiž, že by to bylo asi na 3 nebo 4 čísla, což by ovšem takto neškodilo pranic.

Cele Tvůj

Neruda

---

412. *30. listopadu — 1. prosince 1885*

Milý Julie!

Jsem v rozpacích. Schází mi do seznamu našich mrtvých Uman, a schází-li mi jediný, nemohu ovšem udělat na článek *žádný plán*. Vždyť nechci, id est nemohu ten článek psát jako biografický slovník. Donovský psal Sokolovi do Brna, ale

Sokol *neodpoví* jaktěživ. Alespoň kdybych měl *křestní jmeno* Umanovo; vynechal bych pak prostě dátum úmrtí u všech. Prosím, nevíš je zcela bezpečně? Nejlíp bude asi, dáš-li přiloženou lokálku hned dnes do listu. —

S básní ještě nevím, jak do toho. Samochvála nesmí být v tom žádná; bez nějakého mluvení ale o nás by to nebylo zase jubilejní. Politika není poezie, a neměla by tam být také tedy žádná; bez politiky se *nám* ale zase nehodí. Atd. Když to musí být, ovšem to bude; musím být opatrný. Čtyry embrya už jsem zahodil.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

Verte!

Sokol tedy už odpověděl přece — poslal nám opsanou lokálku jakous *naši*. Alespoň je v ní jmeno. Chceš-li ale, dej přiloženou lokálku přec. —

Mne strašně moří revma v zádech, už 3 neděle. Vycházím, když je pěkně, v poledne na hodinu; včera (dnes) jsem byl zas jednou večer v administraci a není mi teď dobře.

Tvůj

Neruda

---

413. *5/12 85*

Milý Julie!

Zde Ti posílá dr. prof. Feistmantel svou práci o Ceylonu pro Národní listy naše. Je sice trochu delší; ale náš lid čte nejraději právě věci etnografické a zeměpisné — na všechen způsob raděj než formule matematické. Prosím, začni tisknout záhy, F. mně jmenoval ještě několik statí vysoce zajímavých,

které by nám po Tvé vůli dal. Kdybys chtěl tuto stať krátit, svoluje F. při oddílu o buddhismu. —

Literatura tam nepřichází už zase bůhví kdy! To máme potíž!

Srdečný pozdrav

Tvého

Nerudy

---

414. *[Před 10. prosincem 1885]*

Milý Julie!

Rozumí se samo sebou — úplně srozuměn! Schulz *musí* být v tom čísle jmenován, a měl bys asi takto obtíž, kam jej postavit. Možno že ostatně do té rubriky napíšu přece ještě něco sám; uvidíme. Myslím, že bude tatáž obtíž jako jindy: nedostatek místa; to číslo mělo by mít tři archy *jenom* textu.

Se „hřbitůvkem" jsem hotov, zaplať pánbůh, to byla tíže! Člověk by neřek, jak těžko psát takovou věc do čísla slavnostního.

Protože jsem slyšel něco zvonit, že tam budou jakés *dějiny*, a také statistika, musím Tě seznámit trochu s obsahem toho „hřbitůvku" .Tedy titul: „H. N L". Pod tím jmena všech zemřelých, chronologicky, středem sloupce

Frant. Uman, † 1864
Kar. Zelinka, † 1865
Atd.

Dáta nejsou v článku *žádná*, takže kdybys chtěl je mít například v dějinách, mohou tam se dát dobře, beze strachu před jakýms opakováním. Vyhýbal jsem se dátům, a) že to nemá pak žádných mezí a článek by vzrostl tím až *přespříliš*; b) že by někteří zesnulí ztráceli přespříliš proti jiným, a to *nesmí* ve vzpomínce být.

Rovněž jsem se vyhýbal co možná vší *samochvále* naší, všem

frázím, charakteristice osob, polemice atd. Jen někteří nejdůležitější jsou v textu vytknuti nenápadně, při dotknutí se způsobu smrti.

Hlavní zřetel obrátil jsem na *poetický vzlet* a ten, myslím, povedl se mi. Však uvidíš sám.

Rozměr článku: 1½ sloupce. Rozměr fejetonu bude snad také 1½ sloupce, ještě *zcela* určitě nevím.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

Prosím, dej už toho Feistmantla!

---

415. *18/12 85*

Milý Julie!

Fejeton jest také už hotov. Báseň dozrála do polovice, když jsem musel na lože. Dá-li pánbůh jen jediný zdravý den před 24tým, bude také hotová.

Nemohu diktovat dál, mluvení mne bolí.

Tvůj

Neruda

---

416. *21/12 85*

Milý Julie!

Doufám již sám, že budu při vší churavosti své zítra asi s básní hotov.

Zato ale prosím, učiň dispozici, abych tento týden nemusil ještě pro list psát; nešlo by to ani.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

Milý Julie!

Jsem tedy hotov:

a) báseň; rozhodl jsem se chytit ji ze zcela *žurnalistického* stanoviska, prostě, jasně, každému čtenáři přístupně;

b) *fejeton*; jak jsem hned na počátku rokování řekl, *zcela* všeobecný, humoristický, bez ohledu na 25letí;

c) *hřbitůvek*; psal jsem Ti již o něm.

Můžeš si tedy, kdy chceš, *někoho zcela spolehlivého** ke mně pro rukopis zítra poslat.

Ale, upřímně řečeno, mně se to s tím „24." nelíbí. Sázet se bude beztoho teprv v pondělí, a habent sua fata manuscripti; aby se mi žádný lístek neztratil, *teď* bych ho nahradit nemoh.

Na všechen způsob buď i v pondělí opatrný. Dej někomu bystrému, spolehlivému přísný dohled, aby se z tiskárny nedostal ani jediný arch, ba ani žádný kartáčový otisk nepatřící. Bude-li se číslo po hospodách kolportovat, třeba částečně, jen jediný den před Novým rokem, zkazejí nám efekt a radost. Vím, proč Ti to píšu.

O korekturu svých věcí prosím.

Tak tedy šťastné a veselé svátky! Jsem pořád ještě doma.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

* *Františka*

418. *27/12 85*

Milý Julie!

Zde něco pro slavnostní číslo, libo-li.
Hodí se výborně, buď do „Literatury“, nebo do „Různých zpráv“. Dal jsem to napsat Čermákem.
Srdečný pozdrav!

Tvůj Neruda

---

419. *30/12 85*

Milý Julie!

Tedy šťastný a veselý nový rok! Pro nás už asi třicátý, co se známe. Můžeme se obejmout a směle říci: V těch prsou našich nebyla žádná faleš! Upřímně a poctivě šli jsme, ruka v ruce. A proto Ti mohu také upřímně gratulovat k jubileu Tvého listu — vykonal jsi kus velké práce, jíž dnes ani změřiti nemůžem.
Nebudu mezi vámi. Až Ti připijou, vzpomeň si na mne. A za mne zase laskavě ťukni zase s ostatními, na celou redakci. —
Ten týden ještě nemusím pracovat ničeho, viď že ne? Jsem náramně sláb ještě, teprv dvakráte jsem si vyšel, vždy na půlhodinu. Ta zimnice vytřásla všechnu sílu a setřásla všechno maso ze mne.
Nu — srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

420. Růženě Grégrové *1/1 86*

Milostivá paní!

Dovoluju si za Vašnostinu výtečnou zásilku vysloviti nejuctivější svůj dík.

V hluboké úctě podepisuju se služebník oddaný

Neruda.

---

421. *1/1 86*

Milý Julie!

Za přátelskou vzpomínku, za příjemnou kasovní zprávu i za chutnou výslužku můj nejsrdečnější dík!

Buď šťasten a měj radost ze života!

Cele Tvůj

Neruda

Jste-li ještě pohromadě, prosím — srdečný pozdrav všem!

---

422. *5/1 86*

Milý Julie!

Nevím teď, budu-li už tenhle týden na neděli psát, nebo ještě ne? Snad psal na zítřek Kuffner a Ryba je připraven na neděli zase? Ne-li, ať píše Ryba na pátek — řekni mu, prosím, hned o tom (myslím totiž, že ve čtvrtek vyjde list jen odpůldne).

Na všechen způsob dej mi ale laskavě zprávu o své vůli, pošli Františka s lístkem raději *hned* ke mně, abych moh případně učinit své přípravy na sobotu, a řekni mu, by s lístkem šel také hned a nezapomněl ho někde v kapse. Tedy prosím!

Přiložený list obdržel jsem včera. Zasílám Ti jej, abys mi řekl, co mám odpovědít. Smital je teď už vzrostlý; když byl u nás, bylo mu — 15 let!

Srdečný pozdrav!

Neruda

---

423. *7/1 86*

Milý Julie!

Těžká rada! Tenkráte, když se Hattala ptal, napsal jsi mně všeobecně, že mu dáš „honorár dobrý“, a to jsem mu prostě referoval. Myslím — vyměř dvojnásobný; zasluhuje toho. —

Zdalipak jsi viděl ten článek v Berliner Tagblattu (ze dne 5. ledna, číslo *odpolední*) — „Ein achtunddreißig Jahre alter Leitartikel“ od *Bismarcka*? Vysvětluje mnohý neúspěch *náš dnešní* — náramně zajímavý!

Srdečný pozdrav!

Neruda

---

424. *12/1 86*

Milý Julie!

To s tím Žížalou: „usnul dobrý Homér“. Přálť jsem tomu, aby se stala reklama vlastenci za skutečně obětovný čin a reklama předůležitému muzeu opavskému, o něž se u nás

nestará *nikdo*, a při tom proklouzl některý výraz přílišnější. Jsem příliš upřímný, než abych nepřiznal, že jsem to cítil; ale nějak se mi nechtělo to mírnit. Ostatně — žádné neštěstí! Při každém čísle ilustrovaných novin nadělá se kresličům tolik reklamy, že to až hopcuje. Páni malíři mají svůj cop: kdo je „akademik“, je eo ipso dobrý, kdo není, eo ipso pra-pramizerný. —

Číslo slavnostní? Nejsem soudcem kompetentním, když tam mám sám také věci. Mně se podobá imponující. Na všechen způsob bylo to něco tak *nového*, že můžeme být spokojeni. Chválu jsem slyšel ze všech stran, upřímnou.

Těší mne, že báseň se líbí; „Hřbitůvek“ je ale lepší dle náhledu mého. Mohu se arci mýlit.

Srdečný pozdrav Tvého

Nerudy

---

425. *26/1 86*

Milý Julie!

Prosím snažně, abys tento týden nechal zas kolegu Rybu do rezervy *na neděli*; nebudu moci asi psát. Mám plná ústa, jazyk atd. zase bolesti, jako jsem to měl na druhé straně úst před svátky. Nemohu polykat; po čtyři dny už jsem nezamhouřil ani oko, takže vstávám ráno, jak jsem večer byl lehl, jenže ukrutně sláb ovšem a zimničně rozechvěn. A dnes se to dle výroku Erpekova ještě zhoršilo. Kvůli jistotě prosím tedy o substituci. Píšu zároveň kolegovi Rybovi pro případ, že by se nedověděl náhodou nějakou.

Jsem Tvůj utrápený,

oddaný

Neruda.

426. *27/1 86*

Milý Julie!

Slyším právě od kohosi, kdo mne navštívil, že „tam" mají *prý* už zase obavy o Pokrok. Že *prý* (od 1. února snad už) odpolední Pokrok bude mít *jenom text České politiky*. Že pomýšlejí *prý* už na zjednodušení redakce atd.

Je-li na tom pravdy, víš asi sám; ale dávám přece zprávu, poněvadž můj navštěvovatel věci znát alespoň může.

Na dnešek jsem trošičku spal. As 2 hodiny.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

427. *1/2 86*

Milý Julie!

Tenhle týden, doufám, že zase píšu, ač mám ještě bolesti.

Právě jsem dočetl Bismarckovu řeč. Jsem celý zkoprnělý. To je předvěst ukrutné bouře!

Nemáš tam žádných *dobrých* fejetonů pro mne? Dochází jich nějak málo; ale teď bude beztoho říšská rada a nouze o místo zase.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

428. *3/2 86*

Milý Julie!

To s tou „nervozitou“ Bismarckovou zdá se mi pouhým těšením se na naší straně. *Ten* je si věcí svou jist — sic nemluví! Kdykoliv pak dosud mluvil, mluvil vždycky upřímně; věřilo se mu ale vždycky teprv trochu později, když přišla fakta. Bojím se ho. —

Glückseligovi račiž za fejeton „Duino“ laskavě sám poukázat honorář; nevím, mnoho-li mu dáváš.

Co mne se týče: chodím teď už denně zase za poledního času ven; as dvakráte byl jsem venku také odpoledne, ale se strachem: musím ještě dbát chladu. A takto, to víš, že zápasím. Činže a napořád zas značný honorář lékaři, to moří, když to padne v stejný čas a k tomu v účtový čas ponovoroční.

Jsem se srdečným pozdravem cele Tvůj

Neruda.

Bude psát Ryba zítra?

---

429. *5/2 86*

Milý Julie!

Prosím, dej přiložené z administrace expedovat.

Přikládám také Menčíkův list, určený pro Národní! Nečetl jsem obsahu, protože nad ním nerozhoduju.

Prapodivnou cestou jsem se dověděl, žes psal Poláku Grävemu za jeho řeč a že měl z Tvého listu *velkou radost*.

Sděluju i se srdečným pozdravem svým vlastním.

Tvůj

Neruda

430. *8/2 86*

Milý Julie!

Myslil jsem dle Tvého listu, že mne minulý týden potěšíš návštěvou, a zatím jsi neměl as zase času? Je to se mnou kříž. Ani bys nevěřil, jak se někdy stýská. Téměř denně si myslím, že bych měl s Tebou promluvit o něčem důležitém; o 24 hodin později vidím arci, že to šlo i bez mé rady.

Teď mne napořád ukrutně tíží ta akce v příčině fakulty bohoslovecké. To je dle mého náhledu *teď* velká chyba, jedna z těch, o nichž budoucně zase řekneme, že jsme staří mladí ji „učinili společně". Nač nechat se vyvíjet národní německé kněžstvo! A jen kvůli marotě našich kantorů, aby měli *4* fakulty, a kvůli dětinskému ohledu, že Němci *počítají* bohoslovce za studenty university své! Sláva university neleží v počtu fakult, nejméně ji opatří fakulta teologická — bohužel ale také ne naši kantoři. Proto ji hledají v titěrnostech. Vlastenečtí a vskutku svobodomyslní kněží jsou v zoufalství. Rozmysli si to ještě jednou, Julie!

A když budeš mít někdy zbytečných pět minut a cestu někam kolem, zapadni na chvilenku ke mně. Nepovažuj to za žádné obligo, ale za změnu Tobě snad neobtížnou, mně prospěšnou.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

431. *25/2 86*

Milý Julie!

Zde Ti přikládám dopis (= nekrolog † Jarolímka, geniálního ředitele příbramských dolů, ovšem Čecha a vlastence), jejž napsal a nám s *podpisem* svým pro list posílá přítel *Vyhnis*, ředitel příbramského gymnasia.

Ovšem by musil dopis ten, jejž odporučuju kvůli Příbrami i širokým kruhům jiným, *přijít do listu dnes*.

Kdybys neměl místa na něj, prosím, schovej mi jej a zašli zas v kuvertu hned po Františkovi — ano? Ale bylo by škoda dopis ten nedat. Dej jej kam chceš do listu.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

432. *2/3 86*

Milý Julie!

Rukopisu kralodvorského můžeš se ujmout směle a troufale. Dle mého svatého přesvědčení je pravý, jako květ na lučině, v zahradě, v lese — *pravý*, přirozený květ. Počínání těch lidí je herostratské a *hloupé* zároveň. Vlastně je to jen osobní hádka mezi Geb. a Hattalou; kdyby Hat. dokazoval nepravost, bude Geb. dokazovat pravost, najisto! To můžeš směle říci. Do toho jejich poměru není ale národu pranic. Kdyby Geb., *Masaryk* et tutti quanti, na něž je už nejvyšší čas posvítiti sobě ve jmenu a na prospěch české university, *něco vůbec věděli*, ale vlastenecky by jednat chtěli, byla by cesta jejich přirozeně následující: sestavili by se tiše v anketu, přibrali všechny možné paleografy naše, a třeba i cizí, filology, chemiky atd., prozkoumali dopodrobna a vydali pak rezultát — ať už by byl pak jakýkoli, to by bylo jedno. Tohle vylézání s věcí nehotovou, s pouhým podezříváním, není vlastenecky poctivé; neboť i když se pak ukáže, že Rukopis je přece pravý, „semper aliquid haeret“ — cizina, id est Němci zde v tom případě, budou vždycky dokazovat, že tento, poněvadž „i někteří ‚nepředpojatí‘ Češi“ atd.

Gebauerovi i jiným je snadno „dokaz*ovat*“; vždyť z toho nenásleduje ještě, že musí také vskutku *dokázat*. Má-li člověk jen trochu důmyslu, může vědeckými prostředky našeho 19.,

ba už 20. věku dokazovat všechno. A také to lidé dělají. Dle Geb. způsobu je pralehko například dokazovat, že Tomek a Vrchlický, dle jazyku, nejsou ani ze stejné doby, že tedy buď Tomek, nebo Vrchlický je falzifikátem.

Máme to divný lid na naší universitě. Ještě nedokázali všichni ti noví a mladí *nic*; ale už a nejprv se starali o vydávání Böhm. Revue, pro případ, že by *přece snad* něco někdy dokázali. Do té Böhmische by dali zajisté i ty své pitomé důmínky proti Rukopisu, jen aby si mezi Němci učinili jmeno.

Nepochopitelno je, jak může Gebauer žádat také znovu zkoušky co nejdůkladněji *již odbyté*. Například stran ingoustu. Všimni si v tom ohledu, co napsal mu *teď* v odpověd kratičkého Kalousek do Osvěty (*konec* toho článečku).

Co se týče Tvé důmínky, nebylo by po mém náhledu dobře teď ji pronést; lid by se stal nedůvěřivý. Ostatně je jeden svědek, který praví, že viděl Rukopis kralodvorský tam už několik let před Hankou (čti: Muzejník, 1859, str. 404—405).

Estetický rozbor je ovšem důležitý; ale nelze *hned* něco říci, aby se nedostaly do toho fráze. Mám dobrou radu: pošli hned Hattalovi lístek, aby Tě ještě dnes nebo časně zítra navštivil, a přiveď řeč na to. *Přesvědčil jsem se*, že má H. věc po té stránce *výborně* promyšlenu, tak, jak by od něho nikdo neočekával. On poukazuje k různým individuálnostem jednotlivých básní, k individuelnímu rozdílu mezi jednotlivými, ku zcela různému věku, v němž asi povstaly, *zcela* odpovídajícímu *etickému*, mravnímu tedy obsahu (Záboj pohansky, prostě, jasně epický — Jaroslav křesťanskoromantický), také ku pohlavní lásce, jak se různě jeví (např. ve Zbyhoni — a zas v německoromantickém již Ludiše a Lubor), atd. Ještě to H. myslím nikde nenapsal — to *by tak byla kapitolka pro nás*! Promyšleno všechno v tom směru má najisto. — Dle jeho konkluzí pak musilo by bývalo být falzifikátorů ihned asi deset (básníků), samých různých a geniálních individualit, k tomu ještě arci pak jiní na starý pergamén, ingoust, písmo atd. Kde se posud falzifikátor někde ve světě objevil, dovedl vždy jen básně *jedné* individuality, ne hned tolika.

Co se týče Libušina soudu, tu mluví pro pravost nesmírná ta *dramatická* síla; nejen u nás, nybrž v celém Slovanstvě nebylo tenkráte *nikoho*, kdo by to byl dovedl.

Tolik zatím. Je těžko hned mít systém. Mohu jen ještě jednou radit: poptej se Hattaly.

Piš bez náruživosti, ale vřele, jak činíváš. Já bych nadával, já bych nedoved být klidný.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

Dr. prof. Feistmantel přinesl mi pěkný článek o mravech a zvycích v Indii. Je v rozměru jeho článku onehdejšího. Chceš ho už? Udělej mu místa, ano?

---

433. *9/3 86*

Milý Julie!

Mne to netýrá, naopak. Nevšímali jsme si té věci tak dlouho, teď nás zato zajímá všechny. Mimo to je zajisté dobře, že jsi se stal sám a z přesvědčení harcovníkem.

Prosím, všimni si ještě jednou dobře konce v té dlouhé petitové poznámce. V třetí větě zdola jsou nejspíš vynechána nějaká slova; věta ta nesouhlasí obsahem s větou pak poslední. —

Ještě něco! Prosím, řekni mi laskavě, mohu-li či mám-li na příští neděli napsat ještě III. (a poslední) článek o služebnictvě ženském. Látka by toho žádala; ale bojím se, že bych *nedělní* čtenářstvo mořil. Řekni upřímně.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

434. *17/3 86*

Milý Julie!

Nepřichází teď žádná beletrie do redakce? Už celou věčnost nebylo nic oznámeno, nebo jsem to přehlídl. Mně se to místo pro bibliografii tam vzadu ani nelíbí! Dáváme si i trhy napřed, a české knihy mezi zemřelé — brr! —

„Když už tak mluvíme o těch“ — mrtvých! Pokrok prý přece v neděli se změní? Nesmíme se arci klamat, oni budou zajisté as velmi brzy vydávat větší list zase; ale ťafku mají přec — pořádnou!

Jsem se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda.

---

435. *18/3 86*

Milý Julie!

Zapomněl jsem se Tě ve včerejším lístku optat, chceš-li už ten článek Feistmantelův pro „Vědu“. Je as tak velký, jak byl jeho první, a myslím, že by listu zase slušel. Jedná o zvycích a mravech v Indii a leží u mne; nezasílám ho jen proto, abych Tě předčasně neobtěžoval.

Tvůj

Neruda

Milý Julie!

Ještě jsem Atheneum ani nedočet; včera jsem stonal trochu a dnes mi čas nestačil — je toho náramně našlapáno. Nemám tedy ještě úsudku podrobného; avšak celkem lze už říci toto: Gebauerovy vývody *lze číst*. *Nepřesvědčují* sice, ale je v nich alespoň nějaký obsah. Také Gebauer je a byl účelný, chtěl a priori, aby mohl dokázat faleš, a dle toho pracoval; pochod ten je ale u něho maskován. Zato ty Masarykovy věci nejsou téměř ke čtení; člověku jde hlava kolem. On *chce*, aby byl R. falešný, a už říká, že *je*, a teprv hledá důvody! A to je „věda", „vědecké"! Praví: ty a ty zkoušky jsou nutny, a tímtéž dechem řekne, že nedokazují ale *pranic*. To je děsné. Říká, že se chce nechat přesvědčit, a zároveň ve všech variacích naznačuje, že *jeho* nepřesvědčí nikdo. To je českému citu protivno.

Teď vidíš snad už, že G. schválně čekal, až bude H. hotov; říká to zřejmě, že články v Osvětě a Národních daly k nynějšímu podnět. Věc čistě osobní mezi H. a G. a třeba na to položit váhu.

Poznámky si činím a pak Ti je pošlu.* Budeš psát? Jen si sestav, budeš-li, dobře materiál, neboť pak už musíme přenechat práci nějaké té komisi tedy, ač nepřihodí-li se ještě něco zcela zvláštního nebo i osobního.

Zatím se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

* Snad je čas?

437. *25/3 86*

Milý Julie!

Tenhle týden je mi bídně. Na včerejšek jsem musil ještě pozdě v noci poslat pro doktora. A dnes se mi — po letech — zase vrátila ischias, tak silně, že jsem v pokoji klesal. Přece jsem šel o polednách trochu na procházku — a přišel jsem zřízen strašně domů.

Atheneum jsem s bídou dočetl. Dá se velmi mnoho na to říci, jsem dychtiv na tu polemiku celou. Sám mám ovšem také nápady některé, předně k tomu M. doslovu („Příloha" I), kde hledí si lacině získat sympatií, pak ku stránce estetické a i různě jinde. Napsal bych je, *jakmile bych mohl* — snad kus v neděli —, ale neodpovídáš mi, dokdy bys potřeboval znát říkání moje nebo budeš-li vůbec psát.

Prosím, označ mi dvěma slovy situaci.

Dotkl bych se věci snad i ve fejetonu trochu (třeba snad té M. „Přílohy"), ale nechci bez Tvé vůle a bez vyznačení, v jakých asi mezích.

Snad bys mi mohl *zítra v pátek*, časněji dopoledne, poslat laskavou zprávu a říci Františkovi, aby lístek *hned* ke mně donesl. Tak buď tak dobrý.

Srdečný pozdrav Tvého

Nerudy

---

438. *27/3 86*

Milý Julie!

Výborně! Tedy spánembohem dále!

Po přečtení Tvého článku jsem musil teď začít psát fejeton svůj znovu, abychom se v ničem neopakovali. Snad budu přece hotov.

Tvůj

Neruda

439. *29/3 86*

Milý Julie!

Nehněvej se, ale kdybys mně slíbený mimořádný příspěveček *teď* mohl dát, bylo by mně *náramně* pomoženo! Mám nastávajícího měsíce mnoho platů, skoro přespříliš („Slávia", záložna, splátku na směnku do Žurn. spolku atd.). Možno-li, tedy prosím — pošli mi snad poukázku, na niž bych si 2. neb 3. dubna mohl ten „groš" v administraci vyzvednout. Nemožno-li, nedělej si nic z toho, ale jen se nehněvej!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

Právě teď jsem obdržel Tvůj list. Ta „konkurence" není tak ukrutna; ale nepotřebujeme trpět ani jí. Jen kdyby nebylo u nás se vším kvůli místu vždy a ihned zase tak zle. Za týden už zase nedostaneme tam ničeho. Mohu napsat třeba na maličkost „musí", nepřijde tam přece. *To unavuje nevýslovně.*

Co se týče „literární causerie", nelze hned tak odpovědít. Čech, myslím, by pro ni nebyl; ani by nejspíš nechtěl. Jeřábek prý churaví; ale — míníš-li — piš mu; já mu psát nemohu, to víš, a musil by články dávat přímo do redakce, id est Tobě. Mně pro okamžik nenapadá nikdo jiný než *Lier*; ten je obratný. Souhlasíš-li, pozvu ho k sobě; musíš mi však hned také sdělit, co mu mám sdělit stran honoráře, nebo mám-li ho pak v té příčině poslat k Tobě. Ti pánové jsou teď na groš jako čert na duši. Ostatně, má-li ta causerie být *řádná*, taková, jakou si myslíš, potřebuje na ni vskutku mnoho času, mnoho myšlének, mnoho píle. Literatura roste a jsou u nás tytéž otázky závažné, jaké v literaturách velkých. Jen co toho musí přečíst — má-li mít pak vlastní myšlénku svoji!

Pro nejnutnější literární referát Čermák bude i nadál vhodný. Nepíše reklamy, píše kritiky, a to se mnohému při dnešní módě arci nelíbí. O pikantní notice mohu se postarat, mám na ně mladou sílu.

Jindy jsem to všechno dělal hravě sám; dnes jsem obmezen chorobou. Minulý týden bylo mi *zrovna děsně*.

Tedy Tvůj

Neruda

Je 6 hodin, snad už přijde korektura.
Nepřežeň se prací, ať Tě neznaví. *Každodenně* nepiš článek! Pachmayer už nebude dávat notice? Jsou od něho ještě také nějaké v tiskárně dole. Asi už šest neděl také.

A musila by — popřípadě — ta causerie být na neděli? Nebudeme-li napodobit Hlas národa a dávat přílohu, bude s tím nedělním číslem snad v tiskárně obtíž? Tomu já ovšem nerozumím.

—

Je sedm hodin. Zavru list a dám jej hodit do skříňky.

---

440. *29.—30. března 1886*

Milý Julie!

Upozornuju Tě zatím na zajímavou věc.

Myslím že *loňského* roku měli jsme fejetonek, nadepsaný „*Podzemní Praha*“ nebo nějak podobně (od architekta Wiehla, jenž však nebyl tuším podepsán), kde také krátce uvedeno, že tam kdesi pod křížovnickým klášterem nalezen nověji starý, *kamenný* pilíř mostu přes Vltavu, který tu stál *před nynějším* kamenným.*

Dej si ten fejeton vyhledat. Pomůckou k hledání — ale nebude beztoho těžké — může býti administrace, která Wiehlovi zaslala honorář. Třeba by mohl také někdo k W.

* A ještě předtím tam byl as najisto dřevěný — jako se dělo tenkráte asi všude.

dojít — kdyby se článek nenašel —, W. je téměř pořád na svém staveništi, na Pořiči.

Mrcha chlap, ten Hanka! I kamenné pilíře do řeky nastavěl, jen aby učinil Ruk. pravděpodobnější a pozlobil p. Masaryka, c. k. universitního profesora! —

Tvůj

Nd

To III. číslo je pro M. - G. pravý pohřeb — máš znamenitý materiál.

Až budeš mluvit o pokrytém nařknutí Jungmanna, zcuchej je. Je v tom děsná frivolnost! Také čest mrtvých je svata, čest takových mrtvých pak, jako Jungmann, je zároveň čest národu — jak nazvat člověka nebo lidi (jsou tam v Ath. čtyři pomáhači), kteří na ni sahají, ač důkazy teprv hledat chtějí! — Ovšem sahají ještě netroufale, pokrytě.

U příloze právě mne došlý lístek. *Snad je obsah jeho důležit.* —

Jen neztrácejme z očí pro RK proud v národě proti Šaršmídovi; má se proudit šíř, než činí. Ať nemáme ze sporu přec jen škodu.

Tvůj

Nd

---

441. *31/3 86*

Milý Julie!

Nehněvej se, pletu-li se Ti do věcí finančních; ale lekám se, že Tě Hlas národa zatáhne do výdajů přespřílišných a — zbytečných. Hlas kdoví nepřestane-li brzy zase vycházet, a pak je uskrovnění se těžké.

Šest listů! Není líp mít den co den dobrý list? A přidat *někdy* lístek v témdni? — Odpusť!

Tady Ti u příloze posílám ukázku z dopisů právě vydaných paní Černínové. Není *příliš* zajímavý, ale je *vhodný*! Ovšem bys musil místa mu popřát tedy *tuhle neděli*; budemeť referát o knize mít předtím.

Teď by snad byl článek Feistmantelův ternem!?

Disponuj!

Tvůj

Neruda

---

442. *31/3 86*

Milý Julie!

Liera jsem objednal už k sobě a jednal s ním. Bude psát jednou za 14 dní, častěji by ani nechtěl. Řekl jsem: *osm* zlatých.

Ale získal jsem ještě někoho, předpokládaje svolení Tvoje. *Šnajdaufa*. Je to *individualita*, člověk svůj, hluboce myslící, ve formě obratný. Bude nám psát větší i menší věci, jak budeme chtít. Popřípadě, nebude-li nic s Jeřábkem, bude psát causerii druhou. Jindy zas bude referovat vedle Čermáka. Slibuju si od něho skutečné osvěžení rubriky a listu. Ale žádám tedy za Tvoji sankci — on zítra přijde zase ke mně, napiš mi tedy laskavě ráno a *pošli hned* dvě slůvka. Řekl jsem mu také už: tři krejcary za řádku; články mu můžeš honorovat trochu jinak, chceš-li, což ostatně se uvidí.

Tvůj

Neruda

443. *19/5 86*

Milý Julie!

Zaslal jsem do tiskárny ten fejeton Hovorkův o Měřviňském. Nepochopitelnou mně teď náhodou zapomněl jsem zcela, že je den Rybův, a jeho článek že tedy nalezá se už v tiskárně. Spletlo mne nejspíš, že jsi napsal na Hovorku „Zítra", — což jsem vykládal: dnes dát do tiskárny.

Prosím, sprav to nějak. Rybovi jsem už zkazil asi třikrát určitý jeho den a nerád bych byl vinen něčím novým podobným. Hovorka zase byl by pozítří už trochu zpozděn. Na všechen způsob mne laskavě omluv u Ryby; vypadal bych sice při té věci hloupě.

Nejlíp ovšem by bylo, *kdybys dal Rybu do fejetonu a Hovorku do „Umění"*. Učiň tak prosím. —

Budeš-li mít zbytečné číslo Athenea pro mne?

Tvůj

Neruda

---

444. *1/6 86*

Milý Julie!

Zde Ti posílám Feistmantlův článek nový, náležející do listu jakožto doplněk k předešlému, avšak značně kratší. F. žádá jen, aby tisk děl se nepřetržitě; na 3× možno dobře skončit. — Prosím, dej F. zaslat honorář za článek minulý, a Menčíkovi do Vídně též (za článek „Pro poklad duše" patnáct zlatých /byl tištěn na 2×, ale velký alespoň za 30—).

Atheneu prozatím tedy už neodpovíme, viď že ne?

Jak se máš? — Konečně že je pěkně, už jsem byl celý zmordován!

Cele Tvůj

Neruda

445. *7/6 86*

Milý Julie!

Nemohl jsem Ti dříve odpovědít, poněvadž jsem musil teprv vypočítat řádky a velikost, dovědít se, mnoho-li jsi dr. F-ovi poprvé dal, srovnat to atd.

Myslím, že mu *můžeš dát opět čtyřicet zlatých*, ač je to teď práce větší.

Dej laskavě záhy ještě ten článek dodatečný jeho; patříť oba dohromady a ozdobí list. —

Na Hanspaulku, dá-li pánbíček zdraví, jednou bych přijel. Ovšem ale bych se Tě pak dříve ještě optal, jsi-li v ten den jistě tam, — viď?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

446. *29/6 86*

Milý Julie!

To jsi mne dnes překvapil! Dobrý článek. —

Jsem velice ztýrán ztrátou krve, následkem minulé soboty. Musím Tě prosit, abys alespoň na tuto neděli nechal psát Rybu. Prosil bych Tě, abys mi dal na čtyry neděle prázdno, ale nevím, jak teď v redakci je.

Prosím, dej mi laskavou zprávu a řekni popřípadě hned Rybovi, aby práci ze čtvrtka (vlastně ze středy) poodložil. —

Dr. Feistmantel dostane ještě za tři články. Dej mu laskavě zaslat 20—25 zl.

Mohu přijímat příspěvky do „Literatury“ od Herbena? Dal mi některé. Prosím, připiš mi to do lístku.

Tento týden obstará běžné fejetony Holeček. Čtu větší

příspěvek Bačkovského (do „Vědy“, ale zároveň zábavné) a pošlu Ti jej pak.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

447. *2/7 86*

Milý Julie!

Divím se *upřímně*. Četl jsem článek, než jsem Ti jej poslal, a *nikde nic* mne neurazilo. Četl jsem jej teď po Tvém lístku zase; opět nic! Jsou tam některé ostré výrazy, avšak mají svůj důvod v osobní rozhořčenosti spisovatele, který brání volnost českého spisovatelstva, volnost české myšlénky a chce, aby duševní obzor český nebyl obmezován těmi, kteří chtějí *jen* takzvanému směru „národnímu“, chtějí, aby si literatura nevšímala *nikdy a nikde* toho, co velkého stvořeno jinde, atd. Jediný výraz, který by potřeboval *snad* (teď totiž, když tedy někdo o tom mluví) výkladu bližšího, je: „Celý národ… kolem hrobů naší minulosti!“ Lier tím myslí, abychom se nedali obmezit na to vlastenčení staré ve verších svých, tím méně od lidí — jak z jeho článku přec jasně vysvítá —, kteří štěstí národu vidí — — v bitvě na Bílé hoře.

Vždyť přece nepíšeme pro děti, nybrž pro lidi, kteří mají o napsaném *myslit*, napsané studovat!

Ještě více se ale divím, že bychom si měli dát líbit *strážce naší slovanskosti*, *naší českosti*, někoho, kdo sedě třeba v nějaké „československé jednotě“ směl by rozhodovat, kdyže se prohřešujeme. A nás mrskat.

To by bylo pěkné!

Buď klidný. Nestala se žádná chyba. Jak praveno — některý výraz *mohl* být jiný, ale *nemusil*, ani pro nejčeštější duši ne!

Cele Tvůj

Neruda

448. *28/7 86*

Milý Julie!

Tak cestuj šťastně a vrať se zdráv! —
Já ven nepojedu. Mimo jiné nemám na to ani — dost zdraví.
Ty pány profesory zpohlavkovat, jednoho po druhém, to bylo by nejlíp. Ale na nějaké Hattalovy články bude se musit vždy také dát pozor. On celý rámus způsobil. Zrazoval jsem mu výslovně z osobních útoků na G., řekl jsem mu, že by nebyly redakci mily atd. (vždyť jsem Ti dal tenkráte zprávu); on ale přece nám do listu ty nájezdy vpravil. Těm pánům jde *všem* osobní vztek nad vědu, ba i nad vlastenectví. — No, už je tedy zase líp.
Buď zdráv a vzpomeň si cestou na mne!

Tvůj

Neruda

---

449. *23/8 86*

Milý Julie!

Libo-li Ti tedy, dávám se Ti pro příští neděli už k dispozici, ačkoli bych ještě jednotýdenní odpočinek zcela dobře snesl.
Chceš-li tedy, abych už psal, prosím a) dej mi krátkou zprávu, žes tento lístek obdržel, a b) dej zároveň *hned* kolegovi Rybovi vědít, že bude už tentokráte zase psát *na čtvrtek*. —
Slyším, že jsi jako buk a vesel jako ptáček v lese. To Ti ten Battenberg přispěje ještě ke zdraví. Mně dělá náramně dobře!
Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

450. *25/8 86*

Milý Julie!

Na neděli budu tedy už zase psát.

Ale nerád bych, aby povstalo jakékoli nedorozumění mezi mnou a kolegou Rybou. Stalo se mi už dvakráte — ovšem vždy bez mé viny —, že jsem mu pro týden překazil psaní fejetonu. Mohl by naposledy předpokládat bezohlednost, tím spíše, že je s *ne*psaním, jak slyším, spojena pro něho ztráta peněžní. — Prosím Tě tedy, abys mu vysvětlil, že jsem se hned v pondělí přihlásil, nevěda ani o jeho dovolené zrovna *do čtvrtka*. A snad abys ho vyzval, by psal tenhle týden třeba *na sobotu*; mně to pro neděli vadit nebude.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

451. *30/8 86*

Milý Julie!

Do přiloženého listu jsi snad náhodou nenahlídl. Račiž jej přečíst a přikázat administraci, jíž se asi hlavně týče.

Dále přikládám zde jakýs rukopis, patřící do „Nár. hosp." nejspíš a zaslaný mně omylem s jinými rukopisy.

Také ostatní ty rukopisy zašlu ale zase zpět, snad zítra. Vyjma jediný nehodí se beletristickým svým obsahem žádný do ranního čísla, spíše některý do odpoledního.

Srdečný pozdrav

Tvého

Nerudy

452. *1/9 86*

Milý Julie!

Zapomněl jsem na něco: viď že si mohu občas zase dát inzert stran svých spisů?

Tvůj

Neruda

---

453. *6/9 86*

Milý Julie!

Věříš, že je to k zoufání? O hudbě se může psát kriticky, o divadle, o výtvarném umění, a jen o literatuře, o tom jediném pozitivním u nás, ne! To jsou poměry, ovšemže jen dočasné, ale smutné.

No — fiat voluntas Tua! Tedy budeme dávat pouhý benevolentní referát, ačkoli jsme posud vlastně také nečinili nic jiného. Za nějaký čas, uvidíš, nastane samo sebou volání zas po jiném. Jen o to prosím Tě hned teď snažně, kdyby pak někdo krytě či nepokrytě přičítal mé neochotě nebo neobratnosti nebo pohodlnosti nebo čemukoli vinu, že rubrika není „dost pikantní a živa“, abys se mne proti každému ujal! —

Jakpak — na koroptve letos nechodíš? Choď přece, abych také zas nějakých dostal! To se umím domluvit, viď?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

454. *7/9 86*

Milý Juliel

Děkuju Ti pěkně za zajíčka; je pěkný a už se dělá a voní z kuchyně. Tak já Ti tedy za něj odpouštím 20 koroptví starých! —

S těmi konfiskacemi už je to děsné, ba protivné! Nechtějí chránit staročeské politiky? Jen ať se nestane, co jsem řekl! Je to podezřelé, ano nápadné. —

Přikládám Ti upozornění na drama „Hus“ z *dánského*. Kdybys si je hned v kněhkupectví objednal a o něm rychle pojednat dal, bylo by dobře. Snad by mohl napsat Kuffner fejeton nebo článek do „Literatury“ nebo „Divadla“, nebo co by chtěl. Či snad Tůma něco?

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda.

V Hlase národa asi o té knize pojednají!

---

455. *13/9 86*

Milý Juliel

Buď máš zároveň s tímto listem už nějaký fejeton od Steckra, a pak mu můžeš tedy alespoň slíbený mu před *třemi* lety honorář zaň poslat (dvacet zl); nebo nemáš nic a nedáš po mém náhledu nic. Nemohl-li za tři leta dostát, nedostojí také nadál.

Divný, nepěkný člověk! Píše vůbec *po česku* někam? Myslím,

že ne. A interes o jeho osobu také už není žádný; musil by se vzbudit teprv *výbornými* články. — Radím ut supra. —

Jsem tím parnem náramně zmordován!

Cele Tvůj

Neruda

Nemáš tam žádné fejetony pro *ranní* list? Nebeletristické?

---

456. *22/9 86*

Milý Julie!

Smím-li Tě trochu poprosit, abys tomu nebohému Šlechtovi v expedici umožnil ještě na nějaký čas existenci, tedy tak činím vřele. Je mi toho ubožáka náramně líto! — Odpusť mi přímluvu moji; snad je nemístna, je ale dobře míněna. —

Z včerejšího odpoledníka jsem seznal, že se zlobíš. Dal jsem si tedy ČP přinést a přečetl jsem si to. Banda! Ale jen, prosím Tě, neukaž jim, že na ně kladeš nějakou váhu, že se opravdu zlobíš atd. Ti by Ti tak za to stáli!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

457. *10/10 86*

Milý Julie!

Podívej se na toho Emana Tonnera! To mne překvapilo; neslyšelť jsem ničeho o přípravách. Audaces fortuna! —

Píšu Ti proto, abys se nedivil, že jsem Ti neposlal 1. sešit

nového vydání svých Žertů. Pošlu knihu *celou*, jakmile bude skončena.

Přijmi můj srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

458. *28/10 86*

Milý Julie!

Zde oba dosud zaslané články Steckerovy, abys jim dle své chutě určil dny. Snad bychom je mohli dát příští týden (na středu, pátek a sobotu) a pak zas na tytéž dny další — totiž dostojí-li S. slovu.

Na dnešek je tam Holeček. Nevím, bude-li chtít i den zítřejší. Kdyby ne, dejme hned Steckera I.

Druhý článek je psán dobře; první je příliš všeobecný a osobní. Jsem žádostiv. Vcelku se ovšem zdá, že nového nebude vyprávět mnoho. Přikládám jeho list, v němž zas něčeho žádá.

Chce také mít zasílány korektury. Proti tomu bych byl; mohlo by se přihodit pozdržení. Dělej ovšem, jak uznáš. —

Mám děsnou rýmu, takže nemohu navečer ani na ulici. A den je tak krátký!

Přijmi srdečný pozdrav svého

Nerudy.

459. *29/10 86*

Milý Julie!

Mne samotného ta nekonečnost Holečkova „Obšitu“ mrzí, ba mne mrzí víc než všechny jiné, protože mimo čtenářskou obtíž mám i to redaktorské pouto. H. si nikdy nerozpočte, na mnoho-li stačí látka nejlíp, a pak se tedy stane, že „povídá vždy ještě něco“. Kdykoliv mi řekne, že to budou 2 fejetony, jsou jistě 4. „Obšit“ je prý ještě na 2; co dělat, zkazit mu to, ač to bylo začato za mé 4nedělní dovolené, nemůžeme. Psáváť zase věci vskutku časové.

Snad bys mu mohl říci, aby už těch „obšitů“ *nebylo víc než dva*; ostatně, chceš-li, dopíšu mu sám stran toho.

Steckra dáš tedy na zítřek. Říkáš „a na pozítří“. To je snad mýlka. Či chceš dát také do přílohy nedělní? Neškodilo by.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda.

---

460. *9/11 86*

Milý Julie!

Bojím se jen, aby Stecker nerozjel se *příliš* doširoka; má se k tomu tak nějak. Bojím se proto, že jsi mu tenkráte slíbil tak velký honorár (myslím, že asi 20 zl? — nepamatuju se už, zdali ne ještě více, docela snad 25). Patrně chtěl St. každý fejeton na počátku počítat dle vnitřní souvislosti; ale tiskárna vynechala u 2. čl. slovo „dokončení“ a St. hned na to přistoupil a rozdělil článek ten 2. na 3 články se zvláštními tituly. Uvidíme. Kdyby psal jako tento 5.* také dál, musil bys ho

* který dávám Metlickému pro *pátek*.

požádat, aby nám dal nějaké jen epizody, vskutku zajímavé. —

Už mne dávno tlačí, abych si zahrál na dobře zpraveného diplomata. V téhle věci vlastně „nezahrál“. Kvůli Bulharsku *válka nebude*! Rozdělení sféry balkánské mezi Ruskem a Rakouskem je dávno věcí ujednanou. Naoko ovšem budou třenice také nadál, aby se našel vždy titul a důvod pro každý krok další. Mám to z pramene vskutku *nejlíp instruovaného*. Můžeš se spolehnout vzdor tomu, že to přichází z Vladislavovy ulice.

Srdečný pozdrav a díky za spis a za vzpomínku.

Tvůj

Neruda

---

461. *18/11 86*

Milý Julie!

Prosím, nemáš žádného Steckra?

Tvůj

Neruda

---

462. *22/11 86*

Milý Julie!

Od Steckra nemám ani zbla. Patrně, když viděl, že nemůže dělat, *co chce*, omrzelo ho to, a přijde teprv, až zase bude chtít „avanci“. Ten poslední článek o Massavě ale nestál věru už za pranic a byl nejvyšší čas, aby se žádal kus stylistické *práce*

Spolehl jsem se na těch *deset* článků. Snad abys mu napsal kratičký lístek, že musíme rychle pokračovat? —

Jsem celý zkroucený ztrženým hákem. Počasí účinkuje, revma se hlásí. Pomoz pánbůh přes tu zimu!

Tvůj ubrečený

Neruda

---

463. *7/12 86*

Milý Julie!

Ten Stecker nás nechal pěkně sedět! Tušil jsem, že nedokončí, a také jsem Ti to psal; ale co jsme měli konečně dělat! *Nepíše a neříká Ti nic?* My budeme naposled musit dát nějakou notici, že nemůžeme ničeho více od něho dostat. Snad aby se mu to řeklo, slušně a jasně; vždyť to musí nahlídnout. —

Něco mi leží v hlavě. Ten ukrutný náklad (70 000) Berliner Tagblattu. Nedokázali to mimo velmi pečlivou redakci ničím jiným než tím, že v *úvodních článcích* jednají *na předním místě* o otázkách *praktických*, předně *chlebových*. Jsou vysoce politickým listem, ale otázkám oněm věnují péči hlavní. Články nevynikají hlubokým studiem; ale působí dobře tím, že dotýkají se věcí životního interesu s patrnou láskou, že *jimi hýbou*. Kdybys si všimnul těch úvodníků BT v *hlavním* listu ranním (a často i večerním), překvapila by Tě ta péče. Ale musil bys jich sobě po nějakou, třeba nedlouhou dobu všimnout *denně*, nezapomenout. — Myslím, že by se u nás dalo na rozšíření listu v obecenstvu také *velice* působit tím směrem. Lze o těch záležitostech vřeleji psát — a také snadněji — než o zápletkách vysoké politiky. Rozuměj mi dobře. Předně mě ani nenapadne, abych udával snad nějakou normu, nějaké rozumy v oboru mně cizím, Tobě nebo listu. Pak také vím a cítím velmi dobře, že politického života, ruchu a *slova*

je *u nás Čechů* beztoho málo. Ale tomu všemu se dá vyhovět, a proto jsem si pomyslil: upozorni na to alespoň, snad Julius uzná, že to stojí vskutku za povšimnutí.

Tím jen dosáhl BT svého nákladu a z toho zas svého nepopíratelného *vlivu*. Považuje se právem za orgán, jenž vyznačuje náhledy německého korunního prince. Proto ta jeho rozhodnost nyní v té záležitosti protiruské, kde princ je zcela na straně Battenberga, recte Anglie. A prosadil vskutku změnu v německé politice. —

Přikládám Ti program Deutsche Post, neviděl-lis jej náhodou. V Německu zahájen oficielní, odevřený boj proti všemu slovanskému. Vláda je proti Polákům v Poznani, proti Rusům v diplomacii, proti nám, kde může. Bismarckovo slovo o nestatečnosti českých Němců dodalo těmto odvahy. Schůze v Halle atd. dějou se arci se svolením vládním.

Blíží se nám ukrutné doby, bratře! —

Tak se nehněvej, že plácám. Ale člověk se musí alespoň někdy trochu vymluvit! —

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

---

464. *21/12 86*

Milý Julie!

Fejeton Winterův, jejž jsi mi včera zaslal, je *dobrý*; *musí* ale být dán dnes a zítra (nebo některý ten den najednou).

Poněvadž, kdybych já to přikázal tiskárně, článek ten by se ale do listu nedostal, zasílám Ti jej, abys naložil jím dle své vůle.

Srdečný pozdrav!

Neruda

465. *22/12 86*

Milý Julie!

Také včera zaslaný fejeton (povídku) posílám zase do Tvých rukou zpět. Je opět *dobrý* a měl by se dát, jak sobě spisovatel přeje, snad *dnes*, snad do *nedělního* čísla. Učiň tedy dle své vůle.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

466. *30/12 86*

Milý Julie!

Zde Ti dávám něco dobrého od Šnajdaufa; mohl bys to dát do novoročního čísla (přílohy). Odporučuju. —

Ještě jednou tedy: prosit! Ať je ten nový rok pro Tebe šťastný!

Cele Tvůj

Neruda

---

467. *4/1 87*

Milý Julie!

Vždyť jsem si myslil, když jsem Ti Šnajdaufa posílal, že přijdeš na tuhle myšlénku. Měl jsem ji vloni a také jsem tenkráte už jednal (s Heydukem, Quisem); pak jsem toho nechal, z nedůvěry. Za prvé: nyní je česká poezie zase v jistém úpadku svém. Mezi mladými málojaký talent, k tomu samé nápodobení. Starší trpí někteří hyperprodukcí, někteří omrzelostí;

v jednom i druhém případu pro *náš* účel se nehodící *fráze* nebo *rezignace*. Celkem píše se *dobrého* málo, takže nestačí ani potřebě beletristických listů. I sebemenší lístek platí za „lepší“ třeba jen osmiřádkovou báseň po dukátu, a nemůže přece nic „lepšího“ dostat.*

Za druhé: Také básník je člověk, *český* člověk, a teď disgustován. Zpívat může i v dobách zlých, jenže jen *před blížícím se ránem*, ne však hned *po usnutí*. Piš dnes článek, jaký chceš, měj řeč, jakou a kde chceš, národ přikývne Ti hlavou — a dále jím to přece nepohne. To vědomí svírá také básníkovi hrdlo; rezultát: odmlčení se nebo vyšeptalá, „sebevědomě“ slabá fráze nebo rezignace zase.

Za třetí: Vcelku bude — není-li dán *zcela zvláštní* podnět časový atd. — *monotonie*, jeden bude psát jako druhý. Výsledek všech tří stanovisek je: praktická bezvýslednost, *ještě větší pak otupělost obecenstva*.

Než: audaces fortuna! Nesmíme po mém náhledu činit týdenní pravidlo, můžem ale přinášet něco *občas*, když se nám povede ziskat věc vskutku dobrou, nebo aspoň mít na zřeteli jisté příležitosti vhodné. Víš co, piš následujícím vlastnoručně: *Heydukovi*, *Quisovi* (Přelouč), *Zeyerovi*, *Chalupovi*, *Kvapilovi*, *Krásnohorské*, *Sládkovi*, *K. Tůmovi*, *Antalu Staškovi*, *Ot. Červinkovi*, *Hurbanu Vajanskému*, *F. S. Procházkovi*, *Ot. Mokrému*, *R. Pokornému*, *Em. Miřiovskému* (Král. Hradec)**, — komu ještě chceš. Hezky lichotivě, s určitým označením: *proč*, a slib *dobrý honorář*. Žádej příspěvků nejen *častých*, nybrž i *brzkých*. A řekni snad, aby zasílali buď Tobě, nebo mně, aby jaksi viděli, že se do toho opíráme všemi rameny.

Tak! — Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

* Na *časové* věci je beztoho konkurence ukrutná. Ročně vychází pouze časových literárních podniků houf, letos už zase Sokol, Umělecká beseda; atd.

** *Špindlerovi*

468. *5/1 87*

Milý Julie!

Zapomněl jsem Ti ještě dodat Friče a to se rozumí Šnajdaufa. Antal Stašek (dr. Zeman, advokát) žije v Semilech.

Až něco učiníš, dej mi laskavě zprávu.

Cele Tvůj

Neruda

---

469. *6/1 87*

Milý Julie!

Vidíš, a o sobě jsem nemluvil! Ale jen proto, že se rozumí samo sebou, že bych při tom koncertu *u nás* ani nechtěl scházet. Musil jsem se smát, jak jsi mi poeticky zalichotil.

Jenže já píšu pomalu takové věci. Když mne myšlénka nechytne tak, až mnou zarepetá, nemohu s ní kpředu. Také jsem sám příliš rezignován a musím dát pozor, abych tím neublížil. A pak, když mám dobrou myšlénku, čekám, až mi dozraje dobrá také forma. Nenávidím při podobných věcech nynější strojenou formu; dle mého musí básni, hlavně *časové*, rozumět *každý, kdo vůbec čísti umí.* Ta forma populární je ale těžká, zdlouha se rodící, zdlouha. Ostatně, vždyť se jedná jen o dvě tři věci do roka (?), a těch snad dovedu tak, aby byly zcela svoje. Psát veršované lokálky bych arci nedoved vůbec.

Přemýšlel jsem o Tvém plánu dál a myslím, že se Ti povede. Jedná se jen o pravou stylistickou formuli, jak to pánům básníkům říci, a tu si najdeš.

Jen ne *princip*: týden co týden! Přijdou-li *dobré* věci, dej třeba tři do jednoho čísla; dobrých není čtenáři nikdy příliš mnoho. Na veršované lokálky je zato vždycky času dost, ty spíše uškodí než prospějou.

Nedbej nikdy pochvalných hlasů, když se Ti samotnému něco *rozhodně* nelíbí. Vlastní Tvůj soud bude nejlepší soud — ty pronášené, často schválně pronášené chvalné či káravé hlasy mají vždy jen tendenci soukromou a malou. Což Ti ostatně nemusím ani teprv říkat.

Tak mi dej zprávu. Budu hledět, abych, když psát budu, doplnil jiné.

Cele Tvůj

Neruda

Také se vystříhejme všemu *dávání témat*; volná práce je jedině dobrá.

A ještě jednou — snad už počtvrté — jen ne „týdenní princip“! Abychom nevyvolali říkadlo nebo třeba jen pojem o „nedělním vlastenectví“.

---

470. *13/1 87*

Milý Julie!

Slyším, že chceš učinit něco pro literaturu. To je dobře! Kdyby Ti takhle pánbůh při té příležitosti dal vnuknutí, abys mne té věci zbavil! To bych Ti byl tuze vděčen!

A komisi, kterou prý jsi za účelem literárním jmenoval, kdyby pánbůh dal vnuknutí a přišla k Tobě a řekla: „Budeme to psát a obstarávat sami, všichni, pečlivě a *důsledně*.“ — Neboť *teoretické* rady nejsou ničím platny.

A pak aby pánbůh nějak rozšířil a roztáh list náš tak, by nám vpravdě na všechno stačil. Víš, jak jsem se Tě dovolával a stěžoval si, snad dvacetkrát, když do listu nic nepřijde, že nelze pro tu rubriku v žádném směru něco dělat, objednávat atd.; věci důležitější vždycky mne odstrčily stranou. Následující není žádná žaloba — víš, že jsem jaktěživ na nikoho nežaloval z našich, ač z mlčení mně vyrostla přemnohá dříve mrzutost a škoda —, ale je to charakteristické: Tadyhle zase jednou

nepřišla do čísla po tři neděle ani řádka. Když jsem v administraci odevzdával přivolanému panu sazeči jakýs fejeton, dovolával jsem se také literatury a řekl jsem: „Vždyť já nemohu propánaboha pak pranic pro to dělat! Hleďte tam přece dostat něco sami. Já nechci stále panu doktoru Juliovi žalovat!“ — „M - m, to by nebylo také nic platno, když nemáme místa!“ — Měl arci pravdu, že nemůžeš také Ty zákonů prostorových předělat; ale co *já* si mohl pak počít! Co odpovědít!

Než ku věci! Absolutní, přísná kritika nemůže být u nás předně kvůli hojným reklamám našim*, z čehož by povstal pak nepoměr, a dále kvůli poměrům našim politickým, spisovatelským, osobním atd.; však je všechny znáš! Zbývá tedy jen, jak jsi mi sám dobře psal, „benevolentní referát“. To je ale v podstatě své panádl, o nějž obecenstvo nestojí, neumí-li píšící podat vše pikantně a duchaplně, neumí-li jinými slovy i o hloupé knize psát chytře, položit něco do ní nebo vedle ní, co v ní není. Dejme tomu, že takového máš nebo najdeš, musí týž mít leckteré ještě vedlejší vlastnosti jiné. Musí *moci sedět* a číst. Pak moci zase *sedět* a psát. Pak být v *stálém* a živém styku se spisovatelstvem, aby mohl přibírat pomocných sil. Pak být v *stálém* styku s redakcí, aby dovedl všemu *vyhovět*. Konečně být v *stálém* osobním styku s Tebou, abys ho vůči tiskárně, obecenstvu atd. podpíral svou autoritou.

Já bych snad dovedl dosti čtenáře zajmout různými pomůckami, ale mně scházejí všecky ty vlastnosti vedlejší. Já *sedět* a číst a psát nemohu; na fejeton týdně sice stačím, ale vždycky jej alespoň trošičku odstůňu. Následkem toho jsem po pět let českých veršů četl jen *málo*, prózu *žádnou*, a neznám tedy ani již literatury. Ze styku se spisovateli jsem *zcela* vyšel a nevím ani, komu a oč říci. Ostatních punktů nemusím se již ani dotknout.

Kdybych byl Tebou a měl co *rozhodovat*, učinil bych tedy následující konkluzi: Způsob psát knihové referáty do politic-

* Tadyhle jsme měli reklamu příštímu konv. slovníku, kterýž, ovšem tajně, rediguje — Masaryk! Byl jsem před nějakým časem přímo odepřel; našli si ale cestu do listu přece.

kých listů dlouhé a důkladné (důležitosti literatury u nás způsob to ovšem přirozený) datuje z doby pasivity politické, kdy bylo v časopisech dosti ještě místa. Aktivitou místa ubylo náhle a nemůžeme list, dokud nemáme alespoň přes 20 000 odběratelů, donekonečna zvětšovat. Z toho následuje, že musí se rubrika restringovat, zato ale tím *žurnalističtěji vést a redigovat*. Jiné velké listy (tedy např. zase Berliner Tagblatt) jsou v téže situaci, a co činí? *Notickují*. Věnují knize *dvacet*, padesát, šedesát řádek. Obratně psaných, v redakci samé pracovaných. Na jichž stálé hodnotě a na nichž vůbec pracuje *redakce celá*. Tedy: Všechny knihy přicházejí beztoho do rukou Tvých? Podíváš se na ně a přidělíš a rozdělíš: „Buď tak hodný, do osmi, do tří dnů, do zítřka" — a zaneseš si do kalendáříku. Jenže ovšem pak to provádět železně a vždy s dohledem stálým. — *Proč by tohle nešlo!?* Sil *dobrých* máme dost. Jsem také arci sám a tuze ochoten přebírat část mně přisouzenou a pomáhat dle všech sil svých.

Pro referát obšírný je Osvěta, Květy, Muzejník, Atheneum, listy beletristické, čistě literární atd.

Ovšem: předně je nutno, aby se Ti ta myšlénka zažila a Ty ji učinil zcela svou. Jakožto můj návrh bych nechtěl, aby byla pronešena; zdáloť by se snad naposled někomu, že ze svých beder svaluji práci na jiné.

Kéž bych mohl tak pracovat, jak bych rád a jak jsem vždycky pracoval! — Jakž bych byl šťasten! —

Považoval jsem za svou povinnost pronést svou radu, třeba *neptán*. Tedy odpusť dlouhému listu; psal jsem jej na *třikrát*, takový jsem na sedění chlapík: od úterka do dneška.

Dáš mi jistě zprávu, co dělat, viď?

Ale už končím.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

Ještě přece poznámka: Každý čtoucí by mohl zároveň dát pozor, zdali by se některá částka knihy nehodila za fejetónek; povstaly by nám z toho fejetony vhodné, časové a laciné.

471. *17/1 87*

Milý Julie!

Prosím Tě, budeme mít už někdy zase místa na nějaký fejeton cizí, nelokální v ranním listu? Nevím, mohu-li něco tam dát, objednat atd.

A co „Literatura“? Máme ještě několik hotových referátů, jeden také už v tiskárně dávněji leží, ale nepřichází. Učinil jsi snad nějaké nařízení?

Prosím Tě za laskavou zprávu.

Cele Tvůj

Neruda

---

472. *28/1 87*

Milý Julie!

Prosím Tě, dej tiskárně příkaz, aby příští týden dávali už zase fejetony, jež jim budu dodávat. Snad bude už zase místa? —

A potěš mne nějakou zas řádkou. Když mi delší čas nic nepíšeš, je mi nevolno. Jsem jenom s Tebou v stálém spojení a beze zprávy od Tebe připadám si už docela osamotnělý. S redakčními kolegy nikde se nesejdu, spatřím za čtyry neděle některého jen na ulici, a za zimního počasí bojím se hovoru. Sotva že promluvíme tři čtyry slova.

Nejspíš neučinil jsi ještě, co se „Literatury“ týče, žádných dispozicí. Je to věc vskutku obtížná. Ale dej mi alespoň řádkou vědít, že jsi mé dotazní listy obdržel.

Přijmi srdečný pozdrav můj!

Neruda

Materiálu pro „Literaturu“ leží v tiskárně zatím dosti.

473. *3/2 87*

Milý Julie!

Tedy dle svého pohodlí přijď; to víš, že mi způsobíš vždycky radost.

Ostatně se divím, že se nevídáme častěj. Chodíme na procházku v týž přece čas a tímže směrem. Když je tak hezky, že se nebojím nějaké rozprávky na ulici, jdu i schválně Příkopy, Hyberňáckou a parkem, a přece se nesetkáme. —

Prosím Tě, nemůžeme ty bazilikové losy z pražské burzovní cedule škrtnout v listě, když jsme proti těm losům psali? —

A vojna nebude! Chtějí jen peníze na výzbroj. Pravím já, Tvůj moudrý

Neruda.

---

474. *7/2 87*

Milý Julie!

On slaví pořád něco — to už bylo nějakého psaní! Snad by se to mohlo vyřídit obšírnější uměleckou zprávou nebo článečkem divadelním do rubriky „Umění“? Ostatně náleží ta věc arci k lokálním našim událostem denním, a chce-li p. Kuffner napsat na středu fejeton, ovšem může. Pro opačný případ bude mít tiskárna fejeton už jiný.

Jenom to na mne neslož, prosím snažně. Nejen že bych ten článek teď po sobotě a do středy už *nevyseděl*, nejen že jsem nebyl už *sedm* let v divadle, a nemám tedy žádného svého stanoviska myšlénkového více, ale já také nenáležel nikdy k zvláštním ctitelům. To se pak těžko píše a je to na psaném až příliš znát. —

Jsem Tvůj oddaný

Neruda.

475. *9/3 87*

Můj milý!

To máš dnes dobrý článek — děkuje Ti za něj

Tvůj

Neruda.

---

476. *15/3 87*

Milý Julie!

Tadyhle Ti posílám zcela slušnou básničku Quisovu pro nedělní číslo — ovšem bude-li se také Tobě líbit. Quis nechce být jmenován; podepsal jen „Venkovan“. Stálo mne práci vůbec z něho něco dostat. —

Eduard mne potěšil tuze, právě tím výsledkem, jakého dosáhl, *vynutil* na vídeňských žurnálech.

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda.

---

477. *11/4 87*

Milý Julie!

Přijmi srdečnou moji vzpomínku a nejupřímnější přání!

Tvůj

JAN NERUDA

Milý Julie!

Oba ty fejetony dávám tedy do tiskárny; hodí se. Ale musil jsem k nim dolů připsat: „Přeložil…“, pan spisovatel zapomněl udat, že nejsou jeho.

Je to náramný kříž s těmi pány spisovateli, pořád aby se člověk s nimi pral. A zásilkami mne zasypávají, ovšem bezcennými, takže mám psaní a posílání jako v nějaké advokátní kanceláři. Arci, *všechno* neznám, a tak se nám přece může jednou stát malér s nepůvodním za původní. Jsem proto opatrný, když spisovatele neznám.

Co se týká zaslaných mi přání páně Prusíkových, je to těžká věc a prosím, abys rozhodl úplně sám. Ad *a)* —(dopis pana Prusíka) —: Já toho jím vydávaného Rukopisu kr. nemám, ba jsem ho ani teď neviděl. Sám bych o něm psát neuměl, a jiného na to také nemám. Jmenovitě bych se ale netroufal sděliti *žádnému* referentovi ten výpočet *šesti punktů*, v nichž chce být p. Prusík chválen. To na mne divně sahá.

Ad b). „Nihilističtí pavouci“ je po mém zdání malicherné. Jsme příliš velký list, než abychom měli hledat podobné pokryté, zalezlé maličkosti po malých časopisech. Ty zhynou, jak povstaly, nepozorovány.

Učiníš také v té věci arci dle vlastního zdání. Snad se mýlím v nedoceňování té věci.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

479. *26/4 87*

Milý Julie!

Posílám Ti zde *královnu* všech tiskových chyb, jižto jsem nalezl v Berl. Tagbl. Zasměj se trochu jejímu majestátu.

Tvůj

Neruda

---

480. *29/4 87*

Milý Julie!

Že prý někam se dáš na cesty, slyším?
Kam vylétneš — he?!

Tvůj závistivý

Neruda

Kdybys souhlasil, napsal bych dva *seriézní* nedělní fejetony, jeden literární, druhý divadelní. Ale nemusilo by to být ihned, ač jaro by bylo dobrým teď úvodem.

---

481. *12/5 87*

Milý Julie!

Omylem jsi mi tu poslal něco, co nenáleží do mých práv: povídku spisovatelem určenou pro nedělní přílohu, a sice (jak spisovatel upozornuje) pro *nejbližší* přílohu již. Nečetl jsem jí ještě; teprv nyní jsem si všimnul, že o ní ani rozhodnout

nesmím, a proto Ti ji zasílám. Snad čas ještě stačí na přečtení a rozhodnutí. —

Zároveň Ti zde posílám pro zábavu *knihu* Steinhauserem vydanou. Snad uděláte z ní lokálku. Já použiju několika míst i pro fejeton nejspíš; ale to nemusí pana lokalistu pranic poutat. —

A ještě maličkost: v burzovním našem schématu nemáme *terstské padesátizlatové* losy. Jsou rozdílny od stozlatových a mají zcela jiný kurs. —

Pořád hledám něco pro svatojanský fejeton a ještě nic nevím. Všeho se *teď* bojím. Dva sváteční dny a například konfiskace — to tak! Musím být opatrný.

Jsem tedy se srdečným pozdravem Tvůj opatrný

J. Neruda.

---

482. *18/5 87*

Milý Julie!

Děkuju Ti srdečně za Tvoje mně milá přání! —

Neměli bychom napsat článek o tom obmezování parlamentární svobody galeriemi a studentskými pouličními výtržnostmi ve Vídni? V Anglii nesmí při zasedání parlamentu na dvě míle ve vůkolí být nikde ani žádná veřejná schůze atd. Dnes už by nám nikdo neřek, že voláme policii.

Ovšem — dávám jen na uváženou, zdali bys uznal co oportunní.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

483. *27/5 87*

Milý Julie!

Tak Tě tedy pěkně vítám! — Přicházíš bohat dojmy, jichž Ti závidím.

Srdečný pozdrav!

JAN NERUDA

---

484. *31/5 87*

Milý Julie!

To víš, že bych redigoval přílohu a třeba i jinou práci podnik, kdyby mi stačilo zdraví. Musil bych ale číst, a tedy *seděť*, a to mi nejde. Já teď zase každou sobotu odstůňu tak, že ještě ani ve čtvrtek nejsem pohromadě. Snad přispívá také počasí, neboť v zimě mně bylo nepoměrně líp; ale ať je tak nebo tak, jsem nějak tuze zdrchán! —

To je teď mela! Jen ať nemohou Národním listům nějak na kloub; oni zrovna soptí a budou chtít se nějak pomstít! Trochu se těmi línými vodami našimi přece hnulo, zaplať-pánbůh!

Závidím Ti tu Hanspaulku Tvoji a to vandrovné „dření“!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

485. *6/6 87*

Milý Julie!

Chceš prý systemizovat místo třetího korektora. Slyšel to p. Bělohoubek a uchází se o protekci moji.

Pan Josef Bělohoubek koriguje již sedm let v závodu Politiky a snažil prý se již dvakráte, aby se dostal do Tvých služeb. Je spolužákem dr. Chudoby, který se za něho přimlouvá, — přikládám Chudobův lístek. Pro vítaný případ, že bys na služby Bělohoubkovy reflektoval, připisuju adresu jeho: Josef Bělohoubek, Karlín, Pobřežní třída 215. —

To bude teď mišmaš po smrti Martinicově! Lze pochybovat, že Jiří Lobkovic se stejně snese s Richardem; asi se mu nepodvolí! —

Máš se napořád dobře, viďže? Mně je zase pořád něco; už jsem Tě chtěl žádat za nějakou dovolenou, ale bojím se, že beztoho později, za větších paren, budu potřebovat odpočinku ještě více.

Přijmi srdečný pozdrav svého

Nerudy.

---

486. *10/6 87*

Milý Julie!

S opravdovým žalem Ti dávám zprávu, že nemohu. A nemohl bych, ani kdyby byla delší doba na to.

Jsem již v starosti zas nové; musím pít karlovarskou vodu, mám písek v moči.

Osud se mnou věru zachází jako se psem!

Tvůj

Neruda

Milý Julie!

Nežaluju rád, to víš. Ale věř, že vždycky s opravdovým strachem beru do ruky nedělní svůj fejeton: *pokaždé* tam bývá vysázen nějaký nesmysl, slova nevhodná, na kteráž jsem si ovšem nikdy ani nepomyslil, nebo bývají vynechány v sazbě *celé mé hustě psané řádky* atd. To je ale věc považlivá při fejetonu, kde se jedná o vtip, o slohový obrat ap.

Také včera zase. Četl-li jsi, zajisté Tě napadlo hned na prvním sloupci (druhá alinea — řeč o ženských kloboucích), že se to tam nějak plete, že má být hned někde zpředu označen dialóg mezi otcem a dcerou. Vynechána tu zase celá psaná řádka! Ačkoli, znaje už ty maléry věčné, žádal jsem Metlického výslovně na zvláště přiloženém lístku, aby sazeč nedal se plést stejně znějícími slovy a řádek nevynechával! Tak bezmyšlénkově by se páni sazeči snad přece neměli na papír dívat!

Neobtěžoval bych Tě tou věcí, ale nevím si už pomoci. Oustní ani písemní mé prosby nejsou nic platny. Opravu do pondělního čísla také nechci dávat, abych nevypadal, jako bych přikládal každé věci své váhu náramnou. Tedy Tě prosím o přímluvu Tvoji.*

Jakpak se máš, můj milý!? Dobře, viď? Slyším alespoň, že dobře. Trochu jsem zase klidnější a nerád bych ještě na férie. Snad až s neděle, budeš-li tak laskav. O což bych Tě ovšem ještě zvláště teprv požádal.

Přijmi srdečný pozdrav svého

Nerudy.

Ještě jednu prosbu! Přijmi laskavě do korespondence redakční přiložené tyhle řádky. Poznáš z nich, co mne mrzí.

* Omluvu nemají páni sazeči žádnou. I nejdelší můj článek dostanou do 8. hod. večer. Tu přece mohou 200 řádek vysázet řádně!

Lidé se domýšlejí pánbůhví čeho do mne a Svatoboru. A Ty víš, že když jsem před sedmi lety, tenkráte ještě zdráv, žádal za příspěvek na cestu do Švédska, — Svatobor mi odepřel a řekl, že „jsem už jednou dostal“ (*osmnáct* let předtím, pro Paříž). Šel jsem tedy na Šumavu a přines si odtamtud počátek svých chorob.

---

488. *29/6 87*

Milý Julie!

Věz, že mi vytryskly slzy do očí, když jsem četl Tvůj laskavý, přátelský list! Děkuju Ti za srdečnost Tvoji — schovám si ten list zcela zvláště.

Bohužel mi není ani tak vzorná starostlivost nic platna, musím Ti vzdát jenom díky a zříci se nabídnutých mi výhod také ještě pro letošek. Čeho já potřebuju a co mně jedině pomůže, je pořád ještě absolutní poklid, živobytí tak odměřené, jaké jsem si uspořádal, jaké mi všichni lékaři, zdravotní mé poměry znající, schvalují, a jaké mne také teď bohudík alespoň tak drží, že cítívám se silnějším, že mohu se zabývat trochu aspoň prací a že doufávám: bude přece ještě snad lépe jednou. To jsou pro mne výhody, ve které jsem už ani nedoufal, a nesmím si postup rušit experimentem ať již sebelákavějším, změnou *teď* žádnou.

Tedy ještě jednou vřelé díky! A také díky za list včerejší, kde mi nabízíš pomoc na venkovský pobyt. Víš, můžeš-li právě, mně by teď pomohl nějaký příspěvek přece. Chtěl jsem Tě beztoho o něco žádat, abych nemusil se dlužit. Musil jsem už letos lékaři platit a nutně drahé živobytí moje mne svírá také. *Můžeš-li.* — Odpusť!

A přijmi srdečné mé obejmutí!

Tvůj

Neruda

489. *30/6 87*

Hezounké a srdečné díky za laskavost Tvoji!

Cele Tvůj

JAN NERŮDA

---

490. *30/6 87*

Milý Julie!

Prosím Tě, přečti si, co na první stránce přiloženého rukopisu modře zatrženo, a přikaž rukopis pak tisku pro číslo, třeba-li, zítřejší.

Jedná se mi o politický dosah vyznačeného místa.

Cele Tvůj

Neruda

---

491. *16/8 87*

Milý Julie!

To přece jen nejde, aby NL v neděli, a k tomu ještě pro dva svátky, neměly redakčního fejetonu! Když nás máš docela tři pro něj! Nemáš-li tedy jiného něco pro příští neděli, dávám se Ti už k dispozici, ačkoli mi není zrovna valně. Jenom prosím, abys mi dal vědít raději snad už dnes; musím si učinit přípravy a psát, možno-li, po kouscích. —

S tou noticí o „redakčních“ výtiscích souhlasím. Nevím, co Tě vlastně teď pohnulo, ale už před lety jsem si toho přál,

hned když páni nakladatelé začali označovat ty exempláry špinavě a urážlivě co „redakční“. My, jak víš, potřebujeme pro recenzi nějakého spisu jednou za rok; zpravidla to má vždy Čermák z knihovny nebo ode mne, z redakce nebeře se pro recenzi nikdy nic.

Tak prosím o laskavou zprávu. Ať ji František přinese *hned*, a ne až příležitě.

Cele Tvůj

Neruda

---

492. *17/8 87*

Milý Julie!

Domnívám se, že je teď nouze o ranní fejetony. Zde něco *vysoce zajímavého* od Menčíka.

Až do pátého (5.) půlaršíku jsem to pročet sám, další se musí ale také ještě redakčně číst, začínaje od té modré čáry na tom aršíku pátém.

Cele Tvůj

Neruda

---

493. *22/8 87*

Milý Julie!

Tak tedy zase nastupuju a na příští neděli hodlám bohdá už zase psát. Řekni laskavě kolegovi Rybovi, že dle starého pořádku má zase čtvrtek svůj, a sice tedy už *tento* čtvrtek, a pošli mi hned, máš-li nějaký materiál pro ranní fejeton (např. toho Menčíka). —

Nechtěl bys mi pro jistou *slezskou* knihovnu darovat po exempláři těch románků, které oznamuje naše administrace?—

A ještě něco, ještě prosba, dotaz prosební: Potřebuju pro jistého výtečného, ba prý znamenitého abiturienta z Vysokého Mýta, který bude první rok v Praze a je rodinou Šemberovou vřele odporučen, nějakého opisování nebo vůbec psaní *večerního*. Nemáš náhodou něco?

Se srdečným pozdravem Tvůj

Neruda

---

494. *[25. srpna 1887]*

Milý Julie!

Proč ne — ačkoli ze *žurnalistických* příčin nejsem pro takové *vyhražené* dny čili tedy „přílohy". Notice zajímavé zastárnou, jiné listy je přinesou dříve. Časopis ztrácí na pestrosti, kterou mu dává tedy občasný, neočekávaný zajímavý článek, atd. Ba i bibliografie jeví se zastaralou, když jedná se o věc důležitou.

Na všechen způsob to nejde: příští týden. Musí se dít přípravy pořádné, bez nichž bude začátek mdlý, a věc tedy mrtva. Já například *naprosto nevím nikoho, u koho objednávat články takové*. Část lidí, kteří by *snad* mohli psát, jak se pro žurnál zároveň hodí, náleží do Athenea. Část do Hlasu národa. Nám také část, ale naši lidé jsou vesměs náramně zaměstnáni. Nevím nikoho. Nejméň ale někoho, kdo umí psát se špiritusem. Takové jako ten teď o anglické literatuře by ty články věru nesměly být!

Je to kříž! Jsem přesvědčen, že ta rubrika dá *celému* člověku dosti práce. A ten musí *sedět v redakci*, nebo alespoň moci tam docházet, sic není ani bibliografie v pořádku, on doví se o vyšlé knize pozdě atd. Mimo to — s pouze „výpomocnými" silami jako Kalaš, Veselý, Pachmayer nedá se v *tom* oboru pranic svést!

Jakpak — nebyl by Šnajdauf pro to, pro redigování totiž? Má zcela dostatečné literární vzdělání, má pěkné a správné myšlénky, má chuť — já bych myslel, že by si to vyběhal, obstaral, napsal i, pokud třeba, všechno. A rubrika by byla svěží ve mladých rukou.

Čermáka se nezbavuj. Jeho referáty jsou v poslední době zajímavy a on má ve knihovně pramen, jaký není přístupný nikomu jinému.

Na všechen způsob uvaž všestranně a dobře; když se rozhodneš a učiníš, aby tedy bylo semenem pro zdárnou rostlinu, zdravou, trvalou.

To můj upřímný náhled.

Srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

Jakpak — Kuffner by se v to neuvázal?

---

495. *26/8 87*

Milý Julie!

Psal jsem včera nachvat, abych Ti dle Tvé vůle hned odpověděl, a ovšem jsem tu na ledacos zapomněl. Jeden dodatek poslal jsem hned včera. Zde upozornuju ještě na jednu časovou závadu: *nyní* nejsou lidé práce té schopní ještě ani v Praze.

Že se nevymykám sám z kruhu a ochotně přispěju, rozumí se samo sebou.

Cele Tvůj

JAN NERUDA

496. *30/8 87*

Milý Julie!

Stran té literatury sdělím Ti svůj náhled při každé jednotlivé věci. A také každý nápad svůj.

Friedberga dáme ještě tento týden, aby byl skončen, když už jsme tedy tu jeho „výstavu“ začli. — Friče dám zas do ostatního textu. —

Vracím některé mně zaslané rukopisy; nehodí se pro fejeton ranní. —

Tvůj

Neruda

---

497. *5/9 87*

Milý Julie!

Tedy ještě něco k všeobecnému rozhovoru o literatuře. A sice stran těch referátů „co možná krátkých“.

V těch je nebezpeč. Musily by být psány geniálně, a se svědomitostí ideální, aby se daly pronést. Sic mohou vybříst v holou frázi, nebo i v pouhý vtip; prvější by nikoho nevábilo, a poslednější by působilo jako frivolnost a uráželo. Myslím tedy: princip zcela krátkých referátů pro knihy nedůležité — princip referátů dle potřeby pro knihy důležité.

Musilo by se také dobře smluvit například s Čermákem. Nejlíp na pozvání ho do redakce. Sic by se mohlo stát, že by on pracoval na referátu a najednou by se objevila odbývající notice — vůbec naskytly by se tisíceré případy možné.

Čermák *zcela* krátké referáty psát nemůže. Jeho referáty jsou obyčejně literárně historické studie, mající svoji cenu; podáváť někdy obrázek veškeré dosavadní činnosti spisovatelovy, jindy alespoň přípomínku případnou, takže spisovatel

stojí před čtenářem vždy — alespoň po bibliografické stránce — jaksi celý. Proto musí sbírat materiál, musí sám konat studie, a bylo by téměř hříchem na duševním kapitálu českém hodit ten materiál kvůli krátkosti pak pod stůl. Také ovšem by se taková stručnost ani peněžitě nedala srovnat dobře — to však by byla arci zcela věc Tvoje, jak bys vše pak určil. S Čermákem lze dobře jednat a hladce, má rozum. —

Tak to jsou prozatím ještě maličkosti, které mne napadly. Jakmile se bude jednat doopravdy o naši rubriku, přijdou as nápady další. Dej mi, nebo dej mi dát včasnou zprávu.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

498. *9/9 87*

Milý Julie!

Prosím Tě, dej tedy ty přiložené fejetony (3) Mírohorského odeslat na *adresu do Plzně, již on tu sám udává.*

Nevím, *kdy* bychom na ně přišli, — jsouť teď na řadě články jiné — a Mírohorský bývá velice netrpěliv, jak víš. Máme beztoho od něho jeden ještě nedokončený a druhý ještě ani nezačatý článek.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

499. *20/9 87*

[Milý Julie!]

[— — —] třeba opozdila a článek musí být ovšem zítra, dle zvyků žurnalistických.

Co se týče Friedberga, nevím, kolik neb *za kolik má článků u nás*. Přijímány a otiskovány byly za doby mých prázdnin; já dostal už jen zbytek. Pokud se pamatuju, počítal jsi mu *osm* zlatých za článek. Články jsou arci různě dlouhé.

Se srdečným pozdravem Tvůj

Neruda

---

500. *3/10 87*

Milý Julie!

Nevím, četl-li jsi tuto brošuru. Možno, že byla v našem listu už i o ní krátká zmínka; alespoň se mi tak zdá. Na všechen způsob je zajímava. Jenže si myslím, že jí nepsal Němec; dle jazyka spíš Francouz nebo nejspíš Polák. —

Nebude teď psát Holeček nějaké fejetony? Nebo máš a dáš ještě nějaké další o Sevastopolu? Prosím Tě za kratičkou, laskavou zprávu. Je teď o vhodné články nouze.

Srdečný pozdrav Tvého

Nerudy

501. *20/10 87*

Milý Julie!

Nemáš žádné další „Rusko“ od Jaroše? Zasílá v příliš pomalém tempu. —

Víš, to je teď už přece trochu radost, jak je v národě rozvlněno a oživeno. Může nás to věru těšit, protože to způsobily Národní listy. Přední a hlavní zásluha náleží ovšem Tobě, uznává se to vůbec, což už je také symptom pokroku. —

Čermák nám nějak nepíše. Nevím, co jsi mu tenkráte na ten jeho list určil. Snad jsi na něho v té vřavě pozapomněl?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

502. *7/11 87*

Milý Julie!

Píšu tedy po řadě:

1./ Františkovi jsem včera poručil, aby vyřídil v tiskárně, že mají tedy Durdíka dát. Další ten článek musí se ale dát ještě na dvakrát, je dlouhý. Zařídím to.

2./ Redakci *pondělníka* — fejetonu — myslím aby podržel jako posud redaktor fejetonu odpoledního. Myslím totiž, že pro odpolední číslo hodí se *beletrie*, kterou ovšem v dopoledním fejetonu nerádi pěstujeme. Když jsou tři „lokální“ týdně, bude snad vždycky dobře učinit ostatní tři seriéznější. Ovšem je o články lehce poučné *velká teď* nouze, a nemám téměř ničeho. Kdyby jeden článek takový odpad ještě na pondělí, byla by nouze ještě větší. A beletrii bych do pondělníku už proto nedal, že jsem všechny ty dosud vytištěné, přeložené etc. novelky ani nečet a každou chvíli přijal snad věc už známou.

Ostatně, jak sám chceš a určíš. Dej mi jen zprávu.

3./ Článek literární napíšu, vždyť jsem to slíbil. Ale *teď* zrovna nemohu. Mám ukrutné obtíže hemeroidální. S *velikou* tíží jsem v sobotu napsal svůj článek a včera jsem musil dávat obklady po celý den. Lékaři zase chodí ke mně a já žiju v stálém žíravém strachu. Ukrutné trápení!

Tedy — *jakmile* mi bude možno! —

Přijmi srdečný pozdrav od

Tvého souženého

Nerudy.

---

503. *21/11 87*

Milý Julie!

Chceš-li dát přiloženou opravu tiskových chyb, dej; mně na tom a podobném valně nezáleží, ale bude snad dobře kvůli korekturám příštím. —

Průběh včerejší schůze prý byl vysoce zajímavý!? Referoval mi Čelakovský, který měl z toho radost. —

Ještě se nemohu sebrat. A ty dlouhé večery — ty dlouhé večery!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

504. *29/11 87*

Milý Julie!

Aby nebylo zbytečné utrácení peněz!

Teď až přijdou zase dotazy kněhkupecké stran časopisů od Nového roku. Magazin für die Literatur des Auslands a Ausland už pro mne *neobjednávej*. Není pranic v tom, čeho bychom mohli pro list užít. Ausland bys mohl snad pro sebe, pro vlastní četbu si vzíti; někdy baví.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj oddaný

Neruda.

---

505. *29/11 87*

Milý Julie!

Zde článek od Raise o *dětské* literatuře; pěkný, obratně dost psaný.

Hodil by se nejspíš snad do „Literatury“, nejpozděj ale tedy *tenhle čtvrtek*, poněvadž se v něm jedná o mikulášské dary. Kdyby Kuffner měl už vše vyplněno, mohl bys článek snad dnes zítra dát nazad. Učinili bychom tím dobře.

Cele Tvůj

Neruda

506. *21/12 87*

Milý Julie!

Jako vždy také teď na sklonku roku musím Tě zase žádat, abys mému bratranci Tichému ve Vlachově Březí dopřál také nadál zasílaných mu Národních listů. Řeknu Bernardovi, až Ti dá obvyklý zase seznam, aby u Tichého učinil poznámku, že se to týká mne. Rozhodni pak [vlíd]ně dle své vůle. —

To nové písmo zamlouvá se tuze. Jak js[em] pozoroval, vejde se nyní například na řádný fejeton o něco méně textu. To by bylo ku prospěchu. Někdy stačí myšlénka dobře na fejeton kratší, má-li ale článek být větší, musí se nechutně rozšlapávat. Dám si vypočíst, o mnoho-li při fejetonu například 40řádkovém (v 1 sloupečku) je teď méně potřebí textu. Je to důležito. —

Z hrozící vojny mám ukrutný strach! Ještě jsem se nikdy nebál nějakého podobného momentu tak jako nynějšího. *Snad* nenastane vojna ještě *teď*, ale nastane asi jistě a bude pak děsna! —

Přijmi srdečné přání moje k nastávajícím svátkům, nechť jsou Ti vskutku vesely, vskutku příjemny, a prosím snažně, abys sobě neobtěžoval sděliti také milostivé paní uctivé přání mé.

Cele Tvůj

Neruda

---

507. *9/2 88*

Milý Julie!

Dovoluju si zaslati Tobě exemplář právě učiněného otisku Trhanů. Laskavě přijmi.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JAN NERUDA

508. *7/3 88*

Milý Julie!

Prosím Tě snažně, nemůžeš mi pomoci mimořádnou padesátkou? Třeba na nějaké splátky! Potřebuju tuze — tuze! Výročně se mně teď sehnalo: placení honoráře lékaři, prémie do „Slávie“, splátka do Malostranské záložny (ještě po Barákovi), a já to nemohu zmoci.

Tedy Tě, možno-li, snažně prosím.

Tvůj

Neruda

Poukázku mně popřípadě laskavě zaslanou nechť František nenechá ležet a donese ji ke mně; nebo ji zašli přímo ke kase.

Tvůj

N

---

509. *22/3 88*

Milý Julie!

Včera dali nový obklad. Když sbírali ty tříšťky pod kůží, pištěl jsem bolestí skrz zaťaté zuby.

Teď jen klid!

Snad už zase v sobotu dají obvazek opět jiný.

Tvůj

Neruda

Dr. Michl je výborný!

510. *27/3 88*

Milý Julie!

Dávám jen krátkou zprávu; nevím, co psát, a také nemohu ani psát.

V sobotu byl třetí obvaz, dlouhý (hodinu), bolestný. Ve čtvrtek bude snad zase.

Jsem bohudíky ještě tichý a klidný.

Tvůj upřímný

Neruda

---

511. *29/3 88*

Milý Julie!

Včera obvaz čtvrtý, *ještě* bolestnější. — Slyším, že se Šípům znamenitě daří. To mne náramně těší — jen dál!

Srdečný pozdrav!

Neruda

---

512. *3/4 88*

Milý Julie!

Líbám Tě a děkuju Ti srdečně! — Dnes dají pátý obklad, to bude asi bolestí zase!

Tvůj

Neruda

513. *7/4 88*

Milý Julie!

Ještě jsem Ti nedal zprávu, že při posledním převazování lékaři byli o něco spokojenější než dříve. Snad to tedy přece půjde, dá pánbůh! Už jsem byl velice mrzut. —

Přijmi srdečný pozdrav

svého

Nerudy.

---

514. *11/4 88*

Srdečné, upřímné přání!

Tvůj

Neruda

---

515. *11/4 88*

Milý Julie!

Zde příspěvek od Menčíka pro fejeton. —

Prosím, nechoď ještě v tom kabátku letním! Ať se mi nezastudíš!

Tvůj

Neruda

516. *17/5 88*

Milý Julie!

Děkuju Ti za přátelské přání Tvé. —

Předevčírem a včera jsem poprvé zkoušel nohama na zem. Dva mne vedli. Jeden den jsem musil obejít postel. Druhý jsem musil do prvního pokoje, přejít jej sem a tam, a pak zpět k posteli. Krok je šouravý, jeť noha slaba, nemůže a také nesmí se dosud ohnout a má na sobě celý ještě dřívější obvaz. Dnes jsem směl zkusit, jak se sedí na posteli, s nohami na stoličkách. Vydržel jsem to asi deset minut. Zaplaťpánbůh alespoň za to! —

Ale mám prosbu. Nechtěl jsem Tě sice tento měsíc obtížit žádostí o nějaký mimořádný groš; ale činže mne vykapsovala a musím. Před čtyrmi nedělmi poslali mně sice ze Svatoboru něco (bez mé žádosti); ale něco z toho jsem při svém nynějším dvojitém vydání utratil, a hlavní část musím držet na honorář lékařský.

Tak prosím, můžeš-li. Není-li ale možno, dej mi laskavě hned alespoň přátelskou zprávu, abych se opatřil nějak.

Jsem se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda.

---

517. *17/5 88*

Milý Julie!

Předně upřímné díky za Tvoji přátelskou ochotu. *Srdečné díky!*

Ale hned musím hledět, aby nebylo ani *nejmenšího* nedorozumění, — bolelo by mne. Vždyť se rozumí přece samo sebou, že *Tvůj* slib mi stačil úplně! Důkaz: že jsem ani

nezavadil o spolek žurnalistický, ač jsem měl na slušný příspěvek plné právo.

Rovněž jsem ani nezavadil o Svatobor. *S nikým jsem nemluvil. Ničeho neočekával.* Přinesli samovolně a přece — nu a tu jsem ani nemoh odmítnout.

Tak je to a zajisté Tě uspokojí plně.

Ještě jednou upřímné díky a srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

518. *5/6 88*

Milý Julie!

Dávám zprávu: třikráte za den slézám z lože: 30—40 minut chodím, čtvrthodinu pak sedím. Skrovný dosud rezultát, jsemť, musím být opatrný.

Dosud chodím v deskách. Pak prý mi dají jakés opatření, při němž železné tyčky zabrání kolenu větší pohyb. Půl roku prý to musím nosit, doma i venku. Bojím se toho velice, pamatuje na vše, čeho jsem s nohama již zkusil. Pánbůh mne zachraň!

Velice bys mi posloužil, myslím, kdybys poslal dr. Michlovi *krátký* lístek. Zdvořilý jen dotaz, jak se mi vede, vyjdu-li již brzy atd., že jsi netrpěliv na zprávy již podrobnější. Že bys přišel sám k němu, ale že víš, že pro velké zaměstnání je stále mimo dům; aby Ti laskavě napsal dvě řádky a zaslal třeba poštou. Odpověd jeho mi pak *nemusíš* sdělit.

Myslím, že mi tím lístkem posloužíš. Dr. Michl prokazuje mi sice zvláštní ochotu tím, že mne stále navštěvuje dvakráte denně; ale jsou přece některé věci, které by se mohly snad přispíšovat. Alespoň to moje netrpělivost praví.

Tak buď té dobroty! Napiš to, možno-li, hned a dej Františkovi, aby donesl a odevzdal *hned* v bytu. Dr. Michl bydlí na Betlémském náměstí, v takzvaném Husově domě.

Přijmi můj nejsrdečnější pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

---

519. *15/6 88*

Milý Julie!

Podávám Ti zase svůj referát. Včera mi sňal lékař poslední desky s nohy. Předtím, i s deskami, přivedl jsem to již tak daleko, že jsem chodil celou hodinu po bytu; nyní musím, any žíly nejsou tedy už tak staženy a chráněny, trochu zase vzít do držení, kvůli nemocem svým dřívějším. Za několik dní vyjdu prý již na ulici — dej to pánbůh! Ale musím vzít kvůli bezpečnosti na nohu zvláštní ochranný přístroj, který prý budu nosit půl roku asi — vždy jen prý na ulici. Je velký, dosti těžký, objímá lýtko a stehno, a bude asi hodně drahý. Dnes odpoledne ho prý už dostanu; dělá ho p. Mang.

Do listu nedej žádnou teď zatím zprávu, leda bys si toho zvláště přál. Až snad jak mi to posvědčí všechno. Ale pak si *nejspíš* dovolím dát nějaké veřejné poděkování čtyrem asi osobám, a prosím, abys mi dal právo zaslat to do tiskárny, *v tom případu totiž*, kdybys Ty právě byl venku. Sice ovšem zašlu do Tvých rukou. —

U příloze referát o pohřbu paní Šemberové. Prosím, dej jej dnes a tak, jak je. Záležíť synovi a dceři tuze na tom.

Přijmi můj srdečný pozdrav.

Cele Tvůj

Neruda

Zašlu Ti nějaký malý návrh stran literární naší přílohy.

520. *18/6 88*

Milý Julie!

Zde fejeton od Menčíka.
Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

521. *5/7 88*

Milý Julie!

Nedáváš mi stran toho ukázkového (epigramového) fejetonu žádného avíza. Snad jsem se tedy jasně nevyjádřil. Abys měl pravý o tom pojem, vlastně obraz, dal jsem tu ukázku opsat. Byl by to jeden *velký* fejeton, nebo dva malé, kdybych ještě přidal, což bych ale rád teď neučinil.

Neužiješ-li do listu, pošli mi laskavě zítra zpátky, ano? Na všechen způsob mi dej avízo dnes laskavé, co učiníš.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

522. *6/7 88*

Milý Julie!

Srdečné Ti díky! —

Posílám do tiskárny lístek, aby se postarali o dobrou korekturu.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

523. *2/8 88*

Milý Julie!

Dovolil jsi v posledním svém lístku, abych Tě zase požádal, až budu mít zapotřebí. Prosím Tě tedy za příspěvek teď, na tu zlou činži; platím čtvrtletně 66 zl a můžeš si pomyslit, jak těžko mi teď na ně. Prosím, možno-li, abys mi poslal laskavě svou poukázku nějakou, nebo poslal poukázku tu přímo ku kase a dal mi o tom laskavou zprávu. Ať František přinese mi přípisek Tvůj hned a neodkládá. —

Co týče se mého zdraví, toho přibývá ovšem pomalu. Včera poprvé dodal jsem si odvahy a pustil se průvodce; šel jen vedle mne, já kráčel o holi. Arci ne dlouho, ale přec, bohudík! Bylo k tomu potřebí, věř mi, heroismu. Jenže bez průvodu nebudu moci asi dlouho a dlouho ještě sám na ulici. Brkám, a nejsem jist tedy vzdor železnému, těžkému „tutoru“ na noze.

Přijmi můj nejsrdečnější pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

524. *6/8 88*

Milý Julie!

Slyším, že jsi mi laskavě u kasy něco poukázal — nevím ještě mnoho-li — a že tyto dny mimořádný příspěvek ten obdržím. Děkuju Ti *z celého srdce*. —

V příloze něco od Menčíka. Nečetl jsem, ale už nadpis je slibný. Paginoval jsem však i to nečtené modře, dle běžného pohledu, protože rukopis došel pocuchán. Kdo tu věc bude redigovat, nenajde snad v paginování tom chyby. Posílám raději hned, že je to eminentně časové.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda.

Milý Julie!

V Orenburku žije Eman Vávra co profesor. Podotýkám proto, že by se Ti mohlo jednati snad teď o nějaký telegram, dopis nebo něco podobného. Však by i jinak mohl nám odtamtud posloužit původními články. —

Nezdá se Ti, že jsme s Lamańským zatočili *příliš* jemně? Píše *vždycky* proti nám, nevím, zdali tak velkým ohledem nechybujeme a ještě více ho nepotvrdíme v jeho konání. —

Ondy jsme měli dobrou přípomínku na dobu roboty. Robota je prý ale na *mnohých* místech *posud*. Tam, kde pan velkostatkář dovoluje lidu sice jednou za 14 dní do lesa, ale jen když mu pak pracují 1 neb 2 dny „na panském" za 20 kr denně. Často prý ale i těch 20 kr je pouze věc nominelní a nedá se nic. Bylo by dobře pozeptat se po dátech na některých místech, vůbec to vložit na nějakého inteligentního venkovana. —

A teď ještě poznámku „politickou", že jsem totiž teď už úplně přesvědčen, že bude válka. Jmenování Moltkeho vůdcem zemské obrany, armády to proti Rusku určené, mně tomu nasvědčuje. „Naše linie proti Francii stačí," četl jsem kdysi ve vojenském listu německém. A je známo, že Moltke vypracoval plán války proti R. dopodrobna, jako svého času plán proti Francii. —

Kdybys si zrovna přál ještě jednu ukázku „epigramů", sestavil bych.

Přijmi nejsrdečnější pozdrav

svého

Nerudy.

526. *27/8 88*

Milý Julie!

Zde ta ukázka druhá. Přečti si prosím list *8a* & *8b*. Je to cyklek politický, a kdyby se Ti nezdál, nahradil bych jej epigramy jinými. Potřeboval bys mi jenom dnes či zítra ráno poslat ty dva listy zpátky a nahradil bych je hned. Raději ale *dnes* ještě než zítra.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

527. *28/8 88*

Milý Julie!

Nerád opravuju tiskové chyby, vypadáť to, jako by člověk vlastní práci přikládal důležitost přespřílišnou. Ale dát si kazit *pointu epigramů* přece jen nemohu; to by bylo už hloupé. Prosím Tě tedy, dej přiložené do listu dnes. Nehněvej se, že Tě tím obtěžuju, — ať si dají páni dole podruhé líp pozor, opravil jsem jen nejhrubší chyby.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

528. *1/9 88*

Milý Julie!

Vidíš, to mne těší! — Píšeš vůbec trefně a dobře, protože chladně a rozmyslně. *Ten* způsob psaní je nejvýmluvnější a působí nejlíp. —

Moje zdraví je stále stejné. Chodím, ale nemohu bez průvodu chodit. Teprv včera zase bych byl as bez milosti sebou mrštil, kdybych se nebyl zachyt průvodce svého. Musí být stále vedle mne, nejvýš na půl kroku, na krok v levou stranu vzdálen, abych se moh zachytit, když třeba. Nevím, zbavím-li se kdy té pomoci. Moří mne to duševně, moří velmi, nemluvě ani o tom, že musím dvakráte denně platit průvodci 50—60 kr, což vedle dvou služek dělá hezký peníz, jejž si musím utrhnout jinak. — Lékař arci říká, že bude zcela dobře. Ba on na samém počátku chtěl (nebo se alespoň tvářil, že chce), abych chodil sám, — a já nemoh ani na nohou stát a potácím se podnes. Je to „těžký trest“, těžký — jenže nevím, zač jsem trestán. Už po osm let trpím a zápasím, a sotva přijdu do poměrů jen trochu normálních, už jsem zase sražen. Když už to jiné není!

Přijmi srdečný pozdrav

svého

Nerudy.

---

529. *6/9 88*

Milý Julie!

Chceš-li, mohu *příští* týden na neděli 16. září napsat snad už zase obvyklý fejeton. Ale prosím, abys mi to laskavě sdělil ještě *dnes nebo zítra*; musímť se poněkud porozhlédnout a přípravy učinit, abych vystoup zas slušně. Pak bude as Kuffner psát zase na úterek, Ryba na čtvrtek. —

A můžeš-li, poukaž mi opět nějaký mimořádný groš. Musím Ti bohužel tento a příští měsíc, kdy mi přijdou zas pololetní platy (prémiový do „Slávie“, splátky do záložen etc.), přijíti ještě s tou žádostí mně nejvýš arci nemilou; ale když si nemohu pomoci. Pak snad už to ostatní zimní měsíce nějak půjde, vzdor velkým napořád výdajům osobním. Tak se nehněvej!

Se srdečným pozdravem cele Tvůj

vděčný

Neruda

---

530. *18/9 88*

Milý Julie!

Psala mi zase jednou slečna Šemberova a jakožto doušku dala přiložený lístek. Přečti si jej. Vím, že má mnoho starých a vzácných českých kněh, kdysi jsem četl seznam. Když tedy kupuješ, mohl bys snad jí psáti a ji vyzvati, aby Ti zaslala seznam a *ceny*. Snad najdeš věci výborné. Dej mi laskavou zprávu, co učiníš, abych věděl, jak odpovědít. —

Články „na obranu“ budou výborny. Jenom rychlé tempo! Znáš čtenáře, že jsou netrpělivi, když jedná se o věc národní cti se týkající (a Lamaňský velmi *hrubě* urazil cit českého národu, který věru vyvedl už víc než jeho národ ruský), a že jsou také zapomněnlivi. Tedy co možná rychle. Budeme Ti všichni za ty články vděčni. —

Ale počkej! Dávat jitrnicové hody a mne nepozvat!

Zato mi musíš něco poslat, totiž — *máš-li*. Nemohu nalézt zde pro mne piva. Buď je na mne slabé, nebo šlemuje žaludek. Piješ ještě bavorské? Prosím, pošli mi, piješ-li, jednu nebo dvě lahve, na okusení, zároveň pak adresu objednávek, a sděl mi laskavě cenu. Tak prosím!

Se srdečným pozdravem cele Tvůj

Neruda

531. *26/9 88*

Milý Julie!

Tadyhle Ti posílám do rukou něco pro Šípy. Třeba ať to dají na inzertní přílohu, ano, ať to tam dají jistě; dávajíť tam věci méně politické. A mně ať redakce za to pošle pár viržinek. — Snad by bylo vůbec dobře dávat také věci méně „lokální“, alespoň někdy. Pod slovem „lokální“ myslím „čistě časové“, ad diem se nesoucí, a přitom *pouze* české.

A pak Ti posílám článek od Menčíka. *Podotýkám výslovně*, že jsem jej *nečet*, protože se mi to při zběžném pohledu zdál být kousek pikantní, aby tedy popřípadě nenarazilo se někde.

Prosím Tě, může člověk dr. Brandta v Londýně obtěžovat *malou* peněžitou záležitostí? Chceš mi v tom případu jeho adresu sdělit?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

532. *6/10 88*

Milý Julie!

Články jsou výborny. Divím se Ti, já bych byl nedovedl mluvit s ním tak klidně. Ale nahlížím, že takhle je líp. —

No, neměl jsem pravdu? Bismarck žene zcela zřejmě už ku válce s Ruskem. Německá aktivní armáda půjde na Francii, naše na Rus a s námi půjde rezervní německá. Povede ji Moltke, aby zvýšil nadšení. Má už dávno hotové plány na Rusko. Itálie požene se na Francii s Němci. —

Ty moje verše jsou pro Šípy snad dlouhé, snad málo politické, a málo pointované. V tom případu jen ať mně je pošlou zpátky, z toho já si pranic nedělám!

Jsem v tom počasí trochu nervózní. Není divu ovšem, jsem ještě slabý.

Přijmi můj pozdrav srdečný!

Tvůj

Neruda

---

533. *6/11 88*

Milý Julie!

Děkuju Ti srdečně za toho zajíčka! Dobrý, dobrý!

Cele Tvůj

Neruda

---

534. *29/11 88*

Milý Julie!

Obdržel jsem také oznámení festivit chystaných Riegrovi. To ve mně budí obavu, že — ač sbírají-li podpisy tak — mohli by k člověku přijít i s adresou ňákou. Já ovšem bych podpisu nedal. Ale dříve bych rád slyšel slůvko, jak hodláte se zachovat v NL a co v té příčině učiniti dáš ve svém listu — pakli si slavnosti vůbec totiž všimnouti hodláš —, abych co člen redakce nejednal jinak, snad přikře. Bylo by mi tedy příjemno, kdybys mi dal direktivu nějakým slůvkem.

Se srdečným pozdravem Tvůj napořád

chorý

Neruda

Milý Julie!

Ptáš se mne, jak se mi daří. Inu — jako mrzákovi! Už cítím, že se budu as vždycky musit dát vodit, a myšlénkou tou trnu. Jdu sice ještě dost dobře, i když se neopírám o průvodce; ale stane se mi, že pojednou se zapotácím a ovšem bych se zřítil, kdybych se nemohl chytit. To je to, že jsem prodělal už tolik nemocí nebohýma nohama svýma, že byly provždy tak zeslabeny už dříve, a teď přišla ještě ta ukrutná rána. Už se mi neseberou.

A co to peněz stojí — co to peněz stojí! Musím se obmezovat v nejnutnějším. Ale rád bych arci to vše, jen kdyby byly výhlídky na nějaké polepšení příští! —

A ta politika! Pořád hledám, že poukážeme na *pravou* příčinu té výpravy proti Taaffovi z Německa, recte proti nám.

Počátek její spadá do počátků zpráv o korunovaci. Ta je jedinou příčinou celé mizerné výpravy proti „Slovanům“, rozuměj Čechům. Korunovace by jim, těm zdejším i nezdejším Prusům, uškodila *nejvíc* a udělala kříž přes *všecky* plány do budoucnosti. Neškodilo by napsat článek o té „pravé příčině etc.“. Ty bys to doved bez konfiskace. Nač se tajemně ptát „Co se to děje?!“ a podobně! —

Jsem se srdečným pozdravem Tvůj

zkormoucený

Neruda.

536. *6/12 88*

Milý Julie!

Prosím Tě, jak to bude tenhle týden? Mohu psát *na neděli?* Nevšimnul jsem si, že je v sobotu červený svátek, a nejsem ještě dost připraven. Je-li ale *nutno*, píšu arci hned dnes už na sobotu. Dva dny mi to zabere vždycky. Prosím, dej mi *hned* laskavě zprávu, po mé poslici.

Tvůj

Neruda

---

537. *11/12 88*

Milý Julie!

Prosím, přijmi knižečku mou a dej ji někam do knihovny své. Je to II. vydání mých Motivů. —
U příloze článek zas od Menčíka.
Dnešní úvodní náš článek je výborný!

Cele Tvůj

Neruda

---

538. *19/12 88*

Milý Julie!

V příloze lístek slečny Zdenky Šemberovy. Je to seznam několika starých knih, a prosí Tě, abys jí laskavě udal, co za kterou by mohla žádat. Nejvíce se jí jedná (píše mně *dnes* už

druhý lístek) o Biblí králickou, co by za ni mohla dostat. Kupují ji od ní pro městské muzeum vysokomýtské. Je prý to exemplář pěkný, úplný.

Tedy Tě prosím, buď tak laskav, napiš alespoň cenu té bible, já toho nejsem znalec. Napiš to mně, nebo připiš — což by bylo ještě líp — ceny ke všem těm, nečetným knihám a pošli jí přímo. Adresa: Zdenka Šemberova, Vysoké Mýto.

Ona má asi po otci mnohé, o čem sotva sama ví; ale ženská — nekonečná ženská!

Přijmi můj srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

539. *23/12 88*

Milý Julie!

Přijmi srdečné, upřímné přání k těm svátkům pro sebe i ct. svou rodinu. —

Máš to asi trúbl s tou stávkou. To je ukrutná, surová nešetrnost k listu a k Tobě; vždyť je známo, jak jsi se vždycky k těm lidem choval! Ale nechci Tě rozrušit. Jenom si zachovej klidu!

Cele Tvůj

JAN NERUDA

Milý Julie!

Ano, to je ta věc, kvůli které jsem mluvil, žebronil, ba i redakční mrzutosti měl nejméně padesátkrát! Předsevzetí je dobré, ale bylo už vícekráte dobré, a nebude snad teď trvalejší než jindy. Nemáme ekonomii v textu, to je to; místa by takto bylo najisto dost. Jsme příliš nóbl a darujeme například „řečníkům" tři sloupce, kteří by mohli být rádi, kdyby dostali $^1/_4$. Nebudeme asi už jiní. Než — mluvme tedy pro meliore futuro!

Radím:

a) Dávej do listu fejetony *ihned*. Několik jich tam jistě je, dej, když jsou jen trochu slušny. Když se vidí, že se rubrika pěstuje, také se do ní rádo a samo píše.

b) Požádej pány kolegy: aby každý přemýšlel a do nejbližší schůze přinesl seznámek těch, o nichž ví, že psát umějí, ihned také s udáním, co asi by nejspíš psáti mohli a čeho od nich třeba žádat tedy. Těm dopiš sám. Třeba jen sám dopisek *podpiš*.

Co se *mne* týče, rozumí se samo sebou, že pomohu, seč moje síly jsou. V nějakém, ať už jakémkoli konexu se spisovateli teď bohužel už dlouho nejsem. Nikdo nepřichází ke mně, já nejdu nikam, a dopisovat si s nimi je pro mne příliš obtížné teď. Také nebylo ani příčiny k tomu.

Z dávnějších přispívatelů vydobudeme asi málo; byli disgustováni; částečně dostali se také do jiných poměrů, nepíšou — však to znáš! Z novějších nikoho neznám. Ty zná snad Heller, Kuffner, Veselý atd.

Ostatně již přemýšlím a budu se činit, pokud to právě půjde. Když i málo čtu! Alespoň Hlas národa kdybych denně dostal. Nemohu si ho abonovat, už Berliner Tagblatt stojí dost. Promluvím o tom v administraci; snad mi mohou půjčovat svůj exemplářík.

Snad se dá také něco od Čechů v cizině vytlouci. Jakpak abys sobě dal dát seznam našich abonentů „v dálce". Myslím,

že by se z nich mohlo vybrat alespoň dvacet jmen mužů, kteří psát umějí (Prošek v Srědci, Červený v Kyjevě, Pokorný v Římě etc.).

Buď ubezpečen: přemýšlím, a udělám, co mohu.

Přijmi můj srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

Musím dát ještě připsati doušku. Rád bych totiž svůj fejeton odevzdával zase v sobotu kvečeru. Nynější výmineční způsob není práci prospěšen. Musímť vyčkat, až co Ryba na čtvrtek píše, a pak ihned dát se do práce, takže není na přípravu času. Musí-li ale rukopis být přece zase odevzdán už v pátek, dej mi prosím hned zítra v úterý laskavou zprávu.

---

541. *18/3 89*

Milý Julie!

Posílám Ti zase Tagblatt. Je vidět z něho, jak německým oficiózům je i čínský kuli milejší než vlastní slovanský poddaný. —

V *sobotním* Tg. je mezi *lokálkami* jedna, ve které je zpráva o azylech pro německé studenty v Čechách. Snad by se to mohlo dát, s poukazem pro český turistický spolek. —

Jsi v dobrém humóru? Bojím se Ti vyslovit prosbu, máš-li pro mne teď nějaký mimořádný ten grošík. Držel jsem se statečně přes zimu, Nový rok, poslední činži; ale teď jde zas prémie pro „Slávii“ a tu už nemám. Nemůžeš-li, nu tak mi napiš jen kratičké „nemohu“; já vím, že máš starostí plno, a budu si musit pomoci nějakou půjčkou, o které ovšem nevím, kdy ji splatím. —

Dnes, vlastně včera tomu rok, co se mi stalo to neštěstí moje. No — snad už jsem zkusil dost, viďže?

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

---

542. *3/4 89*

Milý Julie!

Tady Ti posílám nový článek od Menčíka. — Chce nám napsat, vlastně píše on už „poslat", řadu malých náčrtků *z Francouzské revoluce*. Asi tím způsobem, jako Vrchlický psal své „profíly". Chce odpověd v listárně. Prosím, dej *dnes*. Na všechen způsob by byly ty články teď včasny.

Prosím, půjč mi (pro fejeton) Palackého Místopis as na 8 dní; nestane se Ti na něm ani nejmenšího. A pošli mi ho laskavě ku kase dolů, kamž si zítra pro něj dojdu. A Ullrichovi řekni laskavě, že tam 5. přijdu tedy s tou poukázkou, za niž Ti ještě jednou vřele děkuju. Nerád bych před svým průvodcem činil u kasy nějaký teprve výklad.

Cele Tvůj

Neruda

---

543. *29/4 89*

Milý Julie!

Tady Ti přikládám nový fejeton Menčíkův: již nadpis jeho zamlouvá se českému čtenářovi. — Máte tam ještě M-ův článek o „polských filarétech", článek to, jenž by se asi dobře hodil as na 2× do literární přílohy?

Dále přikládám dotaz mne došlý stran fejetonu jakéhos p. Štirského. Někde je to v redakci; nebo snad bylo odpověděno už dávno.

Letos prý budeš někde naproti Roztokům? Zdalipak víš, že je mně tenhleten koutek nejpoetičtější z celé české země! Já si vždycky myslím, tam že určitě bylo sídlo nejstarších Čechů! Nasvědčují tomu dvacatery důležité věci, hlavně Levý Hradec, Žalov atd.

No buď mi tam zdráv. Přijmi srdečný pozdrav svého

Nerudy.

---

544. *4/6 89*

Milý Julie!

Hynu horkem! Jakmile v tom parnu sedím trochu více, třesu se na celém těle. Minulou sobotu domníval jsem se, že padnu, když jsem konečně vyšel na ulici. To dělají ty hemoroidy.

Ale proto přece ještě *teď* pracuju raději než takhle v červenci. Ovšem nevíme, jaké to „vysoké“ léto bude, ale dá se soudit. Prosím Tě, nemoh bych mít od počátku července trochu volno, nedaroval bys mi nějaké malé vagace?

Starám se o to již teď, že soudím, jiní kolegové že stejně as si budou přát odpočinku, nebo pařížské cesty, nebo venkova, že tedy asi už rozpočítáváš a činíš dispozice.

Jak praveno, *teď* a několik neděl ještě bych raději pracoval pořád.

Dáš mi laskavě vědomost, viď? Ještě si dovolím jednou se zeptat, asi za 2—3 neděle.

Přijmi můj srdečný pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

545. *24/6 89*

Milý Julie!

Mluvil jsem dnes s jistým, dosti důležitým staročechem. S rozkoší — *snad* strojenou — mi sdělil, že Zeithammer nejspíš propadne. Zná poměry prý podrobně, vyndal lístek a sděloval mi čísla.* Pro Tebe prý zavázáno 170 hlasů, pro Z. 130. Ale nyní prý budou asi staří teprv zůřivě agitovat. Asi 10 počítá se ještě nerozhodnutých, na ty padnou; pak budou přemlouvat jiné. Nejlíp prý by bylo zajet si trochu *po vesnicích*. Pořád mi něco pletl o důležitosti „*vodního zákona*“, chtěje snad naznačit, co je tam nejvíc teď zajímá.

Sděluju, jak jsem slyšel. Znáš poměry a můžeš snadno posoudit, zda pravda vše, nebo co úskok. — Mnoho štěstí!

Upozornuju ještě: kdybys najednou mne potřeboval pro redakci, že prosím, abys mi to sdělil alespoň *ve středu*. Sice do neděle bych já churavec nebyl hotov s přípravou a prací.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

* Nevím, jsou-li to čísla Tvých voličů vůbec, nebo jen *Brandýsu* etc., z kteréž krajiny dotýčný pochází.

---

546. *9/7 89*

Milý Julie!

Ani jsem Tě nechtěl nějakým slovem vytrhnout v tom trúblu. Ale Ty se asi díváš pyšně na to všechno, viď? — Vždyť je to hlavně zásluha Tvoje!

Ovšem, teď nastávají povinnosti. Další a větší ještě také

starost o list. Kruh náš čtenářský se rozšíří, list nabyl nové váhy, *musí* být vždy lepší. Však to ale sám dobře víš a cítíš!

Já ale chtěl jenom říci, že od minulého úterka mám tak nějak lehčí a pevnější krok!

Cele Tvůj

JAN NERUDA

---

547. *12/8 89*

Milý Julie!

Včera jsem Ti psal lístek a dnes — jsem potkal kolegu Rybu. Zůstane prý v Praze ještě 14 dní, protože jsi se sám asi na tak dlouho odebral do své villegiatury. Řekl, že bude psát tedy ještě na příští neděli (18/8), pak už (na 25/8) abych psal já. Souhlasíš-li, tedy se tak stane. Ale dávám zprávu, abych náhodou nejednal snad proti intenci Tvojí. Chceš-li tomu jinak, dej mi laskavou zprávu — nejpozději ve středu, abych se mohl připravit.

Se srdečným pozdravem cele Tvůj

Neruda

---

548. *27/8 89*

Milý Julie!

Patrně příprava na *sněm*, „Dämpfer“! Jen ať neklofnou také NL nějak; chuť by asi měli, a o rádce nebude nouze! Trochu snad pozor!

Tvůj se srdečným pozdravem

J. Neruda

549. *8/9 89*

Milý Julie!

Kdosi mne žádá, abych mu svou protekcí pomohl do redakce „selského listu", jejž vydávati prý či snad protežovati bude — Václav Janda. Copak by týdeník potřeboval vícečlenné redakce? Nebo to má snad být deník ? — !

Tvůj udivený
JAN NERUDA

---

550. *10/9 89*

Milý Julie!

S poděkováním Ti vracím Palackého Místopis. Prohlídni si jej, přichází bez úhony. Později, bude-li třeba, snad Tě zase na několik dní o něj poprosím.

Se srdečným pozdravem

Tvůj
JAN NERUDA

---

551. *11/9 89*

Milý Julie!

Vím, že jsi již obdržel exemplář nejnov. sv. Poetických besed, ale přece Ti přikládám ještě jeden, k libovolné dispozici. Prosím: nedej o této knížce napsat pouhý referát Čermákem! Obsah její je politický, s tendencí liberální, s tendencí

ve smyslu našem, a stojí nám za celou causerii, fejeton, článek nebo tak něco. Bylo by věčná škoda nepromluvit s gustem! —

Těmi články Herrmannovými jsme ostatní žurnalistice nadběhli! —

Se srdečným pozdravem cele Tvůj

Neruda

Jsi prý už nadobro zde: pěkně vítám!

---

552. *2/10 89*

Milý Julie!

Nerád přicházím s prosbou, ale když si nemohu pomoci: prosím Tě tedy, ač *možno-li*, o nějaký groš mimořádný. Mám zase prémii „Slávie“, podzimní splátku v záložně, a uhlí, a do toho už se dívá činže — zápasil jsem po celé jaro a léto statně, ale teď už nemohu, musil bych do dluhů. Tak tedy Tě prosím! *Nemožno-li*, nu tak se nehněvej, a dej mi alespoň laskavou zprávu lístkem; *možno-li*, pošli laskavě ku kase poukázku.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

553. *[Před 13. listopadem 1889]*

Milý Julie!

U příloze Ti dávám výstřižek Vossische: krátký závěreční referátek o pařížské výstavě, jenž je charakteristický a mohl by se u nás podat celý. Když ne, alespoň se jím sám pobav.

Dále přikládám prosbu: inzerát, jejž bych rád měl 6—8krát v listu, tedy až *přes* Nový rok, vždy jednou za týden. Vloni a předlonim jsem podobné inzerty měl a působily. Rád bych teď počal někdy, snad za rok, s vydáváním „sebraných spisů“, a třeba hnout s těmi zbytky. Tady ten inzert tedy; prosím, dej jim jej laskavě dolů, s dotýčným nařízením.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

554. *18/11 89*

Milý Julie!

Nebylo by dobře, teď, když se bude pravice ve Vídni radit, vnutit jim do programu také nějaký prospěch pro český národ? Například tu druhou universitu! Snad by mohl náš klub přímo vyzvat Český klub a Moravany?

Dávám Ti to na uváženou!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

555. *3/12 89*

Milý Julie!

To se rozumí, že budu ku Tvému přání svým známým psát. Ale neslibujme sobě mnoho z toho! Mezi mladými známostí nemám a ti starší už nepíšou. Vždyť to znáš! Od dvou nebo tří doufám že přece něco obdržím; do ostatních budu třeba dvakrát a třikrát bouchat — uvidíme! —

V příloze inzerátek. Žádá o něj snažně sl. Zdenka Šemberova. *Na neděli* vždy, as dvakrát nebo třikrát. Říká sice, že jej zaplatí; ale — to víš! Odporučuju jej tedy Tvojí lásce. Dej jej administraci laskavě i pak, kdybys sobě přál, aby slečna zaplatila; jen mi dej pak v tomto případu také slovíčkem zprávu. Nezapomeň pro administraci učinit laskavou instrukci dotýčnou. —

Právě mi píše Vlček. Osvěta měla prý už 20 ročníků, má tedy jakés „jubileum“, a V. mě žádá, abych v některé causerii o tom se zmínil. Což o to, pronést mimochodem nějaké slůvko; ale já nevím předně, jak V. politicky stojí k našemu listu, a pak také nevím, zdali by v tom neviděl naposledy i sám kolega Heller — teď, před Novým rokem — jakousi újmu pro svůj měsíčník vlastní. To je zlá věc! — Prosím snažně, řekni, mám-li či nemám-li se o O. zmínit tedy na přední straně listu. Neřekni nic jiného než „ano“ nebo „ne“; nerád bych bez Tvé vůle něco učinil, a jakoukoli mi dáš odpověd, zůstane ovšem naprosto mezi námi. Pak teprve bych hleděl se smluvit ještě s Hellerem.

Samé úsluhy aby list konal!

Prosím tedy o ty dvě zprávičky: stran slečny, stran V. Prosté „ano — ne“ nebo „ano — ano“ stačí.

Se srdečným pozdravem cele

Tvůj

Neruda

---

556. *7/12 89*

Milý Julie!

To jsem smuten, že tedy bohoslovecká fakulta bude rozdělena, — to bude ukrutná zas rána pro národní život! Také Němci tomu chtějí — důkaz, jak mám pravdu! —

Přikládám Ti zde brošuru — ač nemáš-li jí —, z které

může být popud k politickému článku.* Již pouhé otištění, s proložením historických jmen, by zajímalo.

Také Vossische přikládám, jen tak k nahlédnutí.

Se srdečným pozdravem Tvůj

Neruda

* 1849—1889

---

557. *10/12 89*

Milý Julie!

Právě mi posílá Zdenka z V. M. dva exempláry otcovy brošury; nemáš tu brošuru asi, posílám Ti ji tedy — zajímava pro porovnání nynějšího českého školství s někdejšími plány (r. 1848). —

A teď se na mne nehněvej — jdu k Tobě někoho protěžovat. To víš dobře, že neprotěžuju nikdy. Je to člověku proti srsti. A člověk nikdy přece takového chráněnce neznává úplně. Ale tentokráte jsem plně přesvědčen, že bys získal člověka *obratného*, *poctivého*, *ve všem spolehlivého*. Ovšem, hodí-li se Ti, neboť se jedná o sílu ženskou, třebaže výdatnou.

A sice o Františku Haralíkovu, kterou znáš a která Ti také tento list odevzdala, — je to sestra mé hospodyně. Znám ji od prvního jejího dětství. *Osm let* byla teď v Blahutově inzertní kanceláři a dostala pojednou od nástupce (Tersche) výpověď. Příčinou je *jedině*: dědictví po Blahutovi. Nepohodl se s třetí sestrou, mnoholetou hospodyní Blahutovou, „universální dědičkou“, a dal Františce výpověď.

Tato vedla Blahutovu kancelář téměř sama. Tersch sháněl inzerty, ona je přijímala, vypravovala pro noviny, překládala — vedla knihy, vypisovala účty — obstarávala v posledních třech letech i kasu — všechno výborně. Také v naší administraci by jí dali asi svědectví co nejlepší. Osvědčila se výborně, ač čítá teď teprve 23 let.

Stylizuje pěkně a píše česky a německy *zcela bezvadně*. Učila se trochu také francouzsky a rusky, ovládá tedy termíny. Zkrátka — kdybys ji mohl potřebovat, osvědčila by se Ti také zcela. Tvůj synovec, p. Josef, jí před několika dny, kdy o výpovědi ještě nevěděla, řekl, že bys jí *snad* potřeboval; proto ona teď přichází a prosí mými ústy. Snad máš místo někde, při prodeji novin, jejž aranžuješ, snad jinde, v administraci atd. (Šípy?). Vím, že mužští nerádi mají mezi sebou ženskou sílu; ale ona je skromného, milého chování a hledí si své práce.

Tak Ti tu prosbu předkládám. V nejlepším vědomí, že činím dobře. Rozhodneš-li na prospěch její, napiš mi slůvko a ona přijde se Ti představit. Nehodí-li se Ti, prosím také snažně, abys mi slůvkem dal zprávu; nerád bych, aby byla dlouho bez místa, a bylo by třeba arci ohlédnouti se pak jinde.

No tak se nehněvej! Můžeš-li, budu velice rád; nemůže-li to být, — no co dělat!

Se srdečným pozdravem cele Tvůj

Neruda

---

558. *18/12 89*

Milý Julie!

Nalezám v Nerudově Kalendáříku lidstva: „Dne 19. prosince 1831 narodil se Grégr Julius, svobodomyslný politik český, zakladatel Národních listů.“ — Tak vidíš! I tak Ti tedy přeju od srdce, abys slavil 19. prosinec r. 1931 zrovna tak statný a platný, jaký jsi nyní! —

Zároveň tedy také už prosím, abys přijal upřímné přání mé k nastávajícím svátkům a neobtěžoval sobě vysloviti totéž i celé své milé rodině, především velectěné milostivé své paní.

Cele Tvůj

Neruda

559. *23/12 89*

Milý Julie!

Právě jsem obdržel tento obraz Prahy z r. 1831. Je panorámový, velmi pěkně provedený a zajímavý; posílám Ti ho, zdali by Tě těšil. U mne by byl ztracen, Tobě se hodí snad do knihovny, snad pod sklem a za rámem co ozdoba redakce. Na rubu obrazu je připsána mně znějící dedikace; hodí se ale zrovna tak Tobě.

Ale nepovažuj to jen za žádný „dar štědrovečerní" — to ne!

Kdybys velikou náhodou obraz tento, ostatně velmi řídký, již měl, nalož tímto exemplářem, jak Ti libo.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

560. *13/1 90*

Milý Julie!

Ležím. Právě mně dr. Michl přikazuje, abych kvůli úplnému klidu Tě požádal za prázdno ještě pro tento týden. Tedy Tě prosím.

Už alespoň 14 dní bráním se proti ulehnutí. Vždycky jsem jeden den byl doma, druhý jsem vyšel alespoň na jednu procházku. Dnes o půlnoci mne chytla zimnice ale tak, že nemohu více se bránit. Něco ve mně vězí — je to ta influenza? —

Tak si myslím, že by bylo dobré, kdyby náš list přinesl borgisovou lokálku, ne příliš dlouhou, cože stál který z novějších pomníků pražských (Karlův, Františkův, Radeckého). Dáta má Krasoumná jednota, snad i Umělecká beseda. Dej někomu příkaz. Víš, oni lidé nemají ani ponětí, co stojí pomník slušný, a myslejí, že sebráno už dosti.

Tak tedy jsem cele Tvůj

Neruda.

561. *20/1 90*

Milý Julie!

Včera jsem poprvé zase vyšel ven, a dávám tedy o sobě zprávu. Týden jsem ležel — to bylo ukrutné, co jsem v pátek a v sobotu při psaní zkusil; ale už jsem se styděl odříct a přemohl jsem hlavy bolení, pitomost — všechno. Ovšem jsem myslil, že padnu.

Vůbec jsem nesmírně zkoušel. Hospodyně vyšla na ulici teprv zase dnes a nemohla se hnout. Já také ne. A obsluha pořád přitom z milosti, „na výpověď"; večer jsme nevěděli, přijde-li někdo ráno, atd. Ovšem k tomu ještě za všechno peněz, že se až svíjím.

Odpusť, že si Ti stěžuju; ale komu já si mám postěžovat: jsem zcela sám. Přece by člověk rád, při vší už těžké zkušenosti, aby ho někdo někdy trochu politoval. —

Mohu v neděli — ač také hodí-li se mi — trochu vynadat české, zejmena pražské inteligenci, že je tak hanebna vůči Husovu pomníku? Já se zlostí chvěju! Či nebylo by oportunní? Prosím, napiš mi jen krátce: „učiň" — nebo — „neučiň"!

A přijmi můj nejsrdečnější pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

562. *26/1 90*

Milý Julie!

Ti Pražané se mi tentokráte nehodili; nechal jsem je tedy zatím.

Ale stala se ukrutně nemilá tisková chyba a prosím snažně, abys přiloženou opravu umístil laskavě hned *v pondělním odpoledním čísle*. Kuffner a Ryba, kteří oba o chřipce psali, mohli

by tím falešným zněním být uraženi — kohopak napadne podívat se *do rukopisu*! A urazit bych jich ovšem za žádnou cenu nechtěl!

Nehněvej se, že Tě na chvilku zaměstnávám tak malou věcí teď, když máš plnou hlavu věcí jiných, a přijmi můj nejupřímnější pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

563. *29/1 90*

Milý příteli!

Posílám Ti p. M. Haralíkovu, „dědičku" po J. Blahutovi, býv. majiteli inzertní kanceláře. Prosím, abys jí v záležitosti její poradil a pomohl důkladně a pečlivě, by neuvízla naposledy snad ještě v platech. —

Snad bys jí mohl při té příležitosti dát ten *list*, který jsem Ti zaslal k laskavému uschování; obsah jeho není více pravdivý. S tou knihou záloženskou, kterou také u sebe chováš, nevím teď co. Věc se nedaří, kvůli mé churavosti. Budeme se musit na něčem usnést a vyzvat snad anonymní dárkyni, aby řekla, co s penězi.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JAN NERUDA

---

564. *2/3 90*

Milý Julie!

To jsem se lekl dnes, když jsem četl, že hrozíme: Češi teď nepůjdou na Žofín!

Prosím Tě, jenom nepřipusť žádného takového hesla!

Němcům Žofín, za naše peníze a naší prací překrásně upravený, a nám — snad Konvikt!

Němci mají všechno, a přece jsou tak vzorně opatrni, kdekoli se jedná o jich národní prospěch! Pročpak teď přišli? Kvůli výstavě jubilejní. Že sem přijde tisíce cizích, z nichž mnohý neuvidí v Praze ničeho než Stromovku a Žofín. Že by si myslil: „Praha je přece jen česká — vždyť *tu* není Němců! Že jsou vedle Čechů cítit na výstavě — nu to je úřadní pomocí!“

A mimo to: neprosadíme toho! A naše strana by se zdála malomocna, vydávající hesla, kterých nikdo neposlouchá. Budouť na Žofíně oficielní výstavní bankety, a — Češi tam půjdou. Je pro Žofín projektován ten veliký bazar ve prospěch „Ústřední…“. Atd.!

A ještě mám jednu bolest. Prosím Tě snažně, nedělejme z té Akademie české něco pro národ důležitého! Náš národ potřebuje ještě sto jiných, lepších, výživnějších věcí nežli Akademii, aby vydávala díla Gollů, Masaryků atd., za skvělý honorář, pro deset lidí!

Je to jen vnadidlo. Začnou Akademii aktivovat v době pro nás nejdůležitější, aby pozornost národu se obracela ku věci zcela vedlejší. Aby staročeši mohli mluvit o koncesích atd.

Je to už teď jasně vidět, že věc je smluvena. Odepírají subvenci, jen aby Němci mohli lacino hlasovat s českou rezolucí a aby mohlo se volat: vida — ovoce už z vyrovnání! —

To je tedy ta má druhá bolest, že klademe na Akademii takovou a tak neodůvodněnou váhu! Nemáme košili na těle a máme radost ze skleněného korálku na krk! Jako Indián! —

Mám arci ještě bolesti jiné, a časté, a tak rád bych Ti psával — ale vždyť vím, že toho máš beztoho hlavu plnou!

Přijmi srdečný pozdrav

cele Tvého

Nerudy.

565. 9/3 90

Milý Julie!

Chováš se jako muž! Vrátils národu víru, že jsou ještě lidé, kteří smýšlejí s ním poctivě. Nebýt teď Národních listů, bylo by věru nejkrutější ranou pro národ!

Děkuju Ti z plného srdce!

Cele Tvůj

JAN NERUDA

---

566. 18/3 90

Milý Julie!

I s největší radostí! Alespoň nemusím konat tolik studií a být ve starosti o témata: časová věc je o sobě už zajímava a člověk k ní nemusí tolik přičinit.

Ku všeobecným nedělním fejetonům vedou mne troje vzhledy:

Za prvé že jsou právě nedělní; aby byly přístupny tedy nejširším třídám a každý v nich nalezl něco — hlavně pak *ženské*, kterým na politice či na denních otázkách pramálo záleží.

Za druhé že jsme tři fejetonisté: Kuffner píše o divadle, o našem společenském životě, také někdy o literatuře; Ryba o životě společenském a hlavně politickém. Společenského a politického je u nás ale *tak málo*, že to na *dva žertovné* články *nijak* nestačí! Divadlo je doména Kuffnerova. Literatura vede k doktrinářství, které se pro neděli nehodí. Zbývá mně opět jen to všeobecné.

Za třetí že jsem způsobil politikou několik konfiskací *nedělního čísla* a že tomu jsem se chtěl, to se rozumí, uhnout.

Budu vzdor tomu hledět. Zvlášť když si toho přeješ. A kdybys chtěl, budu psát třeba výhradně jen o politice!

Ostatně myslíš zajisté, jen „cum grano salis“ abych tomu hověl, viď? Vždyť sám říkáš „drobet“. A to se dá snadno snad učinit; snad ne hned, ale za týden, za 14 dní. Zkrátka tak, aby se vyhovělo „neděli“ a „časovosti“ zároveň.

Kdykoliv bys měl v té či jiné věci nějaké přání, prosím, dej mi *hned* laskavě vědít.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

567. *24/3 90*

Milý Julie!

Jsem teď už úplně přesvědčen, že Akademie bude se užívat co agitačního prostředku před sněmem nebo při něm. Budou chtít také asi zainteresovat některé naše lidi pro ni buď jmenováním jich členy, nebo tím, že jim předloží listinu ku schválení. Věc byla pravděpodobně umluvena hned, když se už počátečně jednalo o „smír“. Tedy pozor! —

Pro případ, že bys opravdově chtěl, abych v nedělních fejetonech dotýkal se také věcí *literárních* — ač vším tím fejetony musí se stát těžkopádny, což dobře cítím —, musila by se věc trochu smluvit čili umožnit. Od té doby, co nemám rubriku literární, nedostal jsem z redakce knihu ani jedinou, čemuž se nedivím, a od nakladatelů také ani jedinou, čemuž se rovněž nedivím. A sám jsem jich koupil arci žalostně málo.

Dostávám z redakce jenom Frankfurter Zeitung; ale když je tam nějaký fejeton, vystřihnou jej, a „literární týdenní přílohu“ nevidím nikdy.

Ovšem, já si pomohu, když je nejhůř, i v literatuře, i v politice atd., abych Ti vyhověl.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

568. *11/4 90*

Přicházím se svým srdečným a upřímným přáním!

Cele Tvůj

JAN NERUDA

---

569. *23/4 90*

Milý Julie!

Prosím Tě snažně, nemohl bys mne oblažit nějakým mimořádným grošem? Jsem v bryndě. Statečně jsem se přepravil přes podzim a přes tu drahou, nekonečnou zimu; ale teď mne zase pololetně chytla „Slávia“, a záložna, a je tu činže! Tak Tě snažně prosím, *možno-li*, nemožno-li, nehněvej se aspoň a dej mi krátkou laskavou zprávu, abych věděl. —

S fejetony snad teď souhlasíš. Kdyby něco bylo, prosím, řekni! Musí se to střídat.

Tvůj oddaný

Neruda

570. *24/4 90*

Milý Julie!

Vzdávám Ti srdečné, upřímné díky!

Tvůj

JAN NERUDA

---

571. *5/6 90*

Milý Julie!

Tak Ti musím na konci té divoké kampaně věru a upřímně provolat „sláva“!

Znamenitě jsi to vedl! —

Mně je dost bídně. Vylezla mi nová hemeroida a ukrutně mne moří. To bude zítra práce!

Cele Tvůj

Neruda

---

572. *14/6 90*

Milý Julie!

Sbíráš si staré knihy. Tahleta je sice německá, ale plna vztahů k českým momentům historickým, právním atd. Je-li Ti libo, zařaď ji do své knihovny. —

Je mi napořád pramizerně!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

573. *15/6 90*

Milý Julie!

Dávám Ti zprávu, že jsem právě dostal přípis s dotazem, přijmu-li jmenování členem Akademie, a že zítra odpovím, že nepřijmu. Členství ukládá povinnosti, jimž se při nynějším svém zdraví podrobiti nemohu; mimo to mám ještě důvody jiné.

Zpravuju Tě proto o tom, aby do našeho listu nepřišla snad pak zpráva jakkoli omylná (jako např. že mne vůbec opomenuli) a mně ovšem pak nepříjemná. —

A je mně pořád mizerně!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

574. *18/6 90*

Milý Julie!

Už se stalo. Psal jsem Ti v neděli, že v pondělí odpovím, a učinil jsem. Tvůj lístek přišel teprve dnes ve středu; ale nebyl bych mohl přece učinit jinak.

Zajisté se nedomníváš, že něčemu takovému, jako je Akademie, chtěl nebo mohl bych činit opozici „za každou cenu“. Byl bych opozici činil jen z politických důvodů, kdyby byli ústav instalovali zrovna před sněmem; *teď* politika odpadá.

Ale mýlíš se, že bych mohl vše odbývat písemně. Člen *musí* dle § 13 obcovat schůzím; kdo bez platné omluvy nebyl v schůzích rok, je vyloučen. A já bych se musil omlouvat ihned na počátku, a pořád a pořád — víš, mne už to bolí, to omlouvání se věčné, zvláště vůči cizím lidem.

A kdyby se i všechny povinnosti mohly plnit písemně, vždyť se ani k tomu nemohu zavázat. Dle § 12 musí člen po

svém přijetí odevzdat nějakou práci, kterou Akademie vydá, musí pracovat na přidělených mu referátech, a moje síly, drahý Julie, stačí jen tam, abych *nynějším* svým závazkům vyhověl *se ctí.*

Tak je to, a krok svůj rozmyslil jsem dobře. To víš, že se nepřenáhlím.

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

---

575. *1/7 90*

Milý Julie!

Moravští „ostrostřelci" zúčastnují se právě *en masse* v Berlíně německého schützenfestu. Snad by bylo dobře všimnout si, co činí. Já například objednám čísla *slavnostního časopisu*, která budou „bratřím z Rakouska" věnována (7 a 8); snad tam bude něco pro mne. —

Nejspíš budu musit Ti přijít již brzy s prosbou, abys mi laskavě povolil letního odpočinku.

Jsem se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda.

---

576. *20/7 90*

Milý Julie!

Snažně Tě tedy prosím za 4—5nedělní odpočinek. Už ho potřebuju! Totiž — může-li to teď být. *Nemůže-li*, dej mi laskavě *hned* zprávu, abych se dle toho připravil k práci. O tu

zprávu prosím vlastně v případu *každém*, abych měl jistotu.

Zůstanu arci v Praze, a jsem bohdá vždycky pohotov, kdykoli bys zavolal.

No, co říkáš Akademii? Neučinil jsem dobře?

Se srdečným pozdravem cele Tvůj

JAN NERUDA

---

577. *1/9 90*

Milý Julie!

Přichází-li do redakce ten Časopis výstavní („inženýrů & architektů"), mohl bych jej snad dostávat? Když řekneš „Vracet!", — správně vrátím. Ale mohl bych ho teď potřebovat.

Naše politická situace se mně teď *líbí*. „Prickelnd bis an die Nabelschnur" (Goethe)! A Národní jsou v té těžké době vedeny výtečně, to musí každý přiznat. Jen kdyby politika nesežrala tolik místa!

Přijmi můj srdečný pozdrav!

Neruda

---

578. *11/9 90*

Milý Julie!

Píšu Ti, ale věru že není žádné trochu jen závažnější příčiny, pro kterou píšu. Je jen takové šero na nebi, a šero v duši, a stýská se člověku, když je sám. A to se rozumí, že člověk je pro každičkou věc při té všeobecné náladě také ihned v zlosti —

Zlobím se i na ty naše deputáty do Vídně poslané. Když je

Taaffe nechtěl přijmout co deputaci svobodomyslné strany, nemuseli tam věru také lézt každý zvlášť! Ale to je to, že má každý nějaké zadržené — a těch holt se rád zbaví!

Zlobím se na sbírky, že nejdou nijak kupředu, totiž tím pravým proudem. Bylo by dobře zaznamenat, mnoho-li dají — židé. A veřejně na to upozornit. A mnoho-li dá šlechta.

Zlobím se na ty 2 milióny, že jich není alespoň pět! Byl by čas upozornit — bez urážky polského národu — na to „polské hospodářství“ Dunajewského, který as k těm 2 miliónům radil. Kdyby byla Halič místo Čech stížena, nebo místo Tyrol a Rakouska, byl by jistě navrhl 2× tolik. Jedná co vlastenec, pravda, ale už také proto mělo by se na to poukázat, aspoň našim lidem pro příklad!

Zlobím se na obec vůbec a každého pana domácího zvlášť, že nečistí, nedezinfekují kanály nějakými roztoky karbolovými ap.; Praha je v děsném oblaku smradu, nemoce musí přijít, neboť při stálé vysoké vodě není odtoku pro neřád, a ten je nastaven až do nejvyšších částí města.

Zlobím se, že nevím, o čem psát. Nalezl jsem si látek několik, ale — piš dnes něco jiného než o té vodě! A přitom je to téma takové už propláchlé, špinavé, smutné —

A zlobím se na sebe, že Ti to všechno píšu a že nevím proč! Jak povídám, stýská se mi v samotě, rád bych si v přátelské rozmluvě oddech — když to nejde! Jsem už zaklet.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

---

579. *18/9 90*

Můj milý!

Konečně ta „ofertka“! — Přikládám k ní také dopis mně platící (o nějž příležitě zase požádám), abys poznal líp petentův sloh, než z té ofertky možno.

Němčina nevypadla ovšem skvěle; avšak — snad se v ní nejedná o koncept?

Byl bych Ti upřímně vděčen, kdybys chudákovi pomohl trochu.

Cele Tvůj

Neruda

---

580. *6/10 90*

Milý Julie!

Měli bychom — myslím — teď hodně věnovat pozornosti a opravdové lásky Ústřední matici školské, pomocí článků, lokálek, provolání, animovaných sbírek atd. Na Slezsku hlavně, a také silně na Moravě je ona přední ještě staročeskou zbraní: tam ti nebozí *musí* mít podporu a hledí alespoň zevně přidržovat se těch, kdo o ní rozhodují. Nemyslíš také? —

U příloze fejeton od A. Friče; ale nesmí se podepsat, protože mluví sám o sobě. Přinesl jej ke mně, a tedy jsem jej upravil hned pro sazbu. Prosím, dej *brzy* umístit!

Se srdečným pozdravem Tvůj

Neruda

---

581. *21/11 90*

Tak vidíš, milý Julie, jak to umíš krásně povídat! Děkuju Ti z gruntu srdce!

Tvůj

JAN NERUDA

582. *15/12 90*

Milý Julie!

Nechtěl bys jednou také něco učinit pro svoji kmotřenku, Lidušku Lvovu? Hravě jí můžeš založit existenci.

Že se Lev znovu oženil, víš. Ale nevíš snad, že nejstarší dvě dcerky musily teď z domu. Liduška se naučila zpívat, má hlas, je dost hezka, a tuhletu středu bude se večer ve schůzi Správního družstva Národního divadla jednat, má-li být angažována pro menší úložky subretní. Hodila by se pro ně.

Stačilo by úplně, z jasných příčin, kdybys poslal zítra F. A. Šubertovi svoji vizitku a napsal na ni: „Velect. p. řediteli! Doporučuju Vaší přízni Lidušku Lvovu, kandidátku české Uměny."

Kdybys podobný lístek poslal také „prvnímu kapelníku" Adolfu Čechovi, pomohl bys děvčeti pro všechnu také již budoucnost. —

Druhá prosba: Smím si dát zase as 4—5krát inzerát týkající se mých spisů? —

Třetí prosba: Daruješ zase bratranci Tichému list, jako už po 10 let? Viďže? Řeknu v administraci, nedáš-li rozkaz jiný.

Tři tedy prosbičky najednou. Snad ale nepřicházím příliš často.

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

---

583. *22/12 90*

Milý Julie!

Veselé svátky, spokojený nový rok! A prosím snažně: sděl totéž upřímné přání moje velectěné své paní a své rodině!

Cele Tvůj

JAN NERUDA

584. *31/12 90*

Milý Julie!

Děkuju Ti srdečně za Tvoje pozvání! Nechceš, abych si myslil, že jsem opomenut, nechceš, abych to těžce nesl; je v tom přátelský jemnocit a lidský takt, za nějž moje upřímné díky! Víš ovšem, že bohužel dostavit se nemohu, i kdybych se odhodlal dát se nějak vynést — mráz mně běží při té skličující myšlénce tělem! A kdybych se odhodlal dát si pod stolem upravovat nohy, z nichž levá je při sedění natažena pořád jako struna, musí být rovnána, podkládána atd.! Jak víš, nemohu být více než asi 1 ½ hodiny mimo postel, počítaje už i oblékání, pak musí nohy s tělem zase do horizontální polohy; z toho tedy ½ hod. na cestu tam, ½ hod. zpátky: v *nejlepším* případu vybylo by mně ¼ hod. na pobyt!

Nač ale fňukat — nerád o svém mrzáctví vypravuju — když ale někdy přece musím! Já mnoho tajím — mnoho! A lidé mnozí se domnívají, když mužně nesu, že nenesu velkou tíži.

No, co dělat. Těším se Tvému tak jemnocitnému přátelství. Přeju Ti za ně stálého štěstí, v rodině i na nyní tak skvěle se zatáčející politické dráze. Každý úspěch Tvůj je mně k upřímné radosti.

Cele Tvůj

Neruda

---

585. *1/1 91*

Milý Julie!

Srdečné díky! Ani netušíš, jak jsi mi přišel vhod! Potřebuju, potřeboval už; ale nechtěl jsem Tě loni obtěžovat, věda, že rok ten byl Ti plný výdajů. Díky! —

Prosím, pošli mi laskavě seznam poslanců na říšském sněmě; alespoň velkostatkářských.

Cele Tvůj

JAN NERUDA

---

586. *22/2 91*

Milý Julie!

To mi spadl dnes ráno cent s krku, když jsem viděl, že nekandiduješ! Uhodneš *proč*. Máme už zkušenost: bez Tebe by zde list hynul, nehledě ani k tomu, že musí být korektorem té činnosti vídeňské. Bude toho asi přece potřebí.

Už kdyby bylo po tom volebním proudu, aby list stal se zase pestrý! No — ještě asi 3 neděle!

Se srdečným pozdravem Tvůj potěšený

JAN NERUDA

---

587. *24/3 91*

Milý Julie!

Ten Sláma mne upřímně těší! To je výborný krok!

Tvůj

JAN NERUDA

588. *28/3 91*

Milý Julie!

Právě jsem Ti chtěl psát a gratulovat: šťastné a veselé svátky! —

S-bovi dopíšu hned zítra. Ale nevím, má-li ještě něco. Už r. 1880 zredukoval svou knihovou zásobu tak, že se mu zbytek vešel do malé steláže. Vždyť ale uvidíme!

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JAN NERUDA

---

589. *[12. dubna 1891]*

Přeju Ti z plné duše všeho štěstí!

JAN NERUDA

---

590. *11/5 91*

Milý Julie!

Příští sobotu (sv. Jan), neděli (Boží hod), pondělí jsou svátky, tři za sebou. Prosím, *na který den píšu*?

Dej mi laskavě ještě *dnes* zprávu, abych podle dne mohl si látku zvolit a upravit.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JAN NERUDA

591. *15/6 91*

Milý Julie!

Nerád Tě takovými věcmi obtěžuju; ale už musím upozornit, že písmo nedělních fejetonů je už silně otlučené a někdy k nepřečtení. Zdá se, že nechytá ani barvu. —

Toho Taaffa se bojím! Nadhodil kost o vyrovnací formuli mezi naše lidi a bojím se, že *jest* několik vrtáků mezi nimi, kteří se jí chytnou. *Budou* „formuli" hledat, vsadí si něco do hlavy, dostanou se do rozporu s ostatními, a teprve bude zle! Však Ti to asi také dost na mysli leží! — Slyším, že jsi zdráv a statečný.

Tvůj

se srdečným pozdravem

JAN NERUDA

---

592. *31/7 91*

Milý Julie!

Přikládám Ti něco zajímavého — snad bychom si toho mohli přec jen všimnout.

Dávám si o Tobě — od Františka referovat, že se máš znamenitě. Tomu vždycky oči svítí! „Já se mám vždycky v neděli jako v ráji!"

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JAN NERUDA

593. *5/8 91*

Milý Julie!

Prosím Tě, učiň, abych na neděli nepsal. Není mi dobře: právě jsem plival trochu krve. — Kdybys byl tak hodný a dal mi asi 4nedělní dovolenou, byl bych Ti tuze vděčen. Snad mne není teď nutně třeba. Prosím Tě za laskavou odpověď.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

---

594. *5—6/8 91*

Milý Julie!

Přiloženým lístkem jsem Tě chtěl včera navštívit; posel Tě nezastihnul.

Umluvili jsme tedy zatím sami s dr. Rybou (totiž za pomoci Františka; co toto píšu, rezultátu ještě nevím vlastně) a doufám ve Tvou přátelskou sankci.

Se srdečným pozdravem Tvůj

Neruda

---

595. *6/8 91*

Milý Julie!

Děkuju Ti upřímně za Tvoji ochotu.

Bude-li možno, ohlásím se *dřív* zase k práci. Když týden nepracuju, stýská se mi.

Tvůj

JAN NERUDA

596. *7/8 91*

Milý Julie!

Dovolím si, předpokládaje Tvoje svolení, na neděli dát „zasláno“ stran „ceny“ Poetických besed. O čemž tedy dávám povinnou zprávu.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JAN NERUDA

---

597. *[Léta osmdesátá]*

Milý Julie!

Včera večer jsem dal do skříně poštovní pro Tebe list, v němž Ti oznamuju, že na neděli jsem Ti už zase k dispozici. Obdržel jsi jej?

Tvůj

JAN NERUDA

---

598. *[Léta osmdesátá]*

Milý Julie!

Naprosto správné stanovisko — gratuluju Ti!
Se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda

Máme teď už zas přímo hanebný tisk na listu.

LADISLAVU QUISOVI

(1874—1890)

599. *[18. srpna 1875]*

Srdečný pozdrav!

Jan Neruda

---

600. *[26. listopadu 1875]*

Obdržels mou zásilku? Kdy dostanu věc zpět? A mohl bych Ti pak ještě něco poslat, aby to bylo do téže doby hotovo?

Se srdečným pozdravem Tvůj

JNda

[Adresa:] P. Dr. Quis. *Pardubice.* Kancelář advokáta p. Dr. Žáka.

---

601. *[V prosinci 1875]*

Milý Láci!

Potvrzuju Ti tímto, že jsem obdržel obě zásilky Tvé, a děkuju Ti za ně, jsou dobry. Dál Tě teď „nenamohu". Pracuj pilně na Goethovi, je to důležito, a laskavě mne zpravuj o pokrocích práce. Mám radost, žes v proudu.

Se srdečným pozdravem Tvůj

JNda

602. *[13. prosince 1875]*

Můj milý!

Pošli mně exemplář svých básní pro knihovnu brémských Čechů. Chceš-li přispět ještě jinými spisy, budeš vítán.

Tvůj

JNda

[Adresa:] Dr. Ladislav Quis. *Pardubice*. Kancelář advokáta p. Dr. *Žáka*.

603. *[Před 24. prosincem 1875]*

Milý Láci!

Tvoje verše vyjdou v pátek.

Abych Tě „překvapil“, vyzdvihl jsem Ti peníze, celých pět zlatých honoráře.

Posílám Ti je zde a) co jeden los Národního divadla za tři zlaté, b) co dvě zlatky. Jsem přesvědčen, že jsem Ti losem tím, třeba jsem Ti jej koupil z Tvého honoráře, učinil radost. Jsou novinkou a může se jich dobře co štědrovečerního daru užít.

Co dělá Goethe? —

Tvůj oddaný

JNda

[Adresa:] P. T. Dr. Ladislav Quis. *Pardubice*. Kancelář advokáta p. Dr. *Žáka*.

Obsahuje: 2 nóty à 1 zl = 2 zl
1 los à 3 zl = 3 zl
5 zl

Doporučeno.

[Na rubu:] Jan Neruda, Konviktská ulice č. 28

604. *[1876]*

Můj milý!

Doufám, že s Goethem se blížíš ku konci. Piš mi tedy, jak to stojí, můžem to dát pak brzy do tisku. Posavadní jsou přeloženy pěkně, ale musíš rukopis sám ještě prohlédnout bedlivě, od písmenky k písmence, úvozovky, interpunkce jsou v strašném nepořádku, částečně i pravopis. To víš, že jsem pedant.

S Julkem máš teď příležitost se spravit. Přeje si (já s ním), abys přeložil Halmovu (Münch-Bellinghausen) Die Glocke von Innisfare — Balladenbuch Ignaze Huba, str. 19. — Učiň to brzy a zašli mně.

Doufaje, že jsi zdráv a že brzy dostanu zvěst o Tvé svatbě, jsem

Tvůj

J. Neruda.

---

605. *[Listopad? 1879]*

Můj milý!

Jedná se mně o to, abych se s Tebou smluvil stran té věci Vilímkovy. Navštiv mne, vyhledej mne u Knoblocha, dej mi jinde rendez-vous, jak chceš. Jak víš, jedná se o veršované pohádky nebo třeba jen o balady jednotlivé — dle toho, co právě je možno a na čem se my dva spolu (Ty a já) usnesem. Neboj se, že bys byl nad potřebu týrán.

Srdečný pozdrav Tvé choti!

Tvůj

J. Neruda

606. *[Kolem 25. listopadu? 1879]*

Můj milý!

Už včera a předevčírem měl jsem bolení kříže; dnes mi rozkvětlo, že se nemohu téměř hnout. Nepřijdu tedy bohužel dnes; snad zítra — nevím. Kdybys ale Ty chtěl přijít ke mně, dej si od domovnice odevřít.

Tvůj

JNd

---

607. *[Konec roku 1879]*

Milý Láci!

Dobře to bude. Tak jen dělej, abych užuž dostal 2. číslo. Pospěš si, abys byl s celkem už hotov.

Ale *vysoce důležitě* potřebuju teď ty fejetony! *Vysoce!* Dej se, Láci, do nich a užuž mi něco pošli.

Chtěl jsem Tě překvapit o svátcích. Ale neměl jsem 5 minut času — to byly pěkné svátky! Až mne oči bolí!

Pozdrav mně srdečně paní svou.

Tvůj

J. Neruda

---

608. *19/2 80*

Můj milý!

Už prý jsi Fričovi slíbil příspěvek pro časopis májový. Vložili redakci na mne, ač jsem se rukama nohama bránil, mám Tě ve slově tedy teď já.

Rozumí se beztoho, že Ty musíš být zastoupen, a sice brilantně. Něčím ryze českým. Baladou, romancí — nejlíp snad humoristického nádechu. Snad nějakého extra-Honzu, kterého do Humórů nedáš, ale fajnového. Ty posavadní mne těší. Ale — vůbec co chceš, jenom feš.

Jsem pořád churav.

Pozdrav mně svou milou choť

od svého

J. Nerudy.

---

609. *6/11 82*

Že prý Ti bude E. psát sám. Ale tisk prý si trochu počká. Srdečný pozdrav Vám oběma!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] P. T. ctěný pán pan Dr. L. Quis, advokát v *Čáslavi.*

---

610. *23/11 82*

Můj milý!

Ty se nevýslovně loudáš, když já Tě neženu! Už před 2 lety jsi ty balady nabízel k tisku, myslil jsem tedy, že jsi také vskutku hotov, a proto jsem Tě primo loco nabíd pro sbírku. Zatím —!

Tak teda: Chci vydávat sbírku básní. Účel: popularizování poezie. Prostředek: laciné vydání a epický obsah. Formát malý,

vydání anglické, oříznuté, s polotuhou deskou, aby sloužila hned místo vazby. Velikost sešitů různá, nerád bych ale měl přes 120 stránek, nejraděj takhle 60—100, třeba i méně než 60 — kvůli drahotě. Překlady se nevylučují, naopak. Item ne lyrika, jenže až později a cum grano salis. Item ne próza, jenže by musila být zcela zvláštní.

Do prvního sešitu přijdeš Ty se svými baladami. Ergo pošli. Nefňukej a pošli. Máš-li něco nutného co spravit, *honem* sprav. Najdu-li já, co by se spravit mělo, pošlu Ti zpět, abys honem tento. Tedy bez odkladu. Pošli to mně, bych vše měl před sebou. Mezitím se smluvíš s Valečkou stran ostatního. Pomohu Ti při tom.

I kdyby z „knihovny" nic nebylo, což je také ještě možno, vyjdou Tvoje balady myslím najisto.

Tak teda! —? A piš mně stran spisu přímo: J. N., kněhkupectví G. & Dattel, nebo Konviktská ulice 28. Stran honoráře etc. jednej ale přímo s Valečkou.

Prosím, abys přijal srdečný pozdrav pro velectěnou svou choť i pro sebe od

svého

Nerudy.

Do Nového roku má vyjít sešit první.

---

611. *25/11 82*

Můj milý!

Neodpovídáš mi, kdy to dostaneme. Piš!
Srdečný pozdrav velectěné choti a Tobě.

Neruda
Konviktská ulice 28

[Adresa:] Slovutný pán pan Dr. L. *Quis*, advokát v *Čáslavi.*

612. *25/11 82*

Ještě na něco jsem zapomněl. Pro jeden další sešit vyhlídnut otisk Tvého H. H., budeš-li souhlasit. Tedy si jej laskavě také pak připravuj.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. Lad. Quis, advokát v *Čá-slavi.*

---

613. *11/12 82*

Prozatímné díky, jakožto stvrzení, že zásilka došla. Jak bude volný (od choroby) čas, proberu vše.

Srdečný pozdrav oběma!

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. Ladislav Quis, advokát v *Čáslavi.*

---

614. *8/1 [1883]*

Můj milý!

Myslím, že můžeš nabídnutí Valečkovo přijmout. Věc je tahle: Vypočetli jsme, že můžem za zcela nové věci platit 1 zl za stranu (tolik co Otto, jenž má ale formáty větší, než je náš; u nás se vejde, když nejsou mezery mezi slokami, nejvýš 28 veršů na stranu — u něho myslím 33). Poněvadž pak Tvé balady přece jen — a třeba málo — některým známy jsou a že

vyplní asi něco (dle mého počtu) přes 70 stran, řekl jsem, aby Ti nabídl V. určitě a kulatě šedesát zl, a myslím, že jsem tak učinil dobře. Nevím, co Ti psal před 3 dny, ale najisto Ti totéž píše dnes nebo bude psát zítra.

Za týden dostaneš sešit první.

Kdy přijdeš na řadu, nevím určitě. Na všechen způsob brzy, ač si budu trochu Tebou vypomáhat. 2. sešit bude Heyduk, 3. snad Čech, 4. Sládek, 5. Quis — tak zní můj program — tedy koncem dubna nebo začátkem května.

Jakmile se s V. dorozumíš, dej mi o tom zprávu.

Tvé paní nejsrdečnější pozdrav. Snad pozoruješ, jakmile zmiňuju se o ní, že začínám hned psát nepoměrně krásněji. Chci, aby dovedla si také upřímný pozdrav můj přečíst.

Jsem cele Váš

Neruda.

Vydání 2 000, jako teď skoro při všem.

---

615. *9/1 83*

Můj milý!

Mám za svou povinnost Tě upozornit, abys výslovně si určil, že první vydání nesmí přesahovat 2 000 exemplárů.

V. je v těch věcech ještě nezkušený a mohlo by se případně pak stát třeba nějaké nedorozumění.

Tvůj

Neruda

616. *14/I [1883]*

Můj milý!

Že prý Ti V. psal. Tedy mu odepiš a piš mně taky. V. řekni každé své přání zcela určitě, jak jsem Ti posléz také stran nákladu psal. Je náramně nezkušený ještě a mění hned své náhledy, když se mu zdá něco být příhodnější. Takto se mi podobá, že má zcela dobrou vůli. A věc sama ho těší — tedy s ním vyjdeme.
Napiš mně hned krátká svá životopisná dáta.
Tyto dny dostaneš už 1. sešit.
Srdečný pozdrav velectěné Tvé choti.

Cele Váš

Neruda

Budeš chtít pak korektury, viď?

---

617. *15/2 83*

Můj milý!

Jak Tě znám a jak znám spisovatele vůbec, jsi už netrpěliv zvědít, kdy přijde na Tebe řada. Myslím, kamaráde, že tak asi v 6. sešitu. Hned po mých baladách Tvé nemohly přijít, jeť žánr obou sobě zčásti podobný a buď by mé škodily Tvým, nebo Tvé mým; o tom tedy nemohlo být pochybnosti. Mezitím ale se rozvinul program letošních sešitů tak, že mohu dát as dvě celistvé epické básně za sebou, což je mně náramně příjemno, pak sešit moderních balad Vrchlického, pak sešitek lyriky (Sládek nebo bohužel zase já), pak Ty, pak Špindler nebo Zeyer atd. Je to těžko, náramně těžko sestavovat, když člověk nemá téměř žádný manuskript v rukou, jen sliby.
Změn na Tvých věcech nebude už třeba žádných. Kdyby

mně pro summum vší dokonalosti přece něco napadlo, dám zprávu. Korekturu si povedeš sám, já jen poslední revizi.

Ostatně je možno, že najednou se vše zvrtne a Ty budeš musit pod nůž veřejnosti ještě dřív. —

Že prý jsi měl přednášku, o mně? Prosím Tě, copak jsi o mně říkal?

Své velectěné choti řekni, že každý den potkávám o polednách dámu, která je jí — vskutku ale úžasně — podobna. Poprvé jsem se s ní setkal v krámě. Už jsem na ni začal: „I jejé…," když jsem viděl, že se mýlím. Smeknul jsem zdvořile klobouk. Od té doby ji pozdravuju — ona neví proč, ta se asi diví!

Jsem se srdečným pozdravem cele Váš

Neruda.

[Adresa:] Velectěný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát v *Čáslavi.*

---

618. *17/3 83*

Můj milý!

Slíbils, že mi dáš předběžnou zprávu stran obsahu obou balad.

Srdečný Vám oběma pozdrav!

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. L. Quis, advokát v *Čáslavi.*

619. *25/3 83*

Dnes zasílám D. list, jakž jsi sobě přál; vkládám tedy dvoje verše Tvoje (H. & D.) — Čekám. Jsi po mně hned.*
Srdečný pozdrav!

Neruda

* Č. 4. Vrchlický, Staré zvěsti.
Č. 5. Neruda, Prosté motivy.
Č. 6. Quis, Balady.

[Adresa:] Velectěný pan Dr. *L. Quis*, advokát v Čáslavi.

---

620. *25/3 83*

Píšu ještě jeden lístek: obě balady, které mně ještě dáš, *mohou* být — nutno-li — delší. Dosavadní rukopis dá jen tak asi 50 stran a to je téměř málo. Nebo mohou místo dvou být tři — ne? Abychom i se životopisem a titulem stloukli tak asi 64 strany — dva archy. Ale *nenuť* to do délky!

Neruda

[Adresa:] Velectěný pan *Dr. Quis*, advokát v *Čáslavi.*

---

621. *28/3 83*

Můj milý!

Tak Ti zatím pěkně děkuju. „*Slib smrti*“ je zcela dobrý. Některé maličkosti snad ještě vypoléruju sám.
„*Švandovy dudy*“. Myšlénka eminentně baladní. Proud výborný. Ale ten konec!

Čtenář věru neví, co těm lumpům Švanda tedy udělal, že tak vylítli. Víš Ty to? Tedy nám to laskavě řekni a pak bude balada perfektní. Vezmu a dám do tisku, jak to je; ale radím: předělej! Začínaje od „A jak zahrál dudák poprvé“. Kladeš-li pointu do strašidelné síly Švandovy hudby, jakož vidno, vyznač to přec jen nějakým plastickým slovem. — 14 dní času, do 10. dubna. Jsi-li hotov dřív, bude vítáno tuze. Po 10. dám do tisku, jak je. —

Pořád se mně nějak plete, jako že bych Ti měl říci, abys přidal ještě celého „Honzu“. Ale je to myšlénka ještě embryonální. Nemluvil jsem o tom ještě ani s Valečkou. Také by najisto asi nepřidal on honoráře. Ale zdá se mi, že bys ziskal co baladista ještě, kdybys byl v té knižečce celý. *Máš-li o tom nějaký náhled, sděl hned.* Ale jak povídám, i u mne je to embryem. A možno, že bych se co do výsledku mýlil. To víš: předně chci Tvé básnické reputaci, ničemu jinému.

Cele Tvůj

Neruda

Pořádek změním. Promluvím napřed s Urbánkem, měls to učinit sám. Anebo raději ne —. On by si pak kladl vskutku výminky.

Ale nebylo by praktické dát hned k první baladě poznámku „Otištěno“.

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. *L. Quis*, advokát v *Čáslavi.*

Můj milý!

Právě byl u mne Bernard z naší administrace. Ptal se mne (jste prý teď v korespondenci nějaké o té věci), jak to je s honorářem Tvým za Tvé olim-fejetony „právnické“. Nemohl jsem mu dát zprávu. Už věru ani nevím přesně rok (1879? 1880? 1881?), měsíce ani počet článků (nebylo jich devět?), ani dostal-li jsi za všechny honorář. Nějaký jsi dostal, viď? Mohou to sice v administraci vynalézt, ale s velkou prací. Radil jsem tedy, aby se na Tebe obrátili s dotazem a pak teprv, podle datum udaného, aby hledali v arších platebních. Budou Ti psát, dej tedy, prosím, hned určitou co možná odpověď. Jestli se tuze nemýlím, bylo Ti počítáno 5 zl za článek a dostals poukázku, nebo co? Či jsi nechal část na abonmá?

Odpověz jim a také laskavě mně. Rád bych, ač máš-li ještě požadavek, aby jej spočtli, a já abych dostal od Tebe dle nedávného slibu *nové* fejetony „právnické“. Teď lze platit už o nějakou maličkost víc.

Mluvil jsem s Valečkou o tom „Honzovi“; jemu se to líbilo. Myslím, že by přece nějaký groš přidal. Žádej pak případně tak as dvacet zlatých. — Ale sám ještě nevím, bylo-li by dobře jej otisknout. Musím si jej zas přečíst. —

Čekám na odpověd stran toho honoráře NL. Mne takové věci a dotazy k mé osobě činí *nervóznim*. Ale máš-li ještě co požadovat, jakpak to můžeš nechat leta stát!?

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát. *Čáslav*.

623. *2/4 83*

Můj milý!

Píšu Ti jen narychlo tužkou. Sděl mi, cos tenkrát vyjednal s Vilímkem. Kolik bylo tištěno exemplárů. Já bych pak pro případ, že bychom „Honzu“ dali, hleděl s ním se smluvit. Nemýlím-li se, bylo uděláno otisků tři sta — ne?

„Honza“ by se musil ovšem prohlídnout trochu. Rýmy jako „Honzík prál — dokládal“ (č. III) nebo „král — panoval“ (č. XI) by se dnes už nehodily. Ale není jich mnoho. A kdyby bylo čísel 14, tedy jedno *nové*, bylo by dobře.

Do tiskárny už šly Motivy s oznámením Balad. Čekám na Tvé dodatky. K „Dudám“ a na tu baladu novou, bude-li. Na tu novou bych Ti dal o *několik* dní více času. Ale ne o mnoho, aby se sešit zase neopozdil.*

Tvůj

Neruda

* Zvlášť když chceš korektury do Čáslavi. —

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. L. Quis, advokát v Čáslavi.

---

624. *3/4 83*

Toť je nějaká výměna dopisů! — A najednou pak bude zas konec! —

Vilímek dělá obtíže. Že prý se ale ještě podívá, mnoho-li exemplárů má.

Nejspíš to necháme tedy být. Když to za 4 leta nerozprodal, neučinili bychom *teď* snad dobře. Ale víš co? Udělej tu 14., o které jsi mluvil; dáme ji do nynější sbírky a k ní poznámku.

Srdečný oběma pozdrav!

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. L. Quis, advokát v *Čáslavi.*

625. *4/4 83*

Dobře tak! —

Vilímek mně právě vzkázal, že „jich“ má ještě mnoho. Jakpak jich může mít ještě *mnoho*! — Budeš-li moci udělat ještě tu jednu + 14. H., bude tuze dobře.

Tvůj

Nd

[Adresa:] P. T. pán pan Dr. L. Quis, advokát v *Čáslavi.*

---

626. *[8. dubna 1883]*

Můj milý!

„H.“ je velmi dobrý. Znám ho ale už aspoň 3 leta. Chtěls ho dát už do Národ sobě. Tenkrát se nehodil, teď ano.

Tu poslední udělej *jistě*. Třeba dvě. Je to pro Tebe důležito. Učiní se pak pro výsledek, co bude možno.

Ale udělej ji **brzy**. Prosté motivy už jsou zpolovice hotovy.

— Pravíš, že satirizuju jen sebe. Ty ani nevíš, co jsem zkusil. Dostal jsem minulý pátek nežit do tváře, zrovna pod oko. To se rozumí, že v sobotu nemohlo být o práci ani řeči. Abych ale vyhnul řečem po Čechách, musil jsem psát v pondělí vzdor bolesti. O čem tedy? *O sobě*. To nejbližší.

N.

[Adresa:] Velectěný dr. Lad. Quis, advokát v *Čáslavi.*

627. *14/4 83*

Můj milý!

Je to dobré, děkuju. Jen jedinou interpunkci jsem proměnil. —

Do tisku to půjde asi za 14 dní *nejdéle*. Bude-li něco ještě, dobrá. Pak už to nesmím držet doma ani den jediný. Už jsem Tě viděl tištěného, recte vysázeného, při korektuře na obálce mých PM. —

Ale stalo se mi něco, zač se stydím. Založil jsem si Tvá životopisná dáta. Hledal jsem je už celé hodiny — více je nenajdu. Nemohu si pomoci, prosím Tě o nová. Ale cito, citissimo! — Při mém pedantickém pořádku! —

Mám se svými PM upřímné starosti. První má knižečka *zcela subjektivní*. K tomu pouhé torzo, jako všechna lyrika subjektivní. Nevím, nevím!

Když píšeš, adresuj vždy do bytu. S pouhým nadpisem „Praha“ to přichází do redakce a zůstane třeba ležet. —

Váš

JNd

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. L. *Quis*, advokát v *Čáslavi*.

---

628. *17/4 83*

Můj milý!

„Drak“ docela až výborný — tak vidíš! —

Kdybych se nebál, že nepochodím, učinil bych Ti návrh: když jsi tak v tom, odložme vydání Tvých balad, uděláš si „ty ostatní“. Snad Ti stačí další měsíc, snad dva tři — jak sám chceš. Ale slyším v duchu, jak voláš: „I fuj!“ — Nu,

když se k odkladu neodhodláš, tedy hleď udělat aspoň jeden ještě kus, — „Draka“ dáme před „Honzu“; „Kostlivce“ jsem dal před „Shledání“. —

Chceš opravdu, aby Ti Valečka zasílal do Č. korektury? Pak ale jich neodkládej ani den! —

Co se týče PM! Víš, uvedené Tebou příklady ničeho nedokazují. Písně kosmické i Na prahu ráje mají obsah, do kterého každému čtenáři něco je, jsou objektivní; PM jsou ale subjektivní: do toho, co je v nich, není vlastně nikomu nic než mně. To je to! Nu — co dělat! Napsány chtěly být vytištěny — domlouvalať jim má kapsa — a vytištěny budou chtít do světa. Dám jim své požehnání — ať jdou!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát v *Čáslavi.*

---

629. *28/4 83*

Můj milý!

Píšu Ti v sobotním spěchu.

Rukopis jde pozítří do tiskárny. — Korektura ve „Vodníku“ byla dávno hotova, než jsi psal. Vždyť to člověka praštilo zrovna přes ucho! — Máš-li ještě nějaký kousek, můžem jej ještě někam nazad vrazit; ale musí se tam hodit a přijít brzy. Náramně brzy.

Copak dělají „právnické“?

Srdečný pozdrav!

Tvůj

J. Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát v *Čáslavi.*

Můj milý!

Když tedy už nic víc neuděláš, zavřem dílnu a připravíme zboží už pro krám. Ale pomýšlej na práci novou pro mne. Nejlíp, aby nějaká vypravující báseň vyplnila tedy číslo celé. A tu myslím, *humór* — a pakli něco opravdového, tedy aspoň s nějakým nádechem humóru že by Ti nejlíp slušelo. A když ani to ne, tedy si ober něco historického, co promluví dějem svým k lidu. Ale neustaň pracovat. Ne abys uškodil své živnosti — toho se chraň! —, ale také ne abys vyšel z cviku a chuti. Byla by toho pro Tebe i Tvé děti škoda.

Balady vyjdou až ku konci května. Že PM tak brzy vyšly, byl zase jeden přehmat Valečkův, který je vydal, jakmile byly hotovy, ač jsem mu vzkazoval opak. Mrzí mne to, chci popřát každému sešitu, aby 4 neděle působil dojmem „poslední novinky".

Děkuju Ti za Tvůj přátelský soud. Je také na něm vidět, že je těžko něco říci o subjektivní lyrice. Budou to as úsudky prarůzné. Úsudek Schulzův ve včerejších NL mne trochu mrzel. Podobalo se mně, že věc — nepročetl. Váha PM leží zcela jinde, než jak on řekl, a není-li to z nich jasno, nu pak jsou tedy nezdařeny. Jsou to zcela prostě *citové* květy; reflexe tu tam obsažené nemají ceny. A kritika může jen říci, *jsou-li to květy* nebo jsou-li to jalovosti. Naučení: nepiš nic subjektivního!

Těžké ale ovšem věci. Před 25 lety, když mně přátelé vyčítali, že nemám lyrického citu, odpovídal jsem: „Počkejte, však já také budu psát lyriku, až zestárnu." Ani jsem sám nevěděl, jak divnou pravdu pronáším, třeba jsem měl slova ta v duchu dobře motivovaná. A ejhle, stáří ještě nepřišlo, přišla ale choroba, a cit dostal vrch. A jakmile je člověku jen trochu zase líp, vzkvétá zas bujnost a cit se choulí do koutku. Jsme to — lidé!

Po Tobě přijde Zeyer nebo Leger. Tohoto už mám, je dobrý. Zeyera ještě nemám, ale vím už, že bude pospíchat na vydání.

Dále jsou slíbeny věci od Krásnohorské, Chalupy, Kvapila, Staška, Čecha, Miřiovského, Špindlera, Friče, Vrchlického atd. Mám větší starost o příští ročník — ač budu-li živ — než o letošní. Bojím se, že čím dál tím míň bude prací; poněvadž se *vše* pak teprv bude musit psát. A proto mysli, abys už byl zas v řadě!

Srdečný pozdrav Tvé choti a Tobě.

Tvůj

Neruda

PB mají hezky odběratelů, ale ještě ne „dost“ dost. Můžeš-li někde, učiň pro ně.

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. L. Quis, advokát v *Čáslavi.*

---

631. *12/5 83*

Jak to povídá Kašpar v Kouzelném střelci? — „První!“ — „Druhá!“

Tvůj

Neruda

Výměsky z první a druhé Ti nepošlu, až celek.

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. *L. Quis*, advokát v *Čáslavi.*

632. *13/10 83*

Zapomněls? — A já čekám!

Tvůj

Neruda
Vladislavova ulice 14

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. L. Quis, advokát v *Čáslavi.*

---

633. *22/10 83*

Můj milý!

Copak opravdu ani neodpovíš? — To přec není hezké!? He!?

Tvůj

Neruda

---

634. *24/10 83*

Můj milý!

Ježíš — Maria — Josef! Je to naivní výmluva! Ptát se kvůli dalšímu odkladu, zdali „ještě reflektuju"! To se rozumí! A už jsem v rozpacích, protože nemám co dát do „Literatury", čekaje na Tebe. Tak prosím!

A pak bych měl na Tebe ještě hned jednu žádost. Prosím, napiš mi pak také rychle článeček o Arbesovi — buď všeobecný, nebo specielně o Mesiáši se vzhledem na jeho díla vůbec. Nikde se o chudákovi nepíše, a my jsme mu to povinni zcela zvláště.

Tvé milostivé choti mou úctu. A také slečnám Nedvídkovým, jsou-li ještě u Tebe.

Tak rychle, hochu, nenech mne psát pět listů o jedné věci. Těším se na list,

Tvůj

Neruda.

---

635. *[24. října 1883]*

Dr. Quis, advokát,
Čáslav

Očekávám dychtivě. Pospěš —

Neruda

---

636. *31/10 83*

Můj milý!

Je to tak zcela dobré. Ovšem jsi se držel pro mou chuť příliš všeobecně, ano co nejvšeobecněji, ale ve směru, ve kterém jsi psal, psals kulatě.

Abys nenapsal ničeho o Arbesovi, *bylo by škoda*. Nemám nikoho pro to a opakuju, že jsme mu tím povinni. Myslím, že by Tě to těšilo, občas něco napsat kritického, a mně by to pomohlo. Máš Mesiáše přečteného, máš o něm úsudek hotový, napiš jej přec, dlouhý *jak chceš*. Vždyť se nejedná o parádní esej, ale o službu literatuře a autorovi, o upozornění obecenstva, ale o trefné, nefrázovité. 14 dní — jak?

Zanášej se se svou prací. Bude jí potřebí.

Tvé velectěné choti můj pozdrav srdečný, Tobě stisknutí ruky.

Tvůj

Neruda

637. *4/11 83*

Můj milý!

Nemohu Ti psát delšího listu teď, musím se chránit „sedby“.

Tvá zpráva, že hodláš již psát, mne potěšila. Když budeš brzy hotov, budeš brzy otištěn, přirozeno.

Se zaražením kritického zvláštního listu bych ještě teď ani nesouhlasil. Kritika jen tenkráte působí, když stojí v listu *rozšířeném*. Hleďme si jí sami. A proto Tě ještě jednou prosím za Arbesa. Přispěješ mi tím teď velice. Vždyť přece Ti jeden večer stačí! —

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát v *Čáslavi*.

---

638. *24/12 83*

Můj milý! Tři věci:

Za prvé: upřímné přání Tobě a Tvé choti k svátkům, které strávíte zajisté veseleji než já, jenž musím i listy přátelům dát si napsat.

Za druhé: jak daleko pokročila Tvá báseň pro Besedy?

Za třetí: nemohl bys mně nyní, a to *hned k Novému roku*, přispět slíbenými fejetony právnickými? *Tuze* bys mi pomohl v chorobě mé.

Tvůj

Neruda
Vladislavova ulice 14

[Adresa:] Slovutný pán pan Dr. Quis, advokát v Čáslavi.

639. *29/12 83*

Můj milý!

Díky! A pozdrav!
Fejetonů teď potřebuju víc, a nutně. Tedy, prosím, rychle!
— Báseň zároveň piš dále.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pan Dr. L. Quis, advokát. Čáslav.

---

640. *3/1 1884*

Příteli!

Tak jen už pošli aspoň č. 1. Čekám, nemám. A hleď, abych nemusil číst před posláním do tiskárny — mne i to ještě namáhá. Nebo naznač stránku, *co* číst.
Srdečný pozdrav!

Váš

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. *Lad. Quis*, advokát. *Čáslav*.

---

641. *[16. ledna 1884]*

Ferdinand Březina se poved!

Nd

[Adresa:] Slovutný pan *L. Quis*, doktor práv, advokát etc., v *Čáslavi*.

642. *3/2 84*

Můj milý!

Co dělá Tvá báseň? Máš? Nemáš? Kdy bys měl nejdél? Teď bychom jí potřebovali. Odepiš hned, ano?

Jsem ještě pořád churav, mrzut.

Srdečný pozdrav Tvé velectěné choti a Tobě!

Váš

Neruda
Vlad. ul. 14

[Adresa:] Velectěný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát. *Čáslav.*

---

643. *7/2 84*

Můj milý!

Dobře, tedy *polovina března.* Ale napiš mi hned teď laskavě titul a asi pět řádek (netřeba víc) o obsahu.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát v *Čáslavi.*

644. *14/2 84*

Můj milý!

Tak to tedy bude dobře. Jen naplň lhůtu.
Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. *L. Quis*, advokát v *Čáslavi.*

---

645. *12/3 84*

Můj milý!

Pochopuju Tvoje nalehání, ale já nezasedám dosud ku psaní, a musíš mne tedy omluvit. Rukopis Tvůj ovšem bych rád již měl v rukou, avšak také nechci hrdlit a přespíšit. Dodáš-li jej mně do 1. dubna nebo o dva o tři dny později, ještě bude také dobře.

Podotýkám, že také čtení mně činí obtíž. Kdybys mohl dát rukopis svůj takhle po kouscích pěkně opsat, řádně jej sám poopravil a pečlivou interpunkcí opatřil, tak abych jej pak předčítati dáti mohl, bylo by mně ovšem nejpříjemněji — ale nemohu toho od Tebe žádat. Tedy pošli a přijmi pro sebe a velectěnou choť svou nejsrdečnější můj pozdrav.

Neruda

Korektury si po mém písaři učiň sám!

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. Ladislav Quis, advokát. Čáslav.

646. *14/4 84*

Právě začínám číst a už se mně to začíná líbit.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan Dr. *Quis*, advokát, v *Čáslavi*.

---

647. *16/4 84*

Můj milý!

Jsem v polovici a pořád se mi to líbí.
Bohužel mohu číst tak as čtvrthodinu, a to ne každý den. Dílem pro práci, dílem že dýl než půl hodiny sedět ještě nemohu.
Jsem se srdečným pozdravem Váš

Neruda.

[Adresa:] Velectěný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát v *Čáslavi*.

---

648. *19/4 84*

Zítra dočtu. Už teď jsem přesvědčen, že to bude dobré. O čemž pak v listu.
A prosím: jaký titul? „Humor. povídka“ od Quis*a*? Nebo jen: „T.... Napsal L. Quis“? Nebo jak? A co korektury? Budeš spokojen s těmi, které se stanou v Praze?

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. *L. Quis*, advokát v *Čáslavi*.

649. *20/4 84*

Můj milý!

Je to dobré. Čte se velmi plynně a má pravý povídkový tón. Mně se líbí zvláště místa popisná — škoda že jich není víc. Konec bych byl učinil arci jiný. Alespoň toho Karla nechat přijít s Martinem a předstoupit před důchodního — tabló: otec a příští zeť v objetí, a *pak* poslední verše, jak je máš.

Jeden verš nemohu přečíst. Na listu 49:

A již mistr pekař bez váhání —
mnohé staré příběhy on znal —

po řadě se stáří, slova jal. Jak *tenhle* verš vlastně zní?

Zítra začne sazba. Jaký tedy titul? „Hum. bás. od Quis*a*(*e*?)“ by se mi hodilo.

Minulý týden malér. Skleničky od Tebe při rovnání knihovny mi slítly. Já věděl, že se to pro mne nehodí! —

Velectěné choti mou úctu, Tobě srdečný pozdrav!

Tvůj
Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát v *Čáslavi*.

---

650. *22/4 84*

Můj milý!

Jen tak tedy, kvůli Tobě, korekturu převezmu. Ačkoli je to pro mne náramná obtíž.

Titul se stal: „T. Hum. pov. Napsal…“.

Já Ti dám, že *já* jsem zvolil sklenice a sklo vůbec! Kdopak sklo do mne nutil!? He? Já chtěl něco zcela jiného, a bylo

by to bývalo stejně drahé, nanejvýš stejně. Mám u Tebe náhradu, počkej!

Já to rozbil. Ale mrzí mne to.

Tvůj

Neruda

Právě jsem už dostal první arch! Vysázeli šťastně: „Historická povídka…“

[Adresa:] Velectěný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát. *Čáslav.*

---

651. *24/4 84*

Přichází už korektura druhá, str. 33—64.

Tvůj

Nd

[Adresa:] Velectěný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát v *Čáslavi.*

---

652. *28/4 84*

Můj milý!

Pozoruju Tvou nástrahu, abys mne zapletl do obšírné korespondence; ale neduživost má mne brání.

Materiálu ažaž!

A tento týden budeš hotov.

[Neruda]

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. L. Quis, advokát v *Čáslavi.*

653. *25/6 84*

Můj milý!

Měl jsem z Tvého listu *upřímnou* radost. Ale neodpověděl jsem dosud, protože jsi slíbil v listu, že přijedeš do Prahy. Ano? Ne? V tomto případu bych Ti přece psal, třeba s obtíží... — Vyřiď mou úctu a přijmi srdečný pozdrav.

[Neruda]

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. *L. Quis*, advokát *v Čáslaví*

---

654. Kamile Quisové *16/7 84*

Vysoce ctěná!

Přijměte nejupřímnější přání mé a zároveň květný pozdrav z Prahy! —

Kdybych se nebál, že Vás obtěžuju, prosil bych, abyste svému manželi vyřídila malý vzkaz. Psal mi. Až do čtení jeho listu byl jsem vůči „své slavnosti“ chladný, vyčkávavý; list jeho mne ale rozrušil a — byl jsem hotov. Díval jsem se těmi písmenkami do přítelova nitra a zdálo se mi, že tam vidím samé démanty; ale byl to zajisté klam, měl jsem nejspíš jen zastřené oči.

A ještě jeden vzkaz: Schulz a Vlček požádají Quisa o práce. Tu práci ale, na které bude psát s největší chutí, ať nechá pro mne.

Jsem se srdečným pozdravem

cele Váš služebník

Neruda.

[Adresa:] Vysoce ctěná paní *Kamila Quisová*, choť advokátova, *Čáslav*.

655. *4/8 84*

Můj milý!

Prosba!

Napiš na přiložený lístek nějakou básničku dosud *netištěnou, svoji.*

Jedná se o to, založit vlastenecké dámě, *vzorné* podporovatelce české literatury, album. Moderní nemoc, ale ona se jí také rozstonala a *musíme* vyhovět.

Avšak — osm dní je nejdelší lhůta. Tedy prosím!

Cele Tvůj

Neruda

---

656. *[22. září 1884]*

Nro 09 438.

1. leden 1885

[Adresa:] Velectěný pán pan Dr. L. Quis, advokát v *Čáslavi.*

---

657. *7/10 84*

Můj milý!

Přec jen se mi zdají ty důkazy trochu spletené, nejasné. Aby on *Tebe* nemohl pak žalovat! Rozmysli si vše ještě jednou.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan *Dr. Quis*, advokát v *Čáslavi.*

658. *24/6 85*

Můj milý!

Potřeboval bych nyní *velice* těch svatě slíbených *fejetonů právnických*. Máš na ně trochu času? A sice co možná brzy?

A co dělají verše? — Do Prahy také nepřicházíš?

Prosím, sděl své paní výraz mé upřímné úcty.

Cele Tvůj

Neruda
Vladislavská ulice
14

[Adresa:] Slovutný pán pan *Dr. Ladislav Quis*, advokát. *Přelouč.*

---

659. *10/8 85*

Můj milý!

Slíbils a já čekám. Potřebuju!

Cele Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát. *Přelouč.*

660. *18/11 85*

Můj milý!

Sbírám pro chudé žáky opavských českých škol. Je jich mnoho — mnoho!

Nechtěl bys se také nějakým grošem přidružit? —

Copak děláš? Skoro se Tě bojím optat! Ani už mi neodpovídáš.

Srdečný pozdrav Tobě a velectěné choti Tvojí!

Neruda
Vlad. ul. 14

[Adresa:] Slovutný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát. *Přelouč.*

---

661. *25/11 86*

Můj milý!

Právě mi sděluje dr. Pavel Durdík, že kdosi prodává Muzejník, ročník 1827 (švabach) až 1880, vázaný, čistý, za sedmdesát zlatých. Vzpomněl jsem si ihned na Tebe a dávám Ti pro případ zprávu.

Co dělá rodina?

Co dělá báseň?

Co dělá můj chryzolit?

Srdečný pozdrav!

Neruda

[Adresa:] Slovutný p. p. *Dr. Lad. Quis*, advokát v *Přelouči.*

662. *10/1 87*

Můj milý!

Jsem potěšen Tvým listem. Dělej, co chceš; Písničky tedy vítány. Také souhlasím s „Březinou“ a „Červenou vodou“ a snad ještě jednou nebo druhou starou. Ale raději bych tam neviděl starého více než dva — tři kusy. To víš: ani jediný referent neopomene podotknout, že to a to otištěno ze starší *sbírky*, a obecenstvo je — obecenstvo. Já bych ale rád, aby Tvá kniha se hodně prodávala. —

On neví, co „chryzolit“! Neví, že jsem mu řekl: na čediči Kunětické hory sedávají krásné chryzolity — rád bych jeden pro sebe, možno-li, i jeden pro muzeum Matice opavské. To se rozumí, že pěkné exempláře. Neví, že řekl, že promluví s pardubickými učiteli; ti že mají asi ve sbírkách cos takového jistě. Nepamatuje si nic, neví nic — ó ten Láci! —

Proto ale přece srdečný pozdrav! A rovněž srdečný Tvé ctěné choti. Ať je na Tebe přísna!

O to Tě prosí

Tvůj

Neruda.

[Adresa:] Slovutný pán pan Dr. Lad. Quis, advokát v *Přelouči*.

---

663. *27/2 87*

Můj milý!

Tedy mi to pošli hned po prvním březnu někdy. Myslímť, že už toho tak mnoho v plánu nemáš; kdyby i, můžeš dodělávat. Mně se jedná o to, abych věc *znal*, a popřípadě, že bych radil někde přece nějakou změnu malou, tisk pak nadlouho proto neodložil. —

Tu báseň pro Národní mně také laskavě pošli. Ale anonymitě bych nepřál, není-li *nutna*.

Tedy prosím, včasně!

Přijmi srdečný pozdrav pro sebe a rodinu svoji!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan Dr. *Lad. Quis*, advokát v *Přelouči*.

---

664. *3/3 87*

Přistoupím asi v neděli nebo pondělí, o čemž dávám zprávu, abych předešel netrpělivosti Tvé. — To druhé — třeba tedy anonymní — mně laskavě co možná brzy pošli.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan Dr. *L. Quis*, advokát v *Přelouči*.

---

665. *9/3 87*

Můj milý!

Prosím ještě za krátké strpení. Není mi právě valně, a tu se bojím číst.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát v *Přelouči*.

Můj milý!

Tedy dobře. Může se to vzít a tisknout. Utvoříš si zvláštní svůj žánr: *portréty* z našeho lidu (jednotlivců i skupin); vlastně jsi sobě jej již zde utvořil. Dobrý, pravý realistický směr, žánr přirozeně z českého života vyrůstající; obecenstvo arci musí na něj teprv zvykat — zvykne brzy, vzdor „Ahasverům, Panovým píšťalám" atd. Ale musí být upozorněno na význam, což je moje starost.

Jenže je sbírka trochu pel-mel! Škoda, že to nejsou portréty samé (Březina — Atsisi — Facír — Zlatá mládež — Vyklouz etc.)! Nemáš jich ještě přehoušli ňákou? Ostatně, *výborny* jsou „Snění", „Májová" a j. j.

Ergo: a) Vynecháme: „Šotek", „Cestou", „Na řípu", „Odveden"; jsou slaby. Item „Harant".

Ve „Změně" je poslední sloka velice slaba; nepředěláš-li, vynecháme také. — V „Tchoři" je konec bez ostré pointy; musili bychom vynechat také.

b) „Poslední noc". V 7. sloce 7. verš nejasný zcela.

„Zabloudilá" — moc ajnfach, ale může se nechat.

„Vory". V posledním verši „známým heslem" zní kantorsky, ne spisovatelsky. Jinak!

„Na výminku". V předposlední sloce jsou rýmy „hledati — tahati" přímo děsny!

„Špičky". Obdivuhodně špatná interpunkce; předělám ji.

„Syčák". Poslední 4 verše musí být zcela jiné. Děsná kroucenost!

„Rada v nouzi". — „Šenkýřova křída". — „Rozdíl". — Dáno v čas nouze. *Kdybys vyměnil jiným*, bylo by mi milo. V básni „Rozdíl" vynechals v 3. sloce 3. verš.

Tedy srdečný pozdrav Tobě, Tvé choti a rodině, a učiň teď vše možné, co naznačeno.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan Dr. *Ladislav Quis*, advokát v *Přelouči*.

Můj milý!

Ergo:

K *nepřijatým* přidružíme ještě „Před nebem“ a „Pekařská mrzutost“.

Co se týče *oprav*: „Změna“ také po změně *nic*; vynecháme. — „Tchoř“: novou slokou spleteno teď *zcela*. Dříve byla aspoň jasnost v tom; jenže *konec* dle mého náhledu banální, o *ten* se jedná. Učiň, co chceš. — Rýmy v předposlední sloce „Na výminku“ jsou sice novy, ale *nikoli lepší*; oprav!

Co se týče dále *nových*: „Kuželky“. Zase konec (poslední 2 verše) bez pointy, banální. — „Co dříve“? *Snad* trochu jasnější učinit předposlední sloku? — „Ševcovský svátek“, 4. verš 2. sloky — ukrutný verš! „Do rána přec seděli“ — ! — člověk ví, co se *chtělo* říci, ale odbyto — inu žalostně! — „Ptačí verš“. Velmi pěkná myšlénka, ale odbyto opět náramně zběžně. Prodělat ještě! Sloka 5, vrabčí, neříká *pranic*; a právě vrabec může říci cosi přece nestydatě kloudného, viď že mám pravdu? V sloce sedmé změním „*a* pět peněz“ v „*o* p. p.“ — „O hodinkách“ dobré. Nepřipomíná Ti to „Loretánské zvonky“?

Tak teda puléruj a zašli.

Také již urči si pořádek básní; ten si musíš určit sám. —

Nepsal jsem dlouho, protože jsem chtěl sám sobě dopřát delší časové lhůty, kvůli zpytování dojmu. Myslím, že věc je dobra. Jak už praveno: *počátek*, ale *oprávněný*.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Dr. Lad. Quis*, advokát. *Přelouč*.

668. *21/6 87*

Můj milý!

Dnes první korektura. —
Tedy co s tou „ptačí“ slokou? Je nejvyšší čas!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan Dr. *Lad. Quis*, advokát v *Přelouči.*

---

669. *27/6 [1887]*

Můj milý!

Churavěl jsem včera trochu, a proto přicházím s gratulací teprve dnes.

Tvůj věrný

Neruda

Vydáme tu knižku snad tedy přece až v září, chceš-li.

[Adresa:] Slovutný p. p. Dr. Ladislav *Quis*, advokát v *Přelouči.*

670. *29/1 88*

Tak copak ty pro H. k. slíbené verše?

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan Dr. *Lad. Quis*, advokát v *Přelouči.*

---

671. *22/10 88*

Milý příteli!

Můžeš-li či chceš-li, půjč mi tedy teď *osmdesát* zlatých (80). Pořád ještě nemohu se dostat do pořádku — je to arci pochopitelno.

Splatím ale teprv, až budou vycházeti moje Sebrané spisy (u Topiče), což bude asi za 1½ roku.

Nepíšu naschvál nic více — aby se nezdálo!

Přijmi pro sebe i svou ctěnou choť nejsrdečnější můj pozdrav!

Tvůj

Neruda

Vladislavova ulice 14

---

672. *27/10 88*

Srdečné díky! — Napíšu Ti obšírnější list. Jakmile se sejdu s Juliem, promluvím o tom. Ovšem ho vídám zřídka, teď jsem ho už nespatřil asi tři měsíce; ale líp počkat trochu, dopisováním nebo nucením se ničeho nedokáže.

Upřímný pozdrav!

Tvůj

JAN NERUDA

673. *30/12 90*

Můj milý!

Objímám Tě srdečně a prosím, abys své velectěné choti sdělil uctivé přání moje.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slovutný pán pan *Dr. L. Quis*, advokát v *Přelouči.*

674. *[Léta sedmdesátá]*

Pošli mně dnes najisto nějaký fejeton do 5 hodin. Nemůžeš-li, pošli mně hned „sandbläsera“, udělám si to sám. Nemám ničeho.

JNd

675. *[Léta sedmdesátá]*

Lacínku!

Nepřišels k obědu, tedy Ti sděluju, že Tě hledal Kounic.

Tvůj

JNda

ANNĚ TICHÉ-PRÁŠKOVÉ A JEJÍ RODINĚ

(1877—1891)

676. Anně Tiché *[Po 16. květnu 1877]*

Milá Anynko!

Děkuju Ti za Tvou podobiznu. Co se to z Tebe učinilo za pěkné děvčátko! S radostí pohlížím na Tvou tvář — jakpak ale, zamiluju-li se do Tebe?!

Rovněž upřímné díky mamince za podobiznu její. Jsem rád, že ji znám alespoň obrazně. Tvář její jeví rozhodnost a dobrotu zároveň a jsem přesvědčen, že se v tom posouzení nemýlím. Pozdravuj mně ji srdečně a rovněž otce svého — vždyť víte, že jste mně z celého příbuzenstva nejmilejší.

Jak se Ti líbilo ve Vídni? Stupňovaný hluk Prahy, zvýšená elegance, lesklejší bohatství, cizí živel — myslím, že Ti šla hlavička trochu kolem, je-li pravda? Zdalipak jsi užila vídeňských divadel? Bylo snadno možno, že bych v tutéž dobu byl jel přes Vídeň, a měl jsem pro ten případ pevné předsevzetí, že si Tě tam vyhledám a trochu Tě provedu. Ale změnilo se opět všechno a sedím v letně dusné Praze, přikován k neodkladným pracím svým.

Děkuju Ti za Tvůj svatojanský dopis. Byl mně příjemný, velmi příjemný, a uschovám jej.

Ještě jednou: pozdrav mi otce a matku!

Líbám Tě vřele, Tvůj strýc

J. Neruda.

---

677. Aloisu Tichému *[V prosinci 1877]*

Můj milý!

K listu Tvému ochotně odpovídám. Jakkoli se nedá docíliti mnoho v určené vámi časové mezeře, schvaluji přece úmysl a postaral jsem se. Budete-li chtít, mohou všechna tři děvčata být na jednom místě, což by mravně i hmotně bylo výhodou.

Vyhlídnuta je jim pak paní Lvovská, bytem na Štěpánské ulici. Neznám ji ovšem osobně, ale je mně doporučena ze strany tak spolehlivé, že se můžeme na doporučení to úplně bezpeční cítit.

Paní Lvovská žádá tedy — pro případ, že přijdou k ní všechny tři — měsíčně po 25 zl za jednu, dohromady 75 za byt a stravu. Mimo to se požaduje na prádlo, jehož děvčata vždy mnoho spotřebují, měsíčně po 2 zl, tedy 6 zl. V případu, že byste menší dvě dali na Malou Stranu k té známé své rodině, musilo by se za Annu u pí Lvovské ovšem platit víc o něco.

Piš tedy. Radím, abyste se rozhodli co možná brzy, jednáť se o to, aby Anna tedy zažila právě zimních měsíců v Praze. Ceny dle poměrů pražských i dle obyčejné sazby nejsou snad velky, jsou zcela slušny. Rozumí se samo sebou, že bych, aspoň někdy, na děvčata dohlíd a pokud možno jim pobyt v Praze zpříjemnil.

Se Lvem už nebydlím. Odstěhovali se a já vzal byt po nich (bez dřívějšího svého pokoje); víš tedy, jak teď u mne vypadá, o dvéře dál.

Srdečný pozdrav Tvé choti a Anně!

Tvůj

Neruda

Odpověz mně hodně brzy, ať už chceš se dále mne na něco poptat nebo se přímo tak či onak rozhodnout. Než bychom definitivně děvčata někam dali, musil bych s dotyčnými osobami arci ještě leckterou jednotlivost projednat, stran způsobu učení se, snad i stran tanečních hodin atd. Odpověz mně také proto brzy, abych v slušném čase mohl intervenující mé známé dámě dát patřičnou odpověď.

Program pro 30/12 77

a) velké uvítání v 1 hod. 50 min. na nádraží smíchovském;

b) slavnostní vjezd do královské Prahy a pětiminutový odpočinek v strýcově bytu;

c) společný oběd;

d) průvod do Štěpánské ulice; instalace rezidenční;

c) lóže v divadle; opera Afrikánka;

f) první noc v Praze a zmatené její sny.

Servus!

J. N.

---

679. Anně, Vilmě a Terezii Tichých *[4. ledna 1878]*

Děťátka!

Zde máte lóži na dnešek. Není sice tak velká a pohodlná jako onehdejší, ale Vy tři s jemnostpaní Lvovskou přec se tam vejdete. Jsou v lóži tři sedadla a za nimi povýšená pohovka. Poproste paní Lvovskou za laskavý průvod. — Po opeře Meyerbeerově tedy veselohra Shakespearova. Paní Malá má dnes velkou dvojitou úlohu, hraje najednou Šebestiána i Violu, dvojčata, bratra a sestru. Dvojčata ta dostala se neštěstím od sebe a žijí v jednom místě, aniž by o sobě věděla. Z toho pak zápletky, jimž po řečeném líp porozumíte.

Náhodou viděla také Vaše matinka kus ten oblíbený.

Se srdečným pozdravem

Váš

JNda

680. Anně, Vilmě a Terezii Tichých *[Po 4. lednu 1878]*

Nemáte-li nic pro školu co dělat a také žádnou společnou výcházku s paní Lvovskou v plánu, můžete přijít ke mně.
Jenže byste mně to musily hned vzkázat a *brzy* přijít.

Váš

JNda

---

681. Anně, Vilmě a Terezii Tichých *[Po 17. únoru 1878]*

Půjdete dnes se mnou do divadla Melliniho. Buďte připraveny, vyjdeme v 7 hodin od vás. A opatřte se poměrně dobře, nevímť, jak v divadle tom je, zda zimavě či teplo. Také byste mohly dříve se doma navečeřet; po divadle by bylo as pozdě a před divadlem nemohu dříve pro Vás přijít.

Váš

JNda

---

682. Anně Tiché *[Po 17. únoru 1878]*

Anynko milá!

Chtěl jsem a zapomněl jsem Tě požádat, abys dokud nejsi zcela zdráva, zaručila se mi, že obvyklý krok svůj trochu zmírníš a projdeš se vždy jen pomalu. Víš, pražský vzduch a pražská voda bývají zjara nebezpečny, a já bych rád, aby Tvůj pobyt v Praze byl co možná šťasten, nezkalen.

Posílám Vilmě lahev červeného a Tobě a Rezince lahev malaga. Obden tak před obědem trochu, ovšem míň než jiného vína.

Slyším, že odpůldne se půjdeš pobavit k paní Militké. Bude-li Ti libo, přijď pak na večeři ke Knoblochovi. Mají dnes „kůzlí pečeni“ — ráda? Doprovodil bych Tě pak hned po večeři domů.

Tvůj

J. Neruda

---

683. Anně, Vilmě a Terezii Tichých *19/4 78*

Přijďte všechny tři zítra, bude-li jen trochu slušné počasí (totiž *ne*deštivo), o desáté hodině ke mně.

JNda

---

684. Anně Tiché *[Před 9. červnem 1878]*

Aničko!

Prší! — malér!

Abys si odpůldne nezoufala, a nemáš-li jiného programu, navštiv mne.

Dívám se na déšť, vzpomínám na dvoje světlé šatičky a škodolibě se směju.

Tvůj

JNda

[Adresa:] Slečna *Anna Tichá*.

685. Anně, Vilmě a Terezii Tichých *[Před 9. červnem 1878]*

Bude-li zítra hezky, pojedem ráno na labský výlet. Bližší dnes večer, přijdu k vám.

JNd

---

686. Anně Tiché *V Praze 9/6 78*

Aničko milá!

Však Ty se utišíš. Brzy zas budeš vežilá do známých svých domácích poměrů, vrátí se Ti známý klid a učiní Ti dobře. Vzpomínka na Prahu bude Ti jako sen, doufám, že jako krásný, a přeju, aby jako zlatý sen. Myslím sám, žes tu byla pět měsíců šťastna, také snad spokojena — pokud vůbec mladá duše spokojena býti může. Do té vzpomínky jsem vepředen také já — vždyť ani nemůžeš, děťátko, vzpomínáš-li na Prahu, nevzpomínat zároveň na mne. Vím to.

Rozumí se samo sebou, že se mně po Tobě stýská. Navykl jsem Ti, byla jsi roztomilá, hodná, upřímná. Rád jsem se díval do Tvých tázavých očí, bylo mně volno, že se mohu starat o dušičku, která mne má ráda. A byla jsi skromná, vděčna za vše — jsem vděčen, že jsem Tě tu měl.

Chtěl jsem Ti také psát hned do Plzně. Plakalaťjsi mnoho při loučení a mezi pláčem jsi mně něco šeptala, čemu jsem nerozuměl. Byl-li to dík, nechci jej slyšet; bylo-li nějaké vyplnitelné přání, řekni. Ale nepsal jsem — vlastně psal, avšak neodeslal — nechtělťjsem Tvůj přechod z pražských do domácích poměrů nikterak rušit.

Teďsedíš zas mezi svými, vypravuješ, odpovídáš k otázkám — a myslím, že Ti kladou otázek mnoho. Snad si také již upravuješ svoje pražské poklady — došly, nedošly již? Odeslal jsem vše v bedně hned ve čtvrtek a doufám, že jsem ničeho nezadržel a že mne nebudeš vinit z nepoctivosti.

Včera byly děti v Nanon, která Ti ušla. Slečna Ř. byla s sebou; vím, že tak vyhovuju Tvému přátelskému citu k ní. Paní L. seděla napřed, slečna Ř. vzadu — významné?

Vilma měla ukrutnou rýmu. „Výroční“, jak vykládala Rézinka. Nevím, jak budu s dětmi vycházet. Bojím se, že bez Tebe nedovedou se ony se mnou a já s nimi řádně pobavit. Budu se namáhat, aby Ti nežalovaly. Právě přiběhly ke mně, půjdem pospolu na procházku, nejspíš do Kaufmannova právě přibylého zvěřince. Sedím u svého stolku, píšu Tobě, a ony si hrajou s obrázky v druhém pokoji.

Prosím, buď hodně zdráva! Pěstuj se. Poslední dobou Ti Praha málo svědčila, a já chci Tě spatřit zase při úplném a kvetoucím zdraví. Bolelo by mne, kdyby Tě tížilo cokoli, děťátko moje!

Piš mně hodně často a hodně mnoho; budu Ti psát také pilně, ač dlouhých dopisů ani nedovedu. A pokaždé vepiš, že si na mne vzpomínáš. Vím, že to nebude lež.

Pozdrav mně maminku, tatínka a celou rodinu. Líbám Tě vřele. Opakuju, abys nikdy nezapomněla a vždy věřila, že máš věrnou jednu duši v Praze, která pokud síly stačí, vždy bude ochotna odklidit každý kamínek z cesty Tvé.

Jsem Tvůj

Jan Neruda.

[Adresa:] P. T. velectěná slečna *Anna Tichá*, dcera hospodářského ředitele, *Vlachovo Březí*.

---

687. Anně Tiché *V Praze 16/6 78*

Aničko milá!

Ti tam s Tebou zacházejí! Do angreštu Tě nechají padat, mouchám dovolujou, aby Tě popíchaly! Copak nemohou dát trochu na Tebe pozor? Kdybych to byl věděl, byl bych do

Březí poslal několik lidí napřed, aby alespoň mouchy vyhnali ven.

O svých nehodách nepíšeš mně ničeho. Patrně nechceš, abych si Tě myslil romanticky v stinný angrešt uloženu nebo s naběhlou tváří. Zato mně referovaly dnes paní Lvovská a Teréza, co píšeš. Apropos paní Lvovské! Píšeš: „Podivil bys se, kdybys všecko věděl.“ — Co je to „všecko“? Snad by bylo *dobře*, abych věděl všecko, a nemůže přec být nic, co bys mi říci nemohla.

Do Paříže snad nepojedu. Odkládám, odkládám, snad se mi poštěstí, že nemilou tu práci odložím. Věděl bych ale sám rád jistotu, mateť mne možnost delší a právě této cesty v rozpočtu literárních úmyslů mých.

Až přijedu do Březí, víš, že budu zcela „k Tvým službám“. Vždyť jsem slíbil příjezd Tobě, a kvůli jinému tam tedy nepojedu.

Pozdní příchod kněh mne mrzí. Domníval jsem se, že jsem zařídil všechno přímo vzorně, a tu máš, pojednou se plíží něco tak mizerně, jak jsem nenavykl.

Vyřizuj moje pozdravy vždy, když Ti píšu, třeba bych jich nepřipsal; rozumějíť se samy sebou.

Líbám Tě, Tvůj

upřímný

JNda.

---

688. Gabriele Tiché *17/6 78*

Teuere Gabriele!

Ich lese, daß Sie nun ein klimatisches Bad aufsuchen. Sie werden wohl mehrere Wochen dort verweilen und ich wünsche, daß Sie vollständig gestärkt und mit neugestählter Gesundheit zurückkehren. Die Hauptsache ist: sich aller Sorgen loszuschlagen und nur für den Tag zu leben.

Ihr Ännchen haben Sie also wieder zu Hause. Wie haben Sie sie gefunden? Wohl etwas aufgeregt; es ist auch gar nicht anders möglich und ein mehrmonatlicher Aufenthalt in einer großen Stadt muß auf jeden einwirken. Besonders aber auf eine Natur, die so beobachtend und warmfühlend ist wie die Ännchens.

Es ist mir ganz bange nach dem Mädchen; wenn ich sie oft auch mehrere Tage nacheinander gar nicht sah, so war doch immer an etwas zu denken, um Prag für sie angenehm und nutzbar zu machen. T. und V. haben jetzt, vor Jahresschluß, vollauf zu tun, ich darf sie gar nicht mehr so oft stören wie früher. Auch die werden ganz verändert zurückkehren, mit Augäpfeln so groß wie ein Teller.

Meinen herzlichsten Gruß!

J. Neruda

---

689. Anně Tiché *[29. června 1878]*

Aničko milá!

Tvoje vlašťovičky přiletují s pravidelností všech vlašťoviček. Zato si stěžuješ, že moje listy nepřicházejí houšť.

Vidíš, děťátko, to je as tak: jsme zde zase v nově budícím se trúblu veřejného českého života, den co den hrozí spadnout z nebe spousta nových polemik a v takém rozpoložení nepíšou se příliš rády listy — a pak se skoro důvodně obávám, že kdybych Ti hodně často psal, Ty bys byla hodně nepokojna, a já jsem rád, že dýcháš zas odměřeněji, — či je to strojeno?

Buď ráda, že nejsi v Praze. Pomalu není lze to ani více zde vydržet — dus, parno, nezdravota —, budu hledět, abych co nejdřív také se odstranil do lesů ven a trochu si oddechl. Dříve však nechci odjet, dokud jsou vaše děti zde.

Drou se s učením v pravém slova smyslu. Rezinka pomalu uschne samou starostí, vypadá už tenounká jako mořský koníček. Nevím proč, ale domnívám se pořád, kdybych Prahu

opustil, že se jim něco stane. Snad je to pouhá nervóza ode mne.

Zítra nejspíš že budem národnímu tahu přítomni. Máš tušení, že něco vyhraješ? Vyhraješ-li, dám v prvních hned dnech zprávu. Výhry samy ovšem se budou vydávat teprv o 4 neděle později.

Copak dělá knihovnička? Máš už dosti poklidu, abys ji někdy užila? Opakuju, že kdybys sobě někdy přála knihy nějaké určité, můžeš jen psát a zašlu Ti ji. Lumíra Ti obstarám.

Hilda píše ukrutně krásně. Řekni jí to — obdivoval jsem se zralosti její tahů, vůbec markantnímu výrazu celého její písma. Dej jí hubičku — píše skoro jako já krásně.

Myslím, že jste teď všichni zdrávi, i maminka, sic bys byla nejspíš něco podotkla. Těším se spatřit vás pohromadě.

O své návštěvě ve Volyni jsi se více nezmínila. Soudím, že byla tak obyčejného, formálního rázu.

Prosím, jen tam ty své příbuzné, jichž je jako písku v moři, příliš nelíbej, aby zbylo také něco na mne!

Jsem Tvůj

J. Neruda.

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá*, dcera hospodářského ředitele, *Vlachovo Březí.*

---

690. Anně Tiché *8/7 78*

Aničko milá!

Myslil jsem, že už Ti něco je. Zatím přišel včera list, dlouhý a upřímný. Proč bys také nepsala upřímně mně, který Ti zajisté vždy dobře rozumí. Jsi děvčátko měkké, každý dojem zůstaví v Tvé duši stopy. Poprvé jsi vyšla z domova ven, setkala se s lidmi a s kruhy Tobě nenavyklými, a hlavně jsi se tedy setkala se mnou, jenž zpředu hned jsem sobě byl umínil,

že budu pečovat o vás zde, předně o Tebe, — bylo by divným svědectvím pro mne, kdyby stopa má byla pomíjející a kdybys neměla na mne vzpomínat s vřelostí. To není samolibost z mé strany, to je přesvědčení, že sejdou-li se dobří lidé, mají z toho výsledek pro život celý. Obě strany jej mají. Jsi moje cukrlátko, mám Tě rád a budu Tě mít rád; kdykoli budeš hodně šťastna, budu sdílet cit Tvůj; kdykoli mne budeš potřebovat, budu oporou Tvou. A třeba bylo velice rozdílné stáří naše, já Ti vždy porozumím, a byť nebyl třeba svědkem očitým všeho, co se stane. Mluv ke mně jen vždy s důvěrou tou, která Ti dána. Děvčátko jako Ty potřebuje vždy nějaké duše, v niž může důvěřovat.

Pečuj jen o své zdraví, Aničko. Abych se potěšil, až Tě zase spatřím. Nemáš žádné závažné příčiny k nespokojenosti a jsi tak mlada, že můžeš do budoucnosti skládat naděje, ale veškeré. Však se ještě podivíš, jak různě pestrý je život, a s úsměvem budeš jednou hledět zpět na svou nynější nedůvěru v štěstí. —

Matinka Tvá mne překvapila zásilkou. Vyřiď jí pěkné díky mé i přání, aby se trvale zotavila. Je dobrá, cítí s Tebou.

Děti mají zítra již po zkouškách. Celých osm dní jsem se o ně jako nestaral, jen aby nebyly vyrušovány z učení se. Včera jsem po pohřbu Čermákově k nim zašel. Byly už vesely, všechna tíže, která dříve na nich ležela, jako by byla již spadla. Ty as poletí domů! Těch několik ještě dní bude jim pravou mukou prázdnoty. Až je budeš mít doma, oživíš jimi; ve mnohém Ti porozumějí, v čem jiný by Ti neporozuměl.

A pak zanedlouho přijdu také, abys se na mne nerozhněvala. Nemám tu věc ještě nikterak vyměřenu, ale je to jednoduché: musí to být, viď?

Pozdrav otce a všechny ostatní; také na tetu Marii nezapomeň, třeba bych jí posud neznal.

Jsem se srdečným pozdravem Tvůj

J. Neruda.

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá*, dcera hospodářského ředitele, *Vlachovo Březí*.

Aničko milá!

Zrovna před očima vidím, jak děti opisují své listy dle toho, jak jim je předepíšeš. Pročpak nepovídají, jak umějí? A ty věčné díky! Prosím Tě, ať je tomu konec, sic je mně to, věř, už fádní.

Loučení s dětmi bylo zcela jiného druhu než s Tebou. Jely s radostnou ochotou domů a těšily se, že opustí Prahu i se vším, co v ní stojí a chodí. Kdo by se jim divil! Byly mimo to už nejposlednější u paní Lvovské, opuštěné zbytečky, a měly před sebou radost všech ostatních. Je jim ostatně velice odpočinku potřebí, aby nepovadly. Řekni jim, že jsem jejich kaligrafické listy četl s úsměvem.

Ty kreslíš. Máš zásobu kresebních předloh? Nezkusila jsi se ještě květinku nějakou, třeba jen lísteček, kreslit dle přírody? Je to ovšem nepoměrně těžší, ale jediný rozumný cíl a spojený s neskonalou radostí při sebemenším prvním zdaru. Naučíš se alespoň dívat se, třeba nekreslilas nikdy jako nějaký Genelli.

Píšu dnes, děťátko, již pátý list, mimo ostatní práci, a proto končím. Nechtěl jsem Tě nechat déle čekat a psal raději, třeba psal krátce.

Se srdečným pozdravem Tvůj

Neruda

Douška: Že Ti paní M. psala, vím; že srdečně, nevěřím.

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá*, dcera hospodářského ředitele. *Vlachovo Březí.*

692. Anně Tiché *[25. července 1878]*

Slečna Anna Tichá

Upřímné přání a srdečný pozdrav!

Tvůj

JAN NERUDA

[Adresa:] P. T. velectěná slečna *Anna Tichá*, dcera hospodářského ředitele. *Vlachovo Březí.*

---

693. Anně Tiché *29/7 78*

Aničko milá!

Nečiň si starosti, je mi již značně líp a nemusil jsem zůstat doma ani jediný den. Musím arci se mít trochu na pozoru, než nerv se zcela utiší; stáváť se mně cos podobného rok co rok, a vím tedy, že to bývá horší.

Ostatně hodlám i zdráv bývat nyní častěji doma než dřív. Posud jsem vlastně, mimo ve dne a *pozdě* v noci, nebyl nikdy doma. Mám mnoho práce, vlekla by se mi donekonečna, kdybych se neodhodlal obětovat kousíček svého zvyku. Až budu první večer doma a k desáté hodině — z domova neuteču, dám Ti o té znamenité události zprávu.

[— — —]

Těším se, že jsi zdráva, — ale trochu veselejší hleď být, rozumíš? Vždyť Ti neschází na světě teď nic. Sic sobě budu myslit, že Tvá návštěva v Praze byla jen proto, aby Tě naplnila pro dlouho smutkem. A to by nebylo pěkné!

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda.

[Adresa:] P. T. velectěná slečna *Anna Tichá*, dcera hospodářského ředitele. *Vlachovo Březí.*

Aničko milá!

Bůhví kdy se to počasí změní! Prší den co den, je nevlídno, ba i zimavo, a tu se člověku věru nechce ani z města. Čekám na pěkné počasí, které by mne samo sebou vyhnalo z dusného města, již netrpělivě, a pak se již nějak zatočím na Březí. Do deštivé nepohody se mně ale nechce.

Máte-li na venkově totéž počasí, jste k politování. Ale v Praze byste měly ještě hůř. Hry v krytém divadle přestaly, aréna trpí nejistotou, k tomu repertoár až skandál. Na procházky a výjížďky není pomyšlení — od Vašeho odchodu byl jsem nejdál až na Střeleckém ostrově. A domácího zaměstnání máte venku víc, než byste měly zde.

Já sám jsem ovšem zaměstnán dost. Arci si více jen hraju, než bych skutečně pracoval; je to už tak zvyk můj od dětinstva. Právě jsem hotov s Kosmickými písněmi, dnes jsem je začal opisovat pro tisk. Možno že Ti přinesu exemplář hned s sebou, ale skoro pochybuju; budeť ještě potřebí opatrných oprav, snad i doplňků, což v nynějším okamžiku ještě nevím. Bude to zcela malinká knižečka, as jako moji Různí lidé (máš je?), a dělá mně starosti jako děti rodičům: radost z jich existence, starost o jich budoucnost. Mám zvláštní ten osud, že když knižku dopíšu, ihned se mně nelíbí. Ale vidím, že s Tebou mluvím jako se spisovatelem, — a Ty jsi mnohem rozumnější než takový fantast, viď?

Naznačuješ mně, až přijdu, že mně budeš vyprávět věci důležité, Tebe se týkající. Nu dobře, budeš vypravovat, já budu poslouchat, a budem se spolu bavit. V ostatním složím osud svůj zcela do vašich rukou, neboť pro Vlachovo Březí nedovedu sobě udělat program ani na půl dne. Nejlíp bude as sedět doma, v zahradě, a mít se dobře. Myslím, že mně trochu venkovského klidu poslouží velmi dobře.

Pozdrav mně všechny své a vzpomeň si často na svého

J. Nerudu.

[Adresa:] P. T. velectěná slečna *Anna Tichá*, dcera hospodářského ředitele, *Vlachovo Březí*.

———

695. Anně Tiché *22/8 78*

Milá Aničko!

Píšu Ti schoulen u stolku svého. Já tušil, že to ani tentokráte neodejde bez pořádné bolesti. Ale tím jsou vinny ty náhlé chladné noci a můj kletý zvyk — u mne jsou pokrývky a peřiny jen proto, abych je ihned skopnul, jak si ulehnu, dolů na zem. To je to ošklivé: nemocí to není, a přec to drží člověka několik dní v bolestných kleštích.

„Už“ se připravuju den co den k výletu. Počítám, že nejprv se podívám na Příbramsko, kdež se musím pozdržet kvůli nějakým studiím. Odtamtud se pak nějak zatočím k vám. Však dám včas zprávu, kdy, kam a jak se má povoz dostavit, který mne zaveze do vašeho kruhu.

Matince své vyřiď díky za její list s obsaženým v něm pozváním. Na ty obžinky už se k vám nedostanu, a bude to přec učiněná krása — že ne? Vy holčičky v selských šatech — o jejejejé! Takového něco jednou moci vidět a nejvyšší tak asi tužba života je vyplněna.

Srdečný pozdrav tatínkovi, vám všem a Tobě zvláště!

Tvůj

J. Neruda

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá*, dcera hospodářského ředitele. *Vlachovo Březí*.

696. Gabriele Tiché *[Před 16. zářím 1878]*

Teuerste Gabriele!

Besten Dank! Hast viel Freude bereitet!
Dieser Tage Weiteres von mir.
Mit herzlichstem Grusse

Dein

J. Neruda

---

697. Anně Tiché *[18. září 1878]*

Ve středu

Aničko milá!

Sedím tedy zase ve Vídni a zůstanu tu sedět nejspíš do pondělka. Teď se mně, po vlachobřezském klidu, rámus velkoměstský ještě méně líbí; mimo to, že mně Vídeň nikdy nebyla sympatická.

U vás, víš, jsem se citově vykoupal. Bylo mně mezi vámi tak volno, tak milo, jak už dlouho, velmi dlouho ne. Potřeboval jsem toho, cítím to teprv teď.

Jakpak — jsi už zase v své míře? Vím, že si vzpomínáš. Snad už jsi psala; list mne nezastihl ale více v Praze. Prosím, buď hezky klidna a pokračuj hezky v posilňování se; vypadala jsi za mého pobytu jako růžička a radostný Tvůj pohled mně činí ještě ve vzpomínce upřímné potěšení.

Dnes jsem tatínkovi poslal telegrafický pozdrav. Učinil jsem si žert, že jsem fingoval pozdrav jakoby od celé řady příbuzných, právě ve Vídni meškajících. Ať tedy o jmenech a osobách déle ani nepřemýšlí — telegram byl jen můj, aby věděl, že žiju.

Pozdrav mně všechny co nejsrdečněji. Předně ale milou

svou matičku. Byla tak hodná, tak laskavá, že ji objímám ještě jednou v duchu.

Tebe také, to se tuze rozumí!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] P. T. ctěná slečna *Anna Tichá, Vlachovo Březí.* Wällisch Birken. — *Böhmen.*

---

698. Anně Tiché *[24. září 1878]*

Aničko milá!

Lituju Tě, a vás všechny. V takových případech není těšení nic platno — netěším.

Avšak něco musím přec podotknout. Podobá se mně, že se buď sama až příliš málo šetříš, nebo že Tě nešetří — jiní. Co to má být! Máš k jednomu životu, snad ztracenému, přihodit ještě jiný ztracený? Nebo zaplatit to těžkou nemocí a následky jejími? Zajisté se věc dá spořádat jinak — nepáchej hříchu na sobě! Píšeš skutečně písmem zimničně zmateným, o úplné tělesné slabosti svědčícím. Nejsi hodná!

Sešit s obrazy jsem Ti poslal co pozdrav. Nechtěl jsem vám nic psát — já sám byl také nemocen. Neulehl jsem, ale nějakých sedm zabijáckých katarů zalezlo mně do těla, každý jiný, každý hezký. Byl jsem moc, moc stísněn. Nyní je zase dobře; pracuju s dávnou chutí a — jako už bývá — na nemoc už ani nemyslím.

Ale nebavím se. Je zde k zívání trudno.

Pozdrav mně všechny, hlavně matinku a otce.

Jsem Tvůj

J. Neruda.

[Adresa:] P. T. slečna *Anna Tichá*, dcera hospodářského ředitele. *Vlachovo Březí.*

Aničko milá!

Pozdravuju Tě zase z Prahy; v noci jsem přijel. Je to ňákého lítání, člověk je víc ve vagónu než na zemi, ani to nespočítám, kolikrát jsem se posledních 14 dnů vrátil zas do Prahy!

A Ty sedíš ve Vlachově Březí a myslíš na svého strýčka, viď? V trúblu vířivého života vídeňského — bylť jsem tam bohužel teď zas celých osm dní — vzpomínal jsem často na Tebe a na váš klidný, milý kruh rodinný. Važ si své zalehlosti od *tamtoho* vířivého světa, děťátko, nemáš tušení, jaká hluchost, jaká zpustlost, jaké neštěstí sídlí tam v tom babylónu, v tom sídle ženské ničemnosti a mužské prodajnosti. Vrátil jsem se tak pln ošklivosti, pln nenávisti proti té bandě, jak snad nikdy dřív. —

Tvůj život dovedu sobě teď, když jsem osobně seznal bydliště a kruh Tvůj, přibližně myslit. Práce dost, procházek nemnoho, spíš zasednutí sobě nahoře v pokojích a dívčí zadumání se. Prosím, neoddávej se tomuto přílišně, braň se mu, pokud možno. Trochet ho i přispívá mladé duši; ale je-li duší senzitivní, jako Ty, snadno zhlodá zdraví — a já bych si Tě myslil vždy rád zdravou a hezounkou. *Musíš* být hezka, já tomu chci, a Ty se podle toho řiď.

S Tvou Vilémou setkal jsem se náhodou u Dattla v krámě. Snad Ti to ostatně už psala.

Kosmické pořád ještě nejsou vytištěny! Zlobím se ukrutně, dnes jsem zpeskoval celou tiskárnu. Je to samá blbá chamraď.

Pošlu Ti Slovanský kalendář. Je tam podobizna, jak jsem před šesti lety vypadal a jak za 4 neděle zase vypadat budu. Ale nedávej té podobizně hubičku žádnou, schovej je všechny, až se bohdá zas jednou spatříme.

Raděj bych seděl zase u vás než zde. Je tu zima. U vás byste mně zatopili, rozehřáli mne — když jsou ale taky takzvané povinnosti na světě a vydělávání peněz stojí také tak mnoho času! Práce se mně mezitím nahromadila, že nevím, jak

do ní. Nechám ji ještě několik dní, snad zmoudří a trochu se scvrkne.

Pozdrav mně tatínka a veškerá koťata!

Srdečně Tě líbám,

Tvůj

Neruda.

---

700. Anně Tiché *28/9 78*

Aničko milá!

Nestůněš ? Jsi už zdráva ? Zcela zdráva ? — A co Hilda ? Dle toho, že nedochází o ní žádná zpráva, soudím, že už je krize přestálá a s ní nebezpečí. Napiš mi o tom nějakou řádku, třeba lístek korespondenční. Po svém návratu z Vídně dal jsem Ti poslat konfiskované číslo, ve kterém byl referát o Smetanově Tajemství. Vím, že Tě to bude zajímat. Nedocházejí-li kterékoli noviny zcela správně, dej mi o tom vědít, vždy a hned.

Včera jsem poprvé po dlouhém čase mluvil s paní M. Byla u Knoblocha a dnes k obědu, kvůli posvícení, přišla zas. Vyptávala se mnoho po Tobě, že prý bys tak ráda do Prahy, a pročže Tě sem nevezmu atd. Rozumíme. Že prý Ti dnes sama píše a fotografii posílá. Paní L. byla u mne. Nevím-li prý nějaká děvčata do bytu. Já ovšem nevím, a kdybych věděl, neřekl bych.

Podzimní sezóna nechce ještě do plného proudu a mně se ještě nechce do opravdové práce. Landám se sem tam, probíjím den a čekám, až duch svatý sestoupí, aby mne osvítil. Ale nějak se mu nechce dolů.

Objímám Tě v myšlénkách,

Tvůj

Neruda.

[Adresa:] P. T. slečna Anna Tichá, dcera hospodářského ředitele, Vlachovo Březí.

701. Anně Tiché *[30. října 1878]*

Aničko milá!

Proč bych se na vás zlobil? Proč by mělo být něco „jinak“? Polož sobě přec ty otázky sama! Vždyť víš, žes miláček můj, a pročže by se mělo něco na tom změnit?

Nepíšu-li Ti někdy déle (to s těmi třemi nedělemi je velká mýlka!), je příčina jednoduchá. Píšu Ti rád vždy tenkráte, když mám chvíli volnou a sluneční. Teď jich nemám. Zabral jsem se do práce, jsem rád, že je ošklivé počasí, které mne poutá k stolku — známť se! —, a doufám, že kus práce za zimní dobu utrhnu. Je jí hodně nahromaděno, lenošil jsem dlouho.

Ostatně jsem věděl, že máš teď beztoho pořád upomínky na mne. Každý okamžik je kvůli Kosmickým něco v novinách, dnes například zas v Lumíru, ve Světozoru byla zas podobizna má (obdrželas zajisté) atd.

Mamince vyřiď srdečný můj pozdrav. A že se hněvám na ni proto, že stůně. To nemá činit, kvůli rodině, a hlavně kvůli Tobě.

Tatínkovi zapomenutí mé omluv. Zapomněl jsem jako na smrt na ten nástroj otiskový, ale ještě ten týden se tam podívám.

Líbám Tě vřele,

Tvůj

Neruda.

---

702. Gabriele Tiché *1/11 78*

Teuere Gabrielle!

Ich überschicke Dir hiemit eine Kleinigkeit, von der ich aber hoffe, daß sie Dir neu sein wird. Eine Pfeffermühle. Für diejenigen, welche sich mit dem Stössel nicht abgeben wollen,

und für solche, welche nicht wünschen, verstaubten Pfeffer in ihre Speisen zu mischen. Also ein Intelligenzprodukt aus dem Pfefferlande!

Höchst notwendige Beschreibung: Der gelbe Metallknopf wird abgeschraubt (nach *links*, was um so mehr hervorgehoben werden muß, als sich der Knopf nach rechts — gar nicht aufschrauben läßt!). Der Holzdeckel wird abgehoben und die ganzen Körner in die Mühle geschüttet. Holzdeckel wieder auf und Metallknopf zu. Dreht man nun den Holzdeckel, so fällt unten heraus gemahlener Pfeffer in die Suppe. Wunderbar!

Beiliegend ein ebenso großartiges Geschenk für Wilhelmine. Eine seit dem letzten Fasching „in Gedanken stehen gebliebene" Ballordnung.

Und noch Eines! Wie ich vernehme, so kränkelst Du wieder! Das ist gar nicht hübsch von Dir und ich fühle, daß ich böse werde. Betrachte diesen Brief also zugleich als einen Mahnbrief. Im Falle unerwarteter Widerspenstigkeit müßte demnächst ein Drohbrief folgen. Und dann — —

Dein strenger

Neruda

Soeben erhalte ich ein Aviso: Brot — Käse — Butter. Absender: G**. Schön Dank vorderhand!

---

703. Anně Tiché *[8. listopadu 1878]*

Aničko milá!

Snad nestůněš? —

Přicházím se zvěstí, která těší alespoň mne. Kosmické už se tisknou v *druhém* vydání. Výsledek 14 dnů — to se u nás ještě vůbec nestalo.

Teréza mně psala a pobavil jsem se jejím listem upřímně;

ale neříkej jí to, ona by se stala ostýchavou a podruhé by nepsala vůbec nic. Vlastně jsem to sám z ní vyvábil. Bavily mne její lístky, jak neví, co v nich říci, a jak je patrně neskonale ráda, když je hotova. Předložil jsem jí asi deset otázek, na které měla odpovědít popisem. Na třech řádcích byla hotova. Smál jsem se nahlas; ne škodolibě, abys myslela, ale tím smíchem, jejž příjemná naivnost vyvábí vždy.

Já mám teď kříž — neníť vždycky dobře zlobit jiné lidi. Chtěl jsem pozlobit svého známého, dr. L., který se v divadle zamiloval do zrzavé holčičky. Vhodil jsem to tak do 1. dušičkového fejetonu a teď lidé — to vztahují ke mně. Kde je nějaká ženská, pátrá, kteráže je ta holčička, do které jsem se zamiloval. Ba i přímo se mne ptají! Už se zlobím — zpočátku mne to bavilo. Sedne-li to na mne, dám to znovu do fejetonu, s plným popisem osoby dr. L.

Možno, že zítra pojedu do Vysoké ke Kounicovi na dva dny.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda.

[Adresa:] P. T. slečna *Anna Tichá, Vlachovo Březí.*

---

704. Anně Tiché *[11. listopadu 1878]*

Domnívám se, že zasílané časopisy s rozličnými posudky si schováváš? Budeš mít jediná sbírku; možno, že toho budu jednou potřebovat.

Nd

[Adresa:] Slečna *Anna Tichá* ve *Vlachově Březí.*

Aničko milá!

Jelas do Budějovic — snad jsi tam ještě. Alespoň nepíšeš. Matinka myslím že je zdráva?

Jsem teď pořád trochu churav. Ale nelekej se: jsou to moje výroční choroby. As tři dny nastuzený kříž, že člověk se nemůže hnout a slyší andělíčky zpívat. Pak zas následkem podzimních vánic katar oční. Musím při takovém kataru přece psáti a píšu pak palcovým písmem. Je to komické. Jsemť navyklý psát male, stylizuju-li totiž něco pro veřejnost; a píšu-li pojednou velice, nevyvedu slohu, tolik dělá zvyk!

Mamince řekni: máslo jako mandle, sýr výtečný (včera vzal konečně za své), med výborný a trvalý.

Poslouchej, musíš mi pro mého chudáka, o kterého se vždy na zimu tak trochu starám, poslat zas nějaké potraviny, jako jsi už jednou učinila. Rád je zaplatím.

„K. p.“ druhé vydání už vyšlo. Sto lidí puká zlostí. Dobře tak!

Pošlu Ti dnes časopis japonský. Je trochu natržen, podlep si jej vhodně. Pro Vlachovo Březí je to zvláštnost.

Teď už také vlachobřezské ženy přicházejí do novin. Vy jste hezky! Vdovce zaživa házet do hrobu. Chceš, abych vás pokáral ve fejetonu?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda

[Adresa:] P. T. ctěná slečna *Anna Tichá. Vlachovo Březí.*

Aničko milá!

Copak je to už zas? Tak si nesmíš počínat, děťátko! Máš-li něco, co Tě bolí nebo trápí, máš to přímo a hned říci — žádné „snad až“ nebo „snad ústně“. A nemáš-li nic podobného, *chraň se* vemlouvat se do nějakého nervózního rozčílení! Vím, jak je to nebezpečné, z vlastní zkušenosti své; mohu se domyslit velmi snadno, že na venkovské samotě nebezpečí se ještě zvyšuje; a kdo jednou nervóze se poddal, stíží se jí pak zprostí. Mně, to přec víš, můžeš se *se vším na světě* svěřit, nemáš tedy pražádné příčiny, abys sobě neulevila sdílností a upřímností.

Také na Tvých listech pozoruju, že není vše v pořádku. Jsem příliš podrobný znatel lidí, než abych nevycítil z nich jistou nucenost. Vidíš, děťátko, listy se píšou, když člověk *má něco* co psát nebo když *chce* něco určitého říci. A mně podobá se, že máš jakýsi všeobecný pocit, jako bys měla jakousi *povinnost* poslat mně u jistém období vždy list, třeba bys právě neměla co říci nebo — nechtěla. To je chyba. Piš, jen když cítíš v sobě nutnost pohovořit si se mnou, a prosím Tě, žvatlej třeba jako dítě, piš, co Ti na jazyk a pod péro přijde; byť to náhodou byl třeba „nesmysl“ dle náhledu Tvého, bude to mít přece svůj a mně příjemný ráz. Vidíš, zde máš kázání. Přečti si je ještě jednou!

Brzy budem dohromady v myšlénkách slavit jednoroční jubileum Tvého příchodu do Prahy. Vyměníme si pak myšlénky ty, viď?

Já Ti mám teď práce, že ji musím až vší silou odfukovat, aby mne nezasypala. Vešlo u nás v podivný obyčej, že většina listů chce mít ode mne do prvního lednového čísla příspěvek. Jsem tedy jakoby parádní koníček. A první leden už se blíží a já ještě nezačal. To teď bude rej!

Co schází mamince, arci tuším. No — bude zase dobře. Pravíš, že maminka ráda zamlouvá chorobu svou a líčí se

lidem zdravou. Naproti mně toho nečiní. Je upřímna a alespoň neřekne „Mám se dobře“, když opak cítí.

Pozdravuju vás všechny a Tebe vřele líbám.

J. Neruda

---

707. Anně Tiché *[6. prosince 1878]*

Aničko milá!

Vidíš, jak je dobře být trochu vyhubována! Ostatně, nedělej si nic z toho, já sám nebývám v pravé míře. A věř mně, je ukrutně dobře mít někoho, ku komu možno být zcela upřímným a říci mu vše! Važ si toho, kdoví, stane-li se Ti to v životě *ještě jednou*!

V příloze jsem Ti opsal ukázku toho cyklu. Opsal jsem básně asi ty, které co první ukázku do Lumíra dám (po Novém roce). Slíbil jsem Ti, že je máš mít první, a dostojím slovu jako vždy. „Hodiny“ jsou skutečně dle národního (táborského) motivu, ale asi tak zpracovány, jako Smetana pracuje „národní hudbu“.

Se zásilkou posudků o Kosmických už jsem přestal. Sypou se ovšem pořád ještě dále, ale už se mně samému to přesycuje. Tolik úsudků, a ještě ani jediný neuhodil na to pravé! Nemyslím snad chválu, ale dotknutí se vlastního jádra!

Pracuju teď mnoho a s chutí. Nevadí mně déšť, ne mlha, nic. A když se dostavuje nervóza, nějak ji zkousnu a pracuju dál. To toho bude!

Napřed již díky za Tvou zásilku. Pošlu Ti v několika málo dnech také bedničku s drobnostmi, jež rozdělíš dle uznání svého o Štědrý večer mezi děti. Samé drobnosti, určené jen k tomu, aby rozmnožily *počet* dárků. Když je toho víc, je také radosti víc.

Pozdrav mně maminku a tatínka!

Tvůj

Neruda

[Adresa:]P. T. velectěná slečna *Anna Tichá. Vlachovo Březí.*

708. Anně Tiché *[Před 24. prosincem 1878]*

Milá Aničko!

Zaslal jsem Ti některé věci v bedně. Knihy jsou Tvoje. Ostatek rozděl dle nadpisů nebo dle vůle své. Velký obraz posílám Ti dnes, nevešel se ovšem do bedny.

Nyní jsem zase zdráv. Ale doufám, že to nebude dlouho trvat, — chovámť se dle toho. To je to — když je lehkomyslný člověk bez dohledu, vyvádí hlouposti!

Buď o svátcích vesela a vzpomeň si na mne.

Jsem Tvůj

J. Neruda.

---

709. Anně Tiché *25/12 78*

[— — —]

Mnoho let jsem nestrávil svátky, totiž Štědrý večer, tak bídně jako tento. Byl jsem u Fričů a za málo hodin jsem utek; cítil jsem, že ten den náleží rodině a já že sám sobě v ní překážím. Šel jsem domů a psal jsem.

Už mne od sezení a psaní tělo a mozek bolí! Ještě as 14 dní a je zase ale po návalu.

Tatínkovi řekni, že jsem ještě nepožil tak dobrého sýra, jak je tento jeho. Pochutnávám si na něm vskutku.

List tento Tě dojde až po svátcích. Byli jste veseli? Piš o tom.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

J. Neruda

710. Anně Tiché *[Před 10. lednem 1879]*

Aničko milá!

Pracuju tak pilně, že mně dnes pojednou došla i zásoba papíru, a já Ti, nechci-li odkládat, píšu na ostřížku. Což ale neškodí.

Jsi nějak napořád nespokojená. Věřím Ti, že Tě ta zima moří, že bys stokrát raději trávila zimu v ruchu pražském, seznavši jej. Vidíš ale — já jsem v Praze a žiju uzavřen a o samotě jako na venkově. Zcela sám, kdežto Tebe baví život přec rodinný, jehož bys, věř mi, brzy postrádala, kdyby najednou scházel. Ovšem těžko do dálky soudit; mně zas se zdá, že bych zimou ve venkovské uzavřenosti strávenou pookřál nesmírně.

Činíš prý si nějaké plány do budoucnosti. Neškodí, fantazie musí mít svou hračku. Jen s rozvahou; nevyplněný plán také bolí, byť byl jenom plánem! Ano, kdyby byly poměry finanční jiné, byl by hned plán: zavolal bych si Tebe a třeba ještě někoho z vás do Prahy k sobě, a bylo by to. Třeba se ale řídit dle poměrů.

[— — —]

Nechtěl jsem Tě vyhubovat, ale neodolám. Píšeš, že „Tě nemá nikdo rád“. No tak — dobře.

---

711. Anně Tiché *10/1 79*

Aničko milá!

Tak — to byl Tvůj trest za to, žes řekla: „Mně se zdá, že Ty už mne tak nemáš rád!“ Mohl, chtěl jsem Ti psát, a nepsal. Domnívám se věru, žes neměla ku své poznámce nejmenší příčiny, — ale tak jste vy ženské, neobjímá-li vás člověk, tedy vás nemiluje.

Proud práce ustál. Totiž neustál, ještě se valí, ale jde jedním směrem, ne víc rozptýleně, a to je už výhoda velká. Něco z mých prací uvidíš hned, něco až během roku. Časopisy myslím dostáváš všechny nepřetržitě. Alespoň jsem všudy zaslal lístek svůj a mohlo by se jen náhodou stát, že by administrace adrese nedostála. Každý a jakýkoli, byť sebemenší nepořádek sděl mně ihned. Dostalas 52. č. Humorů?

A dostal otec mou pivní zásilku? Že prý byla skutečně již někdy minulý měsíc odeslána (z Prahy, ze Smíchova totiž, ne z Plzně, jak otec myslí).

Hildoanenský sloh byl ovšem téměř čarokrásný. Řekni Hildě, že se jí obdivuju. Tak malá postava, a tolik neskonalého rozumu!

Nestýská se Ti po masopostě pražském?

Pozdrav mně všechny srdečně!

Jsem Tvůj

J. Neruda.

---

712. Anně Tiché *28/1 79*

Aničko milá!

Prosím, jdi a povyraž se trochu někde na plese nebo kdekoli. Učiníš tedy otci zadost a posloužíš, domnívám se, sama sobě.

Jedna věc se naplnila tedy, které jsem se bál. V Praze jsem si za Tvého pobytu často myslíval, že na venkově pak nebudeš více šťastna jako dříve. Je to pochopitelno. Zajisté jsi bývala dříve doma spokojenější. Ale seznala jsi vřavu velkého světa alespoň trochu, a zdá se Ti teď vše kolem být hlucho, pusto. Někdy jsem sám váhal proto dopřát Ti té oné radosti, ale zas mě napadalo, že jinak bys snad nikdy té pochoutky nepoznala a vzpomínka že má také svou cenu.

K tomu — upřímně řečeno — jsi v tom věku, že se vdáti

můžeš, a to přičinuje také mnoho k Tvé nespokojenosti, třeba nebylas sobě toho vědoma. Kdybys se mohla teď zpytovat, dala bys mně za pravdu; později mi dáš za pravdu jistě.

Domácích věcí vašich se nedotýkám. Myslím, že situaci rozumím vzdor tomu, že ničeho jasného nesděluješ. *Teď* nalezá vše v Tvé duši ozvěnu desateronásobnou a snad — pravím snad — mnohé přeceňuješ. Jediné, co tu zbývá, je trpělivost. Vždyť se snad vše změní.

Posílám Ti zde co výroční úpomínku taneční pořádek letošního akademického plesu.

Já sám jsem dosti neslaný a nemastný. Práce se mně přece jen neumenšilo. Vzpíral jsem se dlouho proti tomu, převzít předsednictví Spolku českých žurnalistů, konečně to na mne hodili přec, a já mám teď s tím klopotné práce plné ruce — bohužel že posud bez žádoucího výsledku.

Píšu Ti málokdy, neměj mně to za zlé. Vždyť mně zato můžeš psát Ty tím častěji, a víš, že mně Tvé lístky jsou vždycky milé.

Otci řekni, že jeho sýr učinil ještě další velký efekt. Podělil jsem as deset rodin — všude neobmezená chvála. Až bude mít zase takový, ale *zrovna takový*, ať si zas na mne vzpomene.

Lahve ze zaslaného piva nezničte — nejsou-li totiž už zničeny. Myslím, že je budem musit vrátit, nevím to posud. Řeklo se mi teď, že se vrací i koš. Dal bych stran zaslání zprávu. Ač se domnívám, že není neštěstím, přišel-li jsem s tím podotknutím třeba pozdě.

Pozdrav mně srdečně maminku. Také mi napiš, kdy koho je u vás svátek — sestav kalendářík rodinný —, to kvůli přátelské připomínce.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda.

Anynko milá!

Už jsem Ti dávno nepsal — celých čtrnácte dní. To činí stálý, proti všemu očekávání stále rostoucí nával práce — člověk pak odkládá, protože po ukončení každé práce je schvácen.

Sedím téměř napořád doma. Den mine po dni, jako když kývadlo u hodin cvakne, — věčně stejně, týž rozměr, týž zvuk. Kdybych nešel denně dvakrát na pět minut do redakce a večer do hostince, nevěděl bych ani, jak vypadají lidé. Také ale v hostinci dívám se na ně jen zpovzdálí; u svého stolu sedím obyčejně sám, což je mně nesmírně příjemno.

Ty tedy tančíš. Dobře činíš. Vždyť bys zkysala a také Tvoji by tím zmrzoutěli. Pro Tebe je změna občasná, byť třeba nepatrná, nutností. Pro mne zas je spíše potřebí uzavřenosti a klidu. Anebo života tak pestře pohyblivého, jaký u nás bohužel není. Toužím po cizině, po poměrech totiž jiných, ale jen na čas — za živý svět bych přec jen neopustil nikdy trvale ty třeba trudné poměry české. Co platna všechna kritika, když srdce s něčím srostlo.

Praha je teď masopostně živa, živější než mnohá leta předtím. Přece bys však neseznala nic zvláštního, kdybys i byla zde, — zjevy jsou četnější, jsou to ale pořád ty staré, známé, pro znalce již otřelé zjevy. Ti lidé by se patrně velmi rádi bavili, ale nemají vynalezavosti na něco nového. Dost arci na tom, že alespoň myslejí, že se baví. Pošlu dětem tento týden snad několik pořádků bálových, pro hračku.

Ondy jsem mluvil u Dattla zas jednou se slečnou Vilémou; snad Ti to psala. Paní Militká má prý velmi mnoho starosti a práce — a jiných známých zde nemáš, abych Ti o nich psal.

Byla už také Viléma ve vlachobřezském plese? Pošli ten kalendářík!

O Lumíra jsem Sládkovi řekl. Pro případ, že by byl zapomněl, dostane zítra ode mne ještě lístek. Sládek byl totiž

vždycky velice zapomněnliv, teď je ale — — ženichem a není s ním už lze vydržet.

Pozdrav mně otce, matku a všecky co nejsrdečněji.

Jsem Tvůj

J. Neruda.

[Adresa:] P. T. velectěná slečna *Anna Tichá. Vlachovo Březí.*

---

714. Anně Tiché *[Po 24. březnu 1879]*

Aničko milá!

Dnes jsem dostal zas Tvou zásilku sýra. Je přímo zázračný, snědl jsem ho hned $^1/_4$ libry bez chleba — ale je ho až škoda jíst! —

Nu — jak je? Už tišší? Teď Ti teprv pravím, že mně bylo hoška velmi, velmi líto. Pamatuješ se, jak jsem pobízel, aby dal otec ty dvě nejmenší děti zobrazit? Alespoň kdyby byla ta krásná hlavička nafotografována!

Že paní M. se provdala, a sice za doktora Nečase, víš také už. Předpovídal jsem to, víš-li o tom ještě, a nemýlil jsem se.

V pražské společnosti se změnilo ledacos. Změnily se poněkud literární kruhy, dle potřeb právě časových — totiž dle nových podniků literárních. A já teď sedím obyčejně uvečer v hostinci sám a sám a jsem tím nesmírně uspokojen. Potřeboval jsem té samoty již, té robinzonády uprostřed lidí, — dělá mně dobře.

Dostal jsem se do jakéhos proudu spokojenosti. Nepracuju sice při tom mnoho, ale nedělám si z toho nic. Vždyť vím, že bohužel beztoho ta spokojenost nepotrvá tak dlouho, a piju ji plným lokem.

Rád bych ji trochu přenesl na Tebe. Rozumím všemu.

Jsem Tvůj

Neruda.

Milá Aničko!

Považuju tento dopis za pravý odpočinek. Nevýslovně štván během posledních tří týdnů záležitostmi naší akademie — byliť ostatní pánové jen k tomu, abych věděl, za *kolik* mužů pracuju sám —, měl jsem mozek jako na žernovu a pro každou myšlénku krátký, co nejskoupěji odměřený dech. Nyní není sice ještě líp (poděkování jednomu stu spoluoučinkujících, oučty atd.), ale přec vody už nestoupají výš a lehýnce opadávají. Myslil jsem často na Tebe, teď, v nedělní pozdní odpůldne, mám půl hodiny času, abych Ti to také řekl.

Podivně často pravíš v listech svých, abych nikdy nelitoval, co jsem Ti příjemného učinil. Přece víš, jak je mně podobné slovo o tom proti srsti! Učinil jsem z lásky k vám a takového cosi rozumí se u mne tak samo sebou, že je mně nemilo, když se teprv zvláště o tom mluví. Nečiním Ti výtky, ale — Ty mně rozumíš.

Vyřiď mamince, tatínkovi, Benovi, Teréze a Vilmě díky za přání mně zaslaná; Teréza praví, že má „přání ještě jedno“, — ať tedy vyrukne honem s ním ven! — Díky za Tvůj hezký lístek.

Ptáš se mne, kdy vydám zas nějaké verše. Moje milá, — kdybych já to věděl! Teď ouhoruju, teď nepíšu nic, pranic zvláštního, vždyť práce redakční přistupuje ještě k věcem ostatním a ta teď věru nebyla malá. Snad vydám něco, snad nic; rozhodnutí o tom leží ještě v budoucnosti. Teď mimo vše mám také ještě starost o uspořádání dalších *tří* svazků mých fejetonů (*přes šedesát* tiskových archů!) — nevím věru, co dřív.

Stran vašeho vandru na Šumavu nevím rady, neznám teď tamějších poměrů. Rozhodně se mně zdá být ale líp a praktičtější vzít jednoho nebo dva *zcela spolehlivé* průvodce v nájem; musiloť by se později beztoho k nim sáhnout. Chodí u vás dámy častěj na Šumavu?

Piš mně brzy!

Jsem Tvůj

J. Neruda.

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá. Vlachovo Březí.*

716. Gabriele Tiché *[Po 2. červnu 1879]*

Milá Gabrielo!

Konečně tedy oficielní zpráva, že jste obohaceni o synáčka. Trvalo to dlouho, zato nyní také mé opožděné blahopřání — je to beztoho jen Tvá vina, že se zpozdilo. No ne, ani slovo nenapsat! Zapisuji tedy kluka do své hlavní příbuzenské knihy, buď vítán v našem kruhu! Nejlepší dík za zásilku! Přišla v pravý čas. Pozdrav Aloisovi a všem dětem od Tvého upřímného

J. Nerudy

---

717. Anně Tiché *[Koncem června 1879]*

Aničko milá!

Už jsem Ti věčnost nepsal. Pět dní jsem nebyl v Praze — zajel jsem si zas jednou do Vratislavi v pruském Slezsku — ostatek měl různé příčiny nahodilé.

Teď Ti píšu, jen abych Ti dal zvěst, že jsem zase u svého psacího stolku a zdráv.

Jsem trochu zemdlen, dvě noci jsem cestou nespal a přišed včera musil jsem hned psát pro list.

Proto měj na mém srdečném pozdravu dost a vyřiď pozdravení také všem ostatním. Vilémě a Rézince řekni, že za 14 dní pojedu zas Labem do Saska.

Tvůj

J. Neruda

Aničko milá!

Poslali mně Tvůj lístek za mnou do Písku, kde právě u prof. Heyduka meškám. Jsi Ty dětina! Tvůj list předposlední mluvil o Šumavě co o věci zcela blízké, zítřejší tak asi, a myslil jsem zcela pevně, že už nejsi doma.

Teď k Tvým obavám. Co se týče obavy druhé, — cožpak mne neznáš? Myslíš, že se měním přes noc? Já už se nezměním, děťátko.

Se zdravím bylo hůř. Stal jsem se tak nervózním, že mně lékaři zapověděli každé další rozčílení delší cestou ap. Musil jsem upustit od Dánska atd., ač jsem byl už zcela připraven, a odebrat se ven. Týden jsem teď trávil u hraběte Kounice, plně mu tím jeden z dávných svých slibů. Bylo hanebné, tuze hanebné počasí, ale běhal jsem vzdor lijákům celý den po lesích a nervóza je pryč. Teď musím několik dní strávit zde v Písku, kamž jsem přijel včera večer. A odtud budu musit nejspíš do Podmokle na saských hranicích, kde jsme vloni spolu byli.

Předtím jsem byl u Sladkovského venku v záležitosti, o níž mně Tvůj otec psal. Sladkovský je nemocen, přenechal i divadelní intendanci Zeithammrovi. Není s ním nešťastnou náhodou teď tedy nic — a jiného nevím. Řekni to tatínkovi. Myslím, aby přece zadal, vždyť se uvidí, dá-li se něco později dělat.

O sýr budu prosit, až se vrátím do Prahy — as za 14 dní snad — a až bude tedy dobrý.

Pozdrav mně všechny, jmenovitě maminku, Rezinku a Vilému.

Objímám Tě v duchu,

Tvůj

J. Neruda.

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá. Vlachovo Březí.*

719. Anně Tiché *[25. července 1879]*

Aničko milá!

Jsi doma? Přicházím s gratulací. Buď hodně zdráva, spokojena, a měj se vůbec na všem dobře. Vzpomeň si často na mne!

Stíhán nejkrutějším počasím dotlouk jsem se až do Podmokle a teď tu sedím. Neschází mi tu vlastně nic, pravda, ale jsem přece dosti mrzut, že minou celé půldny, aniž by člověk mohl z domu ven.

Pozdrav mně tatínka a maminku.

Tvůj

J. Neruda

[Adresa:] Velectěná slečna Anna Tichá, Vlachovo Březí.

---

720. Anně Tiché *[Před 22. srpnem 1879]*

Aničko milá!

Nepíšeš. Jak se Ti líbila Šumava? Mělas alespoň trochu obstojné počasí? A kde jsi všude byla? Vrátila jsi se zdráva?

Já byl letos počasím v pravém slova smyslu vytrestán. Na Vysoké déšť, v Písku déšť, v Sasku déšť. Jezdil jsem od štace k štaci. Dvakráte jsem tam dal závdavek na osmidenní byt a dvakráte jsem utekl, nechaje závdavek vězet. Konečně jsem se rozhorlil, koupil si lístek a jel zpátky. Takhle jako ta velebená, opěvaná příroda dovede člověka každý zpitý ochňapka po půlnoci na ulici sekýrovat! —

Tak! — právě vchází domovnice a přináší mně list od Tebe —

Jsem potěšen, že se Ti zdařilo. Mám radost z Tebe — jsi má hodná, milá Anička!

Pozdrav mně své rodiče i všechny ostatní a řekni, teď že mně mohou zas zaslat sýru a medu.

Trochu mám zas rozbouřené ganglie — zas jsem zdvihal neopatrně nějakou tíži — pánbůh ví, co pořád dělám! Lékař mne trochu prohlíd, nejsou-li to vlastně játra. Že prý nejsou. Mažu se nějakou páchnoucí vodičkou, byt je pln nejdivnějšího zápachu. Vzdor zlosti musím se smát.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda

---

721. Anně Tiché *[22. srpna 1879]*

Bednička došla — chutná. Vyřiď díky. — Zdraví se lepší.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Slečna *Anna Tichá* ve *Vlachově Březí.*

---

722. Anně Tiché *[Mezi 29. zářím a 5. říjnem 1879]*

Aničko milá!

Škoda, žes nepřijela! Byl bych Tě velice rád uvítal. No — vždyť se uvidíme bohdá přece ještě brzy!

Máme zde teď dosti krásné počasí. Také jsou zde Heydukovi a paní Heyduková těšila se, že Tě pozná.

Nepsal jsem Ti ještě stran té otázky vlastenecké, stran toho, může a má-li žena, hlavně dívka nevědoucí ještě, „do čí rukou

se dostane“, být rozhodnou vlastenkou čili ne. Nepsal jsem proto, že o věci té vůbec nerád pišu, a pak že jsem věděl, list takový že nutně musí být delší.

Vidíš, děťátko, na tu věc hledím zcela zvláště. Cit vlastenecký má něco aspoň společného s citem náboženským: mnohý jej má, aniž by sobě byl vědom proč, a namane-li se překážka, pochybnost něčí, může se stát až citem fanatickým. *Může* se stát, pravím, a bohdej jen, abychom měli hodně mnoho fanatiků vlasteneckých; my jich ale máme bohužel velmi málo, vzdor tomu, že „překážek“ je až přespříliš.

Avšak vlastenectví *nemusí* mít ten původ mlhavý jako cit náboženský, nybrž původ čistě a jasně přirozený. Vždyť jsem se narodil v Čechách a každý miluje kraj, kde kvetlo jeho mládí. Vždyť jsem se narodil z matky česky mluvící, česky myslící, čeština byla jazykem toho mého mládí, matčiny české myšlénky byly mými prvními myšlénkami, a jazyk i myšlénky ty jsou mně jak každému ozářeny tou nejčistší poezií. Zdálo by se mně věru, že se stydím za svou matku, že biju vlastní matku pěstí v tvář, kdybych nemiloval její jazyk, její mrav, její bytost celou.

Z citu *rodinného* vyrůstá vlastenectví. Musím ctít sebe, má-li mne ctít jiný, musím ctít vlastní rodinu, mám-li požívat cti u jiných. Musím veškeré své vlastnosti osobní, musím veškeré bytelné vlastnosti své rodiny přivést k dokonalosti co možná nejvyšší, abych já, aby celá má rodina nabyla ve světě platnosti plné. A jazyk, jakým ta rodina mluví, individuelní způsob, jakým myslí, mrav, jakým žije, jsou přece hlavní věcí bytosti té které rodinné; bytost tu mohu zdokonalit jen na základě jí vrozeném, aby něčím byla později, a nikdy ne na základě jí cizím. Miluju-li sebe, rodinu, budu pak také mít zajisté cit i pro rodiny ty, které mají se mnou, s mou rodinou vlastnosti *stejné*, *stejný jazyk*, *mrav* atd. To mne vede, abych cítil se *v obci občanem*, *v národě členem toho národa*.

Obyčejně naši odpůrci, chtějí-li nás z vlastenectví svádět, staví „lidstvo“ nad „národnost“. K smíchu! Chci-li skutečně lidstvu něčím prospět, musím přece nejprv sama sebe vzdělat, sám co osoba ta a ta za něco stát. A stojí-li český celý národ co

osoba za něco, je pak zajisté a *jedině pak* vskutku lidstvu něco platen. Francouz prospěl pokroku lidstva, že se vyvinul co individualita francouzská, Ital co Ital, i Němec co Němec atd. Rovněž Čech jen co Čech zasáhl kdy do lidských dějin a posunul je kupředu. *Proto* se přikládá vlastenectví tak velká cena u všech národů, proto se nazývá všude *první ctností*, že člověk vlastenec je ku cti a na prospěch sobě, své rodině, svému národu a celému lidstvu, zkrátka že je čestný a prospěšný na všechny strany.

Blbá by byla myšlénka, že vlastenectví nemá takového významu u malého národa jako u velkého. Malý byl národ starých Řeků, a konali divy. Malý byl vždy národ český a konal také divy. A což dělá „individualitu" počet? Newton, Dante, Goethe byli přec *jednotlivci*, ne? A takový jednotlivec může přec být u národa sebemenšího, a byť se skládal jen z desíti osob. My sami máme dnes celou řadu vynikajících Čechů, budem jich mít vždy víc a víc — „malost" národa nevadí.

Obyčejně se tvrdívá, že žena není schopna takého vlastenectví jako muž. Průměrně ovšem ne *ve všem*, protože je vůbec slabší; v přirozeném svém citu ale je silnější ještě než my mužové. Nemluvím ani o tom, že dějiny nám vypravují hojně o nejskvělejším vlastenectví žen; podotýkám zde jen, že to tvrzení o ženě nevlastence přišlo k nám toliko z Němec. Němci říkají: „Das Weib steht zur Fahne nur des Fähnrichs wegen." Spánembohem — ať je tak u Němců! Polky jsou proslulé, že udržely cit vlastenecký, i když mužové sami v dobách velkého neštěstí na mysli klesali; Francouzky rovněž atd. Žádná Francouzka, a byť sobě vzala Tatara, nepřestane proto být Francouzkou; bylo by jí to směšné, kdyby jí to vůbec někdo řekl. Proto může být nejvzornější matkou a ženou. Také by měl as muž divný pojem o její mravní ceně, kdyby viděl, že ona je s to plít vlastní matce do tváře.

Vlastenectví je nám *životní potřebou*. Jen takoví nás z něho zrazují, jichž je *prospěchem*, abychom nebyli vlastenci, ba abychom my Čechové co národ *vůbec nebyli*. To zrazování nám může být ukrutně lhostejné. I v životě jen společenském. Vždyť přec neznamená „být vlastencem" zároveň „být člo-

věkem nechutným, společnosti lidské naprosto nepřístupným“. — Ovšem, u nás vyvolali Němci sami nechuť chtít být ve společnosti s nimi.

Tak vidíš, jak jsem se rozepsal. Věděl jsem to. Ale měl jsem za svou povinnost psát nyní, neboť nevím, kdy bych k tomu přišel.

Domnívám se, že v neděli pojedu do Vídně. Jedu nerád tentokráte, celá situace je mně protivna. Také se tam budu hledět zdržet jen krátce, takhle as nejdýl 14 dní. Ale bylo by to už přílišné odkládání listu k mé Anince.

Jsem se srdečným pozdravem

vás všech, zvláště Tvůj

J. Neruda.

Mamince řekni, má-li nějaké přání pro Vídeň, že by mne těšilo jí je uskutečnit.

P. S. Teď to do mne bouchlo! Náhle jsem si vzpomněl — koukej, koukej! — *8. září Marie*, *17. září Hildy*, a já to přehlíd! Omluv mne u těch koťat!

J. N.

---

723. Anně Tiché *18/11 79*

Aničko milá!

Jsem rád, že jsi sobě trochu vyjela. Pookřeješ, budeš zas veselejší, viď?

Já poslední neděle pořád churavěl. Ve Vídni, při svém prvním hned pobytu, jsem se nastydl, vezl si to do Prahy, pak zase do Vídně a zas zpět — zkrátka musil jsem posledních 14 dní věnovat si největší pozornost, abych nemusil ulehnout. Přestál jsem to až na malé stopy rýmy.

Způsob života jsem poněkud změnil. Seďám teď večer také někdy doma. Těší mne to. Mám krásné knihy a rozpřádám si různé práce. Přivedu-li tyto šťastně a s plnou chutí ku konci, budu potěšen.

Letos mně musíš pro toho mého chudáka poslat zas nějaké potraviny. Má to ovšem času dost, až se vrátíš, třeba někdy až k Novému roku.

Buď zdráva a piš mně!

Tvůj

J. Neruda

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá. Plzeň* Pražská ulice, u p. *Bedřicha Reima.*

---

724. Anně Tiché *[1. února 1880]*

Aničko milá!

Bál jsem se, že stůněš. Jsi ale zas zdráva, děťátko, jsem rád.

Moje zdraví se trochu ustálilo. Také ho potřebuju. Vnesli na mne zase namahavý úřad předsednický a mám s ním a se sterými věcmi jinými plnou hlavu. Je to práce pro několik, co vše přisouzeno mně jedinému. Alespoň se mně, takto na stálou samotu odkázanému, nestýská. A při píli člověk aspoň vidí, že něco pod jeho rukama roste.

Co dělá celá slavná rodina? Vyřiď mé upřímné díky za zásilku. Je to pravidelnost! Vidím, že na mne myslíte — totiž že Ty na mne myslíš! Chodí všechny časopisy pravidelně?

Buď zdráva a užívej zábavy.

Jsem Tvůj

J. Neruda.

[Adresa:] Velectěná slečna Anna Tichá, Vlachovo Březí.

725. Anně Tiché *14/3 80*

Aničko milá!

Konečně Ti zase jednou píšu. Trvalo to dlouho, viď, děťátko? Ale nedělej si nic z toho, zato si často vzpomínám.

Jsem v stálém víru. Každý okamžik mně dopřejou lidé nějakou práci, za niž nic nemám a z níž nevykvétá nic než mrzutosti. Jsem vždy ochoten a obětuju rád svůj čas drahý, když je toho ale příliš mnoho na jednotlivce. Kdypak mám vlastně čas pro sebe, pro své sny a potřeby, ano i pro hmotné otázky své!

Teď zas musím redigovat slavnostní časopis, jejž Umělecká beseda vydá k sv. Janu ve prospěch Národního divadla. Číslo nebude velké, ale stojí právě proto práci obrovitou. Aspoň aby z toho něco bylo pro účel vyznačený!

A do toho všeho mně padly poslední dny a smrt přítele Sladkovského! Psát takových deset nekrologů jako jemu, a jsem na rok hotov se silou. Měli jsme se nevýslovně rádi.

Pozdrav mně všechny, Aničko, co nejsrdečněji.
Tebe objímám,

Tvůj

J. Neruda.

Mladý Valentin je zase doma. Nadělal mně mnoho starostí.

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá. Vlachovo Březí.*

---

726. Gabriele Tiché ml. *[22. března 1880]*

Upřímné přání!

J. Neruda

[Adresa:] Slečna Gabriela Tichá ve *Vlachově Březí.*

Aničko milá!

Jakpak se můžeš jen ptát, uvidím-li Tě rád! Vždyť jsem proto, abychom se spolu zas trochu srdečně pobavili, naznačil, že se letos zase uvidíme. Trvám také na tom úmyslu svém, zastavit se ve Vlachově na své cestě feriální, třeba bys teď s tatínkem přijela na nějaký den do Prahy.

Že jsem Ti dosud neodpověděl, byl pouhý odklad. Píšu denně — vedle ostatní práce své — deset listů, mám padesatery drobné i velké věci denně na starosti, a pak sklesnu apaticky do křesla a nejsem už k ničemu. Je to děsná suma práce! „Národ sobě“ stojí jí víc než deset vlastních spisů, pořád aby člověk běhal, vyjednával, psal, korigoval atd. A svatojanská akademie, jižto jsem založil v rozměrech co nejvelkolepějších, pořád se znovu boří, a co dnes hotovo a smluveno, je zítra ničím. Také není ani výhlídky na úlevu, aspoň do 24. května asi ne.

Ovšem se proto bojím, že Vás neužíju. Že budete odkázáni na sebe a půlhodinky společného pobytu že se budou musit cenit. Z toho si nic nedělej — Praha je přece Prahou, i když se uvidíme méně, než bychom si přáli.

Pro případ příjezdu radím: ubytuj se u Míny. O sv. Janě je v hostincích pramálo místa, někdy žádné, možná že otec sám bude mít potíž. U Míny budeš dobře schována, v hostinci bys byla nevolna.

Tatínkovi řekni, že se na něho těším. Matince můj upřímný pozdrav, rovněž dětem.

Jsem Tvůj

J. Neruda.

[Adresa:] Velectěná slečna Anna Tichá, Vlachovo Březí.

---

728. Anně Tiché *[3. srpna 1880]*

Aničko milá!

Tak tedy sedím doma. Vlastně polo sedím a polo ležím.

Jízda byla dosti příjemna, avšak dlouhé její trvání mně nohu rozbolestnilo. Lékař čekal. Že prý a že prý. Že prý to není nic, že je ale také možno atd. V noci jsem dával obklady, teď zas — v noci pokoj, ve dne bolest, jakmile stoupnu, — tak to jde pořád. Mohu prý vyjít, ale sám mám tolik rozumu, že to nejde. Ač — dá-li mně to ještě.

Práce tu na mne čekalo již plno. Ať čeká dál! Také nepříjemných věcí něco, jak jsem tušil, — ať si!

Mamince vyřiď za její laskavost prozatím můj srdečný dík. Učinil jsem vám tentokráte mnoho práce, zvláště Tobě, děťátko, — byla jsi věru celá cukrová v péči své. Tatínkovi a všem vřelý pozdrav.

Jsem rád, že jsem zde. Mohu bručet a být nevrlým, jak chci, — to je také něco.

Papoušek se dívá na mne velkýma, udivenýma očima, že si ho nevšímám. Ukrutně rád by na mne, ale vyhýbám se mu, nebyl by asi příjemný.

Líbaje Tě vřele jsem Tvůj

J. Neruda.

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá. Vlachovo Březí.*

---

729. Anně Tiché *[7. srpna 1880]*

Aničko milá!

Píšu Ti pololeže, jen abych dal poslušnou zprávu.

Byl jsem dnes u dr. Weisse, mohu říci, že z jakéhos titěrného citu, abych totiž od něho slyšel, že „to nic není“. Zatím řekl:

ležet 14 dní až 3 neděle — nejmíň. Zánět žil nebo jejich blan nebo čeho.

Nu tak! Tak jestlipak by se člověk netento. Ale jsem příliš hypochondrem, než abych neposlechl lékaře do nejmenšího. Poslechnu a budu se šetřit. A Tobě budu dávat zprávy.

Myslím, že těmi několika obklady, danými mně hned u vás, předešlo se horšímu.

Tvůj

J. Neruda

[Adresa:] Velectěná slečna Anna Tichá. *Vlachovo Březí.*

---

730. Gabriele Tiché *7/8 80*

Drahá Gabrielo!

Píšu Ti jen krátce. Jen abych se Ti upřímně poděkoval za skvělé Tvé pohostinství a laskavou ve všem péči. — Však já se Ti pomstím, jen až přijdeš do Prahy!

Maxova oči odvírajícího a zavírajícího Krista asi už máš. Byl bych rád Ti poslal rámec hned s sebou, když ale teď nemohu ven. Proto podotýkám jen, že rámec nehodí se jiný než černý nebo tmavohnědý, avšak *bez* lesku. A pak trochu hluboký.

Jsem se srdečným Tobě i Aloisovi pozdravem

Tvůj

J. Neruda.

731. Anně Tiché *10/8 80*

Aničko milá!

Děkuju Ti za Tvůj srdečný, láskyplný list. Věř, že mi je milý, tuze milý, — bylo mně při čtení, jako bych Tě držel za ruku a do očí Tvých upřímných bych hleděl. Díky!

Noha, jak lékař praví, se lepší. Myslím, že jsem včas chytil se opatrnosti rozhodné a vzdor různým náhledům lékařů zůstal zcela doma. Mám ovšem dlouhou chvíli, vzdor všemu čtení. Ale otok trochu oplaskává, bolesti také trochu ubývá a červenost mizí. Ráno vypadá noha slušně, kvečeru se pak vždy poněkud zanítí, protože přes den nejvíce jen sedím, ovšem s chorou nohou ve výši.

Tak tedy vidíš, kdo by si to byl pomyslil. Jen když se věc lepší!

Napsal jsem povinnou zprávu a končím doufaje, že list dostaneš již zítra.

Cele Tvůj

J. Neruda

Obsluhou je domovnice. Stačí. Kdybych byl viděl nutnost, byl bych ovšem přibral pomoci.

Že prý, kdyby bylo venku teplo (jeť hanebně studeno), mohl bych trochu na procházku, říká lékař. Však já bych přece nešel.

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá. Vlachovo Březí.*

---

732. Anně Tiché *[21. srpna 1880]*

Aničko milá!

Už skoro také věřím v Tvé předtuchy. Když jsem již myslil, že je konec ležení blízký, zanítila se mně znovu jedna žílka a stará opatrnost začíná znovu. Ale všichni lékaři (už jsem jich

konzultoval asi pět) praví: Není nebezpečí žádné, ale dlouho to trvá. Jíst, pít mohu, co chci, spaní mám výborné*, ale sedět nesmím, a tedy také nemohu pracovat.

Tak vidíš. Předtucha Tvá. Pak moje letošní nechuť vybrat se ven. Pak vůbec tenór malerézní celého letošního roku. No snad je už pak konec aspoň nemocem, takto myslím, že mne očekává letos ještě lecco nepříjemného jiného, vidím známky. To ale přemohu.

Nemysli si, že jsem snad trochu na mysli skleslý. Věru ne tak, jak při třínedělní chorobě bývá. Myšlénky hrajou zcela klidně. Ale poněvadž jsi chtěla pravdu, píšu pravdu dopodrobna.

Buď klidna, piš mi zase a já Ti také dám zprávu dle pohodlí nohy své.

Tvůj upřímný

J. Neruda

Co řekl otec mému listu?

* Spím v jednom řezu, bez probuzení, od 9 večer do 7 ráno!

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá. Vlachovo Březí.*

---

733. Gabriele Tiché *13/10 80*

Milá Gabrielo!

Zde exemplář překladu Kosmických písní, abys mohla někdy v něm číst.

Jak jste viděli, tedy už pracuju. Ale nerád, stojí mne to ještě namáhání. Ukrutně pomalu se věc mění.

Rudolfka, bude-li se zase smát, pořádně potrestej. To není hezké, když tak mladí lidé si dovolují ve společnosti se chechtat a být veselými.

Rezince dej o její svátek za mne hubičku.
Aloisovi a všem upřímné pozdravení od Tvého
oddaného
J. Nerudy

---

734. Anně Tiché *2/12 80*

Aničko milá!

Zdá se mi přece jenom, že někdy se ztratí některý Tvůj list; už jsem dávno nedostal žádný. Snad naposledy nestůněš? Nebo jsi tak zabrána do studií! Jen se nestrachuj, však oni s Tebou budou zacházet jako s máslem.

Grandauera doufám jsi už dostala. Poukazuju ještě jednou k tomu, co jsem Ti hned po rozmluvě s Votrubou napsal: jen to vyplňování čtverců a kresba výševních písmen, zkrátka to pro školu praktické.

Přednášky posud mne nedošly. Probírej zatím knihu, abys se trochu s předmětem spřátelila.

Se srdečným pozdravem
Tvůj
Neruda

---

735. Gabriele Tiché *3/12 80*

Milá Gabrielo!

Teprv teď přicházím s díky za zásilku; došla a „shledána před očima páně dobra". Ale budu Tě, milá Gabrielo, obtěžovat výroční svou prosbou. O výroční dárek potravin pro toho mého chudáka. Víš, jako vloni a předlonim a bůhví kolikráte už.

Od Anny neobdržel jsem už asi 14 dní dopisu. Snad nestůně? Dnes jí píšu zase, a tedy toho zvím.

Srdečný pozdrav Aloisovi, všem dětem a Tobě, sestřenko milá!

Tvůj

J. Neruda

Ano tak — na sebe bych byl zapomněl! Zdraví se pomaličku lepší. Vycházím denně jednou, na dvě hodiny. Lékař sice říká, že jsem „příliš opatrný“, ale já osudu už nevěřím — když jsem byl tak dlouho poután, je dobře poutat se dobrovolně ještě trochu dál a nemusit sobě výčitek pak činit — je-li pravda?

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá, Vlachovo Březí.*

---

736. Anně Tiché *1/2 81*

Aničko milá!

Nepsal jsem Ti vskutku už dlouho. Byl jsem churav — nervózně rozčílen. Jsem ještě trochu a bojím se návratu té rozčílenosti, která se u mne dostaví při příležitosti nejmenší. Jsem poněkud unaven, už jsem si po několik let pořádně neodpočinul, to je to. Kéž mohu letos zapadnout do ciziny aspoň na 2 měsíce, to by mne zotavilo. V český venkov už nemám důvěry — ještě se mi nepodařilo zde nikdy řádné zotavení. —

A Ty máš tedy starosti. Věřím. A radím: čiň se, přičiň se, a pak — uvidíš. Budeš-li hotova s přípravou zcela, uděláš zkoušku; nebudeš-li, neuděláš letos zkoušku, až napřesrok — co na tom!

Snad máš vskutku na přípravu čas krátký. Proto jsem se byl také zmínil o těch dlouhých vánočních fériích. Snad Ti ale stačí dobře, já toho neznám.

Co se týče té žádosti, ta je zcela jednoducha! Nadpis víš, je také v té notici NL obsažen, a k tomu se přidá „Slavný“. Pak: A. T. v úctě žádá, aby byla připuštěna atd. K účeli tomu přikládá zejmena vysvědčení následující… Nakonec v úctě podepsaná žádá, aby jí laskavá zpráva byla dána (adresa), a připojuje k tomu cíli poštovní známku 15krejcarovou.

Dobře bys učinila, kdybys psala profesoru Antonínu Votrubovi (*přímo* /na ústav/, ne mně, abych atd.). Míním, abys mu psala list jakýs děkovací: za radu posavadní, za zaslané mnou přednášky — a k tomu prosbu za laskavou podporu další. Ale musila bys psát hned.

Já teď zkouším něco nového. Jídlo z hostinců už se mně zošklivilo tak, že jsem skoro už nic nejed. Vařím doma. Mám služku! — Neboj se — vždyť ji uvidíš.

Nakoupil jsem nářadí kuchyňského za 40 zl; je toho hromádka. Postel, slamník, peřinu do kuchyně. Už mne to stojí aspoň osmdesát zlatých, a dnes jsem poprvé obědval doma. To bylo přemýšlení, co na první oběd.

Rezultát (po nejzralejší úvaze, po vzpomínkách na mládí atd.):

škubánky.

A byly mizerny. Mám totiž také nový sporák. Ten je nově natřen. A když v něm hoří, povstává hanebný smrad, který se táhne do másla.

Jsem žádostiv na pokračování!

Teď to můžeš psát domů, že mám svou „domácnost“. A teď mi také od vás do té domácnosti, když mají něco vhodného, co by za tu dalekou zásilku stálo, mohou leccos poslat. Řekni jim to, abych já jim to nepsal. Neboť nemám takto, co bych jim psal.

Srdečný pozdrav.

Tvůj

J. Neruda

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá*. U pana Bedřicha Reima, *Plzeň*. Pražské předměstí.

737. Gabriele Tiché *14/2 81*

Milá Gabrielo!

To jsi mne zarmoutila zprávou svou. Doufám sice, že věc nebude konečně zlá, ale jen opatrnost — opatrnost! Pozdrav srdečně Aloisa a dej mi laskavě hodně brzy novou zas zprávu. Potřebuje-li Alois něčeho v Praze, ať řekne. —

Zato jsem se srdečně a nahlas zasmál, když jsem četl, že posíláš kapouna. Přišel, byl výborný, ale zato cestou od něho načichlo máslo. Čím dál do leta, tím spíše by zásilky drůbeže dělaly obtíže. Neposílej mně nic z toho, mohu to koupit v Praze. Co ale nemohu koupit v Praze v stejné dobrotě, je vaše máslo, váš sýr, váš med. A snad jednou dvakrát do roka *kousek* uzeniny, po venkovském způsobě uzené.

Posílám Ti kočičku, „nejnovější novinku" pražských krámů. Praha je plna kočiček teď. A Teréze a Vilmě taneční pořádky. Teréze prosím řekni, aby mne zpravila, kdyby Lumír přece nebyl již přišel. Zařídil jsem zásilku sice, ale přihlásili jsme se trochu pozdě.

Srdečný pozdrav všem a Tobě zvlášť.

Tvůj

J. Neruda

---

738. Gabriele Tiché *13/3 81*

Milá Gabrielo!

Dovídám se, že Alois zase churaví nebo churavěl. Pozdrav ho srdečně — ať se šetří. Nejsou žerty s nohami. Nejmenší zanedbání škodí a předčasná horlivost úřadní mohla by ublížit dosti trvale. Dejte mi někdo zprávu.

Upřímné díky za med a máslo. Máslo *výtečné*, pochutnávám si na něm denně s pravým gustem.

Tvůj upřímný a vždy ochotný

J. Neruda

739. Gabriele Tiché *23/5 81*

Drahá Gabrielo!

Děkuju Tobě, Aloisovi a všem dětem vašim upřímně za přání mně zaslaná — kéž se jich jen částka vyplní!

Jsem napořád ještě v dispozici divné. Tento týden teprv jsem směl sundat gumové obvinadlo s nohy, a jsem v stálých úzkostech, jak to vypadne a dostane-li se noha alespoň poněkud zas do míry své. Jsem již tak bázliv, že se neosměluju ani doufat určitě, — vždyť naděje mé byly v životě zklamány už tolikrát!

Anna teď užívá trochu Prahy — teď se jí teprv Praha zas líbí. Má štěstí, vždycky dožije se zde nějaké slavnosti zvláštní.

Děkuju Ti za starostlivou zásilku Tvou a jsem se srdečným pozdravem

váš

J. Neruda.

---

740. Anně Tiché *10/8 81*

Aničko milá!

Špořím papírem a píšu na drobném kousku.

Mamince a tatínkovi za srdečné pozvání upřímné díky. Bude-li možno, přijedu. Mně činí hlavní obtíž cesta. Divím se sám, že odvážil jsem se sem, vůbec ven. Na víc než nějaký den ovšem bych nepřijel, ač vůbec-li bude možno.

Sedím zde jako jezevec. Nic nepíšu, nemyslím, jen dýchám. Malé procházky, toť vše. Společnost je dobrá a příjemná, také velmi různá. Fričovi mne překvapili svou přítomností v Eisensteinu, o níž jsem nevěděl.

Do Roudnice jsem ovšem ihned psal, to víš. Jsem žádostiv. Chválí se mi to místo dosti.

Buďte zdrávi a veseli!

Tvůj

J. Neruda

741. Anně Tiché *13/8 81*

Aničko milá!

Po té děsné zprávě z Prahy nevím, přijdu-li. Rád bych ovšem zůstal mimo Prahu, na venkově, co možná dlouho, ale možno, že mne budou v redakci potřebovat. Rovněž rád bych se sešel zase s vámi.

Jsem všecek rozechvěn a snad bych se u vás trochu ukonejšil.

Zde mne překvapili Fričovi, usídlení v Eisensteinu na několik dní, návštěvou. Neseme tíži události společně — mysli si naše rozmluvy!

Jsme to nešťastný národ.

Tvůj

J. Neruda

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá. Vlachovo Březí.*

---

742. Gabriele Tiché *23/9 81*

Milá Gabrielo!

Ještě jsem Ti pro nával prací svých neodpověděl. Jsem velice zaměstnán, a mám tím méně času volného, že kvůli šetření očí svých nemohu se oddat práci nepřetržité.

Takto žiju ještě dosti klidně. Vzdal jsem se například nadobro a všeho spojení s divadlem a tím jsem se dostal do zátiší. V Praze letos ovšem už zůstanu, při nynějším běhu věcí nemohu mít ani pomyšlení na nějakou změnu.

Anna, doufám, vežije se do nového svého poměru brzy a dobře; pak bude také spokojena. Snad se toho dosud bojí a nedivím se jí při její nezkušenosti a při tom, že dosud žila vždy jen v kruhu domácím. Místo není skvělé, není ale také zlé.

Anna tam ve vůkolí bude mít celou řadu dobrých lidí, a do Prahy také nebude pro ni daleko.

Pozdravuju vás všechny co nejsrdečněji.

Váš

J. Neruda

Sděl Anně co novinku z kruhu jí známého, že slečna Jos. Švagrovská je zasnoubena s p. dr. Vejdovským.

---

743. Anně Tiché *18/10 81*

Aničko milá!

Tak vidíš — po tak dlouhé době! Já vím, že se už na mne hněváš. Ale z velikánské části nespravedlivě, věř.

Chtěl jsem Ti pořád a pořád psát. Také už by se bylo stalo, měl jsem vše urovnáno a chvíli prázdnou kdykoli — ale tu najednou vlez do toho kýsi čert a já jsem asi od tří neděl ve víru, že ani nevím, kde hlava. Sesypaly se práce, samé neodkladné, žádná potěšná — všechny taky únavné. K tomu nějaká kupka různých starostí, finančních a jiných. A ještě k tomu opětovný neduh oční a krátké dny: sotva začnu trochu s chutí pracovat, už je večer a já při světle nedělám teď nic. Tak vidíš!

Věř, že jsem přesto myslil na Tebe často. Vzpomínám si na Tvé nastávající povolání a zdali se Ti bude líbit, jak jsi se domýšlela. Jsem ovšem přesvědčen, že ano, jakmile překonáš obtíže začátečnické, ale ty se překonat arci musí. Víš už něco zvláštního o novém svém sídle? Mám stran Brozan psát snad Špindlerovi, abych se ho vyptal? Nebo mu chceš psát a žádat ho v mém jmenu sama, což by bylo snad líp? Piš o tom.

Ani nevím ve víru tom, poděkoval-li jsem se dobré Tvé

matince za poslední její zásilku čili nic. Neučinil-li jsem, prosím, učiň za mne.

Pozdrav mně otce, maminku, všechny!

Tvůj upřímný

J. Neruda

---

744. Anně Tiché *28/11 81*

Aničko milá!

Je velice pochopitelno, že Ti nepíšu. Ležím. Mám zase zánět žil, teď na levé noze, a sice 3× větší, než byl loňský na pravé. Jde na mne rána za ranou, už mne to unavuje.

Ještě že mám teď obsluhu výdatnější než dřív!

Mamince upřímné díky za zásilku, obě fotografie a přátelský její list. Dívám se na ty děti a vzpomínám vás všech.

Píšu Ti leže, a proto krátce.

Buď zdráva!

Tatínkovi pozdrav upřímný.

Tvůj

JNd

---

745. Gabriele Tiché *17/12 81*

Drahá Gabrielo!

Tedy Tě prosím za opětnou zásilku pro toho mého chudáčka.

Bohužel že vám letos nemohu ochotu splatit. Nemohu ven

a nevyjdu do té doby, ba ani snad hned po té době najisto. Nu — nahradím dětem snad později.

Trpím mnoho. Ta nemoc nohy. Pak revma svalová. Bolesti z tohoto ukrutné a v noci až bída nedostatečné a nepokojné spaní. K tomu ty stálé návštěvy! I jindy mně nejpříjemnější člověk na světě unaví mne za pět minut až do nervózy, a oni tu zůstávají třeba půl hodiny.

Jen aby noha se nehoršila více.

Pozdrav všem.

Tvůj

J. Neruda

---

746. Anně Tiché *29/1 82*

Aničko milá!

Tak si v myšlénkách polož hlavu jako na má prsa. Hladím Tě po vláscích a povídám:

Již jednou jsi se mne ptala v záležitosti podobné. Tenkráte bylo mou povinností zrazovat — kam také by byla vedla známost téměř studentská!

Nyní je mou povinností, domnívám se, opak. Když Ti, nemající jmění, nabízí ruky muž řádný, zajisté Tě miluje. Než muž podobný krok učiní, potřebí citu silného, a tak upřímné nabídnutí zasluhuje pak upřímnou odpověd a myslím že nikoli chladnou. Jsi děvče povahy poctivé, jemného citu, zralého rozumu, dovedeš brzy poznat a vycítit a vážit si dobrých stránek svého muže — již v tom budeš šťastna a muže budeš milovat. — Rozhodni se co možná brzy.

Je to mé mínění upřímné. Já Ti vždy budu přát štěstí v kruhu novém, budu vždy Tvým přítelem.

Srdečný pozdrav!

Neruda

747. Anně Tiché *[Před 16. květnem 1882?]*

Aničko milá!

Prosím, nečiňme sobě přehnaných bohdá starostí. Lékaři hned zpočátku mluvili o „zdlouhavosti“ choroby té a určovali dobu „nejkratší“, která ani teď ještě dovršena není. Tedy trpělivost.

Obsluhu mám výbornou, v té věci můžeš být zcela klidna.

Lituji, že tentokráte vám Prahu nebudu moci nijak zpříjemnit! Škoda!

Srdečný pozdrav mamince a Tobě zároveň připomenutí, abyste pobyt pražský kvůli mně nijak neprodlužovaly; nebylo by mně to nic platno a bude mne beztoho mrzet, že jste zde a já nemohu vzhůru.

Cele Tvůj

J. Neruda

---

748. Rodině Tichých *5/6 82*

Moji milí!

Jsem v Eichwaldu (pošta taktéž: Eichwald, „Theresienbad“). Hanebné počasí! Mlhy, déšť, zima, nepokoj v noze. Topím od rána do večera.

Máš-li kus skutečně dobrého, okatého sýra, prosím, zašli mně sem. A nějakou čtvrtku pošli dr. Juliovi Grégrovi (Národní listy, Mariánská ulice). Připiš k tomu, že posíláš jako „k mému příkazu“, víš? Ale dobrý!

Tak se nehněvej, že Tě o něco zas žádám. Srdečný pozdrav Gabriele a všem také dětem. Rudolf už zdráv?

Tvůj

Neruda

749. Anně Tiché *5/9 82*

Milá Aničko!

Jsem v Praze; vybavil jsem se z eichwaldských plísní. Ale není mi dosud dobře. Především se nedostavuje chuť k jídlu, a je jí přec tak potřebí na mé posilnění se.

Odešlu Ti některé sešity. Dej mi zprávu, schází-li Ti nějaký sešit „Národního divadla".

Rodičům srdečný pozdrav. Děti trochu zulíbej.

Cele Tvůj

Neruda

---

750. Anně Tiché *28/10 82*

Aničko milá!

Už se mi stýská po nějaké zas zprávičce od Tebe. Rád bych věděl, jak Tvoje poměry pokračují. Myslím, ba jsem dle Tvého posledního listu zcela přesvědčen, že budeš šťastna, a to mne těší velice.

Posílám Ti kalendář. Nevím, nedojde-li rozdroben, jak jej zadělají. Piš mi o tom, jakož i dostala-lis zásilku onehdejší (Z našich a cizích vlastí, Národní divadlo, Čechy).

Trochu žiju klidněji. Exsudát mi v prsou zůstane, na to jsem připraven — co ale dělat. Jen kdybych už mohl pracovat! Zdá se mi, jako bych dlouhým churavěním a lenošením byl pozbyl myšlének. Jsem duševně líný! No, snad se mýlím.

Pozdravuj rodiče a děti všechny.

Jsem Tvůj

Neruda.

751. Anně Tiché *2/12 82*

Aničko milá!

Tak si Tě myslím zabránu v samých snech a samé práci. Sny i práce ty patří budoucnosti, viď? Budeš šťastna, uvidíš, po boku řádného manžela budeš najisto šťastna, opakuju Ti to z přesvědčení. Jsiť dobra a budeš sobě své domácnosti vážit. —

Kdypak počítáte na sňatek? —

Dům váš je asi teď už zasněžen a vy poukázáni na světnici. Čtete dost? Máte dost zaměstnání?

Já bych tak rád pracoval už plným proudem, ale ještě to pořád nejde. Dnes zase se o mne pokouší rheuma, jaké mne loňské zimy tak soužilo. Učiním vše možné, podaří-li se mně je zahnat.

Už se také na mne kouká ze všech stran, proč zas nepracuju.

Pozdravuj mně tatínka a maminku a všecky děti.

Cele Tvůj

Neruda

---

752. Anně Tiché *19/12 82*

Aničko milá!

Dal jsem vám dnes poslat k Štědrému večeru laternu magiku, abyste se jí za zimních večerů pobavili. Snad to s ní dovedete, že prý to „dovede každé dítě“, — čímž nechci tvrdit, že bych to dovedl *já*. Návod je při tom, ale krátký. Ostatně možno, že na laternu magiku, velice to rozšířenou hříčku, je ve V. B. nějaký znalec, například učitel.

Jaké vám k lucerně vybral obchodník obrazy, nevím; jen jsem mu řekl, aby nějaké přiložil.

Prosím, vyřiď všem, hlavně rodičům, „šťastné a veselé svátky“ a „item nový rok“.

Se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná slečna *Anna Tichá, Vlachovo Březí.*

---

753. Vilmě Tiché *3/1 83*

Milá Vilmo!

Dnes píšu Tobě. Musilas dlouho na ježíška čekat, ale vyhubuj za to Teréze. Nemohl jsem na spis jí dárkem určený dostat mermomocí dosti pěknou vazbu, a proto, aby Teréza neplakala, čekalas také Ty.

Bav se v nastávajícím masopostě co nejlíp!

A pozdrav mně srdečně všechny ostatní.

Tvůj

Neruda

---

754. Gabriele Tiché *22/3 83*

Milá Gabrielo!

Moje nejupřímnější přání! Buď zdráva a vzpomeň si často na mne. —

Posílám vám zcela droboulinká velkonoční vajíčka. Jsou až ze Skotska a Tuček je má v Praze jediný. Uvnitř to dřívko se také ještě odevírá a jsou tam špendlíčky nebo co — pozor tedy na Rudolfa!

Teď ani věru nevím: děkoval jsem Ti už za Tvou poslední

zásilku ? Myslím, že *ne*. Děkuju sice tedy teď, ale očekávám od Tebe přísné pokárání.

Mnoho štěstí k svátkům!

Nejsrdečnější pozdrav Aloisovi a dětem.

Cele Tvůj

Neruda

---

755. Anně Tiché *21/4 83*

Aničko milá!

Tak vidíš už zase, že Ti spokojenost Tvá se vzmáhá. Až budete svoji, bude jakoby rázem všechno jinak.

Píšu Ti nyní málo. Nejsem v té dispozici, abych měl chuť na psaní. A mimo to jsem nejrozmanitějšími dopisy cizích, mně úplně lhostejných lidí tak soužen, že mi pak zajde láska i na dopisování s mými vlastními. Denně musím alespoň šest dopisů zodpovídat. To je trochu mnoho na mé zdraví a na mou trpělivost.

Jaro nechce přijít a také se ho skorem bojím. Ukázky jeho mne zeslabily, orýmovatěly, znepokojily.

Asi za týden, snad za dva, pošlu Teréze balík kněh, aby jej doručila laskavě těm, kteří z Vlachova Březí žádají za příspěvky pro knihovnu. Tak si myslím, že ona má teď víc času než Ty. Vždyť jste přece četly to „zasláno“ z Vlachova Březí (dr. Vožvald - Fleischmann)! Moc těch kněh nebude, ale dobré budou. Některé dám hned vázat.

Jsem se srdečným pozdravem — vám všem a Tobě zvlášť —

Tvůj

Neruda.

Časopisy docházejí v pořádku ?

[Adresa:] Velectěná slečna Anna Tichá, Vlachovo Březí.

756. Anně Tiché *[V květnu? 1883]*

Aničko milá!

Zde nejnovější číslo Poetických besed. To víš, že mám velmi mnoho starostí a také i s PB, zvlášť co se týče prací dobrých pro další svazky. Mámť sice dost slíbených, ale také jen slíbených.

Jen získávej i dále odběratelů, potřebují jich Besedy jako soli.

Tobě můj pozdrav z dusu a nepříjemností Prahy a mamince díky za její zásilku.

Cele Tvůj

Neruda

---

757. Anně Tiché *2/6 83*

Aničko milá!

Zde nejnovější číslo Poetických besed a můj pozdrav z dusu a parna velkého města.

Mamince díky za její zásilky.

Cele Tvůj

Neruda

---

758. Gabriele Tiché *19/8 83*

Milá Gabrielo!

Odpusť, že Ti tak dlouho neodpovídám a především že jsem se Ti nepoděkoval ještě za Tvou laskavou zásilku. Příčina je trochu bolestná, totiž pro mne; boláček, který mne už moří několik neděl a pro nějž nemohu sedět. Tedy milostivě odpusť.

Co se mého stěhování týče, ani ještě sám nevím, kdy a jak to udělám. Snad se postěhuju za 3, snad za 4 neděle, snad za 8; platím tohle čtvrtletí dva byty, jen abych to měl pohodlné, a budu se stěhovat po kouscích. Prosím Tě, copak by mi přitom byla Teréza platna! To by bylo skutečně prazbytečné trmácení sem a tam, neboť já mám pomocných sil zde, mnoho-li jen chci. Děkuju vám tedy za vaši přátelskou laskavost. Až změním byt, udám vám ovšem adresu.

Přiloženou knížečku dej laskavě Anně. Ať neodkládá se sňatkem svým ani týden zbytečně. Psal bych jí proto zvláštní list, ale psaní mne namáhá.

Tvá zpráva o Rudolfovi mne potěšila. Dej mu za mne hubičku, klukovi. Kolikpak coulů už měří?

Srdečný pozdrav Tobě, Aloisovi a dětem!

Váš

Neruda

---

759. Marii Tiché *8/9 83*

Mé Márince malé velkou gratulaci!

JNd

[Adresa:] Ctěná slečna *Marie Tichá, Vlachovo Březí.*

---

760. Hildě Tiché *26/9 83*

Milá Hildičko!

Chtěl jsem Ti poslat dárek; když ale nebyl hotov, tedy jsem Ti raděj ani k svátku negratuloval, *až dnes*. — Dáreček jede zároveň s tímto lístkem.

Aničce řekni, že obdrží ode mne list, jakmile se trochu usadím.

A rodičům a dětem ostatním můj pozdrav, a sděl jim všem, že bydlím teď ve Vladislavově ulici č. 14.

Tvůj

Neruda

N. B. Zásilka mně minulého téhodne oznámená nedošla; podotýkám jen proto, stal-li se nějaký omyl.

JNd

[Adresa:] Ctěná slečna *Hilda Tichá* ve *Vlachově Březí.*

---

761. Gabriele Tiché *22/1 84*

Milá Gabrielo!

Sedím u stolu a píšu první list vám. Zaplať pánbůh, že už zase sedím a trochu na procházky chodím; ale obé pomalu. Zkusil jsem mnoho, ale nyní snad bude pokoj — vím, že mně toho přejete z plné duše. Srdečný pozdrav tedy vám všem.

Dostáváte všechny noviny? Které ne? Anna si vymínila Světozor a Lumír a dostává je také už. Pište, co vám schází nebo nedochází.

A pošlete mně kus čerstvého, dobrého másla. Toužím po něm.

Otázka k Aloisovi: Jsou tam někde srnci? Lze tam dostat *bez obtíže* vydělanou (bílou) srnčí kůži na polštář?

Zatím váš

Neruda

762. Gabriele Tiché *30/1 84*

Milá Gabrielo!

Děkuju Ti za laskavou a vskutku výbornou zásilku.
Nepsali jste mně, které časopisy správně dostáváte dál a které ne. Učiňte tak včas.
Srdečný pozdrav!

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá* ve Vlachově Březí.

---

763. Gabriele Tiché *7/4 84*

Milá Gabrielo!

Odpusť, že jsem Tě ještě o Tvé zásilce nezpravil a vřele Ti nepoděkoval. Kůže se hodí výborně a má je již rukavičkář v práci; bude to praktický a pěkný polštář. — Máslo trochu od koží chytlo; ale dal jsem je převařit a slouží.

Teprv pozdě mne bohužel napadlo, že jsem vám učinil svou žádostí velkou obtíž. Takoví jsme my měšťáci: když vyjdem někam na venek a vidíme tam stát pohromadě pět borovic, myslíme, že tam také musí být srn jako much a že čekají jen na hvízdnutí, aby ihned aportovaly své kůže. No — už odpusťte, už se stalo.

Minulý týden jsem se přihlásil v redakci zase ku práci už. Je to ode mne lehkomyslnost: jsem ještě mrzut jako medvěd, ale pouštím se do humóru. To se rozumí, že se práce hned na mne sesypalo ze všech stran, takže jsem jako ve víru. K tomu nemohu ještě ani dobře sedět — půl hodiny a dost. Proto jsem také vám nepsal.

Nehněvej se a přijmi mé srdečné díky a pozdrav pro sebe, Aloisa a děti.

Váš

Neruda

764. Anně Tiché-Práškové *23/7 84*

Aničko milá!

Chystal jsem se ku psaní hned o sv. Jana; ale chtěl jsem Ti zároveň zaslat fotografii a nemohl jsem pro churavost si ji pořídit. Zde je — obraz zestárlého, nemocného muže.

Že jsem dříve nepsal, mělo různé příčiny. Nerád právě Tobě si stěžuju — a bez toho psaní bohužel nešlo. Byl jsem téměř rád, že jsi mne příliš k psaní nevybízela. Také mi dělá psaní obtíž převelkou ještě.

Ale teď jsem tu s gratulací. Nejen k svátku, ale i k radostné příští události.

Bůh Tě žehnej, milá děvenko, Tebe i dítě Tvé i Tvého muže!

Máte ve mně celého a upřímného přítele, dokud živ budu, — třeba bych často nepsal.

Jsem se srdečným Vám oběma pozdravem

Tvůj

Neruda.

---

765. Gabriele Tiché *8/8 84*

Milá Gabrielo!

Pochutnávaje si právě na medu a másle, dávám vzorně ochotné zasílatelce o tom povinnou a vděčnou zprávu.

Srdečný pozdrav!

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní Gabriela Tichá ve *Vlachově Březí.*

766. Gabriele Tiché *20/8 84*

Milá Gabrielo!

Obdržuješ dva lístky najednou. Jednoduchá historie! — Obsah Tvého listu, v němž mi oznamuješ odeslání másla a medu, mně byl trochu nápadný; vyrozumělť jsem, že jsi neobdržela děkovací lístek můj. Vyhuboval jsem služku, že jej nedala na poštu. Vyhuboval jsem v duchu i poště. A ejhle — dnes beru kvůli dešti jiný kabát a lístek v něm — jak jsem jej tam sám byl vstrčil! Tedy jsem vyhuboval zase sobě.

Ještě jednou upřímné díky!

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní Gabriela Tichá ve Vlachově Březí.

---

767. Hildě Tiché *[23. září 1884]*

Drahá Hildičko!

Za trest, že můj kalendář mi neoznámil Tvůj svátek, uložil jsem si, že Ti pošlu pěkný dárek. Už jede. — Tak mi odpusť. —

Neruda

Právě došlo máslo. Dávám zatím mamince svoje díky.

Nd

[Adresa:] Slečna *Hilda Tichá* ve *Vlachově Březí.*

768. Anně Práškové *24/9 84*

Aničko milá!

Jen si nemysli, že na Tebe zapomenu třeba jedinký den! Měl jsem velkou radost, a to se rozumí že upřímnou, když jsem četl zprávu Tvého chotě, že máš synka a že jsi zdráva. Vímť, že scházelo-li Ti vůbec ještě něco podstatného ku Tvému štěstí, bylo to jen pěkné, zdravé dítě. Ale chtěl jsem Vám odpovědít jinak ještě než dopisem — nepovedlo se mi však; nu, snad se povede někdy později!

Dej mi občas zprávu o celé své rodince. Třeba bych Ti já všestranně trýzněný ihned a správně neodpověděl. Vím, že listy bez odpovědí zůstavují nepříjemný pocit u pisatele, zdáť se mu, jako by mluvil do nejista, do hlucha; ale u mne víš zase Ty, že do hlucha nemluvíš.

Vtiskni svému synkovi za mne na čílko polibení a stiskni svému muži ruku.

Cele Tvůj

Neruda

---

769. Gabriele Tiché *5/10 84*

Milá Gabrielo!

Jako vždycky přicházím také tentokráte se svými díky o celý týden později. Inu — je to se mnou kříž! Já ale vím, že mne chorobného spíše lituješ, než abys se zlobila. Tedy Ti zde děkuju srdečně za Tvou vzpomínku a zásilku.

Pozdravuj Aloisa a všechny děti. Že máš z Rudolfa radost, těší mne upřímně. Jen ať je hodný, ať se učí dobře, strýček mu něco pošle!

Jsem se srdečným pozdravem

cele Tvůj

Neruda.

770. Terezii Tiché *14/10 84*

Milá Rezinko!

Upřímné přání!

Posílám Ti špendlíček na památku — lásku si jím nerozpícháme, viď?

Napiš mi několik řádek a piš mi vůbec častěji. Jen nehledej zajímavé motivy, nečekej na ně — piš, co Ti napadne.

Pozdrav vřele maminku, tatínka a všechny děti!

Tvůj

Neruda

771. Gabriele Tiché *15/12 84*

Milá Gabrielo!

Upřímné díky za vánočku a máslo. Vánočku jsme snídali po celý týden a máslo včera hospodyně převařila, pokud totiž zbylo.

Dnes posílám několik štědrovečerních dárků do Tvých rukou. Kousek stříbra Teréze a několik kněh dívkám ostatním. Rudolfek ještě obdrží něco, jen až to vyberu. Je už zcela zdráv?

Přijměte srdečné mé přání na blížící se svátky a vřelý pozdrav Tobě, Aloisovi i dětem.

Tvůj

Neruda

Aničko milá!

Přeju Ti šťastné a veselé svátky. Je to první Svatvečer Tvého života, jejž trávíš skutečně v kruhu „své“ rodiny. Jak se asi díváš na synka svého! Jaké asi děláte u jeho postýlky s manželem Tvým plány! Přeju Vám, aby se Vám radost Vaše nad ním množila rok od roku.

Kdyby byl Emilek jen trochu větší, poslal by mu strýc z Prahy už nějaký dárek. Nu snad se toho dočkáme společně ještě — dá-li pánbůh! Jsem napořád zmořeného zdraví, s velkou obtíží pracuju a pracuju velmi málo. Mohu jen chvilkově sedět, několik minut; proto také nemůže o korespondenci u mne být ani řeči. Mám proto už setninu nepřátel a nepřítelkyň, kteří jsou všichni přesvědčeni, že je zanedbávám. Tebe k nim nepočítám, to víš.

O Emilkovi dostávám z Vl. B. zprávy v každém listu.

Máš — nebo máte nějaké přání? Schází Ti některé sešity „Z našeho atd.“ a které? Teď kolem Nového roku dá se to nahradit, ale dej zprávu hned, třeba na korespondenčním lístku. Světozor je snad už v pořádku? Kdyby někdy nedošlo číslo, ihned přímo u administrace Světozoru reklamuj (nefrankovaně; avšak nezapečetěně); vždyť jsi tam abonována, a máš tedy všechna svoje práva.

Přijmi pro sebe a svého Vojtěcha nejsrdečnější pozdravy a vzpomeň si často na mne.

Tvůj

Neruda

Díky za med!

773. Gabriele Tiché *24/12 84*

Milá Gabrielo!

Všechno došlo ve velkém pořádku, bedna a) i bedna b). Rozdáno mezi nás dotýčné a všichni vzdáváme nejupřímnější díky. Ale A. nechce si dát zabránit, a že prý se poděkuje ještě zvlášť. Tak jí to dovol!

Srdečný pozdrav!

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

774. Terezii Tiché *9/3 1885*

Milá Terézo!

Máme to spolu zvláštní osud! Vždycky (asi třikráte už) když napíšu nadpis listu pro Tebe, vejde listonoš a přinese „rukopis Rézinčin". Snad to znamená, že upřímně na sebe myslíme, viď?

Těší mne, že jste se dobře nebo alespoň dostatečně dobře bavily. Ale tak se mi zdá, že u vás něco se připravuje? V posledním Tvém listě stálo: „pomáháme Vilmě šít něco —", rozumím tomu asi tak, že Vilma se bude vdávat? Snad pravda? Ta žabka — a bez mého svolení? A co Rezinka? Už jsem řekl, kdybych byl jen trochu zdravější a tady u mne veseleji a já starostí zbavenější, pozval bych Tě k sobě do Prahy. Takhle ovšem není na to pomyšlení. Ale modli se, aby se to umožnilo. V Praze je ženichů — no!

To s operou V studni také se mi zdá přemrštěno. Patří k tomu rozhodně dobrý orchestr. A úlohy jsou pro diletanty velky. Ty jsi alespoň divadlo trochu seznala (slyšela jsi také V studni?), ale Gabriela — to, myslím, bylo by odvážné i před

obecenstvem skrovným. Nejlíp zpívat neb i kostýmovaně provést některé jednotlivé scény. I ty dají dost práce.

Máš dost knih ku čtení? Piš, potřebujete-li, zcela upřímně. Máš nějaké přání?

Pozdrav mi srdečně děti ostatní!

Tvůj

Neruda

---

775. Aloisu Tichému *[20. června 1885]*

Můj milý!

Nejupřímnější přání k svátku. Zároveň gratulaci k povýšení Tvému. Těším se ze zdaru Tvého srdečně.

Cele Tvůj

JAN NERUDA

Budeš-li mít dobré brambory (moučnáčky), prosím, pošli mi jich pytlík.

[Adresa:] Velectěný pán pan *Alois Tichý*, vrchní hospodářský správce, *Vlachovo Březí*.

---

776. Anně Práškové *23/7 85*

Aničko milá!

Nenapíšu-li Ti *dnes* lístek, nevím věru, kdy zas bych k tomu přišel. Jsem týrán pracemi i tělesnou slabostí a tyranizuju zdánlivou nevšímavostí i těch, kteří jsou mi nejmilejší.

Ovšem, kdybych věděl, že Ti tím něčím pomohu, psal bych i na loži třeba.

Ale vím, že bohudíky jsi šťastna. Přeju Ti, aby spokojenost Tvá byla stálá a štěstí Tvé z dítěte a z lásky mužovy možno-li ještě vzrůstající.

Učinila jsi mi velkou radost obrázkem Emilovým. Nalezá se na mém šatníku a dívá se tak nevinně a blaženě na mne dolů — člověku se až zasteskne, když měří rozdíl věku a citu. Děkuju Ti!

Nemáš žádného ke mně přání? Nepíšu-li, můžeš Ty přece žádat na mně, čeho chceš; vyhovím vždy a věř, že rád.

Vyřiď muži srdečný pozdrav a přijmi ještě jednou upřímné mé přání!

Celé Tvůj

Neruda

---

777. Vilmě Tiché-Matouškové *29/7 85*

Milá Vilmo!

Chtěl jsem Ti psát dlouhé psaní, plné „životní moudrosti“; ale nedostal bych se nikdy asi k tomu. Děkuju Ti za Tvou milou zprávu. Z plného srdce Ti přeju štěstí! A pozdrav mi nastávajícího muže svého co nejupřímněji.

Chci Ti poslat dárek svatební na památku. Ale co!? Buď tak hodna, vyber si. Buď: kousek šperku na krk — nebo kus stříbra na stůl — nebo stojací hodiny pěkné na komodu. Dle mého gusta byly by ty hodiny; Ty se ale na to neohlížej, řekni, co bys ráda a čeho bys snad i potřebovala. Čekám, co řekneš.

Srdečný pozdrav tatínkovi a mamince, Rezince a ostatním dětem!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Vilma Matoušková*, choť hospodářského správce, *Kounice* u Ivančic, *Morava*.

778. Anně Práškové *28/9 85*

Aničko milá!

Děkuju Ti za med, na kterém saju den co den. Cítím, jak dělá žaludku mému dobře.

Ze zpráv o Emilkovi se těším. Až ho uvidím, bude z něho už celý panáček. Teď ovšem není na nějakou cestu *s ním* do Prahy pomýšlení; jak snadno mohlo by se přihodit něco nepředvídaného, nějaká „maličkost“ osudná! A bez něho!?

Pozdrav mi svého muže. On snad přece může někdy zaměřit k Praze?

Jsem Tvůj

Neruda.

---

779. Gabriele Tiché *12/11 85*

P. T.

Prosím tedy o trochu těch „moučňáků“.

Obdržel Alois obraz „Zamilovaný postiljón“, jejž jsem as před 14 dny poslal?

Srdečný pozdrav!

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

780. Vojtěchu Práškovi *27/1 86*

Milý Prášku!

Srdečně Vám děkuju za rychlou Vaši zprávu. Toť jste nějak pilni a šťastni — nu dej Vám pánbůh také v jiném štěstí, abyste tu milou drobotinu svoji mohli si vychovat dle přání.

Škoda, že jsem tak churav, tak utýrán; každý můj slib je teď jen bublinou — sic bych Vám tak z duše rád slíbil, že kdykoli budete toho pro své děti potřebovat, máte ve mně vždy oporu svoji.

Anička, doufám, také nadál zdráva. Ta je asi šťastna. Znám její šlechetné srdce a její hluboký cit — mohu si myslit, jak jí jest. —

Jsem napořád churav, tak či onak; nemohl jsem Vám ani hned odepsat.

Přijměte pro sebe a všecky své nejsrdečnější pozdravy moje.

Váš

Neruda

---

781. Aloisu Tichému *5/2 86*

Milý Aloise!

Děkuju Ti upřímně za ten sýr, je zase převýtečný!

Tak dobrý, že svádí až k neskromnosti. *Prosím* Tě, máš-li ještě kousek takového, pošli mi, rád bych jej prezentoval Juliovi Grégrovi. Nemáš-li, neutrhni si hlavu.

Gabriele a všem srdečný pozdrav zatím!

Cele Tvůj

Neruda

782. Gabriele Tiché *12/2 86*

Milá Gabrielo!

Děkuju pěkně za uzené maso. Už jsem ochutnal — a pochutnal si skutečně. Výtečné!

Ale prosím, dej mi laskavou, krátkou zprávu. Nečetl jsem poštovního dodacího lístku, jen zběžně jsem naň pohlédl, a pamatuju se, že tam stálo „Diverses“ —? Teprv když jsem balík odevřel, napadlo mě to. Bylo v balíku *ještě něco mimo ten kus uzeného masa*? Nebo — proč „Diverses“? Či četl jsem v tom spěchu špatně?

Srdečný pozdrav Tvého

Nerudy

---

783. Gabriele Tiché *22/4 86*

Milá Gabrielo!

Snad jsi z Moravy už doma, a přijmeš tedy sama tento lístek, v němž Ti posílám upřímné přání k svátkům a srdečné pozdravy pro vás všechny.

Dnes odejde také zásilka velkonočních vajíček. Pozorně to odevřte — sklo! Je těžko něco v tom žánru nového vybrat, alespoň letos; vynalezavost pánů obchodníků je chuda. Přijměte tedy dárek chudý.

Ještě jednou srdečný pozdrav

cele Tvého

Nerudy

784. Aloisu Tichému *20/6 86*

Milý Aloisi!

Tedy moje nejupřímnější přání! Měj hodně radosti ze života!

Potěšils mne zprávou o svém letošním štěstí. Pamatuju se, žes byl vždycky přesvědčen, že Ti přijde výdatná výhra; prozatím tedy považuj posavadní za předzvěst dobrý. Čekám taky; ale nemohu se dočkat. Měli byste se mnou radost.

Gabriele ještě moje upřímné díky za milé zásilky její. Pořád čekám, že přijde už zpráva o jejím příchodu dávno oznámeném, a zatím pořád ještě nic. Snad čeká, až bude mít Rudolf prázdno. Je-li zdráv, bude ho snad cesta těšit, ač se musí vše zařídit tak, aby ho nenamáhalo, mladé nervy nerozehrálo. Však to je maminčina starost. Rád vás uvidím. Rudolf je asi už dosti veliký, Hilda vzrostlá, Gába a Mařenka — ani si je nedovedu myslit dobře.

Přijmi pro sebe, Gabrielu a děti srdečný pozdrav!

J. Neruda

[Adresa:] Velect. pán p. *Alois Tichý*, hospodářský ředitel ve *Vlachově Březí*.

---

785. Gabriele Tiché *7/7 86*

Milá Gabrielo!

Děkuju Ti pěkně za zásilku laskavou. Myslíte stále na mne; děkuju vám. —

Bylo mi v poslední době napořád tak bídně, že jsem si musil vzít už zase dovolenou. Ovšem zůstanu v Praze a jsem tu vždy k Tvým službám.

Příležitě mi sdělte, došel-li můj lístek k Aloisovým jmeninám. Neptám se nadarmo; jeť možno, že jel jinam.

Přijmi srdečný pozdrav pro sebe i své.

Cele Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní Gabriela Tichá ve *Vlachově Březí.*

---

786. Anně Práškové *25/7 86*

Aničko milá!

Není mi volno, ale psát Ti arci chci, abys věděla, že na Tebe myslím a že Tě mám rád.

Buď zdráva, buď šťastna! V muži i dětech svých. Kdykoli o nich slyším, mám radost. A zrovna teď slyším — z dopisu Terézina —, že Vilmina Ela je Lidunce Tvé podobna „ale náramně". Aspoň si je mohu obě snadněj myslet.

Srdečný pozdrav Vojtovi a Tobě.

Váš

Neruda

[Adresa:] Vysoce ctěná paní *Anna Práškova*, choť hospodářského správce, v *Dubu* u Vodňan.

787. Marii Tiché *[8. září 1886]*

Nejupřímnější přání!

JNd

[Adresa:] Velectěná slečna *Marie Tichá* u paní Vilmy Matouškové, *Kounice*, Morava.

---

788. Marii Tiché *[4. října 1886]*

Mařenko!

Tak Tě pěkně vítám do Březí! — Ale už nepláčeš — teď se směješ, viď?

Neruda

[Adresa:] Velectěná slečna *Marie Tichá*, ve *Vlachově Březí.*

---

789. Gabriele Tiché *20/12 86*

Milá Gabrielo!

Děkuju Ti srdečně za výtečné zaslané máslo, jakož vůbec za vzácnou ochotu, s jakou vždy o vánocích na mne myslíš. Rovněž děkuju již zpředu za Aloisův sýr, na nějž se vždycky těším.

Přemýšlel jsem, čím udělat vám k Štědrému večeru radost; ale nevymyslil jsem ničeho a také jsem nikde ničeho neviděl. Pošlu proto bedničku — s cukrovím; alespoň si mlsne každý. Rudolf je ovšem malý a musí dostat ještě něco extra: posílám

mu krásnou knihu. Tedy víš již napřed, co bude v bedničce a co v balíku mimo Zlatou Prahu, a nemusíš to tedy před Rudolfem odevřít, nechceš-li.

Rezince přikládám povinný svůj exemplář Žertů. Márince pošlu nejspíš později něco, když nevím teď co!

Přijmi pro sebe, Aloisa a děti nejvroucnější mé přání k svátkům i Novému roku.

Cele Tvůj

Neruda

---

790. Gabriele Tiché *3/2 87*

Milá Gabrielo!

Tuze jste mne potěšily listy svými! Odpovím ještě; dnes a zítra nemohu však, dávám tedy avízo pouhé.

Zásilka první došla a byla přijata s náležitou poctou, i očekáváme druhou, které připravujeme poctu rovnou. Upřímné díky!

Srdečný pozdrav!

Tvůj

N

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí*.

---

791. Gabriele Tiché *23/3 87*

Milá Gabrielo!

Poněvadž Ti má hospodyně píše, objednal já zase na zítřejší ráno telegram — každý něco jiného.

Přijmeš zajisté obé s onou laskavostí, kterou chováš k nám všem.

Tento lístek dojde zrovna na zakončení svátku — tedy ještě jednou *sláva!*

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

---

792. Gabriele Tiché *[24. března 1887]*

Paní Gabriela Tichá
Vlachobřezí

Přijmi srdečné přání nejupřímnějšího svého přítele.

Neruda

---

793. Rudolfu Tichému *15/4 87*

Milý Rudolfku!

Upřímné přání! — Posílám Ti stříbrné knoflíčky; až je ztratíš, pošlu Ti bohdá jiné.

Vajíčko s glóbem jsi dostal? A ostatní vajíčka s cukrovím také přišla? Napiš dvě řádky. —

Mamince vyřiď můj dík za med a máslo. Obé přišlo velmi vhod.

Tvůj strýc

Neruda

[Adresa:] Pan *Rudolf Tichý* ve *Vlachově Březí.*

794. Anně Práškové *9/5 87*

Aničko milá!

Vítám Tě tedy těmito řádky ve Tvém novém sídle! Dej Vám tu pánbůh spokojenosti — ostatek přijde! —

Lituju, že jsi se nepodívala do Prahy. Abych Tě zase viděl a abys se tu poradila s lékaři, když již máš po tom touhu. Mluvil jsem již s dr. Thomayerem, nevěda ovšem, v jaké vlastně záležitosti sobě rady přeješ; urovnal bych Ti ale, to se rozumí, cestu i k jiným. Nu až budeš tedy moci. Jedná se jen asi o to, kdo by zůstal u dětí, viď? Však se to nějak udělá snad později. Kdyby Ti překáželo vydání cestovné, řekni; něčím Ti bohdá přispěju. Vždyť se nemusíš ostýchat!

Z těch „společenských poměrů“ nedělej sobě pranic. Morava je bohužel ještě velice rozervána. Lid málo uvědomělý, lhostejný, ba ještě hůře. Žijte pro sebe, žijte správně a žijte ideálům, které máte ve svých prsou.

Vojtěcha srdečně pozdravuj a děti mi zlíbej! Snad se přece dožiju, abych je poznal. Kdybych byl zdráv, navštívil bych Vás jednou sám; takhle arci věc už nemožná! —

Časopisy dnes obstarám.

Jsem cele Tvůj

Neruda.

---

795. Gabriele Tiché *7/6 87*

Milá Gabrielo!

Bojím se, že se vám někomu něco stalo, a domýšlím se ovšem nejrůznějšího. Buď tak hodna a napiš nebo dej mi napsat několik slov.

Nepsal jsem vám, protože jsem očekával denně váš příjezd nebo alespoň vysvětlující dopis.

Srdečný pozdrav všem!

Cele Tvůj

Neruda

[Adresa:] Vysoce ctěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

---

796. Aloisu Tichému *20/6 87*

Můj milý!

Tedy nejupřímnější přání! —

Jsem přesvědčen, že jsi přišel šťasten domů a nalezl vše v plném zdraví.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan *Alois Tichý* ve *Vlachově Březí.*

---

797. Gabriele Tiché *9/7 87*

Děkuju Ti upřímně za zásilku, jež došla v pořádku náležitém.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Vysoce ctěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

798. Aloisu Tichému *22/7 87*

Můj milý!

Děkuju Ti prozatím za laskavou ochotu Tvoji. Možno, že jí dámy Čelakovského skutečně použijí. Jsou již na cestě; myslím, že teď na Špičáku.

Srdečný pozdrav všem!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan *Alois Tichý* ve *Vlachově Březí.*

---

799. Anně Práškové *24/7 87*

Aničko milá!

V duchu Tě objímám — přeju Ti všeho štěstí!

Potěšila jsi mne posledním listem svým. Vidím, že jste spokojeni, — no zaplaťpánbůh! Se spokojeností vrátí se Ti najisto zcela zase zdraví — budete šťastni. —

Mně napořád něco schází, něco znepokojuje. Nejsou to věci snad příliš značné — alespoň dle výroků lékařských —, ale ta nepřetržitost, to věčné škádlení unavuje. Člověku je, jako by kámen stále nad ním visel, jako by stále ho něco ohrožovalo, a nervy neutichnou. Ale tím se nepoplaš; píšu jen upřímně, jako vždy, a zároveň jaksi na omluvu, že nepíšu Ti častěji. Mrzí mne vědomí, že přenáším neklid svůj na jiné, zvláště na Tebe.

Co dělá Vilma? Zdráva? Ani mi neodpověděla na lístek asi před osmi nedělmi zaslaný, kde jsem se ptal něco na Kounice. Věc ovšem nebyla důležita.

Posílám Tobě a jí po exempláři „Pod sokolským praporem", co pozdrav.

Anna mne prosí, abych Ti vyřídil přání její. A já prosím Tebe, abys mi srdečně pozdravila muže a děti!

Cele Tvůj

Neruda

---

800. Gabriele Tiché ml. *4/8 87*

Bibičko milá!

Tak vidíš — pročpak jsi mne tedy nevzala s sebou na prázdniny, abys měla pro dlouhou chvíli vždycky někoho, kdo by Tě bavil?! Vidíš, jak jsi lehkomyslna a nemyslíš na věci tak důležité! Nezbude Ti věru pranic jiného, nežli abys — až budeš mít nejzdlouhavější chvíli — přijela zase do Prahy. Zde se zábava přece vždycky najde a plná osamotnělost tu není ani možná.

Ostatně, tím svým líčením lesní samoty vzbudila jsi ve mně touhu po ní. Nepravím, že bych chtěl být zcela sám, člověku činí dobře, má-li někoho pro rozmluvu srdečnou a důvěrnou, ale trochu té vzdálenosti od velkoměstského šumu a hlučné společnosti slušelo by mi velmi. Záviděl jsem Ti, přiznám se.

Užívej tedy venkova ze všech jeho příjemných stránek, město se Tě nasouží později beztoho zase dost. Až ale budeš mít zase trochu dlouhé chvíle, piš; vždyť můžeš psát, co chceš, já takové švitoření čtu i poslouchám rád, jako bzučení včelky, jako zpívání volných ptáků.

A máš-li nějaké přání, řekni.

Tvůj strejček

Neruda

801. Gabriele Tiché *24/8 87*

Milá Gabrielo!

Chtěl jsem Ti psát něco definitivního, ale pořád nic nevím. Osobně Pilaře neznám, bohužel, musím tedy jiného k němu vyslat s prosbou. Ale neslibuju si mnoho. Do Prahy chce ovšem každá a každý, o jedno místo je žádostí na sto, a Pražané rodilí mají přednost. Uvidíme, přičiním se. —

Za máslo a výtečný med srdečný, taktéž opožděný dík!

S potěšením jsem četl o Rudolfově a Hildině zdaru, a předně o tom, že Ti zapevnuje se zdárně zdraví. Jen užij toho leta, dokud je, v Čechách bývají podzimy pěkné, pěknější než jara — snad bude i letos a poslouží Tobě.

Srdečný pozdrav Vám všem!

Tvůj

Neruda

Uctivý dík Annin Márince za vzpomínku!

---

802. Marii Tiché *8/9 87*

Márinko milá!

Přicházím s gratulací! Dej Ti pánbůh zdraví a — brzy pěkného ženicha.

Posílám Ti „ženský kalendář“. Udělej si do něho poznámku, kdyže napřesrok přijedeš do Prahy zase. Dá-li pánbůh, postarám se Ti pak trochu o zábavu.

Pozdrav mi srdečně maminku a tatínka, a všechny děti, předně Terku.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná slečna *Marie Tichá* ve *Vlachově Březí*.

803. Hildě Tiché *17/9 87*

Milá Hildičko!

Přeju Ti upřímně štěstí! —
Abych Ti také nějaký dárek poslal, zasílám malý stříbrný náramek. Snad Ti bude slušet.
Že prý už jsi skoro velká. Napořád ale prý jsi mazánkem všech ostatních. Těším se, že Tě přece zase jednou spatřím.
Pozdrav všechny srdečně!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná slečna *Hilda Tichá* ve *Vlachově Březí.*

---

804. Gabriele Tiché *3/10 87*

Milá Gabrielo!

Děkuju Ti srdečně za zásilku i za pěkný Tvůj lístek. Vidíš, jaké činíš pokroky! Jsem Tebou pyšen. —
Mé dárky v obvyklé své dobrotě přecenujete. Přál bych si, abych vám mohl činit častěji a výdatněji radost. Mámť potěšení z vašeho potěšení.
Jsem velice zaměstnán, věcmi soukromými až přetížen. Psal bych sice častěji.
Srdečný pozdrav vám všem,

zvláště Tobě,

Tvůj Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

805. Gabriele Tiché *3/11 87*

Milá Gabrielo!

Vzdávám Ti opětně díky za Tvoji pozorlivost! Jsi neunavna.

Zato prosím, abyste mým skrovným dárkům nepřikládali více váhy, než vskutku mají. Vždyť vím, že děti Vaše těší každá maličkost, a v tom už je pro mne dík. Nejsem bohat; kdybych byl bohat, potěšil bych je věcmi lepší[mi.]

Těší mne, že jste všichni zdrávi. Zato mne zase pořád pokoušejí obtíže a obavy. Pánbůh mne chraň před poléháním zase!

Jsem Vás všech upřímný,

zvláště Tobě cele oddaný

Neruda.

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá*, *Vlachovo Březí*.

---

806. Gabriele Tiché *19/12 87*

Milá Gabrielo!

Musím Ti nakvap psát, protože Brandejs zaslal Rudolfkovi „Národní divadlo“, které mu měl teprve zítra zaslat. Bojím se, aby se něco na tom nestalo. Je to „atrapa“, skrýš; divadlo se opatrně zdvihne a objeví se hračka vnitřní.

Zítra odjede z Prahy také bednička s cukrovím na vánoční stromek. Doufám, že letos pochodím líp než vloni, totiž — alespoň doufám. Poslal bych cos jiného, ale když je to tak těžké při dětech již dorostlých!

Děkuju Ti pěkně za posléz mi zaslané máslo, výtečné jako vždy. Noviny budou, doufám, docházet pravidelně dále; kdyby ne, dejte zprávu. Jenom Paleček nevím, přijde-li; má nového nakladatele, kterého neznám.

Srdečný pozdrav všem, Tobě a Aloisovi zvláště, a upřímné přání k svátkům a Novému roku.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Vysoce ctěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

---

807. Vilmě Matouškové *21/12 87*

Děťátko roztomilé!

Nd

[Adresa:] Velectěná paní *Vilma Matoušková*, choť správcova, v *Kounicích* na *Moravě.*

---

808. Gabriele Tiché *5/1 88*

Milá Gabrielo!

Zdalipak přicházejí časopisy řádně? Dejte mi příležitě včasnou zprávu. — Vánočky vydržely až do dnešní snídaně a byly pořád výtečny. Díky!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

809. Gabriele Tiché *9/1 88*

Milá Gabrielo!

V sobotu uzenina, včera bažant, dnes zase uzenina — Ty vidíš, že se z Tvých darů činím! Upřímné díky za výtečné „zboží“!

Cele Tvůj

Neruda

[Adresa:] Vysoce ctěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

---

810. Gabriele Tiché *29/1 88*

Milá Gabrielo!

Ovšem že došlo máslo s medem v pořádku největším! Jenže já jsem známě nepořádný v děkování svém. Již mi odpusť a přijmi opětné, srdečné díky moje a pro vás všechny upřímný pozdrav!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá ve Vlachově Březí.*

811. Vilmě Matouškové *27/5 88*

Drahá Vilmo!

Moje srdečné přání! — Ještě jsem v posteli. Třikráte denně vylézám a chodím vždy asi deset minut; dvakráte denně dávám také nohy z lože dolů na stoličku, vždy půl hodinky. Jde to pomalu.

Srdečný pozdrav Tobě a Tvému milému muži.

Tvůj

Neruda

812. Anně Práškové *25/7 88*

Aničko zlatá!

Tady jsem, ale pořád ještě s tužkou v ruce; nemohu ještě sedět u stolu, ač denně vycházím si do ulic. Anna Ti za mne napíše některé zprávy bližší.

I tužkou psané blahopřání ode mne přijmeš, viď? *To* je upřímné, jak žádné jiné. Však mne znáš.

Doufám, že jste všichni zdrávi. Přes Březí dochází vždy jen potěšná zvěst o vás.

Všem vám srdečný pozdrav!

Váš

Neruda

813. Anně Práškové *20/8 88*

Aničko milá!

Celý sud sladkosti! To jsi hodná! Doufám, že přes zimu vydržím.

U mne pokračuje vše krokem neskonale pomalým. Dávám se denně dvakráte vodit veřejným posluhou. Každý na mne kouká, je to nápadné, a mně to překáží. Co ale dělat!

Srdečný pozdrav Tobě, milému Tvému muži i drahým dětem. Pak Hildušce nebo Marušce, která je právě u vás.

Cele Tvůj

Neruda

---

814. Anně Práškové *[19. září 1888]*

Slovutný básník Cannizzaro poslal svému příteli, básníku Adolfu Heydukovi, ze Sicílie, a sice z Mesiny, košíček tamějších drobných, ale proslulých oranží. Básník Heyduk poslal je mně. Já je posílám Tvým dětem. Doufám, že dojdou ještě zdrávy.

Srdečný pozdrav!

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní Anna Prášková, choť správcova ve Vranovicích na Moravě.

815. Gabriele Tiché *3/10 88*

Milá Gabrielo!

Odpusť mi, že nepíšu. Ale nesmíte toho ode mne žádat, abych pilně psal. Ty chvílky, které mohu vysedět u stolku, jsou krátky, kratičky, a sotva že mi z nouze stačí na práci nejnutnější. A pracovat musím, když to jde jen trochu! Rád bych vám psal častěji pozdravy; ale i sebekratší lístek přerve mně tu půlhodinku sedění věnovanou, a proto se musím tuze obmezovat. Že na vás myslím, víte.

Děkuju Ti za Tvůj obšírný a příjemný list, též Teréze děkuju za list její. Přál bych jí již z plné duše, aby se svým snoubencem vyvázla ze své nejistoty, aby viděla budoucnost určitou. Mám ji rád.

Osud Annin mne naplnuje teď spokojeností.

A díky za to máslo, za laskavost Tvou! Stran toho sýra mně bylo mlčení ovšem nápadné, poněvadž jsem byl svého času sám za něj žádal, čehož takto nečinívám; ale myslil jsem si, že lístek se cestou ztratil.

Nuž přijmi srdečný můj pozdrav pro sebe i Aloise i děti!

Cele Tvůj

Neruda

---

816. Vilmě Matouškové *3/10 88*

Milá Vilmo!

Ještě jsem Ti dlužen dík za podobiznu Matouškovu. Potěšila mne a vřadil jsem ji do „galerie“ na mém psacím stolku.

Byl bych Ti už dříve psal — téměř nemožno! Musím už pracovat, a sedění mně dělá takovou obtíž, že mi chvilky mé

nestačí ani na nejnutnější práci. Jsem vším možným mrzut, a to také nepřenáším rád na jiné.

Přijmi srdečný pozdrav pro Matouška a pro sebe. Dítěti se daří dobře, viď?

Jsem Tvůj

Neruda.

---

817. Gabriele Tiché *22/10 88*

Milá Gabrielo!

Děkuju Ti srdečně za zásilku; obé, máslo i sýr, znamenité.

Tvá velice laskavá nábídka stran svrchnice mne potěšila; skutečně jí právě potřebuju — mám sice dvě, ale jsou obě přestárly, tvrdy jako kámen, snad už půlstoletí stary. Budu Ti vděčen.

Nejsrdečnější pozdrav Tobě, Aloisovi a dětem!

Cele Tvůj

Neruda

---

818. Anně Práškové *27/11 88*

Aničko milá!

Snad si nemyslíš už zase, že Tě zanedbávám? Stará příčina, to víš: přetíženost prací, při slabém zdraví.

Jsi tedy v novém sídle. Však budeš také tam spokojena, uvidíš! Šťastna v rodinném svém kroužku, a zabezpečena líp hmotně, budeš spokojena jistě.

Obdržíš ode mne zásilku malou, přijmi ji s láskou.
Pozdrav mi srdečně svého muže a zlíbej děti.

Jsem cele Tvůj

Neruda.

Tak vidíš. Teď teprv a zcela náhodou pozoruju, že jsem Ti psal na adrese určené pro Vysoké Mýto. Co to dělá, když člověk musí za 5 minut učinit tři věci! Odpusť!

---

819. Gabriele Tiché *9/12 88*

Milá Gabrielo!

Upřímné a srdečné díky za krásnou, měkkou, lehkou svrchnici; doufám, že mi poslouží, dá-li pánbůh, ještě léta. I povlak jste daly! Přemýšlím, čím zase Tobě prokázat službu.

Také za to výborné máslo díky. Odpusť, že se s poděkováním vždycky opozďuju; když ale mám napořád starostí tolik! Stále abych jen myslel na nebohé své tělo. Musím se dát vodit, nohy dříve už nemocemi zeslabené ovšem teď už nezesílí. Průvodce stojí denně zlatku, a ty ostatní výdaje hospodářské! Můžeš si pomyslit!

Přijmi ještě jednou moje upřímné díky a pro sebe a vás všechny můj nejsrdečnější pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

820. Gabriele Tiché *24/12 88*

Nejvřelejší přání k svátkům, prožijte je šťastně, zdravě a vesele!

A hezounké díky za zvykle bohatou zásilku; právě došla.

Dal jsem vám zaslati trochu „zákusek českých", ale nevím, do nynějšího okamžiku nevím, zdali byly odeslány: dalť jsem expedovat přímo z Lužce-Jenšovic.

Přijmi pro sebe i všechny v rodině nejsrdečnější pozdrav.

J. Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

---

821. Vilmě Matouškové *24/12 88*

Upřímné díky; dobře a pěkně došlo! —

Dal jsem dítěti zaslat trochu zákusek; ale do nynějšího okamžiku nevím, zdali došly: mělať se expedice díti zrovna z Lužce u Jenšovic.

Srdečný pozdrav!

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Vilma Matoušková*, choť hospodářského správce v *Kounicích* u Ivančic, Morava.

822. Vilmě Matouškové *21/1 89*

Hezounké díky, Vilmičko, za vzpomínku a za zásilku. Dávám zprávu, že kuřata byla *velmi* dobra.

Přijmi pro sebe, manžela a dcerku srdečné mé pozdravení!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Vilma Matoušková*, choť hospodářského správce v *Koumicích* na *Moravě*.

823. Gabriele Tiché *18/2 89*

Moje drahá!

Děkuju Ti za obě zásilky, svědčící, že myslíš stále a vždy se vzácnou ochotou na mne. —

Teď mne to počasí pronásleduje. Letošní zima byla pro mne poměrně znamenita, mohlť jsem vycházet téměř denně, suchý mrazík mne pěkně profukoval, bylo mi dosti někdy volno. Ale nynější mokro mne hubí. Už aby tu bylo jaro!

Předevčírem odešla Zlatá Praha. *Osm* čísel. Stalo se opožděním se Anny; zapomněla na to. Pochopitelno, má někdy starosti plnou hlavu. Ale slibuje, že bude napořád zas ochotna jako dříve, a dává Ti ruku líbat.

Já Tě srdečně pozdravuju a rozumí se, že stejně také Aloisa a děti. Mějte se dobře.

Neruda

[Adresa:] Vysoce ctěná paní *Gabriela Tichá*, *Vlachovo Březí*.

Milá Gabrielo!

Přicházím s gratulací raději už dnes. Později v témdni bych se už při nejlepší vůli ku psaní nedostal, a Ty bys naposledy se domnívala, že na Tebe nemyslím.

Přeju Ti z plného srdce, abys byla šťastna v sobě i ve své rodině. Zdráva. Spokojena. Bys se dočkala, až i Tvůj Rudolfek bude už dědečkem. Uvidíš — stane se to! —

Jsem Ti ještě v dluhu se svým poděkováním za výtečné máslo. Pochutnal jsem si zase jednou. Teď za zimy je s takovými věcmi v Praze kříž.

Zimu jsme snad už přečkali —? Byla sucha, hodila se mi, mohl jsem se procházet, denně dvakrát. Ale teď se mi to nějak hatí. Ta zlá vánice — nevím, byla-li u vás v týž den minulého téhodne jako zde, — zase mne chytila náhle jako loni na ulici. To jsem vystál strachu, než jsem došel domů! Vždyť tomu zrovna rok, co se mi to neštěstí moje stalo! — A po vánici je tu déšť, který zas mi hrozí jinak: upoutaností, domácím vězením.

Jste zdrávi? Přijedeš s Hildou? Jen abych byl trochu zdráv, bych se s vámi potěšil! Co dělá Alois, Rezinka, Rudolfek?

Přijmi srdečný můj pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá*, *Vlachovo Březí*.

825. Gabriele Tiché *15/4 89*

Milá Gabrielo!

Dovoluju sobě na adresu Tvoji zaslati škatuli českých sušenek pro Rudolfa k svátku. A prosím, dej mu hubičku za mne — ano?!

Zároveň přikládám velkonoční „vajíčka". Laskavě je rozdej. Jsou jen z papíru, k postavení někam na stolek, a mají proto nožičku vzadu. Když není nic „nového".

Doufám, že jste všichni zdrávi. Mne to skákavé počasí zase moří. Na slabé tělo má i pouhý mráček vliv. Zvláště ale dnes se cítím sláb. Měl jsem dvě návštěvy dlouhé, neodbytné, a když mne někdo přes čtvrt hodiny moří, jsem už znaven. Ale jsou lidé, kteří takového něco ani nepozorují.

Přijmi nejsrdečnější pozdrav pro sebe, Aloisa a všechny děti! Šťastné a veselé svátky!

Cele Tvůj

Neruda

---

826. Gabriele Tiché *29/4 89*

Milá Gabrielo!

Ani nevíš, jaké služby jsi mi prokázala svým lahodným máslem! Právě byla a jest skoro všude dosud tu veliká nouze o máslo dobré a nevím ani, kde bych byl jaké sebral. Tvoje mi vypomohlo, a vypomáhá nyní ještě co šmolc. Snad jsi četla v novinách o té máslové nouzi v Praze?

Také bochánky konají mi dosud znamenité služby. Ráno do kávy není lze sobě ničeho lepšího myslit. Děkuju Ti upřímně za oboje.

Těším se na váš příchod. Jen abych byl dosti zdráv a mohl

vás alespoň trošičku užít. Hilda ať si vezme pro mne nejhezčí hubičky s sebou!

Srdečný pozdrav Aloisovi, Rezince, Gabriele, Rudolfovi — Tobě ovšem na nejprvnějším místě! Přijeďte zdrávy!

Tvůj

Neruda

---

827. Gabriele Tiché *1/5 89*

Milá Gabrielo!

Doufám, že mi dáte ještě určitou zprávu, kdy přijedete. O svátky musí se například lístky divadelní opatřiti včas.

Srdečný pozdrav!

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

---

828. Vilmě Matouškové *27/5 89*

Vilmičko milá!

Upřímné přání! Buď zdráva, spokojena! — Myslil jsem, že Ti zagratuluju oustně, zatím nepřišla dosud o příjezdu zpráva. Snad nepřijedeš?!

Přijmi srdečný pozdrav pro sebe a svého milého manžela!

Tvůj

JAN NERUDA

829. Aloisu Tichému *4/6 89*

Můj milý!

Ptám se jen kvůli jistotě: došel košíček s vínem?
Srdečný pozdrav Tobě a všem!

Neruda

[Adresa:] Velectěný pán pan Alois Tichý ve *Vlachově Březí.*

---

830. Gabriele Tiché *8/6 89*

Milá Gabrielo!

Přišlo — je vítáno — srdečný dík a pozdrav!

Cele Tvůj

Neruda

[Adresa:] Vysoce ctěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

---

831. Vilmě Matouškové *8/6 89*

Milá Vilmo!

Těším se upřímně na vás. Přijedete-li rychlovlakem (kvůli parnu), přijďte přece ke mně až tak asi po hodině šesté, abyste mne jistě našli.

Srdečný pozdrav milým Práškovým a trojici Tvojí (s Benem)!

Váš

Nd

[Adresa:] Velect. paní *Vilma Matoušková* u velect. paní *Anny Práškové* v *Letovicích*, Morava.

---

832. Anně Práškové *23/7 89*

Aničko milá!

Přeju Ti z plného srdce vše dobré. Buď mi zdráva a šťastna! — Máš asi teď práce a starostí, viď? Četl jsem, že váš pán zajel si na svůj statek; neznám sice místních poměrů, ale není pochybnosti, že práce se vám tím dodá dosti.

Už jsi mi nepsala dlouho. Někdy mne to znepokojuje; bojím se, že snad Ti Emilek stůně. Nepřál bych Ti toho!

Rudolfa dali tedy na studie do Budějovic, na gymnasium *německé*. To mne mrzí. Rezinka arci píše: „Jen kvůli utvrzení se v němčině; až bude umět německy, půjde na školu českou.“ — Ale to známe: on dostuduje na německém, jinak by měl pak mnohou obtíž, a stane se němčourem. Nejspíš matčina vůle. Předvídal jsem to.

Je to strašné! Čistě česká rodina, z *Blatné*. Jeden syn počechtí se v cizině. Druhý *doma* tak, že děti jeho neumějí *česky*. A teď také Alois nechá si synka svého zněmčit. Nebohý národ!

Ovšem jim nejspíš ani nemuknu o tom více. Jak povídám: předvídal jsem to. Ale poměr tím nastává mezi Prahou a Vlachovým Březím nový a jiný. Neříkej jim teď ničeho, byly by z toho patrně nepříjemné, a přece zcela zbytečné, *marné* řeči. —

Mám prázdniny. Ale užívám jich arci v Praze, nemohu nikam při slabosti, neohrabanosti svojí.

Líbám Tebe, Vojtěcha a děti. Dej mi brzy nějakou, bohdá příjemnou zprávu.

Cele Tvůj

Neruda

---

833. Anně Práškové *20/10 89*

Aničko milá!

Ještě jsem Ti dlužen díky za zásilku Tvoji. Med je výborný, a je ho pro dlouhánskou dobu. Tyhle dny zašlu dle Tvého přání krabici zpět; ale v koši, aby jí nerozmáčkli, — dovedouť ublížit i medem naplněné. Srdečné tedy díky!

Jsem potěšen Tvými zprávami. Jen když máš muže a když máš děti zdrávy: to posiluje také Tebe. Snad ty děti přece dosti brzy uvidím — přál bych jim arci na světě všemožného dobra. Jako oběma Vám rodičům.

Mně ten vratký podzim neslouží. Jsem samá rýma, kašel a jiná neřest; zápasím, jak mohu. Ještě zaplaťpánbůh, že mohu pracovat alespoň, čeho tak nejnutněji třeba!

Z Vl. B. jdou různé zprávy; zajímá mě však jenom, co dětí se týče. Rodiče mi tím činem tuze ublížili. Jsem přesvědčen, že také svému dítěti. Zprávy o školách německých na českém jihu jsou podivné, vytloukají tam divně z nich národní přesvědčení, kazí i charakter. Dítě by se bylo naučilo německy taky jinak, zvláště u matky Gabriely!

Ale nechme toho už, nenapravíme!

Líbám Tě v duchu, Tebe, muže a děti!

Tvůj

Neruda

834. Aloisu Tichému *18/11 89*

Vždyť jsem to věděl hned včera ráno, hned po prvních slovech, že do večera v Praze nevydržíš! „Nepřijde už!“ řekl jsem, a nepřišels.

Tedy Tě pozdravuju ve Vl. B.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěný p. p. *Alois Tichý*, hospodářský ředitel ve *Vlachově Březí.*

---

835. Gabriele Tiché *26/11 89*

Milá Gabrielo!

Nemohu již odkládat a musím Ti vzdor své ukrutné rýmě přece již psát, abys sobě nečinila nepravý výklad.

Že se hněvám, tedy již víš. A také Ti již Alois řekl důvody, alespoň některé. Považujuť, co s Rudolfkem se učinilo, za rozhodnou chybu: mladá dušička je brzy zkažena, nesmí se s ní jen tak hrát! Budete musit na něho tím více si dát pozor, až bude na prázdninách.

Rozumí se samo sebou, že mně ani nenapadne mluvit Vám do Vašich práv rodičovských, jsou mi nedotknutelny; ale mluvím co Váš přítel — upřímnějšího jste neměli, to smím říci. —

Vzdor mému nepsaní litoval jsem Tě ovšem srdečně, slyše, že trochu churavíš. Doufám, že vše je a zůstane již dobře. Buď mi zdráva a šťastna!

Pozdrav mi Aloisa a celou rodinu. Jsem Váš vždy věrný

J. Neruda.

836. Gabriele Tiché *22/12 89*

Milá Gabrielo!

Přicházím se svým srdečným přáním k svátkům a Novému roku a skládám do Tvých rukou také přání Aloisovi a dětem. Ať jmenovitě Teréze přinese nový rok, čeho ona sobě teď nejvřeleji přeje. Také jejímu ženichu srdečný pozdrav!

A teď hezké zas, velice hezké díky! Za vzpomínku onehdejší, za zásilku dnešní. Myslíš na mne jako na „svého“ — viď? I vždyť jím jsem!

Kontrolovat poštu, jak Teréza píše, ovšem už nemohu. V malé bedně vše v pořádku — velkou odnesl si už František. Dopisy přišly později než bedny.

Posílám Ti bedničku jižního ovoce. Vybral jsem je ovšem včera sám, ale bude-li v bedně to, co jsem vybral, nemohu také kontrolovat. Doufám ale, protože firma je solidní.

Tedy — cele vždy Tvůj

Neruda

---

837. Anně Práškové *15/1 90*

Milé dítě!

Ovšem že jsem obdržel všechno, čím jsi mne obmyslila, a to v pořádku nejlepším. Děkuju Ti srdečně!

Že děkuju teprve dnes, na urgenci Tvoji, vyvolanou pochopitelnou starostí o zásilku, má příčinu v chorobách. Právě dnes ráno prosila mne ještě Anna, abych neodkládal více dopis k Tobě a zároveň poděkoval za ni: měla radost! Slíbil jsem — „budu-li moci“. Trochu mohu, a tedy píšu; ona ještě se poděkuje sama arci. Leží chudák již deset dní, chřipkou, ale velice těžkou.

Také já už jsem několik dní doma a dříve jsem se potácel už

Hradschin mit Kleinseite in Prag

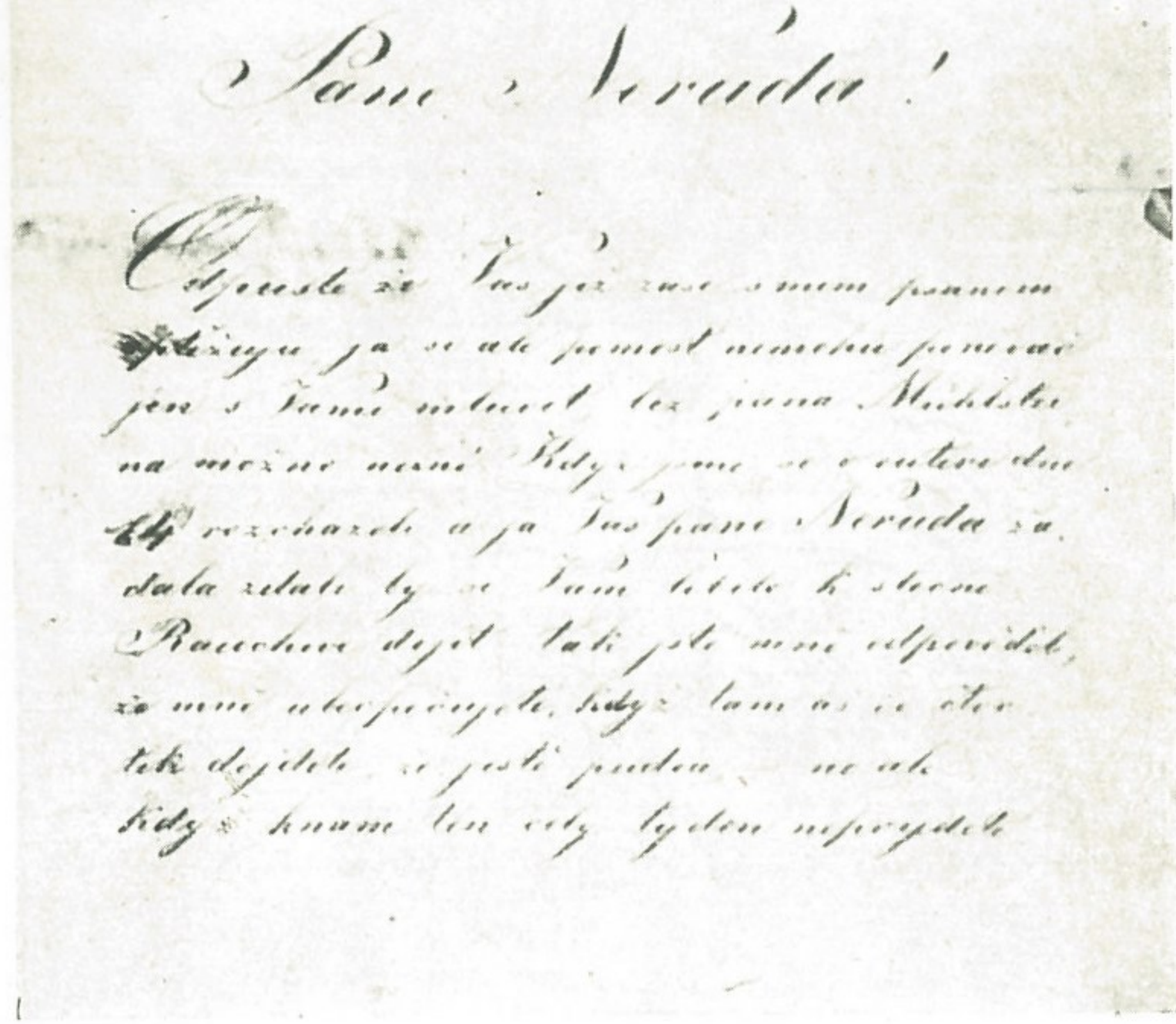

1.–4. PŘÍPISKY A ODPOVĚĎ JANA NERUDY NA LISTU ANNY HOLINOVÉ

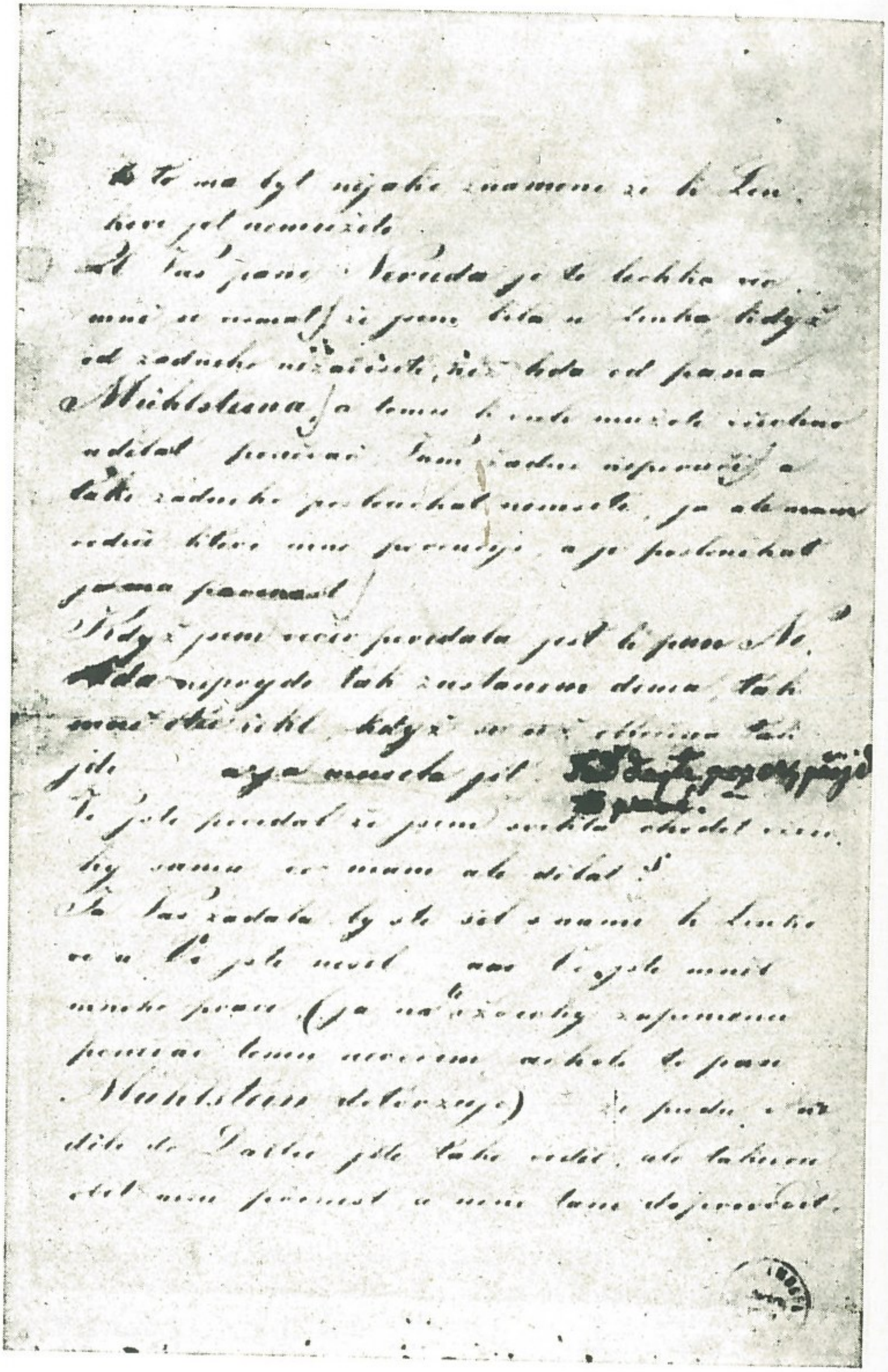

*) Ano

**) Snad je z nemeckého přemýšlení zde pro to, proč ne, nadbytečné by sice v celé větě nic jeho nepřítomnost nebylo

Scéna (Studentská ložnice)
(Šatlava o několika přihrádkách od K. Čapka.

Osoby: On.
Ona.

Tedrání prostředí.

Výjev prvý.

(Pokoj. On a ona se dí při hromadě na hromadě
jež se na dvě stěny.)

On: Tak jsem nerekla konec ti báj mý náměsíční
lásky vidět.
On: Výjdeš to z celého zpovídání.
Ona: To ne. Ostatně ale chvátali, pravím,
já jsem spěchající, ani v snách být.
Chtěl jsi mě dělat mý přátelský
týden, Hanzo, nedělejte to dnes.
On: Tak vidíš, beránku, což nalehké váhy a němé
vám na tom záležíno.
Ona: (Nemluví a kříží jen rameny).
On: Nu tak si složím přiměřeného lásce oběť
mezné a o velikém šaleství; a rad si vyo
dělám alespoň něco pro jiné manželství.

(Přináší nějaký notes a odchází na
druhý stranu)

(Ona na pradle)

jako moucha na podzim; snad je to také chřipka, která ve mně vězí: mdloba po všech svalech, pot, zimničné horko či mráz, nechuť k jídlu atd. Chraň pánbůh! —

To „zanedbávání“, o kterém píšeš, je přirozené, milé dítě! Postup věci, který se rozumí sám sebou. Jste od sebe, tím již poměr stává se jaksi tišší, klidnější. Jsi již zaopatřena, matičkou nové rodiny; jiné teprve po tom touží, myslí se tedy více na ně, ony pak více na sebe. Otec nemá času, maminka také málo, a k tomu poutá jí myšlénky hlavně Rudolf, který je mimo dům. Teréza — Gabriela — jakož jsem řekl výše. Leží pak všechno dopisování na Marii a Hildě, které nestačí. Beno — no: pospíchal — snad mu i došlo peněz.

Snad se Ti zdá, že i já Tě zanedbávám. Milé dítě, jsem ztýrán, znaven. Klesají mi ruce. Nestačí mi čas ani na práci nutnou, a pracovat musím pořád — pořád! Vím, že to nahlížíš, nebo alespoň tušíš; ale přece si myslíš: „Alespoň slůvko kdyby napsal!“ Viď? Nemám Ti to za zlé, potřebuješ soucitu a známek lásky, máš právě srdce. Dobré a bohaté. —

Obejmi za mne Vojtu a děti. Budeš-li psát Vilmě, prosím, pozdrav ji za mne.

Cele Tvůj

Neruda

---

838. Gabriele Tiché *18/2 90*

Milá Gabrielo!

Děkuju Ti za laskavě mi zaslaný sýr. Těším se vždycky na něj a ihned po obdržení rozděluju se o něj s dr. Juliem Grégrem, jemuž chutná. Jsem Ti ovšem ještě více díků dlužen, za různé zásílky; ale když byla tak těžká, mrzutá, zlá doba — výslovných díků, ač zasloužených, jsem Ti v té době nečinil. Však víš, že mi každá vzpomínka Tvoje je obzvláště milá! —

Zpráv od vás nemám již po 4 neděle asi. Soudím z toho, že vše je u vás již bohudíky dobře. Dle posledního listu Terézina

Alois se hezky pozdravoval; dnes je asi již zase statný. Gabriela dle téhož listu ještě churavěla; byla to nejspíš také ta ukrutná chřipka, po níž následky někdy táhnou se po měsíce.

Až budeš moci, potěš mě zase několika svými řádky. Nebo ať mi zatím Teréza zase — alespoň krátce — píše, jakže se máte.

Ty jsi teď pořád statná, bohudíky! Také je toho věru potřebí!

Přijmi můj srdečný pozdrav, pro sebe, Aloisa a děti, a vzpomínej v lásce na svého, vám všem upřímně oddaného

Nerudu.

---

839. Gabriele Tiché *28/2 90*

Milá Gabrielo!

Já Ti děkuju za zásilku Tvoji laskavou! Píšu lístek jen, abych Ti kvitoval a Tebe pozdravil!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní Gabriela Tichá ve *Vlachově Březí.*

---

840. Gabriele Tiché *19/3 90*

Milá Gabrielo!

Srdečné moje přání! Buď mi zdráva a spokojena! Měj brzy za sebou další radosti, jako teď s Terézou! A hlavně pak ať se Ti Rudolfek zdaří a je Tvojí pýchou! —

Děkuju Ti za Tvoji zásilku upřímně. Já zjara spotřebuju vždycky sílu vajec čerstvých, jím je denně, a zásilka byla tedy velice včasna. Díky! —

Jsem tak nějak sláb, snad tím náhle nastalým počasím jarním. Stíží a nejistě chodím, se strachem při každém kroku! Chraň mne pánbůh!

Čtu v listu Terézině, že jste zdrávi. Máš tedy dosti síly, abys za mne zobjímala celou rodinu. Jen to učiň!

Oddaný Tvůj

Neruda

---

841. Emilu Práškovi *[20. března 1890]*

Po-sí-lám Ti dál-ší Ma-lé no-vi-ny, a-bys v nich če-tl a dle nich kres-lil.

Ma-min-ce vy-řiď mo-je dí-ky za va-jí-čka. Ta-tín-ko-vi dej pu-su.

Ne-ru-da

[Adresa:] Pán pan *Emil Prášek*, syn hospodářského správce v *Letovicích* na Moravě.

---

842. Gabriele Tiché *2/4 90*

Milá Gabrielo!

Posílám nejsrdečnější pozdrav k svátkům, Tobě a celé milé rodině, a prosím: přijměte několik krasliček velkonočních! — Stará píseň: od roku k roku těžší výběr co do vajíček!

Jsem velice zaměstnán a znamenám se jen ještě co

cele Tvůj

Neruda.

Aničko milá!

Tak už se nemrač, že nepíšu, — *už* jsem tu! Vždyť jsem stíží mohl Tvému tatínkovi napsat dvě řádky k svátku!

Letošek mě ukrutně dře! Musím procházky, pro mne tak důležité, zrovna krást, a obden zmoknu a krčím se v průjezdech, v průvanu, před lijáky — už jsem tuze, tuze mrzut.

Ty také běduješ. Jen když jste alespoň zdrávi! Je Vojtěch spokojen? — totiž: „spokojen" v plném slova smyslu ovšem asi není, ale má-li stav alespoň snesitelný!? Přál bych Vám od srdce, abyste ku své domácí lásce měli také dostatečného domácího blahobytu.

Nezadivil jsem se, když jsi psala, že letos nemůžeš zaletět si k rodičům a ke mně; vždyť musíš věru asi hospodařit: děti budou užuž požadovat větších výdajů a budoucnost žádá si také nějakých záloh! Tu pak pomalu s nápady hovícími pouhému, pro Tebe dnes vedlejšímu citu! —

Včera mě překvapila — Mařenka. Přišla s Haufovými, zdržela se čtvrt hodinky, a dnes ráno jela s tetou Emílií do Slezska. Rozplakala se u mne: on se bohužel u mne rozpláče mnohý, kdo mne znal za mého zdraví. Bohužel!

Tak přijmi moje srdečné pozdravení, pro sebe, pro Vojtu, pro děti.

Jsem Tvůj

Neruda.

Píšeš, že T. se svým mužem mluví jen německy, — a ona píše, že mluví česky! Nechám ji: v takových věcech, týkajících se vnitřního, poctivého citu, nejsou domluvy beztoho nic platny!

[Adresa:] Vysoce ctěná paní *Anna Prášková*, choť hospodářského správce. *Letovice*. Morava.

Liebe Therese!

Nur damit Du am Ende nicht böse auf mich wirst, schreibe ich Dir einige Zeilen mit einem kurzen Gruß — Du stehst ja doch jetzt um Gespräche mit „fremden Leuten“ ohnehin nicht viel. Kommt Dir jetzt vorläufig nicht Alles in der Welt „fremd“ vor? — Nur ungern setzte ich mich hin und tauche die Feder ein. Das Wetter quält mich — allerdings, welches Wetter quält mich denn eingentlich nicht! — Nur, daß das heurige Wetter allzu grausam mich peinigt!

Du bist also glücklich, fröhlich, zufrieden. Gott segne Dir es! Und Deinem Toníček gib an meiner Statt einen herzlichen Kuß; ich bin ihm dankbar, daß er Dich glücklich gemacht hat. Du schreibst, daß Ihr miteinander böhmisch sprechet, — nur ob es wahr ist! Ihr seid in einer böhmischen Gegend, mitten unter einer böhmischen Bevölkerung. Und wenn auch Dein Gatte einer deutschen Familie enstammt, so wird er doch als ein klar denkender, als ein ehrlicher Mann wohl fühlen müssen, daß es in diesen schrecklichen Zeiten die Pflicht unser Aller ist, die Gegensätze des uns umgebenden Lebens zu lindern. Doch — ich will mich beileibe in keine politischen Diskussionen einlassen!

Bitte für Dich und Deinen Toníček — er soll sich nichts daraus machen, daß ich ihn nach Deinem Beispiele tituliere — die herzlichsten Grüße entgegenzunehmen. Und ein Gleiches auch von Anna, die mich seit gestern plagt, ich möge ihren Gruß hier beifügen.

Ganz der Deine

Neruda

845. Gabriele Tiché *220/7 9*

Milá Gabrielo!

Srdečné díky co ochotnou kvitanci na obě laskavé zásilky Tvoje! — Jsem Ti napořád v dluhu.

Domnívám se, že Alois musí být velice — velice mrzut. To letošní počasí, pravý mor na hospodáře, ba na lidi všechny! Jsem už celý schoulen.

Rudolf je asi již doma. Copak ho nejvíce těší? Přírodopis? dějiny? cestopisy? sbírá si něco? kameny? mince? knihy? a jaké?

Přijmi můj srdečný pozdrav, sobě i všem svým, a dej zavčas zase nějakou zprávu.

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

---

846. Anně Práškové *23/7 90*

Aničko milá!

Přicházím se svou gratulací. Arci mezi námi jen forma, my si zajisté vzájemně přejeme všeho dobra, ale znám Tě: nesplnit jednou tu formu, zle by bylo — přinejmenším měla bys strachy, že stůňu.

Nestůňu chválabohu, ale dobře mi ovšem také není. Letošek zle doráží na nás. Také Anna nemůže se ještě sebrat a zrovna dnes se stalo, že krev vrhla. Lékař ještě nepřišel, nevím tedy, zda to žaludek či jiného něco, a jsem arci v strachu. Byl bych, kdyby silněji churavěla, věru jakoby ztracen — chraniž pánbůh!

Smutné věci — nikde žádné slunce! Ani na obloze, ani v člověku.

Objímám Tě srdečně, a Vojtu a děti, a jsem

cele Tvůj

Neruda.

[Adresa:] Velectěná paní *Anna Prášková*, choť hospodářského správce. *Letovice*. Morava.

---

847. Gabriele Tiché *1/9 90*

Milá Gabrielo!

Vyjadřuju nejprve upřímnou svoji radost, že se Ti vede zase dobře. Děti i Alois potřebují Tvého zdraví ještě velice. Tak mi buď stále a hodně zdráva!

A připojuju hned dík za zásilku Tvou laskavou. Přichází vždycky velice vhod; jsme zde v Praze bědni na takové věci. — Na to dílo nového Švýcara jsem žádostiv! —

Jak jste viděli, pracuju už zase. Prázdniny by mně očividně byly posloužily, ale — když trvaly tak krátce! A teď to počasí k tomu! Už se chvěju zas jako moucha.

Z Rudolfa já ještě nedovedu zmoudřit. Pročpak si dává vždycky stylizovat svoje listy? Ať píše přece, jak právě umí: prostě, třeba naivně, třeba vždy jen pěti slovy — to stačí. Rád bych mu viděl trochu do duše.

Přijmi, milá Gabrielo, nejsrdečnější můj pozdrav, pro sebe i své.

Cele Tvůj

Neruda

Milá Hildičko!

Moji gratulaci! — Jsi ještě pořád hezká? Tak tedy deset hubiček! Ty kotě! —

Mamince, tatínkovi srdečný dík za laskavou zásilku! Sýr je výborný. Jenže je „špatný soused“ a „spoluvandrovník“. Pokazil máslo, že nabylo prapodivné chuti. Musilo to být od sýra — od čeho sice? Škoda! To ovšem nemění ničeho na tak často už dokázané maminčině dobré, vzorně dobré vůli, a protož ještě jednou: srdečný dík!

Jsem Tvůj a vás všech

upřímně oddaný

Neruda.

[Adresa:] Velectěná slečna *Hildegarda Tichá*, *Vlachovo Březí*.

---

849. Gabriele Tiché *[21. září 1890]*

Milá Gabrielo!

Snad že zítra v pondělí paní *Šeborová*, choť zlatníka, dobrého mého kamaráda, na své cestě ze Strakonic do Prachatic zastaví se na chvílinku u Tebe s mým pozdravem. Prosím snažně, přijmi ji a popřej trochu odpočinku; nezdrží se beztoho déle než nějakou půlhodinu.

Cele Tvůj

JAN NERUDA

[Adresa:] Vysoce ctěná paní *Gabriela Tichá*, *Vlachovo Březí*.

850. Marii Tiché *22/9 90*

Milá Márinko!

Přeju Ti upřímně, že jsi užila pěkně Sněžky; máš v mysli obraz, který Tě doprovodí. Díky za vzpomínku, za fotografie atd. Strýc Jan nezapře své rodiny, je Tvému tatínkovi podoben veškerým rázem svým. Srdečný pozdrav všem a zde má fotografie co skrovná výměna.

Dnes Ti dávám z kněhkupectví zaslat popis povodně.

Tvůj

Neruda

---

851. Gabriele Tiché *23/10 90*

Milá Gabrielo!

Srdečný dík za delikátní zásilku Tvoji! — Obdržela jsi můj dotaz, ve chvatu tužkou jen psaný, avšak pak do kuvertu a hned ještě večer v pondělí na poštu daný?

Cele Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

852. Aloisu Tichému *25/11 90*

Milý Aloise!

Poslal jsem Juliovi nějaké písecké bažanty. To Tě ovšem nezajímá. On ale Julius při té příležitosti, zapomněv, že už se jednou poděkoval, děkuje ještě jednou za ten malý, kolečkový sýr a jeho chvála Tě arci potěší. Proto přikládám zde ten jeho lístek.

Srdečný pozdrav Gabriele a dětem.

Cele Tvůj

Neruda

---

853. Anně Práškové *22/12 90*

Aničko milá!

Ještě jednou upřímné mé přání, Tobě a drahému Vojtovi; dětem požehnání.

Děkuju pěkně za vánočku. A — co se Anny týče — ani nevíš, jak jsi jí přišla vhod. „Zrovna jsem si chtěla takového něco koupit!“

Srdečný pozdrav!

Neruda

854. Gabriele Tiché *[Konec roku 1890]*

[Milá Ga]brielo!

[Tvé be]dny šťastně došly. Zatím moje upřímné díky; Nána (Haralíkova) ovšem se poděkuje ještě zvlášť.

A ještě jednou upřímné přání k Novému roku vám všem.

[— — —]

[Adresa:] Vysoce ctěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

---

855. Gabriele Tiché *12/1 91*

Milá Gabrielo!

Máš už Aloisa doma — květe jako pivoňka —, a vyřídil Ti tedy můj srdečný, upřímný pozdrav. Ale já se Ti přece ještě jen nepoděkoval za Tvé navykle splendidní štědrovečerní dary pořádně! Prosím Tě: jak se to děkuje „pořádně“? Když já to neumím! Objímám Tě v duchu a pravím: „Gabrielko, prosím, řekni mi přece upřímně, čím bych Ti mohl způsobit radost! Ale upřímně, a brzy!“ Tuze bych rád!

Hildě a Gabriele díky za pěkné jejich listy. Jen ať není Gabriela divoká, ať poslechne a nepřitáhne si v té nepříznivé zimní pohodě divné zbytečného kašle! A Hildičce pusu za rukavičky! Však já se jí pomstím.

Rudolfek píše už zcela rozumně. Sluší mu to.

Přijmi tedy můj srdečný pozdrav a zůstaň mi nakloněna!

Tvůj

Neruda

856. Gabriele Tiché *4/2 91*

Milá Gabrielo!

Děkuju Ti za laskavou zásilku srdečně. Je výborná! Kdežto se někdy musí za 2 nebo za 3 dny už převařit — snad následkem počasí —, je dnes právě tak dobré jako před týdnem. Máme v Praze teď mizerná, pramizerná másla, a kus dobrého omastku je skutečně dobrodiním; zvlášť při často nevrlém žaludku, jaký je můj. Tedy srdečné díky! —

Předpokládám, že máte tam v Pošumaví zrovna tak mizerné počasí jako zde my, a že jste tedy zrovna tak mrzuti, jako jsem například já, — a tu vás ovšem upřímně lituju. Sedím doma tím deštěm jako připlácnutý, a bručím — zaplaťpánbůh, že mne neslyšíš, jak bručím!

Buď mi zdráva a stále nakloněna! Vřelé pozdravy Aloisovi a dětem!

Tvůj

Neruda

[Adresa:] Vysoce ctěná paní *Gabriela Tichá* ve *Vlachově Březí.*

---

857. Gabriele Tiché *10/3 91*

Milá Gabrielo!

Už se zrovna stydím, co jsem Ti díků dlužen! Podívej se mi do očí — viď, že se stydím? Ale nejspíš že mi to sluší: ruměnec mládenci! Tím spíš mi odpustíš, přijmeš dík a srdečnou pusu!

Všechno bylo a je výborné — toť klasifikace Tvých milých zásilek! —

Z Gáby jsem se potěšil. Nevypadá sice zvláště tučna; ale je duševně čilá, svěží, veselá. Škoda, že se nepozdržela!

Přijmi můj upřímný pozdrav, pro sebe, Aloisa a zbyteček své rodiny. Už Ti to ubývá. Dej pánbůh, aby všechno šťastně!

Tvůj

Neruda

---

858. Vilmě Matouškové *10/3 91*

Milá Vilmo!

Pořád se chystám na dopis, a konečně přece jen posílám korespondencku. Děkuju Ti za vajíčka; jsou vskutku výborna. A máš pravdu: činí mi dobře.

V sobotu byla Gabriela u mne. Zastavila se cestou k nemocné Anně. Teď jsou již třetí den pospolu, povídají si a baví se; však ona nemoc Annina nebude asi tak zlá!

Srdečný pozdrav Tobě a muži!

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Vilma Matoušková*, choť hospodářského správce v *Kounicích*, Morava.

---

859. Gabriele Tiché *22/3 91*

Milá Gabrielo!

Zde jsem a přeju z plného, přímého srdce ku Tvému dni nejlepšího a všeho zdaru. Objímám Tě v duchu. —

Psal bych to i ono, je toho náhodou v Praze trochu; ale víš, zlato, churavím, moří mne počasí, nemohu se sebrat — přijmi ve své laskavosti zavděk zase jen několika řádky! Jenom při-

pojuju: nehněvej se, že odesílám 5 čísel Zlaté Prahy najednou. Je tím vinno nemilé přehlédnutí.

Srdečný pozdrav Tobě, Aloisovi, a — kolika ještě dětem?

Cele Tvůj

Neruda

[Adresa:] Velectěná paní *Gabriela Tichá, Vlachovo Březí.*

---

860. Gabriele Tiché *[2. dubna 1891]*

Tak mám pořád nějak strach, že stůněš. Domnívám se, že bys mi jinak už byla psala. Ovšem, také v tom může být zaměstnání sváteční, náhoda, třeba osobní jen moje zdání, nebo cokoli jiného. A vy jste as všichni jako řípy zdrávi!

Dnes jsem slyšel od p. Šebora, že holčička jeho byla u vás. Jsem tomu opravdu rád a vděčen.

Potěšila jsi se zase jednou s Rudolfem svým. Pořád ještě nemá žádnou zálibu zvláštní, sběratelskou, například ve sbírání nerostů, brouků, penízů atd.? Kdybys něco takového pozorovala, dej mi laskavou zprávu. Pomáhal bych mu a učinil radost.

Příležitě mi, prosím, přece jen napiš několik řádek, abych věděl, že jsi v míře dobré.

Tvůj, Aloisův a všech Tvých

upřímný

J. Neruda

P. S. Vajíček jsem letos neposlal. Nevěděl jsem už absolutně jakých. Nebylo nikde nic, a hledat od krámu ke krámu, k tomu už nejsem.

861. Gabriele Tiché *3/4 91*

Milá Gabrielo!

Právě když jsem zasedal, abych Ti tento lístek psal, přišel Tvůj milý list a přinesl mi jistotu, že jsi bohudík zdráva! —

Tak vidíš, jaký jsem! Píšu Ti včera, a skončím, a nenapíšu, co jsem přece také chtěl: díky za obě zásilky Tvoje. Věříš, že už jsem se na mazanečky těšil? Je to pochoutka výroční, za niž srdečný můj dík!

Cele Tvůj

Neruda.

[Adresa:] Vysoce ctěná paní Gabriela Tichá ve *Vlachově Březí.*

---

862. Gabriele Tichá *14/4 91*

Milá Gabrielo!

Zapomněl jsem Ti sdělit, že pan inšpektor Matějíček mně řekl, že p. Š. přijde do *Unhoště*! —

Rudolf dostane sbírku kamenů, že bude radostí po hlavě tančit! Už jedou!

Cele Tvůj

JAN NERUDA

863. Rudolfu Tichému *14/4 91*

Milý Rudolfe!

Srdečné přání k Tvému svátku! — Slyšel jsem o Tvé zálibě ve sbírání nerostů. Abych Ti udělal radost a horlivost Tvoji zvýšil, posílám Ti něco nerostů, velmi pěkných a zajímavých.

Tvůj strýc
Jan Neruda

---

864. Vilmě Matouškové *27/5 91*

Vilmičko milá!

Přeju Ti upřímně štěstí! Buď zdráva, buď vždy šťastna ve svém muži, ve svém dítěti! —

A toho Knejpa už zanech! Vždyť je zcela dobře umývat se, užívat *nepřehnaně* vody; ale ostatnímu pan Knejp nerozumí! Mohla bys si spíše ublížit než prospět. —

Za vajíčka srd[ečný dík]! Přišly [mně] zase znamenitě vhod, a Nána tane v rozkoši, když má zásobu.

Od předvčerejška máme zde Márinku; také strýce a tetu ze Slezska. Márinka vypadá znamenitě.

Těším se na vaši návštěvu. *Teď* je arci ještě výstava trochu nehotova, ale prý přece již velmi pěkna.

Se srdečným pozdravem Tobě a Tvým

cele Tvůj
JAN NERUDA

865. Gabriele Tiché *15/6 91*

Milá Gabrielo!

Srdečné díky! Vlastně jsem Ti už dlužen zas asi desateré díky, jako vůbec pořád — proč jsi ale taková!

Dá-li pánbůh, uvidím vás letos skoro všechny; jenom Terezu ne, která je se svou Hildičkou v devatenáctém nebi, a snad Vilmu ne, která chudák churaví. Ty přijedeš s Rudolfem, to už vím a upřímně se těším. Jen abych byl zdráv!

Se srdečným pozdravem

Tvůj a vás všech

oddaný

JAN NERUDA

---

866. Upomínková navštívenka Aloise Tichého *[V létě 1891]*

ALOIS TICHÝ
a
Jan Neruda —
to jsou dva kamarádi!

---

867. Anně Práškové *23/7 91*

Aničko milá!

Přeju Ti tedy opětně k svátku. Buď tak vždy dále spokojena a šťastna, jak jsi teď! Ideálů vtělených v životě není — buď šťastna v životě svém rodinném.

Vojtu, děti srdečně líbám. Těším se už na Vás; ale odložili jste příchod přespříliš do dálky. Tak je mně, jako by pak už

ten první pel výstavy byl — musil být utracen. Ovšem je to klam citový; ale přece bych Vás tu byl viděl rád dříve.

Prosím Tě, kdepak je nyní *určitě* Gabriela? Chtěl jsem jí poslat maličkost co pozdrav a neměl jsem adresy. —

Srdečné díky za máslo! Výborné jako vždy!

Líbám Tě,

Tvůj

Neruda.

---

868. Gabriele Tiché *10/8 91*

Milá Gabrielo!

Jsem Ti dlužen ještě také dík za Tvůj poslední, milý a tak srdečný list; těšil mne velice.

A mám už zase děkovat dále, za Tvoji laskavou zásilku novou. Jsi věru ve své pozornosti neúnavna!

Už se těším, že přijde lístek Tvůj: „Přijíždíme!“ Budete mi vítáni — však to víš!

Přijmi upřímný pozdrav pro sebe, pro Aloisa a děti. Mám férie; nebudeš-li brzy se chystat na cestu, přijedu si naposledy pro Tebe. Nu — jen se neboj!

Tvůj

Neruda

DOPISY NEDATOVATELNÉ

869. Anně Práškové *[1885?]*

Upřímné přání a srdečný pozdrav!

Tvůj

JAN NERUDA

---

870. Anně Práškové *[1889?]*

Miláčku!

Píšu Ti dnes gratulaci velmi sklíčen. Jsem zcela zestárlý a útrapy zdají se pokračovat.

Co Ty děláš? To vím, že jsi zdráva, psali mi V., a že jsi šťastna, věřím.

Bohužel, není tak mně. Tím bolestnější je mi slabost, když slyším o všem kolem. Tak se mně zdává, že vlastně už nežiju.

Ptáš se na pana F.? Jeť velmi sklíčen, než přece ne tak jako já; on má jistou naději, kdežto já ne! V tom je rozdíl.

Pozdravuj mně své milé, jsem Tvůj

Neruda.

EDIČNÍ POZNÁMKY

Korespondence Jana Nerudy vychází v tomto vydání poprvé v relativně úplném souboru, jenž obsahuje přes 2500 dopisů. Naše uspořádání se při této rozloze muselo řídit nejen zásadou přehlednosti a chronologie, ale také možnostmi a celkovým charakterem edice. Převážná část známé Nerudovy korespondence spadá totiž do druhé poloviny jeho života, do osmdesátých let; už tato skutečnost znesnadňovala prosté časové rozvržení dopisů do tří svazků. Nadto i co do objemu se písemné styky s jednotlivými adresáty značně liší. Samostatně se svým rozsahem a závažností vyčlenily především dopisy s V. K. Šemberou, jež vytvořily náplň celého druhého svazku. Ale potom nebylo už možná uspořádat dopisy chronologicky, a tak bylo zvoleno řešení, jež odpovídá nejlépe všem uvedeným okolnostem: do prvého ze zbývajících dvou svazků byly soustředěny nejvýznamnější další velké celky, do druhého pak řadíme všechny ostatní dopisy v časovém sledu.

Do prvního svazku *Dopisů Jana Nerudy* zařaďujeme šest rozsáhlých korespondenčních celků: listy psané Anně Holinové, Josefu Václavu Fričovi, Adolfu Heydukovi, Juliu Grégrovi, Ladislavu Quisovi a rodině vlachovobřezských Tichých. Úhrnem je to 870 dopisů, jež však přes vydavatelovo čtyřicetileté heuristické úsilí ani v jediném případě nepodávají úplný obraz básníkova dopisového styku s těmito důvěrnými přáteli.

Tak například sám Adolf Heyduk označil svou sbírku Nerudových dopisů na obálce nápisem „Některé listy přítele Jana, jež mi zůstaly“, udávaje jejich počet číslem 130 (ve skutečnosti je jich jen 129). Podobně u rodiny Tichých dosvědčuje několikanásobné svědectví, že jejich korespondence obsahovala na 400 Nerudových dopisů, z toho na 300 psaných Anně Tiché.

Přes tuto relativní neúplnost podává však soubor těchto celků obšírný obraz veřejného i soukromého života Nerudova od konce padesátých let až do jeho smrti; jsou seřaděny tak, že jejich obsahová pásma na sebe navazují v přibližném chronologickém sledu. Úvodním celkem je Nerudova korespondence z druhé poloviny padesátých a ze začátku šedesátých let s Annou Holinovou, dcerou Františka Holiny (nar. 1806), komorníka generála křižovníků s červenou hvězdou, a Anny, roz. Šubrtové (1814—1888), dcery myslivce od Nového Knína. Anna Holinová se narodila v Prostřední Lhotě u Starého Knína 16. května 1836 a měla dva mladší sourozence, *Jindřicha* (1838—1905), jenž se po studiích stal úřed-

níkem České spořitelny, a *Emanuela* (nar. 1840). Neruda se s ní seznámil jako žák Akademického gymnasia r. 1852 na tanečních hodinách. Jejich vzájemný bližší styk se skončil patrně už r. 1863. Ojedinělé dopisy z pozdějších let tuto domněnku potvrzují. Holinová, jež po rozchodu s Nerudou a po úmrtí jiného nápadníka zůstala neprovdána, zemřela 27. února 1910. Její korespondenci s Janem Nerudou poprvé otiskl ve výboru Bohuslav Čermák v životopise Jana Nerudy (Květy 1895). Podobný výbor je i v mé edici Z listáře Jana Nerudy (1932) i v obou vydáních publikace Alberta Pražáka Neruda v dopisech (1941, 1950); poprvé v dochované úplnosti otiskuje tuto korespondenci Nerudovu (jen do r. 1862 a s hypotetickou datací) Život Jana Nerudy (I—IV, 1951—1956).

Korespondenci se starším Nerudovým básnickým druhem Josefem Václavem Fričem (1829—1890) doplňují zde Nerudovy dopisy psané druhé choti Josefa V. Friče Anně, roz. Kavalírové (1825—1893), a list Fričovu bratru Karlovi (1834—1915), těsně navazující na obsah vlastní fričovské korespondence. Korespondence s jinými členy fričovské rodiny je zařaděna do III. svazku *Dopisů Jana Nerudy*. Albert Pražák v svém výboru Neruda v dopisech korespondenci Nerudovu s Josefem V. Fričem neotiskl. (Srov. K. Cvejn, J. V. Frič v dopisech a denících, 1955.)

S Adolfem Heydukem (1835—1923) si Neruda dopisoval od prvního pražského seznámení a po Heydukově sňatku (r. 1877) i s jeho chotí Emílií (1859—1935), dcerou píseckého měšťana a restauratéra Petra Reinera (1818—1884). Bližší údaje o vztahu obou spisovatelů viz v článku Jana Nerudy „Rozmanitosti o Adolfu Heydukovi" (Zlatá Praha 1885) a v Heydukových Vzpomínkách literárních (1911). Výbor z této korespondence otiskl Albert Pražák v ČČM 1905 a v obou vydáních knihy Neruda v dopisech.

JUDr. Julius Grégr (1831—1896), majitel a šéfredaktor Národních listů, se stal Nerudovým zaměstnavatelem r. 1865, když Národní listy, založené r. 1861, splynuly s Hlasem, v jehož redakci Neruda pracoval od r. 1862. Neruda si dopisoval i s oběma manželkami Julia Grégra, s Annou, roz. Hulešovou (1843—1876), a s Růženou, roz. Nobackovou (1858—1900). Korespondence s Juliem Grégrem vychází zde ponejprv v dosažitelné úplnosti (Albert Pražák v 2. vydání své publikace Neruda v dopisech otiskl jen šest Nerudových dopisů; viz též stať Karla Poláka v publikaci Český bibliofil Janu Nerudovi, 1941).

Oddíl obsahující korespondenci s JUDr. Ladislavem Quisem (1846—1913), rodákem čáslavským, zprvu členem redakce Slovana (1872), pak i redakce Národních listů, je poměrně úzký a monotematický. Už za pobytu Quisova v Praze, kdy docházelo k výměně dopisů jen nahodile, i po jeho odchodu do Čáslavi r. 1881 a později do Přelouče, kde působil jako advokát, má tato korespondence charakter styku převážně redakčního (Národní listy, Poetické besedy), ale nechybějí v ní ani zmínky o soukromí Nerudově. Dochovány jsou i lístky posílané Quisově choti Kamile. Výběr z těchto dopisů Jana Nerudy zařadil Quis do druhého oddílu své Knihy

vzpomínek a odtud převzal čtyři Nerudovy dopisy Albert Pražák do publikace Neruda v dopisech.

Závěrečný oddíl, věnovaný Nerudově korespondenci s vlachovobřezským bratrancem Aloisem Tichým a s jeho rodinou, usiluje opět poprvé o dosažitelnou úplnost. Alois Tichý, syn Tomáše Tichého, mistra tesařského v Blatné v jižních Čechách, a Ludmily, roz. Leitnerové ze Slabec, Nerudovy tety, byl panským hospodářským úředníkem nejdříve v Elhenicích u Volyně, pak ve Vlachově Březí. První jeho žena byla Terezie Šrámková z Plzně. Jejich druhé dítě byla Anna Ernestina Tichá (1. dubna 1856 v Elčovicích — 28. června 1907). Kromě ní měl Alois Tichý z prvního manželství ještě syna Aloise a dcerku Marii (zemřeli oba r. 1858, Alois třiapůlletý 20. května, Marie brzy po narození, 16. září). Téhož roku 1858 zemřela i první žena Al. Tichého. Tichý se oženil podruhé r. 1859 s Gabrielou Budešínskou z Volyně a měl s ní tyto děti: Terézu (nar. 1862), provdanou pak za hospodářského úředníka Antonína Stiebra v Libochovicích (zemřela r. 1946), Bena, později hospodářského úředníka (utonul r. 1914), Jindřicha (zemřel r. 1879 osmiletý), Vilmu (nar. 1863), jež se provdala za hospodářského úředníka Jana Matouška, Gabrielu (v dopisech ji jmenuje Neruda Gába nebo Bibička), Marii, jež byla provdána za hospodářského správce Červeného, Otýlii a Hildegardu (Hildu), provdanou poprvé Fantovou, podruhé Hanauerovou. R. 1873 zemřela i druhá choť Aloise Tichého a Tichý se oženil r. 1876 potřetí s Němkou Gabrielou, roz. Tabellovou, s níž měl ještě syna Rudolfa (nar. 1879), pozdějšího ředitele panství v Třeboni.

Neruda rodinu Tichých navštívil ve Vlachově Březí snad už počátkem let sedmdesátých, pak r. 1878 a 1880; k bližším stykům došlo od r. 1877, kdy umístil v Praze na školách a v dívčím penzionátu tři své neteře: Annu, Terézu a Vilmu. Anna se po studiu v Plzni, kde bydlela u příbuzného Bedřicha Reima, stala industriální učitelkou a učila v l. 1881—1883 v Doksanech a Brozanech na Roudnicku; 27. září 1883 se provdala za Vojtěcha Práška, hospodářského úředníka v Dubu na Šumavě, a s ním se později dostala na Moravu do Vranovic a Letovic; měli dvě děti, Emila, příštího lékaře, významného bakteriologa záhřebské university, jenž působil i ve Vídni a v Sarajevu, a Ludmilu (Lilu), jež se provdala za dr. Františka Očadlíka.

K vlastní korespondenci celé rodiny Tichých jsou připojeny i pozůstatky dopisového styku Jana Nerudy se sourozenci Aloisovými: s rodinou Hanse Tichého, poněmčeného rodáka z Blatné, jenž se usadil v Schreiberhau v Německu a vzal si za ženu Němku. Z korespondence Nerudovy s ostatními z blatenských Tichých, s Viktorem a Bedřichem, s Annou provd. Podhajskou, s Emílií, ženou blatenského hoteliéra, a s Karolínou, jež uhořela ve Vídni 8. prosince 1881 při požáru Opery, není zatím nic známo.

První ukázka z korespondence s rodinou Tichých byla publikována v něm. deníku Politik 12. dubna 1903. Téhož roku začala v časopisu Srdce (roč. III, listopad 1903 až červenec 1904) otiskovat vlachovobřezskou ko-

respondenci Miloslava Sísová: od ní je i edice tří dopisů v časopisu Jihočeské rozhledy z r. 1905 (roč. I, beletristická příloha Niva); z nich však přetiskujeme jen dva dopisy, neboť číslo, v němž byl publikován dopis třetí, se nepodařilo dosud najít v žádné naší knihovně. Z dalších edic uvádíme ještě: Ferdinand Pátek, Vzpomínky na Nerudu (Osvěta 1917, Zvon 1918) a Jan Neruda ve Vlachově Březí (Otavan III), Miloslav Novotný, Listy Jana Nerudy Aničce Tiché, 1926; viz i Albert Pražák, Neruda v dopisech (obě vydání). O stycích Nerudových s rodinou Tichých psal Karel Juda, Nerudova Anička milá (Zvon 1924).

Naše edice se řídí těmito zásadami: listy jsou v každé skupině řaděny chronologicky, nejdříve listy datované a ty, jež bylo možná datovat, pak listy, jež nedovedeme datovat nebo jež datujeme jen rámcově; pokud bylo možné, zejména v oddíle Anny Holinové, byly nedatované dopisy podle vnějších znaků (papír, tisk navštívenek, charakter písma) sestaveny do skupin odpovídajících chronologickému zařadění. Text je upraven podle ediční praxe Knihovny klasiků. Opravujeme jen zřejmé omyly a přepsání, např. *jakés* opatření m. *jakás* . . . (str. 350, ř. 15), *abych* užuž dostal m. *abys* . . . (402, 11) atp., a některé pravopisné zvláštnosti, a pokud nemají ráz expresívně významový.

Své doplňky v textu stavíme do hranatých závorek; do hranatých závorek dáváme i tištěné jméno Jan Neruda, je-li jím na navštívenkách nahrazen podpis. Údaje o obálkách, k nimž chybí dopis, uvádíme jen ve vysvětlivkách.

U korespondenčních lístků a zálepek upravoval a opravoval Jan Neruda důsledně oficiální dvojjazyčný předtisk adresních údajů: škrtal německé *in* a k českému *v* připojoval *e*, vyžadovala-li toho následná souhláska místního jména (*v* Letovicích, ale *ve* Vranovicích). Tyto změny nevyznačujeme ve vysvětlivkách jednotlivě.

V oddílu vysvětlivek užíváme zkratek: NM (Literární archív Národního muzea), SM (Smetanovo muzeum v Praze), VM (Muzeum Jaroslava Vrchlického v Praze), NM, R. Morawetz — sbírka Richarda Morawtze v Literárním archívu; NL — Národní listy, OT — Opavský týdeník, OŽ — Obrazy života, PB — Poetické besedy, PM — Prager Morgenpost, Praž. n. — Pražské noviny, RK — Rodinná kronika; ŽJN — Miloslav Novotný, Život Jana Nerudy I—IV. Na vydání Nerudových spisů v Knihovně klasiků odkazujeme zkratkami: DK — Drobné klepy, MC — Menší cesty, Pod. — Podobizny, Spol. — Česká společnost, Umění — Výtvarné umění a hudba, Div. — České divadlo, Obrazy — Obrazy z ciziny; údaj soukr. maj. označuje otisk z vydavatelova opisu nebo podle fotokopie originálu, jehož dnešní uložení není známo. — Údaje o barvě dopisního papíru: m. — modrý, š. — šedý, z. — zelený, ž. — žlutý, f. — fialový.

Skrovné zbytky odpovědí Nerudových adresátů otiskujeme, jsou-li významné, ve výtahu, výjimečně v úplnosti, a to v části vysvětlivkové, vždy u dopisů, k nimž se vztahují. Jinak je pouze registrujeme.

Na závěr děkuji všem, kdož mně jakkoli přispěli při této práci. Jsou to především pracovníci Literárního archívu Národního muzea, Státní knihovny ČSSR, Státního archívu ČSSR, Archívu země České, Archívu hl. m. Prahy a Vlastivědného muzea v Hlinsku. Stejně vděčně vzpomínám i těch (živých či zesnulých), kdož mně umožňovali svým přispěním zachytit texty Nerudových listů. Jmenovitě pak děkuji redakčnímu tajemníku edice Spisů Jana Nerudy Aleši Hamanovi, s jehož pomocí byly zejména četné nedatované dopisy vstaveny do nové souvislosti, Jarmile Víškové z Ústavu pro českou literaturu za textovou revizi, muzikologu Jaroslavu Čeledovi, literárnímu historikovi prof. Josefu Kotalíkovi z Písku, Alexandru Vosátkovi, pracovníku oddělení literárních památek v antikvariátu Kniha v Praze, a paní Anně Řehákové, správkyni Muzea Adolfa Heyduka v Písku.

M. N.

VYSVĚTLIVKY

ANNĚ HOLINOVÉ
(1853 — 1864)

1. 25. května [1853], 1 list, 13,3 × 10,4 cm, papír narůžovělý zn. Superfine Satin, psáno červeným inkoustem, poškozeno. Vročení 1853 připsala Anna Holinová tužkou. NM.

Mariánské hradby — na Hradčanech, západně od Chotkových sadů.

2. [Po 25. květnu 1853], 1 list, 8°, b. d. Vročení 1853 připsala Anna Holinová tužkou. NM. Písmo jako u dopisu předešlého potvrzuje vročení Anny Holinové, dopis může být omluvou k předchozí žádosti o schůzku.

3. 10. června 1856, 1 list, 8°, NM.

4. Přítelkyni Anny Holinové 22. října 1856, 1 list, r., zn. Superfine Satin, 8°, NM, pozůstalost Anny Holinové. K dopisu bylo připojeno fingované sdělení Anny Holinové, napsané Janem Nerudou, viz další dopis.

5. Fingovaný koncept dopisu Anny Holinové, 22. října 1856, 1 list, 6,3 × 9,3 cm, b. d., psáno tužkou, NM.

6. Listy z vyhnanství — I; do Knína 6. května 1857, 1 dvojl., 8°, NM.

bez Vás — Anna Holinová zajížděla v létě na delší návštěvy k příbuzným do svého rodného kraje, na Dobříšsko; z 18. dubna 1857 je dochován dopis, jejž poslala Nerudovi před odjezdem (NM) a v němž oznamuje, kdy je možná ji ještě zastihnout doma (srov. ŽJN I, 230); *ani nejčilejší novinář* — Neruda byl v té době lokálkářem v něm. pražském deníku Tagesbote aus Böhmen; *Lumír* — beletristický časopis; Neruda do něho přispíval pod pseudonymem Janko Hovora od r. 1854; „*unter meinen eignen Fenstern*...“ — „pod vlastními mými okny koketují s mým pokladem,“ citát z Heinricha Heina (Neue Gedichte, 1844, oddíl Verschiedene, báseň č. 10); první verš originálu zní správně „Und vor meinen...“

Na 1. Nerudův list z vyhnanství odpověděla Anna Holinová v Praze (NM); zve Nerudu na návštěvu a oznamuje, jak dlouho se v Praze zdrží (srov. ŽJN I, 236).

7. Listy z vyhnanství — II; do Knína 28. května 1857, 1 list, m. 4°, m., NM.

jsa žákem třetí gymnasijní třídy — v r. 1848, kdy mu bylo čtrnáct let; básnická prvotina, v níž by byla věta „Chodím a běduju...“, není známa; *Berger* — C. P. Berger, něm. dramatik; hra Die Bastille poprvé 21. února

1857 ve Stavovském divadle; *v redakcí* — v Tagesbote aus Böhmen, viz vysv. k dopisu předešlému; *u vás v bytu* — na Malé Straně v Lužické ulici č. 18 (dům U tří zelených křížků), v druhém patře.

K 2. Nerudovu dopisu z vyhnanství se vztahuje narážka Anny Holinové v listě z 29. července 1857; viz vysv. k dopisu č. 9.

8. Listy z vyhnanství — III; do Knína, 17. a 18. června [1857], 1 dvojl., NM.

oslovení schválně malé — oslovení „Drahá…" je napsáno malými písmeny; *sada* — věta (starý mluvnický termín); *Váš roztomilý lístek* — není dochován; *Pražské noviny* — vládní oficiální list.

Po 18. červnu Anna Holinová znova zajela do Prahy a tehdy patrně poslala Nerudovi opět pozvání k návštěvě, aby mu vysvětlila příčiny svého odmlčení (NM) (srov. ŽJN I, 237).

9. List ze svobodného vyhnanství — (První a poslední); do Knína [22. července 1857], 1 dvojl., m., 8°, b. d., Anna Holinová datovala tužkou: 18 22/7 57, NM. Odpověď na nedochovaný dopis Anny Holinové, jež pak Nerudovi poslala obšírný dopis s razítkovou datací na obálce: Dobrzisch 29. Jul. (NM) (srov. ŽJN I, 238—240):

Vážený pane!

List, který jsem od Vašnosti obdržela, mě skutečně překvapil, já myslela, že jste již docela na mne zapomenul, poněvadž jsem na můj první lístek žádný odpovědi nedostala a po odeslání mého druhého psaní více než čtrnáct dní marně na odpověď čekala. Však ještě více jsem byla překvapena při otevření toho listu. V předešlém psaní jsem byla Vám, vážený pane, již tak málo drahá, že nadpis „drahá Anno" mezi jinými slovy skoro zmizel, a v „prvním a posledním listu z vyhnanství svobodného" zní nadpis již „vážená slečno"; proto jsem také i já nucena v podobném tónu na Vašnosti psát, nevím však, zdali to dovedu. Také bych měla jen krátký list psát, abych též jako Vy meze slušnosti nepřekročila, já ale neumím s málo slovy mnoho říct, a proto žádám již napřed za odpuštění, že tak dlouho se čtením zdržuju. Ráčil jste psát, že jsem čtrnáct dní po obdržení třetího listu na první odpověd odeslala; já se však pamatuju, že jsem hned na první psaní odpověd napsala a sama Vašnosti do rukouch dodala. Na to se nejspíš pan Neruda nebude pamatovat, nebo když se zapomene na samou osobu, zapomene se tím lehčeji na její psaní.

Na druhé psaní jsem ovšem písemně neodpověděla, to jste ráčil být tak laskav, že jste nás navštívil, a já myslela, že oustná odpověd Vašnosti bude milejší než písemná.

Jak jsem Vám, vážený pane, byla milá já anebo odpověd na „třetí list z vyhnanství", ráčil jste dosvědčit tím, že jste nepřišel, když jsem Vašnosti o to žádala.

Že Vás, vážený pane, s mým posledním psaním tak nemile na sebe

upamatuju, jsem si nepomyslela, sic bych se byla jistě neopovážila Vás s ním obtěžovat.

Já nevěděla, že se budete pro každé slovo horšit, které jsem tam napsala, a též mě [ne]napadlo, že si z toho posměch uděláte, jak špatně napsané je; když jsem ale ani pořádný papír ani lepší pero dostat nemohla, tak nemohlo taky psaní líp vyhlížet.

Vy ale, vážený pane, nejste zvyklý tak špatně psané listy obdržet, a proto Vás mé psaní urazilo. Já si dám dnes lepší pozor, kdyby ale měl tento list zas to neštěstí mít, že by se Vašnosti nelíbilo, jak předešlý, tak prosím, neračte být uraženým, neb víte, že krásně psát neumím. Taky jste podotknul, že snad začátky psaní od Vás ani nečítám, já jsem poslední psaní psala v Bra-

třínově, a psaní, který jsem od Vašnosti dostala, byly v Kníně, a proto mně nebylo možno na každou sadu odpovědít.

Co se té zábavy dotýče, o který se, vážený pane, zmiňujete, pro kterou bych Vám nemohla psát, nejni zde pro mě docela žádná. Já nepřežila ještě nikdy dlouhochvilnější dni jak zde, Vy víte, jak bídný bylo mý mluvení s tím bezkonečným pliváním, a můžete si pomyslit, jak je mně mluvení nyní nemilý, když teď s velkými bolestmi mnohem více plivám.

Však na mém zdraví Vám málo záleží.

Že Vy mé přání za posměch držet aneb že z toho soudit budete, jak si Vaše slova pamatuju, jsem si nepomyslela. Věřte, že jsem při psaní toho listu na posměch nejmíň myslela, a taky jsem skutečně nevěřila, že přání tak nenávidíte. Že nerad přejete, vím, že ale přání od jiného za urážku držíte, mně známý nebylo, a proto nejni mý provinění tak veliký, jak Vy ho děláte.

Jestliže jsem Vás mimo toho, že je list tak dlouhý, chybně a nehezky psaný, v něm ještě s něčím jiným urazila, prosím za odpuštění.

Vaše

služebnice Anna

P. S. Odpověď na mý psaní žádat nesmím, poněvadž jsem dostala „první a poslední list z vyhnanství svobodného“, a taky ne o Lumíra, neb podle Vašeho úsudku, že čtu vždycky jen konec, bylo by škoda ho posílat tak daleko, a ještě k tomu tak nemilý osobě, jak já Vám nyní jsem.

10. 23. [listopadu 1857], 1 dvojl., 8°, papír s krajkovým tlačeným okrajem, NM. Neruda dopis datoval 23. prosincem, ale je to zřejmý omyl, neboť Anna Holinová odpověděla listem datovaným 25. listopadu, na jehož obálce je razítková datace: Prag /27/XI/.

Z období mezi červencem a listopadem 1857 je dochován jediný list Anny Holinové (NM), v němž zve Nerudu na návštěvu. V postskriptu žádá, aby před rodiči o pozvání nemluvil (srov. ŽJN I, 254).

Příčinu rozladění naznačuje list Anny H. z 25. listopadu 1857 (NM, srov. ŽJN I, 257); v úvodu se ironicky omlouvá pro jakousi žádost, kterou Nerudovi vzkázala po panu Noskovi. A pokračuje:

...Jistě jste dříve nikdy neslyšel, že bych kdy byla tak o Vás mluvila, jak jste posledně doslechl, a proto jsem se tomu nemálo podivila, když jsem se dozvěděla, že tomu věříte. Musela Vám to říct taková osoba, o který míníte, že ji lepší znáte nežli mě, a musí jí být mnoho na nás záleženo, že tak hanebné lže si vymejšlí.

Vy mě ujisťujete, že jste nic neřekl, co by mně nemilé bylo, já Vám věřím, však to, co jsem slyšela, nejsou jen řeči —

Pane Neruda, Vy jste mně psal, že se mezi nás takové okolnosti staví, jakých osud často mezi lidem nakupí, můžu-li ty okolnosti vedět, tak Vás prosím, oznamte mně je.

O odpověď Vás žádá

Vaše

Anna H.

P. S. Já jsem se Vám při naší poslední rozmluvě s dílem té řeči svěřila, která mezi matkou a mnou byla; já Vám řekla, co matce nemilé bylo, Vy jste to chtěl zlepšit, a proto se jí nyní ani nevšimnete.

Už Vám na nás docela nic nezáleží?

Když Jan Neruda na toto psaní neodpověděl, psala mu Anna H. znova v dopise nedatovaném, podle razítka obálky 22. prosince (NM, srov. ŽJN I, 259);

Pane Neruda!

Vaše odpověď na mé psaní jest mlčení?

Ani za odpověď nestojím. —

Anna H.

11. 23. ledna 1858, 1 dvojl., 4°, m., NM. V druhém odstavci po slovech „za krátkou dobu zábav" škrtl Jan Neruda slova „celou svou duševní sílu". Před tímto dopisem Nerudovým předcházela ještě tři psaní Anny Holinové (všechna NM, viz ŽJN II, 26, 29, 30). První je z 5. ledna 1858:

Pane Neruda!

Vy jste si přál mne udělat nešťastnou a povedlo se Vám to výborně. —

Anna

P. S. Na co jste „nezapomněl", — není mně povědomo.

Další dva vzkazy, z 8. ledna 1858 a nedatovaný (po 8. lednu 1858), obsahují naléhavé prosby o schůzku.

pověst o člověku, jenž svůj stín prodal — námět zpracovaný německým básníkem Adalbertem von Chamisso (1781—1838) v povídce Peter Schlemihl (1814); *Otec můj umíral* — Antonín N. zemřel ve stáří 73 let 10. září 1857, zaopatřen byl už 2. září; „*Rád bych už s tím zbledlým děckem do jámy!*"

— verš z básně věnované Anně H.; je zapsán v tzv. zeleném sešitu, jejž převzal Albert Pražák z majetku Anny H. (Básně I, 399); *Mühlstein* — August M., viz vysv. k dopisu č. 57.

12. [Po 2. prosinci 1858], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Datace podle jmenování Karla Tieftrunka profesorem.

Tieftrunk — Karel T. (1829—1897), historik, byl jmenován 2. prosince 1858 profesorem na německé vyšší reálce, kde Neruda vyučoval češtině a němčině od ledna 1858 do konce prvního půlletí školního roku 1858/1859 jako suplent za churavého profesora Jana Václava Rozuma (1824—13. 4. 1858), pedagogického spisovatele a překladatele; jmenováním Tieftrunkovým byl Neruda zbaven suplentury.

Pravděpodobně z období mezi půlí května a počátkem prosince 1858 se zachovaly dva dopisy Anny Holinové (NM, srov. ŽJN II, 70, 90), a to z 16. května (1858) s pozváním k návštěvě a z 24. září:

Vážený pane!

Váš věčný mučitel Vás již zase mučí a žádá, abyste vloženou cedulku přepsal na česko.

Je to, jak vidíte, pro p. Kulíka a přijde k přilepení do houslí. Já vím, že Vás poslední dobu příliš mnoho s psaním obtěžuju, ale prosím, napište mně jen ještě tu cedulku a já Vám za to ručím, že to poslední mučení od věčný trapitelky

Anny.

[Vysvětlivky k dopisu A. Holinové: *vloženou cedulku* — text „Zhotoveno od Jana Kulíka dle Amatiho pro pana Josefa Jodasa."; *Jan Kulík* (1800 až 1872), pražský houslař; *Josef Jodas* (1828—1906), spisovatel, národopisec, jeden z členů národopisného a uměleckého kroužku Annina otce Františka Holiny; Neruda otiskl r. 1859 v Obrazech života jeho veršovanou pověst.]

13. 5. prosince 1858, 1 dvojl., 8°, NM.

otec Krolmus — P. Václav K. (1787—1861), národopisec a diletantský archeolog; *něco o národních tancích* — r. 1858 shromažďoval Neruda materiál k studii, která vyšla r. 1859 v Obrazech života; *Geh' ins Kloster...* — citát z básně Heinricha Heina „Alte Rose" (Stará růže nebo Stará Róza): „Jdi do kláštera, milé dítě, nebo se dej oholit"; *paní K.* — paní Krolmusová, žertovné pojmenování Krolmusovy hospodyně; Václav K. bydlil tehdy v domě u Splavínů na Malostranském náměstí.

14. [4. listopadu 1859], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM. Vedle vytištěného jména Nerudova je připsáno jméno Barákovo a Nerudovo sdělení. Anna Holinová datovala na rubu inkoustem: 1859 4/11.

15. [V listopadu 1859], 1 dvojl., 8°, b. d., papír zaoblených rohů, na okrajích vroubkovaný, týž jako u dopisu z 28. listopadu 1859; NM.

16. 28. listopadu 1859, 1 dvojl., 8°, papír zaoblených rohů, na okraji vroubkovaný; NM.

Anna Holinová odpověděla dopisem b. d. (NM, ŽJN II, 278) po 6. prosinci 1859:

Pane Nerudo!

Dost dlouho se učím Vašemu jednání zvykat, ale ještě jsem to tak daleko nepřivedla, aby mě podobná maličkost jako ta poslední nepřekvapila. Když jste byl ve čtvrtek u nás, ptal jste se mě, můžete-li zas jako dřív každý den k nám chodit, já Vás o to žádala, a Vy jste až do dneška nepřišel. Nevím, je-li můj způsob prošení tak bídný, že snad vždycky opak toho prosím, oč vlastně žádám, aneb je-li to má osobnost vinna. Co posud vím, obdržel každý jiný od Vás, co chtěl, jen já ne. Nemám ovšem tak „krásné velké černé oko" jak sl. B., ani tak „jasně modré oko" jak sl. M., nejsem také žádný „řecký typus", ale přec jsem myslela, když už rok prosím, abyste pro otce a Emanuela památní lístek napsal, že je to dost dlouhá doba mě za to potrestat, že se opovažuju ještě něco od Vás žádat.

Lituju p. F., že své psaní na mě adresovala, bude nejspíš dříve v L., než ode mě odpověď dostane.

Píšete mně, zdali ještě stůňu? Ne, já jsem se od pátku dopoledne uzdravila. Snad by bylo pro nás oba líp, kdybych byla nemocna. Nebojte se žádných „nápadů" ani „nápadků", já Vám za to ručím, že s Vámi ani o minulosti ani o budoucnosti mluvit nebudu.

Těm posledním slovům ve Vašem listu nerozumím.

Suďte sám z mého listu, jsem-li tak zdráva, abych Vás zas na několik neděl od nás neodstrašila; já tak dalece své „zdraví" posoudit neumím.

Anna

[Vysvětlivky k dopisu A. Holinové: *Emanuel* — viz pozn. na str. 566; *p. F.* — Anna Fričová-Kavalírová (1825—1893), druhá žena Josefa V. Friče; dopisový styk mezi Janem Nerudou a Josefem V. Fričem, žijícím v exilu, se dál mimo jiné také prostřednictvím Anny Holinové a Anny Fričové; viz dopis č. 102 a vysvětlivku k němu; *bude ... v L.* — za J. V. Fričem v Londýně; dopis Anny Fričové Anně Holinové (NM, archív Josefa V. Friče) je datován 6. prosince 1859. Jan Neruda Anně H. ihned neodpověděl, anebo se omluvil, viz dopis další.]

17. [V prosinci 1859], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d.; datace podle obsahu. Jan Neruda se na navštívence i podepsal. NM.

Augusta — Antonín A. (1829—1866), litomyšlský tiskař a nakladatel;

koncem roku 1859 převzal od pražského nakladatele J. R. Vilímka časopis Obrazy života a získal Nerudu pro další redakci; A. v té době zajížděl do Prahy nejen k vyjednávání s Nerudou, ale i k jednáním úředním, podal totiž žádost, aby mohl vydávat Obrazy života dvakrát měsíčně. Dne 31. prosince 1859 byla však žádost Augustova zamítnuta, časopis mohl vycházet i nadále jen ve lhůtách pětinedělních. K tomuto dopisu se vztahuje patrně nový naléhavý dotaz Anny Holinové z 9. prosince 1859 (NM, datace podle razítka obálky; srov. ŽJN III, 18): má-li Nerudovi dopis od paní Fričové poslat poštou, nebo má-li vyčkat jeho návštěvy.

18. 31. prosince [1859], 1 dvojl., 8°, m., b. d., NM. Datace podle údaje o žádosti za povolení čtrnáctidenních Obrazů života.

Thakeray — viz dopis č. 102; *Povolení nešlo* — viz vysv. k předešlému dopisu.

19. 15. ledna 1860, 1 dvojl., 8°, m., NM.

půjde-li do divadla — na premiéru Nerudovy tragédie Francesca di Rimini (viz Div. hry); *druhý hloupý titul* — správa divadla dala podle tehdejšího úzu na plakáty podtitul: „...aneb Škaredý ženich a jeho nevěsta"; *jeden hloupý přítel* — snad Josef Jiří Kolár (1812—1896), dramatik, herec a režisér českých představení.

20. [Začátkem roku 1860 z Litomyšle], 1 dvojl., 8°, b. d., papír nažloutlý, NM, datace podle obsahu.

abych Tebe pozdravil — z Litomyšle; Neruda tam redigoval Obrazy života; *Górský* — Max G., taneční mistr, vyučoval v hotelu U arcivévody Štěpána na Smíchově na rohu Kartouzské ulice a Kinského třídy (dnešní Kirovovy); *švagr Heydukův* — Josef Kučera (1829—1907), chemik a málo úspěšný publicista a novinář; u Antonína Augusty tehdy redigoval Hlas z Litomyšle, týdeník pro vážnější zábavu a všestranné živnostenské... poučení a vzdělání.

21. Do Knína 22. května [1860], 1 dvojl., 8°, na str. 4 adresa, NM.

Dalibor — hudební časopis (vycházel od r. 1858); *v pátek nebo nanejdýl v sobotu* — tj. 25. nebo 26. května; *Barák je posud na policii* — Josef B. byl 17. května zatčen pro účast na svatojanské vlastenecké slavnosti; *v Knížecí* — v smíchovském zájezdním hostinci Na knížecí, stanovišti dostavníků.

22. Do Knína 2. června [1860], 1 dvojl., 8°, m., Anna Holinová připsala vročení: Asi 1860. NM.

včera večer jsem přijel — z Litomyšle; *v Tvé zrzavým ingoustem napsané ... cedulce* — tento dopis Anny Holinové není dochován; *u Baráka v Kouřímě* — Josef B. byl po vyšetřování vypovězen do Kouřimi.

23. Do Knína 5. června [1860], 1 dvojl., 8°, Anna Holinová v originále přeškrtla větu „Opováží-li se“ až „zdvořile zase slečno“. NM.

na tak krásně započatý Tvůj list — tento dopis Anny Holinové není dochován; *Emi* — viz str. 566; *z listu, který jsi Emimu psala* — není dochován; *Marie S.* — Sršňová (nar. 1841), provdaná později za Ludvíka Kakše, důchodního v Sedlčanech a ředitele advokátní kanceláře ve Slaném, divadelního diletanta a libretistu; Neruda se s rodinou Kakšových stýkal po celý život a stopy tohoto přátelství jsou i v jeho korespondenci (viz Dop. III); Zdeněk Nejedlý (Litomyšl. Tisíc let českého města, 1914, str. XXXIX) se domníval, že šlo o herečku Marii Stránskou; *podobizně* — viz dopis č. 25.

24. Františku Holinovi [mezi 5.—15. červnem 1860], navštívenka bez podpisu, jméno tištěno verzálkami v pravém rohu dole; b. d., NM. Datace podle obsahu a typu navštívenky.

na Dobříš — Neruda jel do Dobříše dostavníkem, odtud do Knína musil pěšky; v Kníně bydlil v hostinci U černého koně; *Päumann* — Anton P., pražský policejní ředitel za Bachova režimu; byl přeložen v únoru 1861 z Prahy do Krakova; *Štrobach* — Josef Strobach, policejní ředitel v Linci, člen vědeckých společností.

25. Do Knína [15. června 1860], originál není znám; otisk: Bohuslav Čermák, Jan Neruda, Květy, XVII, 1895, I. pololetí, str. 681; Albert Pražák (Neruda v dopisech, 1950, 63) otiskl proti B. Čermákovi navíc oslovení „Milý Anoušku“ a datum, měl tedy v ruce originál. Neruda připojil k dopisu svou fotografii a dva stereoskopické snímky (viz dopis další).

enfant perdu — ztracené dítě, ztroskotanec, zde však spíše ve vojenském významu: ztracenec, přední hlídka.

26. Do Knína 21. června [1860], 1 dvojl., 8°, NM.

Tvůj milý list — není dochován; *ostré pokračování* — viz další dopis; *paní Pešková* — Eliška P. (1833—1895), později provdaná Švandová ze Semčic, herečka, představitelka Nerudovy Francesky di Rimini; její litografický portrét od Josefa Farského podle kresby malíře J. A. Brandejse (Brandeise) byl vydán r. 1860; *Česká deputací* — Fr. Lad. Rieger a Josef Macháček, továrník ze Zdic, otec Terezie Macháčkové (do níž se Jan Neruda r. 1864 zamiloval), mluvčí českých buržoazních liberálů, podali 18. června 1860 císaři pamětní spis (viz dopis č. 32); žádosti liberálů vyhověno nebylo.

27. Do Knína 23. června [1860], 1 dvojl., 8°, NM. Slíbené pokračování dopisu z 21. června.

to o S. — o Marii Sršňové, viz dopis č. 23.

28. Do Knína 26. června [1860], 1 dvojl., 8°, papír hnědavý, zn. Superfine Satin, NM. Anna Holinová připsala vročení a přeškrtla tužkou třetí odstavec dopisu; některá místa jsou (Holinovou?) podtržena. Nepůvodní je i oprava na počátku druhého odstavce, „o níž píšeš" místo Nerudova „o níž pravíš".

Láska k básníkovi — román Karolíny Světlé, vydaný r. 1860 v Bibliotéce českých původních románů; *Sklenář* — Josef S. (1835—1890), přítel Nerudův, tajemník Družstva Národního divadla, od r. 1867 manžel Otýlie Sklenářové-Malé; *Čelín* — ves u Knína.

29. Do Knína [2. července 1860], 1 list, 8°, NM. Jan Neruda omylem datoval dopis 2. červnem, podle obsahu (zpráva o vídeňské deputaci z 18. června) je zřejmé, že byl dopis psán po 21. červnu 1860 (viz dopis č. 30).

list nový — tento dopis není znám; *peticí* — viz dopis č. 26; *B.* — Josef Barák, viz dopis č. 22; *Päumann* — Anton P., pražský policejní ředitel, sám udal Baráka; o výsledku nového vyšetřování viz v dalším dopise.

30. Do Knína 12. července [1860], 1 list, 23,1×23,2 cm, NM. Původně list foliový, jak ukazuje nezvyklý formát a jasná stopa, že byl v dolní části ustřižen kus listu (část textu druhého odstavce); papír s tištěným záhlavím Redakcí Obrazů života.

S. — Marie Sršňová, viz dopis č. 23; *P.* — snad jakýsi Popp; viz dopis č. 85; *Barák* — byl externován (viz předch. dopis) po novém vyšetřování.

31. Do Knína 16. července [1860], 1 dvojl., 8°, papír s tištěným záhlavím Redakcí Obrazů života, NM. Dopis, na nějž zde Neruda odpovídá, není dochován.

za biogr. p. P. — viz předešlý dopis.

32. Do Knína 21. července [1860], 1 dvojl., 8°, papír se záhlavím Redakcí Obrazů života, NM. V textu je pozdější podtržení slov a oprava tužkou. Odpověď na nedochovaný dopis Anny Holinové.

Tvé narozeniny — 16. května.

33. Do Knína [29. července 1860], 1 dvojl., 8°, papír se záhlavím Redakcí Obrazů života, b. d., NM. Anna Holinová připsala tužkou datace: 29. července 1860. Druhý odstavec dopisu Anna Holinová tužkou přeškrtala.

podobné otázky — na datum Anniny svatby s Nerudou; *od září bude vycházet český politický list* — deník Čas; začal vycházet až 2. října 1860, povolení k jeho vydávání dostal JUDr. Alois Krása (1828—1900), politik, někdejší spolupracovník Havlíčkových Národních novin a Slovana; Jan Neruda se stal v Čase literárním i divadelním kritikem a fejetonistou

a setrval v něm do konce roku 1861, kdy přestoupil se svými přáteli do nově založeného Hlasu; *Tonner* — Emanuel T. (1829—1900), publicista, politik polonofilského zaměření (v l. 1854—1856 byl profesorem v Haliči); *Vávra* — Vincenc V. (1824—1877), pseudonymem J. Sl. Haštalský, v r. 1848 radikální demokrat, novinář; *dr. Uher* — JUDr. František U. (1826—1870), poslanec; *Liblínský* — vl. jm. Jan Knedlhans (1823—1889), radikální demokrat z r. 1848, spisovatel a novinář; *Majer* — JUDr. Rudolf Mayer (1837—1865), básník, Nerudův druh z prvního ročníku almanachu Máje (1858), kde debutoval; *Schwarz* — František S. (1840—1906), spisovatel, politik a publicista; *přiložené dva obrazy* — patrně snímky stereoskopické.

34. Do Knína, [srpen — září 1860], 1 dvojl., 8°, papír se záhlavím Redakcí Obrazů života, b. d., NM. Datace podle papíru se záhlavím, podle údaje o besedách a podle zprávy o chystaném návratu Anny Holinové z Knína.

sedělo nás tam patnáct mužských — společnost o besedách tvořili mj. taneční mistr Karel Link, hudební skladatel Ferdinand Heller, spisovatel dr. F. V. Jeřábek, J. R. Vilímek a Jan Otto, prof. Tonner, JUDr. Václav Linhart, dr. Miroslav Tyrš a MDr. Jan Musil.

35. [Před říjnem 1860], 1 lístek, 16°, svisle linkovaný, b. d., NM. Datace podle údaje „dějí se velké věci“: buď jde o přípravu k vydávání Času (2. října 1860), nebo o události předcházející vydání císařského diplomu (20. října 1860).

Körner — Karl Theodor K. (1791—1813), něm. básník.

36. [Po 2. říjnu 1860], 1 dvojl., 8°, žlutavý papír se záhlavím Redakce Času, b. d., NM. Datace podle dne, kdy začal Čas vycházet. Na str. 2—4 si napsala Anna Holinová tužkou seznam své knihovny, dnes už z velké části nečitelný.

37. [Po 2. říjnu 1860], 1 dvojl., 8°, žlutavý papír se záhlavím Redakce Času, b. d., NM. Datace jako u dopisu předcházejícího. Souvislost s ním naznačuje snad i pozdrav matce Anny Holinové.

text k zítřejšku — snad blahopřání k svátku Annina otce (4. října Františka).

38. [Počátkem listopadu 1860], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, psáno tužkou, b. d., NM. Datace podle údaje o účtování Barbory Nerudové s Joachimem Barrandem (ŽJN III, 137), podle zmínky o redakci a podle žádosti o vzkaz, jak se vede (matce Anny Holinové? — viz dopisy předcházející).

39. [26. prosince 1860], drobná bílá navštívenka, jméno tištěno verzál-

kami v pravém dolním rohu, b. d., NM. Datace podle zprávy Času z 28. prosince: beseda v Šárce byla 26. prosince.

Svátek — Josef S. (1835—1897), novinář a spisovatel, autor prací kulturně historických a historických románů, Nerudův spoluredaktor v Času.

40. [31. prosince 1860], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM. Datuji podle obsahu.

Ať dnes zůstane Emi doma — 1. ledna 1861 otiskl Čas zprávu vídeňského časopisu Wanderer, že byly v Praze přes noc vylepeny na rozích pobuřující plakáty, a vyvrací ji jako nepravdivou; asi 30 osob bylo však té noci napadeno na Václavském náměstí policejní stráží ze Žitné ulice, přičemž byl těžce zraněn jeden bulharský student a dva Srbové byli zatčeni; *Päumann* — Anton P., viz dopis č. 29.

41. [Kolem 5. ledna 1861], drobná navštívenka, b. d., originál NM. Datace podle obsahu.

pro... proti — po expozé ministra Schmerlinga z 5. ledna 1861 o volebním řádu do zemských sněmů v skupině městské a venkovské (na prospěch něm. buržoazie) počala se česká buržoazie stavět k jeho návrhům s výhradami; v svém provolání k volbám do zemského sněmu ze dne 8. března 1861 vyslovila nicméně uspokojení, že byly vypsány konečně ústavní volby, které se pak konaly 18. a 20. března 1861.

42. [Po 26. únoru 1861], drobná žlutavá navštívenka, jméno vytištěno v pravém dolním rohu, b. d., NM. Datace podle obsahu.

konstitucí — tzv. únorová ústava, vydaná 26. února 1861 a uzákoňující centralistické uspořádání říše, jež ponechávalo zemím a jejich sněmům skrovná práva, a nedemokratický volební řád do zemských sněmů (volilo se podle stavů a majetkových kurií a volební okresy v Čechách byly rozděleny tak, aby byla většina předem zajištěna něm. buržoazním poslancům).

Z tohoto období je snad nedatovaný dopis Anny Holinové (NM, ŽJN III, 149), v němž oznamuje účast na zábavě tanečního mistra Linka a důtklivě prosí Nerudu, aby tam také přišel.

43. Z Vídně [po 25. červnu 1861], 1 dvojl., 8°, m., na str. 4 adresní přípisek, b. d., NM. Datace podle pobytu Jana Nerudy ve Vídni r. 1861.

Krása — JUDr. Alois K., říšský poslanec, vydavatel Času; Neruda s ním odjel kolem 20. června 1861 do Vídně jako parlamentní zpravodaj; *„gemütlich"* — příjemný, útulný, bodrý.

44. [Počátek roku 1862], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM. Datace podle obsahu. Přípisek (Anna Holinová?): 11 — 5 Křížovnicky.

všechny mé loňské fejetony — může jít o fejetony z Času r. 1861; od

1. října do konce roku 1860 vyšly v Času jen 2 články literární a fejeton o Máchovi; jinak Neruda psal jen divadelní kritiky.

45. [Po dubnu 1862], 1 list, 8°, z., psáno tužkou, b. d., NM. Datace podle obsahu (6. číslo RK vyšlo v dubnu 1862).

Frencl — P. Innocentius Antonín F. (1818—1862), ThDr., spisovatel, kněz v Staré Boleslavi a v Praze, učitel češtiny na Akad. gymnasiu; jeho ilustrovaná Bible česká vycházela od r. 1861; „*Hus*" — časopis vydávaný v letech 1862—1864 Václavem Šubertem (1825—1885), tehdy evangelickým farářem v Krabčicích u Roudnice.

46. [Před 20. červencem 1862], 1 list, m., 8°, psáno tužkou, b. d., NM. Datace podle obsahu: 20. července podnikl pražský Sokol výlet do Šternberka u Smečna.

47. [Po 19. srpnu 1862], 1 list, 8°, psáno tužkou, b. d., NM. Datace podle obsahu (19. srpna slavnost borovská).

Frič — Josef V. F., žijící v exilu, tehdy už v Paříži; *havlíčkovské peníze* — havlíčkovský pamětní peníz, ražený podle borovské pamětní desky plastikem a medailérem Václavem Seidanem (1817—1870) a vydaný k havlíčkovské slavnosti v Borové.

48. [Před 9. listopadem 1862], drobná žlutá navštívenka, jméno vytištěno v pravém dolním rohu, b. d., NM. Datace podle obsahu (viz další dopis) a podle typu navštívenky.

49. [Před 9. listopadem 1862], 1 dvojl., m. 8°, z., psáno tužkou, b. d., NM. Datace podle zprávy o prvním uvedení Nerudova a Linkova tance Besedy v Hlasu 9. listopadu 1862. Beseda byla provedena 13. listopadu v Konviktě.

50. [Mezi 9. a 13. listopadem 1862], 1 dvojl., m. 8°, psáno tužkou, b. d., NM. Datace podle téhož data jako dopis předcházející a podle obsahu.

čtyry určené společnosti — Jan Neruda byl v prvním páru prvé čtveřice, jeho dámou byla choť Bedřicha Smetany Betty, v druhém páru byl Bedřich Smetana a Růžena Kučerová, snoubenka skladatele hudebního doprovodu Besedy Ferdinanda Hellera, v třetím páru byl Ferdinand Heller a choť tanečního mistra Linka.

51. Přípisek na dopisu Barbory Křížkové 31. ledna 1863, 1 dvojl., 8°, papír se záhlavím Administrace Hlasu v Praze, NM, pozůstalost Anny Holinové. Přípisek Jana Nerudy je psán tužkou, zkratku B. K. doplnil Neruda. V našem otisku je sdělení B. Křížkové tištěno kurzívou.

oznamte sl. Holinové — šlo o schůzku po provolání pražských vlaste-

nek, týkajícím se založení Průmyslového muzea a otištěném 27. ledna 1863: z této schůzky byla poslána Vojtěchu Náprstkovi adresa, datovaná 3. únorem 1863; *Boh. Macháčková* — správně Machačková, dcera Riegrovy sestry Terezie, provdané M.; *B. K.* — Barbora Křížková (1844—1879), později provdaná za nakladatele Františka Šimáčka, sestra manželky Vojtěcha Náprstka Josefy.

52. Františku Holinovi [před 29. dubnem 1863], drobná navštívenka, jméno tištěno v pravém dolním rohu typy kaligrafickými, b. d., NM. Datace podle dne odjezdu Jana Nerudy do západního Německa a do Francie (29. dubna).

v kláštěře — křižovnickém na Starém Městě u Karlova mostu.

53. [Po 20. červnu 1863], drobná navštívenka, jméno tištěno v pravém dolním rohu typy kaligrafickými, b. d., NM. Datace podle obsahu. Části navštívenky jsou odstřiženy, slovo „nic" na konci druhého odstavce doplňuji podle smyslu.

pozdravení od Anny — od Anny Fričové-Kavalírové z Paříže, Neruda se z cesty vrátil přes Belgii a Německo (Drážďany) 20. června 1863 (MC, passim); *druhého kluka* — Jan Josef F. (13. února 1863—1945), astronom, konstruktér, továrník; *Tři neděle jsem byl na cestě* — cesta trvala 51 dní, z toho 34 dní připadlo na Paříž; *Stařena, u které jsem bydlel* — madame Lacour, viz fejeton v Hlasu 6. června 1863 (MC, 223 a d.).

54. [Kolem 12. prosince 1863], drobná navštívenka, bez tištěného jména, psáno tužkou, b. d., NM. Anna Holinová datovala svůj přípisek 18 12/12 63.

knihy české — podle přípisku půjčila Holinová Nerudovi Gogola, Kolára a Malého.

DOPISY NEDATOVATELNÉ A PŘIBLIŽNĚ DATOVANÉ

55. 1 lístek, 12°, psáno tužkou, b. d., NM.

56. 1 list, 8°, r., zn. Superfine Satin, b. d.

57. [Před rokem 1859], 1 dvojl., 8°, v záhlaví mědirytina Hradčany s Malou Stranou v Praze (Hradschin mit Kleinseite in Prag). Verlag v[on] F. Kretschmar in Prag. Na str. 1—3 je dopis Anny Holinové. Neruda jej glosoval, podpis Anna Holinová vyškrabal, ale pak jej s novým svým přípiskem obnovil a na str. 4 připsal dialogizovanou parodii svých vztahů k Anně Holinové. NM. Text psaný Annou Holinovou otiskujeme kurzívou; faksimile celého dvojlistu viz v příloze.

Mühlstein — August M. (1820—1902), finanční úředník, důvěrný přítel

Nerudův (bydlel na Malé Straně ve Vlašské ulici, čp. 349, Neruda po něm posílal Anně Holinové i svá sdělení); z jejich vzájemné korespondence se dochoval dopis Nerudův z května 1856 (NM), jejž Mühlstein dal Anně Holinové přečíst a pak i daroval, ač ho Neruda v dopise výslovně žádá, aby Anně jeho vzkazy jenom tlumočil; *Link* — Karel L. (1832—1911), taneční mistr, s nímž Neruda vytvořil později tanec Besedu, viz dopisy č. 49, 50; Neruda a Holinová k němu chodili do tanečních hodin; *Žlutý domek* — dnes už zbořený dům v Ostruhové (Nerudově) ulici na Malé Straně, nad Renthauzem, průchodním domem z Ostruhové ulice na Tržiště; „*o lásce ošemetné a o veliké falešnici*" — parafráze oblíbené a stále tehdy přetiskované jarmareční písně „Vale, lásko ošemetná, adieu, lebe wohl".

58. [Před rokem 1859], 1 list, 15,4×11,5 cm, b. d., podle slov „Uč se obému" je dochována jen jedna část dopisu. NM.

Emi — viz str. 566.

59. Přípisek na památníkovém lístku Roberta Macha. [Před rokem 1859], lístek s barevnou kresbou (růžový stvol a věneček), na rubu zápis Roberta Macha a přípisek Jana Nerudy tužkou, b. d., NM.

Andenken — V upomínku.

60. Přípisek na památníkovém lístku Franze Glasera. [Před rokem 1859], lístek s barevnou kresbou (stromové loubí, před ním na modlitební knize dva holoubci), na rubu německé památníkové verše, podpis a datace 5. 6. 1850; Nerudův přípisek tužkou česky na líci, německy na rubu, b. d., NM.

Překlad: K upamatování na [tužkou:] první lásku, od...

61. [Před roce 1859], 1 dvojl., 8°, b. d., NM.

62. [Po roce 1858], 1 list, 8°, psáno tužkou, b. d., NM.

63. [Po rokem 1858], 1 dvojl., 12°, psáno tužkou, b. d., NM. Na str. 3 koncipovala Anna Holinová tužkou odpověď Janu Nerudovi, rovněž nedatovanou (ŽJN II, 141):

Drahý Jene!

Když přijdeš k nám, tak se na Tebe pro maličkost hněvám, a když odejdeš, zpovídat se budu oustně, snad mi oustní rozhřešení více pomůže, a já se spíš polepším.

Jistě že čekáš, oč asi budu žádat —

Ich habe das Süße ... — Okusil jsem sladkosti vzájemného dopisování; *Toník* — snad týž, o kterém píše Neruda v dopise č. 58; *babička* —

patrně z matčiny strany, paní Šubertová; *Pohádky* — v té době vyšly Slovenské pohádky a pověsti Boženy Němcové a Pohádky Josefa Košína z Radostova.

64. [1859—1862], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM. Neruda se i podepsal.

65. [1859—1862], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., Vlastivědné muzeum v Hlinsku.
Ouklady a láska — drama Friedricha Schillera, vyšlo v Divadelní bibliotéce jako sv. 28 (před 24. dubnem 1859); *Tylův Pražský flamendr* — vyšel tamže jako sv. 29.

66. [1859—1862], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM.
na Příbrami asentovat — Emanuel Holina příslušel stále po otci do Knína, a proto byla jeho odvodním místem Příbram; šlo o pomoc, aby nebyl odveden.

67. [1859—1862], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM.
komptabilita — účetnictví.

68. [1859—1862], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM.
babička — viz vysv. k dopisu č. 63.

69. [1859—1862], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM. Neruda navštívenku signoval.

70. [1859—1862], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., Vlastivědné muzeum v Hlinsku. Datace přibližná podle údobí, kdy Neruda užíval těchto navštívenek a kdy už byl v redakci denního listu.

71. [1859—1862], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM. Datace podle obsahu a typu navštívenky.
Konvikt — hostinec v bývalém jezuitském konviktu v Konviktské ulici na Starém Městě pražském, s refektářem upraveným v koncertní a taneční síň.

72. [1859—1862], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM. Datace podle typu navštívenky. Svátek Barbory je 4. prosince.

73. [1859—1862], 1 list, 8°, psáno tužkou, b. d., NM.

74. [1859—1862], drobná navštívenka, jméno tištěno v pravém dolním rohu, b. d., Vlastivědné muzeum v Hlinsku.

75. [1859—1862], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami v pravém dolním rohu, b. d., NM.

76. [1859—1862], drobná bílá navštívenka, jméno vytištěno verzálkami v pravém dolním rohu, b. d., NM.

77. [1859—1862], drobná bílá navštívenka, jméno tištěno verzálkami v pravém dolním rohu, b. d., NM.

78. [1859—1862], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d. Datace podle obsahu.

revizí — revize zlomené korektury čísla novin (patrně Hlasu, do něhož Neruda přešel počátkem roku 1862); *jsi opět a ve všem na omylu* — týká se snad zpráv o Nerudových stycích s Karolínou Světlou a s Lidunkou Schmidtovou. Lidunce věnoval N. r. 1862 cyklus básní označený L*Š* v RK, č. 7 z 18. května (viz Básně I, 214).

79. [1860—1862], drobná bílá navštívenka, jméno tištěno verzálkami v dolním pravém rohu, b. d., NM.

80. [1860—1862], drobná žlutá navštívenka, jméno tištěno verzálkami v dolním pravém rohu, b. d., NM.

81. [1860—1862], 1 dvojl., 8°, papír hnědavý, zn. Superfine Satin, psáno tužkou, na str. 4 adresní určení, b. d., NM.

Sladkovský — Karel S. (1823—1880), radikální demokrat z r. 1848, člen redakce Hlasu, jeden z důvěrných přátel Jana Nerudy.

82. [1860—1862], drobná navštívenka, jméno tištěno verzálkami v pravém dolním rohu, b. d., NM.

83. [V létě 1860?], drobná žlutavá navštívenka, jméno tištěno verzálkami v pravém dolním rohu, b. d., NM. Datace velmi přibližná podle obsahu. Poslední slovo „večer“ je v originálu nejasně napsáno.

Vostřebal — Jan Bernard V. (1837—1860), epigon Nerudův, spolupracovník jeho časopisů, opustil Prahu před 25. listopadem 1860 a zemřel v Pardubicích na souchotiny 9. prosince 1860; Neruda byl pověřen vydáním jeho básnické pozůstalosti, k čemuž nedošlo.

84. [V létě 1860?], 1 dvojl., 8°, f., papír s vyraženou značkou Superfine Satin, b. d., NM. Přibližná datace podle značky papíru.

85. [V létě 1860?], 1 dvojl., 8°, f., papír týž jako u dopisu předešlého, psáno tužkou, b. d., NM. Přibližná datace podle značky papíru.

Popp — viz dopisy č. 30 a 31; *Vlasy nemohu poslat* — v pozůstalosti Anny Holinové (NM) jsou dochovány náramky z vlasů, vyzdobené barevnými korálky a kovovými cetkami.

86. [V létě 1860?], 1 list, 8°, f., zn. Superfine Satin, b. d., NM. Datace podle typu papíru.

87. [V létě 1860?], drobná žlutá navštívenka, jméno tištěno verzálkami v pravém dolním rohu, b. d., NM. Přibližná datace podle dopisu č. 33.

naší sbírky — patrně sbírky stereoskopických fotografií.

88. [V létě 1860?], 1 dvojl., 8°, papír hnědavý, Superfine Satin, b. d., NM. Přibližná datace podle papíru dopisu č. 28.

89. [Na podzim 1860?], 1 list, 8°, f., papír jako u dopisu č. 86 a 88, psáno tužkou, b. d., NM. Přibližná datace podle typu papíru.

revize — náhled zlomené korektury denního listu; *Taxis* — Rudolf z Thurnů a Taxisů (1833—1904), přítel Josefa V. Friče, přívrženec skupiny radikálů v šedesátých letech.

90. [1862], 1 list, m. 8°, z., psáno tužkou, b. d., přibližná datace podle obsahu.

schůze u paní Mužákové — patrně schůze o přípravách k založení dámského Sokola, viz dopis č. 92; *dr. Musil* — MDr. Jan Musil, cvičitel pražského Sokola, člen tehdejší Nerudovy společnosti, viz vysv. k dopisu č. 34; *praeses* — předseda.

91. [1862], 1 dvojl., m. 8°, z., psáno tužkou, b. d., NM. Přibližná datace podle obsahu.

k M. — k Mužákové (Karolíně Světlé); první datovaný dopis z korespondence Jana Nerudy s Karolínou Světlou je z dubna 1862.

92. [1862], 1 dvojl., m. 4°, z., psáno tužkou, b. d., NM. Přibližná datace podle obsahu.

do komité — do přípravného komitétu pro založení dámského Sokola; první zpráva o podání žádosti o povolení dámského Sokola je v Hlasu 23. června 1862.

93. [1862], 1 dvojl., 4°, z., psáno tužkou, b. d., NM. Datace podle obsahu (zmínky o Lidunce Schmidtové). Dopis je pomačkán a těžko čitelný. Anna Holinová si jej proložila znaménky a odkazovými hvězdičkami a na prázdných místech připojila své poznámky; v pozůstalosti Anny Holinové (NM) jsou dva opisy, jeden chybně datovaný: Leden 1863.

o ... „lásce" k Lidunce Š. — viz dopis č. 78.

94. [1862], 1 dvojl., m. 8°, z., psáno tužkou, b. d., NM. Vročení podle papíru shodného s papírem dopisů předešlých.

95. [1862], 1 dvojl., m. 4°, z., psáno tužkou, b. d., NM. Vročení podle papíru shodného s papírem dopisů předešlých. Z listu se sdělením je odstřižena část pod Nerudovým podpisem.

96. [1862], 1 dvojl., m. 8°, z., b. d., NM. Vročení podle papíru shodného s papírem dopisů předešlých.
L. — snad Ludmila Schmidtová nebo herečka Arnoštka Libická, s níž se podle zmínek v dopisech Karolíny Světlé Marii Němečkové Jan Neruda stýkal; Karolína Světlá Němečkové píše (ŽJN III, 333): „Libická se může s jistým pánem těšit a stýkat se s ním", protože ji její dosavadní ctitel JUDr. Karel Mattuš (1836—1919), politik a pozdější poslanec, opustil a zamiloval se do Ludmily Schmidtové.

97. [1862—1863], 1 list, 8°, psáno tužkou, b. d., NM. Vročení podle obsahu.
komité — přípravný komitét dámského Sokola; *Schwarz* — František S., viz dopis č. 109; *Průmyslové muzeum* — Anna Holinová spolu s Jenny kněžnou Taxisovou, Karolínou Světlou, B. Machačkovou, B. Křížkovou, Ludmilou Schmidtovou a jinými podepsala provolání k vlastenkám na podporu Vojty Náprstka při budování Průmyslového muzea, datované 25. lednem 1863 (viz Hlas z 27. ledna 1863).

98. [1862 — 1863], 1 dvojl., m. 8°, z., b. d., NM. Vročení podle téhož papíru jako u dopisů předešlých.
Mottl — Vendelín M., Nerudův krejčí v Široké, dnešní Jungmannově ulici na Novém Městě, č. 33.

99. [1863], drobná navštívenka, jméno je tištěno v pravém dolním rohu typy kaligrafickými, b. d., NM. Vročení podle typu navštívenky.

100. [1863], drobná navštívenka, jméno tištěno v pravém dolním rohu typy kaligrafickými, b. d., NM. Datace jako u předchozího dopisu.
Hof — Karel Vít H. (1826—1887), spisovatel, novinář, předchůdce Jana Nerudy v redakci Rodinné kroniky (od března do konce r. 1862); *Myslivecké zábavy* — přesně Zábavy myslivecké, sborníček poučných i zábavných statí, vydávaný v letech 1856—1864 za redakce Františka Špatného.

101. [Koncem šedesátých let], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Datace podle obsahu.

102. Do Paříže 20. března [1859], 1 dvojl., 8°, m., b. r., NM. Vročení podle obsahu.

„*Er denkt an Öst'reichs Festungsduft...*" — Vzpomíná na puch rakouských žalářů a bodá koně ostruhami; *přítel B.* — Josef Barák; *tuš* — sprcha; *Tvá žena* — Anna Fričová, rozená Kavalírová (lit. pseudonym Anna Sázavská, 1825—1893); *s tím rumem* — s troskami reakčních názorů; *Karel* — Karel Sabina; *Malý Jakob* — Jakub M. (1811—1885), konzervativní novinář a publicista, podnikl na Karla Sabinu útok v písecké Poutníku od Otavy z 20. února 1859; Jan Neruda mu za Karla Sabinu odpověděl v OŽ 11. března 1859 („První a poslední slovo panu J. Malému", viz Lit. I, 61 a d.); *kňučí sice ten pes Poutníkův* — replika Jakuba Malého v Poutníku od Otavy z 20. března 1859; *Sova v Mystériích Sueových* — postava z knihy Mystères de Paris (Tajnosti pařížské) Eugèna Suea (1804—1859), franc. maloburžoazně sociálního romanopisce; *U nás* — anonymní veršovaný pamflet Jana Nerudy z r. 1858, viz Lit. I, 19 a d.; *o Večerních písních Hálkových* — 1. ledna 1859 (Lit. I, 48 a d.); *na vinici Máj* — druhý ročník almanachu Máj v redakci Vítězslava Hálka; *moje čardáše* — v II. roč. Máje má Neruda epickou báseň „Divoký zvuk" (Básně I, 83); „*Škytáníčka*" — otištěna nebyla a neznáme je ani z pozůstalosti; zmínka o nich v dopise může být i jenom žertovnou fikcí; *Na škole už nejsem* — viz dopis č. 12; *Waldau* — Alfréd W. (vl. jménem Josef Waldemar Jarosch, 1837—1882); OŽ 15. dubna 1859 ohlásily vydání jeho něm. antologie z české poezie; *Böhmische Nationaltänze* — České národní tance; *že jsem jeho „Granaten"... zklepal* — kritika Waldauova spisu Böhmische Granaten v PM 15. prosince 1858 (Lit. I, 58); *můj článek o témže předmětu* — „České národní tance" (OŽ z 1. ledna 1859, viz Umění, 7); *Iridion* — překlad dramatické básně pol. básníka Zygmunta Krasińského (1812—1859), vydaný knižně až r. 1863; *Sny a touhy* — patrně původní podoba Fričovy knihy Výbor básní z r. 1861, vydané v Ženevě (soudíme tak podle toho, že vstupní báseň „Pěvcům" z knihy Sny a touhy byla otištěna v II. ročníku almanachu Máj a že ve Výboru básní je báseň „Soupěvcům"); *modality stran jmena* — cizí adresy umožňující písemný styk bez kontroly rakouské policie; *nemluvils o tom ve Vídni?* — patrně s víd. žurnalistou Vratislavem Kazimírem Šemberou, Nerudovým důvěrným přítelem (viz Dop. II); „*prodat Tarasa Bulbu, Diblíka*" — Fričův překlad Gogolova Tarase Bulby byl s pseudonymem J. St. Hynek hrán v Praze r. 1857 a jeho překlad hry Charlotty Birch-Pfeifferové Diblík, šotek z hor vznikl r. 1858 za folkloristické pomoci Boženy Němcové; *Řivnáč* — pražský knihkupec; *Neopeřence fedruju* — jde o epigony B. St. Jansu, J. D. Panýrka, J. B. Vostřebala; *Heyduk* — Adolf H. připravoval do tisku Básně, které vyšly ještě téhož roku; *Barák* —

knihu svých básní nevydal; *Karel dostane... Jasoně do rukou* — Karel Sabina; redaktorem časopisu Jasoň se však stal Jan Erazim Sojka.

Počátkem ledna 1860 poslal Neruda Fričovi do Paříže vzkaz prostřednictvím Anny Holinové a Anny Fričové-Kavalírové, 1 dvojl., 8°, b. d., NM, archív Josefa V. Friče. List podle zmínky o Thackerayovi souvisí s dopisem Jana Nerudy Anně Holinové z 31. prosince 1859, viz dopis č. 18. Neruda text buď diktoval, nebo napsal koncept; dosvědčuje to u Holinové výjimečná gramatická a pravopisná správnost (jen tři chyby: úkazek [m. ukázek], Obrazi, přátele [m. přátelé]). Postskript napadl Nerudu patrně později, snad jej Anně Holinové jen řekl, nebo jej napsal nečitelně, takže se Anna musela dotázat 31. prosince 1859, jak má slovo Thackeray napsat. Text listu psaného Holinovou zní:

Milá Anno!

Odpusťte, že tak dlouho má odpověď na sebe čekati nechala. Chtěla jsem Vás zároveň o mnohém zpravit, nemohu však ještě nyní toho učinit. Především bych Vám byla ráda zprávu dala, že N. obdržel už povolení k vydávání časopisu; čekal ho každým dnem a čeká ještě, že se konečně bude moci do Litomyšle přestěhovat, — ouřední cesty jsou ale dlouhé a posud nedoběhly svého konce.

Ať se má ale věc jakkoli, žádá Vás přece, aby J. zaslal konec svého literárního pojednání o Bérangerovi a v něm hodně ukázek přeložených.

Snad by mohl prý též napsat nějaký článek o novější anglické literatuře — — nezná-li ji, má tam alespoň dosti literárních časopisů a jiných pomůcek po ruce, jež mu to ulehčí.

Obrazy života byly posílány pod dobrou adresou, a přece se tam nedostaly!

Už hezky dávno mám za sebou všechna pozdravení, jimiž Vaši přátelé Vás obmyslili, jsem přesvědčena, že žádné z těch pozdravení dosud nevychladlo.

Líbá Vás srdečně

Vaše

Anna Holinová.

P. S. Nějaké pojednání o Thackerayovi by bylo velmi vítané.

[Vysvětlivky k dopisu A. Holinové: *povolení k vydávání časopisu* — Obrazů života, u tiskaře a nakladatele Antonína Augusty v Litomyšli; *že se... bude moci do Litomyšle přestěhovat* — kdyby byl dostal Augusta povolení vydávat Obrazy života čtrnáctidenně, byl by se musil Neruda přestěhovat do L., aby byl v stálém styku s tiskárnou; *J.* — J. V. Frič; *pojednání o Bérangerovi* — dokončení stati o franc. básníku Pierru Jeanu B. (1780—1857); vyšla ve 4., 8., 9. čísle OŽ, v č. 4 je i Fričův překlad osmi Bérangerových písní; *článek o novější anglické literatuře... o Thackerayovi* — Frič nic takového pro OŽ nenapsal.]

103. [Do Paříže počátkem ledna 1860], 1 dvojl., 8°, m., psáno cizí rukou, b. d., NM. Datace podle dopisu předešlého.

Obrazy života nejsou koncesionovány — jako čtrnáctideník, viz dopis předchozí; *Zeleného časopis politický* — prof. Václav Zelený (1825—1875), lit. historik a publicista, zažádal o povolení vydávat časopis Národ nebo Noviny československé; redaktorem měl být Jan Slavomír Tomíček (1806 až 1866), spisovatel, osmačtyřicátník; pražský policejní ředitel viděl v Zeleném exponenta českých liberálů, Riegra a Palackého; *Béranger... Thackeray* — viz předešlý dopis.

104. Do Paříže 17. července 1860, 1 dvojl., 8°, NM.

že jsem chválit nemohl, co jiní chválili — kritiky Večerních písní (OŽ 1. ledna 1859, Lit. I, 48 a d.) a eposu Mejrima a Husejn (OŽ 24. června 1859, Lit. I, 124 a d.); *kritiku na Alexeje* — napsal ji pro OŽ (4. číslo, str. 185 a d.) Gustav Pfleger Moravský; *„pro marionety"* — v referátu o III. ročníku almanachu Máje, Praž. n. 24. června 1860; *naši hoši* — demokratická skupina bývalých radikálních demokratů a mladých literátů; *Tvoje básně má... Hálek* — Sny a touhy (příští Výbor básní, vydaný r. 1861 v Ženevě); *vydání Pflegerových básní* — Cypřiše (1861); *Frankl* — Julius F., slovenský malíř, žijící tehdy v Paříži, viz o něm i v dopise č. 115; *kritiku Pflegerovu za Francesku* — Neruda ji otiskl v 2. č. OŽ v únoru 1860; *Anna* — Holinová.

105. [Do Paříže před 1. květnem 1863], 1 list, 8°, b.d., NM. Datace podle obsahu.

kdy mohu z Prahy — Neruda se na cestu po Německu, do Paříže, do Belgie vydal 29. dubna 1863; *s uděleným mně grošem* — s podporou 400 zl od Svatoboru.

106. [Do Paříže před 24. červnem 1863], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Frič připsal datum doručení, 24. června 1863.

Přibyl jsem... do Prahy — Neruda se vrátil 20. června 1863; *Švanda* — Pavel Š. ze Semčic (1825—1891), dramaturg Prozatímního divadla; *časopis literární* — Nerudovi se jej nepodařilo založit při Umělecké besedě; počala tam nabývat převahy literární frakce, jejíž program mu nevyhovoval (Jiljí V. Jahn a později i Václav Štulc); *Dcera Otokarova* — u Josefa R. Vilímka nevyšla, z vydávání Chocholoušových sebraných spisů u Vilímka sešlo; *ku knihovně pařížské Besedy* — Neruda sbíral pro ni knižní dary; *Vojáček* — Ladislav V., pařížský Čech, pocházející z Tetína; *Chodźko* — Alexandr Ch. (1804—1891), pol. slavista; *Zdekauer* — některý člen známé pražské židovské bankéřské rodiny; *„trezory"... „recueil"* — pokladnice... sbírky (edice franc. lidových písní).

107. Karlu Fričovi [8. září 1863], 1 list, 8°, m., b. d., NM. Datace podle obsahu.

Karel Frič — bratr J. V. Friče; *v mém dnešním fejetonu* — v Hlasu 8. září 1863 (viz MC, 49 n.); *list pro sebe a pro Josefa* — redakci RK převzal Neruda koncem září 1863; *Václav* — Václav Vojtěch Frič (1839—1916), třetí z bratří Fričů, majitel obchodu s přírodninami; roztržka mezi Nerudou a bratry Fričovými měla patrně hlubší politické důvody: pražští bratři Fričové patřili k radikálně demokratické skupině, která v této době útočila na Nerudu (viz historii veršovaného pamfletu Apríl, vydaného po 22. březnu 1862 Josefem Martinem /1842—1924/, ale inspirovaného Václavem Fričem) a chtěla J. V. Friče od Nerudy odtrhnout.

108. [Do Paříže 16. září 1863], 1 list, 8°, b. d., NM. J. V. Frič připsal datace: 16. září 1863 z Prahy.

Švarc — František Schwarz (1840—1906), žurnalista a politik; *Gartenlaube* — něm. ilustrovaný rodinný časopis; *Baladu potřebuju tuze* — J. V. Frič má v RK už 10. října báseň „Bulharky" s podtitulem „Balada podle děje z roku 1832"; *žádné prostřednictví Karlem* — Karlem Fričem; *Slované v Paříži* — viz dopis č. 107; *honoráry může brát od Švarce* — buď Karel Frič, anebo některý jiný prostředník J. V. Friče, např. mladý Jelínek, viz též dopis další; *perské překlady pomocí Chodźka* — v RK otištěny nebyly; *jsem dramaturgem* — Neruda byl sice jmenován v novinových zprávách jako příští dramaturg, ale již v prosinci 1863 definitivně úřad odmítl pro rozpory s intendantem divadla Fr. L. Riegrem; *mému Honzíkovi* — Fričovu synu Janovi (viz dopis č. 53); *Libla* — Jan Knedlhans Liblinský (1823—1889), radikální demokrat, spisovatel a novinář, člen redakce Hlasu; *poděkování pařížských Čechů* — za sebraný dar knižní; Neruda je otiskl v Hlasu 19. září 1863, mezi podepsanými je i Ladislav Vojáček z Tetína (viz dopis č. 106).

109. [Do Paříže před 26. zářím 1863], 1 list, 8°, b. d., NM. J. V. Frič datoval: 26. září 1863. Dopis je psán v den, kdy přišlo oznámení policie, datované 21. zářím 1863, podle něhož není námitek proti Rodinné kronice Nerudově a Schwarzově.

Ve spěchu a první radosti — po převzetí redakce a úřadu dramaturga; *za Tvého Sheridana* — J. V. Frič přeložil a zpracoval hru franc. dramatika Aylica Langléa Un homme de rien (Člověk z ničeho = z nízkého rodu) s názvem Richard Sheridan podle hlavní postavy irského politika a básníka (1751—1816); *Kroupa* — Bohuslav K. (1838—1912); *Pinkas* — Soběslav P. (1827—1901), *Čermák* — Jaroslav Č. (1830—1878), čeští malíři žijící v Paříži; *Římské lázně* — obraz Théodora Chassériaua (1819—1856) ze sbírek v Louvru; *Afrikán Krátký* — český eskamotér Krátký-Bašik, jejž Neruda poznal v Paříži a o němž psal pak r. 1864 v Hlasu (viz DK I, 303).

110. [Do Paříže před 14. listopadem 1863], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Datace podle data otisku Fričova Mazepy v RK (14. listopadu 1863).

do rovnosti — tj. asi do 1000; *Liegert* — František L. (1803—1881), ředitel Prozat. divadla; *Švanda* — viz dopis č. 106; *Mazepa* — Neruda z této tragédie otiskl v RK 14. listopadu 1863 monolog titulní postavy, Ivana Stepanoviče M., atamana donských kozáků; k inscenaci však nedošlo; *Kolár mladší* — František Karel K. (1830—1895), synovec Jiřího Josefa Kolára, herec a kreslíř, karikaturista a politický satirik; *Sheridan* — viz dopis č. 109; premiéra byla až 1. října 1864; *aforismy* — vycházely anonymně; *Słowacki* — Listy o Słowackém, RK 20. února a 5. března 1864, 241 a d.; *Konarski* — článek o Šimonu Janušovi Konarském, pol. protiCarském revolucionáři, RK 20. prosince 1863, 145; *překlady z perštiny* — viz dopis č. 108; *Tvoje fejetony z Paříže* — vyšly r. 1863 7. listopadu, r. 1864 23. a 30. ledna a 5. března.

111. [Do Paříže před 24. prosincem 1863], 1 list, 8°, papír se záhlavím Redakce Rodinné kroniky v Praze, b. d., NM. Datace podle data otisku článku o Š. J. Konarském v Rodinné kronice 24. prosince 1863.

112. Do Paříže 8. ledna 1864, 1 list, 8°, papír se záhlavím Redakce Rodinné kroniky v Praze, NM.

Zlatá Praha — ilustrované listy zábavné a poučné, vydávané od 1. ledna 1864 nakladatelem a tiskařem Karlem Seyfriedem za redakce zprvu Vítězslava Hálka a od dubna 1865 Bohumila Jandy Cidlinského, zaniklé smrtí vydavatelovou (červenec 1865); *nákres jeho náhrobku* — v RK nebyl otištěn; *náhrobek polský* — náhrobek polských exulantů v Paříži s proticarským nápisem „Exoriare...“, vzatým z Vergiliovy Aeneidy („Kéž vzejde z kostí našich nějaký mstitel“); *Tvou podobiznu* — byla reprodukována v RK jako doplněk Fričových Zlomkovitých upomínek z mladosti mé (od 9. července 1864, str. 178 a d.).

113. [Do Paříže před 3. únorem 1864], 1 list, 8°, papír se záhlavím Redakce Rodinné kroniky v Praze, b. d., NM. J. V. Frič datoval: 3. února 1864.

Sheridan, Mazepa — viz dopisy č. 109, 110; *Vplyv na repertoár jsem neztratil* — viz dopis č. 109; *pokud nebude divadlo zcela v rukou Liegertových* — k osamostatnění českého Prozatímního divadla došlo o velikonocích 1864; *V dubnu jsou narozeniny Shakespearovy* — v shakespearovském čísle RK (22. dubna 1864) byla báseň Fr. V. Jeřábka a dva příležitostné články; J. V. Frič příspěvek neposlal; *bájka o provaze* — nebyla v RK otištěna; *Pinkas... Čermák* — viz dopis č. 109; v RK nebylo z jejich díla nic reprodukováno; *La noblesse et le peuple* — Vznešenost a lid, obraz Leona Kaplińského (nar. 1828), pol. revolucionáře, malíře a spisovatele, umístěný na pařížské výstavě mezi zamítnutými (refusées) a publikovaný v pařížském časopisu Le Monde Illustré; reprodukce byla otištěna v RK 28. května 1864, str. 105; „*gegen Postnachnahme*“ — na dobírku.

114. [Do Paříže před 9. červencem 1864], drobná navštívenka, lesklý

papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM. Datace podle obsahu.

dr. Linhart — JUDr. Václav Linhart (Linhardt, nar. 1832), auskultant u zemského soudu, pak zemský advokát, přítel Nerudův; žil ještě roku 1891; *Tvůj životopisný výjimek* — viz vysv. k dopisu č. 112.

115. Do Paříže 17. července 1864, 1 dvojl., 8°, papír se záhlavím Redakce Hlasu v Praze, NM. Dopis JUDr. Karla Sladkovského, přípisek Jana Nerudy na str. 4.

Kuřák — Josef K. (1842—1913), technik, účastník polského povstání z r. 1863; *Frankl* — Julius F., viz dopis č. 104; v RK byla otištěna reprodukce jeho obrazu Záboj; *Alfréd Waldau* — viz dopis č. 102, jeho Böhmisches Balladenbuch, Česká kniha balad, tiskem vydána nebyla.

116. Do Paříže 23. října [1865], 1 dvojl., 8°, papír našedlý, b. r., NM. J. V. Frič datoval nad textem: 23/10 65.

Nepříjemné poměry... s Rodinnou kronikou — Neruda ji přestal redigovat 24. září 1864; *Květy* — počaly za redakce Jana Nerudy a Vítězslava Hálka vycházet 30. listopadu 1865; *Gartenlaube* — viz dopis č. 108; *Chodźko* — Alexandr Ch.; viz dopis č. 106; *Léger* — Louis L. (1843—1923), franc. slavista.

117. [Do Paříže před 8. listopadem 1865], 1 list, 8°, našedlý papír, b. d., NM. J. V. Frič datoval pod textem na str. 2: dostal 8. listopadu 1865.

„přehled pařížských pimprláckých frajšpásů" — článek „Marionety v zahradě tuilerijské" (anonymně, Květy 5. dubna 1866, 266 a d.); *obrazy sociálního života pařížského* — „Z rukopisů Jana Amborského" (pseudonym Josefa V. Friče), Květy 8. února 1866, 130 a d.; *divadelní zprávy pařížské* — „Pařížský repertoár" (anonymně, Květy 22. března 1866, 202 a d.); „Propadlý kus bratří de Goncourtův" (Květy 11. ledna 1866, 82 a d.); *Dumas père* — Alexandr D. st. (1803—1870); Frič o něm do Květů nenapsal; *návrat do vlasti* — J. V. Frič se vrátil r. 1866 do Čech, ale ilegálně (viz Nerudův fejeton v NL 18. října 1890); s vítěznou pruskou armádou vnikl do Prahy, pak zase z Čech odjel; definitivně se do vlasti dostal teprve r. 1879; *stará Lacour* — Nerudova bytná za jeho pobytu v Paříži r. 1863 (viz dopis č. 53 a vysv. k němu; viz MC, 223 n.).

118. [Do Paříže před 14. prosincem 1865], 1 list, 12°, b. d., NM. Datace podle obsahu.

„Paleček" — Z kratochvilné historie o bratru Palečkovi několik divnou cestou náhodou vykutálených kusův čili artikulóv (Květy 14. prosince 1865, 35 a d., šifra J. V. F.); *Jakž bude s povídkou* — Neruda ji nedostal, viz další dopis.

119. [Do Paříže před 8. únorem 1866], 1 list, 8°, papír se záhlavím

Redakce Květů (modrý tisk v ornamentaci), b. d., NM. J. V. Frič připojil datum: 8. února 1866.

pracuješ na novele a na baladě — Neruda pro Květy nic z toho nedostal; *Rukopisy Amborského* — viz dopis č. 117; *Vstup a charakteristika Paříže* — Květy 8. února 1866, viz vysv. k dopisu č. 117; *„mozaika à la Bohemie"* — jako stručné zprávy v pražském něm. deníku Bohemia; *Česká včela* — čtrnáctidenní příloha Květů, začala vycházet 15. února 1866.

120. [Do Paříže před 14. březnem 1866], 1 list, 8°, papír se záhlavím Redakce Květů (modrý tisk v ornamentaci), b. d., NM. J. V. Frič datoval modrou tužkou: 14. března 1866.

Julius — JUDr. Julius Grégr, šéf Národních listů, v jejichž redakci byl Neruda od r. 1865; *Rukopisy Amborského* — viz dopisy č. 117 a 119; *Le Lion amoureux* — referát o hře F. Ponsarda, Květy 22. března 1866, s hlavním titulem „Pařížský repertoár", viz dopis č. 117; *„Marionety"* — viz dopis č. 117; *„Komárno"* — vzpomínky J. V. Friče na pobyt ve vězení v Uhrách v Komárně ve fejetonu NL od 14. března do 8. června 1866; *„pověst z okolí Bláníka"* — v Květech nevyšla; *v ukázkách z nové lyriky* — Květy otiskly v té době cyklus „Druhá ukázka z nejnovější lyriky české", obsahující básně Karla Weiraucha, Boleslava Ptačovského, Aloisa z Drahejšova, Jaromíra Čelakovského a Josefa Koláře.

121. [Do Paříže po 5. dubnu 1866], 1 list, 8°, m., b. d., NM. Datace podle obsahu.

Słowacki — týká se jiné práce než „List o Słowackém", viz dopis č. 110; *„Marionety"* — viz dopis č. 117, dodatek k pojednání nebyl otištěn; jméno J. V. Friče se po tomto dopise přestává v Květech vyskytovat; *„Commedia dell'arte"* — Fričův článek tohoto názvu v Květech nevyšel; *„Guignole"* — théâtre de Guignol, franc. loutkové divadlo, ani tato práce nevyšla; *ten článeček o výstavě* — Česká včela 21. května 1866, 38 a d., příspěvek „Letošní výstava umělecká na polích Elysejských v Paříži", šifrovaný J. V. F.

122. Anně Fričové-Kavalírové [do Paříže před 8. únorem 1867], 1 dvojl., 8°, papír se záhlavím Redakce Květů (modrý tisk, ornamentace), b. d., NM. J. V. Frič datoval: Přišlo 8. února 1867.

na druhou přednášku Sabinovu — týká se snad Sabinova posudku hry Františka Zákrejse Národní hospodář, o níž se v literárním odboru Umělecké besedy konaly dvě besedy, 31. ledna a 12. února 1867; *naše Květy* — Neruda v roce 1867 redigoval Květy společně s Vítězslavem Hálkem jen do 1. července; *jeho Komedie* — viz předešlý dopis; *fretování* — nuzování; *za doby výstavy* — Neruda se r. 1867 na pařížskou Světovou výstavu nedostal.

123. [Do Paříže v dubnu — květnu 1867], 1 dvojl., 8°, papír s červeně tištěným záhlavím Národní listy, b. d., NM. Datace podle obsahu.

na rusomanii — Frič ostře kritizoval v otevřeném listu v srpnu 1867 tehdejší carofilskou oficiální českou politiku (pouť do Moskvy na jaře r. 1867 byla vedena sice staročechy, ale i NL v ní viděly manifestaci proti rakousko-uherskému dualismu); *Dattel* — Ferdinand D. (1842—1882) jel do Paříže jako mluvčí radikální skupiny mladočechů patrně v době, kdy tam pobývali s politickými záměry Palacký a Rieger; *mladý Šembera* — viz vysv. k dopisu č. 102; *moje sebrané básně* — Knihy veršů, vydané před 6. prosincem 1867 (inzerát v NL) s předmluvou datovanou 12. srpnem 1867.

124. [Do Záhřeba před 18. říjnem 1877], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. J. V. Frič datoval modrou tužkou: 18. X. 1877. Na str. 4 jeho poznámky.

že se Ti sice nevede skvěle — viz dopis č. 125; *pasívní politika* — taktika bojkotu, prováděná staročechy na zemském sněmu a spolu s mladočechy na říšské radě; *Guldenerova Sofonisba* — drama Bernarda G. (1836 až 1877), vydané r. 1877; *Tůma* — Karel T. (1843—1917), redaktor NL; *Zákrejs* — František Z. (1839—1907); *dva svazky Tvé* — Sebrané spisy veršem i prózou (I—IV) vydal vlastním nákladem Fričovým Jan Otto až v letech 1879—1880; *Manfréda vytisknem* — Fričův překlad Byronova Manfréda byl do knižnice Poezie světová (nakladatelé Edvard Grégr a F. Dattel) za redakční spolupráce Jana Nerudy zařaděn až v r. 1882; *Schulz* — Ferdinand S. (1835—1905).

125. [Před červencem 1878], 1 list, 8°, b. d., NM. Datace podle obsahu.

Tvoje provolání — J. V. Frič vydal vlastním nákladem s datem „V červenci 1878" Vyzvání k předplacení (1 list, 13,2 × 23 cm, tiskem J. Otty v Praze); vypsal subskripci ve výši osmi zlatých na dvanáct asi desetiarchových svazků dramat, básní, povídek, fejetonů a článků; *Manfréd* — viz dopis č. 124.

126. [1880], navštívenka, větší formát, bez tištěného jména, b. d., NM. J. V. Frič datoval modrou tužkou: 1880 a připsal inkoustem: Neruda polapen při rendez-vous.

u schodů divadelních — je možné, že Neruda čekal na herečku Emílii Bekovskou, vl. jm. Betkovou, zesnulou tragicky 5. října 1882 ve Vídni (viz Dop. II, č. 483).

127. 20. února 1880, 1 list, 8°, NM.

ty autografy — Jan Neruda byl r. 1880 pověřen redakcí památníkového sborníku Národ sobě, vydaného pak k dobudování Národního divadla (viz o tom obšírně ve vysv. ke korespondenci s Ad. Heydukem, Jul. Grégrem, Lad. Quisem i s rodinou Tichých z r. 1880); J. V. Frič pro něj napsal báseň „Lux in tenebris" (Světlo ve tmách), již Neruda zařadil na třetí místo, epigram do cyklu Roj epigramů a pomáhal sestavit a upravit soubor význačných autogramů, reprodukovaných faksimilně.

128. [Po 20. únoru 1880], 1 list, 8°, b. d., NM.
na tu pauzu — na kopírování autogramů.

129. [Po 20. únoru 1880], 1 list, 8°, b. d., NM.

130. 13. července 1880, 1 dvojl., 8°, papír se záhlavím administrace Národních listů v Praze, Mariánská ulice č. 20, „U zlaté lodi", NM.
Pawikowski — Gustav P. (nar. 1851), překladatel Písní kosmických (Kosmische Lieder, 1881); *v Dioskurách* — ve vídeňském něm. časopisu Dioskuren.

131. 22. listopadu 1880, 1 dvojl., m. 8°, NM.
Dnes stojí v Politik — něm. pražský deník Politik otiskl zprávu, že vedení Národního divadla jedná s Nerudou, aby přijal místo dramaturga; zpráva byla Nerudovi nepříjemná, protože návrh odmítl už před měsícem (viz Fričovu poznámku v Divadelních listech I, 1880, 250), nechtěje spolupracovat mj. s ředitelem Janem N. Maýrem, protivníkem z dob polemik o Bedřicha Smetanu. Zpráva o Nerudově dramaturgství se mohla Friče dotknout i osobně, protože byl sám 31. října jmenován prozatímním dramaturgem Národního divadla; této funkce byl však zbaven již 15. ledna 1881.

132. [Kolem března 1884], drobná navštívenka bez jména, b. d., NM. Datace podle obsahu.
Šembera — Vrat. K. Š. byl v Praze v březnu 1884, viz Dop. II, dopis č. 559.

133. 12. července 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Děkuju Ti ... — Josef V. Frič se jako mluvčí zúčastnil spisovatelské deputace v den Nerudových padesátých narozenin 9. července 1884.

134. [Před 19. červencem 1884], 1 dvojl., 8°, m., b. d., NM. Datuji podle obsahu.
„*N. večírek*" — Nerudův večer byl uspořádán na Žofínském ostrově 19. července, pozvání k němu bylo vydáno s datem 12. července. Podle referátu NL byl večer zahájen básnickým proslovem Antonína Šnajdaufa, předneseným Marií Pospíšilovou, o Nerudovi pak promluvil J. V. Frič. Ukázky z básní Nerudových recitoval Josef Šmaha a Josef Lev zpíval písně na slova Nerudova. Přítomni byli hosté z Ruska, Polska a Uher a básník poslal účastníkům pozdravný přípis, jenž byl přečten; tímto pozdravem je patrně další Nerudův dopis poslaný Fričovi.

135. 19. července 1884, 1 dvojl., 4°, m., NM.

136. [Před 23. lednem 1887], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno

tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM. Datace podle obsahu: Frič psal do NL od r. 1882 až do r. 1890 s výjimkou roku 1888; zde jde patrně o jeho báseň „Českým Tomášům" z NL 23. ledna 1887, protože je v Nerudově sdělení zmínka, že Fričův příspěvek bude dán napřed nebo nazad, do přílohy, jak se dálo u příspěvků básnických, jimž nebylo vykázáno přesné místo.

137. [Listopad 1887], fotografie z ateliéru Mořice Klempfnera (Jan Neruda sedící) s přípiskem, NM. Tuto fotografii poslal Neruda i Heydukovým, viz dopis č. 243 z 22. listopadu 1887.

138. [K 1. lednu 1890], drobná navštívenka bez tištěného jména, NM. Těchto navštívenek užíval Neruda zvláště po svém úrazu z r. 1888, kdy byl nucen psát na loži tužkou. Mohla to být gratulace k jmeninám Josefa V. Friče (19. března).

ADOLFU HEYDUKOVI – EMÍLII HEYDUKOVÉ
(1860 – 1891)

Adolf Heyduk v svých Vzpomínkách literárních (1911), str. 69, píše: „Třetího ročníku [Máje] nedočkal jsem se v Praze ani já. Družina májová byla rozehnána, či jak mi Neruda psal, rozpadla se." Je to nejstarší stopa korespondence Jana Nerudy s Adolfem Heydukem, dopis není znám. Třetí ročník almanachu Máje vyšel počátkem května 1860.

Z tohoto období, snad z jara 1860, je fragment dopisu Adolfa Heyduka Janu Nerudovi (otiskl jej Albert Pražák v ČČM, LXXIX, 1905, 339—340; originál byl podle A. P. v majetku Anny Holinové, ale do Národního muzea se s její pozůstalostí nedostal). Heyduk v něm vyčítá Nerudovi úmyslné ochlazení přátelských styků.

139. [24. září 1863], 1 list, 8°, b. d., NM. Adolf Heyduk připsal vročení 1863 a v konvolutu Nerudových dopisů jej označil pořadovým číslem 1. Datace podle prvé zprávy o změně v redakci Rodinné kroniky z 15. září 1863.

Rodinná kronika — viz dopis č. 109; první číslo za redakce Nerudovy vyšlo 3. října 1863.

140. 9. prosince [1863], 1 list, 8°, papír se záhlavím Redakce Rodinné kroniky v Praze, b. r., NM. Adolf Heyduk připsal vročení 1863 a pořadové číslo 2.

Báseň Tvá — báseň „Verbíř" vyšla v RK 12. prosince 1863; *Šolcova báseň* — Václava Šolce (1838—1871) báseň „Mistr Jan", námětem pa-

trně shodná s Heydukovou básní „Hus“, byla otištěna v RK 31. října 1863; *Maixner* — Petr M. (1831—1884), český malíř historické a náboženské tematiky.

141. [Po 5. březnu 1864], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Heyduk připsal vročení 1864 a pořadové číslo 3. Pod Nerudovým podpisem je přípisek režiséra Prozatímního divadla Josefa Svobody: „Směl bych co bývalý aranžér tanečních hodin a starý i dosavádní přítel žádati taktéž o jeden exemplář? Josef Svoboda.“

Manuskript Tvůj — rukopis Heydukovy sbírky Básně (1864), v níž je oddíl Dozvuky.

142. [Koncem roku 1872], 1 list, 8°, šedý papír, b. d., NM.

143. [Počátkem roku 1873], 1 list, 8°, b. d., NM. Datace podle Nerudova dotazu v redakční listárně v 1. čísle Lumíru z 2. ledna 1873 (Lit. II, 305).

„milosrdní páni“ — stejnojmenná Heydukova báseň z cyklu Ze Slovenska (viz Lumír 1873, č. 1, str. 6); *Tvou větší báseň* — moravskou pověst „Příšerný oráč“ (Lumír 23. ledna 1873, č. 4, str. 44 — 45).

144. [Před 19. květnem 1873], 1 list, 12°, b. d., NM. Datace podle otisku ukázky šesti básní z Lesního kvítí v Lumíru 19. května 1873, str. 196. V první větě dopisu za slovem „Tvé“ Neruda přeškrtal do nečitelnosti slovo a nadepsal opravu: „Lesní“.

Lesní kvítí — vyšlo v nakladatelství dr. Edvarda Grégra a Ferdinanda Dattla r. 1873; H. věnoval knihu Janu Nerudovi.

145. 1. ledna 1878, korespondenční lístek, NM.

OT — Opavský týdeník.

146. 20. června 1878, 1 list, 8°, NM. Údaj je v datu nezřetelný, lze jej čísti i 26 (tak četl Albert Pražák, Neruda v dopisech, 1950, 389); datace 20. červnem je bližší datu narození první dcerky Heydukových Jarmily (narodila se 16. června 1878, zemřela 28. srpna t. r. a pohřbena byla 29. srpna).

Emilčin otec — viz str. 566.

147. 28. března 1879, 1 list, 8°, NM.

Spolek českých žurnalistů — Jan Neruda byl 12. ledna 1879 zvolen jeho novým předsedou. Adolf H. se stal členem Spolku českých žurnalistů, dochován je (NM, pozůstalost Jana Nerudy) jeho poukaz členského příspěvku z 30. května 1879, doprovoděný zdvořilostním přípisem; *že se od Tebe tiskne ... něco nového* — u Grégra a Dattla vyšla r. 1879 epická báseň Dědův odkaz; *Dattel vyjednává s J. J. Kolárem* — Grégr a Dattel

vydali r. 1879 Josefu Jiřímu Kolárovi (viz vysv. k dopisu č. 19) knihu Básně; *že jsem trávil mezi vámi* — r. 1878 ve dnech úmrtí jejich dcerky Jarmily.

148. 3. června 1879, 1 list, 8°, NM.

Díky za Tvou zásilku — odpověď Nerudova na Heydukovu přihlášku z 30. května 1879, viz předešlý dopis; *Pawikowski* — Gustav P., viz dopis č. 130; *Waldau* — Alfréd W., viz dopis č. 102; *ač budu-li doma* — Neruda se chystal do Vídně jako parlamentní zpravodaj NL (byl tam v první půli října 1879), na zájezd k Václavu Kounicovi na Vysokou u Příbramě a na výlet do Saska.

149. 8. června 1879, 1 list, 8°, NM.

Záložnu a spořitelnu ... ty advokátské adresy — přispěvatele pro Spolek českých žurnalistů; *Literární kruhy pražské se zas perou* — Lumír (VII, str. 256) uveřejnil článek „Kritika a kritikářství" proti tzv. moravské kritice, proti Janu Herbenovi, i proti pražským kritikům z tzv. tábora národního: proti Rudolfovi Pokornému v Koledě, Ferdinandu Schulzovi v Osvětě, Viktoru Guthovi v Politik a Elišce Krásnohorské v Osvětě i v Umělecké besedě.

150. 7. července 1879, 1 list, 8°, NM.

že Tě za několik dní navštívím — písecký Otavan oznámil Nerudovu návštěvu 19. července 1879 s týdenním zpožděním (viz též Adolf Heyduk, Vzpomínky literární, 1911, 113); *k Václavovi Kounicovi* — před zájezdem do Písku se zastavil Neruda nejdříve na Vysoké u Příbramě.

151. [Z Prahy mezi 19. a 23. červencem 1879], 1 list, 8°, b. d., NM. Datace přibližně podle dopisu předešlého a podle obsahu.

Zdenka — Sochorová, schovanka Heydukových, dcera sestry paní Heydukové Terezie Reinerové, provdané za Ant. Sochora, profesora na písecké reálce v l. 1877—1890; Zdenka se provdala za Bohdana Erbena, profesora hospodářské akademie v Táboře; *Cestuj šťastně* — Adolf H. podnikl tehdy svou druhou cestu na Slovensko; poprvé tam byl r. 1855 (viz Otavan 16. srpna 1879).

152. [Z Podmokel 23.? července 1879], 1 list, 12°, b. d., NM. Datace podle fejetonu z 24. července (MC, 388).

hotel — Hotel Post, viz předešlý dopis.

153. 19. srpna 1879, 1 list, 8°, NM.

přes Prahu jsi mně utek — při návratu ze Slovenska; *Zdenka* — viz dopis č. 151.

154. 28. srpna 1879, 1 list, 8°, NM. K dopisu byl přiložen lístek pro paní Heydukovou, viz dopis další.

155. Emílii Heydukové 28. srpna 1879, 1 list, 8°, NM. Příloha dopisu předešlého.

156. Emílii Heydukové [po 25. říjnu 1879], orig. není znám, faksimil: příloha edice Alberta Pražáka Neruda v dopisech, 1950, za str. 256.

Vašim „díkům" — Heydukovi byli začátkem října v Praze; *Jsem ... rád, že sedím zas v Praze* — viz vysv. k dop. č. 148.

157. [Před 15. listopadem 1879], 1 list, 8°, b. d., NM. Datace podle dne, kdy byl v Písku koncert Josefy Koppové, viz o něm v dopise dalším.

158. [Před 15. listopadem 1879], 1 list, 8°, b. d., NM. Datace jako u předešlého dopisu.

Šubert — František Adolf Š. (1849—1915), spisovatel, jednatel Spolku českých žurnalistů, později ředitel Národního divadla; *ve prospěch vytknutého účele* — tj. Spolku českých žurnalistů; *Šebesta* — Vojtěch Š. (1840—1880), rodák z Vodňan; *Slánský* — Ludvík S. (1838—1905), zpěvák u Sv. Víta v Praze, žák Jana Škroupa, od r. 1871 první kapelník něm. Zem. div. v Praze; *Lev* — Josef L.; *Josefka Koppova* — Josefa Božena K., překladatelka Babičky Boženy Němcové do francouzštiny (viz zprávu NL ze 17. března 1881).

159. [Před vánoci 1879], 1 list, 8°, b. d., NM. Datace podle obsahu.

Knobloch — majitel hospůdky na Betlémském náměstí na Starém Městě; *v trúblu* — ve zmatku, shonu.

160. [Před vánoci 1879], 1 list, 8°, b. d., NM. Datace podle obsahu. Lístek pro Emílii Heydukovou se nedochoval.

Šebesta — viz dopis č. 158; *ujednat houslistu* — viz o něm v dopise dalším; *Novotný* — Václav Juda N. (1849—1922), hud. skladatel a spisovatel.

161. [Konec roku 1879], 1 list, 8°, b. d., NM. Datace podle obsahu.

Borecký — Václav Josef B., rodák táborský, v l. 1874—1875 žák pražské konzervatoře, odkud odešel bez absolutoria.

162. [Před 4. lednem 1880], 1 list, 8°, postkript je psán tužkou, b. d., NM. Datace podle údaje „pošli mi do pondělka" — tj. do 4. ledna 1880.

dáme do Humórů Hurbana — podobizna v Humoristických listech 10. ledna 1880 (viz Pod. I, 207); Josef Miloslav Hurban (1817—1888), slovenský spisovatel a buditel; Adolf H. poslal pro totéž číslo dvě básně, „Miloslavu Hurbanovi" — „Svetozaru Hurbanovi", doplňky k portrétu však patrně neposlal.

163. [Před 3. únorem 1880], 1 list, 8°, b. d., NM. Datace podle dopisu Čeňka Holase Adolfu Heydukovi z 3. února 1880 (NM).

Holas — Čeněk Holas (1855—1939), účastník Almanachu české omladiny z roku 1879, pozdější sběratel národních písní.

164. 19. února 1880, 1 list, 8°, NM.
příležitostný časopis — sborník Národ sobě vyšel r. 1880, při příležitosti dokončení stavby divadla; *Paris-Murcia* — franc. sborník, vydaný ve prospěch špan. obětí povodně; *Emilčinu zásilku* — pravděpodobně masopustní výslužku, věnoval N. redakčnímu sluhovi Františku Tržovi; *původní novinky* — 19. února se v Proz. divadle hrály dvě jednoaktové veselohry, Karla Pippicha Z české domácnosti a Jana Liera Flora.

165. 25. února 1880, 1 list, 8°, NM.
úvodní báseň — H. napsal pro první stranu sborníku báseň „Máme to pěknou kapličku", u níž je básníkův podpis reprodukován faksimilem; Svatopluk Čech přispěl pro Národ sobě básní „Z kužele bájí", Jaroslav Vrchlický básní „Nekřtěňátko"; kromě úvodní básně má H. v publikaci ještě „Píseň epigram" v oddíle Roj epigramů.

166. [Po 25. únoru 1880], 1 list, 8°, b. d., NM. Datace podle obsahu.

167. Emílii Heydukové 3. března 1880, 1 list, 8°, NM.

168. 14. března 1880, 1 list, 8°, NM.
naše svatojanská akademie — akademie Spolku českých žurnalistů, jež byla za Nerudova předsednictví pořádána vždy v květnu; *paní Malá* — Otýlie Sklenářová; *trochu hudby* — hudební doprovod k obrazům akademie složil Richard Josef Rozkošný (1833—1913).

169. 18. března 1880, 1 list, 8°, NM.

170. 4. dubna 1880, 1 list, 8°, NM.

171. 13. dubna 1880, 1 list, 8°, NM.
přicházím s poděkováním — za doprovod k živým obrazům; *Národ sobě* — viz dopis č. 164; *nynější všeobecné disgusto* — rozladění z neúspěchů oportunistické české buržoazní politiky při vstupu na říšskou radu.

172. [Po 16. květnu 1880], 1 list, 8°, b. d., NM. Datace: po svatojanské akademii Spolku českých žurnalistů.
den co den teď ňáká mrzutost — např. rozpory mezi lumírovci a básníky a kritiky kolem časopisu Osvěta; Jan Neruda měl přátele v obou táborech, viz o tom obšírněji ve vysvětlivce k dopisu dalšímu.

173. Adolfu a Emílii Heydukovým 31. května 1880, 1 dvojl., 8°, NM.
milé mně příbuzné — patrně šlo o členy rodiny Aloise Tichého z Vla-

chova Březí, Nerudova bratrance; *po 25 let již* — od novinářských počátků v něm. časopisech Tagesbote aus Böhmen a Prager Morgenpost; *Pokorný* — Rudolf P. (1853—1887), jeden z „národních" básníků; v l. 1878—1887 redigoval humoristický a satirický časopis Paleček; *rejdy* — v příloze Palečkův telefon, č. 22 z 29. května 1880: „Četl jste to nesmyslné spiknutí ‚módních' pánů v Národ sobě? Nezneužili pamětního listu k svým rejdům?"; *co Pokrok a slánská Svornost řekly proti Národ sobě, a tedy proti mně* — staročeský Pokrok napsal 16. a 18. května, šifra F. A. Š. (František Adolf Šubert): „...na dokonalém obrazu jsou malé vady — nedostatky aneb jednotlivé přebytečné věci, bez nichž by obraz získal... Mohla býti například rozmnožena řada spisovatelů... Místa bývalo by i pro dvacet jiných spisovatelův. Jeť od jednotlivých příspěvků několik, některé i méně vhodné...", a slánská Svornost z 22. května 1880 (za redakce konzervativního žurnalisty Ferdinanda Marjánka /1845 až 1903/, patrně i autora invektivy): „Mladočeši sobě má zníti správně název slavnostního listu. Redakce listu svěřena rukoum mladočeským a redaktor zneužil svého postavení ve prospěch svých kamarádů... Chytrost v tom byla, to nelze upřít; ta vlastnost je však od moudrosti velice rozdílná." — *Cesta po Španělích* — kniha Oty Pinkase (1849 až 1890), dramatika a cestovatele, vydaná tehdy u Jana Otty; *Anně* — A. Tiché.

174. Adolfu a Emílii Heydukovým 13. října 1880, 1 list, 8°, ž., NM.
již pracuju — 10. října 1880 otiskl v NL od 21. července první fejeton; *Choroba mne stihla venku* — ve Vlachově Březí o dovolené.

175. Adolfu a Emílii Heydukovým 3. prosince 1880, 1 list, 8°, ž., NM.

176. Emílii Heydukové 7. ledna 1881, 1 list, 8°, NM.

177. Emílii Heydukové [po 7. lednu 1881?], 1 list, 8°, b. d., NM. Snad pokračování dopisu předešlého.

178. 17. února 1881, 1 list, 8°, NM.
už je po křtu — 14. února 1881 se narodila Heydukovým druhá dcerka Ludmila Emílie Terezie Margareta (Lila); zemřela již 29. září 1884; *Svatojanská akademie* — akademie Spolku českých žurnalistů; *odevření Národního divadla* — 11. června 1881, viz též dopis č. 739; *Tvé Sny královské* — epické básně, otiskované tehdy po časopisech a knižně vydané až r. 1920; *s dychtivostí starostenskou* — jako předseda Spolku českých žurnalistů.

179. 1. března 1881, 1 list, 12°, NM.
cena calderonská — Královská akademie španělská vypsala cenu zlaté medaile za lyrickou nebo výpravnou báseň k oslavě španělského básníka

a dramatika Pedra Calderóna de la Barca (1600—1681), viz Lumír z 20. února 1881; prací českých básníků bylo zasláno k soutěži jedenáct nebo dvanáct; z nich zvítězila Čechova báseň „Calderon“ (viz NL 8. května 1881); rozhodčím o českých básních byl A. V. Šembera.

180. 13. března 1881, 1 list, 8°, NM.

Adresa — špan. vyslanectví ve Vídni, kam se posílaly calderonské básně; *do solnohradských Alp* — Neruda se tam již nevypravil; *Báseň už bychom potřebovali* — text pro žurnalistickou akademii.

181. 4. dubna 1881, 1 list, 8°, NM.

„*Jeník*“ — viz dopis č. 151.

182. 12. května 1881, 1 list, 8°, papír se záhlavím: Administrace Národních listů.

Ondříček — František O. (1857—1922), houslový virtuos; *Kolár* — viz vysv. k dopisu č. 110; *obraz jediný* — akademie měla tento program: 1. Tragická ouvertura. Antonín Dvořák. 2. Valdštýnův tábor, symfonická báseň. Bedřich Smetana. 3. Lumír. Kantáta. J. R. Rozkošný. 4. Tarantela. Složil Karel Bendl. 5. Fantazie podle Máchova Máje. Složil František Z. Skuherský. 6. Drama a opera vstupují do Národního divadla. Velký živý obraz pořádaný Františkem Kolárem. Hudbu složil Zdeněk Fibich. Byla provedena 15. května, repríza živého obrazu měla být 26. května, Neruda to oznámil v NL 22. května: „...prosíme snažně, aby sobě [ti, kdož vystoupili v živém obrazu] neobtěžovali laskavě v obraze témž spoluúčinkovati ještě jednou, a sice dne 26. května v akademii, kterouž spolu se slavným spolkem Hlaholem pro hosty slavnostních dnů pořádáme v Novém českém divadle o hodině polední.“ — Ale 24. května tuto spoluúčast odvolal v NL zaslánem: „Oznamujeme, že kvůli jiným slavnostním produkcím hlaholským sešlo ze společné akademie naší dne 26. května. Ve jménu výboru Spolku českých žurnalistů: Jan Neruda, starosta.“ — *stran Calderona* — viz dopis č. 179 a Dop. II, 289, 292.

183. Emílii Heydukové 22. července 1881, 1 list, 8°, ž., NM.

184. 20. října 1881, 1 list, 8°, m., NM.

185. Adolfu a Emílii Heydukovým 27. května 1882, 1 list, 8°, papír se slepotiskovým záhlavím Národní listy.

pro Lužičany — Nerudovy styky s nimi se datují již od středoškolského studia, kdy měl na malostranském gymnasiu za spolužáka Michala Hórnika (1833—1894), lužického buditele a spisovatele; *do Eichwaldu* — do lázní Dubí u Teplic přijel Neruda 3. června 1882 (Dop. II, 309).

186. 15. června 1882, 1 list, 12°, postskript je připsán tužkou, NM.

krásnou písničku ve Světozoru — báseň „Nalezená píseň“, 2. června 1882; *od své hospodyně* — od Anny Haralíkové.

187. Emílii Heydukové 23. listopadu 1882, orig. neznám (pozůstalost A. Pražáka?), byl k němu přiložen lístek pro Adolfa Heyduka; otisk: Albert Pražák, Neruda v dopisech, 1950, 251.

Zde jsem s ... gratulací — 24. listopadu, Emílie.

188. 23. listopadu 1882, drobná navštívenka bez tištěného jména, NM. Přiložena byla k předešlému dopisu.

Malá knihovna poetická — definitivně pojmenovaná Poetické besedy a redigovaná Nerudou u nakladatele Edvarda Valečky (1841—1905) od r. 1883; vyšlo v ní 41 svazečků, některé i v druhém vydání; *V. Ti psal* — Neruda se odvolává na dopis Valečkův z 22. listopadu 1882 (NM, pozůstalost Adolfa Heyduka): „...Hodlám vydávati bibliotéku ve formě a úpravě English Library.“ Heyduk Valečkovi odpověděl (NM, pozůstalost Edv. Valečky) záporně, stěžuje si na zneuznání.

189. 24. listopadu 1882, 1 dvojl., 12°, NM.

Leixner — Otto von Leixner v svém díle Geschichte der fremden Literaturen píše z české literatury jen o Janu Kollárovi, Františku Ladislavu Čelakovském, Karlu Hynku Máchovi, Vítězslavu Hálkovi, Janu Nerudovi, Svatoplukovi Čechovi a Jaroslavu Vrchlickém; *že tam není Hálek* — Neruda přehlédl, že o Vítězslavu Hálkovi je u Leixnera psáno; *s listem svým* — viz vysv. k dopisu č. 188; *Batrachomyomachie* — Válka žabomyší, starořecká satira, parodie Iliady, do češtiny přeložená už r. 1877; *svátek* — Emílie.

190. 25. listopadu 1882, 1 list, 8°, NM.

Tvé oboje nabídnutí — idyla Oldřich a Božena, otištěná v Osvětě r. 1879, a kniha drobných básní; Oldřicha a Boženu zařadil Neruda do Poetických besed jako IV. svazek.

191. [Před 2. prosincem 1882], 1 list, 8°, b. d., NM. Datace podle souvislosti s dopisem dalším.

idyla — báseň Oldřich a Božena; *ty věci drobné* — nevíme, poslal-li H. také rukopis jiné knihy; další sbírka Na přástkách vyšla v PB až r. 1884 jako sv. XVIII, viz dopis č. 203; *budu mít také sešit básní v cyklus nesvedených* — Balady a romance, I. svazeček PB; *taktéž Quis* — Ladislav Q. dal Nerudovi rukopis Balad (VI. sv. PB, 1883); viz Nerudovy dopisy Quisovi.

192. 2. prosince 1882, drobná navštívenka bez tištěného jména, NM.

upřímné díky — za rukopis Oldřicha a Boženy; *Vlček* — Václav V. (1839 až 1908), spisovatel, vydavatel a redaktor měsíčníku Osvěta.

193. 11. prosince 1882, 1 list, 8°, NM.
Přečetl jsem — rukopis Oldřicha a Boženy; *robotnicí* — po dohodě zůstal v básni tento termín (str. 72): „Já jsem robotnicí, ale ty jsi kníže"; *máš... těch uherských malých výpravných moc* — drobné epiky s náměty slovenskými.

194. Adolfu a Emílii Heydukovým 25. prosince 1882, 1 list, 8°, NM.

195. 8. ledna [1883], 1 list, 8°, z., NM. V dataci Nerudově je obvyklá chyba na začátku nového roku.
sešit první — NL ohlásily Balady a romance až 24. ledna 1883.

196. 12. února 1883, 1 list, 8°, z., NM.
jak jsi s knížečkou spokojen — s úpravou Oldřicha a Boženy; *paroli Vídni* — obrazy měly demonstrovat historickými příklady závislost Vídně na Češích; *Obležení Vídně od Turků* — tři živé obrazy k Heydukově básni „Zdeněk Kaplíř, obhájce Vídně": 1. Císař Leopold odevzdává vládu ve Vídni v ruce Zdeňka Kaplíře a velitelství Vídně Stahrembergovi; 2. Starci, ženy a děti prosí Kaplíře, aby převzal velení za raněného Stahremberga; 3. Vítězný vjezd spojenců do Vídně. — NL oznámily 13. května 1883, že režisér František Kolár počal se zkouškami, ale že Jan Neruda se pro chorobu musel vzdát předsednictví ve SČŽ; poděkování účastníkům (mj. i Heydukovi) je v NL 20. května 1883 podepsáno už novým předsedou Václavem Nedomou (1836—1917), politikem a publicistou, redaktorem Politik.

197. 15. února 1883, 1 list, 8°, z., NM.
Rüffer — Eduard R. (1835—1878), českoněmecký spisovatel a novinář.

198. Adolfu a Emílii Heydukovým 31. května 1883, 1 list, 8°, z., NM.
díky za ... vzpomínku — k Nerudovým jmeninám 16. května.

199. Emílii Heydukové 2. června 1883, 1 list, 8°, z., NM.
knížečka — výtisk právě vyšlých Prostých motivů (PB, sv. V); *Pawikowski* — viz vysv. k dopisu č. 130; *svým velectěným rodičům* — viz str. 566; *paní sestře i švagrovi* — Terezii a prof. Antonínu Sochorovi, viz dopis č. 151.

200. 17. června 1883, 1 list, 8°, z., NM.
Telegram — blahopřání k svátku Heydukovu.

201. 17. července 1883, 1 list, 8°, z., NM.
Riss — Josef R. (1829—1899), žák píseckého gymnasia, profesor gymnasia v Jičíně, ředitel reálného gymnasia v Táboře, autor učebnic a lit. histo-

rik; v létě snad dojížděl do Písku na zotavenou; *s Tvou cestou na Kavkaz* — Adolf H. se vypravil se ženou na Kavkaz, na Krym a k Černému moři až po smrti dcerky Lily, v létě 1885.

202. Adolfu a Emílii Heydukovým 15. října 1883, 1 list, 8°, NM.

203. 22. června 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.

nezavazuj se — Edv. Valečka chtěl patrně vydat Heydukovu knihu Na přástkách samostatně, mimo edici PB, jak dosvědčují dopisy Ladislava Šebka (1861—1927), pozdějšího píseckého advokáta a spisovatele Ladislava Arietta; 29. dubna 1884 psal Heydukovi (NM): „Na přástkách jsem odevzdal p. Nerudovi, jenž nechá velice děkovat." 26. června 1884 (NM): „Pan Neruda mně sděluje, že Na přástkách užije, ale je prý neskromný — on chce také legendu, již jste mu minulý rok slíbil. Pan Valečka dostal vypeskování od p. Nerudy, že Vašnosti učinil mým prostřednictvím známý návrh o vydání Přástek. Pan Neruda rukopis více nepustí a pro Poetické besedy užije." — Na přástkách pak vyšlo ještě r. 1884 jako XVIII. svazeček PB.

204. 1. července 1884, 1 list, 8°, m., NM.

varoval jsem Tě — snad ústně, při zájezdu do Prahy, aby se nevyčerpával psaním příležitostných veršů.

205. 4. srpna 1884, 1 list, 8°, m., NM.

vlastenecké dámě — snad paní Janě Valečkové, choti nakladatelově, viz dopis č. 655.

206. Emílii Heydukové 29. prosince 1884, 1 list, 8°, m., NM.

Bál jsem se vyrušovat Vás — po smrti druhé dcerky Lily (viz dopis č. 178).

207. 22. března 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

z Tvé cesty volyňské — do jihočeské Volyně za literárními přáteli Františkem Heritesem a Otakarem Mokrým; *o Tobě . . . stať* — vzpomínková stať „Rozmanitosti o Adolfu Heydukovi" (Zlatá Praha 1., 8., 15. a 29. května) s podtitulem „Kousek memoárů Jana Nerudy"; z plánovaného většího celku N. publikoval v Zlaté Praze už jen vzpomínku na Ferd. Mikovce 19. a 26. března 1886.

208. 25. března 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

páter Gruda — P. Antonín G. (1844—1903), slezský buditel a poslanec, zakladatel časopisu Opavský týdeník (1870) a Matice opavské (1878); *na Tvou „Kapličku"* — viz vysv. k dopisu č. 165; *napiš ten text* — Adolf H. napsal báseň „Slezská" (poprvé viz Opavský týdeník, XVI, č. 47 z 20. června 1885); *Rudenské hory* — Reichensteinské Sudety, vybíhající do Slezska

z Kladska; *dám jej bratrem Lvem komponovat* — text s hudebním doprovodem Josefa Lva vyšel v nakl. Jos. R. Vilímka; samotný text vydal nakl. Edvard Grégr.

209. 26. března 1885, 1 dvojl., 12°, m., NM.
při čtení těch vzpomínek — materiálu k memoárovému článku pro Zlatou Prahu.

210. 9. dubna 1885, 1 list, 12°, m., NM.

211. 5. května 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.
„*Slezské balady*" — Adolf H. je nenapsal; *dílo Slámovo* — František S. (1850—1917), slezský politik a spisovatel, vydal Vlastenecké putování po Slezsku, dokončené r. 1886; *Cymbál* — Heydukova sbírka Cymbál a husle (1876); *Muzeum Matice opavské* — Neruda se stal jeho mecenášem i propagátorem; *Tento týden o Tobě nepíšu* — čtvrtá část Rozmanitostí o Adolfu Heydukovi, určená na 22. květen 1885, vyšla až 29. května 1885.

212. 5. června 1885, 1 list, 8°, m., NM.

213. Emílii Heydukové 12. července 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.
z Kavkazu bude zisk daleko větší — z černomořské cesty Heydukovy vznikly knihy Na vlnách (1889) a Z pouti na Kavkaz (1903).

214. Adolfu a Emílii Heydukovým 27. srpna 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Těším se na penízky — pro Nerudovu sbírku mincí.

215. Emílii Heydukové 28. srpna 1885, 1 list, 8°, m., NM.
Jaromír Čelakovský (1846—1914), syn Františka Ladislava Č., právník, historik, též spolupracovník redakce NL.

216. 28. září 1885, národní navštívenka Ústřední matice školské s postavou Komenského, bez tištěného jména, NM. Na rub Neruda napsal adresu a lístek poslal jako lístek korespondenční.
„*národní navštívenky*" — ÚMŠ vydala dva druhy, jeden s postavou Jana Ámose Komenského, druhý s jeho hlavou v kruhu. Neruda o nich psal ve fejetonu 7. června 1885; 25. září se o nich v NL psalo jako o Nerudových navštívenkách.

217. Emílii Heydukové 28. září 1885, národní navštívenka Ústřední matice školské s hlavou J. Á. Komenského, bez tištěného jména, NM.

218. Emílii Heydukové 28. září 1885, národní navštívenka, typ s postavou J. Á. Komenského, bez tištěného jména, NM.

219. 28. září 1885, národní navštívenka, typ s hlavou J. Á. Komenského, bez tištěného jména, NM.

Peter — Anton P., jeho národopisné dílo o tehdejším rakouském Slezsku vyšlo v Opavě r. 1865.

220. Emílii Heydukové 23. listopadu 1885, 1 list, 8°, m., NM.

přání — k jmeninám 24. listopadu; *jak se máte* — H. v té době churavěl; *moje hospodyně* — Anna Haralíková.

221. Adolfu a Emílii Heydukovým 30. prosince 1885, národní navštívenka, NM.

Sbírku... už nemám — Neruda věnoval svou numismatickou sbírku jednak Národnímu muzeu, jednak Muzeu Matice opavské (viz zprávy v Opavském týdeníku z těchto let).

222. Emílii Heydukové 27. května 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.

některou z těch dvou slezských balad — v té době nebyla v OT otištěna žádná.

223. 16. června 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Jsou to zlé časy — Nerudy se hluboce dotkly spory o pravost Rukopisů, v tehdejší politické situaci pokládal boj o ně za nečasový; *pro PB... zase něco* — sbírka Obrázky vyšla tu r. 1888 jako XXXVI. svazeček.

224. 7. července 1886, zálepka, NM.

píšeš tu povídku pro moje Besedy — v PB už nevyšla žádná básnická povídka Heydukova; *Váš park zrovna pod okny* — písecký reinerovský dům v dnešní Heydukově ulici má zadní frontu do městského parku.

225. Adolfu a Emílii Heydukovým 10. července 1886, zálepka, NM.

226. Adolfu a Emílii Heydukovým do Rychmburku 19. srpna 1886, zálepka, NM.

na Rychmburce — cestou do Heydukova rodiště navštívili Heydukovi Nerudu ve Vladislavské ulici.

227. Emílii Heydukové 15. října 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Považoval jsem knižečku za... nepatrnou — Báby i baby, podle NL z 26. září 1886 vydané k 1. říjnu; *Děkuju za zásilku obrazu* — Adolf H. věnoval Slezanům (zpráva OT z 25. prosince 1886) olejomalbu Františka Skály „Blížící se bouře na Otavě"; obraz zřejmě poslal do Prahy Nerudovi, který jej expedoval do Slezska a Heydukovi poslal stvrzenku; *Gruda* — Antonín G., viz dopis č. 208; *díky za kameny* — viz dopis č. 225; *odešlu snad příští týden* — OT z 24. listopadu 1886 oznámil od Heyduka a Fr. Štolby zásilku nerostů pro muzeum.

228. 21. listopadu 1886, zálepka, NM.
kameny Tvé — viz předešlý dopis; *Mulač* — Jan M., fotograf z Ovocné ulice.

229. Adolfu a Emílii Heydukovým [po 21. listopadu 1886], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., Muzeum Adolfa Heyduka v Písku. Datace podle zmínky o Janu Mulačovi (viz předešlý dopis).

230. Emílii Heydukové 23. listopadu 1886, 1 list, 8°, m., NM.
polštářek z květin — k jmeninám 24. listopadu.

231. 1. prosince 1886, zálepka, NM.

232. Emílii Heydukové 21. prosince 1886, 1 dvojl., 12°, m., NM.
jsem tu zase s knížkou — nové vydání Žertů, hravých i dravých vyšlo před 15. prosincem 1886; *obraz* — viz vysv. k dopisu č. 227.

233. Emílii Heydukové 27. prosince 1886, zálepka, NM.
Běla — Heydukova idyla z Pootaví, byla vydána s vročením 1887 u Edvarda Valečky, ale ne v PB.

234. 16. března 1887, zálepka, NM.
o tom slíbeném příspěvku — Obrázky vyšly jako sv. XXXVI až r. 1888.

235. 17. dubna 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Adolf Heyduk psal Janu Nerudovi (NM) 14. dubna 1887. V úvodu dopisu se zmínil o koupi domnělých obrazů Brandlových a o jejich zásilce Nerudovi. Další část se týká Heydukových sporů s Časem:

...No, co říkáš, jak si na mne nyní časáci zalezli? Haní též řeč v Běle, na kterou jsem pyšen a jíž oni naprosto nerozumějí. Jest v ní vyčerpána všecka rázovitá zvláštnost, která, bohužel, více a více se ztrácí. No, ti chlapci, jako Herben, nemají ani zdání, co jest lidové, pěkné, svérázné; nebudu jich poučovati, tu jest vše marno, vždyť jsou to doktoři filosofie pouze z dopuštění božího a proto, že nemohli učiniti zadost zkouškám učitelským. Hanobiti a spílati, to dovedou, více však nic!
Žena se dala zde fotografovati; dopadlo to slušně, a jak obdrží, pošle Ti hned, co dávno slíbila. Líbáme Tě.

Tvůj

Adolf Heyduk

tu „Bitvu" s tím titulem pro české ucho přímo děsným — snad báseň o bitvě u Lipan anebo ještě pravděpodobněji o bitvě na Bílé hoře; „*Gusle*" — Cymbál a husle; *časáci* — literární skupina kolem týdeníku Času, vy-

dávaného a redigovaného dr. Janem Herbenem; již 20. prosince 1886 citoval Čas Heydukův pochvalný soud o Zevrubných dějinách českého písemnictví doby nové Fr. Bačkovského, nakladatele a diletujícího lit. historika, a připojil poznámku: „Při jisté (skoro podobné) příležitosti Karl Bleibtreu pronesl vhodné německé verše: ‚Man kann ein guter lyrischer Dichter und doch ein dummer Teufel sein.' (Člověk může být veliký lyrický básník, ale přesto i hloupý ubožák.)"; v č. 8 z 5. dubna 1887, str. 124—125, odsoudili Heydukovu epickou báseň Běla a jako dodatek k tomu napsali (str. 128, Listárna): „Kam až zablouditi dovede jeden z nejušlechtilejších Čechů a nejzasloužilejších básníků vlasteneckých, viděti z veršů: ‚Vás věru nezrodila matka česká, / spíš nestvorná, zlo sálající saň, / jež nad hlavou nám perutěmi tleská / a stále žádá české krve daň.' Od křováka by to byl kompliment, od c. kr. profesora je to surovost. A bove maiori discit arare minor, praví latinské přísloví."; *když jsi je kop* — v satirických verších sbírky Šípy a paprsky; *na ty „Brandly"* — po odborném prozkoumání se ukázalo, že to nebyly originály Petra Brandla (zemř. r. 1739).

236. Emílii Heydukové 26. dubna 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Dopisy Emílie Heydukové i Adolfa Heyduka z 19. a 25. dubna 1887, na něž zde Neruda odpověděl, jsou dochovány (NM). Emílie H. se omlouvá za dlouhou přestávku v korespondenci, Adolf Heyduk oznamuje zásilku domnělých Brandlových obrazů.

děkuju za Tvůj obraz — Neruda děkuje za fotografii, na níž má Emílie Heyduková na krku křížek z českých granátů, oblíbených kamenů Nerudových, dar Nerudův.

237. 12. května 1887, korespondenční lístek, NM.

Adolf Heyduk psal Nerudovi (NM) dopis, v němž prosí o přímluvu za synovce PhC Otakara Kučeru, jenž se chtěl stát operním pěvcem. V příloze zaslal i Kučerův dopis a žádal o jeho příležitostné vrácení. Dopis Otakara Kučery Jan Neruda nevrátil (je v Nerudově pozůstalosti, NM).

F. A. Šubertovi (viz vysv. k dopisu č. 158) napsal Neruda o Otakaru Kučerovi 12. května 1887 (NM); Nerudův dopis kapelníkovi Národního divadla Adolfu Čechovi neznáme; Otakar Kučera (1863—1906), patrně syn Josefa Kučery, s nímž se Neruda setkal za svého redaktorského pobytu v Litomyšli r. 1860 (viz dopis č. 20), se k Národnímu divadlu nedostal; byl pak úředníkem Urbánkova knihkupectví a konečně úředníkem obce pražské, psal humoresky a je autorem libreta opery J. R. Rozkošného Stoja.

238. 25. května 1887, korespondenční lístek, adresa je psána cizí rukou, NM.

Můj telegram — není dochován; *K.* — Otakar Kučera; *stran obrazu* — viz dopisy č. 235 a 236 a vysvětlivky k nim.

239. 16. června 1887, zálepka, NM.
přání — k jmeninám.

240. 27. června 1887, zálepka, NM.

241. 27. září 1887, zálepka, NM.
nemáš ničeho pro Poetické besedy? — H. poslal po této urgenci sbírku Obrázky.

242. Emílii Heydukové 22. listopadu 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM.
„*makart*" — kytice ze sušených květů a trav a ze suchých plodů a listů (podle jména něm. malíře Hanse Makarta, 1840—1884); *za Tvou... selku* — fotografický portrét Emílie H. v selském kroji; Neruda jí oplátkou poslal svou fotografii z ateliéru pražského fotografa Mořice Klempfnera.

243. Adolfu a Emílii Heydukovým 23. prosince 1887, zálepka, NM.
Už jsi oznámen — v posledním svazečku PB z r. 1887 (Jitřní písně Svatopluka Čecha); *Anna* — Haralíková.

244. 23. prosince 1887, korespondenční lístek, NM.
Nána — Anna Haralíková.

245. 19. ledna 1888, korespondenční lístek, NM.
Stran těch veršů — Obrázky.

246. 27. ledna 1888, 1 dvojl., 8°, m., NM.
můžeš paní Světlé již dopsat — H. jí svou sbírku dedikoval; *Černá hodinka* — v díle Heydukově má definitivní název Na černé hodince (1900); *Dudácké* — patrně pozdější Zpěvy pošumavského dudáka (1899); *Bratr klášterník* — nesrozumitelný verš je ve vydání upraven; *Večer u okna* — je ve vydání vynechán.
Adolf Heyduk Nerudovi odpověděl (NM) 28. ledna 1888 dopisem, v němž vyslovil souhlas s Nerudovými návrhy. Mj. napsal: „Po tomto soudu klidně hledím vstříc herbenčíkům." (Viz dopis č. 235.)

247. Emílii Heydukové 28. února 1888, 1 dvojl., 8°, m., NM. Na str. 4 sdělení Adolfu Heydukovi, viz dopis další.

248. 28. února 1888, přípisek na str. 4 dopisu předešlého.
dedikační list — viz dopis č. 246.

249. 5. března 1888, korespondenční lístek, NM.
Tuze pěkny — zaslané moldavity; *Nerozmarni si tak ty „D."* — patrně básně ze Zpěvů pošumavského dudáka.

250. 22. března 1888, korespondenční lístek, NM. Adresa je psána Adolfem Heydukem; poslal Nerudovi několik korespondenčních lístků, na nichž mu pro ulehčení sám napsal svou adresu, viz dopisy další.
pozdrav — po úrazu 18. března 1888 (roztříštění čéšky v koleně).

251. 25. března 1888, korespondenční lístek, psáno tužkou, NM. Adresa rukou Adolfa Heyduka.

252. 4. dubna 1888, korespondenční lístek, psáno tužkou, NM. Adresa rukou Adolfa Heyduka.

253. [Před 7. dubnem 1888], korespondenční lístek, psáno tužkou, b. d., NM. Adresa rukou Adolfa Heyduka. Poštovní razítko: 7/IV/88/Prag — Praha.

254. Emílii Heydukové 15. dubna 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.

255. 20. dubna 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.

256. 2. května 1888, korespondenční lístek, psáno tužkou, NM. Adresa rukou Adolfa Heyduka.
prof. Štolba — František Š. (1839—1910), chemik a mineralog.

257. Adolfu a Emílii Heydukovým 18. května 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.

258. 16. června 1888, 1 list, 8°, m., psáno tužkou, NM.

259. Emílii Heydukové 22. listopadu 1888, 1 list, 8°, m., NM.
přání — k jmeninám (24. listopadu).

260. 24. prosince 1888, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.

261. Adolfu a Emílii Heydukovým [před 31. prosincem 1888], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM. Datace podle tvaru navštívenky a podle toho, že Nerudovy novoroční gratulace z dalších let jsou dochovány s datací.

262. 12. února 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM.
paseš se na urážkách — např. v referátu Času o Heydukově sbírce Šípy a paprsky, otištěném 20. října 1888; *Schlegel* — Wilhelm von S. (1767 až 1845), romantický básník a kritik; *Menzel* — Wolfgang M. (1798—1873), kritik.

263. 16. května 1889, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.

264. 16. června 1889, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.

mrak — viz dopis č. 262.

265. 16. října 1889, 1 dvojl., 12°, m., NM.

Adolf Heyduk psal Nerudovi dopis (NM) 10. října 1889, v němž mu oznamuje zásilku mincí (denár Caesarův a tetradrachmon Alexandrovo) a slíbené keramiky. O své tvorbě píše: „Nyní — mimo pro školu — ničeho nedělám, ba już ani veršů psáti neumím; ponechávám to jiným, jen dej bůh, aby byli lepšími, individuálnějšími, než jsem byl já, a aby znali více poezii lidu, z něhož pošli, aby s ním lépe a více než já cítili, v jeho píseň duši svou ponořili, a ne pouze slovy, ale citem ji vystihnouti se snažili.“ V postskriptu se pak dotazuje: „Ten ‚Šíp lásky‘ ve Světozoru je Tvůj, viď, třebas byla báseň podepsána: Fr. Novák. Vsadil jsem se a vím, že jsem vyhrál. Že ano? —“ Neruda na tento dotaz Heydukův neodpověděl v žádném ze známých nám dopisů.

266. Emílii Heydukové 20. listopadu 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM. K dopisu byl přiložen dopis další, pro Adolfa Heyduka.

Hrubý — Jaromír H. (1852—1916), novinář, překladatel z ruštiny, spolupracovník NL.

267. 20. listopadu 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM. Dopis byl přiložen k dopisu předešlému.

Smolík — prof. Josef S. (1832—1915), numismatik, spolupracovník Národního muzea; *miskový brakteát* — mince vytvořená z tenkého kovového listu, do něhož byl vtlačen kolkem plastický obraz.

268. Emílii Heydukové 9. prosince 1889, 1 dvojl., 12°, m., NM.

Kopnul do lidí — v satirických a polemických verších sbírky Šípy a paprsky (viz dopis č. 235) a v další polemice s Časem.

269. 24. prosince 1889, korespondenční lístek, NM.

Na vlnách — viz vysv. k dopisu č. 213; v NL byla kniha oznámena 8. prosince 1889.

270. Adolfu a Emílii Heydukovým [před 31. prosincem 1889], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM. Datace podle obdobně napsané novoroční gratulace básníku Františku Kvapilovi (1889, NM) a podle toho, že novoroční gratulace Heydukovým z jiných let jsou dochovány.

p. š. — podle fr. vzoru (p. f. = pour féliciter) počal Neruda užívat neobvyklou zkratku slov „přeje štěstí“ nebo „pro štěstí“.

271. 16. května 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Adolf Heyduk Nerudovi odpověděl (NM):

V Písku dne 23. května 1890

Můj milý Jene!

V jednom z pátečních čísel Národních listů, buď ze dne 16., neb 9. května t. r., posuzoval přítel Boh. Čermák báseň moji „Na vlnách“ a při tom vykládal, že prý já a Ty náležíme k staré „romanticko-vlastenecké“ škole! Zdá se, že přítel Čermák tentokráte řádků svých neuvážil a nepromyslil, neboť článek jeví naprostou neznalost věcí a pojmů. Toť zní jako radotování jistých moravských kritiků! Já myslím, že i nejnovější naši básníci, kupříkladu J. Vrchlický, J. Zeyer a jiní, náležejí ke škole „romantické“, což ovšem není příhanou, ale vím naproti tomu, že jak Ty, tak já pomáhali jsme první snášeti živel reální a národní v českou poezii, což má uznati v první řadě. Zdalipak již mé Cigánské a mé Jižní zvuky s obrazením lidu benátského nevykazují na svou dobu více reálného živlu než mnohá kniha našich takzvaných „realistů“, jichž verše jsou zhusta nechutná, vší myšlénky prázdná cvičení se v rýmování? Aneb můj Cymbál a husle, Dřevorubec, Pod Vítkovým kamenem, Běla a jiné moje básně? Uvedené skladby jsou nejreálnější všech novověkých, protože líčí život současný, skutečný i duševní, a poměry naše sociální řečí prostou, lidovou, že líčí kraj i ves českou, jak je, že užito všude lidového rčení a mravu. Ať přečte jen Bělu neb Dřevorubce a jiné. Milotu ovšem vyjímám, v něm líčiti jsem chtěl českého Ahasvera. — Ty a já jsme prý již posledními zbytky této „romanticko-vlastenecké“ školy! Jaká to planá slova! A takové nesprávné náhledy se o nás kolportují novinami a odtud přecházejí do literárních historií a čítanek! Což nejsme my moderními v pravém slova smyslu, jelikož přiléháme těsně k lidu? Podle slov B. Čermáka jsme my dva stoupenci školy citové, která dnes náleží mezi překonaná stanoviska, předčená prý jinou myšlénkovou školou, které dávají teď u nás název „realistická“, lidé, kteří nevědí, co to jest vlastně realismus v poezii, co to je poezie, co to je cit a co myšlénka, a kteří jsou nejméně povoláni do poezie a literatury vůbec se plésti, protože báseň bez procítění myšlénky předtím pevně v mysli utkvělé jest liché klinkání. Jaký to zmatek panuje nyní u nás v pojmech! Buď tak dobrý a řekni panu Kuffnerovi, aby takové věci nebral pro Národní listy. Věci se tím nehrubě poslouží a o nás tvoří se falešné posudky, které jednou, až se zakoření, těžko bude někomu po nás vypleňovati. Nyní, když jsem pro darebáctví jistých zlomyslných literárních zákeřníků a „kritiků“ mosty za sebou strhal, měl jsem za povinnost krátce o tom se vysloviti, ale přál bych si míti zdraví, jmenovitě zraku, abych celou dobu jak naši, tak našich „mladých“ objasnil, neboť různé výšplechty jistých lidí jsou tak hloupé a ne-

japné, že člověku až vlasy na hlavě vstávají. Ti lidé nic nečtli, nic nepromyslili, a přežvykují jen novinářská ohlášení francouzských a ruských knih. Žel, že zraku není, rád bych o tom psal šíře do novin; kéž učiní na místě mém jiní mladší, ale s objektivností, s láskou a upřímností k věci i národu. — Buď hodně zdráv a šťasten ve všem všudy.

Tvůj věrný druh a ctitel

Adolf Heyduk

[Vysvětlivky k dopisu Heydukovu: *Čermák* — Bohuslav Č. (1846—1899), úředník Universitní knihovny, od r. 1884 lit. referent NL; *Kuffner* — Josef K. (1855—1928), div. referent a druhý fejetonista NL, po Janu Nerudovi redaktor lit. kritické rubriky NL.]

272. 20. října 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Proč bys nepřijal — členství v České akademii věd a umění; N. sám je však odmítl (viz o tom podrobněji v jeho korespondenci s Juliem Grégrem v dopise č. 574); *hned v té době* — 12. června 1890; *kteří rozhodují* — mecenáš Akademie architekt Josef Hlávka, Antonín Dvořák, Jaroslav Vrchlický a Josef V. Myslbek.

273. Emílii Heydukové [před 23. listopadem 1890], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM. Dopis ze zájezdu Heydukových do Prahy, viz dopis další. Navštívenka doprovázela Nerudův květinový dar.

274. Emílii Heydukové 23. listopadu 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.
gratulace — k jmeninám 24. listopadu; *Anna... A.* — Anna Haralíková.

275. Adolfu a Emílii Heydukovým 23. prosince 1890, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, obálka, NM.

276. 7. června 1891, 1 dvojl., 8°, NM.
očekáváš rozpravu o svých básních — Adolf H. poslal do PB rukopis své další sbírky, jež už nebyla pro smrt Nerudovu do edice zařaděna a vydána; *výstavní návštěva za návštěvou* — na pražskou Jubilejní výstavu r. 1890; *páni soudcové Poetických besed* — redakce PB vypsala r. 1890 z munificence Maruše Pavly Neureutterové cenu 250 zl za nejlepší novou epickou báseň, jejíž děj by byl vyvážen z dějin buď českých, aneb slovanských, ale soudcové soutěže Jaroslav Vrchlický a Bohuslav Čermák se neshodli a Neruda se přiklonil k názoru Vrchlického, jenž hlasoval pro báseň „Sláva“ Gustava Jaroše (1867—1948, spisovatele a publicisty, pseud. Gamma); cena však udělena nebyla, protože ani „Sláva“ neodpovídala představám obou básníků, a autorovi byl dán akcesit ve výši

125 zl (viz Dop. III.); *Odjeli jste* — vzpomínka na pražský zájezd Heydukových z konce r. 1890.

277. 16. června 1891, 1 dvojl., 8°, m., NM.
přání — k jmeninám Adolfa Heyduka; *Anna* — A. Haralíková.

JULIU GRÉGROVI
(1865—1891)

278. [Před 19. zářím 1865], 1 list, 4°, b. d., NM. Datace podle ohlášených dopisů z Kutné Hory, z nichž první byl v NL otištěn 19. září 1865, další 27. října.

Daří se tak a tak — Jan Neruda se vypravil z Prahy po 2. září 1865 (toho dne byl na představení, o němž napsal do NL referát otištěný 4. září, viz Div. III, 34 a d.) na delší zájezd do severních a východních Čech (teprve 14. října byl v NL otištěn jeho další div. referát); navštívil Liberec, Turnov, Železný Brod, Kouřim a Zásmuky, Dvůr Králové, Pardubice, Chrudim, Heřmanův Městec, Čáslav, Německý Brod a své dojmy a zkušenosti vypsal pak ve fejetonech (viz MC, 371 a d., Spol. I, 329 a d.); *Zásmuky* — rodiště Nerudova otce, Neruda tu v dětství pobýval; *naše strana* — tj. mladočeská frakce strany národní.

279. Z Pešti 17. března [1869], 1 list, b. r., NM. Datace je dána rokem Nerudovy cesty do Uher, jež měla politické pozadí.

Pesten — Z Pešti; Jan Neruda napsal z Pešti Pešťské listy a popsal uherské volby, jež tam zažil, v řadě fejetonů NL od 28. března do 17. dubna 1869 (Obrazy, 322 a d.); III. a IV. oddíl Uherských voleb vypisuje volby v Egru (Jágru); *szerda* — středa; *barátom* — můj příteli; *mondtam* — řekl jsem; *délelőtt* — dopoledne; *tavaszszal* — (spr. tavasszal) na jaře; *vagyok* — já zůstanu; *a kirek jó barátja van* — kdo má dobrého přítele, když máš dobrého přítele; *nekem lesz időm* — budu mít kdy; *Kérek, nem tudoz valami újságot* — (spr. ... tudosz ...) prosím, nevíš něco nového?; „*Naše listy*“ — vycházely za úředně zastavené NL od 1. listopadu 1868 do 1. května 1869.

280. [11. září 1869], navštívenka, lesklý papír, drobné verzálky, b. d., NM. Datace podle Nerudova inzerátu v NL 12. září na str. 3, v čele placených oznámení a inzerátů, v černém rámečku: „Nejupřímnější díky všem. Jan Neruda.“ Poděkování bylo otištěno jen jednou.

281. Z Jaffy 19. června [1870], 1 dvojl., 8°, našedlý papír, b. r., NM. Vročení podle obsahu.

Jaffa, 19. června — Neruda podnikl r. 1870 se svým přítelem a mecenášem Emanuelem Kittlem (1844—1911), zámožným pražským sládkem, velkou cestu do Orientu, do Afriky a na jih Evropy; viz Obrazy z ciziny (dedikované Emanuelu Kittlovi) a soubor próz Různí lidé (viz Arabesky); *Scio* — řecký ostrov Chios v Egejském moři; *Sladkovský* — JUDr. Karel S. (1823—1880), důvěrný přítel Nerudův.

282. Ze Špičáku u Železné Rudy 3. srpna 1871, 1 list, 8°, NM.

Budu tedy... psát... fejeton — na neděli 6. srpna 1871 napsal Neruda pro NL fejeton označený pouze: △ V Praze 5. srpna, aniž jej motivoval venkovským, šumavským pobytem (Spol. III, 153); s tím souvisí pak cyklus Eklog ze září a počátku října 1871 (MC, 205 a d.); *své ctěné choti* — Anně Grégrové, roz. Hulešové (1843—1876), první ženě Grégrově.

283. [Před 4. listopadem 1872], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Datace podle obsahu.

Diviš prý se — Julius G. byl tehdy patrně ve Vídni; *s Hellerovými články o Krymu* — S. B. Heller, pozdější vydavatel Květů, otiskoval se šifrou $\overline{\sim}$ v NL řadu článků od 31. července do 4. listopadu 1872; *pak má Hálek své určité dva dny* — úterý a pátek; *Hálek se svými články* — s úvahami „O uměleckém vkusu" v NL od 24. září do 4. listopadu 1872; *obratným perem* — zde patrně ve smyslu obratem; *Kazimír* — V. K. Šembera (viz vysv. k dopisu č. 102) byl v Praze např. v listopadu 1872 (Dop. II, 50).

Z června 1874 se dochoval stručný vzkaz Julia Grégra Nerudovi (NM):

Nerudičko!

1. Spočítej prosím, kolik fejetonů bylo o M. J. Husovi, za každý pošle administrace prof. Spiessovi 5 zl.
2. Dopiš mu stran článku o Husovi dosud nevytištěného.

Tvůj

Julius

[Vysvětlivky k dopisu Grégrovu: *prof. Spiess* — Bedřich Vilém S. (1842—1903, pseud. B. V. Písecký), literární historik, působil tehdy na reálce v Hradci Králové, fejetony o Husovi měl v NL od 8. ledna do 1. dubna.]

284. [Kolem 17. listopadu 1874 ?], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Datace podle obsahu.

na úplatu — snad dluhu 100 zl JUDr. Strakatému, o tom se zachovala (NM) stvrzenka z 1. srpna 1874; *Franc* — František Trž (nar. 1844 v Maršovicích, okres Sušice), redakční sluha NL do r. 1905; *dole u domovnice* — Neruda bydlel na Starém Městě v Konviktské ulici č. 28, druhé patro

285. Z Nového Města nad Metují 2. srpna 1877, 1 list, 8°, NM.

za prodloužení dovolené — viz Dop. II, 190; po dopisu z 2. srpna strávil v Podkrkonoší ještě asi čtrnáct dní (viz v NL fejetony 12. srpna „Hodinka v krkonošské restauraci", 19. srpna „Z české koruny vypadlý drahokam"; MC, 446, 277); 4. srpna psal z Rezku JUDr. Karel Sladkovský (NM): „...Nám se zde vede celkem dosti dobře, jenže pořáde prší. Vzdor tomu však děláme na všecky strany výlety. Nerudovi se, jako vůbec každému, zde velice líbí, a dle jeho řečí zůstane zde do polovice tohoto měsíce. Já přijdu s ním zároveň do Prahy." 20. srpna byl už Neruda v Praze; *napíšu nedělní fejeton* — 5. srpna s označením: △ Ale v Rezku 3. srpna (MC, 443).

286. [Z Příbramě po 24. srpnu 1878], 1 dvojl., 8°, m., b. d., NM. Datace podle obsahu (viz dopis Anně Tiché, č. 695): neděle byla 25. srpna; do Vlachova Březí Neruda přijel patrně v pátek 30. srpna po zastávce v Písku (29. srpna).

Vyhnis — Čeněk V. (1842—1897), klasický filolog, v té době profesor příbramského gymnasia; *Beseda* — měšťanská nebo čtenářská, spojená s čítárnou časopisů; *jsi teď v módě* — jako politik i jako vydavatel NL.

287. Do Vídně 19. listopadu 1879, 1 dvojl., 8°, NM.

Tak co děláš — Julius G. byl ve Vídni jako poslanec říšské rady; Neruda tam byl v těch dnech dvakrát jako parlamentní zpravodaj, poprvé od 5. do 10. října (Dop. II, 244), podruhé před 19. listopadem; *minulý týden* — od 9. do 15. listopadu; *politická situace* — spojenectví Českého klubu s vládními pravicovými, zpátečnickými kruhy; Neruda nepřímo kritizuje mladočeskou taktiku vstupu do Českého klubu, ovládaného konzervativními staročechy; *Teď mně zas vynechávají... fejeton* — fejetonní rubriku; *Eimek* — Gustav E. (1849—1897), redaktor, od r. 1879 stálý politický dopisovatel NL z Vídně.

288. [18. února 1880], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Datace podle údaje Nerudova, že žádosti o příspěvek pro Národ sobě začne psát zítra, tj. 19. února 1880. NM.

obdržel Tvůj list — není dochován; *na těch věcech spiritistických* — viz Nerudův fejeton o spiritistovi Hansenovi v NL 22. února 1880 (Spol. IV); *že se hádáme kvůli Tomkovi* — ve fejetonu NL 11. února 1880 stať MDr. Václava Tomka (1832—1900) o pražské Morgue; *Hrubý* — Jaromír H. (viz dopis č. 266); jeho fejeton v NL z 25. února 1880 „V jubilejní den Karolíny Světlé" vzbudil u Grégra nespokojenost: Hrubý byl r. 1879 v redakci Slovanských listů, jež vydával Grégrův politický protivník a konkurent Jan Stanislav Skrejšovský (1831—1883); Jaromír H. ve svých vzpomínkách (Půlstoletí Národních listů, 1910, 222 a d.) praví, že bojkot jeho příspěvků v NL přestal už v létě r. 1880, když se chystal na Rus; G. ho tehdy dokonce vyzval, aby Národním listům pilně z Ruska dopisoval; *fejeton „Novoroční večer v ruském kružku"* — s pseudonymem Jaro-

mír Karlovič, NL 15. ledna 1880; *Tůma* — viz dopis č 124; *redakce českého Paris-Murcie* — viz dopis č. 164; *zítra začnu psát* — známe zatím listy poslané Adolfu Heydukovi (dopis č. 164), Ladislavu Qusiovi (dopis č. 608), Rudolfu Pokornému, Augustu Nevšímalovi, Jaroslavu Vrchlickému, Karlu Pippichovi, Antonínu Rezkovi a Svetozaru Hurbanovi Vajanskému a dopis důvěrnici Karolíny Světlé Anežce Čermákové-Slukové; *aforism* — kromě Julia Grégra je v oddíle aforismů Různé myšlénky zastoupen z politiků jen Fr. L. Rieger; Karel Sladkovský *(Sláda)* mezi přípravami sborníku zemřel (4. března 1880), je ho vzpomenuto jen autografem, k němuž připojil Neruda text: „Poslední podpis Dr. K. Sladkovského, budovatele Národního divadla"; *Arbesovi se nevede dobře* — po jeho výpovědi z NL; po Nerudově přímluvě se Arbesovy podepsané i anonymní články objevují opět čas od času ve fejetonu NL.

289. 11. dubna 1880, dvojl., 8°, NM.

Tvá řeč — řeč v generální rozpočtové debatě na říšské radě 8. dubna 1880 (viz NL 10. dubna 1880).

290. [Před 3. zářím 1880], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Dopis lze datovat podle dopisu následujícího.

Jsem takto zdráv — Neruda odjel 21. července 1880 (viz dopis Josefa Baráka Otakaru Jedličkovi z 22. července 1880, NM) do Vlachova Březí na dovolenou k příbuzným (viz dopisy č. 174, 728) a tam ho stihla nehoda: špatným krokem či skokem si poranil nohu, takže již ve Vlachově Březí byl ošetřován; to uspíšilo jeho návrat po 30. červenci (z toho dne máme zprávu Josefa Baráka, že je N. ještě ve Vlachově Březí); počítáme-li s tím, že se vrátil v prvním týdnu srpnovém, shoduje se Nerudův údaj o třínedělních studených obkladech s naší datací; *stran těch Jelínkových fejetonů* — Edvarda J. (1855—1897), spisovatele, polonisty; byly dávány do listu téměř napořád dvakrát týdně (viz NL od 16. července do 16. září); *Hajniš* — patrně František H. (1815—1885), spisovatel, humorista a satirik, v NL v té době nic od něho nevyšlo; *začnem s „Dekameronem"* — podnícen divadelními články Wiener Tagblattu (vyšly r. 1880 také knižně s titulem Decamerone vom Burgtheater. Mit 25 Porträts, Wien, Pest, Leipzig, A. Hartlebens Verlag) zahájil Neruda v NL 12. října 1880 svou vlastní vzpomínkou cyklus Divadelní táčky (knižně Divadelní táčky, uvádí a svádí △. Večer první, Praha, Grégr a Dattel, 1881).

291. 3. září 1880, 1 dvojl., 8°, NM.

mne referování 25leté již omrzelo — Neruda se po svých onemocněních v r. 1880 vzdal divadelního referátu, v němž působil od r. 1855. Dopis se týká Grégrova i Nerudova vyjednávání s vyhlédnutým nástupcem. Není možná jednoznačně říci, jednal-li Grégr a Neruda s dr. Servácem B. Hellerem (viz vysv. k dopisu č. 283) anebo s Josefem Kuffnerem (viz vysv. k dopisu č. 271). Pro S. B. Hellera svědčí to, že divadelní referáty

v NL jsou po 3. září 1880 psány jím (značky -r a Dr. S. H.), i poměrné mládí a začátečnictví Josefa Kuffnera.

292. [4. října 1880], 1 dvojl., 8°, tužkou, b. d., NM. Datace podle zmínky o nemocné noze (týden začínal 4. říjnem) a podle zprávy o získání Svatopluka Čecha pro NL.

nedělní fejeton že napíšu — na 10. říjen; *Neményi* — Ambros N. (1852 až 1904), maď. žurnalista, spolupracovník Pester Lloydu (referáty o české literatuře, překlady povídek Jana Nerudy), Nerudův známý alespoň již od r. 1876 (viz Dop. II, 148); korespondence Nerudova s ním není známa, v pozůstalosti Nerudově se nedochovala stopa odpovědí Neményiových; *angažmá Čecha* — spolupráce Svatopluka Č. s NL se začíná 7. října 1880 (fejeton „Americký ženich" s šifrou ABCD).

293. [Před 6. říjnem 1880], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Datace podle dopisu dalšího.

To jsi brzy přijel — patrně z Vídně, když složil poslanecký mandát; *Weiss* — MUDr. Vilém W. (1835—1891), univ. profesor, chirurg, odborný spisovatel; *Chudoba* — MUDr. Karel Ch. (1848—1917), praktický lékař, spolupracovník fejetonu NL; *něco galgenhumórovského* — šibeničně humorného.

294. 6. října 1880, 1 dvojl., 8°, NM.

Hodlám tedy v sobotu psát — na neděli 10. října (DK IV); první fejeton od návratu z dovolené z Vlachova Březí; *k Suchému* — buď k hodinářskému krámu Karla Suchého v Ovocné ulici, anebo dokonce k rukavičkářskému závodu Josefa Suchého na Václavském náměstí.

295. 15. října [1880], 1 dvojl., 12°, b. r., NM. Rok určuji podle jednání se Svatoplukem Čechem.

Na pozvání by... nepřišel — Svatopluk Čech, jehož plachost byla obecně známa; o jeho prvním fejetonu v NL viz v dopise č. 292; dopis Nerudův Čechovi z těchto dnů není znám; *Čížek* — patrně JUDr. Antonín Čížek (1833—1883), známý mladočeský advokát.

296. 22. října 1880, 1 dvojl., 8°, papír nažloutlý, NM.

po Františkovi — viz dopis č. 284.

297. 3. prosince 1880, 1 list, 8°, NM.

Poohlédl jsi se... po tom pouzdérku — snad šlo o zaokrouhlené nebo zaoblené stříbrné pouzdérko, o jakém psal už v říjnu 1878 (Dop. II, 226); *materiál našich „Táčků"* — byl psán většinou divadelními umělci, nespisovateli, kteří nežádali autorského honoráře; *Donovský* — Václav Žížala D. (1824—1890), žurnalista a spisovatel, napsal do Divadelních táček vzpomínku „Bývalý divadelní herec pan V. Ž. Donovský vypravuje" (NL 23., 24. a 25. listopadu); *našeho spolku* — Spolku českých žurnalistů.

298. 26. srpna 1881, 1 list, 8°, m., NM.
mimo Prahu... těžko do pražského listu o té věci psát — o Národním divadle (vyhořelo v pátek 12. srpna 1881) a o nové vlně národního nadšení, o sbírkách atd.; Neruda, jenž byl v té době na Špičáku v penziónu Prokopově, žádaný fejeton napsal a snad jej poslal současně s tímto dopisem; viz NL 28. srpna: — △ Na horách 26. srpna (Spol. IV); *za dva tři dny zase do Prahy* — Neruda se vrátil před 3. zářím 1881, 4. září má už v NL fejeton: △ V Praze 3. září (Spol. IV); *výraz mé úcty paní Tvé* — druhé choti Grégrově Růženě, roz. Nobackové (1858—1900).

299. 26. prosince 1881, 1 dvojl., 8°, papír našedlý, tužkou, NM.
tuplovaný fejeton Geisslovy — fejeton Irmy G. (1855—1914) „Z ovzduší nádražního. Štědrý večer konduktérův." (NL 29. a 30. prosince); *fejeton Vrchlického* — „Komedie dějin" (NL 27. prosince).

300. 5. ledna 1882, 1 list, 8°, tužkou, NM.
fejeton od Vrchlického — druhý z cyklu Básnické profily francouzské, Henri Cazalis, NL 7. ledna; *článek od paní Podlipské* — fejeton „Tři králové", NL 6. ledna.

301. 16. ledna 1882, 1 list, 8°, tužkou, NM.
Mokrý — Otakar M. (1854—1899), notář ve Vodňanech, psal jihočeské fejetony; první, „Helfenburský Cagliostro. Črta z jižních Čech", byl v NL otištěn 16. ledna; *dej Geisslovu* — fejeton Irmy G. nebyl otištěn.

302. 21. ledna 1882, 1 list, 8°, tužkou, NM.
brakteáty — viz dopis č. 267; *Smolík* — prof. Josef S., viz dopis č. 267.

303. 13. března 1882, 1 list, 8°, m., tužkou, NM.
zánět žil... předloním — viz dopis č. 290.

304. 8. dubna 1882, 1 dvojl., 8°, m., tužkou, NM.
dr. Albert — MUDr. Edvard A. (1841—1900), chirurg vídeňské university, básník a překladatel české poezie do němčiny; *Emler* — Josef E. (1836—1899), dějepisec; *Studnička* — prof. dr. František Josef S. (1836—1903), matematik; *Eiselt* — MUDr. Jan Bohumil E. (1831—1908), profesor pražské university, internista; *pomohl jsem spolku ku jmění* — Neruda byl ve Spolku českých žurnalistů iniciátorem úspěšných a výnosných akcí (svatojanské akademie, nábor přispívajících členů, získávání příspěvků od peněžních ústavů); *nechci... bez Tvé vůle* — viz dopis č. 299; *Svatobor* — podpůrný spolek spisovatelů, ovládaný tehdy staročechy v čele s Fr. L. Riegrem; *těch 600 zl z Podřipska* — národní dar, jejž pro Nerudu sebrali na Podřipsku přátelé Ervín Špindler a August Švagrovský; *k Náprstkovi* — k Vojtěchu N.; *na letní výlet* — Neruda byl

v červnu a červenci 1882 v lázních Dubí (Eichwald) u Teplic; na tuto svou poslední cestu na český venkov vzal i hospodyni Annu Haralíkovou.

305. 8. dubna 1882, drobná navštívenka, bez tištěného jména, tužkou, NM.

nechceš, abych něco přijal — podporu od Spolku českých žurnalistů.

306. 11. května 1882, 1 dvojl., 8°, m., tužkou, NM. Před tímto dopisem chybí list, jímž Neruda gratuloval k jmeninám (12. dubna), jak vyrozumíváme z dopisu Grégrova (NM) z 11. dubna 1882. Po úvodním poděkování za gratulaci v něm Grégr píše:

...Co se tkne žurnalistického spolku, jsem v nesnázích se svým úsudkem. Měl bych právo raditi Ti k zamítnutí podpory, kdybych mohl zároveň říci: zde máš, Jene, a vezmi laskavě. Jsem však nyní tísněn mnohými platy a při vší dobré vůli nemohu Ti značnějším mimořádným příspěvkem vypomoci. Zálohu 180 zl, kterou jsem Ti nedávno poukázal, Ti daruji, a až půjdeš ven někam na zotavení, dám Ti ještě 120 zl.

Jen hleď, abys co nejdříve přišel na zdravý vzduch. Věř mi, že způsob života, jaký vedeš ve své vzduchu a světla prázdné habitaci, zničil by každý sebesilnější organismus.

Tedy jen ven; jen zdravý vzduch a pohyb!

Piš mi prosím, jak se Ti daří.

Tvůj

Julius

A ještě jednu prosbu — 9. května 1882 zemřel nakladatel a knihkupec Ferdinand Dattel; jedním z Dattlových dědiců byl vedle MUDr. Edvarda Grégra a Edvarda Valečky i Julius Grégr.

307. Z Dubí 10. července 1882, 1 dvojl., 8°, žlutavý papír, NM.

dosud... 7 dní pěkných — Neruda přijel do Dubí (Eichwaldu) u Teplic asi 2. června (Dop. II, 309), příspěvky do NL odtud neposílal.

308. [Z Dubí v červenci 1882], 1 dvojl., 8°, m., b. d., NM. Datace jen podle souvislosti a podle barvy použitého papíru.

309. Z Dubí 28. července 1882, dvojitá navštívenka bez tištěného jména, v záhlaví tisk: Billet de Correspondance, tužkou, NM.

310. [Z Dubí 29. července 1882], 1 dvojl., 8°, papír našedlý s vyraženým záhlavím „Národní listy v Praze", tužkou, b. d., NM. Datace vzhledem k dopisu předešlému a k větě: *Včera jsem Ti psal, víš tedy už, že je snáz o něco.*

Ja, ja... — Ano, ano, u takového zánětu pohrudnice to jde nekonečně pomalu; *hodinu jet ve voze* — do Teplic; *výstup do 2. patra* — do bytu v Konviktské ulici.

311. Z Dubí 15. srpna 1882, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Chudoba — viz dopis č. 293; *ta slíbená stovka* — Julius G. patrně opět nesouhlasil, aby Neruda přijal podporu Spolku českých žurnalistů.

312. 28. srpna 1882, 1 list, 8°, našedlý papír, NM.

313. 28. září 1882, 1 dvojl., 12°, NM.

314. 2. října 1882, 1 list, 8°, NM. Slovo „peřiny" připsal Neruda tužkou. Na rubu dopisu jsou bezvýznamné účetní poznámky Grégrovy. Odpověď na nedochovaný dopis Julia Grégra.
Přes zimu už zůstanu — Neruda se přestěhoval do přízemního bytu ve Vladislavově ulici až r. 1883.

315. 17. října 1882, 1 dvojl., 8°, nažloutlý papír, NM.
tři fejetony Wünschovy — články cestovatele Josefa Wünsche (1842 až 1907): 27. října „Soukeníci na Východě", 31. října „Z Alexandrie do Káhiry"; *první fejeton dr. Štolby o Antverpách* — Josefa Š. (1846—1930) v NL z 3. listopadu; další fejetony Štolbova cyklu o Antverpách byly otištěny až 16. listopadu a 6. a 7. prosince; *Koňský trh* — dnešní Václavské náměstí.

316. 25. ledna 1883, 1 dvojl., 8°, z., NM.
exemplářík mých Balad — Balad a romancí, jimiž Neruda zahájil v lednu 1883 edici Poetické besedy; vydání knihy oznámily NL v rubrice „Literatura" 24. ledna 1883.

317. 31. března 1883, 1 list, 8°, tužkou, NM, Lešehradeum. Neruda podtrhl tužkou „není možno" a připsal modrou tužkou: „p. Metlický dejte dr. G.", Grégr modře podtrhl „fejeton Benešův".
fejeton Benešův — čtvrtá část „Universitních obrázků" Václava Beneše Třebízského, NL 1. dubna; *Snad budu psát v pondělí na úterý* — NL 3. dubna, „Jarní noviny" (DK IV).

318. 9. dubna 1883, 1 dvojl., 8°, z., NM.
list mně z redakce zaslaný — snad přímluva za Josefa Pachmayera (1864—1928), překladatele z němčiny, francouzštiny, angličtiny a norštiny, jenž se pak roku 1883 stal redaktorem NL, kde setrval až do r. 1910 (viz též další dopis a č. 320); *Přikládám ...„listárnu redakční" pro něho* — patrně Nerudovu odpověď v redakční listárně NL z 11. dubna: „Řeči — Už dávno přeloženo do češtiny. Adresu Vaši jsme sobě pro případ zaznamenali. Rukopis leží v redakci. Račte nás navštíviti." Korespondence Josefa Pachmayera s Nerudou není známa.

319. 10. dubna 1883, 1 dvojl., 8°, z., NM.
Zkus toho — s Josefem Pachmayerem; *časopisy... spolkové (akademické)* — z čítárny Akademického čtenářského spolku (byla tehdy na Václavském náměstí č. 18, v blízkosti redakce NL).

320. 22. října 1883, 1 dvojl., 8°, NM. Julius Grégr zaškrtl druhý odstavec in margine modrou tužkou.
Metlický — faktor a patrně metér NL; *Pachm.* — Josef Pachmayer vykonal uspokojivě svou zkušební práci, referát o Zločinu a trestu F. M. Dostojevského (NL 18. září, šifra J. P.); *to s Jeřábkem* — recenzi díla Františka Věnceslava Jeřábka (1836—1893) Stará doba romantického básnictví otiskl v NL 3. listopadu 1883 Ferdinand Schulz (viz vysv. k dopisu č. 124); *posílám Barranda v obrázku* — podobiznu geologa Joachima B. (1799—1883), viz Humoristické listy 27. října 1883 (Pod. II, 206); *dnešní lokálka o žabinci* — anonymní zpráva v odpoledních pondělních NL 22. října „Příspěvek k životopisu Jáchyma Barranda", v níž se mluví o tom, že B. z dobročinnosti skupoval od chudých dětí jitrocel a skladoval jej na půdě a že jeho denní výdaje nepřesahovaly 40 krejcarů. Den před odesláním tohoto dopisu Grégrovi měl Neruda o B. v NL fejeton (21. října) a na poznámku o žabinci NL reagovaly drobnou hodnotící notickou bez polemického zaostření 23. října 1883; *„Johánek"* — historická povídka Ferdinanda Schulze Doktor Johánek byla recenzována v NL už 10. srpna 1883.

321. 16. listopadu 1883, 1 dvojl., 12°, NM.
výňatek o Srbsku z Légera — ze stati Louise L. (viz dopis č. 116); není ji možná přesně určit, NL otiskovaly od 5. listopadu 1883 rozsáhlé úvahy o Srbsku; snad jde o nepodepsanou stať v NL ze 13. listopadu 1883 „Poměry srbské" (o Légerových vzpomínkách z cesty do Srbska).

322. 19. listopadu 1883, 1 dvojl., 12°, ž., NM.
popis pohřbu — pohřeb Josefa Baráka (zemřel 15. listopadu) byl vylíčen v NL 19. listopadu; *budu-li moci již tento týden psát* — v týdnu mezi 18. a 24. listopadem měl Neruda v NL jenom recenzi knižního vydání hry Františka Ferdinanda Šamberka Karel Havlíček Borovský, fejeton na čtvrtek 22. listopadu napsal ještě třetí „lokální" fejetonista NL dr. Vilém Ryba (1849—1907).

323. 22. listopadu 1883, 1 dvojl., 8°, m., NM.
fejeton sflastrkuju — na neděli 25. listopadu psal Neruda o novém otevření Národního divadla (Spol. IV).

324. 3. prosince 1883, 1 dvojl., 8°, NM.
v Tvém domě — v Mariánské ulici na Novém Městě, č. 3.

325. 9. prosince 1883, 1 dvojl., 8°, m., NM.

326. 9. prosince 1883, 1 dvojl., 12°, m., NM.

327. 17. prosince 1883, 1 dvojl., 8°, m., psáno tužkou, NM.
třínedělní dovolenou — poslední Nerudův fejeton před operací je z 9. prosince, Josef Kuffner psal za něho sváteční fejetony z 25. prosince a z 1. ledna.

328. 7. ledna 1884, 1 dvojl., 8°, m., psáno tužkou, NM.
fejeton Fričův — J. V. Friče „Z jeseně roku 1882", týkající se povídky Karolíny Světlé Z našich bojů (NL 9. a 10. ledna 1884, šifra J. V. F.); ve fejetonu je otištěno i místo, na které Neruda upozorňuje: „...vyličuje nám neblahý dojem a smutné následky, jaké měl známý výrok Riegrův ve prospěch němčiny na střední a nejnižší vrstvy české společnosti hned v jeseni minulého roku," vztahující se k pasáži z díla K. Světlé: „Co říkáš těm průkazům znalosti německého jazyka, které se ponuknutím našinců na posluchačích českých vysokých škol při zkouškách žádati budou? Což se tím neprohlašuje, žeť povinností naší státi se Němci?"

329. 15. ledna 1884, 1 dvojl., 8°, m., hvězdičku a poznámku pod čarou připsal Neruda tužkou, NM.
Petrů — Václav P. (1841—1906), středoškolský profesor, měl r. 1883 v NL ve fejetonu překlad povídky norského spisovatele Alexandra L. Kiellanda „Naděje se zelená" (9. a 10. ledna); *fejeton „Hvězda"* — snad čl. „Vánoční svatvečer v Betlémě (Dle Hellwalda V. P.)", NL 14. a 15. prosince 1883; *od Vrchlického* — první fejeton druhé řady „Básnických profilů francouzských" (Maurice Rollinat), NL 19. října 1883.

330. 24. ledna 1884, 1 list, 8°, m., psáno tužkou, NM.
známky, pěti a tříkrejcarové — pro korespondenci mimopražskou a místní.

331. 28. ledna 1884, 1 dvojl., 12°, m., psáno tužkou, NM.
Weiss — viz dopis č. 293; *článek Menčíkův* — Ferdinand M. (1853 až 1916), úředník a později kustos vídeňské Dvorní knihovny, od r. 1884 lektor českého jazyka a české literatury na vídeňské universitě, stálý spolupracovník Nerudův; dodal patrně neotištěný příspěvek a urgoval honorář za článek „Z dob Koňasových" (Koniášových), NL 26. a 27. října a 9. a 14. listopadu 1883; *staročeši jsou nadšeni Eduardem* — MUDr. Eduard Grégr pronesl na říšské radě řeč proti německé státní řeči (viz NL 27. ledna); Neruda pak otiskl „podobiznu" Eduarda Grégra v Humoristických listech 2. února 1884 (Pod. II, 233); *Petrůovi abys dal... poslat* — honorář za fejeton „Orysja. Malorusky napsal Pantělejmon Alexandrovič Kuliš. Přeložil V. P.", NL 21. ledna 1884.

332. 16. února 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.

333. 17. února 1884, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.

334. 23. února 1884, tři drobné navštívenky bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.

Turnovský — Josef Ladislav T. (1837—1901), žurnalista a publicista; *svou knihu* — Z naší doby (NL ji oznámily už 13. února 1884); *Fořt* — Josef F. (1850—1929), redaktor Posla z Prahy, později NL; *Brož* — J. V. B., pracovník administrace NL.

335. 29. února 1884, 1 dvojl., m. 8°, psáno tužkou, v záhlaví iniciála N, tištěná plasticky druhou barvou, NM.

„*Slávie*" — pražská vzájemně pojišťující banka.

336. 3. března 1884, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, soukr. maj.

díky — za mimořádnou výpomoc.

337. 19. března 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.

nedáváš žádných fejetonů — od 10. do 18. března byly v NL jen tři fejetony, z toho jeden redakční, Viléma Ryby; 19. března rovněž neměly NL fejeton.

338. 26. března 1884, 1 dvojl., m. 8°, soukr. maj.

Tvá řeč stran „velké Prahy" — přednesená 18. března 1884 ve schůzi Klubu novoměstských voličů (viz NL 21. března); s názorem Grégrovým o připojení předměstí k Praze vyslovili souhlas v NL 24. března zaslánem *Vinohradští*, tj. Výbor přátel připojení ku Praze na Královských Vinohradech.

339. 29. dubna 1884, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.

340. 29. dubna 1884, 1 list, 8°, m., NM.

ty fejetony — anonymní cyklus fejetonů Jakuba Arbesa „Z duševní dílny básníků" měl sedm kapitol (poslední byla otištěna v NL 26. dubna); *poslední fejeton* — „List Vojtíška Čahouna, nemluvněte v Praze", NL 27. dubna.

341. 5. května 1884, drobná navštívenka bez tištěného jména, soukr. maj.; fotokopie: NM.

dokdy by bylo toho románu třeba — původního českého románu pro románovou přílohu NL, viz dopis č. 345; *fejeton z Paříže* — Louis

Schmidt-Beauchez (1848—1912) měl v NL 24. května fejeton „V Broží-kově ateliéru. V Paříži v dubnu 1884“, podepsaný in c. plným jménem; autor byl perzekvován a stíhán pro velezradu, neboť byl za hranicemi spolupracovníkem Josefa V. Friče a v Paříži prožil r. 1871 Komunu; když se vrátil konečně do Čech, nechtěl učit na německé střední škole, stal se členem redakce NL a organizoval dělnictvo (v redakci Dělnických listů, orgánu sociálně demokratického, a v brožurkovém periodiku Cepy z r. 1881).

342. 13. května 1884, drobná navštívenka bez tištěného jména, NM.
budu psát na neděli — 18. května (DK V).

343. 20. května 1884, drobná navštívenka bez tištěného jména, NM. V datu 20/5 je údaj měsíce nejasný, lze čísti i 20/3, a ani podle situace ve fejetonu NL není možná dataci určit bezpečně: v obou těch měsících nebyly od 6. do 20. zařazovány do listu fejetony externích spolupracovníků.
článek Soukupův — v NL otištěn nebyl.

344. 27. května 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.
pro náš fejeton důležitý list — patrně od Antonína Steckra (1855 až 1888), afrického cestovatele, viz o něm v dopisech dalších.

345. 29. května 1884, 1 dvojl., 12°, m., NM.
Dr. Stecker sobě přeje — NL uveřejnily podle jeho přání už 30. května v denních zprávách předběžné ohlášení jeho příspěvků: „Pro fejetonní část svého listu podařilo se nám získati řadu článků od proslulého afrického cestovatele dr. Ant. Steckra, s jichž uveřejňováním počneme tyto dny.“ — O uskutečnění tohoto úmyslu viz v dopise č. 352; *jednal jsem se Svatoplukem Čechem* — příslib nebyl splněn; *Beneš* — Václav Beneš Třebízský; ani jeho román nevyšel v románové příloze NL.

346. 29. května 1884, 1 dvojl., 12°, NM.

347. 18. června 1884, 1 list, m. 8°, NM.
přípis Steckrův — Antonín Stecker požádal Nerudu (dopis není dochován) o zálohu na přislíbených dvanáct cestopisných fejetonů. Potvrzuje to dopis, jejž psal Antonín Stecker svému příbuznému Karlu Vačlenovi do Mladé Boleskavě den předtím (17. června): „Obdržím koncem téhodne na dvě stě zl z redakce Národních listů.“

348. 24. června 1884, navštívenka, soukr. maj.

349. 26. června 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.
František — redakční sluha František Trž; *Lešetinský krejčí* — František

Herites byl popularitou zkonfiskované Čechovy básně Lešetínský kovář inspirován k prozaické parodii Lešetínský krejčí (NL 20., 21. a 27. června, šifra -ites); *fejeton Rybův* — o počasí byl v NL otištěn 28. června a Neruda měl na totéž téma fejeton nazítří (29. června), Grégr Nerudovi vyhověl a poslal mu fejeton Rybův k nahlédnutí; *posílám fotografii* — patrně tu, na níž je hlava Nerudova (s kloboukem).

350. 1. července 1884, 1 dvojl., 12°, m., NM.

zasláno Kolárovo — Josef Jiří Kolár (viz vysv. k dopisu č. 19) polemizoval v něm s porotci, kteří odmítli jeho drama Královna Barbora, jímž se ucházel o poctu vypsanou sborem obecních starších.

351. 7. července 1884, 1 dvojl., 12°, soukr. maj.

Letní cestování — cyklus fejetonů Josefa Holečka, otištěný s titulem „Letním cestovatelům" 21. srpna (Kam na cesty?), 22. srpna (Černohorec a Černohorka), 28. srpna (Cestou na Černou Horu), 6. a 12. září (Hora černohorská).

352. 10. července 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.

poděkování své na zítřek — po oslavách svých padesátých narozenin otiskl Neruda v NL 11. července 1884 poděkování: „Bylo by předsevzetím naprosto nesplnitelným, kdybych měl odpovědět na všechny projevy lásky a přízně, jichž jsem tyto dny doznal, a poděkovat se každému zvlášť za ty tisíceré pozdravy a přání, přípisy a telegramy, návštěvy a dárky, jimiž jsem byl zasypán! Budu mít asi dlouho co dělat, než z neočekávaného a překonávajícího dojmu vypracuju se zase na zvyklou svou míru. Nezapomenu nikdy těch upřímných očí, do kterých jsem nahlížel, nikdy těch chvějných stisků, když jsem pravici podával, a těch srdečných slov, jež jsem slyšel a četl! Věru šťasten, kdo českému národu sloužiti smí! Vřelé díky všem! V Praze 10. července 1884. Jan Neruda"; *na toho Steckera mám zlost* — neposlal ještě ani jeden ze smluvených cestopisných fejetonů.

353. 15. července 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.

dr. Chudoba — MUDr. Karel Ch. (viz dopis č. 293); články o choleře v NL nejsou podepsány; *Fejeton je... okupován* — zejména články Josefa Holečka (Černohorci a Albánci, 12., 16. a 18. července).

354. 4. srpna 1884, 1 dvojl., 8°, m., poznámka pod čarou je napsána tužkou, NM.

články Heritesovy — František H. měl v té době v NL fejetony „Papoušek Humboldtův" (23. července), „Zvyk je druhá přirozenost" (30. července) a „Sen pouhý, ne skutek" (1. srpna), všechny se šifrou -ites; *do prvního poschodí* — do bytu Julia Grégra; *Brož* — viz dopis č. 334.

355. 19. srpna 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.
osmidenní dovolenou — Neruda ji dostal, Vilém Ryba psal za něho fejeton na neděli 24. srpna.

356. 28. srpna 1884, drobná navštívenka bez tištěného jména, NM.
Ryba — měl fejeton 29. srpna; na neděli 31. srpna musel už napsat fejeton Neruda.

357. 1. září 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.
že jsem také ku konfiskaci přispěl — ke konfiskaci nedělního čísla NL z 31. srpna, oznámené v denních zprávách NL 1. září: „Také nedělní číslo Národních listů propadlo konfiskaci, již z rozkazu státního zastupitelstva vykonali zřízenci policie. Závadným shledán tentokráte fejeton, jakož i E. [Gustava Eima] původní dopis z Vídně ‚České děti českému národu'." Neruda žertoval v svém fejetonu o eráru, Němcích a české nebojovnosti, Eim psal o renegátství, jímž se posilují Němci, a proti koloniální politice Němců v Čechách (odnárodňování pomocí husté sítě německých škol); *příloha... románová* — přinášela z valné části jen překlady, dokonce i nevýznamných a senzačních románů; „*Kalendář Národních listů*" — nebyl tehdy ještě vydán.

358. Juliu a Růženě Grégrovým 15. září 1884, drobná navštívenka, papír nahnědlý, nelesklý, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.

359. 15. září 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.
návěstní — inzertní; *podmaršálek Friedberg* — Emanuel Salomon z Friedbergů (1829—1908), literárním jménem Mírohorský; 27. září 1884 byl v NL otištěn jeho fejeton „Do Tater"; další jeho příspěvek „Tři hostiny přerůzné v jednom měsíci" viz v NL 15. listopadu (zn. Msý); *doktor Chudoba* — viz dopis č. 293; *restujeme ještě s třemi o Beneši Třebízském* — vzpomínky Jindřicha a Karla (V.) Raisů „Ze života V. Beneše Třebízského", byly otištěny ve fejetonu NL 2. a 3. září a dokončeny až 18. a 24. září; *Holeček se vlekl* — fejetony „Letním cestovatelům" vycházely od 21. srpna do 12. září; *Glückselig* — „Panoráma bitvy u Razonville" Alexandra G. (1861—1908), úředníka a pak ředitele Spolku buštěhradsko-kladenských dolů, fejeton v NL z 21. října o díle kreslířů Edouarda Detaille a Alphonse de Neuville.

360. 21. září 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM. Grégr podtrhl v dopise modrou tužkou slova „zlatou holandskou minci s sebou".

361. 21. října 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.
slíbený rukopis — román pro přílohu NL, viz dopis č. 341.

362. 22. října 1884, 1 list, 8°, m., NM.

S románem jeho začneme — Čech román nedodal; *román z francouzského* — od spisovatelů Emila Erckmanna (1822—1899) a Alexandra Chatriana (1826—1890) v překladu Ladislava Pinkase (1863—1936), syna malíře Soběslava Hypolita P. (1827—1901); překlad byl však už zadán Edvardu Valečkovi pro edici Album výtečných povídek; *Lotr Gólo* — Arbesův vyšel až r. 1886 v Čechových Květech.

363. 23. října 1884, soukr. maj., fotokopie: NM.

364. 24. října 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.

365. 28. října 1884, drobná navštívenka bez tištěného jména, NM.
Žádal... dvacet zlatých — jde o Josefa Jakuba Toužimského anebo o Emanuela Salomona z Friedbergů-Mírohorského; viz dopis další.

366. 13. listopadu 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Toužimský — Josef Jakub T. (1848—1903); fejetony „Z cest po Bulharsku", otiskované od 7. listopadu, přesáhly až do r. 1885; *Herites* — „Přátelé literatury" Františka H., NL 5. listopadu; *Mírohorský* — viz dopis č. 359; *Reichova brošurka* — patrně Antona Reicha Die Organisation der Kriegsmacht der österreich-ungarischen Monarchie, Wien, 1884.

367. 17. listopadu 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.
něco o Pausingrovi — Mikuláš Lehmann, pražský obchodník s obrazy, uspořádal výstavu 122 „velikých původních" obrazů rak. malíře Franze von Pausingera (1839—1915), určených za ilustrační doprovod knihy rakouského následníka trůnu Rudolfa Habsburga (1858—1889) Eine Orientreise (1884), vydané pak i v českém překladu M. Kováře (Cesta korunního prince Rudolfa do zemí východních); *za sobotní vysoký fejeton* — viz dopis č. 359.

368. 27. listopadu 1884, 1 list, 8°, m., NM.
volby — pražské obecní volby; *Petrů* — Václav P., viz dopis č. 329.

369. 11. prosince 1884, 1 dvojl., 12°, m., soukr. maj.
pohladit trochu citelně Riegra — ve fejetonu ze 14. prosince (DK V) zaútočil Neruda na Riegra pro jeho prohlášení v Českém klubu poslaneckém („Slováci v pozdější a poslední době zřekli se společenství s naším národem"), jež Slováci prudce odmítli v NL z 10. prosince.

370. 21. prosince 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.
lokální fejetony — fejetony s náměty místními, psané členy redakce na úterý (Josef Kuffner, šifra -β), čtvrtek (Vilém Ryba, šifra -a) a neděli ($\triangle$); *NFP* — Neue freie Presse, *Berliner Tagblatt* — něm. deníky.

371. 24. prosince 1884, 1 dvojl., 12°, m., NM.

Dnešní článek — „O co se jedná", NL z 24. prosince, bez podpisu; mluví se v něm o poměru Čechů k Maďarům, Čechové mají být v Cislajtánii takovou národností, jakou jsou v Translajtániii Maďaři; *Tvá řeč v klubu* — Julius Grégr prohlásil v Klubu novoměstských voličů (NL z 22. prosince), že Praha při svých 200 000 obyvatelů má mít sedm poslanců na říšské radě.

372. 26. prosince 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.

mám právo psát do „Literatury" — N. převzal redakci literární rubriky od ledna 1885; *Bohuslav Čermák* — viz vysv. k Heydukovu dopisu u dopisu č. 271.

373. 29. prosince 1884, 1 dvojl., 12°, m., NM.

Metlický — viz dopis č. 320; *Zlatá Praha nebo Květy* — byly v literární rubrice NL pravidelně sledovány; *před... 6 nedělmi měl literární článek* — referát o XV. až XVIII. svazečku PB, NL 4. listopadu, rubrika „Literatura".

374. 30. prosince 1884, 1 dvojl., 12°, m., NM.

do druhého ranního čísla — v pátek 2. ledna NL vyšly, ale Neruda měl fejeton až v neděli 4. ledna; *Č.* — Bohuslav Čermák.

375. 3. ledna 1885, drobná navštívenka bez tištěného jména, NM.

pro „Literaturu" — v rubrice „Literatura" se vyskytují v té době recenze a poznámky signované F., ale není vyloučeno, že jsou od Josefa V. Friče.

376. 6. ledna 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

je „Literatura" už v plném proudu — 3. ledna byl v rubrice „Literatura" referát o díle Jaroslava Vrchlického Poezie italská nové doby (in c. značka #), 6. ledna příspěvky Bohuslava Čermáka a značky F. (Frič?, Friedberg-Mírohorský?) o knize spisovatele Primuse Sobotky (1841—1925) Kratochvilná historie měst a míst koruny svatováclavské; *„avis aux lecteurs"* — upozornění pro čtenáře; *Vrchlický* — měl v NL 22. ledna podepsaný referát o franc. poezii; *Lumír* — NL 4. ledna, „Literatura"; *Zora* — referát o třetím ročníku tohoto „almanachu moravské omladiny" (1885) v NL 10. ledna (in c.: F. = J. V. Frič?); *Braun* — Josef B. (1864—1891), literární žák Václava Beneše Třebízského, otiskoval v NL od 27. října 1884 práci Z pamětí krevních písařů; *slečna Pollandova* — Žofie P., sestra Jindřicha Pollanda, člena administrace NL, osmačtyřicátníka, přítele Nerudova; Neruda psal o něm ve fejetonu z 28. října 1883, kdy bylo v NL otištěno i jeho úmrtní oznámení (DK IV.).

377. 11. ledna 1885, 1 dvojl., 8°, m. Postskript je napsán tužkou,

Neruda sám vyznačil některá místa po stranách červenou tužkou. NM.

To si myslím — oba první odstavce se týkají E. S. Friedberga-Mírohorského; lokálního rázu je jeho fejeton z 10. ledna 1885 („V Praze 9. ledna. O ledačem." In c. : Msý); *referát o knize Matice lidu* — o hist. románu Karla Škáby (1858—1904) Na cestě křížové, vydaném v Matici lidu, anonymní; *Pan Anyž* — Josef Anýž (1852—1912), člen redakce NL, politik a publicista; *Vilímek Tě mnou prosí* — podobizna Julia Grégra byla v Humoristických listech otištěna 14. května 1886 (Pod. III, 112); podobizna Gustava Eima 13. března 1885 (Pod. III, 23); *jubileum našich listů* — čtvrtstoleté; *nějaká novoroční reklama* — Neruda zařadil do NL referát o Humoristických listech (zn. F. = Frič ?, Friedberg Mírohorský ?); *Raýman* — Bohuslav R. (1852—1910), chemik, docent české techniky, od ledna 1885 spolupracovník NL.

378. 20. ledna 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM. Neruda škrtl v postskriptu slova: „Nebo líp: neříkej mně třeba nic a ujednej s[ám]." Grégr podtrhl červeně v třetím odstavci slovo „dva" a pod Nerudův podpis si poznamenal o honoráři: 6 zl.

spisovatele všech „poetických stran" — lumírovce, skupinu Rudolfa Pokorného i moravské herbenovce; *Sobotka* — viz dopis č. 376; *slečna Pollandova* — viz dopis č. 376; *kousek... od Holečka* — fejeton „Panslávský rejd v Tisovci. Obrázek z veřejného života na Slovensku", NL 14. a 18. února.

379. 11. února 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM. Grégr škrtl (nebo spíše podtrhl) slovo „Štolbovi".

Divím se ale Štolbovi — týká se referátu o jeho Novelách I (J. R. Vilímek, 1885) od Bohuslava Čermáka, NL 7. února; *To s tím Clamem* — Jindřich Jaroslav Clam-Martinic (1826—1887), velkostatkář, vůdce konzervativní šlechty z Čech, byl r. 1885 nemocí vyřaděn z politického života. Jeho odstoupení bylo zpočátku považováno za rezignaci, vynucenou neúspěchy staročeské politické taktiky od dob bojů o fundamentální články; *NFP... aby nás kopla* — něm. liberálové často zaměňovali české národní hnutí za reakční politickou praxi buržoazních poslanců.

380. 17. února 1885, 1 list, 8°, NM.

Byl jsem... dnes překvapen — dva členové redakce NL dali o své újmě, aniž jeden věděl o druhém, do literární rubriky noticky o časopisu Zprávy spolku geologického v Praze („Nový vědecký časopis" a „Nový časopis odborný").

381. 18. února 1885, 1 list, 8°, psáno tužkou, NM.

článek Friedbergův — „Něco o mapách" (in c.: M.); vyšel nakonec v rubrice „Literatura" 25. února; *Friedbergův dopis* — F. vyčítá Grégrovi snižování honoráře za příspěvky do NL (viz pozůstalost Julia Grégra v Archívu Země české).

382. Růženě Grégrové 25. února 1885, 1 dvojl., 8°, NM.
výraz soustrasti mé — 19. února 1885 zemřel syn Grégrových Karel (nar. 1882), v rodině mu říkali Kornelek.

383. 27. února 1885, 1 list, 8°, m., NM.
„*Krevní písaře*" — sedmá část vyprávění Josefa Brauna „Z pamětí krevních písařů" (NL v pátek 2. března); *mapku Súdánu* — 25. února přinesly NL zprávu o britské kolonialistické agresi „Válka v Súdánu"; *Ledru-Rollin* — Alexandre L. R. (1807—1874), franc. radikální burž. republikán, politik a publicista, jeho jméno, spojované se zavedením všeobecného hlasovacího práva ve Francii, se mohlo stát příležitostí k zdůraznění aktuálního programového hesla NL.

384. 11. března 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Tu úvahu — práci Josefa Jakuba Toužimského „První buditel národa bulharského" (text jeho přednášky o otci Pajsiovi ze 4. března 1885) otiskly NL v rubrice „Literatura" 10. března 1885; *Holub* — dr. Emil H. (1847—1902); jeho práce tehdy v NL nevyšla; *korektury je třeba veliké* — Emil H. psal špatně česky.

385. 23. března 1885, 1 dvojl., 8°, NM.
Gowalewski — Karl Wilhelm Gawalowski, autor knihy „Ramphold Gorenz. Ein deutsches Lied aus der Hussitenzeit" (Cheb, 1885); *Graupner* — F. G. vydal v Berlíně r. 1884 knihu „Tschech. Ein mythologisch-nationales Gedicht in 39 Gesängen"; v noticce NL 28. července je tato kniha posuzována příznivě jako projev národnostní smířlivosti.

386. 24. března 1885, 1 dvojl., 8°, m. Postskript je psán tužkou, NM.
Eim tu věc napsal — stať „Z pamětí českého osmačtyřicátníka. Podle vlastních jeho zápisků."; byla otištěna k sedmdesátinám JUDr. Aloise Pravoslava Trojana 26. března, 3., 10. a 27. dubna; 2. dubna měly NL v denních zprávách jen noticku o Trojanově sedmdesátce.

387. 2. dubna 1885, drobná navštívenka bez tištěného jména, NM.

388. 23. června 1885, 2 dvojl., 8°, m., NM. Julius Grégr podtrhl červeně: „Reymanna".
Prokop — Prokop Grégr (1868—1926), nejstarší syn Julia Grégra; *Schulz* — Ferdinand S., viz dopis č. 124; *Tůma* — Karel T., viz dopis č. 124; *to bych musil sedět ve drožce* — Julius G. byl na svém venkovském sídle; *žurnalistická akce pánů staročechů* — přípravy k přeměně deníku Pokrok v nový list Hlas národa, k níž došlo 21. března 1886; *Schick* — Ignác S. (1841—1899), českoněmecký novinář, první předseda Spolku českých žurnalistů; *Josef de Maistre* (1754—1821), franc. katolický publicista; *Reymann* — Bohuslav Raýman, viz dopis č. 377; NL měly od něho

občasné příspěvky už od počátku r. 1885 (např. 17. ledna „Vzduch kapalinou“, in c. B. R.); *Mádl* — Karel B. M. (1859—1932), historik výtvarného umění; od 23. dubna 1885 tiskl už v NL na pokračování rozsáhlý referát „Z obrazárny v Rudolfinu“; *Schönerer* — Georg S. (1842—1921), rak. politik, velkoněmecký šovinista.

389. 29. června 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

polovina... je... označena... šifrou — v té době se vyskytují v NL v rubrice „Literatura“ značky a šifry: V. — Jaroslav Vrchlický, F. — J. V. Frič nebo Friedberg Mírohorský, -na, Nemo, #, =.

390. 30. června 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM. Julius Grégr škrtl část dopisu, kde se mluví o historickém románu, shora dolů tužkou.

Škába — Karel Š. (viz vysv. k dopisu č. 377); *Pokrok* — reagoval 30. června 1885 obšírně na Nerudův fejeton z 28. června, na pasus: „...vzdělaný člověk musí umět německy, učí naši političtí vůdci...“, mířící na staročechy a zejména na Riegra (viz též dopis č. 328); Pokrok napsal na adresu NL, že poučují ostatní noviny o vlastenectví, ale samy že jsou „kšeftovní list páně Grégrův“ a „špekulační list“, který odmítá němčinu, ale doporučuje německé knihy; Nerudovi pak vyčetl citáty z něm. spisovatelů v jeho fejetonech.

391. 2. července 1885, 1 list, 8°, m., soukr. maj.

studie Mírohorského — v NL počínajíc 10. červencem s podtitulem „Studie Eman. Mírohorského“.

392. 8. července 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM. Grégr zaškrtl modře věty „Mají na něho beztoho tisíc chutí. Se Škábou nedělej si starostí.“

referát o Heritesovi — o románu Františka H. Tajemství strýce Josefa; *Ječábkovi psát nebudu* — František Věnceslav J. se rozcházel s Nerudou literárně i politicky od období Hřbitovního kvítí a zejména pak v sedmdesátých letech; přes odmítnutí Nerudovo stal se však nedlouho nato spolupracovníkem NL právě v rubrice „Literatura“ (1887—1888); *článek ...v Pokroku* — viz dopis č. 390 a vysvětlivku k němu; *článek Masarykův z Athenea* — „Jak zvelebovati naši literaturu náukovou“ (II, 15. června); *Dnešní „vědecký“ fejeton jejich* — Rozprava o organických jedech; signováno in c. B. R. (Bohuslav Raýman, viz dopis č. 377); *Pfennigmagazin* — něm. nejlacinější časopis; *Mají na něho... tisíc chutí* — Karel B. Mádl měl ještě 1. a 8. července v NL pokračování své studie „Z obrazárny v Rudolfinu“, ale 16. července je už jeho fejeton „Český žánr“, podepsaný plným jménem, otištěn v Pokroku; *promesy* — druh cenných papírů, poukázky na budoucí akcie; *Pernikářka* — samota a vinice na bělohorské silnici pod Strahovem (Praha-Košíře), letní sídlo Julia Grégra.

393. 16. července 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

hodlají je tedy vynutit sprosťáctvím — Pokrok napsal např. 13. července: „Orgán k vydělávání peněz na vydržování dr. Julia Grégra se opět jednou nalezá v radostné shodě s listy německonacionálními. [- - -] List tohoto kalibru pozbyl práva zasedati na soudcovskou stolici o věcech vlasteneckých. — Ostatně se může lehce státi, že za několik dní Národní listy opět budou hájiti poměrné zastoupení Němců v zastupitelstvu pražském, neboť od pana Julia Grégra se dá očekávati, že zítra mu bude bílým, co dnes je mu černým.“; *Zeithammer* — Antonín Otakar Z.(1832—1919), staročeský politik a žurnalista; *to s Němci v Praze* — NL napsaly na adresu staročechů 14. července: „...Nejnovější orgán pro osobní surovosti napadá na straně naší jednotlivé osoby [- - -], hledí se omluviti z toho, že chtěl vydati Němcům Prahu, a proto nám vyčítá, že prý jsme při posledních volbách ve prospěch Němců podporovali kandidáty ze středu pražského živnostnictva“; *Kuffner* — viz vysv. k dopisu Heydukovu u dopisu č. 271; *Mádl... píše do P.* — do Pokroku, viz vysv. k dopisu předešlému; o dalším vývoji spolupráce K. B. Mádla s NL viz v dopise č. 399.

394. 17. července 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Přikládám Ti ... celý list — JUDr. Jaromír Čelakovský (viz vysv. k dopisu č. 215) v něm vypsal Nerudovi svůj zdravotní stav; Neruda mu poslal 29. července 1885 dopis korigující rozhodnutí Grégrovo o délce dovolené; dopis Čelakovského v pozůstalosti Nerudově dochován není.

395. 28. července 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

dr. Dvořák — prof. dr. Rudolf D. (1860—1920); otiskl v NL z 27. a 29. května 1885 fejeton „Příhody vezíra lankuranského, první veselohra Peršanů“; *Pachmayer* — Josef P., viz dopis č. 318; *Ryba* — Vilém R. fejeton na čtvrtek 30. července dodal.

396. 2. srpna 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

žádám za dovolenou — viz dopis č. 399; *půjč mi šedesát zlatých* — G. místo půjčky poslal Nerudovi peněžitou výpomoc; viz dopis další.

397. 4. srpna 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

stran toho nalehavého pána — míněn patrně PhDr. František Bačkovský (viz vysv. k dopisu č. 235) a jeho příspěvek „Nastolení Slovanů“, podepsaný Dr. B. (NL 12., 13. a 14. srpna 1885); dopis Nerudou mu poslaný není znám.

398. 18. srpna 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Slovinci — přijeli do Prahy 17. srpna, NL měly už 18. srpna anonymní fejeton „Jihoslovanští hosté v Praze“; v Národním divadle bylo pro ně uspořádáno slavnostní představení.

399. 30. srpna 1885, 1 dvojl., 12°, m., NM.

Na neděli... píšu už — na 6. září (Spol. V); *Mádl* — K. B. Mádl měl v NL příspěvek 28. srpna a 5. září; *u Brože* — viz vysv. k dopisu č. 354; *Friedberg* — měl v NL od 2. července deset fejetonů „O Dalmácii"; viz vysv. k dopisu č. 381.

400. 25. září 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

o tom „svat. daru" — o svatováclavském národním daru ve prospěch Ústřední matice školské psal Neruda pak 27. září; Josef Kuffner psal na úterý 28. září fejeton na téma „šplechty o činnosti pražských dám".

401. 6. října 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Holečkovy články — „Slované na uherské výstavě zemské" (26. srpna, 2. a 4. září), „Duševní práce Maďarův" (šifra -k. od 12. září do 31. října).

402. 9. října 1885, 1 dvojl., 12°, m., NM.

spis „nejzuřivějšího" mladočecha — snad narážka na Novely Josefa Štolby (viz dopis č. 315, 379).

403. 23. října 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Jaromír — dr. Jaromír Čelakovský (viz vysv. k dopisu č. 215); referát o jeho spisu Codex juris municipalis regni Bohemiae (Praha 1886) napsal Jan Herben (NL 12. listopadu 1885, in c. H.); ukázku z knihy (O spojení měst pražských v jednu obec) otiskly NL ve fejetonu 29. října.

404. 28. října 1885, 1 dvojl., 8°, m., poznámka pod čarou je napsána tužkou, NM.

Hattala — Martin H. (1821—1903), profesor Karlovy university, slovenský filolog, urputný obhájce pravosti Rukopisu královédvorského a zelenohorského; v Osvětě (1885, str. 1013) vyšel jeho článek „O národním smýšlení královédvorských epiků. Ukázka obrany RK, kterou chystá prof. Martin Hattala"; v NL 29. prosince 1885 v rubrice „Věda a literatura" pak článek „Protivníci Královédvorského rukopisu dovolávají se zázraku proti němu. Druhá ukázka..."; v NL první článek Hattalův nebyl zvlášť glosován; Grégr odpověděl Nerudovi na dotazy týkající se Hattaly ještě téhož dne (viz dále) a Neruda podle jeho odpovědi dopsal Hattalovi 2. listopadu 1885 (NM), přičemž ji doslovně citoval (viz Dop. III); *Gebauer* — prof. dr. Jan G. (1838—1907); *starý Šembera* — prof. Alois Vojtěch Š. (1807—1882), viz Dop. II; *Šembera* — Vratislav Kazimír Š. (viz vysv. k dopisu č. 102) si stěžoval v nedochovaném dopisu na notici NL z 12. září 1885, týkající se srážky Čechů s Němci ve Dvoře Králové 23. srpna 1885; něm. noviny udělaly z tohoto konfliktu zákeřný útok na Němce a rada města Dvora Králové vydala pak pamětní spis, v němž obvinění vyvrací; tento spis byl poslán vládě a stal se novým předmětem útoků něm. listů; NL na ně reagovaly notickou, v níž na konci napadly také V. K. Šemberu, redaktora Wiener Tagblattu:

„Neues Wiener Tagblatt věnuje ‚českým kamenům', jimiž děláme prý nyní politiku, téměř celé včerejší číslo. V úvodním článku perzifluje zmíněný již pamětní spis a vzadu povznesl se dokonce na takzvaný ‚bänkel' — na odrhovačku, v níž bývalý český básník, jenž jindy zpíval z mladých ňader a nyní co německý žurnalista ze starých ňader tupí vlastní národ a posmívá se vlastní krvi, líčí po způsobu ‚kaprála od hulánů' bitvu královédvorskou. Nejsme nepřátelé dobrého vtipu a rádi se zasmějeme, ale svou ‚hrůzostrašnou baladou' pan Kazimír Schembera dokázal, že to s ním jde už z kopce. Byly doby, kdy pan Schembera daleko byl vtipnějším a kousavějším, — patrně mu vypadaly už zuby." — V. K. Šembera, jenž kdysi sbírku básní Z mladých ňader (1863) připsal Janu Nerudovi, autorem pamfletu nebyl (viz též Dop. II, 393); Neruda k odpovědi Šemberovi přiložil výstřižek z omluvného dopisu Grégrova z 28. října 1885.

Dopis Julia Grégra Janu Nerudovi z 28. října 1885 (NM), z něhož jsou vystříhány jak kusy pasáže o Hattalovi, tak celá omluva V. K. Šemberovi, zní po restituci (na základě dopisu Nerudova Hattalovi a výstřižku poslaného Šemberovi) takto:

28/10 885

Milý Jene!

Víš, jak velice držím na prof. Hattalu. Těším se [ji]ž dlouho na jeho [kritické pojednání o] Král. dv[orském] ruk. [Z toho můžeš soudit,] že bych měl uk[ázku ze spisu] jeho velice rád v listu i dobře bych ji honoroval, však ovšem krátkou, nanejvýše asi tak na 4 sloupce Nár. listů; tedy více než o polovici menší než ten v Osvětě. Máme hrozný nedostatek místa. [Za toho Šemberu nemohu; byla mi ta notice velice nepříjemná.] Vlčkovu Osvětu neohlašujem. Ovšem bych však rád měl jednou dobrou a spravedlivou kritiku této nejmizernější ze všech revuí.

Tvůj Julius

(Místa vystříhaná otiskujeme v [.....]).

Páně Holečkův návrh — námět vytvořit v NL revui, soustavný přehled věcí slovanských.

405. 2. listopadu 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

406. [Před 9. listopadem 1885], 2 dvojl., 8°, b. d., NM. Datace podle dopisu dalšího. Grégr přetrhl tužkou slova „nebo 1. ledna", zatrhl po straně větu „Prosím Tě tedy snažně — smím si tam dát do listu na několikrát zdarma inzerát?", zaškrtl tužkou a přeškrtl modře odstavec „A ještě něco... k vydavatelstvu."

do slavnostního čísla — pro NL z 1. ledna 1886 napsal Neruda jeden z příštích Zpěvů pátečních, „Jen dál!"; *alterum tantum* — druhá možnost; *ještě ani jednou v Národním divadle* — od r. 1880, kdy se vzdal divadelního

referátu, třebaže mu dal ředitel Fr. Ad. Šubert lóži k dispozici a třebaže mu navrhoval, že ho dá na křesle zadním vchodem do lóže vynést; *Eduard* — MUDr. Eduard Grégr, majitel nakladatelství Grégr a Dattel; *Valečka* — viz dopis č. 188; *inzerát* — viz NL od 10. listopadu do 24. prosince; *referát o 1. svazku bibliotéky Přítel lidu* — spr. Přítel domoviny, NL 4. dubna 1885, ale se šifrou A. Š. (Antonín Šnajdauf); referát o 2. a 3. svazku nebyl v NL otištěn; *Biografie... všech našich zesnulých členů* — pozdější „Hřbitůvek Národních listů"; *Metlický*, *Brož* — viz dopis č. 320 a 354.

407. 9. listopadu 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM. Grégr červenou tužkou škrtl slova „fejeton Rybův místo čtvrtka" a připsal *ϑ*, u slov „zas já" připsal „nebo Ryba", zaškrtl odstavec „Pročpak má ta báseň...", podškrtl slova „nesmí být", podtrhl „Přítele našeho lidu" a zaškrtl Nerudovy námitky.

napíšu... vzpomínku — Hřbitůvek Národních listů; *substituce* — Neruda nepsal nedělní fejetony po 14. listopadu až do konce roku 1885, zastupoval ho Vilém Ryba (-a); *Tůma* — viz dopis č. 124; *vyzvat... literární přátele našeho listu* — z uvedených jmen je v slavnostním čísle jediný Josef V. Sládek (báseň „Sursum corda!").

408. 18. listopadu 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM. U prvního odstavce poznámka Grégrova: 10 fl.

na chudé žactvo opavských českých škol — OT z 25. listopadu 1885 má zprávu: „Milodary na ošacení chudých dětí na matičních školách v Opavě a v Kateřinkách. [- - -] pánové dr. Julius Grégr 10 zl, J. Neruda 5 zl [- - -]; *do slavnostního našeho čísla něco o Opavě* — neuskutečněno; *vzpomínka na první český časopis* — v slavnostním čísle je stať „První české noviny" (in c. značka -ides); *dáta o Havlíčkovi* — nebyla v slavnostním čísle nijak připomenuta.

409. 20. listopadu 1885, 1 list, 8°, m., NM.

Děkuju... za příspěvek — pro opavské žactvo; *Feistmantel* — MUDr. Otakar F. (1848—1891), profesor na technice; jeho stati o Cejlonu vyšly v NL v rubrice „Z oboru vědy" 10., 12., 15. a 16. prosince; *Hattalovi abys napsal* — urgenci slíbeného příspěvku o Rukopise královédvorském (viz dopis č. 404).

410. 23. listopadu 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

411. 26. listopadu 1885, 1 list, 8°, m., NM.

412. 30. listopadu a 1. prosince 1885, 1 dvojl., 12°, m., NM. Slovo „Verte!" napsal Neruda tužkou.

Uman — František U. (1829—1864), redaktor NL; *Donovský* — Václav

Žížala Donovský, viz dopis č. 297; *Sokol* — Antonín H. Sokol (1847 až 1889), spisovatel, dramatik, dávný přítel a spolupracovník Nerudův (viz Div. hry, 241 a d.); jeho odpověď není dochována.

413. 5. prosince 1885, 1 list, 8°, m., NM.

414. [Před 10. prosincem 1885], 1 dvojl., 8°, m., b. d., NM. Datace podle otisku prvé části statí Otakara Feistmantla o Cejlonu v NL (10. prosince 1885).

Schulz — Ferdinand S. napsal do slavnostního čísla NL stať „Politika a literatura"; *jakés dějiny* — stati „Z pamětí Národních listů" a „Z pamětí redakce a administrace".

415. 18. prosince 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM. Celý dopis je psán cizí rukou, snad rukou Františky Haralíkové, viz vysv. k dopisu č. 557.

416. 21. prosince 1885, 1 list, 8°, m., NM.

417. 23. prosince 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.
habent sua fata manuscripti — mají své osudy rukopisy.

418. 27. prosince 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.
něco pro slavnostní číslo — příspěvek B. Čermáka otištěn nebyl.

419. 30. prosince 1885, 1 dvojl., 8°, m., NM.

420. Růženě Grégrové 1. ledna 1886, národní navštívenka Ústřední matice školské, typ: J. Á. Komenský stojící, NM.

421. 1. ledna 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.
za příjemnou kasovní zprávu — patrně za novoroční peněžní výpomoc.

422. 5. ledna 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.
na neděli — na 10. leden (DK V); Kuffner psal fejeton na středu 7. ledna (-β); v pátek 9. ledna neměly NL fejeton; *přiložený list* — Antonína Smitala (1863—1897), českoněmeckého spisovatele, jemuž Neruda na konci let sedmdesátých (1878?) opatřil místo v redakci NL; nyní se hlásil Smital, úředník banky Slávie, znova, ale do redakce NL již přijat nebyl; jeho korespondence s Nerudou není známa, třebaže přeložil v letech 1883—1884 z Nerudovy povídkové prózy výbor Genrebilder (Žánrové obrázky).

423. 7. ledna 1886, 1 list, 12°, m., NM.
Hattala — viz dopis č. 404; *Ein achtunddreißig Jahre...* — Úvodník starý osmatřicet let.

424. 12. ledna 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.

To s tím Žížalou — noticka o daru majitele a redaktora pivovarského časopisu Kvas prof. Ant. St. Schmelzra českému gymnasiu v Opavě, napsaná Václavem Žížalou Donovským (viz dopis č. 297), v té době administrátorem NL; *usnul dobrý Homér* — lat. přísloví „Etiam bonus dormitat Homerus" ve významu našeho „I mistr tesař se utne".

425. 26. ledna 1886, 1 list, 8°, m., NM.

na neděli — 31. ledna měl fejeton Vilém Ryba (-a); *Erpek* — MUDr. Antonín E. (1843—1921), chirurg, odborný spisovatel, bydlil ve Spálené ulici.

Odpovědí na tento dopis Nerudův by mohl být nedatovaný souhlas Julia G. na navštívence (NM):

Milý Jene!

Učinil jsem tedy již opatření, abys nemusel v sobotu psát fejeton. Až budeš chtít opět nastoupit, ohlas mi.

Dr. Julius Grégr

426. 27. ledna 1886, 1 list, 8°, m., NM.

„*tam*" — v staročeské straně; *Česká politika* — v té době česká příloha něm. pražského deníku Politik.

427. 1. února 1886, 1 list, 8°, m., soukr. maj.

Tenhle týden — na neděli 7. února (DK V); *Bismarckova řeč* — byla proslovena 28. ledna a proklamovala zejména germanizaci Poláků.

428. 3. února 1886, 1 dvojl., 8°, m , NM.

To s tou „nervozitou" Bismarckovou — viz úvodník NL z 2. února „Ozvěna slov Bismarckových"; *Glückselig* — Alexandr G. (viz dopis č. 360) otiskl cestopisný fejeton v NL 11. prosince 1885; *Ryba* — psal fejeton na pátek 5. února.

429. 5. února 1886, 1 dvojl., 12°, m., soukr. maj. Opis: NM.

Menčíkův list — dopis Ferdinanda M. (viz dopis č. 331), snad se týkal cyklu „O divadle prostonárodním" (NL 7., 13., 15., 28. a 30. ledna); *Gräve* — polský poslanec baron G. promluvil na obranu českého národa v německém parlamentu, NL přinesly o jeho řeči 30. ledna zprávu svého berlínského dopisovatele (šifra H.).

430. 8. února 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.

akce v příčině fakulty bohoslovecké — v jednáních o rozdělení pražské university na českou a německou nepokládali mladočeští liberálové vytvoření teologické fakulty za nutné jak z důvodů vědeckých, tak z důvodů národnostních.

431. 25. února 1886, 1 list, 8°, m., NM.

nekrolog † Jarolímka — v NL 26. února 1886 v rubrice „Listy z kraje": „Z Příbrami. (Dvorní rada Jiljí Jarolímek.)" [In c.] Č. Vyhnis (viz dopis č. 286).

432. 2. března 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM. Neruda slovo „individualitám" opravil na „individuálnostem". Grégr podtrhl červeně místa: „pohlavní lásce, jak se různě jeví... ve Zbyhoni... v německoromantickém... různých... individualit... jiní na starý pergamen, ingoust, písmo... jedné individuality"; a v postskriptu slova „Chceš ho už?"

Böhmische Revue — k jejímu vydání nedošlo; *jak může Gebauer žádat... znovu zkoušky* — v Atheneu z 15. února 1886 (III, 152) v článku „Potřeba dalších zkoušek Rukopisu k. a z."; prof. dr. Josef Kalousek (1838—1915), historik, odpověděl Gebauerovi v Osvětě (I, 286) úvahou „O potřebě dalších zkoušek Rukopisu k. a z."; *článek o mravech a zvycích v Indii* — „Rozličné slavnosti Indů"; pro rozsáhlou Grégrovu obranu Rukopisů byl otiskován až od 9. května.

433. 9. března 1886, 1 list, 8°, m., NM. Tužkou jsou podtržena (asi Grégrem) slova „obsahem... poslední".

že jsi se stal sám ...harcovníkem — Grégrova polemika byla zahájena 4., 5., 7. a 9. března; petitová poznámka je až u V. části, otištěné 10. března, již Neruda měl v ruce patrně ještě před otištěním; *III. (a poslední) článek o služebnictvě ženském* — „Slovíčko o služkách", I a II, NL 28. února a 7. března; III. část otištěna nebyla.

434. 17. března 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Pokrok prý... se změní — viz noticku „Pokrok přestane vycházeti" v NL 19. března (viz vysv. k dopisu č. 439).

435. 18. března 1886, 1 dvojl., 12°, m., NM.

436. 22. března 1886, 1 dvojl., 8°, š., soukr. maj. Fotokopie: NM. Grégr podtrhl tužkou slova: „účelný, chtěl a priori, aby mohl dokázat faleš, ...ty Masarykovy věci".

Atheneum — vyšly tam 15. března tyto studie o RKZ: T. G. Masaryk, „Všeobecná pravidla, dle nichž veřejná literární kritika má posuzovati zkoumání Rukopisů", Jan Gebauer, „Poznámky k diskusi o Rukopise k. a z.", T. G. Masaryk, „O lyrických básních RKho" a „Příspěvky k estetickému rozboru RKho a RZho"; *H.* — Martin Hattala.

437. 25. března 1886, 1 dvojl., 8°, m., Archív NM (Archív země České).

k tomu M. doslovu — k článkům T. G. Masaryka v březnovém čísle Athenea; Neruda o RKZ nepsal ve fejetonu, nýbrž v samostatné stati „Všeobecné slovo v záležitostech Rukopisu královédvorského" (příloha NL z 15. dubna).

438. 27. března 1886, 1 list, 8°, m., Archív NM (Zemský archív).
Po přečtení Tvého článku — rukopisu Grégrovy stati „Na obranu Rukopisu k. a z. Druhá řada, I. část“ (NL 28. března); *fejeton svůj* — viz dopis předešlý.

439. 29. března 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM. Grégr podtrhl modře: „míníš-li — piš mu; Souhlasíš-li, pozvu ho k sobě, stran honoráře, píše kritiky a to se... nelíbí; pikantní, mladou, na neděli.“
Slávia — viz vysv. k dopisu č. 335; *Žurn. spolek* — Spolek českých žurnalistů; „*konkurence*“ — staročeský deník (viz vysv. k dopisu č. 439); *já mu psát nemohu* — Františku Věnceslavu J. (viz dopis č. 320 a vysv. k němu); *Lier* — Jan L. (1857—1916), novelista, fejetonista; *mám na ně mladou sílu* — patrně Antonína Šnajdaufa (1860—1951), jehož šifra je v NL už pod recenzí z r. 1885 (viz dopis č. 406 a vysv. k němu) a jenž byl v l. 1887—1890 členem redakce; *Každodenně nepiš článek* — pokračování II. řady „Na obranu Rukopisů k. a z.“ vyšlo v NL 28., 30., 31. března, 2., 7., 10., 14., 20. a 21. dubna.

440. 29. a 30. března 1886, 1 dvojl., 8°, m., Archív NM (Archív země České).
fejetonek... „Podzemní Praha“ — architekta Antonína Wiehla (1846 až 1910), NL 4. července; *pilíř mostu přes Vltavu* — tzv. mostu Juditina, který byl už ve 12. století přibližně v místech dnešního Karlova mostu; *na svém staveništi* — na staveništi Muzea města Prahy; *To III. číslo* — 3. pokračování Grégrovy II. řady Obrany RKZ (NL 31. března); *naříknutí Jungmanna* — odpůrci pravosti RKZ psali o J., že věděl o podvodu Václava Hanky a že byl na něm dokonce zúčastněn; G. pak napsal obranu Josefa Jungmanna v V. a VI. části svého článku 7. a 10. dubna; *čtyři pomáhači* — Josef Truhlář (1840—1914), literární historik a filolog, Jindřich Vančura (1855—1936), historik, Jaroslav Vlček (1860—1930), literární historik, a Karel Irenej Černý (1864—1934), filolog; *proud... proti Šaršmídovi* — proti návrhu něm. liberála Maxmiliána Scharschmida von Adlertreu (1831—1905), aby byla v Rakousku zavedena němčina jako státní jazyk.

441. 31. března 1886, 1 dvojl., 12°, m., soukr. maj. Opis: NM.
Hlas národa — měl rozsáhlá čísla nedělní, Grégr se mu chtěl vyrovnat rozsahem nedělních čísel NL; *z dopisů... paní Černínové* — v knize Františka Dvorského (1839—1907), historika a archiváře, „Zuzana Černínová z Harasova. Dopisy české šlechtičny z polovice 17. století“ (1886), viz v „Literatuře“ NL 2. dubna referát Bohuslava Čermáka; ukázku z knihy však NL neotiskly; *článek Feistmantelův* — viz dopis č. 432.

442. 31. března 1886, 1 dvojl., 12°, m., NM.
Lier... Šnajdauf — viz dopis č. 439; *nebude-li nic s Jeřábkem* — Julius G. získal Jeřábka pro NL r. 1887.

443. 19. května 1886, 1 list, 8°, m., NM.

fejeton Hovorkův — Františka Ladislava H. (1857—1917), politika, žurnalisty, divadelníka, organizátora česko-polské vzájemnosti, o pol. pěvci Władisławu Mierzwińském (1850—1909, r. 1886 hostoval v Praze) vyšel 22. května v příloze NL; *číslo Athenea* — v dubnovém čísle byla otištěna práce T. G. Masaryka „Příspěvky k estetickému rozboru RKho a RZho".

444. 1. června 1886, 1 list, 8°, m., NM. Hranatá závorka je v originále.

Feistmantlův článek nový — „Slavnosti mohamedánů", NL 9. (v příloze), 11. a 22. června; *článek minulý* — viz dopis č. 432; *Pro poklad duše* — v příloze NL 28. a 29. května.

445. 7. června 1886, 1 list, 8°, m., NM. Grégr podtrhl modře „čtyřicet zlatých".

článek dodatečný — „Slavnosti mohamedánů" (viz dopis předešlý); *Hanspaulka* — někdejší vinice, letní sídlo Julia Grégra.

446. 29. června 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Dobrý článek — Grégrův „Na obranu Rukopisů k. a z. Odpověď prof. V. Jagićovi"; *na čtyry neděle prázdno* — na neděli 4. července psal fejeton Vilém Ryba; *za tři články* — za článek „Slavnosti mohamedánů", otištěný natřikrát; *příspěvky... od Herbena* — referát o Výboru z literatury české, doba stará, sestaveném Josefem Grimem a Janem Pelikánem, NL 12. července; *Holeček* — Josef H. měl v NL od 1. do 10. července články o Černé Hoře a o válce Černohorců s Turky (Kámen Sisyfův, Fruškohorské monastýry, Sláva v Ravanici); *příspěvek Bačkovského* — fejeton dr. Fr. B. (viz vysv. k dopisu č. 235) „Jak častovala české spisovatele cenzura", NL 13. července.

447. 2. července 1886, 2 listy, 8°, m., NM. Neruda původně napsal „směl ne" —, což opravil tužkou: „směl by".

Četl jsem článek — referát Jana Liera (NL 2. července, šifra A.) o knize Antonína Mattušky Život Boleslava Jablonského.

448. 28. července 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.

na... Hattalovy články — o jeho článku v NL z 29. prosince 1885 viz dopis č. 404.

449. 23. srpna 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.

pro příští neděli — 29. srpna; *Battenberg* — Alexandr B. (1857—1893), první kníže samostatného Bulharska, člen německého panovnického rodu; pod nátlakem Ruska byl r. 1886 vyvezen ze země; po návratu ještě téhož roku abdikoval; NL mají o něm 25., 26. a 28. srpna fejeton Šišmana Naumova „Panování Alexandra Battenberga".

450. 25. srpna 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.
na neděli — na 29. srpen (Spol. V); *na sobotu* — v NL bylo toho dne dokončení fejetonu „Panování Alexandra Battenberga".

451. 30. srpna 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.
do ranního čísla... do odpoledního — odpolední NL vycházely tehdy nesoustavně a nepravidelně, jen podle potřeby.

452. 1. září 1886, drobná navštívenka bez tištěného jména, NM.
inzert — viz dopis č. 406.

453. 6. září 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.
fiat voluntas Tua — buď vůle Tvá.

454. 7. září 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM. Postskript je připsán v záhlaví dopisu, ale obráceně.
S těmi konfiskacemi — NL mají 5. září v denních zprávách noticku o konfiskaci 14 listů (z toho byly zkonfiskovány NL pětkrát) pro zprávy o balkánských událostech a o vztazích rusko-bulharských; 5. září byly NL zabaveny dokonce dvakrát, i s fejetonem Nerudovým; *drama „Hus"* — dánského spisovatele Henrika Scharlinga; Josef Kuffner o něm psal ve fejetonu NL 5. února 1887 (in c. šifra š.); *Tůma* — Karel T., viz vysv. k dopisu č. 124.

455. 13. září 1886, 1 dvojl., 12°, m., NM. Přípisek je v originále napsán v záhlaví listu nad oslovením obráceně.
fejeton od Steckra — viz dopis č. 345 a d., o výsledku viz dopis č. 458.

456. 22. září 1886, 1 dvojl., 12°, m., NM.
ČP — v odpoledních NL z 21. září je polemická noticka proti orgánu staročeského vydavatelského družstva České politice, jež napsala o členu výboru Klubu novoměstských voličů Jindřichu Kretším, učiteli obecné školy v Praze u Sv. Františka a řediteli feriální kolonie v Týništi, že zabil dítě jemu svěřené.

457. 10. října 1886, 1 list, 8°, m., NM. Na rubu účetní poznámky Julia Grégra.
Eman Tonner — Emanuel T. (viz dopis č. 33), r. 1886 sedmapadesátiletý, se oženil s Idou Bürglovou ze Sušice, mladší o pětatřicet let; *Audaces fortuna* — Odvážným štěstí přeje; *I. sešit... Žertů* — druhé vydání Žertů, hravých i dravých, bylo oznámeno v „Literatuře" NL 8. října 1886.

458. 28. října 1886, 1 dvojl., 12°, m., NM.
články Steckerovy — 30. října 1886 byl v NL otištěn první jeho fejeton „Z poslední mé výpravy do Afriky. I. Do Habeše"; *Holeček* — Josef H. měl 29. října ve fejetonu přílohy Národních listů IX. část „Obšitu".

459. 29. října 1886, 1 dvojl., 12°, m., NM.
nekonečnost Holečkova „Obšitu“ — vycházel od 28. července; *Steckra dáš... na zítřek* — fejeton dr. Antonína S. „II. část. Rudým mořem do Massavy“, NL 3. listopadu.

460. 9. listopadu 1886, 1 dvojl., 12°, m., NM.
Stecker — další jeho fejetony byly otištěny 5., 6., 12. a 13. listopadu; *Metlický* — viz dopis č. 320.

461. 18. listopadu 1886, drobná navštívenka bez tištěného jména, soukr. maj.
nemáš žádného Steckra — sedmá část jeho cyklu vyšla v NL 19. listopadu.

462. 22. listopadu 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.
„*avance*“ — záloha.

463. 7. prosince 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.
německý korunní princ — Vilém Hohenzollernský (nar. 1859), od r. 1888 něm. císař Vilém II.; *Battenberg* — viz dopis č. 449.

464. 21. prosince 1886, 1 dvojl., 12°, m., soukr. maj. Opis: NM.
Fejeton Winterův — Zikmunda W. „Štědrý den v radnici staroměstské“; vyšel v NL celý 22. prosince 1886.

465. 22. prosince 1886, 1 dvojl., 12°, m., soukr. maj. Opis: NM.
fejeton (povídku) — práci Svatopluka Čecha „Toť se rozumí, že vánoční povídka“ (příloha NL v sobotu 25. prosince).

466. 30. prosince 1886, 1 dvojl., 12°, m., soukr. maj. Opis: NM.
něco... od Šnajdaufa — scéna Ant. Š. (viz dopis č. 439) „U mohyly otců“, provedená 31. prosince 1886 v pražské Měšťanské besedě (viz přílohu NL z 1. ledna 1887).

467. 4. ledna 1887, 1 dvojl., 8°, š., NM. „Špindlerovi“ připsal Neruda v záhlaví 4. strany tužkou. Grégr označil si tužkou nejdůležitější básnická jména: Heyduk, Krásnohorská, Sládek, Hurban Vajanský, Fr. S. Procházka; škrtl: K. Tůma, A. Stašek; připsal tužkou: Frič!, Čech.
také jsem... jednal — viz dopis č. 662; *audaces fortuna* — viz vysv. k dopisu č. 457; *Sokol* — slavnostní výbor vydal v červnu sborník Za praporem sokolským, redigovaný Svatoplukem Čechem, Jaroslavem Vrchlickým a malířem Františkem Ženíškem; Neruda do něho nepřispěl; *Umělecká beseda* — Umělecká beseda připravovala na r. 1888 sborník, jenž byl v redakci Josefa Holečka vydán s názvem „Literární prémie Umělecké besedy v Praze na rok 1888“; Neruda ani v této publikaci nemá příspěvek.

468. 5. ledna 1887, 1 dvojl., 12°, m., NM.

469. 6. ledna 1887, 1 dvojl., 12°, m., NM.

470. 13. ledna 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM. Na počátku třetího odstavce škrtl Neruda slova „Než ku věci!“

konv. slovník — Ottův slovník naučný, jenž začal vycházet r. 1888; T. G. Masaryk není na něm jmenován jako vedoucí člen redakce ani jako spolupracovník.

471. 17. ledna 1887, 1 dvojl., 12°, m., NM.

nějaký fejeton cizí — NL měly v období mezi 17. a 28. lednem jen třikrát fejeton externích spolupracovníků, dva překlady a stať Františka Bačkovského „Božena Němcová Češkám“.

472. 28. ledna 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM. Grégr podtrhl červeně slova „mi delší... nepíšeš, je mi“, po straně červeně zatrhl „Snad bude už zase místa? — S redakčními kolegy nikde se nesejdu...“, modře po straně zatrhl odstavec „Nejspíš neučinil jsi...“ a podtrhl slova „v tiskárně zatím dosti“. V záhlaví listu je modrou tužkou připsána Grégrova poznámka: „od 45. roku naroz. až ? 68“.

příští týden — od 28. ledna do 4. února měly NL dva cizí fejetony, podepsané dr. Garrulem (31. ledna a 1. února v příloze) a Rudolfem Pokorným (4. února), dále fejeton Rybův (2. února) a div. referát Kuffnerův.

473. 3. února 1887, 1 dvojl., 12°, m., NM.

bazilikové losy — uherské losy; *vojna nebude* — hrozící konflikt Rakouska a Ruska v otázce vlivu na Balkáně.

474. 7. února 1887, 1 dvojl., 12°, m., NM.

On slaví pořád něco — NL přinesly 7. února zprávu, že ve středu 9. února slaví J. J. Kolár své pětasedmdesáté narozeniny; Kuffner na středu 9. února fejeton o Kolárovi nenapsal, byla mu však věnována rozsáhlá nepodepsaná stať v rubrice „Dramatické umění“; o vztahu Jana Nerudy ke Kolárovi viz dopis č. 350.

475. 9. března 1887, drobná navštívenka bez tištěného jména, NM.

máš dnes dobrý článek — stať „Berliner Blau (Na obranu Rukopisu královédvorského)“ v NL 9. března.

476. 15. března 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM.

básničku Quisovu — báseň Ladislava Q. v NL otištěna nebyla, snad proto, že trval na neurčitém pseudonymu Venkovan; Grégrovi šlo především o reklamu zvučných jmen; *Eduard mne potěšil* — MUDr. Eduard

Grégr (viz dopis č. 406) pronesl ve vídeňském parlamentě řeč proti jednojazyčnosti rakouských bankovek (NL 15. března).

477. 11. dubna 1887, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami. — Gratulace k jmeninám.

478. 21. dubna 1887, 1 dvojl., 12°, m., NM.

„*Přeložil*" — patrně šlo o fejeton ze 7. května „Kousek národního života na Rusi. Přeložil V. H. S."; *Prusík* — F. X. Prusík (1845—1905) vydal r. 1886 „Rukopis královédvorský" s ilustracemi Josefa Mánesa; „*Nihilističtí pavouci*" — NL otiskovaly v té době stať „Filosofové sebevraždy", odmítající T. G. Masaryka; 23. dubna vyšla 7. část, útočící proti národním nihilistům; některý časopis za to patrně pojmenoval Národní listy a mladočechy nihilistickými pavouky.

479. 26. dubna 1887, 1 list, 8°, m., NM.

480. 29. dubna 1887, 1 dvojl., 12°, m., NM.

dva seriézní nedělní fejetony — nebyly otištěny.

481. 12. května 1887, 1 dvojl., m., 8°, NM. Grégr podtrhl tužkou „ani rozhodnout nesmím".

povídku... pro nedělní přílohu — v NL z 15. května 1887 vyšla na prvním místě přílohy humoreska „Nešťastné manželství. (Dle motivu anglického.)" s šifrou R.; *něco pro svatojanský fejeton* — Nerudův fejeton v neděli 15. května je bez tematiky svatojanské.

482. 18. května 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM. — Poděkování za přání k jmeninám.

výtržnosti ve Vídni — proti slovanským členům říšské rady.

483. 27. května 1887, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.

484. 31. května 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM.

že bych redigoval přílohu — nedělní beletristickou přílohu; *to je teď mela!* — v květnu 1887 se rozpadl jednotný poslanecký Český klub ve Vídni odchodem MUDr. Eduarda Grégra a jeho druhů; *Hanspaulka* — letní sídlo Julia G.

485. 6. června 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM.

dr. Chudoba — viz dopis č. 293; *mišmaš po smrti Martinicově* — viz dopis předešlý.

486. 10. června 1887, 1 dvojl., 12°, m., NM.

487. 27. června 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM. Vysvětlivky pod čarou napsal Neruda v záhlaví 4. str. obráceně.

Metlický — viz dopis č. 320; *do korespondence redakční* — v „Listárně redakce" otiskly NL 28. června 1887 Nerudovo vysvětlení: „Anonymus v Praze. Mýlíte se. Za přispění Svatoboru konal náš spolupracovník J. Neruda jenom cestu jedinou, a sice hned před pětadvaceti lety do Paříže. Od té doby mu Svatobor nepřispěl nikdy a k ničemu."

488. 29. června 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Tvůj laskavý, přátelský list — G. v něm navrhoval Nerudovi pobyt v lázních nebo na venkově.

489. 30. června 1887, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM. — Poděkování za peněžitou výpomoc.

490. 30. června 1887, 1 dvojl., 12°, m., NM.

491. 16. srpna 1887, 2 listy, 8°, soukr. maj. Opis u vydavatele.

v neděli — 14. srpna fejeton: „Císař brazilský (E. de Sutil)"; *nás máš... tři pro něj* — Nerudu, Kuffnera, Rybu; *dávám se Ti už k dispozici* — Neruda měl mít od 3. července do 28. srpna dovolenou; fejeton na 21. srpen napsal Vilém Ryba; *S tou noticí o „redakčních" výtiscích* — NL otiskly 14. srpna v „Literatuře" noticku: „Žádáme nakladatele a vydavatele tiskopisů, aby nám žádných spisův na ukázku a k posouzení neposílali. Opatříme sobě sami na vlastní náklad každý český spis, který tiskem vyjde, takzvaných ‚redakčních' neb ‚recenzních' výtisků více nepřijímáme. Redakce Národních listů."

492. 17. srpna 1887, 1 dvojl., lež. 12°, m., NM. Červenou tužkou napsal Neruda: (5.).

něco... od Menčíka — stať Ferdinanda M. „Ze zápisků jezuitských" v NL 26., 27. a 31. srpna a 2. září.

493. 22. srpna 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM.

na příští neděli — na 28. srpen (Spol. V); *toho Menčíka* — viz dopis předešlý; *pro jistou slezskou knihovnu* — patrně pro Matici opavskou; *románky* — z románové přílohy NL; *abiturient z Vysokého Mýta* — Josef Šotka (1865—1934), chráněnec Zdenky Šemberové (viz Dop. II, 417, 418).

494. [25. srpna 1887], 1 dvojl., 8°, m., b. d., NM. Datace podle odkazu v dopise dalším. Grégr podtrhl modře „přílohy". „Notice zajímavé zastárnou,"... „Čermáka se nezbavuj" — „Kuffner". Tužkou je podtrženo slovo „pranic" [svést].

do Athenea — psali tam roku 1886 Antonín Rezek a František Vejdov-

ský, roku 1887 Otakar Hostinský, do Hlasu národa Jan Lier, K. B. Mádl, Jaroslav Vrchlický; *o anglické literatuře* — anonymní stať „Angličtí romanopisci našich dnů“ (23. a 24. srpna); *Kalaš* — Josef V. K. (1850—1930), překladatel, zejména z ruštiny; *Veselý* — Jan Benešovský V. (1854—1905), redaktor NL od r. 1874; *Šnajdauf* — Antonín Š. (viz dopis č. 439) vstoupil do redakce NL 1. července 1887.

495. 26. srpna 1887, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.

496. 30. srpna 1887, drobná navštívenka, bez tištěného jména, NM.
Friedberg — jeho cyklus „Z benátské výstavy“ byl otištěn v NL 7., 9. a 10. září (in c. : M.), viz vysv. k dopisu č. 498; *Frič* — J. V. F., „Z memoárů Fr. Palackého“.

497. 5. září 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM.

498. 9. září 1887, 1 list, 8°, m., NM.
na adresu do Plzně — v pozůstalosti Julia Grégra (Archív Nár. muzea, Archív země České) se dochoval dopis Friedberga Mírohorského, psaný z Budňan u Karlova Týna 6. září 1887, v němž je udána plzeňská adresa: Setník zem. obrany, redaktor Vojen. listů Patrik Blažek; *jeden ještě nedokončený* — „Z benátské výstavy“, viz vysv. k dopisu č. 496; *nezačatý článek* — „Vídeň v srpnu“, na nějž došlo v NL až 7. a 8. října 1887 (in c. M.).

499. 20. září 1887, fragment dopisu, jeho závěrečná část, drobná navštívenka bez tištěného jména, soukr. maj.
článek musí být... zítra — 21. září 1887 měly NL ve fejetonu nekrolog „Rudolf Pokorný. Napsal František Chalupa.“

500. 3. října 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Holeček — 30. října a 6. listopadu měl fejeton „Jak se Rusové mají.“; *o Sevastopolu* — cyklus fejetonů H. Jaroše, tj. Jaromíra Hrubého (viz dopis č. 288), tehdy vychovatele na Rusi, „Z Ruska. Nový Sevastopol“ (NL 30. září, 14. a 15. října).

501. 20. října 1887, 1 dvojl., 12°, m., NM.
„Rusko“ od Jaroše — NL 23. října 1887 v příloze: „Z Ruska. (Mimochodem na vsi).“; *v národě rozvlněno* — rozchod mladočechů se staročechy, boj o pravost RKZ, polemiky pro úvodní článek H. G. Schauera v 1. čísle Času z 20. prosince 1886 („Naše dvě otázky“); *Čermák nám nějak nepíše* — Bohuslav Č. měl poslední referát v NL 2. října, další recenzi pak 27. října.

502. 7. listopadu 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Durdík — Pavel D. (1843—1903) měl v NL 7., 11. a 16. listopadu stať „Reální ráz dramatické literatury u Rusů"; *Redakci pondělníka — fejetonu* — měl ji patrně Antonín Šnajdauf (viz dopisy č. 439 a 494); *Článek literární* — napsal-li jej Neruda vůbec, mohl by to být referát o knize Josefa V. Sládka Sluncem a stínem v NL 17. listopadu, signovaný -e-.

503. 21. listopadu 1887, 1 list, 8°, m., NM.

opravu tiskových chyb — ve fejetonu z 20. listopadu; byla otištěna v denních zprávách 22. listopadu; *včerejší schůze* — politická.

504. 29. listopadu 1887, 1 dvojl., 12°, m., soukr. maj.

505. 29. listopadu 1887, 1 dvojl., 12°, m., NM.

článek od Raise — „Český svatý Mikuláš" Karla V. R. (NL 3. prosince); *Kuffner* — podle toho byla v této době už rubrika „Literatura" redigována Josefem K., který psal kromě toho jeden lokální fejeton týdně a řídil divadelní referát.

506. 21. prosince 1887, 1 dvojl., 8°, m., NM. Porušeno, vytržené místo otiskuji v [. . .].

bratranec Tichý — Alois Tichý, viz str. 567; *nové písmo* — NL jsou jím sázeny od 19. prosince 1887; *hrozící vojna* — konflikt aliance rakousko-německé s Ruskem a Francií (viz např. NL 9. a 11. prosince).

507. 9. února 1888, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.

exemplář... Trhanů — nakladatel František Topič oznámil nové samostatné vydání Trhanů v NL až 14. února 1888.

508. 7. března 1888, 1 dvojl., 12°, m., NM, R. Morawetz.

prémie do „Slávie" — Neruda měl v bance Slávii životní pojistku ve výši 1500 zl; *po Barákovi* — Neruda splácel patrně stále ještě Barákův dluh vzniklý financováním almanachu Máj r. 1858.

509. 22. března 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.

ty třísťky pod kůží — 18. března 1888 večer Neruda, odcházeje z návštěvy u svých příbuzných Vlachových, sklouzl v Jirchářích v průchodicím domě nedaleko policejní strážnice na kluzkém dláždění. Natrhl si na noze sval a rozdrtil čéšku v koleně. Strážníci jej nalezli a dopravili do bytu (viz NL 19. března, Denní zprávy); *dr. Michl* — MUDr. František M. (1850—1900), chirurg, odborný spisovatel (viz Dop. III).

510. 27. března 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.

511. 29. března 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.

Šípy — satiricko-politický ilustrovaný týdeník, Julius G. je převzal v únoru 1888 od Josefa V. Friče; hlavním ilustrátorem byl kreslíř Karel Krejčík, úroveň literární byla nízká, přesto však r. 1888 dosáhly nákladu 5893 výtisků.

512. 3. dubna 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.

513. 7. dubna 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.

514. 11. dubna 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou. — Blahopřání k jmeninám (12. dubna).

515. 11. dubna 1888, 1 list, m. 8°, psáno tužkou, NM.

příspěvek od Menčíka — fejeton Ferdinanda M. (viz dopis č. 331) „Výprava Švédů proti Rusku r. 1708“ (NL 13. a 14. dubna).

516. 17. května 1888, čtyři drobné navštívenky bez tištěného jména, psáno tužkou, NM. Julius G. poslal po tomto sdělení Nerudovi týž den nedatovaný dopis (NM), v němž mu gratuluje k uzdravení, vybízí k opatrnosti i nabádá k odvaze. Závěrem píše o mimořádné výpomoci dvakrát po 50 zl a dodává:

„...Že bys mne byl potěšil zprávou o výpomoci ze Svatoboru, nemohu říci. Já měl za to, že Ti stačí můj slib, že Ti vždy vypomohu, kdykoliv toho budeš míti potřebu. —“

ze Svatoboru něco — o této podpoře neznáme oficiální záznam.

517. 17. května 1888, čtyři drobné navštívenky bez tištěného jména, psáno tužkou, NM, R. Morawetz.

518. 5. června 1888, 1 dvojl., 8°, m., psáno tužkou, NM, R. Morawetz.

dr. Michlovi krátký lístek — odpověď dr. Michla na Grégrův lístek zní (NM):

Vysoce ctěný pane!

Zdravotní stav pana Nerudy jest uspokojivým. Zhojení zlomeniny češky pokročilo již v také míře, že nemocný po delší dobu již, dílem chodě, dílem v křesle sedě, mimo lůžko meškati může. V nejbližších dnech bude

lze obvaz dosavádní nahraditi přístrojem ochranným. Jakmile vhodný přístroj taký zhotoven bude — zhotovení na starosti má bandážista pan Mang —, pak doufám, že velectěný nemocný náš na ulici vyjíti a s obvyklými procházkami svými, byť pro počátek v míře sporší než dříve, — započíti moci bude.

Prose za prominutí, že jsem referát svůj Vašnosti ústně sděliti nepřišel, trvám v hluboké úctě

9. června 1888 Dr. Fr. Michl.

519. 15. června 1888, 1 dvojl., 8°, m., psáno tužkou, NM, R. Morawetz.

p. Mang — Josef M., nožíř a výrobce „nástrojů chirurgických i obvazovadel" v Praze I, Ferdinandova tř. 31, dodal Nerudovi na koleno železný tutor za 20 zl (účet v NM); *o pohřbu paní Šemberové* — Františky Š. (1815—1888), vdovy po prof. Aloisu Vojtěchu Šemberovi, viz NL 16. června.

Julius G. na dopis Nerudův odpověděl (NM) 16. června; k odpovědi přiložil list Michlův.

520. 18. června 1888, 1 dvojl., 8°, m., psáno tužkou, NM, R. Morawetz.

fejeton od Menčíka — „Panské řízení. Příspěvek ku dějinám poddanství. Sděluje F. M.", NL 27. a 29. června.

521. 5. července 1888, 1 list (pruh dvou souvisících 12° na výšku), m., psáno tužkou, NM, R. Morawetz.

stran toho... (epigramového) fejetonu — NL 7. července (Básně II, 249 a d.); zmíněný dopis Nerudův Grégrovi není dochován.

522. 6. července 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.

523. 2. srpna 1888, 1 dvojl., 8°, m., NM, R. Morawetz.

průvodce — veřejný posluha Václav Werner.

524. 6. srpna 1888, 1 dvojl., 8°, m., NM, R. Morawetz.

něco od Menčíka — v té době v NL od M. žádný fejeton nevyšel.

525. 24. srpna 1888, 1 dvojl., 8°, m., NM, R. Morawetz.

Eman Vávra — Emanuel V. (1839—1891), radikální demokrat, kdysi Nerudův druh z Hlasu, pak redaktor NL; *Lamaňský* — Vladimír Ivanovič Lamanskij (1833—1914), slavista, teoretik slavjanofilství, neuznával historické právo českého národa na sebeurčení a řešil českou otázku na základě přirozených podmínek jazykových; vytýkal české politice malichernost a nereálnost, a proto vzbuzoval proti sobě odpor nejen v Rusku, ale i v Če-

chách. Teoretizoval o rozdělení Čech, jako bylo rozděleno Polsko; v NL mu odpovídal podle Josefa Holečka (Tragédie Julia Grégra, 366 a d.) Julius G.: hájil charakter českého národa a celistvost a jednotu země (viz NL z 12., 14., 15., 18. a 21. srpna); *připomínku na dobu roboty* — NL z 16. srpna měly na 1. straně stať k čtyřicátému výročí zrušení roboty (7. září 1848) „Dlouho-li zůstanou ještě zbytky roboty neodklizeny?", podepsanou šifrou -dl- (Ervín Špindler?); *jako svého času plán proti Francii* — r. 1870—1871; *ještě jednu ukázku „epigramů"* — viz dopis další.

526. 27. srpna 1888, 1 dvojl., 12°, m., NM, R. Morawetz. Neruda připsal tužkou slova „list [8a]" a „[bych je] hned"; za slovy „nahradil bych je hned" škrtl slovo „jinými".

ukázka druhá — v NL 28. srpna s názvem „Jiná ukázka z epigramů Jana Nerudy" (Básně II, 406 a d.); na listech 8a a 8b byly epigramy Česká politika, Nejlepší přítel, Velikonoční.

527. 28. srpna 1888, 1 dvojl., 12°, m., NM, R. Morawetz.

tiskové chyby — Nerudova oprava byla otištěna 29. srpna v „Denních zprávách": „Do včerejších, ve fejetonu otištěných Epigramů vloudily se některé chyby. V epigramu Stejná příčina etc. má stát ‚naivnost mládí' místo ‚naivnost mladí' a v epigramu Nejlepší přítel č. 2 má stát ‚o tom štěbot' místo ‚o tom štěkot'.

528. 1. září 1888, 1 dvojl., 8°, m., NM, R. Morawetz.

Píšeš vůbec trefně — viz dopis č. 525.

529. 6. září 1888, 1 dvojl., 8°, m., NM, R. Morawetz.

na neděli 16. září... fejeton — viz DK VI.

530. 18. září 1888, 1 dvojl., 8°, m., NM, R. Morawetz.

Psala mi zase jednou slečna Šemberova — o prodeji knih z pozůstalosti prof. Aloise Vojtěcha Šembery (Dop. II, 446); *Články „na obranu"* — proti V. I. Lamanskému (viz dopis č. 525), v NL od 9. září do 4. října s názvem „Na obranu západního Slovanstva. Otevřené listy Jeho Excelenci slovutnému pánu, panu Vladimiru Ivanoviči Lamaňskému v Petrohradě"; Grégr je in c. podepsán teprve u poslední části.

531. 26. září 1888, 1 dvojl., 12°, m., NM, R. Morawetz.

něco pro Šípy — viz vysv. k dopisu č. 511; příspěvek „Čili: Kam vede svoboda obžerství" (Básně II, 262 a d.); *ad diem* — ke dni; *článek od Menčíka* — „Tragédie v domě martinickém", NL 29. září; *dr. Brandt* — dr. Victor de B., londýnský dopisovatel NL.

532. 6. října 1888, 1 list, 8°, m., psáno tužkou, NM.

Články jsou výborny — viz vysv. k dopisu č. 530.

533. 6. listopadu 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, NM.

534. 29. listopadu 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, NM.
festivity chystané Riegrovi — k sedmdesátým narozeninám (nar. 10. prosince 1818); NL měly 11. prosince nepodepsaný úvodník „Jubileum pana dr. Fr. L. Riegra".

535. 3. prosince 1888, 1 dvojl., 8°, m., NM, R. Morawetz.
A ta politika! — NL měly např. 2. prosince noticku o útocích německých šovinistů na rak. min. předsedu Taaffa, představitele politiky taktického manévrování v národnostních rozporech uvnitř Rakouska, při němž se využívalo neněmeckých národností proti německým buržoazním liberálům. Tato taktika budila odpor nejen u německé buržoazie v Rakousku, ale také v sousedním Německu; buržoazní nacionalisté v ní viděli ohrožení svých pozic v Předlitavsku. Útoky něm. nacionalistů zesílily, když konzervativec Fr. Thun 5. října 1888 na českém sněmu žádal korunovaci českého krále. K tomuto požadavku, jenž znovu stavěl na pořad Taaffem pohřbenou otázku českého státního práva, se připojili především mladočeši (Herold).

536. 6. prosince 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, dolní levý roh nepatrně poškozen, NM.
Mohu psát na neděli? — na 9. prosinec (DK VI).

537. 11. prosince 1888, 1 dvojl., 12°, m., NM, R. Morawetz.
přijmi knižečku mou — II. vydání Prostých motivů z PB, oznámené v bibliografii NL 13. prosince; *od Menčíka* — „Černí Španělé v Emauzích", NL 22. prosince 1888; *Dnešní úvodní náš článek* — viz dopis č. 534.

538. 19. prosince 1888, 1 dvojl., 8°, m., NM, R. Morawetz.
seznam... starých knih — viz dopis č. 530.

539. 23. prosince 1888, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.
trúbl s tou stávkou — v Praze vypukla v sobotu 22. prosince večer stávka téměř ve všech sazárnách. Sazeči žádali za 1000 písmenek 20 kr místo dosavadních 18 kr nebo stálý plat týdně aspoň 13 zl. Stávka trvala do 27. prosince; majitelé tiskáren přistoupili na 20 kr za 1000 písmenek a sazeči přijali týdenní plat 12 zl.

540. 14. ledna 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM. Postskript je připsán cizí, ženskou rukou (Františkou Haralíkovou, viz vysv. k dopisu č. 557).
pro meliore futuro — pro lepší příští; *Veselý* — Jan Benešovský Veselý, viz dopis č. 494; *Prošek* — patrně JUDr. Jindřich P., známý z přátelských styků s Boženou Němcovou na Slovensku; *Středec* — Sofie; *Červený* — Otakar Červený, původem z Hradce Králové, Neruda si s ním dopisoval;

Pokorný v Římě — František P., úředník rakouského vyslanectví v Římě; Nerudovu korespondenci s ním viz Dop. III.

541. 18. března 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Tagblatt — Berliner Tagblatt.

542. 3. dubna 1889, 1 dvojl., 12°, m., NM.
článek od Menčíka — „Polští filomati a filaréti", NL 21. a 28. června; „*profily*" — Básnické profily francouzské (v NL r. 1882, druhá řada r. 1883 a r. 1884, knižně r. 1887); *odpověd* — Ferdinandu M. v redakční listárně NL 6. dubna 1889: Panu M. do Vídně. Náčrtky z francouzské revoluce: Ano, prosíme!; *Místopis* — Popis Království českého (1848).

543. 29. dubna 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM.
fejeton Menčíkův — „Ze života starých herců pražských", NL 3. května; *někde naproti Roztokům* — snad v Dole u Libčic nad Vltavou, kde Julius G. r. 1896 zemřel.

544. 4. června 1889, 1 dvojl., 12°, m., NM.
pařížské cesty — na Světovou výstavu.

545. 24. června 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM. Grégr podtrhl modře „vodního zákona".
Zeithammer nejspíš propadne — staročeský kandidát Ant. Ot. Z. (viz dopis č. 393) byl ve volbách poražen, dostal 150 hlasů; protikandidát Julius G. byl zvolen těsnou většinou jednoho hlasu za poslance pro Karlín—Brandýs—Královské Vinohrady.

546. 9. července 1889, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM. Neruda psal na rubu i na straně lícní, ale tak, že tisk jména je pod sdělením obráceně; souvislost textu naznačil obloučky.
v tom trúblu — ve zmatku před volbami: *od minulého úterka* — od 2. července, kdy NL oznámily kandidáty strany svobodomyslné.

547. 12. srpna 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM.
do své villegiatury — na letní pobyt do Dolu u Libčic.

548. 27. srpna 1889, 1 dvojl., 12°, m., NM. Slovo „Dämpfer" připsal Neruda tužkou.
Dämpfer — dusítko, patrně šlo o rozpuštění Akad. čten. spolku 24. srpna 1889, nařízené vládou po volebním úspěchu mladočechů.

549. 8. září 1889, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.
„*selský list*" — Selské noviny, politicko-hospodářský týdeník, vydávaný

od 27. září 1889 Selskou jednotou pro Království české za předsednictví Václava Jandy, statkáře v Budohosticích u Velvar.

550. 10. září 1889, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.

Palackého Místopis — viz dopis č. 542.

551. 11. září 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM.

nejnov. sv. Poetických besed — XL. sv., Elišky Krásnohorské Bajky velkých, ohlášené v bibliografii NL 13. září; byl o něm v NL 4. října v příloze Lit. hlídka referát Ant. Šnajdaufa; *články Herrmannovy* — v NL 11. až 13. září cyklus statí (se šifrou Y) „Ze staré věznice do nové. Procházka dvěma smutnými domy" (o přepravě trestanců z novoměstské Svatováclavské trestnice na Pankrác).

552. 2. října 1889, 1 list, 8°, m., NM.

553. [Před 13. listopadem 1889], 1 dvojl., 8°, m., NM. Datace podle závěrečného referátu o Světové výstavě v Paříži v NL 13. listopadu a podle inzerátu Nerudových spisů v NL ze 14. listopadu.

Vossische — V. Zeitung; *inzerát* — byl otištěn do konce r. 1889 čtrnáctkrát; *s vydáváním „sebraných spisů"* — začaly vycházet za redakce Ignáta Herrmanna až r. 1892.

554. 18. listopadu 1889, drobná navštívenka bez tištěného jména, NM.

když se bude pravice ve Vídni radit — hrabě Hohenwart svolal do Vídně konferenci vůdců pravice, aby byly urovnány neshody frakcí; *druhou universitu* — v Brně.

555. 3. prosince 1889, 1 dvojl., 12°, m., NM.

budu ku Tvému přání svým známým psát — Grégr poslal Nerudovi předtím vzkaz (NM):

2/12 889

Miý Jene!

Máš tolik známostí mezi spisovateli. Nechtěl bys přičiniti se k tomu, abychom dostávali od dobrých sil příspěvky pro fejeton a lit. přílohu?

Tvůj

Dr. Julius Grégr

inzerátek — o rozprodeji knihovny po A. V. Šemberovi (NL v neděli 8., 15. a 22. prosince, viz též Dop. II, 515); *Osvěta... má... jubileum* — v příl. NL 6. prosince v rubrice „Česká literatura" nepodepsaná recenze; *Heller* — dr. S. B. Heller (viz dopis č. 283).

556. 7. prosince 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM.
bohoslovecká fakulta — viz dopis č. 430.

557. 10. prosince 1889, 1 dvojl., 8°, m., soukr. maj.
dva exempláry... brošury — snad separát článku Aloise Vojtěcha Šembery „O rovnosti jazyka českého a německého" z r. 1848; *Františka Haralíkova* — psávala Nerudovi dopisy i rukopisy podle diktanda, viz dopis č. 415 a 540; *Blahutova inzertní kancelář* — majitel Jan B. zemřel 30. září 1889.

558. 18. prosince 1889, 1 dvojl., 12°, m., NM.
Kalendářík lidstva — z r. 1876 (Epištoly svobody č. 10 a 11, Grégr a Dattel).

559. 23. prosince 1889, 1 dvojl., 12°, m., soukr. maj.
obraz Prahy z r. 1831 — rytina Josefa Šembery (1794 ve Vysokém Mýtě až 1866 v Litomyšli), vytvořená pro dílo Julia Maxe Schottkyho Prag wie es war und wie es ist (1832).

560. 13. ledna 1890, 1 dvojl. (dnes roztržený ve dva díly), 8°, m., NM.
cože stál který z novějších pomníků pražských — Neruda byl v komité pro zbudování Husova pomníku v Praze; *Karlův, Františkův, Radeckého* — pomníky Karla IV. u Karlova mostu, císaře Františka II. na nábřeží, maršála Radeckého na Malostranském náměstí; *Krasoumná jednota* — vznikla r. 1839 ze Společnosti vlasteneckých přátel umění, do její zájmové oblasti spadalo i budování pomníků.

561. 20. ledna 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.
vynadat české... inteligenci — ve fejetonu NL 9. února (Spol. V).

562. 26. ledna 1890, 1 dvojl., 12°, m., NM.
tisková chyba — ve fejetonu z 26. ledna; byla opravena v pondělním čísle 27. ledna: „Ve včerejším nedělním fejetonu našem, ve druhém sloupci, má státi: ‚já už mám na Tvojím žvástu dost' — místo — ‚na dvojím'."

563. 29. ledna 1890, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.
p. M. Haralíkova — třetí ze sester Haralíkových; *anonymní dárkyně* — Maruše Pavla Neureutterová, viz dopis č. 276.

564. 2. března 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Češi teď nepůjdou na Žofín — NL otiskly 2. března denní zprávu, jež se končí: „Na Žofíně nyní zase německé zábavy a bály pořádati se budou, a sice pod velkoněmeckými a prušáckými prapory, a společnost česká následkem toho bude se odtamtud stěhovati, aby si vyhledala útulek jinde";

Konvikt — viz vysv. k dopisu č. 71; *ve prospěch „Ústřední"* — Ústřední matice školské; *Goll* — univ. prof. dr. Jaroslav G. (1846—1929), historik, tehdy stoupenec Masarykův.

565. 9. března 1890, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.

Chováš se jako muž — Alexander Scharf, vydavatel Wiener Sonn- und Montagszeitungu, oznámil Gustavu Eimovi, že chce vytvořit družstvo kapitalistů, kteří by odkoupili od Julia Grégra NL; šlo tu o vládní politický manévr, o pokus zlomit mladočeskou opozici proti punktacím. Dne 9. března 1890 oznámily NL, že jsou proti nim podnikány už i donucovací ekonomické represálie: filiálkám byly zrušeny licence k drobnému prodeji.

566. 18. března 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.

567. 24. března 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Od té doby, co nemám rubriku literární — viz dopis č. 505; *Frankfurter Zeitung* — něm. deník.

568. 11. dubna 1890, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM. — Gratulace k jmeninám (12. dubna).

569. 23. dubna 1890, 1 list, 12°, m., NM.

570. 24. dubna 1890, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.

571. 5. června 1890, 1 dvojl., 12°, m., NM.

na konci té divoké kampaně — začala 19. ledna 1890; mladočeši na zemském sněmu zorganizovali proti tzv. punktacím všestrannou obstrukci, jíž se snažili postavit staročechy do nepříznivého světla jako přisluhovače Vídně.

572. 14. června 1890, 1 dvojl., 12°, m., NM.

573. 15. června 1890, 1 list, 8°, m., NM.

přípis s dotazem — Neruda dostal s datem 12. června 1890 dopis přípravného sboru České akademie věd a umění (NM):

„Slovutný pane!

V úctě podepsaní členové IV. sekce České akademie pro vědy, slovesnost a umění navrhují Vaši slovutnost v první řadě za řádného člena této Akademie. Vzhledem k zajisté obecnému přání, aby volby opakovány býti nemusily, žádáme Vaši slovutnost za brzké písemné vyjádření, zdali byste

volbu tuto přijal a tím všem stanovami určeným závazkům a povinnostem dostáti se zavázal.

S výrazem zvláštní úcty Vaší slovutnosti oddaní

Josef Hlávka, Antonín Dvořák, Jar. Vrchlický, Jos. V. Myslbek.

Odpověď račte adresovati: Jaroslav Vrchlický, Praha 1672/II.

Na Nerudovu zprávu Grégr odpověděl (NM):

16/6 890

Milý Jene!

Proč nechceš být jmenován členem Akademie? Zdravotní Tvůj stav tu nerozhoduje; nebudeš-li moci do schůze, budeš mít právo písemně sděliti své mínění, když půjde o věc důležitou.

Zde není na místě opozice. Nová ta akademie má mít důležitý kulturní úkol pro náš národ; musí být tedy péčí všech vlastenců, aby úkolu tomu dostáli. Nevymykej se tomu a neodpírej.

Tvůj

Dr. Julius Grégr

Díky za spis o něm. státním právu. Má pro mne cenu, neboť právě studuji poměr koruny české k říši německé.

574. 18. června 1890, 1 list, 8°, m., NM.

575. 1. července 1890, 1 list, 8°, m., NM.

schützenfest — střelecká slavnost.

576. 20. července 1890, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.

odpočinek — Neruda nastoupil dovolenou 20. července, další fejeton v NL měl 24. srpna; *co říkáš Akademii?* — Nerudovi byl proti mysli loajální, oficiální ráz Akademie.

577. 1. září 1890, 1 dvojl., 12°, m., NM.

Časopis výstavní — vydávaný Spolkem architektů a inženýrů od 1. srpna 1890; „*Prickelnd bis an die Nabelschnur*“ — svědivá, štiplavá až k pupeční šňůře; stupňovaný boj širokých vrstev proti punktačním dohodám, v němž hlavní agitaci vedly NL.

578. 11. září 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Zlobím se... — po pražské povodni z 2. září, jež pobořila i Karlův most (Neruda o ní psal v NL 7. a 14. září); svobodomyslní poslanci se podle zprávy NL ze 6. září rozhodli vyslat k ministerskému předsedovi Taaffovi do Vídně a k pražskému místodržiteli Frant. Thunovi deputace žádající

o pomoc pro postižené Čechy; Taaffe v neděli 7. září deputaci nepřijal, protože prý už byla povolena císařským nařízením pomoc ve výši 2 miliónů zl; členy deputace pak přijal jednotlivě; výzva ke sbírkám pro postižené byla v NL otištěna 6. září; *Dunajewski* — Polák Julian D. (1822—1907), ministr financí.

579. 18. září 1890, orig. neznám, opis u vydavatele.

580. 6. října 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.
fejeton od A. Friče — „Létací stanice zoologická", fejeton univ. prof. Antonína F., přírodovědce, NL 11. října; mluví se v něm o návštěvě Jindřichova Hradce, o rybníku Vajgaru.

581. 21. listopadu 1890, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.
umíš krásně povídat — vztahuje se k řeči Julia Grégra proti punktacím na zem. sněmu (viz NL 21. listopadu).

582. 15. prosince 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Liduška Lvova — nar. 1868, dcera Nerudova přítele Josefa Lva; *F. A. Šubert* — František Adolf Š. (viz dopis č. 237); dopis Jana Nerudy Fr. A. Šubertovi ve věci Ludmily Lvové z 3. prosince 1890 viz Dop. III; *Adolf Čech* (1842—1903); *inzerát* — viz dopis č. 406 a 553; v NL od 27. prosince 1890 do 2. ledna 1891; *bratranec Tichý* — viz dopis č. 506.

583. 22. prosince 1890, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.

584. 31. prosince 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Julius Grégr poslal Nerudovi nedatovaný dopis (NM), v němž ho zve na Nový rok na oběd a žádá ho, aby se dal do jeho bytu vynést.

585. 1. ledna 1891, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, fotokopie u vydavatele.

586. 22. února 1891, navštívenka se jménem tištěným typy kaligrafickými, NM.
nekandiduješ — provolání k volbám do říšské rady (viz NL 22. února) sepsali Julius Grégr, J. Kaizl a T. G. Masaryk; v březnových volbách byla staročeská strana definitivně poražena.

587. 24. března 1891, navštívenka se jménem tištěným typy kaligrafickými, NM.
Ten Sláma mne... těší — důvěrníci strany svobodomyslné doporučili 24. března v NL voličům východočeských měst jako kandidáta Slezana

JUDr. Františka Slámu (1830—1917), soudního adjunkta a spisovatele v Opavě, jenž byl pak při volbách 7. dubna zvolen absolutní většinou.

588. 28. března 1891, dvojitá navštívenka se jménem tištěným typy kaligrafickými, NM. — Gratulace k velikonocům.

S-bovi — V. K. Šemberovi, viz dopis Julia Grégra z téhož dne:

Milý Jene!

Potřebuji časopisy, jež svého času mladý Šembera ve Vídni svým nákladem vydával (Hlas, Hlasy, Zvon). Dopiš laskavě Šemberovi, ať nám po jednom exempláři daruje.

Tvůj
Julius

28/3 891

589. [12. dubna 1891], navštívenka, jméno tištěno typy kaligrafickými, NM. — Gratulace k jmeninám (12. dubna).

590. 11. května 1891, navštívenka se jménem tištěným typy kaligrafickými, NM.

na který den píšu — na neděli 17. května (Spol. V).

591. 15. června 1891, dvojitá navštívenka, jméno tištěno typy kaligrafickými; nyní je roztržena na švu přeložení ve dva kusy, NM.

kost o vyrovnací formuli — 27. května Taaffe prohlásil, že vláda trvá na vídeňských punktacích; 8. června však doznal, že se mu nepodařilo najít vyrovnávací formuli, a žádal z taktických důvodů o politické příměří.

592. 31. července 1891, navštívenka se slepotiskovým erbem Zemské jubilejní výstavy z roku 1891 a se jménem tištěným typy kaligrafickými, NM.

něco zajímavého — snad Deutsche Zeitung z 31. července, citovaná pak v denních zprávách NL z 1. srpna: „Češi, když se pyšní rovnoprávností, měli by na své výstavě vedle pokladniček Ústřední matice školské vyvěsit i pokladničky Schulvereinu“ (spolku germanizujícího českou mládež).

593. 5. srpna 1891, navštívenka bez jména, tenčí papír, NM. Sdělení bylo posláno spolu s dopisem dalším.

na neděli — na 9. srpen Neruda už fejeton nepsal.

594. 5.—6. srpna 1891, orig. neznám, opis u vydavatele. K dopisu byl přiložen dopis předešlý.

595. 6. srpna 1891, navštívenka se slepotiskem Zemské jubilejní výstavy a se jménem tištěným typy kaligrafickými, NM.

596. 7. srpna 1891, navštívenka se slepotiskem Zemské jubilejní výstavy a se jménem tištěným typy kaligrafickými, NM.

„zasláno“ stran „ceny“ — otištěno v NL v neděli 9. srpna 1891 (viz též dopis č. 276).

DOPISY NEDATOVATELNÉ

597. [Léta osmdesátá], navštívenka drobná, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, NM.

598. [Léta osmdesátá], 1 list, 8°, NM.

LADISLAVU QUISOVI

(1874—1890)

První stopou písemného styku je obálka s adresou ze 7. března, místo razítka nakreslil Neruda kroužek, do něhož vepsal jméno Horák a dataci (den a měsíc), NM. Datace rokem 1874 podle Knihy vzpomínek Ladislava Quise, str. 344—345; do Horákovy kavárny chodil Neruda r. 1874.

599. [Z Helgolandu 18. srpna 1875], korespondenční lístek, orig. není znám, otisk: L. Quis, Kniha vzpomínek, 359.

600. [26. listopadu 1875], korespondenční lístek, b. d., poštovní razítko: Prag /26/11/75/, NM.

zásilku — viz dopis č. 603.

Z dopisu ze 6. prosince (?) 1875 se dochovala jen obálka, poštovní razítko zčásti utrženo: Prag /6/1[2?]/ 75/, NM.

601. [V prosinci 1875], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Quis datoval červenou tužkou: Prosinec 1875.

zásilky Tvé — viz dopis č. 603; *Pracuj... na Goethovi* — na překladu Balad J. W. Goetha, jež vydal knižně r. 1879.

602. [13. prosince 1875], korespondenční lístek, b. d., poštovní razítko: Prag /13/12/75/, NM.

exemplář svých básní — Z ruchu (1872); *pro knihovnu brémských Čechů* — Neruda s nimi navázal styk na cestě po sev. Německu (viz Dop. III, Emilu Švagrovskému).

603. [Před 24. prosincem 1875], 1 dvojl., 8°, b. d., obálka s údajem

o vložených cenných papírech, zapečetěná pětkrát pečetí s iniciálami JN v oválu, NM. Quis připsal červeně datum: Prosinec 1875.

Tvoje verše vyjdou v pátek — anonymní překlad romance „Štědrý den" něm. básníka Johanna Friedricha Kinda (1768—1843); *Goethe* — viz dopis č. 601.

604. [1876], 1 dvojl., 8°, b. d., Quis datoval červenou tužkou: 1876, NM.

s Goethem — viz dopis č. 601; *Julek* — Julius Grégr; *Halm* — Friedrich H., vl. jm. Eligius Franz Josef Münch-Bellingshausen (1806—1871), něm. spisovatel; *Die Glocke* ... — „Zvon v Innisfare" z antologie Ignáce Huba „Kniha balad".

605. [Listopad? 1879], 1 list, 8°, b. d., Quis datoval červenou tužkou: 1879, NM.

stran té věci Vilímkovy — nakladatel Josef R. Vilímek chtěl mít na první straně Humoristických listů cyklus ilustrovaných básní a z tohoto podnětu vznikl Quisův cyklus Hloupý Honza, otiskovaný anonymně po celý rok 1880, vždy jedna báseň měsíčně; ilustroval jej Karel Krejčík; celek vyšel knižně, již se jménem autorovým, r. 1880 s původními ilustracemi Krejčíkovými a později (1892) s kresbami Mikuláše Alše; Quis napsal k těmto dvanácti básním Hloupého Honzy ještě dva doplňky, jednu báseň otiskl ve sborníku Národ sobě, redigovaném Nerudou (1880), s pseudonymem Anonym z Humorů, druhou zařadil do knížky svých Balad, vydané jako IV. svazeček Poetických besed r. 1883, viz dopisy č. 617, 626, 628; *Knobloch* — hostinec Knoblochův na Betlémském náměstí; *pozdrav Tvé choti* — Kamile Quisové.

606. [Kolem 25. listopadu? 1879], drobná navštívenka, bez tištěného jména, b. d., Quis datoval tužkou: 1879, NM. Datace podle obsahu (viz Dop. II, 247).

rozkvětlo — těžko čitelné slovo, snad narážka na zdravotní obtíže; *přijít ke mně* — Neruda bydlel tehdy v Konviktské ulici č. 28 v II. patře.

607. [Konec roku 1879], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Psáno tužkou, Quis datoval červenou tužkou: Prosinec 1879 a připsal, oč v dopise jde: H. Honz. Datace podle obsahu.

Dobře to bude — první část cyklu „Honza v kostele" byla otištěna v Humoristických listech 3. ledna 1880, druhá „Sedm výprasků" 7. února 1880; *ty fejetony* — nebyly patrně otištěny; právnické fejetony Quisovy vycházely v NL v srpnu a září 1879 anonymně (viz dopis č. 622).

608. 19. února 1880, 1 list, 8°, NM.

časopis májový — sborník Národ sobě (viz dopis č. 127); Josef V. Frič pomáhal Nerudovi anonymně v redakci sborníku; *extra-Honzu* — viz

dopis č. 605; Humoristické listy pak 1. prosince přetiskly i tuto třináctou báseň cyklu.

609. 6. listopadu 1882, korespondenční lístek, NM.
E. — Eduard Valečka (viz vysv. k dopisu č. 188), jde o Quisovu knihu Balad.

610. 23. listopadu 1882, 1 dvojl., 8°, NM.
Chci vydávat sbírku básní — Poetické besedy; *Do prvního sešitu přijdeš Ty* — jako první svazeček vyšly Nerudovy Balady a romance (koncem r. 1882 s vročením 1883).

611. 25. listopadu 1882, korespondenční lístek, NM.

612. 25. listopadu 1882, korespondenční lístek, NM.
H. H. — Hloupý Honza; v PB nevyšel, o dodatku v Baladách viz dopis č. 605.

613. 11. prosince 1882, korespondenční lístek, NM.
zásilka — rukopis balad.

614. 8. ledna [1883], 1 dvojl., 8°, z., NM. V dataci dopisu je chyba obvyklá na počátku nového roku: 1882.
Otto — nakladatel Jan O.; *sešit první* — viz vysv. k dopisu č. 610; po Nerudovi následoval Heyduk (Oldřich a Božena), Čech (Petrklíče), Vrchlický (Staré zvěsti) a opět Neruda (Prosté motivy); Quis byl až šestý, J. V. Sládek třináctý.

615. 9. ledna 1883, orig. neznám, opis u vydavatele; v orig. chyba v datu: 1881!

616. 14. ledna [1883], 1 dvojl., 12°, NM. V orig. opět chyba v dataci: 1882. Postskript je psán tužkou.
životopisná dáta — pro závěrečnou vydavatelskou poznámku.

617. 15. února 1883, 1 dvojl., 8°, m., záhlaví Národních listů, zelená obálka s týmž záhlavím, NM.
po mých baladách Tvé nemohly přijít — viz vysv. k dopisu č. 614; v sedmém svazečku byla Griselda Julia Zeyera; *přednášku o mně* — v Čáslavi 22. ledna.

618. 17. března 1883, korespondenční lístek, NM.
stran obsahu obou balad — dvě nové balady pro sbírku, viz o nich v dopise dalším.

619. 25. března 1883, korespondenční lístek, NM.
(H. & D.) — Hloupý Honza a Balada o posledním draku, viz dopis č. 628.

620. 25. března 1883, korespondenční lístek, NM.

621. 28. března 1883, 1 dvojl., 8°, z., obálka se záhlavím Národních listů, NM.
celého Honzu — cyklus Hloupý Honza; *Promluvím... s Urbánkem* — o přetištění básně, jež původně vyšla v časopise vydávaném některým z nakladatelů Urbánků.

622. 29. března 1883, 1 dvojl., 8°, z., obálka se záhlavím Národních listů, NM.
olim-fejetony „právnické“ — v NL anonymně od 6. srpna do 4. září 1879 s názvem „Ze života právnického“; *o tom „Honzovi“* — viz předcházející dopis.

623. 2. dubna 1883, 1 dvojl., 8°, z., psáno tužkou, obálka se záhlavím Národních listů, NM.
cos tenkrát vyjednal s Vilímkem — r. 1880, viz vysv. k dopisu č. 605; šlo např. o to, nemá-li V. zajištěna i další vydání; *dodatky k „Dudám“* — úprava básně „Švandovy dudy“ podle pokynů z dopisu č. 621; *baladu novou* — viz dopis č. 619.

624. 3. dubna 1883, korespondenční lístek, NM.
Vilímek dělá obtíže — nesouhlasil s novým vydáním Hloupého Honzy.

625. 4. dubna 1883, korespondenční lístek, NM.
tu jednu + 14. H. — viz dopis č. 619.

626. [8. dubna 1883], korespondenční lístek, b. d., NM. Poštovní razítko: Prag /8/4/83/.
„*H*“. — Hloupý Honza; *že satirizuju jen sebe* — ve fejetonu z 18. března a 3. dubna.

627. 14. dubna 1883, korespondenční lístek, NM.
na obálce mých PM — viz dopis č. 623.

628. 17. dubna 1883, 1 dvojl., 8°, obálka se záhlavím Národních listů, NM.
„*Drak*“ — „Balada o posledním draku“, viz dopis č. 619; další dodatky k baladám Quis nedodal; *Na prahu ráje* — kniha Josefa V. Sládka z r. 1883.

629. 28. dubna 1883, 1 list, 8°, m., psáno tužkou, obálka se záhlavím Národních listů, NM.

„*právnické*" — fejetony.

630. 29. dubna 1883, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů, NM.

vypravující báseň — r. 1884 vyšla jako XV. sv. PB Quisova humorná báseň Třešně; *Úsudek Schulzův* — anonymní referát Ferdinanda Schulze v NL 28. dubna; *Zeyer nebo Leger* — Zeyerova Griselda nebo Všední život Karla Legra; Josef V. Frič a Ervín Špindler v PB nic nevydali.

631. 12. května 1883, korespondenční lístek.

Kouzelný střelec — Čarostřelec, opera Karla Marie von Webera (1786 až 1826); patrně oznámení korektur první a druhé balady Quisovy knihy.

632. 13. října 1883, korespondenční lístek, NM.

čekám — příspěvek do rubriky „Literatura" v NL; viz dopisy další (č. 634 a d.).

633. 22. října 1883, 1 dvojl., 8°, nažloutlý papír, NM.

634. 24. října 1883, 1 dvojl., 8°, NM.

o Arbesovi... o Mesiáši — o románu Jakuba Arbesa Mesiáš vyšel v NL v rubrice „Literatura" 8. dubna 1884 referát signovaný in c. V.; je to možná zkratka pseudonymu Venkovan, kterého chtěl Quis užít r. 1887 (viz dopis č. 476 a 663); *jsme mu to povinni zcela zvláště* — jako bývalí kolegové v NL.

635. [24. října 1883], telegram, datum podání: 24/10 1883.

636. 31. října 1883, 1 dvojl., 8°, NM.

637. 4. listopadu 1883, 1 dvojl., 8°, obálka se záhlavím Národních listů, NM.

638. 24. prosince 1883, 1 dvojl., 8°, m., obálka. Celý dopis (i podpis) a adresa psány cizí rukou. NM.

báseň pro Besedy — Třešně (viz dopis č. 630).

639. 29. prosince 1883, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, obálka; adresa psána cizí rukou, NM.

640. 3. ledna 1884, 1 dvojl., 12°, m., psáno tužkou, obálka zelená, NM.

641. [16. ledna 1884], korespondenční lístek, b. d. Razítko: *Prag /16/1/ 84/*, NM.

Ferdinand Březina — humorná báseň, poprvé otištěná v Quisově sbírce Z ruchu (1872).

642. 3. února 1884, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů, NM.
Tvá báseň — Třešně (viz dopis č. 630).

643. 7. února 1884, korespondenční lístek, NM. Quis si poznamenal tužkou: Odp. 9/2.
titul — k básni Třešně.

644. 14. února 1884, korespondenční lístek, NM.
naplň lhůtu — dodání rukopisu Třešní.

645. 12. března 1884, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů, NM. Vše, i podpis, psala (s chybami) Anna Haralíková. Postskript připsal Neruda vlastní rukou.

646. 14. dubna 1884, korespondenční lístek, NM.
začínám číst — báseň Třešně.

647. 16. dubna 1884, zálepka, NM.

648. 19. dubna 1884, korespondenční lístek, NM.
jaký titul — Třešně vyšly s podtitulem Humoristická povídka.

649. 20. dubna 1884, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů, NM.
Jeden verš nemohu přečíst — v knižním vydání: „všech co nejstarší se slova jal."

650. 22. dubna 1884, 1 dvojl., 8°, m., postskript připsal Neruda tužkou, obálka se záhlavím Národních listů, NM.

651. 24. dubna 1884, korespondenční lístek, NM.

652. 28. dubna 1884, korespondenční lístek, NM. Dnes je z originálu Nerudův podpis vystřižen.
budeš hotov — dotištění básně Třešně.

653. 25. června 1884, korespondenční lístek, NM. Dnes je z originálu podpis Nerudův vystřižen.

654. Kamile Quisové 16. července 1884, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů, NM.

Psal mi... — k padesátým narozeninám Nerudovým 9. července; *požádají Quisa o práce* — Ferdinand Schulz o příspěvek pro Zlatou Prahu, právě založenou, Václav Vlček o příspěvek pro Osvětu.

655. 4. srpna 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.
vlastenecká dáma — snad Jana Valečková, choť vydavatele Poetických besed; v těch dnech (7. září 1884) jí do památníku napsal báseň i Jan Neruda (Básně II, 318).

656. [22. září 1884], korespondenční lístek, b. d., NM. Razítko Prag /22/9/84/. Cizí rukou je připsáno: 1. leden 1885.

657. 7. října 1884, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů, NM.

658. 24. června 1885, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů, NM. Na 4. str. poznamenal Quis modrou tužkou: odp. 26/6 slíbeno.
verše — Písničky vyšly v PB (sv. XXXIII) r. 1887.

659. 10. srpna 1885, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů, NM.
slíbils — fejetony právnické.

660. 18. listopadu 1885, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů, NM. Na 4. str. poznámka Quisova tužkou: Odp. 21/11 a posl. 2 zl (tj. Ladislav Quis přispěl 2 zl.).

661. 25. listopadu 1886, korespondenční lístek, NM.
dr. Pavel Durdík — viz dopis č. 502; *Muzejník* — Časopis Českého muzea od prvního ročníku (1827); *báseň* — viz dopis č. 662.

662. 10. ledna 1887, 1 dvojl., 8°, m., obálka, NM.
„*Březina*" — „Ferdinand Březina", viz dopis č. 641; báseň je zařaděna do Písniček.

663. 27. února 1887, zálepka, NM.
Tedy mi to pošli — rukopis Písniček; *báseň pro Národní* — Julius Grégr a Neruda chtěli v NL otiskovat verše předních českých básníků (viz dopisy č. 467, 476 a vysv. k nim).

664. 3. března 1887, korespondenční lístek, NM.
Přistoupím — ke čtení rukopisu Písniček; *To druhé — třeba... anonymní* — viz vysv. k dopisu předešlému.

665. 9. března 1887, korespondenční lístek, NM.

666. 15. března 1887, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů, NM. Quis si podtrhával červeně názvy básní Nerudou vymýcených a u některých si poznamenal opr., tj. opravil, zejména u titulů Tchoř, Poslední noc, Vory, Špičky a Syčák.

Březina — Ferdinand Březina, Strýček Aťsisi, Páter Vyklouz; *Vynecháme* — žádná z básní, jež navrhuje Neruda vynechat, nebyla pak v knize otištěna; stejně tak Změna, Rada v nouzi, Šenkýřova křída, Rozdíl, Zabloudilá; zato jsou v knize básně, jež buď Quis, nebo Neruda opravil: Tchoř, Poslední noc, Vory, Na výminku, Špičky, Syčák.

667. 13. dubna 1887, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů, psaní bylo posláno doporučeně, NM. Quis si červeně podtrhl názvy básní, u titulů Na výminku a Kuželky poznamenal tužkou: opr. (opravil); básně si zde i očísloval.

vynecháme — z jmenovaných básní přišly do knihy: Tchoř, Na výminku, Kuželky, Co dříve?, Ptačí verš (se změnou v názvu: Ptačí řeč); vynecháno O hodinkách, snad pro podobnost s Nerudovými Loretánskými zvonky (Básně I, 225).

668. 21. června 1887, korespondenční lístek, NM.

první korektura — Písniček; *co s tou „ptačí" slokou* — v básni „Ptačí řeč".

669. 27. června [1887], korespondenční lístek, b. r., NM. Vročení zřejmé z textu.

s gratulací — k jmeninám (Ladislava, 27. června); *tu knížku* — Písničky.

670. 29. ledna 1888, korespondenční lístek, NM. Quis si poznamenal modrou tužkou: Odp. 5/2 888.

pro H. k. slíbené verše — pro Vilímkův Humoristický kalendář na r. 1887; byla v něm otištěna t. r. Nerudova „Balada literární", r. 1888 „Letní vzpomínky", r. 1890 báseň „Jan Kalvent, klempíř" (Básně II, 244, 293, 246); Quis báseň neposlal.

671. 22. října 1888, 1 dvojl., 8°, m., NM. Quis poznamenal na str. 1: Zasláno pošt. poukázkou dne 25/X 888 — osmdesát zl. Dr. Lad Quis.

Sebrané spisy — viz vysv. k dopisu č. 553.

672. 27. října 1888, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami.

díky — za půjčku.

673. 30. prosince 1890, navštívenka Ústřední matice školské, typ s poprsím J. Á. Komenského, bez tištěného jména, obálka, NM.

674. [Léta sedmdesátá], drobná navštívenka bez tištěného jména, b. d., psáno tužkou, NM. Přibližná datace podle Quisova pobytu v redakci NL v Praze.

675. [Léta sedmdesátá], drobná navštívenka bez tištěného jména, b. d., psáno tužkou, NM.

Kounic — Václav hrabě Kounic (Kaunic), viz dopis č. 150.

ANNĚ TICHÉ — PRÁŠKOVÉ A JEJÍ RODINĚ

(1877—1891)

676. Anně Tiché do Vlachova Březí [po 16. květnu 1877], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Anna Tichá později datovala: 1878 a podtrhla slova „z celého příbuzenstva nejmilejší". Datace podle údaje o svatojanském dopisu, tj. o blahopřání k Nerudovým jmeninám, a podle toho, že Anna byla v květnu r. 1878 v Praze; šlo tedy o rok předcházející.

díky mamince za podobiznu — nevlastní Anninu matku Gabrielu, roz. Tabellovou, poznal Neruda osobně až 4. ledna 1878 za jejího zájezdu do Prahy (viz dopis č. 679).

677. Aloisu Tichému do Vlachova Březí [v prosinci 1877], orig. neznám, otisk: Albert Pražák, Neruda v dopisech, 1950, 205. Proti Pražákovi doplňuji jeho přepis *L**** ve *Lvovská*, jak to bylo jistě v originále.

všechna tři děvčata — Anna, Viléma, Terezie; *paní Lvovská* — Anna L., majitelka dívčího penzionátu v Štěpánské ulici; byla Nerudovi patrně doporučena Vilemínou Militkou, manželkou spolumajitele knihtiskárny Militký a Novák; *Se Lvem už nebydlím* — Josef Lev se přestěhoval v listopadu r. 1876 (Dop. II, 154).

678. Anně, Vilmě a Terezii [před 30. prosincem 1877], orig. neznám, otisk: M. Sísová, Srdce III, 346, s chybou v dataci: Program pro 30/12 87. Datace podle obsahu.

v strýcově bytu — v Konviktské ulici č. 28; *Afrikánka* — opera Giacoma Meyerbeera (1791—1864), v Proz. divadle 30. prosince 1877.

679. Anně, Vilmě a Terezii [4. ledna 1878], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Datace podle obsahu: Shakespearův Večer tříkrálový byl hrán 4. ledna 1878.

Vaše matinka — Gabriela Tichá mohla vidět Večer tříkrálový na podzim

nebo v zimě r. 1877, kdy ji Neruda poznal osobně, když zajela do Prahy, aby dojednala pro dcery byt a výchovu.

680. Anně, Vilmě a Terezii [po 4. lednu 1878], navštívenka, b. d., NM. Psáno tužkou. Datace podle obsahu.

paní Lvovská — viz vysv. k dopisu č. 677.

681. Anně, Vilmě a Terezii [po 17. únoru 1878], 1 list, 8°, b. d., psáno tužkou, soukr. maj. Datace podle obsahu.

divadlo Melliniho — toto varieté zahájilo svá představení 17. února 1878 v prodloužené Hybernské ulici proti Státnímu nádraží.

682. Anně [po 17. únoru 1878], soukr. maj., fotokopie: NM.

paní Militká — viz vysv. k dopisu č. 677; *ke Knoblochovi* — viz dopis č. 605.

683. Anně, Vilmě a Terezii 19. dubna 1878, 8°, psáno tužkou, NM.

684. Anně [před 9. červnem 1878], dvojitá navštívenka, jméno tištěno vyššími verzálkami s ozdobnými iniciálami, b. d., obálka, NM. Datovat lze podle obsahu: před odjezdem Anny T. z Prahy.

685. Anně, Vilmě a Terezii [před 9. červnem 1878], 1 dvojl., 8°, záhlaví Knihkupectví Dr. Grégr a Ferd. Dattel v Praze, psáno tužkou, b. d., soukr. maj. Datace jako u dopisu předešlého. Na str. 4 je přípisek dětskou rukou, několik pokusů o francouzské věty a dva náčrty rostlin, lístek dubový s dvěma žaludy a trojdílný lístek.

labský výlet — po Vltavě a Labi do Českosaského Švýcarska; viz též dopis č. 719.

686. Anně do Vlachova Březí 9. června 1878, soukr. maj., obálka s razítkem: Prag /10/6/78/, NM.

do Plzně — Tichých tam měli příbuzné; *Nanon* — opereta Richarda Geného Nanon, Ninon a Maintenon v Novém českém divadle (nedaleko Žitné brány nad dnešním Národním muzeem); *slečna Ř.* — Vilemína (Mína) Říhová, jedna z chovanek paní Lvovské, přítelkyně Annina, pozdější učitelka; *Kaufmannův... zvěřinec* — v prodloužené Hybernské ulici.

687. Anně do Vlachova Březí 16. června 1878, soukr. maj., fotokopie: NM.

Do Paříže snad nepojedu — na Světovou výstavu nejel, ani na Balkán jako válečný zpravodaj; *Až přijedu do Březí* — jel tam koncem srpna přes Příbram (viz dopisy č. 694 a d.).

688. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 17. června 1878, 1 list, 8°, NM.

Překlad:

Drahá Gabrielo! Čtu, že se nyní odebéřete do klimatických lázní. Jistě se tam zdržíte několik neděl a já si přeji, abyste se vrátila úplně posílena a s nově utuženým zdravím. Hlavní věc je: zbavit se všech starostí a žít jen přítomné chvíli. Svou Aničku máte tedy opět doma. Jak se Vám líbí? Snad je trochu rozechvělá, není ani jinak možná, a několikaměsíční pobyt ve velkém městě jistě má vliv na každého. Obzvlášť pak na povahu, jež je tak vnímavá a citlivá jako Aniččina. Mně se opravdu stýská po tom děvčátku; i když jsem jí často po mnoho dní ani neuviděl, přece jen bylo pořád nač myslit, abych jí Prahu udělal příjemnou a užitečnou. Teréza a Viléma mají teď, před zakončením školního roku, plné ruce práce, nesmím už je tak často vyrušovat jako dříve. I ony se vrátí docela změněny, se zorničkami jako talíře. Nejsrdečnější pozdrav!

689. Anně do Vlachova Březí [29. června 1878], soukr. maj., obálka s razítkem: Prag /30/6/78/.

v nově budícím se trúblu — v souvislosti s přípravou aktivní účasti na říšské radě a s dokončováním příprav k dostavění Národního divadla; *národní tah* — tah Národní loterie ve prospěch stavby Národního divadla se konal na Žofínském ostrově 30. června; *Hilda píše* — její dopis se nedochoval.

690. Anně do Vlachova Březí 8. července 1878, soukr. maj.; obálka s razítkem: Prag /8/7/78/, NM.

po pohřbu Čermákově — Jaroslav Čermák, Nerudův přítel, malíř, zemřel 23. dubna v Paříži, pozůstatky jeho byly převezeny do Prahy a v neděli 7. července pohřbeny na Olšanských hřbitovech; Neruda, ředitel pražské malířské akademie Jan Swerts, Fr. L. Rieger a akad. malíři Václav Kroupa, Soběslav Pinkas a Antonín Lhota nesli v pohřebním průvodu střapce smutečního příkrovu rakve.

691. Anně do Vlachova Březí 19. července 1878, 1 dvojl., 8°, obálka s razítkem: Prag /20/7/78/, NM.

Genelli — asi Bonaventura G. (1800—1868), něm malíř; *paní M.* — paní Militká.

692. Anně do Vlachova Březí [25. července 1878], navštívenka, b. d., obálka s razítkem: Prag /23/7/1878/, NM. Tužkou později připsána na dopise datace: 1878. — Přání k jmeninám (26. července).

693. Anně do Vlachova Březí 29. července 1878, 1 list, 8°, obálka s razítkem: Prag /29/7/78/, NM. V místě [- - -] je vystřižena část dopisu,

M. Sísová (Srdce III, dopis 5) poznamenala: „z důvodů soukromých odstavec listu neuveřejněn".

694. Anně do Vlachova Březí 5. srpna 1878, 1 dvojl., 8°, obálka s razítkem Prag /6/8/78/, NM.

Čekám na pěkné počasí — na cestu do Příbramě; *v krytém divadle* — v Proz. a v Novém českém divadle; *aréna* — Národní aréna na Vinohradech proti Pštrosce; *repertoár až skandál* — viz Div. V; *Písně kosmické* — vyšly u Grégra a Dattla již 10. října 1878 (Dop. II, 225); *Různí lidé* — u týchž nakladatelů poprvé v říjnu 1871.

695. Anně do Vlachova Březí 22. srpna 1878, 1 dvojl., 8°, obálka s razítkem Prag /22/8/78/, NM.

na Příbramsko — kvůli fejetonům z dolů (viz MC, 175); odtamtud jel na návštěvu k Václavu Kounicovi, kterého však na Vysoké nezastihl. Do Vlachova Březí přijel Neruda 30. srpna.

696. Gabriele Tiché do Vlachova Březí [před 16. zářím 1878], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Datace podle Nerudova návratu do Prahy před odjezdem do Vídně.

Překlad:

Nejdražší Gabrielo! Nejupřímnější dík! Udělala jsi mi velikou radost! V nejbližších dnech napíšu více. S nejsrdečnějším pozdravem Tvůj J. Neruda.

dík — poděkování po návratu z Vlachova Březí.

697. Anně do Vlachova Březí z Vídně [18. září 1878], 1 dvojl., 8°, b. d., obálka s razítkem Wien /18/ . . /78/, NM. Cizí rukou připsáno tužkou: 11/9/78. Datace podle příjezdu Nerudova do Vídně 17. září (úterý).

po vlachobřezském klidu — Neruda byl ve Vlachově Březí od 30. srpna (podle zápisu Bohuslava Čermáka) do 14. září; ve Vídni byl Neruda od 17. do 23. září, viz dopis další; *telegrafický pozdrav* — nedochoval se.

698. Anně do Vlachova Březí [24. září 1878], 1 dvojl., 8°, b. d., obálka s razítkem: Prag /24/9/78?/, NM. Na obálce je připsána cizí rukou datace: 24/9 78.

Lituju Tě — podle dalšího dopisu šlo o těžké onemocnění sestry Hildy; *sešit s obrazy* — číslo některého ilustrovaného časopisu nebo sešit kreseb-ných předloh.

699. Anně do Vlachova Březí [25. září 1878], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Datace podle údajů o pobytu ve Vídni.

zase z Prahy — Neruda přijel do Vídně 17. září a odjel 23. září; *teď, když jsem osobně seznal bydliště a kruh Tvůj* — tato věta nepopírá údaj starších literárněhistorických dokumentů, že byl Neruda ve Vlachově Březí už r. 1875 (viz dopis Bohuslava Čermáka sestře Annině Hildě ze 7. prosince 1893, Listy J. N. Aničce Tiché, 71). Tehdy sedmnáctiletá Anna měla jinou matku, rovněž už nevlastní, Gabrielu, roz. Budešínskou, po jejíž smrti se Alois Tichý oženil už r. 1876 potřetí s Gabrielou, roz. Tabellovou; mimo to sourozenců bylo tehdy kolem Anny méně; *Tvá Viléma* — Vilemína Říhová, viz dopis č. 686; *Slovanský kalendář* — vydaný koncem r. 1878 na r. 1879 za redakce Jakuba Arbesa.

700. Anně do Vlachova Březí 28. září 1878, 1 dvojl., 8°, orig.: soukr. maj., otisk: Zvon XXIV, 621.

Hilda — viz dopis č. 698 a vysv. k němu; *konfiskované číslo* — NL z 21. září 1878 s referátem o prvém provedení Tajemství Bedřicha Smetany v Novém českém divadle, podepsaným šifrou -ý (V. J. Novotný); *paní M.* — Vilemína Militká; *Paní L.* — Anna Lvovská, viz dopis č. 677.

701. Anně do Vlachova Březí [30. října 1878], 1 dvojl., 8°, obálka s razítkem: Prag /31/10/78/, NM.

v Lumíru — v č. 30 z 30. října recenze Písní kosmických, napsaná J. V. Sládkem; *ve Světozoru* — v č. 42 z 18. října 1878 byla reprodukce Nerudova portrétu kresleného Josefem Mukařovským (1851—1921). *nástroj otiskový* — pravděpodobně ruční tiskárnička.

702. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 1. listopadu 1878, orig. neznám, otisk: Politik, č. 101 z 12. dubna 1903, velikonoční příloha. Protože první dopisy Gabriele Tiché psal Neruda německy, lze tedy otisk v Politik pokládat za znění originálu.

Překlad:

Drahá Gabrielo! Posílám Ti současně maličkost, o níž však myslím, že Ti bude nová. Mlýnek na pepř. Pro ty, kdož se nechtěji trápit s paličkou, a pro ty, kdož si nepřejí sypat do svých jídel pepř zaprášený. Tedy produkt inteligence z Pepřové země! Nanejvýš nutné poučení: Žlutý kovový knoflík se odšroubuje (směrem nalevo, což se musí zvlášť zdůraznit, protože se knoflík napravo — vůbec rozšroubovat nedá!). Dřevěné víčko se zdvihne a celá zrna se do mlýnku nasypou. Víčko znova se nasadí a kovový knoflík se utáhne. Otáčí-li se nyní dřevěným víčkem, vypadává umletý pepř do polévky. Zázrak!

Přiloženě stejně velkolepý dárek pro Vilemínu. Taneční upomínku, jež od posledního masopustu „v zamyšlení vystála dolík". A ještě něco! Jak se dovídám, churavíš zase! To není od Tebe vůbec hezké a já myslím, že se budu hněvat. Pokládej tedy tento dopis současně za list napomínací.

Kdyby ses mimo očekávání vzpouzela, musel by ihned následovat list výhrůžný. A potom...

Tvůj přísný

1/11 78 Neruda

Právě dostávám zprávu: chléb — sýr — máslo. Odesílatel: G. Pěkné poděkování prozatím!

703. Anně do Vlachova Březí [8. listopadu 1878], 1 dvojl., 8°, b. d., obálka s razítkem: Prag /8/11/78/, NM. Faksimil: M. Sísová, Srdce III, 8. Na dopise je připsána cizí rukou chybná datace: 11/9 78; dopis byl psán po 1. listopadu a před 10. listopadem 1878, viz vysvětlivky.

Kosmické — Písně kosmické v druhém vydání vyšly podle zpráv Lumíru a NL před 20. listopadem 1878; *dr. L.* — JUDr Václav Linhart (nar. 1832), auskultant zemského soudu, pak zemský advokát, Nerudův přítel (viz dopis č. 34); *1. dušičkový fejeton* — „Také osada dušiček", NL 1. listopadu; *do Vysoké ke Kounicovi* — k tomuto novému zájezdu došlo až r. 1879 (viz dopisy č. 148 a 718).

704. Anně do Vlachova Březí [11. listopadu 1878], korespondenční lístek, b. d., razítko: Prag /11/11/78/, NM.

posudky — časopisy s referáty o Písních kosmických.

705. Anně do Vlachova Březí [19. listopadu 1878], 1 dvojl., 8°, b. d., obálka s razítkem: Prag /19/11/78/, NM. Pozdější cizí datace: 19. 11. 78.

pro mého chudáka — pro redakčního sluhu NL Františka Tržeˇ; „*K.p.*" *druhé vydání* — viz dopis č. 703; *Sto lidí puká zlostí* — nejen Nerudovi osobní a političtí nepřátelé, ale i reakční část české kritiky, např. staročech F. V. Jeřábek, dramatik, referent katolického deníku Čech (srov. referát z 24. listopadu) a nakonec i Nerudův šéf Julius Grégr (viz Dop. II, 218); *vlachobřezské ženy* — viz lokálku NL z 14. listopadu a Nerudův fejeton o „zabíjení žen", NL 17. listopadu.

706. Anně do Vlachova Březí 28. listopadu 1878, 1 dvojl, 8°, soukr. maj.

707. Anně do Vlachova Březí [6. prosince 1878], 1 dvojl., 8°, b. d., obálka s razítkem: Prag /6/12/78/, NM.

ukázku toho cyklu — básně z příštích Prostých motivů, příloha není dochována; v Lumíru 20. ledna 1879 byly básně: Čtenář, Hodiny, V podzimu, Jen do hrobu (Básně II, 368—369).

708. Anně do Vlachova Březí [před 24. prosincem 1878], 1 dvojl., 8°, b. d., NM.

709. Anně do Vlachova Březí 25. prosince 1878, 1 dvojl., fragment 10,5 × 14,3 cm, ustřižena je horní část dopisu s oslovením; obálka s razítkem: Prag /26/12/78/, NM.

u Fričů — snad u prof. MUDr. Antonína Friče (1832—1913) nebo u Václava Friče (1839—1916), jenž měl r. 1878 již dvě děti, anebo nejpravděpodobněji u JUDr. Vojtěcha Friče (1844—1918), jehož manželkou byla Nerudova přítelkyně Růžena, roz. Švagrovská (1851—1935), a jenž měl r. 1878 také již dvě děti; Josef V. Frič se vrátil z exilu až koncem r. 1879.

710. Anně do Vlachova Březí [před 10. lednem 1879], 1 list, 8°, soukr. maj. Z listu je vystřižena závěrečná část s podpisem a snad i s datem, postskript zůstal. Datace podle zmínky o zimě a o Anniných vzpomínkách na (loňský) společenský život v Praze. Na postskript navazuje dopis další (...že „Tě nemá nikdo rád" — „Mně se zdá, že Ty už mne tak nemáš rád!").

711. Anně do Vlachova Březí 10. ledna 1879, 1 dvojl., 8°, NM. M. Sísová otiskla (Srdce III) dopis s chybným datem: 10/3 79; tak i Albert Pražák.

712. Anně do Vlachova Březí 28. ledna 1879, 1 dvojl., 8°, NM.

předsednictví Spolku českých žurnalistů — Neruda byl zvolen předsedou na valné hromadě 12. ledna 1879; r. 1878 byl místopředsedou.

713. Anně do Vlachova Březí 16. února 1879, 1 dvojl., 8°, obálka s razítkem: Prag /17[?].../79/, NM.

slečna Viléma — Vilemína Říhová (viz dopis č. 686); *paní Militká* — viz dopis č. 677; *kalendářík* — soupis jmenin členů rodiny Tichých; *Sládek... ženichem* — 6. února 1879 požádal o ruku Marie Veselé, 14. července 1879 se s ní oženil.

Z dopisu Anně do Vlachova Březí 12. března 1879 se zachovala jen obálka s razítkem: Prag /12/3/78. NM.

714. Anně do Vlachova Březí [po 24. březnu 1879], orig. neznám, otisk podle M. Sísové (Srdce III, dopis 27), kde je jméno doktora *N* z důvodů soukromých vytečkováno. Datace podle obsahu.

mně bylo hoška... líto — Annin bratr Jindřich zemřel 24. března 1879; *ty dvě nejmenší děti* — Jindřich a Hilda; *paní M.* — ovdovělá Vilemína Militká se provdala 19. března 1879 za MDr. Jaromíra Nečase (1850 až 1915), odb. spisovatele a praž. okres. lékaře; *Změnily se... literární kruhy* — 1. lednem 1879 počaly vycházet Květy Svatopluka Čecha a připravovalo se seskupení mladých spisovatelů kolem časopisu Ruch (vycházel od 1. října 1879).

715. Anně do Vlachova Březí 18. května 1879, 1 dvojl., 8°, obálka s razítkem: Prag /19/5/79/, NM.

akademie — akademie Spolku českých žurnalistů v Novém českém divadle 16. května 1879; *uspořádání dalších tří svazků... fejetonů* — vyšel z nich u nakladatelů Grégra a Dattla jen 5. svazek Obrazy z ciziny (1879), další snad měly být svazky Proti srsti a Drobné klepy, soudíme-li podle titulů, jichž v posmrtné edici sebraných spisů Jana Nerudy použil Ignát Herrmann.

716. Gabriele Tiché do Vlachova Březí [po 2. červnu 1879], orig. neznám, otisk: Albert Pražák, Neruda v dopisech, 1950, 229, b. d. Datace podle obsahu: 2. června 1879 se narodil Tichým syn Rudolf.

717. Anně do Vlachova Březí [koncem června 1879], 1 dvojl., 8°, b. d., soukr. maj. Datace podle obsahu.

zajel jsem si zas jednou do Vratislavi — poprvé tam byl r. 1877 (fejeton NL z 19. srpna 1877, viz MC, 277 a d.); *za 14 dní pojedu zas Labem do Saska* — viz dopis č. 151.

718. Anně z Písku do Vlachova Březí 13. července 1879, 1 dvojl., 8°, obálka s razítkem: Písek /13/7/, NM.

u prof. Heyduka — viz dopis č. 286; *u hraběte Kounice* — na Vysoké u Příbramě; *Sladkovský* — JUDr. Karel S.; *Zeithammer* — Antonín Otakar Z. (viz dopis č. 545).

719. Anně z Podmokel do Vlachova Březí [25. července 1879], 1 dvojl., 8°, b. d., obálka s razítkem: Bodenbach—Podmokly /25/7/79/, soukr. maj. Dataci potvrzuje přání k jmeninám Anniným (26. července).

720. Anně do Vlachova Březí [před 22. srpnem 1879], 1 dvojl., 8°, b. d., NM. Datace podle návratu do Prahy (10. srpna fejeton v NL: V Praze 9. srpna). M. Sísová (Srdce III) vložila po slovech „v Písku" svou interpolaci: „— kde jinak jsem strávil milé dny teplé přátelstvím", což přejal i Albert Pražák.

v Sasku déšť — viz fejeton „Za deště ve venkovském hotelu" (MC, 450).

721. Anně do Vlachova Březí [22. srpna 1879], korespondenční lístek, b. d., razítko: Prag 22/8/79, NM.

722. Anně do Plzně [mezi 29. zářím a 5. říjnem 1879], 1 dvojl. a 1 list, 8°, b. d., postskript je připsán tužkou, NM. Anna Tichá datovala chybně: 1878. Datace podle údaje o odjezdu do Vídně v neděli 5. října a o pobytu Heydukově v Praze (viz dopisy č. 155 a 156), M. Sísová přetiskla tento dopis s chybami, Albert Pražák (Neruda v dopisech, 1950, 218) dopis podle Anniny poznámky datoval r. 1878.

„*Das Weib steht zur Fahne nur des Fähnrichs wegen*“ — Žena se staví pod prapor jenom kvůli praporečníkovi.

723. Anně do Plzně 18. listopadu 1879, 1 dvojl., 8°, obálka s razítkem: Pilsen /19/11/79/, NM.

zase do Vídně — podruhé 29. října, viz fejeton v NL 31. října a Dop. II, 247; *pro... mého chudáka* — pro Františka Trže.

724. Anně do Vlachova Březí [1. února 1880], dopis b. d., soukr. maj. Datace podle údaje o opětném zvolení Jana Nerudy předsedou Spolku českých žurnalistů na valné hromadě 12. ledna 1880. Tento dopis lze spojit s dochovanou obálkou s razítky: Prag /1/2/80(?)/. — Wolin /2/Feb./ —Wällisch Birken /2/2/, NM, s adresou: Velectěná slečna /Anna Tichá/ Vlachovo Březí.

725. Anně do Vlachova Březí 14. března 1880, 1 dvojl., 8°, obálka s razítkem: Prag /14/3/80/, NM.

slavnostní časopis — sborník Národ sobě, viz vysv. k dopisům č. 164 a d. a 288; *Sladkovský* — JUDr. Karel S. zemřel na plicní tuberkulózu 4. března 1880, Nerudův nekrolog v NL 7. března; viz i jeho fejeton 14. března (Spol. IV); *mladý Valentin* — Josef V., syn lesníka z Vršovic, duševně onemocněl v době studií.

726. Gabriele ml. do Vlachova Březí [22. března 1880], korespondenční lístek, b. d., razítko: Praha /22/3/80/, NM.

727. Anně do Vlachova Březí 3. května 1880, 1 dvojl., 8°, obálka, soukr. maj., opis: NM.

na své cestě feriální — na Šumavu; *svatojanská akademie* — akademie Spolku českých žurnalistů (viz dopis č. 168); *Mína* — Vilemína Říhová (viz vysv. k dopisu č. 686).

728. Anně do Vlachova Březí [3. srpna 1880], 1 dvojl., 8°, b. d., obálka s razítky: ... 80 /Praha/ — Wällisch Birken /4/8/, NM. Ve větě „tak to jde pořád“ Neruda za slovem „jde“ škrtl „zase“.

polo ležím — po návratu ze zájezdu do Vlachova Březí, kde se rozstonal zánětem žil (viz dopis č. 290); u Tichých prostonal nejméně čtrnáct dní; *lékař* — MUDr. Karel Chudoba, viz dopis č. 293.

729. Anně do Vlachova Březí [7. srpna 1880], 1 dvojl., 8°, b. d., obálka s razítkem: Praha /7/8/80/, NM. Později připsal někdo datum: 7. 8.

dr. Weiss — MUDr. Vilém W., viz dopis č. 293.

730. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 7. srpna 1880, 1 list, nízká 8°, NM.

Maxova... Krista — „Hlava Kristova na rouchu sv. Veroniky" Gabriela Maxe (1840—1915), rozmnožená olejotiskem.

731. Anně do Vlachova Březí 10. srpna 1880, 1 dvojl., 8°, obálka s razítkem: Prag /10/8/80/, NM. Druhý postskript je napsán dodatečně v záhlaví dopisu obráceně.

lékař praví — MUDr. Karel Chudoba, viz dopis č. 728.

732. Anně do Vlachova Březí [21. srpna 1880], 1 dvojl., 8°, b. d., obálka s razítkem: Prag /21/8/80/, NM. Později datováno někým tužkou: 21. 8. 80.

všichni lékaři — Eiselt, Albert, Weiss, Chalupa; *Co řekl otec... listu* — tento dopis Nerudův není znám.

O Nerudově dopisu Anně do Vlachova Březí 25. září 1880 svědčí obálka s razítkem: Prag /25/9/80/, NM.

733. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 13. října 1880, 1 dvojl., 8°, nažloutlý papír, NM.

exemplář překladu Kosmických písní — něm. překlad Gustava Pawikowského (viz dopis č. 148).

734. Anně do Plzně 2. prosince 1880, 1 dvojl., 12°, papír nažloutlý, soukr. maj.

zabrána do studií — Anna se připravovala na učitelství; *Grandauer* — Ferd. Dattel dodal Nerudovi (NM) pro Annu 26. listopadu 1880 dvě příručky Grandauerovy: Der Regelkopf a Elementarzeichnungen; *Votruba* — Antonín V. (1844—1892), profesor fyziky a matematiky na učitelském ústavě v Hopfenštokově ulici na Novém Městě pražském.

735. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 3. prosince 1880, 1 dvojl., 8°, nažloutlý papír, obálka s razítkem: Wolin 3/12/80, NM.

pro... mého chudáka — pro Františka Trže; *Od Anny neobdržel jsem už asi 14 dní dopisu* — z Plzně, kde byla jako kandidátka industriálního učitelství, viz dopis další.

736. Anně do Plzně 1. února 1881, 1 dvojl., 8°, obálka, NM. Fotokopie: NM.

Co se týče té žádosti — viz dopis č. 740.

737. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 14. února 1881, 1 dvojl., 8°, NM.

738. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 13. března 1881, 1 dvojl., 8°, NM.

739. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 23. května 1881, 1 dvojl., 8°, NM.

Anna ... užívá ... Prahy — její zájezd do Prahy souvisel patrně s její přípravou k povolání učitelskému; v té době se konala v Praze akademie Spolku českých žurnalistů a připravovalo se otevření Národního divadla (viz vysv. k dopisu č. 178).

740. Anně ze Špičáku do Vlachova Březí 10. srpna 1881, 1 dvojl., 12°, obálka, soukr. maj. Na obálce je připsáno cizí rukou: Spitzberg 11/8.

odvážil jsem se — do penzionátu Prokopova; *Fričovi* — rodina JUDr. Vojtěcha Friče (viz dopis č. 709); *Do Roudnice jsem ... psal* — patrně příteli Ervínu Špindlerovi, okr. tajemníkovi; šlo o přímluvu, aby Anna dostala místo industriální učitelky v Brozanech na Roudnicku; viz vysv. k dopisu č. 742.

741. Anně ze Špičáku do Vlachova Březí 13. srpna 1881, 1 dvojl., 8°, m., obálka s cizím přípisem: Spitzberg 14. 8., NM.

Po té děsné zprávě — o požáru Národního divadla; *Fričovi* — viz dopis předešlý.

742. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 23. září 1881, 1 dvojl., 8°, ž., NM.

Vzdal jsem se ... všeho spojení s divadlem — divadelního referátu v NL, viz dopis č. 291; *Anna* — dostala učitelské místo v Brozanech; *slečna Jos. Švagrovská* — sestra Růženy, provd. Fričové, se zasnoubila s PhDr. Františkem Vejdovským (1849—1939), zoologem.

743. Anně do Vlachova Březí 18. října 1881, 1 dvojl., 8°, m., soukr. maj.

Špindler — viz dopis č. 740.

744. Anně do Vlachova Březí 28. listopadu 1881, 1 list, 8°, psáno tužkou, NM. Albert Pražák dopis zařadil do r. 1880.

745. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 17. prosince 1881, 1 dvojl., 8°, psáno tužkou, NM.

pro toho mého chudáčka — pro Františka Trže.

746. Anně do Vlachova Březí 29. ledna 1882, 1 strana, 8°, psáno tužkou, soukr. maj., fotokopie, 1 strana: NM.

muž řádný — Vojtěch Prášek, viz str. 567.

747. Anně do Vlachova Březí [před 16. květnem 1882?], 1 dvojl., 8°, b. d., soukr. maj. Datace podle obsahu.

748. Rodině Tichých do Vlachova Březí z Dubí u Teplic 5. června 1882, 1 dvojl., 8°, záhlaví Národních listů v Praze, vyražené slepotiskem, NM.

Eichwald — Dubí u Teplic, Neruda tu byl od 3. června, viz Dop. II, 309, 608; „*Theresienbad*“ — Tereziiny lázně; *Rudolf* — viz str. 567.

749. Anně do Vlachova Březí 5. září 1882, dvojitá navštívenka se záhlavím Billet de Correspondance, soukr. maj.

Jsem v Praze — Neruda byl v Dubí do 26. srpna, jak dosvědčuje lázeňský účet (NM, pozůstalost Jana Nerudy) za povoz k vlaku; „*Národní divadlo*" — publikace Františka Ad. Šuberta Národní divadlo v Praze (1881).

750. Anně do Vlachova Březí 28. října 1882, 1 dvojl., 8°, soukr. maj. Ve větě „... byl pozbyl myšlének" škrtl Neruda po slově „pozbyl" původně napsané „pa[měti]".

Z našich a cizích vlastí — ilustrovaná bibliotéka novel a cestopisů, redigovaná Ferdinandem Schulzem a vydávaná Janem Ottou; *Národní divadlo* — viz dopis předešlý; *Čechy* — dílo vydávané Janem Ottou za redakce Fr. Ad. Šuberta.

751. Anně do Vlachova Březí 2. prosince 1882, 1 dvojl., 8°, soukr. maj.

752. Anně do Vlachova Březí 19. prosince 1882, 1 dvojl., 12°, obálka se záhlavím Národních listů, soukr. maj. Fotokopie obálky: NM.

753. Vilmě do Vlachova Březí 3. ledna 1883, 1 dvojl., 8°, m., NM.

754. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 22. března 1883, 1 dvojl., 8°, z., NM.

Tuček — galanterní závod bratří Tučků na Příkopech.

755. Anně do Vlachova Březí 21. dubna 1883, 1 dvojl., 8°, m., obálka, soukr. maj.

„*zasláno*" *z Vlachova Březí* — v NL z 19. dubna 1883; provolání čten. zábavného spolku ve Vl. B. k podpoře nově založené knihovny. Podepsáni MUDr. Fr. Vožvald, předseda, August Fleischmann, jednatel.

O dopisu Vilmě do Vlachova Březí 27. května 1883 [?] svědčí jen obálka se záhlavím Národních listů a s porušeným razítkem: Prag /27/5/83/ ?, NM.

756. Anně do Vlachova Březí [v květnu? 1883], orig. neznám, otisk: M. Sísová, Srdce III, dopis 38. Datace podle obsahu.

nejnovější číslo Poetických besed — snad Griselda Julia Zeyera, která vyšla jako 7. sv. PB.

757. Anně do Vlachova Březí 2. června 1883, 1 dvojl., 8°, z., NM.

nejnovější číslo Poetických besed — Balady Lad. Quise (viz dopis č. 631).

758. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 19. srpna 1883, 1 dvojl., 8°, m., NM.

stěhování — z Konviktské ulice do Vladislavovy ulice č. 14.

759. Marii do Vlachova Březí 8. září 1883, drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, obálka se zeleně tištěným ozdobným plastickým N na rubu, s razítkem: Prag /7/9/83, NM. Dopis je patrně záměrně antedatován, kvůli shodě s gratulačním dnem.

760. Hildě do Vlachova Březí 26. září 1883, korespondenční lístek, NM.
k svátku — 17. září, Hildegardy.

O Nerudovu dopisu Anně do Vlachova Březí 11. října 1883 svědčí jen obálka s razítkem: Prag/11/10/83, NM.

761. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 22. ledna 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.

762. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 30. ledna 1884, korespondenční lístek, NM.

763. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 7. dubna 1884, 1 list, 8°, m., NM.

Z Nerudova dopisu Vilmě do Vlachova Březí z 27. května 1884 je zachována jen obálka se záhlavím Národních listů a s razítkem: Prag /27/5/84/, NM.

764. Anně Tiché-Práškové 23. července 1884, 1 dvojl., 4°, m., NM. Prvý známý dopis Anně od léta 1883; mezitím se vdala 17. listopadu 1883 za Vojtěcha Práška.

765. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 8. srpna 1884, korespondenční lístek, razítko: Prag /21/8/84/ — Wällischbirken /22/8/../, NM. Rozdíl v datu sdělení a datu razítka je vysvětlen v dopisu dalším.

766. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 20. srpna 1884, korespondenční lístek, razítko jako u sdělení předešlého, NM.

767. Hildě do Vlachova Březí [23. září 1884], korespondenční lístek, b. d., razítko: 23/9/84/, NM .

768. Anně Práškové 24. září 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.
máš synka — Emila.

769. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 5. října 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.

770. Terezii 14. října 1884, orig. neznám, otisk: M. Sísová, Niva, příloha Jihočeských rozhledů, I, 1905, str. 48. — Přání k jmeninám (15. října).

771. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 15. prosince 1884, 1 dvojl., 8°, m., NM.

772. Anně Práškové 24. prosince 1884, 1 dvojl., 8°, m., soukr. maj.
„*Z našeho atd.*" — Z našich a cizích vlastí, viz dopis č. 750.

773. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 24. prosince 1884, korespondenční lístek, NM.
A. — Anna Haralíková.

774. Terezii do Vlachova Březí 9. března 1885, orig. v soukr. maj., otisk: M. Sísová, Niva I, 1905 (viz dopis č. 770), str. 48.

775. Aloisu Tichému do Vlachova Březí [20. června 1885], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., obálka s razítkem: Praha/20/5(!)85/ — Wolin-Volyně/21/6/85/ — Wällisch Birken —/Vlachovo Březí/ /21/6/85/, NM.

776. Anně Práškové 23. července 1885, 1 list, 8°, m., NM.

777. Vilmě Tiché-Matouškové do Kounic 29. července 1885, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů, NM.

778. Anně Práškové 28. září 1885, národní navštívenka Ústřední matice školské, typ: hlava J. Á. Komenského v kruhu, NM.

779. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 12. listopadu 1885, korespondenční lístek, NM.

780. Vojtěchu Práškovi 27. ledna 1886, 1 dvojl., 8°, m., soukr. maj., fotokopie: NM.
za rychlou Vaši zprávu — po narození dcerky Práškových Ludmily (Lily).

781. Aloisu Tichému do Vlachova Březí 5. února 1886, 1 list, 12°, m., NM.

782. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 12. února 1886, 1 dvojl., 8°, m., NM.

783. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 22. dubna 1886, 1 list, 8°, m., NM.
z Moravy — po návštěvě u Vilmy v Kounicích.

784. Aloisu Tichému do Vlachova Březí 20. června 1886, zálepka, NM.

785. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 7. července 1886, zálepka, NM.

786. Anně Práškové do Dubu 25. července 1886, zálepka, razítko: Prag /25/7/86/ — Wodnian /26/7/ — Dub-Wällischbirken /27/7/, soukr. maj., fotokopie: NM.

787. Marii do Kounic [8. září 1886], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, obálka, na níž je škrtnuta původní adresa a cizí rukou napsána nová adresa: Vlachobřezí u Strakonic, Jižní Čechy. Razítko: Prag/... — Kaunitz /15/9/.../ — Wällischbirken /17/9/86/, NM.

788. Marii do Vlachova Březí [4. října 1886], zálepka, b. d., razítko: Prag /4/10/86/, NM.

789. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 20. prosince 1886, 1 list, 8°, m., NM.

exemplář „Žertů“ — Žerty, hravé i dravé, vyšly knižně podruhé před 15. prosincem 1886 s vročením 1887 u nakladatele Františka Topiče; bibliografie NL je oznámila 20. listopadu; v říjnu a listopadu r. 1886 vycházely také po sešitech.

790. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 3. února 1887, korespondenční lístek, razítko: Prag /4/2/87/, NM.

791. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 23. března 1887, zálepka, NM.

792. Gabriele Tiché do Vlachova Březí [24. března 1887], telegram, datum podání: 24/3 1887, NM.

793. Rudolfovi do Vlachova Březí 15. dubna 1887, korespondenční lístek, NM. — Přání k jmeninám (17. dubna).

794. Anně Práškové do Vranovic 9. května 1887, 1 dvojl., 8°, m., soukr. maj. Fotokopie: NM.

ve Tvém novém sídle — ve Vranovicích na Moravě; *dr. Thomayer* — MUDr. Josef T. (1853—1927), internista, přítel Nerudův; *Morava je... ještě velice rozervána* — politicky, národnostně i nábožensky.

795. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 7. června 1887, zálepka, NM.

796. Aloisu Tichému do Vlachova Březí 20. června 1887, korespondenční lístek, NM.

797. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 9. července 1887, korespondenční lístek, NM.

798. Aloisu Tichému do Vlachova Březí 22. července 1887, korespondenční lístek, NM.

dámy Čelakovského — choť přítele Nerudova JUDr. Jaromíra Čelakovského Marie (roz. Holá, 1846—1907) a jejich dcerky Marie (nar. 1872), Zdenka (nar. 1874) a Milada (nar. 1874).

799. Anně Práškové do Vranovic 24. července 1887, 1 dvojl., 12°, m., NM.

„*Pod sokolským praporem*" — sborník Za praporem sokolským, viz dopis č. 467.

Z dopisu Vilmě Matouškové do Kounic 29. července 1887 je zachována jen obálka, NM.

800. Gabriele Tiché ml. do Vlachova Březí 4. srpna 1887, 1 dvojl., 8°, m., soukr. maj. Fotokopie: NM.

Z dopisu Anně Práškové do Vranovic [před 21. srpnem 1887] je zachována jen obálka, soukr. maj., fotokopie obálky: NM, razítko zde chybí, ale datum příchodu je připsáno na rubu: 21. VIII. 87.

801. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 24. srpna 1887, 1 list, 8°, m., NM. Na rubu některé z dětí Tichých začalo psát dopis: Drahý strýčku! —

802. Marii do Vlachova Březí 8. září 1887, zálepka, NM.

„*ženský kalendář*" — Kalendář paní a dívek (1. ročník vyšel r. 1887).

803. Hildě do Vlachova Březí 17. září 1887, zálepka, NM.

804. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 3. října 1887, zálepka, NM.

805. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 3. listopadu 1887, zálepka, NM. Část od odstavce „Těší mne..." je odstřižena.

806. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 19. prosince 1887, zálepka, NM. *Brandejs* — J. H. Brandeis, obchod se zbožím ozdobnickým a s hračkami na Příkopech; *Paleček* — přestal vycházet už v říjnu 1887, místo něho počal 7. října 1887 vydávat Jaroslav Skřivan časopis Nový Paleček.

807. Vilmě Matouškové do Kounic 21. prosince 1887, korespondenční lístek, NM. Snad odpověď na nedatovaný dopis Vilmy Matouškové (NM), obsahující sdělení o zásilce krocana a prosbu o odevzdání Vilmina a Tereziina daru (látky) Anně Haralíkové.

808. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 5. ledna 1888, korespondenční lístek, NM.

809. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 9. ledna 1888, korespondenční lístek, NM.

810. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 29. ledna 1888, korespondenční lístek, NM.

811. Vilmě Matouškové do Kounic 27. května 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.
Ještě jsem v posteli — po úrazu, viz dopis č. 509.

812. Anně Práškové do Vranovic 25. července 1888, drobná navštívenka bez tištěného jména, psáno tužkou, NM.
Anna — Haralíková.

813. Anně Práškové do Vranovic 20. srpna 1888, 1 dvojl., 8°, m., soukr. maj.
veřejný posluha — Václav Werner.

814. Anně Práškové do Vranovic [19. září 1888], korespondenční lístek, b. d., razítko: Praha/19/9/88/, soukr. maj. Za slovem „oranží" škrtl Neruda opakované slovo „drobných".
Cannizzaro — Tommaso C. (1838—1916).

815. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 3. října 1888, 1 dvojl., 8°, m., NM.
Teréza — zasnoubila se s Antonem Stiebrem.

816. Vilmě Matouškové do Kounic 3. října 1888, 1 dvojl., 8°, m., NM.

817. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 22. října 1888, 1 dvojl., 12°, m., obálka s razítkem: Prag/22/10/8[8]/ — Strakonitz /23/10/88/, NM.

818. Anně Práškové do Letovic 27. listopadu 1888, 1 dvojl., m. 8°, m., soukr. maj., postskript je psán tužkou, na str. 2—3 je Nerudou napsána adresa: Vysoce ctěná slečna Zdenka Šemberova, dcera po profesoru universitním, Vysoké Mýto.
v novém sídle — po přesídlení Práškových z Vranovic do Letovic; *na adrese určené pro Vysoké Mýto* — dopis Nerudův Zd. Š. z tohoto dne není znám.

819. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 9. prosince 1888, 1 dvojl., 12°, m., NM.

820. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 24. prosince 1888, korespondenční lístek, NM.

„zákusky české“ — „české sušenky“ z Jiránkova závodu; v pozůstalosti Miloše Jiránka (NM) je dochován dopis Jana Nerudy z 12. ledna 1889, jímž platí za zásilku 9 zl (viz Dop. III).

821. Vilmě Matouškové do Kounic 24. prosince 1888, korespondenční lístek, NM.

dítěti — dcerce Matouškových Ele (Eleonoře).

822. Vilmě Matouškové do Kounic 21. ledna 1889, korespondenční lístek, NM.

823. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 18. února 1889, 1 dvojl., 12°, m., obálka se záhlavím Národních listů a s razítkem: Prag /18/2/89/, NM.

824. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 21. března 1889, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů a s razítkem: Prag /21/3/[8]9/, NM.

825. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 15. dubna 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM.

826. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 29. dubna 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM.

827. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 1. května 1889, korespondenční lístek, NM.

828. Vilmě Matouškové do Kounic 27. května 1889, navštívenka, NM.

829. Aloisu Tichému do Vlachova Březí 4. června 1889, korespondenční lístek, NM.

830. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 8. června 1889, korespondenční lístek, NM.

831. Vilmě Matouškové do Letovic 8. června 1889, korespondenční lístek, NM.

Beno — viz str. 567.

832. Anně Práškové do Letovic 23. července 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM.

váš pán — Alexandr hr. Kálnoky; *Jeden syn poněmčí se v cizině* — Hans Tichy, jenž žil v Schreiberhau v Německu; měl ženu Emílii, psali Nerudovi česky (NM) 29. května 1891; Emilie Tichy byla v Praze (viz dopis č. 843), setkala se s Nerudou; neteř Marie byla u těchto německých Tichých (viz dopis č. 850 a odkazy na obálky nedochovaných dopisů).

833. Anně Práškové do Letovic 20. října 1889, 1 dvojl., 12°, m., soukr. maj. Fotokopie: NM.

834. Aloisu Tichému do Vlachova Březí 18. listopadu 1889, korespondenční lístek, NM.

835. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 26. listopadu 1889, 1 dvojl., 8°, m., NM.

836. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 22. prosince 1889, 1 dvojl., 12°, m., NM.

František — Trž.

837. Anně Práškové do Letovic 15. ledna 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Z dopisu Anně Práškové do Letovic z 18. února 1890 se zachovala jen obálka s razítkem Prag /18/2/90/, NM.

838. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 18. února 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.

839. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 28. února 1890, korespondenční lístek, NM.

840. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 19. března 1890, 1 dvojl., 12°, m., NM.

s Terézou — provdanou za Antonína Stiebra, viz dopis č. 815.

841. Emilu Práškovi do Letovic [20. března 1890], korespondenční lístek, b. d., s razítkem: Prag /20/3/90/ — Lettowitz /21/3/90/, NM. Pozdější rodinný přípisek: „Ukázka — jak měl N. děti rád." Albert Pražák (Neruda v dopisech, 235) datuje: asi r. 1886, kdy Rudolf Tichý [!] uměl již slabikovati.

Ma-lé no-vi-ny — „Ma-lé no-vi-ny pro dě-ti" začaly vycházet za redakce Františka Vladimíra Krcha nákladem Antonína Jandla koncem r. 1889, 1. číslo má toto vročení, další pak 1890.

842. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 2. dubna 1890, 1 dvojl., 12°, m., NM.

843. Anně Práškové do Letovic 29. června 1890, 1 dvojl., 8°, m., obálka s razítkem: Prag /29/6/90/, soukr maj.

tatínkovi... k svátku — tento dopis Aloisu Tichému není znám; *Mařenka* — Marie Tichých; *Haufovi* — viz dopis č. 832 a vysv. k němu; *teta Emílie* — Mařenka s ní jela do Schreiberhau, Neruda tam Marii Tiché psal, viz dopis č. 850; *T.* — Terezie Tichá, provd. Stieberová.

844. Terezii Tiché-Stieberové 29. června 1890, orig. neznám, otisk: Politik, 1903, č. 101 z 12. dubna, velikonoční příloha. Protože byl Antonín Stieber, muž Tereziin, Němec, originál dopisu byl jistě německý.

Překlad:

Milá Terezie!

Jen aby ses nakonec na mne nehněvala, píšu Ti několik řádků s krátkým pozdravem — Ty teď ostatně již nestojíš mnoho o hovory s „cizími lidmi". Nezdá se Ti teď prozatím všecko ve světě „cizím"? Jen nerad sedám k tomu a namáčím pero. Počasí mne trápí — arciže kterépak počasí mne netrápí! — Jenomže to letošní počasí mne trápí přestrašně!

Ty jsi teď šťastná, veselá, spokojená. Bůh Ti to požehnej! A svému Toníčkovi dej za mne srdečnou hubičku; jsem mu vděčen, že Tě učinil šťastnou. Píšeš, že spolu mluvíte česky, — jen je-li to pravda! Jste v české krajině, uprostřed českého obyvatelstva. A i když Tvůj muž pochází z německé rodiny, jistě bude muset cítit jako jasně myslící, jako poctivý člověk, že v těchto hrozných dobách je povinností nás všech, abychom mírnili rozpory v životě, jenž nás obklopuje. Ale — za nic na světě se nechci pustit do politických diskusí!

Prosím Tebe a Tvého Toníčka — ať si nic nedělá z toho, že ho oslovuji podle Tvého příkladu —, abyste přijali nejsrdečnější pozdravy. A stejně i od Anny, jež mě od včerejška trápí, abych tu připojil i její pozdrav.

Cele Tvůj Neruda

Toníček — Antonín Stieber; *v těchto hrozných dobách* — v období vystupňovaných národnostních rozporů kolem punktací; *Anna* — Haralíková.

845. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 22. července 1890, korespondenční lístek, NM.

846. Anně Práškové do Letovic 23. července 1890, 1 dvojl., 12°, m., obálka s razítkem: Prag /24/7/80/, NM.

847. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 1. září 1890, 1 dvojl., 12°, m., NM.

Z dopisu Marii Tiché do Schreiberhau před 14. zářím 1890 je známa jen fotokopie obálky s razítkem příchodu: Schreiberhau /14/9/90/, NM. Viz dopis č. 832, 843.

848. Hildě do Vlachova Březí 16. září 1890, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů a s razítkem: 15/9/90, NM. Z druhého listu

dopisu je utržena nyní dolní prázdná polovina.— Blahopřání k jmeninám (17. září).

849. Gabriele Tiché do Vlachova Březí [21. září 1890], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., obálka s razítkem: Prag /21/9/90/ — Wällisch Birken /22/9/90/, NM.

paní Šeborová — Zdenka Š., roz. Pospíšilová (1851—1900), manželka pražského zlatníka a klenotníka Čeňka Šebora (1840—1919); viz dopis č. 861.

850. Marii Tiché do Schreiberhau 22. září 1890, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Strýc Jan — Hans Tichy, viz dopis č. 832; *má fotografie* — poslední fotografie Nerudy sedícího z ateliéru Mořice Klempfnera; *popis povodně* — r. 1890 vyšly dvě ilustrované publikace: Jan Benešovský Veselý, Velká povodeň v Čechách ve dnech 2. až 5. září 1890, Praha, b. d., Alois Hynek, a Povodeň v Čechách, 1890. S úvodní básní Jaroslava Kvapila, Praha, b. d., J. Otto.

851. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 23. října 1890, korespondenční lístek, NM.

můj dotaz — z pondělí 20. října, není znám.

852. Aloisu Tichému do Vlachova Březí 25. listopadu 1890, 1 dvojl., 12°, m., NM. Přiložený lístek Julia Grégra není znám.

853. Anně Práškové do Letovic 22. prosince 1890, 1 list, 8°, m., soukr. maj.

854. Gabriele Tiché do Vlachova Březí [konec roku 1890], zálepka, fragment, spodní půle, kde byl podpis a popřip. i datace, chybí, známka s razítkem vystřižena. Datovat lze jen poslední dobou Nerudova života; chybějící počátek doplněn podle smyslu.

855. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 12. ledna 1891, 1 dvojl., 8°, m., NM.

Z dopisu Gabriele Tiché do Vlachova Březí [24. ledna 1891] je zachována jen obálka s razítkem Prag /21/1/ .. / — Wällisch Birken /25/1/91/, soukr. maj.

856. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 4. února 1891, korespondenční lístek, NM.

Z dopisu Marii do Schreiberhau [9. (?) února 1891] je zachována jen obálka se záhlavím Národních listů, razítko doručení: Schreiberhau /9/(?) 2/91/, NM. Viz dopis č. 850.

857. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 10. března 1891, 1 list, 8°, m., NM.

Gába — viz dopis č. 800 a str. 567.

858. Vilmě Matouškové do Kounic 10. března 1891, korespondenční lístek, NM.

Gabriela — Gába, viz dopis předešlý; *Anna* — Anna Prášková.

859. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 22. března 1891, 1 dvojl., 8°, m., obálka se záhlavím Národních listů a s razítkem: Prag /22/3/91/, NM.

860. Gabriele Tiché do Vlachova Březí [2. dubna 1891], 1 dvojl., 8°, m., b. d., NM. V postskriptu za slovem „jakých" škrtl Neruda původně napsaný otazník. Datace podle následujícího dopisu.

Šebor — zlatník Čeněk Š., viz dopis č. 849; *holčička jeho* — jedna ze tří, patrně nejmladší Olga.

861. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 3. dubna 1891, korespondenční lístek, NM.

862. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 14. dubna 1891, navštívenka, jméno tištěno kaligrafickými typy ve středu lístku, NM.

pan inšpektor Matějíček — Jan M., švagr Ervína Špindlera, okresní školní inspektor.

863. Rudolfu Tichému 14. dubna 1891, navštívenka, Vlastivědné muzeum v Berouně, otisk: Podbrdský kraj I, 1923, str. 14.

nerosty — v pozůstalosti Jana Nerudy (NM) je dochován účet Václava Friče, obchodníka s přírodninami, z 13. dubna 1891; Frič posílá na ukázku a na výběr šest kusů vzácnějších cizích nerostů (v ceně od 30 kr do 1 zl).

Z dopisu Marii do Schreiberhau před 6. květnem 1891 je zachována jen obálka s razítkem: Schreiberhau /6/3/91/, NM.

864. Vilmě Matouškové do Kounic 27. května 1891, dvojitá navštívenka s jménem tištěným kaligrafickými typy ve středu lístku, NM. Porušeno v místech [- - -] přetržením navštívenky.

toho Knejpa — vodoléčebná metoda něm. faráře Sebastiána Kneippa (1821—1897); *Márinka* — Marie Tichá; *strýc a teta ze Slezska* — Hans a Emílie Tichých ze Schreiberhau; *výstava* — Zemská jubilejní výstava.

V pozůstalosti Jana Nerudy (NM) je dochován německy psaný děkovný dopis Emílie Tiché.

865. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 15. června 1891, dvojitá na-

vštívenka, jméno vytištěno kaligrafickými typy uprostřed lístku, NM.
Hildička — dcera Terezie Stieberové.

866. Upomínková navštívenka Aloise Tichého [v létě 1891] se slepotiskovým štítkem Zemské jubilejní výstavy v Praze a se jménem Alois Tichý, vytištěným kaligrafickými typy uprostřed lístku; Neruda dal patrně bratranci jméno natisknout na oficiální výstavní navštívenky. Sám připsal své jméno a dodatek.

867. Anně Práškové do Letovic 23. července 1891, 1 dvojl., 8°, m., NM. Faksimil: Mil. Novotný, Listy Jana Nerudy Aničce Tiché, 1926, příloha. Anna Prášková podtrhla tužkou slova: „Vás tu byl viděl rád dříve" a připsala v záhlaví tužkou: „Poslední list, jejž mi zaslal drahý, předobrý náš strýček."

868. Gabriele Tiché do Vlachova Březí 10. srpna 1891, 1 dvojl., 8°, m., NM. Dnes je dolní půle druhého listu utržena. Cizí poznámka v záhlaví: poslední dopis.

DOPISY NEDATOVATELNÉ

869. Anně Práškové [1885 ?], drobná navštívenka, lesklý papír, jméno tištěno drobnými verzálkami, b. d., NM. Datace podle typu navštívenky.

870. Anně Práškové do Letovic [1889 ?], orig. neznám, otisk: M. Sísová, Srdce III, 1905, dopis 47.
V. — z Vlachova Březí: *pan F.* — snad Josef V. Frič, jenž zemřel 14. října 1890.

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

1., 2., 3., 4. Přípisky a odpověď Jana Nerudy na listu Anny Holinové

OBSAH

Anně Holinové (1853—1864) 7

Josefu V. Fričovi (1859—1890) 67

Adolfu Heydukovi — Emílii Heydukové (1863—1891) 101

Juliu Grégrovi (1865—1891) 193

Ladislavu Quisovi (1874—1890) 397

Anně Tiché - Práškové a její rodině (1877—1891) 439

Ediční poznámky 565

Vysvětlivky 570

Obrazové přílohy za str. 576

SPISY JANA NERUDY

vycházejí v tomto pořadí:

1. Básně I*
2. II*
3. Arabesky *
4. Povídky malostranské*
5. Studie, krátké i kratší I*
6. II*
7. Žerty, hravé i dravé*
8. Obrazy z ciziny*
9. Menší cesty*
10. Divadelní hry*
11. Literatura I*
12. II*
13. III
14. České divadlo I*
15. II*
16. III*
17. IV*
18. V
19. VI
20. Výtvarné umění a hudba*
21. Česká společnost I*
22. II*
23. III*
24. IV
25. V
26. Drobné klepy I*
27. II*
28. III*
29. Podobizny I*
30. II*
31. III*
32. IV*
33. Drobné klepy IV
34. V
35. VI
36. Aforismy a dodatky
37. Dopisy I*
38. II*
39. III
40. Rejstříky, bibliografie a životopisná data

Svazky označené hvězdičkou již vyšly, a to v tomto pořadí: 1950 4, 8; 1951 1, 29, 15, 21; 1952 3, 30; 1954 7, 16, 38, 31; 1955 5; 1956 22, 2; 1957 11, 32; 1958 17, 26, 6; 1959 14, 27; 1960 23; 1961 9, 10, 12; 1962 28, 20; 1963 37.

KNIHOVNA KLASIKŮ

SPISY JANA NERUDY

Svazek třicátý sedmý

DOPISY

I

Svazek připravil Miloslav Novotný
Graficky upravil František Muzika

Spisy Jana Nerudy řídí Ústav pro českou literaturu Československé akademie věd. Hlavní redaktor Jan Mukařovský. Redakční rada: Aleš Haman, Miloslav Novotný, Miloš Pohorský, Rudolf Skřeček, Felix Vodička. Výkonní redaktoři Aleš Haman a Jarmila Víšková

Vydalo Státní nakladatelství krásné literatury a umění, n. p., jako svou 1654. publikaci v redakci krásné literatury. Praha 1963. Odpovědný redaktor Jiří Sirotek

Vytisklo Rudé právo, vyd. ÚV KSČ, Praha. 28,91 autorských archů (text 28,66 autorských archů, ilustrace 0,25 autor. archů), 29,50 vydavatelských archů — D 02*30002
Vydání první — Náklad 2000 výtisků

01 — 115 — 63
13/1 — Vázané 24 Kčs — 63/VIII — 1